

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

1101\1102 (1690\1691) TARİHLİ 100 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
[s. 1-145]

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Muzaffer Fehmi Şakar

İSTANBUL 2007

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

1101\1102 (1690\1691) TARİHLİ 100 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
[s. 1-145]

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Muzaffer Fehmi Şakar

Danışman
Prof. Dr. Mustafa Çetin Varlık

İSTANBUL 2007

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Muzaffer Fehmi Şakar'ın "Başbakanlık Osmanlı Arşivi 100 Numaralı Muhimme Defteri (H1101-1102/1689-1690) tarihli Transkripsiyon ve Değerlendirme" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarih Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarih Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Mustafa Çetin Varlık
Üniversitesi Marmara

.....

Üye : Prof.Dr. Ahmet Şimşingil
Üniversitesi Marmara

.....

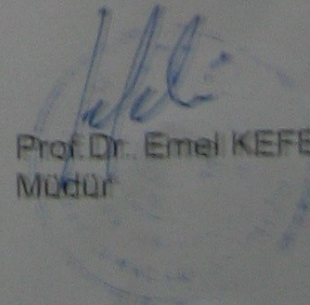
Üye : Yrd.Doç.Dr. Erhan Afyoncu
Üniversitesi Marmara

.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' num. 22.127 / 2007 tarih ve 446 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	III
ÖNSÖZ	IV
ÖZET	V
SUMMARY	VI
KISALTMALAR	VII
GİRİŞ	IX
a – Genel Olarak Divân-ı Hümâyûn	IX
b – Genel Olarak Mühimme Defterleri	X

TAHLÎL

I. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	XVII
A – Defterin Fizikî Durumu	XVII
B – Diplomatik ve Teknik Özellikleri	XIX
C – Dil Özellikleri	XXI
D – Tarihler	XXII
II. MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	XXIV
A– Siyasî Meseleler	XXV
1- Erdel’de Hâkimiyet ve Tökeli İmre ile İlişkiler	XXV
2- Eflak ve Boğdan ile İlişkiler	XXVII
3- Belgrad’ın Zaptı	XXVII
4- Vidin’in Zaptı	XXIX
5- Kale Muhâfazaları	XXX
B – Eşkîyâlık Faâliyetleri	XXXIII
C – Diğer Meseleler	XXXV
BİBLİYOGRAFYA	XXXIX
NEŞREDİLEN VEYA ÜZERİNDE ÇALIŞILAN MÜHİMME DEFTERLERİ	XL

HÜKÜM ÖZETLERİ

HÜKÜM ÖZETLERİ [s. 1-145]	XLVII
-----------------------------------	-------

METİN

METİN	1-267
-------------	-------

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin, merkez ve taşra teşkilâtının idârî yapısı ve çalışma tarzları ile iktisâdî ilişkiler, siyasî, adlî ve sosyal konuları içeren hükümleri ihtivâ etmesi cihetiyle mühimme defterleri önemli bir seri teşkil etmektedir. Dîvân-ı Hümâyûn'da müzâkere edilip padişahın onayı alınarak düzenlenen fermanların sûretlerinin kaydedildiği defterler olması sebebiyle muhtevâ itibarıyla diğer defter serilerine nazaran ilk sırada gelmektedirler.

100 Numaralı Mühimme Defteri, Sultan II. Süleyman'ın saltanatı (08.11.1687\22.06.1691) yıllarına dahil olan *1101-1102\1690-1691* senelerine âit hükümleri içermektedir. Defter, II. Viyana muhasarası sonrasında oluşan bozgun yıllarında elden çıkmış başta Belgrad, Vidin ve Avlonya olmak üzere stratejik kasaba ve kalelerin yeniden zaptı için Vezîr-i âzam Fazıl Mustafa Paşa'ya, Vidin'in kurtarılması için Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya, Kandiye muhafızı Vezîr Abdurrahman Paşa'ya, Bosna Valisi Hüseyin Paşa'ya, Üsküp, Sofya, Niğbolu seraskerlerine ve sefer mühimmatının temini için Tuna kapudanları Ali ve Hüseyin Paşalara, Anadolu'dan asker ihrâcına memur Vezîr Ali Paşa'ya, Türkmen ve Ekrâd cemaâtlerinden yörük sevkine memur Diyarbakır Valisi Kemankeş Ahmed Paşa'ya, Rakka Beylerbeyisi Hüseyin Paşa'ya; bölgeye askerleriyle takviye için Kırım Hanı Kalgay Sultan'a, Erdel hakimi Tökeli İmre'ye, Eflak Voyvodası Kostantin Kantimur'a yazılan nâme ve hükümleri içermektedir.

Çalışmamız; 100 Numaralı Mühimme Defteri'nin tahlîl, özet ve transkripsiyonundan oluşmaktadır. Tahlîl kısmı şekil ve muhtevâ özelliklerini içermektedir. I. bölümde defterin fizîki durumu, diplomatik ve teknik özellikleri, dil özellikleri ve tarihler incelenmiştir. II. Bölümde ise, siyasî meseleler, eşkıyalık faâliyetleri ile diğer meseleler incelenmiştir.

Bu çalışmanın oluşumunda ki teşvîk ve mesâileri nedeniyle, başta danışman hocam Prof. Dr. Mustafa Çetin Varlık olmak üzere pek çok teknik bilgiyi benimle paylaşan Dr. Murat Uluskan ve çalışmaya sağladıkları pek kıymetli yardımları nedeniyle Sevda Şakar, Dr. Murat Cebecioğlu, Numan Yekeler, Dr. Ahmet Zeki İzgöer, Ahmet Nezih Galitekin, Dr. Fuat Gündüz ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi personeline şükran borçluyum.

MUZAFFER FEHMİ ŞAKAR

İSTANBUL 2007

SUMMARY

Mühimme Inventories are the registrations which include the copies of after the approval of the Padishah arranged fermans related with the matters of discussed in Divan-i Humayun (Council of Imperial). Judgments include administrative structure and working shapes of State's central and province organization, politics of development and settlement, uprisings, military history and the relations of national and foreign politics. From the point of view of these attributes, these have great importance for the researches will be made in future about political, juridical and economic history of Ottoman Empire.

The Mühimme Inventory which numbered by 100 includes 'name' (appellations) and judgments which were sent to the Minister of War of Rumelia (that part of the Ottoman Empire which was in Europe) to provide the required military supplies and soldiers with the aim of rescuing the small towns and fortresses of Rumelia like Belgrade, Vidin and Avlonia which were loosed between 1690-1691.

ÖZET

Mühimme Defterleri, Dîvân-ı Hümâyûn'da müzâkere edilen hususlar üzerine padişahın onayı alındıktan sonra düzenlenen fermanların sûretlerinin kaydedildiği defterlerdir. Hükümler, devletin merkez ile taşra teşkilâtının idârî yapısı ve çalışma şekilleri, imar ve iskan siyasetleri, isyanlar, askerî tarih, iç ve dış siyaset münasebetlerini içerir. Bu nitelikleri itibâriyle, Osmanlı Devleti'nin siyasî, sosyal, adlî ve ekonomik tarihi üzerine yapılacak araştırmalar için büyük önem taşımaktadırlar.

100 Numaralı Mühimme Defteri, 1690\1691 yıllarında Belgrad, Vidin, Avlonya gibi kaybedilen Rumeli kasaba ve kalelerinin kurtarılması amacıyla gerekli mühimmat ve askeri tedarik etmeleri için Rumeli seraskerlerine, Erdel Kralına, Eflak Voyvodasına, Türkmen ve Ekrâd boybeylerine yazılmış nâme ve hükümleri içerir.

KISALTMALAR

a.g.e	adı geçen eser
a.g.m	adı geçen makale
c.	cilt
CÜİFD	Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
DİA	Diyanet İslâm Ansiklopedisi
h.	hüküm
haz.	hazırlayan
MD	Mühimme Defteri
s.	Sayfa
srt.	sûret
TALİD	Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi
TED	Tarih Enstitüsü Dergisi

HİCRÎ TAKVİMDE AYLAR, GÜNLER VE İLGİLİ KISALTMALAR

محرم	م	M	Muharrem
صفر	ص	S	Safer
ربيع الاول	ر	R	Rebî'ü'l-evvel
ربيع الآخر	را	Ra	Rebî'ü'l-âhir
جمادالاول	ج	C	Cumâde'l-ûlâ (Cemâziye'l-evvel)
جمادلاخره	جا	Ca	Cumâde'l-âhire (Cemâziye'l-âhire)
رجب	ب	B	Receb
شعبان	ش	Ş	Şa'bân
رمضان	ن	N	Ramazân
شوال	ل	L	Şevvâl
نئ القعه	ذا	Za	Zilka'de
ذئ الحجه	ذ	Z	Zilhicce

يوم ال احد	Yevmü'l-Ehad	يكشنبه	Yek-şenbih	Pazar
يوم ال اثنين	Yevmü'l-İsneyn	دوشنبه	Dü-şenbih	Pazartesi
يوم ال ثلاثه	Yevmü's-Selâse	سه شنبه	Se-şenbih	Salı
يوم ال اربعه	Yevmü'l-Erba'a	چهارشنبه	Çehâr-şenbih	Çarşamba
يوم ال خميس	Yevmü'l-Hamîs	پنجشنبه	Penc-şenbih	Perşembe
يوم ال جمعه	Yevmü'l-Cum'a	آدینه	Âdîne	Cuma
يوم ال سبت	Yevmü's-Sebt	شنبه	Şenbih	Cumartesi

اوانل	Evâ'il	Ayın ilk günleri (1-10)
اواسط	Evâsıt	Ayın ortasındaki günler (11-20)
اواخر	Evâhir	Ayın son günleri (21-30)

غره	Gurre	Ayın ilk gecesi ve günü
منتصف	Muntasıf	Ayın ortası (15. günü)
سلخ	Selh	Ayın son günü

GİRİŞ

GENEL OLARAK DÎVÂN-I HÜMÂYÛN

Devlet işlerinin dîvân kurularak yürütülmesi geleneği Osmanlılara Türk ve İslâm devletlerinden intikal etmiştir. İlk İslâm devletlerinde mevcut olan bu gelenek Gazneliler ve Büyük Selçuklu Devleti tarafından da kabul edilmiştir. Müesseselerinde büyük ölçüde Büyük Selçukluları örnek alan Anadolu Selçuklularında da dîvânlar varlığını devam ettirmiştir.¹

Osmanlı Devleti'nde merkezdeki en mühim işleri gören mevkî sahiplerinin oluşturduğu ve pâdişah adına karar veren Dîvân-ı Hümâyûn “toplantı, kurul, kurul-organ” karşılığında kullanıldı. Ayrıca hem toplantının kendisi hem toplantının yapıldığı yer de bu kelime ile karşılanıyordu.² Siyasî, askerî ve mâlî konuları görüşerek karara bağlayan her türlü dâvâ ve şikâyetlerle ilgilenen Dîvân-ı Hümâyûn'u, Türk-İslâm tarihi içerisinde birçok devlette gördüğümüz dîvân sisteminin gelişmiş bir devâmı olarak görmemiz mümkündür.³

Dîvân-ı Hümâyûn tam gelişmiş şeklini Fatih Sultan Mehmed zamanında almaya başlamıştır. Fatih'e atfedilen ünlü kânunnâme bir çeşit anayasa düzeni kurmuş, devletin belli başlı makamlarını, bu arada Dîvân-ı Hümâyûn'u da düzenlemiştir. Fatih'in getirdiği en büyük yenilik ise dîvânda pâdişahın başkanlığının kesinlikle kaldırılması ve bu işin vezîriâzama bırakılmasıdır. XVI. yüzyıl başlarından itibaren Dîvân-ı Hümâyûn devlet içinde pâdişahтан sonra en önemli yeri almış, bu durum XVII. yüzyıl sonlarına kadar sürmüştür. Dîvân-ı Hümâyûn çok sıkı teşrifat kurallarına uyularak toplanır, toplantılar pâdişahın bulunduğu yerde yapılırdı. Hükümdarlar genellikle İstanbul'da oturduklarından Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusunda bulunan ve Harem Dairesi'ne bitişik olan ünlü Kubbealtı klasikleşmiş toplantı yeri idi. Ancak Edirne'de veyâ başka bir yerde bulunan pâdişah dilediği zaman dîvânın toplanmasını emredebilirdi. Bazı pâdişahların uzun süre oturdukları Edirne Sarayı'nda da bir kubbealtı vardı.

Bir yüksek mahkeme şeklinde çalışan dîvânda pâdişahın onayına sunulması gerekmeyen işler hakkında hemen karar verilir ve hazırlanan karar müsveddeleri temize çekilmek üzere nişancıya teslim edilirdi. Nişancı da pâdişah tuğrası çekili fermânı hazırlar veyâ hazırlatırdı. Böylece idârî, siyasî veyâ adlî bir konuda pâdişah adına karar verilmiş olunurdu. Dîvân toplantılarını pâdişah, toplantı salonuna açılan kafesli bir pencere

¹ Recep Ahışalı, “Dîvân-ı Hümâyûn Teşkilâtı”, *Yeni Türkiye*, 31\1 (2000), s.383.

² Ahmet Mumcu, “Dîvân-ı Hümâyûn”, *DİA*, IX, 430.

³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Ankara 1988, s.2.

ardından istediği zaman dinleyebilirdi. Bu da üyelerin son derece adâletli, temkinli karar vermelerini sağlardı. Çünkü en küçük bir haksızlığın cezâsının siyâseten katle kadar gidebileceği bilinmekteydi.

Dîvân-ı Hümâyûn herkesin rahatlıkla başvurduğu örnek bir kurul-organdır. XVI. yüzyılda haftada bazen dört bazen beş gün toplanırdı. XVII. yüzyıl başlarında toplantı sayısı haftada ikiye inmiş XVIII. yüzyıl başından itibaren ise toplantı günleri iyice azalmıştı. Dîvân toplantıları sabah namazından sonra başlardı. Aslî üyeler teşrîfat kurallarına uygun olarak otururlar, yardımcıları ise oturmazlardı. Toplantılar normal şartlarda öğlen ezanına kadar sürerdi.

Dîvân-ı Hümâyûn'un aslî üyeleri; veziriâzam, sayıları genellikle üç ile yedi arasında değişen kubbealtı vezirleri Rumeli ve Anadolu kazaskerleri, nişancı, Rumeli ve Anadolu defterdarlarıydı. Ayrıca İstanbul'da bulunduğu süre içinde Rumeli beylerbeyi de dîvân üyeleri arasında yerini alırdı. Üye olmamakla birlikte toplantıyı yönlendiren en önemli yardımcı reisülküttâbdı. Ayrıca tezkireciler, çavuşbaşı, vezir rütbesindeki yöneticilerle azledilmiş olan beylerbeyleri de toplantılara katılmak zorunda idiler. Dîvânda alınan kararları yazmak göndermek ve saklamak gibi mühim vazifeleri gören ayrı bir bürokratik teşkilatta mevcuttu. "Dîvân-ı Hümâyûn Kalemleri" denilen bu bürolar beylik, tahvil ve ruûs kalemlerinden oluşurdu ve şeflerine reisülküttâb denirdi.⁴

Dîvân toplantılarında alınan kararlar toplantıların düzenli bir şekilde devam ettiği dönemlerde Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusunda bulunan Kubbealtı'nın yanındaki Defterhâne adı verilen bölümde muhâfaza edilirdi. Defterhâne'ye ait defterler muâmele görmüş evrak müsveddeleriyle birlikte üzerinde dâire adı ve yılı yazılmış bir torbaya koyulur ve defter emîninin nezâretinde deri kaplı sağlam sandıklara yerleştirilerek gerektiğinde mürâcaat olunmak için Defterhâne mahzenlerinde saklanırdı.⁵

GENEL OLARAK MÜHİMME DEFTERLERİ

Dîvân-ı Hümâyûn'un düzenli olarak yapıldığı zamanlarda her dîvân toplantısında müzâkere edilen siyasî, ictimaî, mâlî, örfî, idarî kararların kaydını ihtivâ eden defterlere mühimme defterleri denir. Osmanlı bürokratik düzeni içerisinde mühimme "Dâire-i Sadâret-i Uzmâ'da iradât-ı seniyye ile mâbeyn-i hümâyûn'a takdîm kılınan maruzata mahsus kalem" şeklinde de tarif edilmekteydi. Osmanlı merkez karar organı olan Dîvân-ı Hümâyûn'da dahilî ve haricî meselelere ait siyasî, askerî ve sosyal öneme hâiz birçok

⁴ Mumcu, "a.g.m.", s.431.

⁵ Erhan Afyoncu, "Defterhâne", *DİA*, IX, 103.

konunun müzâkere edilip karara bağlandığı defterler olan mühimme defterlerinde birçok konuya ait hükümler bulmak mümkündür.⁶

Mühimme Defterlerinin Tarihî Gelişimi

Başlangıçta, Dîvân-ı Hümâyûn tarafından verilen kararlara dâir her çeşit ferman mühimme defterine kaydedilirdi. Bu kayıtlar tarih sırasına göre yapıldığından dîvân toplantılarının günlerini bunlara tespit etmek mümkündür. Mühimme defterlerindeki kayıtlara göre 1649 (1059) tarihinden itibaren bütün ferman kayıtları bu defterlere yapılmıştır. Aynı tarihte devletin idarî, siyasî, askerî meselelerinin dışında halkın devlet ile münâsebetlerine dâir konular için ayrı defterler tutulmaya başlanmıştır. Bunlar daha ziyade şikâyet ve dilek mâhiyetinde konular olduğundan bu defterlere şikâyet defterleri adı verilmiştir. Şikâyet defterleri de 1742 tarihinden itibaren eyâlet eyâlet ayrılarak “Ahkâm-ı Şikâyet” veyâ kısaca “Ahkâm Defterleri” adını almıştır.⁷

Devletin büyümesi ve müesseselerin oluşmasına paralel olarak dîvân da gelişmesini sürdürmüş, merkezî bir bürokratik yapıya kavuşmuştur. II. Murat dönemine kadar güçlenmesi devâm etmiş, bu dönemde toplantılar kâidelere bağlanmış, bir takım teşrîfat kuralları oluşmuştur. Daha sonraki “Dîvân-ı Hümâyûn” adıyla anılması Fatih Sultan Mehmed döneminde olmalıdır. II. Bayezîd ve Yavuz dönemlerinde de gelişmesini sürdüren Dîvân-ı Hümâyûn en mükemmel dönemine Kanunî Sultan Süleyman zamanında kavuşmuştur. Bu güçlü dönemi XVII. yüzyıl ortalarına sürmüştür. Bu dönemde Paşakapısı adı verilen “Bâbîâlî” bütün devlet işlerinin görüldüğü merkezî bürokrasinin büyük bir kısmının toplandığı yer haline gelmiştir.⁸

XVI. yüzyılın ilk yarısı ve önceki dönemler için mühimme defteri şu an için elimizde yoktur. Bu tür defterlerin ilk kez ve ne zaman hazırlandığı ise kesin olarak bilinmemektedir. Ancak dîvân kayıtları ile ilgili uzmanlaşmanın kesin olarak çıkışının Kanunî Sultan Süleyman döneminde olduğu ileri sürülebilir.⁹

Bugünkü bilgilerimize göre mühimmelerin en eskisi, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı dışındaki birkaç mühimmeden biri olan Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi’nde E-12321 numarada kayıtlı Hicrî 951-952\Miladî 1544-45 kayıtlarını ihtivâ eden defterdir.¹⁰ Aynı sarayın, eskilik bakımından ikinci sırada

⁶ Mustafa Kılıç, “Osmanlı Tarih Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri”, *CÜİFD*, VII/2 (Sivas 2003), s. 250-251.

⁷ Tefvik Temelkuran, “Dîvân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi”, *TED*, 6 (İstanbul 1975), s. 156.

⁸ Ahışalı, “a.g.m.”, s.383-384.

⁹ Recep Ahışalı, *Osmanlı Devlet Teşkilâtında Reisülküttâblık (XVIII. Yüzyıl)*, İstanbul 2001.

¹⁰ *Topkapı Sarayı Arşivi H. 951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri*, haz. Halil Sahillioğlu, İstanbul 2002.

bulunan bir defteri daha vardır. Koğuşlar Kütüphânesi'nde bu mühimme defteri 888 numarada muhafaza olup H. 958-959\M. 1551-52 tarihlidir.¹¹ Bu defterde yer alan Hürmüz seferine ilişkin fermanlar Cengiz Orhonlu tarafından yayınlanmıştır.¹²

Mühimme defterleri koleksiyonu Başbakanlık Arşivi'nde bulunmakla beraber günümüze ulaşabilen en eski tarihli iki mühimme defteri Topkapı Sarayı'ndadır. Başbakanlık Arşivi'ndeki 961(1553)'den başlayan defterler tek bir serî içinde toplanmış değildir.¹³ Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut mühimme defterlerinin ilki 1553-1554 (EL. N. 961-EL. RA. 962) gözükmetedir.¹⁴ Bu serinin bir ve iki numaralı mühimme defterleri ruûs defterleri olduklarından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki ilk mühimme defterinin 966-968\1558-1560 tarihli 3 numaralı mühimme defteri olduğu görülmektedir.¹⁵ Toplam 267 ciltlik mühimme tasnifi 20. defter hariç bir serî teşkil etmektedir.¹⁶ Son tespit edilen 267 numaralı defter XVIII. yüzyılın ikinci yarısına aittir. Ayrıca XVII. yüzyıl başlarına ait bir defterin henüz restorasyon servisinde olduğu ve tasnife dâhil edilmediği bildirilmektedir. Yine restore edilecek belgeler arasında sonradan bulunan mühimme defteri parçaları da vardır.¹⁷

Mühimme Zeyilleri

Mühimme defterlerinin sıralanışında aralarındaki tarih yönünden boşlukların ciltlenme esnasında kaybolmuş olan kayıtların bulunamamış olmasından ileri geldiğini kuvvetlendirici bir husus da “Mühimme Zeyli” defterleridir. Bu defterler tasnifi devam etmekte olan evrakın arasından çıkan mühimme kayıtlarının ciltlenmesi ile meydana gelmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi “Divân-ı Hümâyûn Defterleri Kataloğu”ndaki mühimme defterleri tasnifi içerisinde yer alması gerekirken sonradan bulunduğu için ayrı bir tasnif hâline getirilen mühimme zeyilleri 17 defterden oluşmaktadır.¹⁸ Sonuncu yani 17 numaralı defter sonradan Nâme-i Hümâyûn tasnifine aktarılmıştır.¹⁹

¹¹ Abid Yaşaroğlu, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphânesi Koğuşlar 888 Numaralı Mühimme Defteri (1a-260a Tahlil ve Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

¹² Cengiz Orhonlu, “Hint Kaptanlığı ve Pîrî Reis”, *Belleten*, XXXIV\134 (Ankara 1970), s. 248-254.

¹³ Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, *DİA*, XXXI, 521.

¹⁴ Temelkuran, “a.g.m.”, s.156.

¹⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi, 3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968\1558-1560) <Özet ve Transkripsiyon>*, I-II, Sunuş, s. XVII-XVIII

¹⁶ Kütükoğlu, “a.g.m.”, 521.

¹⁷ Feridun M. Emecen, “Osmanlı Divânının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *TALİD*, III/5 (İstanbul, 2005), s. 108.

¹⁸ Kütükoğlu, “a.g.m.”, 521.

¹⁹ Emecen, “a.g.m.”, s. 108.

Mühimme Defterlerinin Mahiyeti

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut çeşitli tasniflerde defterlerde kayıtlı olması gereken bazı vesikalar vardır ki bunların tarihlerine tekabül eden mühimme defterlerinden olmayanları görülmüştür. Bununla beraber tasnif numarası takip eden birkaç defterin aynı yılları ihtiva ettiği, hatta bir sonrakinin bir öncekinden daha eski tarihe ait olduğu da görülür.²⁰ Tipik mühimme formundaki defter sayısı 255 olarak gösterilse de bunlardan bazılarının Mâliye Ahkâmı ve Şikâyet Defteri oldukları görülmüştür. Meselâ, 42 numaralı defter muhtemelen ciltlenme dolayısıyla ruûs ve mâliye kayıtlarını da ağırlıklı olarak ihtivâ ederken 92 numaralı defterin başlığında bunun şikâyet ahkâmını kapsadığı belirtilmiştir. Bu bakımdan defterlerin sağlıklı bir tasnife ihtiyacı bulunmaktadır.

Mühimme tasnifine bakıldığında özellikle XVII. yüzyıl için önemli tarih boşlukları olduğu dikkati çekmektedir. Mühimme serisindeki tarih boşlukları bilhassa 82 numaralı defter (1026-1027\1617-1618) ile 83 numaralı defter (1036-1037\1626-1627) arasında görülür. Tarih atlamaları 1004-1005\1595-1596 (74nr.) ile 1011-1013\1602-1604 (75nr.); 1040-1042\1630-1632 (85nr.) ile 1046\1636 (86nr.); 1056\1646 (91nr.) ile 1067-1069\1656-1658 (92nr.); 1075-1076\1664-1665 (95nr.) ile 1089-1090\1678-1679 (96nr.); 1090-1092\1679-1681 (97nr.) ile 1095-1096\1685-1686 (180nr.) ve 1100\1688 (98nr.) arasında mevcuttur. XVI. yüzyılın ilk yarısı ihmâl edilirse ikinci yarısı için nispeten bazı istisnalar dışında kronolojik bir sıralama vardır. XVIII. yüzyıla ait olanlar da yine oldukça tam bir silsile izler, arada geniş zaman dilimi atlamaları bulunmaz. Ancak XVII. asra ait defterlerdeki tarih atlamalarının bir bölümü şikâyet defteri tanımlamasıyla ayrı bir tasnifin ortaya çıkmasından kaynaklanmış olmalıdır. Yine diğer bir kısım tasniflerde de mühimme türü defterlerin varlığı bilinmektedir. Ayrıca tasnifteki defterler her zaman tam bir kronolojik sıra izlemezler. “takdim-tehir”e sıklıkla rastlanır.²¹

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dışındaki Mühimme Defterleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivinden başka yurt içi ve yurt dışındaki bazı kütüphânelerde de mühimme defterlerinin mevcut olduğu bilinmektedir. İstanbul'da Köprülü Kütüphânesinde Köprülüzâde Abdullah Paşa'nın şark seferi serdârlığı zamanına ait 1146-1147\1734-1735 yıllarına ait bir sefer mühimmesi vardır. İlk mühimme formunun örnekleri olan defterler ise Topkapı Sarayı Müzesi Arşiv ve Kütüphânesi'nde

²⁰ Temelkuran, “a.g.m.”, s.157.

²¹ Emecen, “a.g.m.”, s. 108-109.

bulunmaktadır. Arşiv kısmındaki 951\1543 tarihli (nr. E-12321), kütüphâne kısmındaki ise 959\1552 tarihli (Koşuşlar, nr. 888)

Ayrıca yurt dışında L. Fekete'nin tanımladığı iki defterden biri 1071-1076\1660-1665 yıllarını içine alan bir ordu mühimmesi, diğeri ise 1091\1680 tarihli bir şikâyet defteridir. Bunun dışında Millî Kütüphâne'de su nüfûzu sonucu okunamaz hâle gelmiş 23 Şevval 971-29 Zilhicce 971\15 Haziran 1563-8 Ağustos 1564 yıllarına ait hükümleri ihtivâ eden 264 sayfadan ibaret bir mühimme defteri daha vardır.²²

Mühimme Defterlerinin Yazılış Şekli

Mühimme defterlerinde kayıtlı bulunan fermanlara hüküm denilmektedir. Diğer defterlerde de bu böyledir. Her ferman kaydının başında ferman, bir şahsa veya makama gönderilmişse ya o kimsenin adı ya da makamın adı yazıldıktan sonra <... hüküm ki> denilir. Meselâ: <Kapudan Vezîr Hasan Paşa'ya hüküm ki>; <Anadolu Vâlîsi Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki> gibi.

Hükümlerin üzerine bazı kayıtlar düşülmüştür ki, bunların başlıcalarını şöyle sıralayabiliriz:

1. Önce kararların verildiği divân toplantısının tarihi.
2. "Yazıldı": Fermanın gideceği makam veya şahsa gönderilmesi için yazıldığını belirtir.
3. "Bâ hatt-ı şerîf": Pâdişahın kendi el yazısı ile emrinin yazıldığıdır.
4. "Mehmed Çavuş'a verildi": Fermanın yerine kiminle gönderildiğidir.
5. Fermânın yerine gitmesi için götürülecek kimseye teslim edildiği tarih.
6. "Bu dahî": Fermanın bir üst ferman gibi aynı tarihte ve aynı şekilde yazıldığıdır.
7. "Bir sûreti": Aynı ferman başka bir yerde de yazıldığı zaman o hükmün üstüne yazılır. Böyle hükümlerde sadece gideceği yerin adı belirtilir.

Hükümlerin üstünde veya altında bulunan bu kayıtlara her zaman rastlanmaz. Genellikle hükümlerin yazıldığı tarihlerde hükmün sonunda yazılmıştır.

Mühimme defterlerinin hepsinin ilk sayfasında fermanların hangi sadrazam zamanında çıktığı ve hangi reisülküttâbın başkanlığında yazıldığı kaydedilip sonunda defterin başlangıç tarihi konulmuştur. Bu başlık bazı defterlerin ikinci veya daha sonraki sayfalarında görülür. Bazı defterlerde ise hiç görülmez. Sadrazam veya reisülküttâbın değişmesi halinde ise mühimme defterlerinin ilerleyen sayfalarında kayıtlar düşülmüştür.

²² Emecen, "a.g.m.", s. 110.

Mühimme defterlerinde hükümler genellikle tarih sırasına göre yazılmıştır. Tarihlerin sıra takip etmediği de görülür. Bir kısım hükümler aynen başka yerlere de gönderilirdi. Bu hükümler deftere kayıt olurken aynen tekrar edilmez “Bir sûreti” denilerek sadece gideceği yerin adı yazılırdı. “Bir sûreti” şeklinde yazılan hükümlerin tarihi de tam olarak yazılmış olan hükmün tarihidir.²³

Mühimme defterlerindeki hükümler divânda alınan kararların pâdişah tarafından tasdikinden sonra ferman haline getirilmiş halleri olduğu için ferman rükünlerini ihtivâ eden belge sûretleridir. Ancak fermanların asıllarında bulunan bazı rükünler ya davet ve tuğra rükünleri tamamen ihmal edilmiş veya elkâb gibi kısaltılarak yazılmıştır. Tarihin yeri ve şekli, XVII. yüzyıl ortalarına kadar başlık şeklinde Arapça olarak haftanın günü, ayın adı ve yılı olarak kaydedilmiştir. XVII. yüzyıl ortalarına doğru ise önce, başlık tarihle birlikte bazı hükümlerin altına da atılmaya başlanmış daha sonra başlık tarih tamamen terk edilerek her hükmün altına ve ayın onar günlük devreleriyle (Evâil, Evâsıt, Evâhir) ay ve yıl yazılmıştır. Nadir olmakla beraber tam tarih atılmış bazı hükümlere de rastlanır. Tahrir mahallinde ferman asıllarıyla mühimme defterlerindeki sûretler arasında fark vardır. Defterlerdeki kronolojik düzensizlik bunların cüz cüz yazılıp sonradan ciltlenmesi ve ciltlenme sırasında cüzlerin karıştırılmasından kaynaklanmıştır.²⁴

Mühimme Çeşitleri

Mühimme defterleri, hükümlerin sadır oldukları divânlar bakımından dört ayrı grupta değerlendirilebilir:

1. Pâdişahın pâyitahtta bulunduğu sırada, sadrazam başkanlığındaki divân toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu mühimme defterleri.
2. *Rikâb Mühimmesi*: Sadrazamın sefer veya başka bir sebeple pâyitahttan ayrılırken yerine vekîl olarak bıraktığı rikâb kaymakamı veya sadâret kaymakamı denilen görevli başkanlığında toplanan divânda alınan kararların yazıldığı defterler.
3. *Ordu Mühimmesi*: Ordu ile birlikte sefere çıkan sadrazamın sefer sırasında akdettiği divân toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterler.
4. *Kaymakamlık Mühimmesi*: Pâdişah ve sadrazamın aynı anda Dersaâdet'ten ayrıldığı anda devlet işlerini tedvir etmek üzere tâyin edilen sadâret kaymakamının müstakil olarak akdettiği divânlarda alınan önemli kararların yazıldığı defterler.

²³ Temelkuran, “a.g.m.”, s.157-160.

²⁴ Kütükoğlu, “a.g.m.”, 521-522.

Mühimme-i Asâkir Defterleri: 1781 senesinden sonra tutulmuş olan bu defterlerde askerî teşkilât, tevcihatlar, askerî sahadaki ıslahatlar ve askeriye ile alâkalı mühim mevzularla ilgili kararlar kayıtlıdır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde kayıtlı H.1196-1328\M.1781-1910 tarihleri arasındaki mühim askerî kayıtları ihtivâ eden 68 adet defteri bulunmaktadır.

Mektûm Mühimmeler: Divân-ı Hümâyûn'da karara bağlanan gizli hususların kayıtlarını içeren defterlerdir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde A.DVN.MKM. koduyla 976 genel sıra numarada kayıtlı H.1223-1224\M.1808-1809 tarihleri arasındaki kayıtları ihtivâ eden 44 sayfalık bir adet mühimme-i mektûme defteri mevcuttur. Ayrıca 989 numaralı katalogda kayıtlı H.1203-1302\M.1788-1885 tarihleri arasındaki kayıtları içeren 10 adet mühimme-i mektûme defteri daha bulunmaktadır.

Mısır Mühimme Defterleri: Mısır meselelerine ait önemli konuların kayıtlarını içeren defterlerdir. Farklı iki tasnifte 16 adet defteri olup H.1256-1333\M.1840-1915 tarihleri arasındaki kayıtları ihtivâ eden defter Mısır'a ait mahrem kayıtları ihtivâ ettiğinden "Mektûm" olarak adlandırılır. Bu seri H.1119-1333\M.1718-1915 yılları arasındaki kayıtları ihtivâ etmektedir.²⁵

---

²⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul 2000, s. 7-24

100 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN TAHLİLİ

I. Şekil Özellikleri

A- Defterin Fiziki Durumu

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Mühimme serisi, numara 100'de kayıtlı bulunan bu defterin uzunluğu 31cm., genişliği ise 21,5 cm.dir.

Defter 145 sayfadır. Baş tarafından 3 sayfası, sonundan ise bir sayfası boştur. Ayrıca 105, 106 ve 107. sayfalara “beyaz” kaydı düşülerek boş bırakılmıştır. Ayrıca “beyaz” kaydı 145. sayfada yazılan iki hükümden sonra sayfanın geriye kalan boşluğunu dolduracak şekilde yayılmıştır. Hükümlerin sayfalara yazımında belirli bir sayı gözetilmemiştir. Birkaçı istisna²⁶ hükümler sıkışık bir üslupla yazılmamıştır. Yazısı bozuk dîvânîdir.²⁷

Defterdeki kayıtlar, Divân-ı Hümâyûn'dan çıkan ve hüküm olarak adlandırılan fermanların sûretleridir. Bu hükümler genellikle tarih sırasına göre yazılmıştır. Tarihlerin sıra takip etmediği de görülür.²⁸ Mühimme defterlerinde ve incelediğimiz defterde “takdim-tehir”e sıklıkla rastlanır.²⁹ Üzerinde çalıştığımız *100 Numaralı Mühimme Defteri* H.1101-1102M.1690-1691 senelerine ait hükümleri ihtivâ etmesine karşın kayıtlar tam bir tarih sıralamasıyla tutulmamıştır. Özellikle yılların takip ettiği yer yer düzensizlikler bunun, ciltlenme sırasındaki hatalardan kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Bununla beraber gerek 1101 senesine ve gerek 1102 senesine ait olarak aralıksız devam eden hükümlerde, ayların kaydında da düzensizlikler bulunmaktadır. İncelemesini yaptığımız defterde 553 hüküm bulunmaktadır.³⁰ Bunlardan 335 adedi 1101 senesine, 205 adedi 1102

²⁶ MD, C, s.22, h.70; s.57, h.201; s.59, h.213; s.88, h.345; s.110, h.415; s.116, h.440; s.116, h.442; s.131, h.501; s.132, h.507; s.136, h.520; s.142, h.543.

²⁷ “Dîvân'a mahsûs” anlamına gelen bu yazı çeşidi sadece dîvânda yazıldığı için bu adı almıştır. Osmanlı Devleti'nde Dîvân-ı Hümâyûn'da alınan kararlar, yazışmalar, fermanlar, berat, menşûr, buyruldu, hüküm vb. resmî yazılar bu hatla yazılabilir. Bu hattın, süratle yazıldığı bazı kaidelere pek dikkat edilmeden yazılan şekline *dîvânî kırması* denilirdi. Sanat tarafı olmayan bu yazı daha çok mühimme defterlerinde kullanılmıştır. Ali Alparslan, “Divanî”, *DİA*, IX, 445.

²⁸ Temelkuran, “a.g.m.”, s.159-160.

²⁹ Emecen, “a.g.m.”, s. 109.

³⁰ Defterde yer alan 136 hüküm sûreti bağlı bulunduğu hükme göre numaralandırılmıştır. MD, C, s.2, srt.3a, b; s.5, srt.13a; s.14, srt.41a; s.15, srt.43a, b; s.29, srt.87a, b, c, ç; s.32, srt.97a, b; s.36, srt.115a; s.38, srt.121a, b, c, ç, d, e, f; s.41, srt.135a; s.50, srt.173a, b, c, ç; s.56, srt.199a; s.57, srt.202a, b, c; s.61, srt.221a, b; s.65, srt.239a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ; s.66, srt.241a, b, c, ç, d; s.67, srt.246a; s.74, srt.279a, b; s.75, srt.282a; s.79, srt.301a, b; s.82, srt.315a; s.86, srt.336a; s.87, srt.339a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ; s.93, srt.362a, b; s.99, srt.385a; s.100, srt.391a; s.100, srt.392a, b; s.101, srt.394a; s.103, srt.400a, aa, ab, ac, aç, ad, b, ba, c, ç, bb, bc, bç, d, e, f, fa, g, ğ, h, ı, i, j, ja, k, l, ga, la, bd, ae; s.104, srt.400da, db, be, m, n, ma, dc, dç, mb, dd, n; s.113, srt.428a; s.113, srt.431a; s.116, srt.441a; s.116, srt.442a; s.119, srt.452a, b; s.119, srt.453a; s.120, srt.458a; s.121, srt.462a, b, c, ç; s.125, srt.473a; s.128, srt.490a, b; s.136, srt.520a, b, c; s.139, srt.531a; s.141, srt.536a, b, c, ç; s.142, srt.543a, b, c, ç.

senesine ait bulunmaktadır. Ayrıca tarihsiz³¹ ve farklı tarihler³² içeren 13 hüküm de defterde yer almaktadır.

Hükümlerin kronolojik sene tertibi şöyledir:

- a- 1 no'lu hüküm ile 209 no'lu hükümler arası kayıtlar aralıksız 1101 senesine aittir.³³
- b- 209 no'lu hüküm ile 273 no'lu hükümler arası kayıtlar 6 hüküm³⁴ hâriç olmak üzere 1102 senesine aittir.³⁵
- c- 273 no'lu hüküm ile 400 no'lu hükümler arası kayıтта 5 hüküm³⁶ hâriç olmak üzere 1101 senesine aittir.³⁷
- d- 400 no'lu hüküm ile 553 no'lu hükümler arası kayıtlar 3 hüküm³⁸ hâriç olmak üzere 1102 senesine aittir.³⁹

Defterin safya ve hüküm numaraları Arapça rakamlarla yazılmıştır.⁴⁰ Ancak bu rakamların yazımında dikkatsizlik yüzünden pek çok hatalar yapılmıştır.⁴¹ Ayrıca bazı hükümlerin sağ ve sollarındaki boşluklarda da Arapça rakamlara rastlanmaktadır.⁴²

³¹ MD, C, s.56, h.199; s.64, h.233; s.64, h.234; s.66, h.244; s.69, h.259; s.76, h.286; s.99, h.388; s.142, h.542; s.142, h.543; s.143, h.545.

³² MD, C, s.94, h.365; s.96, h.372; s.140, h.534.

³³ MD, C, Tarihsiz hüküm: s.56, h.199;

³⁴ MD, C, 1101 senesine ait hükümler: s.59, h.211; s.59, h.213; s.60, h.214; s.60, h.215; s.60, h.216; s.63, h.232.

³⁵ MD, C, Tarihsiz hükümler: s.64, h.233; s.64, h.234; s.66, h.244; s.69, h.259.

³⁶ MD, C, 1102 senesine ve farklı tarihlere ait hükümler: s.76, h.287; s. 94, h.365; s.96, h.372; s.100, h.391; s.100, h.392.

³⁷ MD, C, Tarihsiz hükümler: s.76, h.286; s.99, h.388.

³⁸ MD, C, 1101 senesine ve farklı tarihlere ait hükümler: s.111, h.420; s.112, h.423; s.140, h.534.

³⁹ MD, C, Tarihsiz hükümler: s.142, h.543; s.143, h.545.

⁴⁰ MD, C, s.91, h.352'nin sol üstüne verilen [ʿΔʿ devam] notu sıra numaralarının defterin tutulduğu dönemde verilmediklerini göstermektedir.

MD, C, s.34/1 h.103'ün sol üstüne verilen [ʿ ∙ ʿ devam] notu da aynı özellikleri göstermektedir.

⁴¹ MD, C, s.34 iki kez yazılmıştır. 34/1 olarak numaralandığımız sayfanın ilk hükmü üzerinde ʿ ∙ ʿ devam yazmasına karşın yeni bir hükümdür.

MD, C, s.76, h.286 ve h.287'ye sehven 287 numarası ayrı ayrı verilmiştir.

MD, C, s.76, h.288'den h.290'a sehven geçilmiştir.

MD, C, s.77, h.291'den sonraki hükme numara verilmemiştir.

MD, C, s.89, h.348'den s.90, h.349'a geçilmesi gerekirken sehven 350 numarası verilmiştir.

MD, C, s.90, h.352'den sonra s.91'de yeni bir hüküm numarası verilmesi gerekirken h. ʿ Δʿ devam kaydı düşülmüştür.

MD, C, s.97, h.378'e iki sıra numarası verilmiştir.

MD, C, s.134, h.514 ve 515'e aynı sıra numarası verilmiştir.

MD, C, s.143, h.544'ün üstünde yer alan ve 544 sıra numarası verilen bir hüküm üzeri üç çizgi ile karalanarak yarıda bırakılıp iptal edilmiştir.

MD, C, s.143, h.545 ve s.144, h.546'ya aynı sıra numarası verilmiştir.

MD, C, s.144, h.549 ve h.551 arasında yer alan bir hükme numara verilmemiştir.

⁴² MD, C, Erdel memleketi ve hâkimi Tökeli İmre için yazılıp numaralandırılmış hükümler: s.27, h.83 [ʿ]; s.28, h.85 [ʿ]; s.28, h.86 [ʿ]; s.44, h.148 [ʿ]; s.44, h.150 [Δ]; s.62, h.226 [ʿ]; s.72, h.271 [ʿ]; s.73, h.273 [ʿ]; s.78, h.296 [ʿ]; s.80, h.305 [ʿ]; s.86, h.335 [ʿ ∙]; s.90, h.350 [ʿ ∙]

MD, C, Eflak tarafına yazılıp numaralandırılmış hükümler: s.28, h.86 [ʿ]; s.55, h.195 [ʿ]; s.81, h.310 [ʿ]; s.73, h.273 [ʿ]; s.78, h.294 [Δ]; s.90, h.349 [ʿ]; s.90, h.351 [ʿ]; s.126, h.477 [ʿ]; s.128, h.489 [ʿ ∙]

Defterin pek çok yerinde dikkatsizlik nedeniyle karalama⁴³, üzeri çizilmiş kelime ve cümleler⁴⁴, mürekkep damlatma⁴⁵, mürekkep bulaştırma⁴⁶, mükerrer yazma⁴⁷, hüküm iptali⁴⁸, silinmiş kelimeler⁴⁹, aşırı sıkışık yazılmış kelimeler⁵⁰, kesik hükümler⁵¹ de bulunmaktadır. İncelediğimiz defterin bir numaralı sayfasında [... *hurrire fî şehri şa'bâni'l-mu'azzam. Li-sene ihdâ ve mie ve elf. Der-zamân-ı sadri'l-vüzerâ Hazret-i Fâzıl Mustafâ Paşa ... ve reisü'l-küttâb Ebû Bekr Efendi ...*] kaydı bulunmaktadır.

B- Diplomatik ve Teknik Özellikler

Mühimme defterlerindeki kayıtlar muhatap makama gönderilen ferman veya beratların kopyalarıdır. Mühimme defteri nâme, emir veya hüküm ile benzerlerinin tam metnini kapsamamakta, elkab ve öteki formalite kısımları terk edilerek yada kısaltılarak asıl konuyu ihtivâ etmektedir.⁵² Ferman, berat, nişan gibi Osmanlı diplomatik belgelerinde muayyen bir yazma formülü tatbik edilmiştir. Buna göre bu belgeleri on kısımda incelemek mümkündür;

1. Davet
2. Tuğra
3. Ünvan ve elkab
4. Muhatabın adı ve lakabı
5. Dua
6. Nakil ve iblağ
7. Emir
8. Tekit ve tehdit

⁴³ MD, C, s.16, h.46; s.21, h.63

⁴⁴ MD, C, s.4, h.11; s.6, h.16; s.7, h.17; s.11, h.29; s.13, h.36; s.14, h.38; s.16, h.46; s.22, h.70; s.31, h.94; s.32, h.97; s.36, h.115; s.42, h.139; s.44, h.151; s.57, h.204; s.78, h.296; s.83, h.320; s.86, h.334; s.86, h.335; s.86, h.336; s.90, h.349; s.96, h.373; s.97, h.376; s.99, h.388; s.109, h.409; s.110, h.413; s.112, h.426; s.113, h.431; s.114, h.433; s.116, h.443; s.117, h.445; s.125, h.473; s.136, h.520.

⁴⁵ MD, C, s.16, h.46; s.27, h.83; s.82, h.313; s.82, h.314; s.87, h.338; s.97, h.376; s.104, h.400; s.104, h.403; s.114, h.432; s.115, h.436; s.118, h.449; s.131, h.503; s.132, h.507; s.137, h.527; s.138, h.525.

⁴⁶ MD, C, s.8, h.22; s.22, h.70; s.31, h.96; s.34/2, h.109; s.36, h.115; s.37, h.118; s.38, h.123; s.42, h.141; s.56, h.198; s.56, h.200; s.57, h.201; s.59, h.209; s.59, h.213; s.62, h.226; s.63, h.228; s.67, h.245; s.72, h.272; s.81, h.310; s.82, h.313; s.82, h.314; s.93, h.360; s.95, h.369; s.99, h.385; s.99, h.388; s.101, h.393; s.104, h.402; s.104, h.403; s.111, h.418; s.123, h.467; s.127, h.482; s.134, h.515; s.137, h.521; s.141, h.536.

⁴⁷ MD, C, s.76, h.289.

⁴⁸ MD, C, s.11, h.30-31 arası; s.27, h.83-84 arası; s.38, h.121 üstü; s.50, h.172; s.143, h.544 üstü.

⁴⁹ MD, C, s.8, h.22; s.13, h.37; s.15, h.45; s.22, h.71; s.38, h.124; s.51, h.179; s.57, h.201; s.62, h.226; s.63, h.228; s.67, h.245; s.67, h.249; s.82, h.313; s.89, h.346; s.90, h.351; s.99, h.388; s.101, h.393; s.115, h.436; s.121, h.464; s.127, h.482; s.127, h.484; s.134, h.515; s.141, h.536; s.141, h.537; s.142, h.543.

⁵⁰ MD, C, s.22, h.70; s.57, h.201; s.59, h.213; s.88, h.345; s.110, h.415; s.116, h.440; s.116, h.442; s.131, h.501; s.132, h.507; s.136, h.520; s.142, h.543.

⁵¹ MD, C, s.66, h.244; s.67, h.249.

⁵² M. Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi*, İstanbul 1979, s.105.

9. Tarih

10. Yer

Belgelerin en üstünde davet formülü bulunurdu. Bu bismelenin kısaltılmışı olan “b” [ب] olacağı gibi Allah lafzının kısaltılmışı olan “hüve” [هو] şeklinde de olabilirdi. Davetten sonra pâdişahın alameti olan tuğra, Tuğrakeş veya Nişancı tarafından sanatkarâne bir şekilde çekilirdi.

Davet ve tuğra mühimme defterlerinde yer almazdı. Çünkü mühimme defterlerindeki hükümler daha önce de belirtildiği gibi esas belgelerin sûretleri ve müsveddesi konumundaydılar.

Unvan ve elkab bölümünde, pâdişah başka bir hükümdara mektup gönderecekse önce kendi unvan ve elkabına yer verir. “*Ben ki, sultânü’s-selâtn burhânü’l-hevâkin tâc-ı bahş-ı husrevân ruy-ı zemîn zıll’ullâhi fi’l-‘arz*” gibi cümlelerden sonra hâkim olduğu ülkeleri bir bir sayarak kendini tanıtır ve yüceltirdi. Mühimme defterlerinde sûretleri kaydedilen ferman ve nâme-i hümayunlarda pâdişahın unvan ve elkabına yer verilmezdi.⁵³

Sonraki formül ise muhatabın elkabıdır. Pâdişahın unvan ve elkabı sona erdikten sonra hitap edilenin rütbe, mevki ve mensup olduğu sınıfa uygun olan elkab kullanılırdı. Hitap edilen kişinin rütbe ve mevkiine göre ayrı ayrı formüller geliştirilmiştir. Mühimme defterlerinde muhatabın elkabına nadiren yer verilip, umumiyetle “*Rumeli beylerbeyine hüküm ki*” gibi hitap edilenin rütbe ve mevki veya ismiyle doğrudan konuya girilirdi.

İncelediğimiz 100 numaralı Mühimme Defteri’nde üç kayıt dışında hükümlerin tümünde hitap kısmı bulunmaktadır.⁵⁴ Hitap edilen şahısların rütbe, mevki ve sınıflarına uygun elkablar kullanılmıştır: “*Mısr vâlisine hüküm ki*”, “*Kapudan Vezîr İbrâhîm Paşa’ya hüküm ki*”.⁵⁵ Bu bölümde, bazen şahsın adı eski göreviyle beraber de belirtilmiştir: “*Sâbikan Kandîye muhâfızı olan Vezîr-i mükerrem Mehmed Paşa’ya hüküm ki*”; “*Sâbikan yöruk beği olup Tırhala sancağı pâyesine mutasarrıf olan Dervîş dâme ‘izzehûya hüküm ki*”.⁵⁶ Bazen ise hitap, muhatabın görev yeri zikredilmeksizin rütbe ve ismiyle yazılmıştır: “*Ser-‘asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa’ya hüküm ki*”; “*Ser-‘asker Vezîr Halîl Paşa’ya hüküm ki*”.⁵⁷

Elkabdan sonra kullanılıp muhatabın mevki ve sınıfına dikkat çekilen duâ ve hayır cümlelerinin incelememizdeki muhataplarına uygun kullanımı şu şekildedir:

⁵³ Gökbilgin, a.g.e., s.57.

⁵⁴ MD, C, s.140, h.534; s.142, h.542; s.144, h.550.

⁵⁵ MD, C, s.1, h.2; s.2, h.4.

⁵⁶ MD, C, s.25, h.79; s.43, h.144.

⁵⁷ MD, C, s.13, h.37; s.64, h.236.

dâme ikbâlühû: Hamit sancağı mutasarrıfı, Özi beylerbeyi, Mora tarafında asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Ali.

dâme 'izzehû: Sancak Beyi, Köstendil sancağı beyi Kurd Mehemed, voynuq beyi Mûsâ.

dâme mecdühû: Dergâh-ı Mu'allâ kapucıbaşlarından Hasan, Darbhâne Emîni Ali, Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikası.

dâme sa'duhû: Mekke-i Mükerreme Şerîfi Muhsin bin Hüseyin.

dâme 'ulüvvuhû: Gâzi Girây Sultan, Başdefterdar İsmâil, Saray-ı cedîd ağası Mahmûd.

dâmet ismetuhâ: Hatice Sultan.

dâmet ma'aliyehû: Rumeli Beylerbeyi Mustafa, Kırım Hânı Selîm Girây.

edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû: Vezîr Hüseyin Paşa, Vezîr Ca'fer Paşa.

hutimet 'avâkıbehû bi'l-hayr: Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre, Fransa pâdişahı elçisi Baron Vastok.⁵⁸

zîde fazluhû: Sarıgöl kadısı, Ahışa kadısı.⁵⁹

zîdet fezâilehû: Brusa kadısı Mevlânâ Ahmed el-Gâzi, Hâssa hekimbaşı Mevlâna Mustafa

Buraya kadar olan kısım belgenin giriş kısmıdır. Sonra asıl mevzuya girilir. Kullanılan umûmi formül mühimme defterlerinde “*mektûb gönderip*”⁶⁰ veyâ “*âdem gönderip*”⁶¹ şeklindedir.

“*Buyurdum ki*”⁶² formülü ile başlayan kısım ise emir kısmıdır. Ne yapılması, nasıl hareket edilmesi gerektiği muhâtaba bu kısımda emredilmektedir. İncelediğimiz defterde bu ifade yerine bazen “*gerekdir ki*”⁶³ formülü de kullanılmaktadır.⁶⁴

Emir cümlesini takiben sadece “*şöyle bilesiz*”⁶⁵, “*alâmet-i şerîfe i'timâd kulasız*”⁶⁶ gibi formüller ile tekît ve tehdit rûknü işlenmiş olur. Burada, fermana belirtilen emir üzerine hareket edilmesinin gerekliliği ve zorunluluğu belirtilmek istenmektedir.

C- Dil Özellikleri

Mühimme defterlerinde kullanılan dil nâme-i hümayûn ve fetihnâme türü belgelere nazaran daha sadedir. İncelediğimiz 100 numaralı mühimme defterinde kullanılan ve

⁵⁸ MD, C, s.26, h.82; s.112, h.423.

⁵⁹ MD, C, s.88, h.343; s.97, h.379.

⁶⁰ MD, C, s.97, h.376 “*Ordû-yı hümayûnuna mektûb gönderüp ...*”.

⁶¹ MD, C, s.123, h.468 “*Taşlıca kazâsı ahâlîsi 'arz-ı hâl ve âdem gönderüp ...*”.

⁶² MD, C, s.99, h.386 “*... Buyurdum ki, zıkr olunan Pasanka Lokan'da müctemi' olan re'âyâ ...*”; s.125, h.474 “*... Buyurdum ki, vusûl buldıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüp ...*”.

⁶³ MD, C, s.39, h.126 “*... gerekdir ki, mezbûr şakilerin ahvâlini ber-vech-i arpalık Delvîne sancağına mutasarrıf Kaplan Paşa ile ...*”.

⁶⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, İstanbul 1994, s.116.

⁶⁵ MD, C, s.75, h.281.

⁶⁶ MD, C, s.92, h.357.

aşağıda örneklendireceğimiz bazı deyimler defterin dil özelliklerine ilişkin bilgi vermektedir:

“*yek-dil ve yek-cihet olmak*”⁶⁷; “*başile canile bezl-i kudret ve sarf-ı mikned eylemek*”⁶⁸; “*hidemât-ı cemîle vücûda getirmek*”⁶⁹; “*bir gün ve bir sâ‘at evvel gelmek*”⁷⁰; “*alay getirmek*”⁷¹; “*esnâ-yı târikde ayak sürümek*”⁷²; “*elinden iş gelmek me‘mûl olmak*”⁷³; “*tenbîh-i hümmâyûn olmak*”⁷⁴; “*iki konağı bir etmek*”⁷⁵; “*meâsir-i cemîle vücûda getirmek*”⁷⁶; “*bu vakti sâir evkâte kıyâs eylememek*”⁷⁷; “*kapudan ayrılmak*”⁷⁸; “*bilmedik ve âgâh olmadık dememek*”⁷⁹; “*kapusuz bacasuz gezüp fesâd u şekâvet itmek*”⁸⁰; “*vebâlleri boyunlarına olmak*”⁸¹; *gice gündüz dememek*”⁸²; “*bayrak açmak*”⁸³; “*taşra çıkarmak*”⁸⁴; “*dirlikleri çalınmak*”⁸⁵; “*hayatı dâr etmek*”⁸⁶.

D- Tarihler

Mühimme defterlerindeki hükümler Dîvân’da alınan kararların pâdişah tarafından tasdikinden sonra ferman haline getirilmiş halleri olduğu için ferman rükünlerini ihtiva eden belge sûretleridir. Ancak fermanların asıllarında bulunan bazı rükünler ya davet ve tuğra rükünleri gibi tamamen ihmal edilmiş veya elkab gibi kısaltılarak yazılmıştır.

Tarihin yeri ve şekli ise XVII. yüzyıl ortalarına kadar başlık şeklinde Arapça olarak haftanın günü, ayın adı ve yılı olarak kaydedilmiştir.⁸⁷

Fermanlarda te’kît ve tehdit formülünden sonra tarih kısmı bulunur. Tarihlerin başında genelde “*tahrîren fî*”, bazen de “*hurrîre*” ibaresi yer alır. Mühimme defterlerindeki hüküm tarihlerinin yazılışı ilk dönemlerde başlık, tarih atılması sûretiyle olmuştur. Daha sonraki yıllarda bu usulden vazgeçilerek günler ayın 1-10. günleri için “*evâil*”, 11-20.

⁶⁷ MD, C, s.2, h.3

⁶⁸ MD, C, s.2, h.3

⁶⁹ MD, C, s.2, h.4

⁷⁰ MD, C, s.2, h.5

⁷¹ MD, C, s.3, h.7

⁷² MD, C, s.3, h.7

⁷³ MD, C, s.4, h.10

⁷⁴ MD, C, s.5, h.13

⁷⁵ MD, C, s.5, h.13

⁷⁶ MD, C, s.5, h.14

⁷⁷ MD, C, s.7, h.17

⁷⁸ MD, C, s.8, h.20

⁷⁹ MD, C, s.8, h.20

⁸⁰ MD, C, s.8, h.21

⁸¹ MD, C, s.8, h.21

⁸² MD, C, s.9, h.24

⁸³ MD, C, s.12, h.33

⁸⁴ MD, C, s.14, h.38

⁸⁵ MD, C, s.19, h.54

⁸⁶ MD, C, s.19, h.56

⁸⁷ Kütükoğlu, “a.g.m.”, 521.

günleri için “evâsıt” ve 21-30. günleri için “evâhir” şeklinde düzenlenmiştir. Bu ayırım XVII. yüzyıl ortalarına Sultân İbrâhim’in saltanat dönemine (1640-1648) rastlamaktadır. Bu döneme kadar tarihler ayın tarihi ile birlikte haftanın günü de gösterilmek sûretiyle, başlık şeklinde üste yazılmıştır. Nadir hallerde hükmün altında da tarih kaydına rastlanmaktadır. Daha sonra başlık tarih tamamen terk edilerek her hükmün altına ve ayın onar günlük evreleriyle ay ve yıl yazılmıştır.⁸⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi’nde 100 Numaralı Mühimme Defteri 1689-1690 yıllarını içerir gözükmekteyse de esasen 1690-1691 yıllarını ihtiva etmektedir.

İncelediğimiz defterde kayıtlar tam bir kronolojik sıra takip etmemektedir.⁸⁹ Bu husus başka mühimme defterlerinde de, aynı defter içinde önceki tarihin sonraki bir sayfada yer alması yanında aynı tarihleri ihtiva eden hükümlerin farklı defterde bulunması veya bir sonraki mühimmede öncekine göre daha eski tarihli hükümlerin yer alması şeklinde de olur. Bu ise defterlerin cüz cüz yazılıp sonradan ciltlenmesi ve ciltlenme sırasında cüzlerin karıştırılmasından kaynaklanmaktadır.⁹⁰

Tarihler genellikle “Fî” ibaresi ile başlayarak hükümlerin sağ alt köşelerine yazılmıştır,⁹¹ bunun yanında “Fî” ibaresinin kullanılmadığı hükümler de bulunmaktadır.⁹²

Sene kayıtları genel olarak kısaltılarak⁹³ bazen ise tam olarak yazılmıştır.⁹⁴ Defterde iki hükmün sene tarihi açık bırakılıp yazılmamıştır.⁹⁵ Bazı hükümler ise tarihsizdirler.⁹⁶

Hükümlerin kaydında sene düzensizlikleri yanında, ayların da bir kronolojik tertibe uygun olmadığı görülmektedir.⁹⁷ Bazı hükümlerin, yalnız seneleri verilip ayları kaydedilmemiştir.⁹⁸ Ayları yazılıp günleri ve tarihleri olmayan hükümler dışında⁹⁹ ay adları açıkça yazılıp rumûz kullanılmayan kayıtlarda bulunmaktadır.¹⁰⁰

⁸⁸ Kütükoğlu, *a.g.e.*, s.116

⁸⁹ *MD*, C, s.1, h.1- s.59, h.209 arası kayıtlar 1101 senesine aittir.

MD, C, s.59, h.209- s.73, h.273 arası kayıtlar 6 hüküm hariç 1102 senesine aittir.

MD, C, s.73, h.273- s.103, h.400 arası kayıtlar 5 hüküm hariç 1101 senesine aittir.

MD, C, s.103, h.400- s.145, h.553 arası kayıtlar 3 hüküm hariç 1102 senesine aittir.

⁹⁰ Kütükoğlu, “a.g.m.”, s.522.

⁹¹ *MD*, C, s.11, h.29 “Fî Evâhir-i Ş Sene [1]101”

⁹² *MD*, C, s.76, h.288 “Evâhir-i L Sene [1]101”

⁹³ *MD*, C, s.57, h.203 “Fî Evâil-i Za Sene [1]101”

⁹⁴ *MD*, C, s.57, h.201 “Fî 3 Z Sene 1101”

⁹⁵ *MD*, C, s.64, h.233 “Fî Evâ [ ] Sene [1]10 [ ]”

MD, C, s.64, h.234 “Fî Evâ [ ] Sene [1]10 [ ]”

⁹⁶ *MD*, C, s.76, h.286

⁹⁷ *MD*, C, s.34/2, h.108 “Evâhir-i N Sene [1]101” olup üstteki hüküm iken

MD, C, s.34/2, h.109 “Evâil-i N Sene [1]101” olup alttaki hükümdür.

⁹⁸ *MD*, C, s.60, h.214 “Sene [1]101”

⁹⁹ *MD*, C, s.69, h.259 “M Sene [ ]”

¹⁰⁰ *MD*, C, s.135, h.519 “Fî Evâhir-i Cemâziye’l-evvel Sene [1]102”

Günler, genel olarak ayın onluk dilimlerini ifâde eden kısaltılmış şekilleriyle (evâil, evâsıt, evâhir) ifâde edilmiştir.¹⁰¹ Nâdiren açıkça yazıldıkları da görülür.¹⁰² Ayın ilk ve son günlerine de işâret olunmuştur.¹⁰³ İki hükmün günlerinin yazımı açık bırakılıp yazılmamıştır.¹⁰⁴ Ay ve seneleri yazılıp günleri yazılmayan hükümler de bulunmaktadır.¹⁰⁵

Hükümlerin sûretlerinin yazımında ise çoğunlukla tarih kullanılmamış¹⁰⁶ bazı sûretlere ise “*Fi’t-târihi’l-mezbûr*” ibâresi yazılmıştır.¹⁰⁷

II- Muhtevâ Özellikleri

1683 yılında gerçekleşen II. Viyana muhâsarasının muvaffakiyetsizlikle sonuçlanması neticesinde oluşan bozgununda Osmanlı Devleti Balkanlardaki pek çok şehir ve kaleden çekilmek zorunda kalmıştı. Viyana seferi Nemçe ile Lehistan’ın müttefik olmasını fiilen gerçekleştirmiş olmakla beraber bu sırada Papa’nın dâimi sûrette tahrikleri neticesinde 31 Mart 1684’de Avusturya ile Lehistan arasında yapılan anlaşmaya Rusların da dâhil edilmesi arzu edilerek anlaşmaya bir madde konmuş ve bu sûretle Osmanlı ordusunun Kırım Hânı kuvvetlerinden mahrum kalması düşünülmüştü. Osmanlılara karşı gerçekleştirilecek savaş için 1686’da Polonya ile Rusya arasında Moskova’da imzalanan mukaddes ittifak gereğince Polonya bir buçuk milyon lira karşılığında Simolenks, Kiyev ve Ukrayna üzerindeki haklarını Ruslara terk ediyordu.¹⁰⁸

Osmanlı ordusu dört cephede yenilgiler alıp Budin, Mora gibi mühim kale ve şehirler elden çıkarken Sultan IV. Mehmed ifrat derecesindeki av merakıyla Istranca ormanlarından çıkmıyordu. Cephelere komutan ve mühimmat tedarikiyle ilgilenen vezirler ise çoğu zaman kendilerine rakip olarak gördükleri değerli devlet adamlarını ya azlettiriyor veya bir bahane ile katlettiler. 2 Muharrem 1099\8 Aralık 1687’de IV. Mehmed’in hall edilmesiyle II. Süleyman tahta çıktı. Saltanatı 26 Ramazan 1102\22 Haziran 1691’e kadar sürmüştür.¹⁰⁹

İncelemesini yaptığımız 100 Numaralı Mühimme Defteri 1101-1102\1690-1691 yılları arasında Sultan II. Süleyman döneminde ve Viyana bozgunu sonrasında gerçekleşen

¹⁰¹ MD, C, s.85, h.330 “Evâsıt-ı Za Sene [1]101”.

¹⁰² MD, C, s.57, h.207 “Fî 16 Z Sene [1]101”.

¹⁰³ MD, C, s.127, h.481 “Fî Gurre-i Ca Sene [1]102”.

MD, C, s.120, h.457 “Selh-i Ra Sene [1]102”.

¹⁰⁴ MD, C, s.64, h.233 “Fî Evâ[ ] Sene [1]10 [ ]”.

MD, C, s.64, h.234 “Fî Evâ[ ] Sene [1]10 [ ]”.

¹⁰⁵ MD, C, s.59, h.210 “Fî Za Sene [1]102”.

¹⁰⁶ MD, C, s.2, h.3 “Bir sûreti dahî Trablus’a vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.”

¹⁰⁷ MD, C, s.5, h.13 “Bir sûreti dahî Sivas’a vech-i meşrûh üzere yazılmışdır. Fi’t-târihi’l-mezbûr.”

¹⁰⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/1 (Ankara 2003), s.460.

¹⁰⁹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.493.

seferler, eşkıyalık hareketleri, kalebentlik cezaları Erdel ve Eflak ile olan ilişkileri ... kapsamaktadır.

A- Siyâsi Meseleler

1- Erdel'de Hâkimiyet ve Orta Macar Kralı Tökeli İmre ile İlişkiler

Macar halkı Katolik ve Protestan olarak birbirlerine düşman iki mezhebe ayrılmışlardı. Katolikler Avusturya himayesinde bulunmaktaydı. *Orta Macar* denilen zümre ile Osmanlı tarihlerinin Zerir-oğlu dedikleri Zirini ile Bakânoğlu denilen Battiyani'ye tâbi Macarlar Protestan mezhebine mensuptular ve iki mezhep taraftarları dâimi olarak birbirleriyle mücâdele hâlindeydiler.

Habsburg İmparatorluğu idaresi altında bulunan Macar beyleri her yılbaşında Viyana'ya giderek bağlılıklarını beyan ederlerdi. Ancak Avusturya'nın Katolik olmaları yönündeki baskısı kendilerini vicdan hürriyetine müdahale etmeyen Osmanlı hükümetine yaklaştırmıştır.

Orta Macar Beyi Zirini'nin Viyana'da katledilmesinden sonra Avusturya hâkimiyetini kabul etmeyen Orta Macar Beyi'nin oğlu Tökeli İmre Avusturyalılarla mücadeleye girişip bir müddet sonra da Osmanlı himayesini talep etti. Tökeli İmre'ye yapılan yardım ve Orta Macar topraklarının irs yoluyla Tökeli'ye verilmesi Habsburg'u büyük telaşa düşürdü. İncelediğimiz defterde Habsburglar ile Osmanlılar arasında Orta Macar topraklarının hâkimiyeti ve gerçekleşen sefer organizasyonlarına Tökeli İmre'nin askerleriyle yaptığı katkı ele alınmıştır.

Vezîr-i âzam, Belgrad'dan İstanbul'a dönerken Kasım ayında Salahor Süleyman Paşa'yı Erdel'in zaptı ile Tökeli İmre'yi kral olarak makâmına oturtmağa memur etmiş ve yanına Kalgay Sultan ile Tatar askeri ve sâir kuvvetleri vermişti. Avusturya İmparatoru Leopold'un Macaristan'a müdahalesi üzerine Avusturya ordusu bu bölgeyi işgal etmişti.¹¹⁰

Viyana bozgunundan sonra Avusturya İmparatoru'nun Macarlar hakkında Genel Af ilân etmesi üzerine Macarların çoğu Tökeli İmre'den ayrıldılar. Kuvvetten düşen Tökeli, Türklere sâdik kaldı. Vidin muhâfızı Sarı Hüseyin Paşa ile beraber bazı kalelerin fethinde bulundu.¹¹¹ Osmanlı hükümeti sâbık Erdel Hâkimi olarak vasıflandırdığı Tökeli İmre'nin Erdel Kralı olarak yeniden makamında bulunması arzusundaydı. Bu amaçla Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih ve Hamit sancağı mutasarrıfı Kâsım ve Menteşe sancağı mutasarrıfı İslâm ve Silistre, Niğbolu ve Çirmen sancaklarından

¹¹⁰ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.530.

¹¹¹ Rukiye Bulut, "Tököli Emre'nin Kendi El Yazısıyla İki Belge", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, II (İstanbul 1967), s.29-32.

çıkartılan yüz seksen dört nefer sipâhi ve iki yüz nefer silahtar serdengeçtisi ile üç yüz nefer süvâri serhatli, dört yüz nefer piyâde askerın bölgeye gönderilerek Tökeli'nin Erdel hükümetine yeniden sahip olması arzulanmaktaydı. Kırım Hânı Gâzi Giray Sultan'ın da bu göreve memur olduğu ve Niğbolu'da orduya katılması tembih edilmişti.¹¹² 1689'da Erdel Krallığı verilen Tökeli bundan sonra bu ünvanı taşımış ve Belgrad'ın zaptında bulunmuştur. Ancak bu sırada Erdel Avurturya'nın işgali altındaydı.¹¹³

Erdel hükümetinin Tökeli Kral'a verilmesine ve makamına yerleşmesine memur olan ordunun Eflak içinden geçişleri sırasında köprüye muhtaç olan mahallere köprüler binası, sefine ve kayık tedarikine muhtaç olan bölgelere yeterli miktarda geminin hazır edilerek ordunun ağır hareketine sebep olmaması Eflak Voyvodası Kostantin Kantimur'a bildirilmişti.¹¹⁴ Ayrıca Erdel sınırına varıncaya değin ordunun ve Tökeli İmre'nin yanında bulunması tembih edilmişti.¹¹⁵ Bu arada Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından bir çavuş Erdel kapıkethudâsı ile Tökeli İmre'ye gönderilmiştir.¹¹⁶ Ordunun Erdel sınırını geçmesinden sonra Tökeli İmre ile ordu arasında gidip gelen kişilerin boğazlardan selametle geçmesi için Eflak Voyvodası Kostantin'in gerekli tedbirleri alması istenip kendisinin dahi güvendiği boyarları ve yeterli derecedeki silahlı askerleriyle bölgeyi zapt eyleyip muhafaza etmesi isteniyordu.¹¹⁷

Özi'ye gönderilen bir emirde, Erdel memleketi hizmetine tayin olunan bazı askerî tâifelerinin izinsizce firar ettiklerinin öğrenildiği ve ilgili askerlerin dirliklerinin silinmesi emredilmiştir.¹¹⁸ Bu sırada bir iki senedir Erdel'i işgal eden Nemçe askerinin bölgeden uzaklaştırılması için Varad'a yakın bir yerde bulunan Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa ile Tökeli İmre'nin hizmette kusur etmemeleri beklenmektedir.¹¹⁹

Erdel'in Avusturya askerinden temizlenmesinde geçen hizmetlerinden dolayı Kırım Hânı Gâzi Giray Sultan¹²⁰ Eflak Voyvodası Kostantin Kantimur ve boyarları¹²¹ ve Özi Beylerbeyi Mustafa Paşa¹²² hil'atlerle ödüllendirilmişlerdir.

¹¹² MD, C, s.26, h.82.

MD, C, s.27, h.83.

MD, C, s.28, h.85; s.29, h.87; s.46, h.158; s.47, h.159; s.78, h.296; s.80 h.305.

¹¹³ Bulut, "a.g.m", s.31.

¹¹⁴ MD, C, s.28, h.86;s.44, h.150 ;s.73, h.273.

¹¹⁵ MD, C, s.78, h.294.

¹¹⁶ MD, C, s.35, h.114.

¹¹⁷ MD, C, s.81, h.310; s.55, h.196; s.90, h.351.

¹¹⁸ MD, C, s.60, h.215.

¹¹⁹ MD, C, s.86, h.335.

¹²⁰ MD, C, s.89, h.348.

¹²¹ MD, C, s.90, h.349.

¹²² MD, C, s.90, h.350.

2- Eflak ve Boğdan ile İlişkiler

Devletin maaşlı yaya kuvvetleri olan yeniçerilerle süvâri kuvvetleri İstanbul'da zorbalık ederlerken Avusturya ve Venedikliler ilerliyorlardı. Süleyman Paşa'nın Mohaç mağlubiyetini müteâkip ordunun önce Petervardayn'a ve sonra da Belgrad'a çekilmesi üzerine Hırvatistan ve Slovenya'daki Türkler arasında panik başladı. 1687 Ekiminde önce Esek arkasından Valpo ve Petervardayn düştüğü gibi 1687'de Eğri kalesi düştü.¹²³

Avusturya ordusunca işgal edilen Erdel'in geri alınmasında ve Orta Macar Kralı Tökeli İmre'nin kral olarak makamına yerleştirilmesinde Eflak ve Boğdan voyvodası olan Kostantin Kantimur'dan boyarları ve askerleri ile boğaz muhafazalarında ve Erdel'in zaptında gerekli hizmetleri gerçekleştirmesi isteniyordu. İncelemesini yaptığımız defterde konuya ilişkin 16 hüküm bulunmaktadır.¹²⁴ Bunlar yalnızca Erdel'in zaptı konusuyla ilgili değildir.

Eflak Voyvodası Kostantin orduya gelerek İstanbul'da, Edirnekapı'da bir hâne ile Rumeli Hisarı civarında, Kuruçeşme'de Eflak voyvodası olanlara verilen yalıya mutasarrıf iken ölen Şerban'ın ailesinin Avusturya'ya firar eylemeleri nedeniyle bu mahallerin¹²⁵ kendisine mülkiyet üzere verilmesini rica etmiştir.¹²⁶

Eflak memleketi reayasından bazılarının Tuna'nın karşı yakasındaki çiftliklerde yerleştikleri ve bunların cizyelerinin tahsili hususu da voyvoda tarafından sık sık haber verilmiştir.¹²⁷

3- Belgrad'ın Zaptı

Nemçe kumandanı Maksimiyen, yirmidokuz gün muhasaradan sonra 12 Zilkâde 1099\8 Eylül 1688'de Belgrad'ı işgâl etti, bunu müteâkip Tuna'nın sol sahilinde Macaristan topraklarında kalan Paçova palangaları da işgal edilmişti. Macaristan'da yalnız Temeşvar, yokluk içinde müdafaasına devam ediyordu.¹²⁸ Bu sırada padişahın harp mahalline yakın bulunmak üzere Edirne'ye gitmesi uygun görüldü.

Osmanlı murahhas heyeti Belgrad'ın tesliminin ikinci günü (8 Şubat 1688) Belgrad'a gelerek oradan hareket ile nâme teslimi için ve protokol usûlleri hakkında aradaki ihtilaf ve bir de müttetiklerin mukaddes ittifakı nedeniyle aradaki fikir birliği için

¹²³ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.509.

¹²⁴ *MD*, C, s.6, h.15; s.11, h.27; s.28, h.86; s.41, h.136; s.48, h.165; s.55, h.196; s.73, h.273; s.80, h.294; s.81, h.310; s.90, h.349; s.90, h.351; s.63, h.228; s.66, h.243; s.126, h.476; s.126, h.477; s.128, h.489.

¹²⁵ Mihail Guboğlu, "Eflak ve Buğdan Voyvodalarının Babiâli İle Münasebetleri", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, I, İstanbul 1967, s.61. "1822'de İstanbul'da kalan bir boyarlar heyetinin, Kuruçeşme'de veya Arnavut Köyündeki resmî ikâmetgâhlarında oturmalarının garipsendiğini" belirtir.

¹²⁶ *MD*, C, s.6, h.15.

¹²⁷ *MD*, C, s.41, h.136.

¹²⁸ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.511.

görüşmeler halledildikten sonra -ki iki üç ay sürmüştü- Osmanlı heyeti 8 Şubat 1689'da imparator tarafından kabul olundu.

Toplantılar on dört kez müzâkere edildiye de hiçbir neticeye varılmadı, son görüşme 11 Haziran 1689'da yapılmıştır. Avusturyalılar'ın başarılarından dolayı barışa yanaşmamaları ve bazı hafif tavırlar nedeniyle Edirne'ye gitmiş olan padişahın sefere çıkması kararlaştırılmıştır.¹²⁹ Bu sırada, üç cephede savaşların sürmesi nedeniyle Macaristan cephesindeki müşkül durum ve askerinin kifayet etmemesi nedeniyle 1688'de Anadolu eyaletindeki her sancak ve kazâdan kudretine göre nefîr-i âm¹³⁰ yazılması için fermanlar yollandı. Ve bu kuvvetlerin nevrûzdan (22 Mart) evvel Edirne'de bulunmaları ve gelmeyenlerin en şiddetli cezayı görecekları bildirildi.

Kırım Hânı Selim Giray da vezîr-i âzama gönderdiği mektupla bağlılığını arzetmiştir. Bir aya yakın Edirne'de ordugâhta kalan Selim Giray 1689 Şubat'ında Kili'ye döndü. 21 Cemâziyelevvel 1100\Mart 1689'da padişah sefere hareket etmişti.¹³¹

25 Muharrem 1101\7 Kasım 1689'da Edirne'ye gelen Fazıl Mustafa Paşa vezîr-i âzam olarak mühr-i hümayûn'u aldı ve ilk iş olarak halktan alınan angaryaları kaldırıp yerine bazı zaruri vergiler koydu. 6 Şevval 1101\13 Temmuz 1690'da Avusturya cephesine hareket etti. Dragman, Şehirköy ve Musapaşa palangaları alındıktan sonra Niş'i kuşattı.

Bu sırada Kırım Hânı Selim Giray yılcık denilen hastalığa müptela olduğundan mühim bir Tatar kuvvetiyle büyük oğlu Kalgay Devlet Giray orduya yetişti. Kırım kuvvetlerinin taarruzunu haber alan Avusturya ordusu Alacahisar'ı boşaltarak Semendire ve Belgrad'a çekildi. Bunun üzerine Kemankeş Ahmed Paşa ile bir kuvvet gönderildi. Ahmed Paşa Pasarofça ve diğer bazı palangaları zaptetti.

Bir taktik gereği bazı düşman kuvvetlerini çekmek için Erdel'e sevk edilen Çerkes Ahmed Paşa ile Tökeli bu kuvvetleri mağlup etti. Niş'in 5 Zilhicce 1101\9 Eylül 1690'da teslim alınmasıyla Belgrad yolu açıldı.¹³² Bu sırada İskenderi'ye muhâfızı Süleyman Paşa'ya Venedik ordusunun Avlonya ve Kandiye'ye gerçekleşen hücumları olduğu umum askerinin muhâsarada olması nedeniyle o bölgelerin korunması için yeterli asker ile gelmesi

¹²⁹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.512-3.

¹³⁰ Nefîr, insan kitlesi cemâat demek olup, Nefîr-i âm ise ihtiyaç üzerine askerden başka halktan toplanılan ve eli silah tutan kuvvet demektir.

¹³¹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.514-7.

¹³² Abdulkadir Özcan, *Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116\1688-1704)*, Ankara 2000, s.16.

“Niş kal'ası fethinden sonra âmme-i cilâd-ı ecnâd-ı gazâ-i'tiyâd ile Semendire semtine sevk-i matâyâ-yı cihâd olunup ... nez' ü tahlîsi müyesser olduktan sonra ... ba'dehû Belgrad tarafına teveccüh olunmuşdur.Mâh-ı mezbûrun yirmisekizinci gece[si] kal'a-i Belgrad dahî mahsûr-ı cünûd-ı celâdet-nihâd olup ... melâ'în-i hâsîrînin kimi leheb ü gazab-ı ilâhi ile harîk ve kimi nehr-i Sava'ya dökülüp ... ketîbe-i mü'minîn mübtehic ü besîm oldular.”

emredilmiştir.¹³³ Kesendiryne muhâfazasına ise Belgrad muhasarası hizmetinde olanların bırakılacakları zamana değin o semtlerdeki âilelere, mâl ve erzaklarını himâye etmesi gereği hatırlatılmıştır.¹³⁴ Belgrad üzerine yürünürken Semendire'nin düşman elinde bırakılarak geçilmesi doğru olmadığından evvela burasının alınmasına karar verildi ve 24 Zilhicce 1101\28 Eylül 1690'da yedi yüz esir ile kale zapt edildi.¹³⁵ Fethülislam'a geçen Adana Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın İrşova'daki mevzileri temizlemesi ve Vidin'den gelecek zahire gemilerini Belgrad'a ulaştırması bildirildi.¹³⁶ 2 Ekim'de Belgrad önüne gelindi. Muhâsara sürerken Bosna Vâlisi Hüseyin Paşa'nın Sava nehri kenarı boyunca ilerlemesi, Tatar kuvvetlerinin dahi nehri geçince Zemun'a ulaştırılması istendi. Paşa'ya eğer mümkün olmaz ise nehir boyu ilerleyip Böğürdelen'de yetişmesi bildirildi.¹³⁷ Muhasaranın sekizinci günü ise 5 Muharrem 1102\9 Kasım 1690'da Belgrad düştü ve zapt edildi.¹³⁸ Kalenin alınmasından sonra Bosna ve civârından toplanan neccârlar ile kale tamir edilip içine bir miktar neferat civâr palanga ve kalelerden nakledilerek¹³⁹ yerleştirilmiştir.¹⁴⁰

4- Vidin'in Zaptı

Sulh akdi için Viyana'ya gitmiş olan Osmanlı heyetinden Zülfikar Efendi'ye 1689 sonlarında yeni sulh şartlarını içeren talimat gönderilmiş fakat bu sırada Tekirdağlı Mustafa Paşa'nın azli ve yerine Fazıl Mustafa Paşa'nın hazırlığa başlaması üzerine bir neticeye varılamamıştı.

Bu sıralarda yirmi bin kişilik bir Avusturya Kuvveti Vidin'e gelerek karşısına çıkan kuvvetleri mağlup ettikten sonra üçüncü günü kaleyi alarak bir çok esir ve ganimet mal elde etmişti.¹⁴¹

Belgrad'ın zaptından sonra hastalığı geçen Selim Giray Han evvelâ Edirne'ye gelip sonra da orduya iltihak etmiştir. Bu sırada Sava nehri kenarındaki Böğürdelen kalesi alınmıştır. Ordu Sofya'ya yakın olduğu sırada Tatar askerinin ve Niğbolu muhafızının Vidin'e yakın bir konakda bulunması emredilmiştir.¹⁴²

¹³³ MD, C, s.38, h.124.

¹³⁴ MD, C, s.108, h.404.

¹³⁵ MD, C, s.101, h.393. "Semendire kal'asının gâilesi def'inden sonra ordu-yı hümâyûnım 'umûmen 'asâkir-i İslâm ile zilhüccetü'l-harâmın yirmi birinci günü Belgrad havâlisine nüzûl ve kal'a muhâsarasına mübâşeret olunup..."

¹³⁶ MD, C, s.10, h.393; s.66, h.244.

¹³⁷ MD, C, s.101, h.395.

¹³⁸ Uzunçarşılı, a.g.e., s.523-527.

¹³⁹ MD, C, s.110, h.415; s.62, h.223; s.65, h.238; s.66, h.241.

¹⁴⁰ MD, C, s.108, h.406.

¹⁴¹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.522.

¹⁴² MD, C, s.52, h.181.

Vidin Kalesi'nin zaptına sâbık Karaman vâlisi ve serasker Vezîr Tursun Mehmed Paşa görevlendirildiği ve defalarca emirler yollandığı halde gelmiştir.¹⁴³ Bunun üzerine muhasara görevi Edirne Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya verilerek Karaman Beylerbeyi Ebubekir Paşa'nın dahi memur olduğu tembih edilmişti.¹⁴⁴ Tuna Kapudânı Hüseyin'e ise Vidin'e gönderilecek toplar, tophâne ve cebehâne mühimmâtını sâlimen ulaştırması hatırlatılmıştır.¹⁴⁵

Vezîr-i âzam'ın bu seferi esnasında daha evvel düşmanın eline geçmiş bulunan Tuna kenarındaki Vidin Kalesi muhasara olundu. Fethü'l-İslâm, Hırsova ve ikisi arasındaki Şansi adası elde edilerek Tuna'nın güneyindeki yerler tamamen alınmıştır.¹⁴⁶ Niğbolu muhafızı Vezir Tursun Mehmed Paşa ile Rumeli kazâlarından ihraç olunan piyadeler Vidin derbentleri muhafazasına yerleştirildi.¹⁴⁷ Kalenin zaptından sonra ele geçirilen toplar ve cebehânenin ise kalede bırakılıp ancak Niğbolu tarafından getirilen toplar ve mühimmatın ise yukarıya çekilmesi istenmiştir.¹⁴⁸

5- Kale Muhâfazaları

Sofya'nın boşaltılması ve muhâfazası

II.Süleyman 18 Şaban 1100\7 Haziran 1689'da Edirne'den hareket etmişti.Sofya'ya gelince Kendisinin orada kalıp Serdâr Recep Paşa'nın Belgrad'ı kurtarmağa gitmesi kararlaştırılmıştı. Ancak Recep Paşa'nın ve ardından sevk edilen Ömer Paşa'nın mağlup olmaları ve Niş'in de 26 Eylül 1689'da düşmesi üzerine Bekrî Mustafa'nın serdâr tayin edilip Sofya'da kalması ve padişahın Filibe'de oturması kararlaştırıldı. Buradan da Edirne'ye hareket edildi.¹⁴⁹

Niş, Semendire, Vidin ve Belgrad'ın istilâsından halk telaşa kapılmış bu nedenle halkın Bursa'ya ve Şam'a nakledilmesi düşünülmüştü.¹⁵⁰ Halkı tedirgin eden yalnızca istilâ değil mesken durumları da gözükmektedir. Sofya ahalişi gönderdiği bir arzda evlerinin bir çoğunun hendek dışında şaranpoda ancak câmi, mescit ve sularının içerde yer aldığını bildirmişlerdir.¹⁵¹ Ancak kalelerin yeniden zaptı üzerine hânelerinde kalmışlardır.¹⁵²

¹⁴³ MD, C, s.83, h.225; s.87, h.337.

¹⁴⁴ MD, C, s.56, h.199.

¹⁴⁵ MD, C, s.56, h.200.

¹⁴⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s.528.

¹⁴⁷ MD, C, s.13, h.36.

¹⁴⁸ MD, C, s.91, h.352; s.95, h.371.

¹⁴⁹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.518-521.

¹⁵⁰ MD, C, s.80, h.307. "Sofya şehrinde sâkin olan kimesneler a'dâ-yı dîn olan melâ'in-i hâsirînin istilâsı havfıyla evlerin ve mülklerin terk idüp ve âhir yerlere gidüp sâkin olup Şehr-i mezbûri ihlâyâ sebeb oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağın..."

¹⁵¹ MD, C, s.61, h.220.

¹⁵² Özcan, a.g.e., s.17.

Niğbolu muhâfazası

Mühim kalelerin ve şehirlerin istilâ edildiği 1101 senesinde gönderilen emirlerde Niğbolu ve derbentlerinin muhâfazasında önemle durulmaktadır. Sofya seraskeri Vezîr Hüseyin Paşa'ya askerini yoklayıp atı ve silahı olmayanı deftere kaydetmeyip ulûfeleri vardıklarında verilmek üzere bin iki yüz nefer ihrâcı istenmiştir.¹⁵³ Bu sırada Plevne ve Berkofça kasabalarının da istilâyaya uğraması üzerine Niğbolu seraskeri Vezîr Tursun Mehmed Paşa bölgenin korunmasına tayin edilmiştir.¹⁵⁴ Gönderilen hükümlerde daha çok Tursun Paşa'ya Rumeli kazâlarından topladığı neferâtı Vidin tarafına göndermesi istenmekteydi.¹⁵⁵

Niş muhâfazası

Serdâr Recep Paşa'nın, Belgrad'ı kurtarmak isterken Pasarofça'ya çekilen düşman üstüne varıp mağlup olan Ömer Paşa'dan sonra aldığı yenilgi üzerine pek çok top, çadır ve mühimmat düşman eline düşmüştü. Bu sırada II. Süleyman Sofya'da idi. Mağlubiyet nedeniyle bir çok nefir-i âm ve yeniçeri de firâr etmişti. Recep Paşa ordu mühimmatını terk ederek kaçtığı Dragman'da iki gün kaldı. Niş'in müdafaasına karar verildi. İlk olarak kadın, çocuk ve ihtiyarlar arabalarla Üsküp ve Sofya'ya gönderildi ve hendekler kazıldı. Ancak 26 Eylül 1689'da Niş istilâ edilmişti.¹⁵⁶

Fazıl Mustafa Paşa 13 Temmuz 1690'da Avusturya cephesine hareket ederek önce Şehirköy'ü ardından Musa Paşa palangasını zapt etti ve Niş üzerine yürüdü. Büyük bir Tatar kuvvetiyle Kırım Hanı Selim Giray'ın büyük oğlu Kalgay Devlet Giray da yardıma yetişince Avusturyalılar Alacahisar'ı boşalttılar. Semendire ve Belgrad taraflarına çekilen düşman üzerine Kemankeş Ahmed Paşa kumandasında bir kuvvet gönderildi. Ordugâhtan gönderilen emirde Üsküp muhafızı Vezîr Halil Paşa'nın acilen yetişmesi istenmiştir.¹⁵⁷

Bu esnada isabetli bir kararla düşman kuvvetlerini çekmek için Çerkes Ahmed Paşa ve Tökeli İmre'nin yollanması üzerine Avusturya ordugâhı o cihete yöneldi. Ancak başkumandan Heister'in Tökeli tarafından yenilip esir edildiğini öğrenen Niş komutanı Veterani yirmi üç gün muhasaradan sonra kaleyi (5 Zilhicce 1101/9 Eylül 1690)'da teslim etti.¹⁵⁸ Rumeli Beylerbeyi'ne kaleden *emânla* çıkan Nemçe, Macar ve Hırvat askerinin

---

“...halk-ı âlem seyre çıkup, küffâr Sofya'ya değin gelüp, halkın çoğu Burusa'ya ve Şam'a nakl eylemek üzere iken Niş ve Semendire ve Vidin ve Belgrad feth olduğundan, bu mertebe mesrû u şâd-kâm oldular ki, tabir olunmaz...”

¹⁵³ MD, C, s.4, h.10

¹⁵⁴ MD, C, s.4, h.11.

¹⁵⁵ MD, C, s.10, h.26; s.13, h.36.

¹⁵⁶ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.518-519.

¹⁵⁷ MD, C, s.73, h.276.

¹⁵⁸ Özcan, *a.g.e.*, s.13-15.

emin ve salim bir şekilde yurtlarına dömeleri için Kalgay Sultan'ı yanına bir miktar asker vererek askerin gazabından korunması istenmiştir.¹⁵⁹ Ayrıca istila olunan mahallerden *emân dileyip zimmet kabûl edenler* yerlerine iskân edildiler.¹⁶⁰ Niş kalesi tamir edilerek içine bir miktar kuvvet ve mühimmat konulmuş ve Şehirköy muhafızı Abdulkadir Paşa muhafız tayin olunmuştur.¹⁶¹ Daha sonra ordu hareketle Belgrad üzerine yürümüştür.¹⁶²

Semendire muhâfazası

Belgrad üzerine yürünürken Semendire'nin düşman elinde bırakılarak geçilmesi doğru olmayacağından evvela buranın alınmasına karar verildi. Kalgay Sultan, Tatar askeri ile karşı yakaya geçerken Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'da ordugâha yetişecekti.¹⁶³ Belgrad'dan Tuna vasıtasıyla Semendire'ye yapılmak istenen yardım yetişmediğinden yedi yüz esir ile 24 Zilhicce 1101\28 Eylül 1690'da kale alındı.

Burası tahkim edilerek içine bir miktar kuvvet konulup¹⁶⁴ Zil-hüccetü'l-harâmın yirmibirinci günü hareketle Semendire ile Belgrad arasındaki Hisarcık mevkiine geçilmiştir.¹⁶⁵ İstila olunan mahallerden Morava yakınındaki reâyanın *emân dileyip zimmet kabul etmeleri* üzerine Semendire kalesi etrafına gelip yerleşmeleri şartıyla gelmelerine izin verildi ve bekçi tayin olunan Tatar askerinin ve çetelerin fesâdından korunmaları istendi.¹⁶⁶ Ancak Morava Nehri kenârında Beçina'da oturan reâyaya Semendire kalesi yanında sâkin olmak yanında içlerinde gizlenen Nemçe, Macar ve haydut eşkıyâsını vermeleri de şart koşulmuştur.¹⁶⁷

Avlonya'nın zaptı ve muhâfazası

H.1101M.1690'da Rumeli Beylerbeyi ve aynı zamanda Avlonya mutasarrıfı olan Küçük Câfer Paşa, Üngürüs (Macaristan) seferine memur olduğundan bütün maiyeti ve

---

“...murâfakat-ı bedrekâ-i inâyet ile ilerüye azîmet olunup, yevm-i dehüm-i zilka'dede (15 Ağustos) sahrâ-yı Niş muhayyem-i ecnâd-ı vegâ-kîş ü heycâ-endîş oldu. Kasaba-i mezbûre makarr-ı şeyâtîn-i dîv-âyîn olalı bir seneye karîb olmağla ...ve kendülerine bâ'is-i istizhâr olmağičün etrâf-ı kasabâtı hisâra almağa leyl ü nehâr bezl-i iktidâr edüp...ve etrâf-ı kal'a muhâsaraya ibtidâ olunup ...ve sadme-i gülle-i ru'b ü hirâs ile hısn-ı havâss-ı mu'ânidîn esâslarına mesâs eden rahne-i indirâsdan ecnâs-ı cüyûş-ı dehşet ü haşyet sevâd-ı kulûb-ı kâsiyelerine yol bulmağla, miyân-ı iktidârlarından silâh-ı mukâvemet münhali olmağın, zilhiccenin dördüncü günü rûz-ı firûz-ı cum'ada beden-i hisâr-ı firûtenîden i'lan-ı livâ-yı istîmân ile çâre-cüyân-ı tahlîs-i cân olup terk-i isrâr u inâd etdiler. Ve kal'ayı top ve tophâne ve cebehânesiyle teslîm-i İslâmiyân edüp, nağme-serây-ı deryâ-yı musîbet olarak dârül-bevârlarına gitdiler.”

¹⁵⁹ MD, C, s.92, h.359.

¹⁶⁰ MD, C, s.99, h.385.

¹⁶¹ MD, C, s.63, h.232.

¹⁶² Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.524-526.

¹⁶³ MD, C, s.98, h.383.

¹⁶⁴ MD, C, s.101, h.393. “...Semendire Kal'âsı'nın gâilesi def'inden sonra ordu-yı Hümâyûnım 'umûmen 'asâkir-i İslâm ile zil-hüccetü'l-harâmın yirmi birinci günü Belgrad havâlisine nüzûl...”

¹⁶⁵ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.527.

¹⁶⁶ MD, C, s.99, h.386.

¹⁶⁷ MD, C, s.99, h.388.

sancağındaki tımarlı sipahiler ile birlikte hareket etmiş ve bu sebeple Avlonya’da pek az kuvvet kalmıştı. Bunu fırsat bilen Arnavut tebaâsı durumu Venedik kumandanına haber vermişler ve kale muhâsarasına yardım edeceklerini de vaat etmişlerdi.

Venedik amirali elli beş kalyon, mavna ve çektiri ile gelip Avlonya kalesini istilâ eyledi. Bu durumu Belgrad muhasarası sırasında haber alan Vezîr-i âzam Fazıl Mustafa Paşa bölgeye derhâl Koca Halil Paşa’yı tayin ederek o sırada Rumeli Beylerbeyi olan Küçük Cafer Paşa, İşkodra Sancakbeyi Süleyman Paşa ve Prizren Sancakbeyi Mahmut Paşa gibi Arnavut Paşaları da yardıma tayin edilmişlerdir.¹⁶⁸

İskenderiye (İşkodra) muhâfızı Süleyman Paşa’ya gönderilen emirde kendisinin Belgrad muhâsarasında olduğunu bildiren Serdâr Fazıl Mustafa Paşa, acilen asker sevk ederek kendisinin de istilâyı kaldırmaya memur¹⁶⁹ olduğunu bildirmiştir.¹⁷⁰ Avlonya’ya yakın Rumeli livâlarına gönderilen emirlerde ise Vezîr Halil Paşa yanına hizmete memur oldukları bildirilmiştir.¹⁷¹ Bir ay muhâsaradan sonra Cemâziyel-âhir 1102\Mart 1691’de kalenin alınmasından sonra mevkiî fenâ bulunup tamir edilmemiş ve terkedilmiştir. Tüm muhâfızları ve meskûnları yakınındaki Kanina kalesine naklolunmuştur.¹⁷²

B- Eşkîyalık Faâliyetleri

II.Viyana muhâsarası sonrasında oluşan bozgun döneminde istilâyâ uğrayan pek çok kasaba ve kalenin yeniden geri alınabilmesi için Anadolu ve Rumeli’deki kazâlara nefir-i âm, yörük ve neferât ihrâcı için emirler gönderilmişti. Ancak ya askerler göreve gelmiyor ya da savaş meydanında dağılıp kaçıyorlardı. Bununla beraber muhâsaralar sırasında gerek Anadolu’da ve gerek Rumeli’de ve hatta Arap vilâyetlerinde bazı eşkıya zümreleri türemiş ve halkın can ve mal güvenliği kalmamıştı. Tahlil ettiğimiz defter döneminde bu zümrelerin çoğunlukla asker firârieleri oldukları görülmektedir.¹⁷³ Ancak kale neferatları gibi halen görevine devam eden bazı askerler de bu tür faaliyetlerde bulunuyordu.¹⁷⁴

Anadolu vilâyetlerinden orduya gönderilmesi ferman olunan Kürt ve Türkmen aşîreti yörüklerinin firarları¹⁷⁵ defterde en çok değinilen eşkıyâlık hâdiseleridir.¹⁷⁶

¹⁶⁸ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.545-546.

¹⁶⁹ *MD, C, s.69, h.256.* “...sen dahî Vezîr-i müşârun-ileyh ile ta’yin olunmuşsundur...ff 20 M[uharrem] Sene 1102”

¹⁷⁰ *MD, C, s.38, h.124.*

¹⁷¹ *MD, C, s.68, h.252.*

¹⁷² Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.545-546.

¹⁷³ *MD, C, s.51, h.174.*

¹⁷⁴ *MD, C, s.65, h.240.*

¹⁷⁵ *MD, C, s.104, h.402.*

¹⁷⁶ *MD, C, s.32, h.97.*

Aşîretlerde ayrıca eşkıyâlık faâliyetlerinde bulunmaktaydılar.¹⁷⁷ İçlerinden çıkan bazı eşkıyayı vermedikleri de göülmektedir.¹⁷⁸ Ayrıca Arap vilâyetlerinde de revâfîz eşkıyası ile¹⁷⁹ sâir eşkıya toplulukları¹⁸⁰ benzer şekâvetlerde bulunmuşlardır. Bu tür eşkıyalar yalnızca yeniçeriler arasından çıkmıyordu elbette. Belgrad'ın istilâya uğramasında büyük kusûru olan Yeğen Osman Paşa gibi bir serdâr da Niş'e kaçmış ve isyan etmişti. Yeni serdâr olan Recep Paşa, Sofya'yı işgal etmek isteyen Yeğen Osman Paşa üzerine vararak maiyeti ile beraber İpek kasabasında yakalayarak isyanını bastırmıştır.¹⁸¹

Anadolu'da ve Rumeli'de beylerbeyi, sancakbeyi, vâli, alaybeyi¹⁸², ayân, kadı, dizdâr¹⁸³, bostancıbaşı¹⁸⁴ gibi yönetici sınıfın zulmünden şikayetçi olan halk durumu sık sık ilâm ediyordu.

Serdâr Recep Paşa'nın, Pasarofça yakınlarındaki mağlubiyeti de nefîr-i âm askerinin Niş'e kaçarak orduya gelmemişler ve istilâ döneminde büyük huzursuzluklara neden olmuşlardır.

Bu tür isyanlarda kullanılan en yaygın bahânelerden biri de maaşlarının verilmemesi konusudur. Bazen ise fazla bahşîş talep eden askerlerin Anadolu'da gezip dolaşip eşkıyalık ettikleri duyulmaktaydı.¹⁸⁵ Eşkıyalar her zaman maaş talebinde de bulunmuyorlardı. Vize kadısı gönderdiği bir mektupta kasabaları etrâfında görülen dört bayrak haydut eşkıyasının koyun ve kuzularını çaldıklarından ve korkudan taşra çıkamadıklarından yakınmaktadır.¹⁸⁶ Gönderilen pek çok emirde askerlere ulûfelerinin hizmet bitiminde verileceği tekrarlanmıştır. Öyle ki, Köstendil Sancabeği Kurd Mehmed'in adamlarından Ömer Ağa'nın ulûfeleri verildiği halde otuz kırk kadar askeri ayarttığı bizzat belirtilmiştir.¹⁸⁷ Şam'da görüldüğü gibi 'Şeyh oldum' iddiâsıyla isyân edenler görülmüştür.¹⁸⁸

Tatar askerlerinin de istilâdan kurtarılan bölgelerde takındıkları sorumsuzca davranışlar şiddetle uyarılmıştır. Kırım kuvvetlerinden bazı zümreler Eflak ve Erdel

¹⁷⁷ MD, C, s.33, h.100; s.33, h.102.

¹⁷⁸ MD, C, s.109, h.411.

¹⁷⁹ MD, C, s.137, h.521.

¹⁸⁰ MD, C, s.48, h.162; s.74, h.278.

¹⁸¹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.514-517.

¹⁸² MD, C, s.66, h.242.

¹⁸³ MD, C, s.70, h.265.

¹⁸⁴ MD, C, s.111, h.421.

¹⁸⁵ MD, C, s.8, h.20.

¹⁸⁶ MD, C, s.14, h.38; s.31, h.94; s.39, h.126

¹⁸⁷ MD, C, s.53, h.185.

¹⁸⁸ MD, C, s.27, h.84.

mıntıklarından kânuna muhâlif olarak esir alıyor¹⁸⁹ veya reâyayı beraberlerinde sürüyorlardı. Zimmet taleplerinde dahi kadîmi bazı istisnalar dışında yerlerinde iskânı esas tutan Osmanlı hükûmetini bu durum rahatsız etmiş ve yazılan hükümlerde gerek Kalgay nezdinde ve gerekse mutasarrıflar nezdinde bu şekâvetin men'î gereği vurgulanmıştır.¹⁹⁰

Zikredilen zümrelerin yanında, Sırp eşkıyaları Avusturya kuvvetlerinin Balkan Yarımadası'na girmesinden itibaren askere baskın yapmış, hazîneyi ve mekkâre kollarını vurmuşlardır.¹⁹¹

Eşkıyaya karşı alınan tedbirler daha çok idâm,¹⁹² hapis,¹⁹³ kalebentlik¹⁹⁴ ve nefy cezâları şeklinde olmasına karşın Cisir-i Ergene'de Çokköy adlı karyede dâima haydut eşkıyâsı zuhûr ettiğinden ormanın kesilmesi de istenebiliyordu.¹⁹⁵

C- Diğer Meseleler

Kalpazanlık

Rumeli'de bazı kazâlarda bütün uyarılara rağmen mangır kat' olunmasının önü alınamamıştır.¹⁹⁶ Bu konuda kalpazanlığı dillere düşüp meşhur olmuş köyler bulunmaktaydı. Bunlardan kimi âsi kimi serbest zeâmet kimi ise vakıf ve havâss-ı hümâyûn karyeleriydi.

Yalnızca mangır kat' etmekle yetinmeyen bu köyler sikke-i hümâyûna mugayir sikke dahi kazıp yirmişer otuzar kuruşa satmaktaydılar. Edirne, Filibe ve Sofya civârından tüccar tâfeleri ile serhadd leventleri bile mangır bozmaya Cuma, Florina, Manastır, Görice, Kolonya, Opar, Kopniçe, Bihlişte, Horpişte, Kesriye, Nasliç gibi kazâlara gelmekteydiler.

Gönderilen hükümlerde, elinde bilinçsiz bir şekilde mangır bulunanların mangırının eritilip bakırının sahibine teslim edilmesi istenirken, bilinçli bir tavır sergileyenlerin ise mangırını eritildikten sonra ibret için cezâlandırılması tembih edilmiştir.¹⁹⁷

¹⁸⁹ MD, C, s.48, h.165.

¹⁹⁰ MD, C, s.111, h.419.

¹⁹¹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.527.

¹⁹² MD, C, s.67, h.247.

¹⁹³ MD, C, s.70, h.262.

¹⁹⁴ MD, C, s.100, h.389.

¹⁹⁵ MD, C, s.25, h.81.

¹⁹⁶ Özcan, *a.g.e.*, s.13-15.

“Bizim yetiştiğimiz vakitlerde İstanbul'da mankur râyic olmayup ancak Kasımpaşa ile Galata arasında peremecilerde görülürdü. Seferler sebebi masârif kesreti ve hazîne kıletti ile ol târîhde mankur revâcına ruhsât ve İstanbul Darbhânesinde kat'ına mübâşeret, ikisi bir akçe hisâbı üzere harc olunmağa başlayup, halk dahî hazz eder şekilde olup, alış-veriş bey' üşirâ olundu ... Arnavudluk'dan kalp mankur kat' edüp yük yük getürmeğe başladılar. Bu kadar tenbîh ü te'kîd fâide eylemedi ...”

¹⁹⁷ MD, C, s.40, h.132.

Zimmet istekleri

İstilâya uğrayan kasaba ve kalelerin yeniden zaptedilmesiyle beraber köylerini terk etmiş olan reâyâ *emân dileyerek zimmet talebinde* bulunmuştur. Bu tür talepler genel olarak kabul görmekle birlikte isyânda bulunup itaatten çıkanlar¹⁹⁸ harbî kefereye yani Avusturya, Hırvat, Macar, Leh ve Rus askerlerine yardım edip tâbi olanlar hariç tutulmuşlardır. Esâretleri câiz görülüp ellerinde pençik kağıdı bulunmayanların iskele ve geçitlerden dahî geçirilmemesi istenmiştir.¹⁹⁹

Varad'da olduğu gibi zimmet kabûlü bazı şartlara da bağlanabiliyordu.²⁰⁰ Bununla beraber zimmeti kabul edilen reâyânın hiçbir şekilde rencide edilmemesi istenmiştir.²⁰¹ Bedelsiz yem ve yemek talepleri halkı rahatsız ediyordu.²⁰² Genellikle bu taleplerde bulunanlar incelediğimiz yıllar için askerî tâifelerdir.²⁰³

Reâyâyı taciz edenlere verilen cezalarda ise, gasp edilen malların geri alınması, gaspa cüret edenlerin katli ya da hapsi²⁰⁴ istenmekteydi.

Kilise tamirleri

Defterde, köylerinden firar eden ve gelip *emân dileyen* reâyâ²⁰⁵ ile fetihden²⁰⁶ yâhut kadîmden²⁰⁷ beri karyelerinde oturan reâyânın, yılların tahribatıyla harabe olmuş kiliselerinin veya manastırlarının tamiratı ricalarına dair 22 hüküm bulunmaktadır.

Bu tür taleplerde gözetilen hassasiyet dikkat çekicidir. Evvela bölgeye bir bilirkişi gönderilerek bina keşfettiriliyordu.²⁰⁸ Burada, kilisenin mevcut yapısının bir şekilde genişletilmesine kesin ifadelerle müsaâde edilmiyordu.²⁰⁹ Nitekim keşif heyetinin ilgili mahalle varmasının bir nedeni de bu gözükmeindedir. Dahası harabe olmuş bir kilisenin ihyâsında aranılan şartlardan bir diğeri de kilisenin civarında Müslümanların iskan olmuş olmadığının temin edilmiş olmasıdır.²¹⁰ Elbette bu, kazâ kadısından beklenen bir teminattır. İzni çıkan tamiratlara ise hiçbir şekilde karışılmaması ve reâyânın taarruza uğramaması hükümlerin hepsinde geçen kesin emirlerdir.²¹¹

¹⁹⁸ MD, C, s.44, h.148.

¹⁹⁹ MD, C, s.58, h.207.

²⁰⁰ MD, C, s.61, h.221.

²⁰¹ MD, C, s.63, h.229.

²⁰² MD, C, s.64, h.237.

²⁰³ MD, C, s.79, h.301

²⁰⁴ MD, C, s.72, h.270.

²⁰⁵ MD, C, s.34\2, h.109.

²⁰⁶ MD, C, s.129, h.494.

²⁰⁷ MD, C, s.16, h.47.

²⁰⁸ MD, C, s.15, h.44.

²⁰⁹ MD, C, s.14, h.40.

²¹⁰ MD, C, s.31, h.95; s.33, h.101

²¹¹ MD, C, s.19, h.57.

Fazla vergi talepleri

Ordunun seferde olduğu uzun bozgun yıllarında, reâyanın da hâli perişandı. Savaş meydanlarına yahut ordunun geçeceği bölgelere yakın olan hatta üzerinde olan halk firar ediyordu. Durum harp meydanlarından uzak eyaletlerde de mülkî idarecilerin çeşitli bahanelerle²¹² talep ettikleri karşılıksız mal veya vergi talepleri nedeniyle aynıydı.²¹³

Osmanlı hükûmeti, idârecilerin bu çeşit tahsilatlarını *bid'at* olarak nitelendirmiştir.²¹⁴ Ancak yapılan zulümler nedeniyle yapılan şikayetler ve gönderilen emirler de ıslah olmalarını sağlamıyordu. Hatta bazı idarecilerin şikayet için İstanbul'a gittiğini öğrendikleri kişilerin ailelerine sopa attırdıkları dahi oluyordu.²¹⁵

Halkın bir şekilde aciz düşmesi ve yurtlarını terketmesi istenmiyordu. Bu tür tacizler *kadîme muhalif* görülüyor²¹⁶ ve taleplerin men edildiğini bildiren fermanların her kazâda sicillata kaydedilip gerektiğinde kullanılmak üzere kale dizdarlarına teslim edilmesi ve korunması talep edilmiştir.²¹⁷ Gönderilen arz-ı hallerde, halkın mükellefiyetlerini *defter mucibince* vermeğe râzı oldukları ısrarla belirtilmiştir.²¹⁸

Alınan tedbirler ise, daha çok ilgili kişilerin hapsedilmesi şeklinde oluyordu.²¹⁹ Ve ferman gönderilmedikçe salıverilmemeleri emrediliyor, ayrıca halktan alınan mal ve paraların dahi tazmin ettirilmesi isteniyordu.²²⁰ Kâdıların ise derhal görevlerine son verilerek yerlerine yenileri tayin edilmiştir.²²¹

METİN TE'SİSİNDE TAKİP EDİLEN YOL, İMLÂ VE TRANSKRİPSİYON

Arapça ve Farsça kelimelerde konuşma dilinden ziyade yazı dilindeki şekli esas alınmıştır.

Türkçe kelimeler yazım şekilleriyle transkrip edilmiş, yalnız “edib”, “görüb” gibi fiillerin sonlarındaki “b”ler “p” olarak gösterilmiştir.

Türkçe kelimelerde uzun sesli bulunmadığından, bu kelimelerdeki imâleler transkripsiyonda gösterilmemiştir.

Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun sesliler “â”, “î”, “û” olarak gösterilmiştir.

²¹² MD, C, s.38, h.121.

²¹³ MD, C, s.30, h.92.

²¹⁴ MD, C, s.1, h.1.

²¹⁵ MD, C, s.19, h.56.

²¹⁶ MD, C, s.48, h.163.

²¹⁷ MD, C, s.38, h.122.

²¹⁸ MD, C, s.102, h.398.

²¹⁹ MD, C, s.42, h.143.

²²⁰ MD, C, s.67, h.245.

²²¹ MD, C, s.88, h.343.

Kelime ortasında ve sonunda bulunan ( )'lar ( ), ( )'ler ( ) Şeklinde gösterilmiştir.

[ ] iÇinde gösterilen bilgiler bizim tarafımızdan eklenmiŐtir.

(...) ile metinde okuyamadığımız kelimeler gösterilmiştir.

* iŐaretiyle metinde üzeri silinmiş ve okunamaz halde bulunan kelimeler gösterilmiştir.

iŐaretiyle metinde hükmün bir kısmının kesilmesiyle meydana gelen boŐluklar gösterilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

- AHISHALI, Recep, "Divân-ı Hümayûn Teşkilâtı", *Yeni Türkiye*, XXXI (2000), s.383-392.
 —————, *Osmanlı Devlet Teşkilâtında Reisülküttâblık (XVIII. Yüzyıl)*, İstanbul 2001.
- ALPARSLAN, Ali, "Divanî", *DİA*, IX, 445-446.
Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul 2000.
- BULUT, Rukiye, "Tököli Emre'nin Kendi El Yazısıyla İki Belge", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, II (İstanbul 1967), s.29-32.
- EMECEN, Feridun M., "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *TALİD*, III/5 (İstanbul 2005), s. 107-139.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, İstanbul 1979, s.105.
- GUBOĞLU, Mihail, "Eflak ve Buğdan Voyvodalarının Babîali ile Münasebetleri" *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, I (İstanbul 1967), s.61-67.
- KILIÇ, Mustafa, "Osmanlı Tarih Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri", *CÜİFD*, VII/2 (Sivas 2003), s.249-260.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Mühimme Defterlerindeki Muamele Kayıtları Üzerine", *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri, Bildiriler*, İstanbul 1988, s. 95-96.
 —————, "Mühimme Defteri", *DİA*, XXXI, 520-523.
 —————, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, İstanbul 1995.
- MUMCU, Ahmed, "Dîvân-ı Hümayûn", *DİA*, V, 430-432.
- ÖZCAN, Abdülkadir, *Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116/1688-1704)*, Ankara 2000, s.13-22.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, *Topkapı Sarayı Arşivi H.951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri*, IRCICA, İstanbul 2002, s.I-VI.
- SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Ankara 2006.
- TEMELKURAN, Tevfik, "Divân-ı Hümayûn Mühimme Kalemi", *TED*, 6 (İstanbul 1975), s. 129-175.
- TÜRKAY, Cevdet, *Başbakanlık Arşivi Belgeleri'ne Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşîret ve Cemâatlar*, İstanbul 2001.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Ankara 1988, s.2.
 —————, *Osmanlı Tarihi*, III/1, Ankara 2003.

NEŞREDİLEN VEYA ÜZERİNDE ÇALIŞILAN MÜHİMME DEFTERLERİ**Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tarafından Yayımlanan
Mühimme Defterleri**

-
- *3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560) <Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993.
  - *3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560) <Özet ve Transkripsiyon>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993.
  - *5 Numaralı Mühimme Defteri (973/1565-1566) <Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1994.
  - *5 Numaralı Mühimme Defteri (973/1565-1566) <Özet-İndeks>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1994.
  - *6 Numaralı Mühimme Defteri (972/1564-1565) <Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995.
  - *6 Numaralı Mühimme Defteri (972/1564-1565) <Özet, Transkripsiyon ve İndeks>*, I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995.
  - *6 Numaralı Mühimme Defteri (972/1564-1565) <Özet, Transkripsiyon ve İndeks>*, II, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995.
  - *7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569) <Tıpkıbasım>*, I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1997.
  - *7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569) <Tıpkıbasım>*, II, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1997.

- *7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569) <Özet-Transkripsiyon-İndeks>*, III, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1999.
- *7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569) <Özet-Transkripsiyon-İndeks>*, IV, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1999.
- *12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572) <Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996
- *12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572) <Özet, Transkripsiyon ve İndeks>*, c. I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996; *Tıpkıbasım*, Ankara 1996.
- *12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572) <Özet, Transkripsiyon ve İndeks>*, c. II, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996
- *82 Numaralı Mühimme Defteri (1026-1027/1617-1618) <Özet-Transkripsiyon-İndeks-Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2000.
- *83 Numaralı Mühimme Defteri (1036-1037/1626-1628) <Özet-Transkripsiyon-İndeks-Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2001.
Bu defter Neşat Süt tarafından yüksek lisans tezi olarak da çalışılmıştır: *83 Numaralı Mühimme Defteri (M. 1627-1628/H. 1036-1037)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.
- *85 Numaralı Mühimme Defteri (1040/1630-1631) <Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2002.
- *85 Numaralı Mühimme Defteri (1040-1041/1630-1631) <Tıpkıbasım>*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2002.

Yüksek Lisans Tezi Olarak Hazırlanmış Olan Mühimme Defterleri

---

- ATICI, M. Ali, *61 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- BIYIK, Ömer, *124 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128-1130)*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001.
- BİNGÜL, Harun, *Mühimme Zeyli Kataloğu'ndaki 5 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.
- BOSTANCI, H. Muharrem, *19 Nolu Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.
- ÇELİK, Sıtkı, *21 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- ÇUKURYURT, Alime, *50 Numaralı Mühimme Defteri (993-1585) Değerlendirme-Transkripsiyon (s. 84-166)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2005.
- DEMİRSOY, M. Hanefi, *109 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001.
- DUMAN, Teslime, *Mühimmeler ve Cevdet Tasnifinde Kal'acık, Keskin ve Konur*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ? 1998.
- ERTAŞ, Recep Burhan, *60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 105-208. h. 258-491) 993-994/1585-1586 Tahlil-Metin*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- GENÇ, Yusuf İhsan, *Mühimme Defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi 113 Numaralı ve H. 1113-1115/M. 1701-1703 Tarihli*, Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul 1987.
- GÖK, Eren Bahri, *89 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.
- GÖKBUNAR, Bekir, *105 Numaralı Mühimme Defteri (Özet-Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 1996.

- GÜLTEPE, Necati, *H. 1106-1107 Tarihli Mühimme Defterine Göre Devlet Kararları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1992.
- GÜNAY, Musa, *55 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.
- HÜSEYİNKLİOĞLU, Ayşegül, *Mühimme Defterlerine Göre Osmanlı Devleti'nde Eşkiyalık Olayları (1594-1607)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ? 2001.
- İZGİ, Şuayib, *32 Numaralı Mühimme Defteri (986/1578) Transkripsiyon ve Değerlendirme (s.201-400)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- KAHVECİ, Gülay, *29 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.
- KANDIRA, Durmuş, *84 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.
- KAR, Serdâr, *63 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.
- KARABABA, Meltem, *50 Numaralı Mühimme Defteri (991-993/1583-1585) Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin (s. 1-80)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.
- KARACA, Mustafa, *68 Numaralı Mühimme Defteri (Tasnîf-Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000.
- KARAMAN, Hasan, *38 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- KAYTAZ, Fatma, *88 No'lu Mühimme Defteri (Transkripsiyon ve Özet)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- KILIÇ, Mustafa, *107 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1996.

- KUCUR, Sadi S., *Mühimme Defterlerine Göre II. Selim Devrinde Hamîd Sancağı*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1986.
- KÜLBİLGE, İlker, *141 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1148)*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.
- OSMANOĞLU, Selçuk, *92 Numaralı Mühimme Defteri H. 1067-1069/M. 1656-1658 (Özet ve Transkripsiyon)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.
- ÖNTUĞ, Mustafa Murat, *Özü İle İlgili 17. Yüzyıl Mühimme Hükümleri ve Kalesi*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ? 1995.
- ÖZATA, Mustafa, *38 Numaralı Mühimme Defteri (s. 101-322) Tahlîl-Metin*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- ÖZER, Ayşegül, *113 Numaralı Mühimme Defteri'nin (H. 1112-1115/M. 1701-1703) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ? 2003.
- PAŞAZADE, Orhan, *9 Numaralı Mühimme Defteri (977-978/1569-1570) <Özet ve Transkripsiyon>*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.
- SÜT, Neşat, *83 Numaralı Mühimme Defteri (M. 1627-1628/H. 1036-1037)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2000.
Bu defter Başbakanlık Osmanlı Arşivi tarafından da yayınlanmıştır: *Başbakanlık Osmanlı Arşivi, 83 Numaralı Mühimme Defteri (1036-1037/1626-1628) <Özet-Transkripsiyon-İndeks-Tıpkıbasım>*, Ankara 2001.
- ŞAHİN, Dilek, *XVII. yüzyılın İlk Yarısında Anadolu'da Celâlî Hareketleri (8 Numaralı Mühimme Zeyli'ne Göre)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003.
- TAŞ, Özlem, *3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560) Tasnîf ve Analiz*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.
- ÜLKER, Hikmet, *51 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.
Bu tez hazırlayanı tarafından yayınlanmıştır: *Sultanın Emir Defteri (51 Nolu Mühimme Defteri)*, haz. Hikmet Ülker, Tarih ve Tabiat Vakfı, İstanbul 2003.

YAŞAROĞLU, Abid, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi KoşuŖlar 888 Numaralı Mühimme Defteri (1^a-260^a Tahlil ve Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

YILDIZ, Cevat, *60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 209-314, h. 492-942) 993-994/1585-1586*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

YILDIZ, Hasan, *49 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.

YÜCEL, Kâzım KürŖat, *18 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dışında Yayımlananlar

- *44 Numaralı Mühimme Defteri*, haz. Mehmet Ali Ünal, Akademi Kitabevi, İzmir 1995.
- *90 Numaralı Mühimme Defteri*, haz. İsmet Miroğlu vd., Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1993.
- *Sultanın Emir Defteri (51 Nolu Mühimme Defteri)*, haz. Hikmet Ülker, Tarih ve Tabiat Vakfı, İstanbul 2003.
- *Topkapı Sarayı Arşivi H. 951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri*, haz. Halil Sahillioğlu, IRCICA, İstanbul 2002.

KİTAPLAR

AHMED REFİK, *Hicrî Onuncu Asırda İstanbul Hayatı (961-1000)*, İstanbul 1333/1917.

—————, *Hicrî Onbirinci Asırda İstanbul Hayatı (1000-1100)*, İstanbul 1931.

—————, *Hicrî Onikinci Asırda İstanbul Hayatı (1100-1200)*, İstanbul 1930.

—————, *Hicrî Onüçüncü Asırda İstanbul Hayatı (1200-1255)*, İstanbul 1932.

—————, *Osmanlı Devrinde Türkiye Madenleri*, İstanbul 1931.

—————, *Türk Mimarları (Hazine-i Evrâk Vesikalarına Göre)*, İstanbul 1933.

ORHONLU, Cengiz, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Güney Siyaseti Habeş Eyaleti*, TTK (Ankara 1996).

MAKALELER

- AHMED REFİK, “Osmanlı Devrinde Râfızîlik ve Bektâşîlik”, *Dârülfünûn Edebiyat Fakültesi Mecmûası*, IX/2 (İstanbul 1932), s. 31-59.
- ÇETİN, Atilla, “Kefken Tersanesi”, *Tarih ve Medeniyet*, 57 (İstanbul, 1998), s. 46-47.
- DEMİR, Aydoğın, “Bir Mühimme Kaydına Göre Rûm Çavuşları Kethüdası Hacı Ali’nin Yolsuzlukları”, *Tarih ve Toplum*, XII/72 (İstanbul 1989), s. 47-51.
- İPŞİRLİ, Mehmet, “XVI. Asrın İkinci Yarısında Kürek Cezası İle İlgili Hükümler”, *TED*, 12 (İstanbul 1982), s. 203-248.
- ORHONLU, Cengiz, “Hint Kaptanlığı ve Pîrî Reis”, *Belleten*, XXXIV/134 (Ankara 1970), s. 248-254.
- SAFVET BEY, “Bir Osmanlı Filosunun Sumatra Seferi”, *TOEM*, II/10 (İstanbul 1911), s. 649-657; II/11 (İstanbul 1912), s. 713-730.
- , “Hazar Denizi’nde Osmanlı Sancağı” *TOEM*, III/14 (İstanbul 1330[1928]), s. 857-861.
- SAVAŞ, Saim, “XVI. Asırda Safevîler’in Anadolu’daki Faaliyetleri ve Osmanlı Devleti’nin Buna Karşı Aldığı Tedbirler”, *Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıldönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi*, Selçuk Üniversitesi Yayınları (Konya 2000), s. 183-189.
- YİĞİT, Ahmet, “16. Yüzyılın İkinci Yarısında Edirne Kadıları ve Mühimme Defterlerine Göre Vazifeleri”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 14 (İzmir 1999), s. 157-173.

HÜKÜM ÖZETLERİ

SAYFA	HÜKÜM NO	HİCRİ TARİH	MİLÂDİ TARİH	KİME GÖNDERİLDİĞİ	ÖZET
1	1	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Şâm eyâleti kâdîları .... ve bi'l-cümle iş erlerine	Şâm eyâletindeki vâli ve mütesellimlerin fukarâ ve muhtaçlardan fazlaca talep ettikleri vergilerin kaldırılmasına dâir.
1	2	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Mısır Vâfisine	Mısır vâfileri nezâretinde olan hizmetlere, ehil olanların istihdâm edilip hizmetlerin müstahak olmayanlara verilmemesine dâir.
2	3	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Cezâyir-i Garb ocağı kapudânlarına	Bu sene gerçekleştirecek olan sefere Vezîr İbrahim Paşa ile birlikte icâbet edilmesine dâir.
2	3a	Boş	Boş	Trablus	Bir sûreti Trablus'a
2	3b	Boş	Boş	Tunus	Bir sûreti Tunus'a
2	4	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Kaptan Vezîr İbrahim Paşa'ya	Ümerâ çektirileri ve mîrî kalyonların donatılarak noksanlarının tamamlanmasına dâir.
2	5	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Açıkbaş memleketi söz sâhiplerine	Açıkbaş meliki Aleksandra'nın haraç ve cizyelerini geciktirmesi üzerine tayin olunan mübaşirin durumu araştırıp âcilen bildirmesine dâir.
3	6	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Edirne'den Ağrıboz'a yol üzerinde olan kâdîlara ...	Bazı kimselerin vüzerâ ümerâ ve mütesellimler kağıtlarıyla menzil bargiri alıp fukaraya eziyet ettikleri ve bu eziyetin önlenmesine dâir.
3	7	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Şâm kulağası, yayabaşları, çorbacıları ve zâbidlerine	Bu seneki sefere Şâm'dan gelecek askerinin Edirne ordugâhına henüz gelmemesi üzerine sür'atle ordugâha yetişilmesine dâir.
3	8	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Ağrıboz muhâfızı Vezîr İbrahim Paşa'ya	Vezîr İbrahim Paşa'nın, sâbık muhâfız Anadolu Beylerbeyisi Mehmed Paşa'yı âcilen göndermesine dâir.
3	9	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Sofya muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Hamid sancağı mutasarrıfı Ali Paşa ve Canik sancağı beyi Mehmed'in cürümleri nedeniyle ertelenmeksizin katledilmelerine dâir.
4	10	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Sofya muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Niğbolu tarafına gönderilmesi fermân olunan 1200 neferin içinde cenge kadir olmayanların görüldüğü ve bunların deftere kaydedilmemesine dâir.
4	11	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Niğbolu'da Serasker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Berkofça kasabasını düşmanın gâfilen basması üzerine Vezîr Tursun Mehmed Paşa'nın düşmanı def edip kasabayı muhâfazasına dâir.
4	12	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Mora'da baş ve buğ olan Ali Paşa'ya	Ağrıboz muhâfazasında iken Anadolu beylerbeyisi olan Mehmed Paşa yerine gerekli ise kale muhâfazası için Hüdâvendigâr ve Karesi sancağı beyi Mehmed Paşa'nın tayinine dâir.
5	13	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Edirne alay beylerine	Ordu-yı Hümâyûn Edirne sahrasına geldiği halde ordugâha katılmaları emredilen alay beylerinin gecikmesi üzerine paşalarının ayak sürmesine bakmaksızın orduya katılmalarına dâir.
5	13a	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Sivas'a	Bir sûreti Sivas'a
5	14	Evâsıt-ı Ş 1101	20-29.05.1690	Sâbık Tuna kapudânı Ali Paşa'ya	Çekdiri ve fırkateler ile Tuna'ya varan kapudan Hüseyin Paşa'ya beş kıta şayka ile sâbık kapudan Ali Paşa'nın yardımına dâir.

6	15	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	İstanbul kaymakamı Ömer Paşa'ya ve İstanbul kadısına	Eflak voyvodası iken ölen Şerban'ın Edirnekapısı'ndaki hânesi ve Kuruçeşme'deki yalısı ailesine kalmışken bunların Nemçe'ye firarları üzerine bu emlâkın hâlen voyvoda olan Kostantin'e intikâline dâir.
6	16	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Delvine sancağı mutasarrıfı Kaplan Paşa'ya	Mora tarafında muhâfazaya memur olan Ali Paşa yanına gelmesi birkaç defa emredilen Kaplan Paşa'nın acele görev mahalline gitmesine dâir.
7	17	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Hüdâvendigâr ve Karesi sancaklarına mutasarrıf Mehmed Paşa'ya	Mora muhâfazasına memur olan Ali Paşa yanına yanındaki yörükler ile gelip katılması gerekirken ihmalde bulunan Mehmed Paşa'nın âcilen mahalline gitmesine dâir.
7	18	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Hasan'a	Mora tarafında orduya gönderilmesi gerekten yörükleri göndermeyip nerede olduğu malûm olmayan mübâşir Hasan'ın zikredilen yörükleri isimleriyle defter edip âcilen göndermesine dâir.
7	19	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Vezir Ali Paşa'ya	Kars ve Maraş sancakları mutasarrıfı İbrahim Paşa'nın fukarâyı rencide etmesi üzerine davalarını huzûrunda dinleyip durumu arzı hk.
8	20	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Diyarbakır Vâlisi Ahmed Paşa'ya	Bu seneki sefer için tüfenkçi levendâta sefer bahşîşi olarak verilen akçeden ziyâde bahşîş talebiyle Anadolu'da gezen ve fukarâyı rencide eden leventlerin haklarından gelinmesine dâir.
8	21	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Vezir Ali Paşa'ya	Bu seneki sefer için tüfenkçi levendâta sefer bahşîşi olarak verilen akçeden ziyâde bahşîş talebiyle Anadolu'da gezen ve fukarâyı rencide eden leventlerin haklarından gelinmesine dâir.
8	22	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	İstanbul kaymakamı ve kadısına	Galata zimmî reâyâlarının Piringç iskelesinde sattıkları mallarına engel olmak isteyen ketenci tâifesine dâir.
9	23	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Ser-asker Vezir Halil Paşa'ya ...	Kosova mahallinde görevlerinde bulunmamaları nedeniyle reâyâ eşkiyasının bazı kasabaları basması üzerine âcilen ilgili mahalle varılmasına dâir.
9	24	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Türkmen ve Ekrad cemaatlerine	Edirne ordugâhında bulunmaları için birkaç defa emir gönderilen cemaatlerin henüz gelmemesi üzerine âcilen ve serî olarak ordugâha katılmalarına dâir.
10	25	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Mısır vâlisine ..... ve sâir ihtiyarlarına	Umûr-ı Haremeyn'e müdâhalelerinden dolayı sâdât beyinde fitneye sebep olan ehl-i fesâdın bu hareketlerinin devamının engellenmesine dâir.
10	26	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Ser-asker Vezir Tursun Mehmed Paşa'ya	Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih Paşa yanına gönderilmesi gereken piyâde tüfenk-endâzın tamamının âcilen ve serî olarak gönderilmesine dâir.
11	27	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Eflak voyvodasına	Lipova alay beyi Mehmed ve Azebân-ı evvel ağası Mustafa esirler iken halâs olup evlerine dönmelerine kimsenin engel olmamasına dâir.
11	28	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	İstanbul kaymakamı Vezir Ömer Paşa'ya	Dergâh-ı 'Âlî cebeci başının acele ile Edirne'ye gelmesine dâir.
11	29	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	İstanbul kaymakamı Vezir Ömer Paşa'ya	Dergâh-ı 'Âlî topçu başı ağasının acele ile Edirne'ye gelmesine dâir.
11	30	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Vezir Tursun Mehmed Paşa'ya	Macar katanası tarafından basılan Etrepol kasabasının muhâfazası için gerekli piyâdelerin Şumnu ve Eskicuma kazâlarından gönderilmesine kimsenin muhâlefet ettirilmemesine dâir.

11	31	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Eğridere muhâfızı sancak beyine	Eğridere muhâfazasına tayîn olunan farisân-ı sâni ağası Hasan'ın yerine ehlinin tayînine dâir.
12	32	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih'in kethudâsı Mustafa'nın Edirne Divânı'na gelmesi fermân olup Mustafa'nın tâbîleri tarafından kaçırılmasına dâir.
12	33	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kâpıcıbaşı Ömer'e ve Gümülcine nâibine	Tatarpazarı'nda toplanmak için Gümülcine'den 500 nefer yürük ihrâcı fermân olup ancak bunların bizler yürük değiliz, gitmeyiz demelerine dâir.
12	34	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Yörük ihrâcına memûr Yakup Çavuş'a	Seddü'l-bahr kalesi muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'nın yanına gitmesi fermân olan yürüklerin âcilen hareket eylemelerine dâir.
13	35	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kâpıcıbaşına	Tatarpazarı'nda toplanmaları fermân olunan, Çirmen kazâsına tâbî 40 neferden 20 neferinin muhâlefetine dâir.
13	36	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Vidin tarafındaki derbentlerin muhâfazasına memûr olan askerlerin henüz kazâlarından ihrâc olunmadığına dâir.
13	37	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Küffâr katanalarının Lofça kasabasını basmalarından halleri perişan olan ahâlinin şikâyetine dâir.
14	38	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Bostancıbaşına	Vize kasabasını basan haydut eşkiyasının mazarratlarından perişan düşen ahâlinin şikâyetine dâir.
14	39	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Ser-asker Vezîr Mehmed Paşa'ya	Etrepol derbentlerinin muhâfazası için Şumnu ve Eskicuma kazâlarından talep olunan neferâtın henüz ihrâc olmadığına dâir.
14	40	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Harput kadısına	Tadım karyesi zimmîlerinin manastırlarını tâmir etmek istemelerine dâir.
14	41	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	İstanbul kaymakamı Vezîr Ömer Paşa'ya	Rumeli tebaâsından olup Anadolu'ya geçmek isteyenlerin yoklanıp emr-i şerîfi olmayanlara ruhsat verilmemesine dâir.
14	41a	Boş	Boş	Gelibolu muhâfızı Bahrî Mehmed'e	Bir sûreti Gelibolu muhâfızı Bahrî Mehmed'e
15	42	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Sultân Süleyman ve Sultân Selîm Evkâfı mütevellîsine	Zikredilen evkâflardan kendisine vazîfe verilmesini ricâ eden Hasan'a dâir.
15	43	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Adana Beylerbeyi Hermuş Mehmed'e	Adana Beylerbeyi Hermuş Mehmed'in âcilen Edirne ordugâhına gelmesine dâir.
15	43a	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Maraş Beylerbeyi Süleyman'a	Bir sûreti Maraş Beylerbeyi Süleyman'a yazılmıştır.
15	43b	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Vezîr Süleyman Paşa'ya	Bir sûreti Sivas Vâlîsi Vezîr Süleyman Paşa'ya yazılmıştır.
15	44	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Edirne kadısına	Manastır nâhiyesine tâbî Figile karyesi zimmîlerinin kiliselerinin tâmirleri ricâsına dâir.
15	45	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Edirne bostancı başı ustasına	Seddü'l-bahr kalesi muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa yanına ihrâc olunacak yörüklerin kazâlarından âcilen gönderilmesine dâir.
16	46	Evâsıt-ı Ş 1101	20- 29.05.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kâpıcıbaşı Osman'a	Muâfiyet şartıyla Niğbolu'da toplanacak olan Kızanlık, Lofça, Berkoçça, Silistre ve Niğbolu yürüklerinin âcilen gönderilmesine dâir.
16	47	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	Sivas kadısına ve mütesellimine	Dînek-i Kebir karyesi zimmîlerinin kiliselerini tâmirleri ricâsına dâir.
17	48	Gurre-i N 1101	08.06.1690	Darphâne Emîri Ali'ye	Darphâne-i Âmire'de zolata kesilmesi için gümüş alımına Darphâne emîri Ali'nin memûr olduğuna dâir.

17	49	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Tuna Kapudânı Hüseyin Paşa'ya	Firkate kapudânlarının salyanelerinden mütaddan ziyâdesi peşin verilip kalanları hizmet bitiminden sonra verilecek iken bunu bahane ederek emrin ertelenmesine sebep olanların cezâlandırılmalarına dâir.
17	50	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Hamit sancağı mutasarrıfı Kâsım'ın yanındaki askerlerin adlarını ve ahvâllerini defter edip göndermesine dâir.
17	51	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Mora'da baş ve buğ olan Ali Paşa'ya	Hizmet bitimine kadar mahallinde bulunmayanların ve ölenlerin zeâmet ve tîmârlarının kanûn üzerine verilmesine dâir.
18	52	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Dergâh-ı 'Âlî kapıcıbaşlarından Osman'a	Muâfiyet şartıyla Niğbolu'da toplanacak Kızanlık, Loğça, Berkofça, Silistre ve Niğbolu yörüklerinin ayak sürümeyip açılan gönderilmelerine dâir.
18	53	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Bektaş'a	Belan'da bulunan 75 nefer sūvâriye baş ve buğ olan Abdülfettâh'ın İstanbul'da bulunması nedeniyle Bektaş'ın tayinine dâir.
19	54	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Rodos kalesi dizdârına	Hüseyn Veli ve Mustafa İlyas adlı sipâhilerin kalebent oldukları Rodos'tan serbest bırakılmaları ricâsına dâir.
19	55	Evâhir-i Şehr-i Ş 1101	30.05/07. 06.1690	İstanbul Kaymakamı Vezîr Ömer Paşa'ya	Ulûfeli Dergâh-ı Mu'alââ çavuşlarından pîr ve ihtiyâr olanların alıkoynulup geresinin sefer hizmetine gönderilmesine dâir.
19	56	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Kandiye Vâlisi Vezîr Abdurrahman Paşa'ya	Resmo'da birkaç defa zimmî reâyâ ile Mûsâ Paşa huzurunda mahkemeleşen Yani'nin kendisine paşanın eziyet ettiğine dâir.
19	57	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Çirmen kadısına	Avanos nam râhibin kiliselerinin tamirleri ricâsına dâir.
20	58	Evâil-i Şehr-i Ramazân 1101	08- 17.06.1690	Rodosçuk nâibine	Rodosçuk zimmîlerinin kiliselerinin tamir edilmesi ricâsına dâir.
20	59	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Kastamonu kadısına	Samsun kalesinde kalebent olan İmamzâde Hasan'ın iyi hâlini haber veren ahâli nedeniyle salıverilmesine dâir.
20	60	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Çatalca kadısı Hasan'a	Kirpi karyesinden İbrahim'i düşmanlıkları nedeniyle karyelerinden uzaklaştıran bazı şahıslara dâir.
20	61	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Midilli kalesi dizdârına	Midilli adasında hapsolunan Dergâh-ı 'Âlî cebecilerinden Ahmed'in iyi hâli nedeniyle Bursa'da sâkin olmasına dâir.
20	62	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	İstanköy kadısına	Nariha ve tevâbii kalelerinin müstahfız urban ve topçu neferâtının tevcihatı kadîmden dizdârlar arzıyla verilirken kale gediklerinin ehil olmayanlara tevcihine dâir.
21	63	Evâil-i Şehr-i N 1101	08- 17.06.1690	Harput kadısına	Avanos adlı râhibin kiliselerinin tamirini ricâsına dâir
21	64	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	İstanbul Kaymakamı Vezîr Ömer Paşa'ya ve Galata nâibine	Karadeniz Boğazı'nda Moramoloş manastır ruhbânlarının kiliselerinin tamiri ricâsına dâir.
21	65	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Mısır Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya	Külli borçları olan İbrahim ve Süleyman Paşalı Kara Hasan'ın Divân'a gönderilmesine dâir.
21	66	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Vezîr Halil Paşa'ya	Mora tarafına memûr olan sancakların tevcihâtının baş ve buğ Ali'ye sipâriş olduğuna dâir.
22	67	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Mezistre ve Many beyi olan Lemiraki'ye	Mora muhâfızı olan Ali Paşa'ya gerektiğinde yardım eylemek ve zikredilen kazâların cizyelerini defter eylemeye dâir.

22	68	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Kastamonu kadısına ve mütesellimine	Samsun kalesinde kalebent olan İmamzâde Hasan'ın Kastamonu ahâlisinin hüsn-i hâlini haber vermeleriyle saliverilmesine dâir.
22	69	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Resmo sancağı mutasarrıfı Vezîr Mehmed Paşa'ya	Emrindeki güzide ve yarar askerleriyle Parebende muhâfazasında bulunmasına dâir.
22	70	Selh-i Ş 1101	07.06.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Hersek sancağında Seddü's-selâm kalesinin yakınlarında Venediklilerin dört adet kalesi olup muhâfazaya muhtaç olduklarına dâir.
22	71	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Ostrova kadısına	Ostrova üç derbent ağzında olup harâmî eşkiyâsının kazalarını basması nedeni ile muhâfazaya muhtaç olduklarına dâir.
23	72	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Yenişehir Fener kadısına ... ve söz sâhiplerine	Ağrıboz muhâfazasında baş ve buğ olan Ali Paşa yanına Yenişehir'den ihraç olunacak yörüklerin âcilen gönderilmesine dâir
23	73	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Ağrıboz muhâfızı Ali Paşa'ya	Ağrıboz etrâfındaki kazâlarından kapıcıbaşı Hasan tarafından toplanan yörük piyâdelerinin eksik olmamak üzere yoklanıp bulunmayanların cezâların verileceğine dâir.
23	74	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	İstanbul kaymakamına	Leh keferesine esir olan Halil Paşa'nın kefâleti için eşyâsından ve pek çok kimseden borç olarak toplanan paraları alan Seyyid Mahmud'un gitmeyip İstanbul'da kefâlet parasını telef etmesine dâir.
24	75	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Mısır vâlisine	Cidde sancağını ümerâ-i Mısır-ı Kâhire'de hizmet umulur ve cümlelerin itimâdını kazanmış kimselere tevcih etmeye dâir.
24	76	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	İstanbul Kaymakamı Vezîr Ömer Paşa'ya	Sâbık Mısır Vâlisi Hasan Paşa'nın zimmetinde kalan mîrînin tahsiline dâir.
24	77	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Tatarpazarı nâibine	Yörük ihrâcına memûr Ali'nin 37 nefer yörüğü voyruk beyi Mehmed'e teslimine dâir.
24	78	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Maraş mollasına	Zeytun karyesi zimmîlerinin kiliselerinin tamiri ricâsına dâir.
25	79	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Kandiye muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa'ya	Zimmetinde zuhûr eden mîrî alacağın tedârik edip gönderilen mübâşire teslim eylesine dâir.
25	80	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	İstanbul Kaymakamı Ömer Paşa'ya	Şiddetli rüzgârdan Üsküdar bahçesinde olan Mehmed Paşa Köşkü'nün zarar görüp tamiri ricâsına dâir.
25	81	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	Cisr-i Ergene nâibine	Çokkoy nam karye yakınlarındaki ormanda dâima eşkiya zuhûru nedeniyle ormanın kesilip temizlenmesine dâir.
26	82	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Erdel Hâkimi Tökeli İmre'nin makâmına nasb ve tâyinine memûr olduklarına dâir.
27	83	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Özi Beylerbeyisi Ahmed Paşa'ya	Erdel hükûmeti Orta Macar Kralı Tökeli İmre'ye sipâriş olunmasına memûr olduğuna ve bu emre Gâzi Girây Sultân'ın dahi memûr olduğuna dâir.
27	84	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	Şam Vâlisi Vezîr [ ] Paşa'ya ve Şam mollasına	Vezîr-i âzam Sinan Paşa Evkâfî karyelerinde şekâvet eden ve evvelce katledilen Ömer'in oğlu Ahmed'in şeyh oldum diyerek halkı rencîdesine dâir.
28	85	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Gâzi Girây Sultân'a	Erdel hükûmetinin Orta Macar Kralı Tökeli İmre'ye sipârişine ve makâmında bulunmasına memûr olduğuna dâir.
28	86	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Eflak voyvodası Kostantin'e	Erdel memleketi Orta Macar Kralı Tökeli İmre'ye sipâriş olunup bu hizmete kendisinin dahi memûr olduğuna dâir.

29	87	Evâil-i Şehr-i N 1101	08-17.06.1690	Hamit sancağı mutasarrıfı Kâsım'a	Erdel hükûmeti Orta Macar Kralı Tökeli İmre'ye sipâriş olup bu emre kendisinin dahî memûr olduğuna dâir.
29	87a	Boş	Boş	Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih'e	Bir sûreti Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih'e yazılmıştır.
29	87b	Boş	Boş	Menteşe sancağı mutasarrıfı İslâm'a	Bir sûreti Mentеше sancağı mutasarrıfı İslâm'a yazılmıştır.
29	87c	Boş	Boş	Silistre, Niğbolu alaybeylerine	Bir sûreti Silistre, Niğbolu alaybeylerine yazılmıştır.
29	87ç	Boş	Boş	Divriği ve Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafa'ya	Bir sûreti Divriği ve Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafa'ya yazılmıştır.
29	88	Evâil-i N 1101	08-17.06.1690	Türkmen ve Ekrâd aşiretlerine	Bu sene gerçekleşen sefer-i hümâyûna henüz gelip erişmediklerinden ihmâl etmeyip âcilen gelmelerine dâir.
29	89	Evâil-i N 1101	08-17.06.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Divriği ve Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafa'yi Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'nın yanına tâyin eylesine dâir.
29	90	Evâil-i N 1101	08-17.06.1690	Lofça kadısına	Benon karyesi düşmandan emin değil iken Etrepol muhâfızı olan voynuk beyinin adam talebiyle rencidesine dâir.
30	91	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Pravişta kadısına	Pravişta kasabasını düşman basıp voyvodası Hüseyin ve 12 Müslümanı esir edip buna Drasina karyesi ahâlisi sebep olduğundan kefâlet miktarının ahâlden tazmînine dâir.
30	92	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Güzelhisâr kazası nâibine	Göçerevli ekrâdına, yâve cizyedârı Mehmed'in hilâf-ı şer' bedel talebiyle rencide ettiğine dâir.
30	93	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Sinop nâibine	Çayağzı'nda inşâsı fermân olan üç kıta kalyonun inşâsına mâni olan eşkiyânın Kefe kalesine kalebent olmasına dâir.
31	94	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Sivas kadısına ve mütesellimine	Ayvalı nâhiyesinde ahâlinin malların gasp edip hayvanlarını öldüren Mandalı ekrâdından eşkiyâların yakalanıp tahsîlatın tazmînine dâir.
31	95	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Kayseri mollasına	Köstere nâhiyesi Efken karyesi zimmîlerinin manastırlarının tâmiri ricâsına dâir.
31	96	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Rakka beylerbeyine ve Kayseri kadısına	Karyelerini basan Karacakürt cemâati eşkiyâlarının yakalanarak cezâlarının verilmesine dâir.
32	97	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya	Kilis kazâsında olan Kürt eşkiyâlarının Amîki tâifesini basmaları nedeniyle Halep ve Maraş alay beylerinin askerleriyle yardım hizmetinde bulunmalarına dâir.
32	97a	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Halep mollasına	Bir sûreti Halep mollasına zikrolunan eşkiyânın cezâlarının verilmesine dâir.
32	97b	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Maraş mollasına ve kadılarına ... ve sâir iş erlerine	Bir sûreti Maraş mollasına ve kadılarına ... ve sâir iş erlerine yazılmıştır.
32	98	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Halep ve Maraş kadılarına	Ekrâd ve Türkmen eşkiyâsının cezâlarının tertibine Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa memûr olup Halep ve Maraş kadılarının dahî ahvalleri şer' ile görmeye tâyin olunduklarına dâir.
32	99	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Halep ve Maraş kadılarına	Ekrâd ve Türkmen eşkiyâsının cezâlarının tertibine Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa memûr olup Halep ve Maraş kadılarının dahî ahvalleri şer' ile görmeye tâyin olunduklarına dâir.
33	100	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya	Pazarcık ve Keferdeyr nâhiyelerini basan Türkmen ve Ekrâd eşkiyâsının katli ve gasplarının ve gâretlerinin önlenmesi ve eşkiyânın cezâlarının verilmesine dâir.

33	101	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	Kayseriye mollasına	Köstere nâhiyesi Efken karyesi zimmîlerinin manastırlarının tâmirini ricâlarına dâir.
33	102	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	Selimiye sancağı beyi Hüseyin el- Abbâs'a	Kilis ve Maraş civârında olan Ekrâd ve Türkmen eşkıyasının ziyâdeleşen şekâvetlerinin önlenip cezâlarının verilmesine dâir.
34/1	103	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Niğbolu'dan Karadeniz'e varınca Tuna tarafında olan kadılara	Tuna donanması gemilerinden bazı leventlerin firar ettikleri duyulmakla yakalanmaları ve isim ve resimleriyle defter edilmelerine dâir.
34/1	104	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	İstanbul kaymakamına	İstanbul ve havâlisinin zapt u raptında ve hizmetlerin edâsında faydaları görülen kaymakam paşaya bir hil'at ihşânına dâir.
34/1	105	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	Sofya'da baş ve buğ olan Vezîr Hüseyin Paşa	Niğbolu tarafına memûr olan Esîrî İbrahim ve Serhaddli Mehmed'in askerinden 600 neferinin Sofya'da kalanının ise İbrahim ve Mehmed Paşaların yanlarına gönderilmesine dâir.
34/1	106	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	İstanbul Kaymakamı Vezîr Ömer Paşa'ya	Van'dan ma'zûl Vezîr Hasan Paşa'nın Edirne Dîvânî'na gönderilmesine dâir.
34/2	107	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Bosna muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	1101 senesinde harbî kefereye esir düşen babaları Hersek sancağı mutasarrıfı Hüseyin Ali Paşa'nın emvâl ve erzâkının kethudâsı Murtezâ tarafından defter edilip halâs oluncaya değin yed-i eminde kibel-i şer'den bir mutemet kimesne kayyum nasb olunmasına dâir.
34/2	108	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Kapudan Vezîr İbrahim Paşa'ya ve Rodos kazâsı nâibine	Samir Mûsâ nam Yahudi'nin vilâyet umûruna karışıp üzerlerine tasallutta bulunduğunu şikâyet eden ahâlinin fesâdın önlenmesi ricâsına dâir.
34/2	109	Evâil-i N 1101	08- 17.06.1690	Mihaliç nâibine	Subaşı ağıllı karyesi zimmîlerinin kiliselerinin tamiri ricâsına dâir.
34/2	110	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Anadolu Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Eyâleti askeriyeye kalkıp Sofya'da baş ve buğ olan Hüseyin Paşa'nın yanında muhâfazada bulunmasına dâir.
35	111	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	İstanbul Kaymakamı Vezîr Ömer Paşa'ya	Sâbık vezîr-i âzam olup Rodos'ta katlolunan İsmâil Paşa'nın İstanbul'da vezîr-i âzam iken gizlediği akçeyi bulup defter etmesine dâir.
35	112	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Kandiye Vâlisi Vezîr Abdurrahman Paşa'ya	Basra eyâletinde zimmetinde zuhûr eden mîrî akçenin tehir edilmeyip bir gün evvel Hazîne-i Âmire'ye teslim edilmesine dâir.
35	113	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Tuna Kapudânı Hüseyin Paşa'ya	Vidin kalesinin düşman saldırılarına karşı korunması için münâsîp bir mahalde lenger-endâz olmak birkaç defa tenbîh olunmuşken sebepsizce Niğbolu'da beklemesi üzerine âcilen Vidin'den yukarı uygun bir yerde bulunulmasına dâir.
35	114	Evâhir-i N 1101	28.06/07. 07.1690	Ordu-yı Hümâyûndan Tökeli İmre Kral'a varıncaya değin yol üzerinde olan kadılara	Erdel hükûmeti ihşân olunan Orta Macar Kralı Tökeli İmre'nin yanına gönderilen Erdel kapı kethudâsı ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşunun emîn bir şekilde vârdırılmasına dâir.
36	115	Evâhir-i Ş 1101	30.05/07.0 6.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Osman'a	Muâfiyet şartıyla Niğbolu'da toplanacak Kızanlık, Lofça, Berkofça, Silistre ve Niğbolu yürüklerinin âcilen ihrâcına dâir.
36	115a	Evâsıt-ı N 1101	18- 27.06.1690	Hadîka-i Hâssa ustalarından Süleyman Usta'ya	Bir sûreti Hayrabolu kazâsı yürüklerinin Süleyman Usta tarafından ihrâç ettirilmesine dâir.

36	116	Evâsıt-ı N 1101	18-27.06.1690	Zikrolunan kadınlara ve mübâşir tâyin olunan Süleyman Usta'ya	Cisr-i Ergene, Tekfur Dağı, Hayrabolu, Çorlu, Vize, Saray, Kırkkilise, Bergos, Çatalca, Ferecik, İpsala, Keşan ve Edirne'den toplam 1200 neferin gönderilmesine dâir.
37	117	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Payas kadısına ve Halep mollasına	Payas kalesi neferlerinden şakî olan Abdülkâdir'in şekâvetinin önlenip vilâyetten uzaklaştırılmasına dâir.
37	118	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Ordu-yı Hümâyûndan Sofya'ya varınca vâki olan kadınlara	Niğbolu tarafına memûr olan Edirne Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın kazâlarınınca geçişlerine yardım eyleyip sevk edilmelerine dâir.
37	119	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Edirne kadısına	Temürboğa mahallesi zimmîlerinin kiliselerinin tâmirleri ricâlarına dâir.
37	120	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Kastamonu kadısına	Kale merdânından Recep'in fukaraya olan zulmünün önlenip cürmü sâbitse hapsine dâir.
38	121	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Kavala kadısına	Dergâh-ı Mu'allâ topçularından olup kale muhâfazasında olan 11 neferin ordu-yı hümâyûna gönderilmesine dâir.
38	121a	Boş	Boş	Doğangeçidi kadısına	Bir sûreti Doğangeçidi kadısına 40 nefer topçunun gönderilmesine dâir.
38	121b	Boş	Boş	Mübârek Kerman dizdârına	Bir sûreti Mübârek Kerman dizdârına 15 nefer topçunun gönderilmesine dâir
38	121c	Boş	Boş	Nusret Kerman kalesi dizdârına	Bir sûreti Nusret Kerman kalesi dizdârına 15 nefer topçunun gönderilmesine dâir.
38	121ç	Boş	Boş	Özi kalesi dizdârına	Bir sûreti Özi kalesi dizdârına 20 nefer topçunun gönderilmesine dâir.
38	121d	Boş	Boş	Bağdat vâlisine	Bir sûreti Bağdat vâlisine 242 nefer topçunun gönderilmesine dâir.
38	121e	Boş	Boş	Çıldır beylerbeyine	Bir sûreti Çıldır beylerbeyine Ahışa kalesi muhâfazasından 69 nefer topçunun gönderilmesine dâir.
38	121f	Boş	Boş	Kütatis kadısına ve ağa vekîline	Bir sûreti Kütatis kadısına ve ağa vekîline 22 nefer topçunun gönderilmesine dâir.
38	122	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Halep mollasına ve eyâlette vâki kadınlara	Mütesellimlerinin muhtelif adlar ile ziyâde akçeler talebinden perişan olan ahâlinin şikâyetleri üzerine eziyetin kaldırılıp fermânın her kazaya bir sûretinin gönderilmesine dâir.
38	123	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Velestin kadısına ve a'yân-ı vilâyete	Velestin kazâsı müslümanlarından cenge kadir 50 neferin Mora tarafında baş ve buğ olan Ali Paşa yanına memûr olup âcilen emredilen mahalle gönderilmelerine dâir.
38	124	N 1101	05/06.1690	İskenderiye muhâfızı Vezir Süleyman Paşa'ya	Avlonya ve Kandiye'ye saldıran Venedik keferesinin uzaklaştırılması için âcilen Vezir Süleyman Paşa'nın memûr olduğuna dâir.
39	125	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Hısın-ı Mansûr kadısına	Edirne'de bulunmak üzere Reşvan mukataasına tâbi cemâatlerden 300 neferin 36 neferinin kasaba ahâlisinden talep edilip eziyet olunduğunu bildirip men'i için fermân ricâsına dâir.
39	126	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Mora'da baş ve buğ olan Ali Paşa'ya	Yanya sancağında Mecde nam mahalde 700 kadar refikleriyle şekâvet eden develi nam şakînin Delvine sancağı mutasarrıfı Kaplan Paşa'yla görüşülerek bir miktar asker tâyini ile fesâdının önlenmesine dâir.
39	127	Evâhir-i N 1101	28.06/07.07.1690	Halep mollasına ve kalesi dizdârına	Mütesellimlerinin bahâneler ile ahâlden ziyâde akçe taleplerinin men edilmesi ricâsına dâir.
39	128	Evâil-i L 1101	08-17.07.1690	Şâm vâlisine ve kadısına	Şâm'da hânesinde sâkin olmasına kimsenin karışmamasını ricâ eden Dergâh-ı Mu'allâ kapıcılar kethudâsı Mehmed'in arzına dâir.

40	129	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Turgut kadısına	Kaza voyvodası Altıparmak oğlu Hüseyin'in tavâif-i Türkmen ile sefere memûr olup ancak hasta ve sakat olup bedel olarak kardeşinin gitmesi ricâsına dâir.
40	130	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Anadolu beylerbeyi [ ] Paşa'ya	Çubuk nâhiyesinde Üçyalve nam karye ve gayrıda tîmâra mutasarrıf olan Mehmed'in sefere gelmek üzere olduğun bildirip tîmârına dahl ettirilmemesine dâir.
40	131	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya	Evvelce gönderilen fermânlarla itâat edip sefere gelmeyen Ekrâd ve Türkmen aşîrelerinin boy beylerinin kalebent olunmalarına dâir.
40	132	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Cuma ve Florina ve Manastır .... kadılarına	Zikrolunan kazâlarda kalpazanlık yapan bazı karyelerin ihtilâle sebep olmaları nedeniyle ellerinde mugâyir sikke ve mangır bulunanların cezâlandırılmalarına dâir.
40	133	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Yenişehir Fener kadısına ve Argalestini voyvodasına	Argalestini karyelerine müslüman martolos nasb olunup ancak bunun reâyâdan ziyâde akçe talebi üzerine martolosların vakıf kurâlarına âlaka ettirilmemelerine dâir.
41	134	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Bağdat vâlisine ve Bağdat kadısına	Acem'den ve Hindistan'dan Bağdat'a gelen tüccardan ölenlerin terekelerini zorla kabzedip dörtte birini vârislerine verip gerisini kendileri yiyen yeniçeri beytül-malcisi ve gümrük emirlerinin fesâtlarının def'ine dâir.
41	135	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Sâbikan Cidde ve Beyrut vâlisi olan Vezîr İsmâil Paşa'ya	Sakız adası muhâfazasına memûr olup cenge kadir askerleriyle âcilen muhâfazaya hareket etmesine dâir.
41	135a	Boş	Boş	Vüzerâ-yı izamdan Şeyh oğlu Ahmed Paşa'ya	Bir sûreti Vezîr Ahmed Paşa'ya Midilli adası muhâfazası için yazılmıştır.
41	136	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Nehr-i Tuna yakasında olan kadılara	Eflak memleketi reâyâsının Tuna yakasında olan çiftliklerinde oturan reâyânın cizyelerinin tahsiline dâir.
41	137	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Sultâniye kalesi dizdârına	Menteşe sancağı mutasarrıfı Salih Paşa kethudâsı Mustafa'nın Sultâniye kalesine hapsedilmesine dâir.
42	138	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Vezîr Ali Paşa'ya	Müfettiş-i sâbık Hüseyin Paşa'nın tahsiline memûr olduğu emvâlin sonradan Osman'a tevcîhi üzerine zimmetinde kalan mirî malın defter olunup gönderilmesine dâir.
42	139	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Bolu sancağı mutasarrıfı Mehmed'e	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'nın memûr olduğu hizmete kendisinin dahî memûr olup âcilen hizmetine varmasına dâir.
42	140	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Karaman eyâletinin zuamâ ve erbâb-ı tîmârını yoklayıp hizmete gelenlerini ve gelmeyenlerini ayrı ayrı defter edip göndermesine dâir.
42	141	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya	'Amık vakfı karyelerinden olan fesatlarıyla ahâliye eziyet eden Ekrâd tâifesinin yakalanıp hapsolünmesine dâir.
42	142	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Ankara kadısına ve mütesellimine	Günyüzü kazâsından tahsili fermân olan Belderân bedelinin toplanmasına memûr olan Mustafa'nın bir adamının fukarâyı rencide eylediğine ve alınan ziyâde akçelerin geri ödenmesine dâir.
42	143	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Kili kalesi dizdârına	Kalede hapis üç neferin tahliyesine dâir.

43	144	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Tırhala sancağı mutasarrıfı Derviş'e	Ağrıboz tarafında baş ve buğ olan Ali Paşa yanına bazı Rumeli kazâlarından gönderilen iki bin yüz iki nefer yürüğün münâsib görülen yerde istihdâmına baş ve buğ tayin olunduğuna dâir.
43	145	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Paşa, Dukakin, Üsküp ve Ohri kadılarına ve a'yânına	Yazılı livalarda bayrak kaldıran haydut eşkiyasının fukarâ evlerini yakması ve katl ve gâretleri üzerine zararlarının önlenmesine Vidin'den Hasan kethudânın baş ve buğ tayin olmasına dâir.
43	146	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Ömer'e	Sefer için Tatarpazarı'nda toplanacak orduya Zağra-yı Cedîd kazâsından kırk nefer yürük gönderilmesi fermân olup ancak bazı karyelerin itâat eylememelerine dâir.
43	147	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Ömer'e	Tatarpazarı'nda toplanması fermân olunan ve Zağra-yı Atik kazâsından gönderilecek 210 nefer yürüğün bazılarının itâat eylememelerine dâir.
44	148	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed'e	Erdel memleketi ahâlisinden olup ehl-i İslâm'a itâat talep edenlerin korunmaları ancak isyân edenlerin cezâlarının verilmesine dâir.
44	149	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Sâbkan Kanije Beylerbeyi Mustafa Paşa'ya	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'nın memûr olduğu hizmete kendisinin dahî memûr olduğu ve hazîneden beş bin kuruş gönderildiğine dâir.
44	150	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Eflak voyvodasına	Erdel hâkimi Tökeli İmre ile o tarafa tayin olunan ordunun geçeceği yollar üzerindeki geçit ve köprülerin tâmirine ve gemiler tedârikine memûr olduğuna dâir.
44	151	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Sofya muhâfızı Vezir Hüseyin Paşa'ya	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'nın yanına memûr olan Polat Mehmed'in askerleri ile o tarafa tayin olup gidebilenleri defter edip göndermesine dâir.
44	152	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Midilli adası dizdârına	Bursa mahkemesinde başkâtip olan ve adaya sürgün olunan Sâlih Mehmed'in ailesinin zor durumda bulunduğu ve cürmünün affolunmasına dâir.
45	153	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Eskişehir'den Antakya'ya varınca vâki olan kadılara ve mütesellimlere ...	Mühim emirler ile gelip geçen ulaklara zikrolunan kazâlarda eşkiyâ tarafından taarruz olunduğunun duyulması üzerine bu mahallerin korunmasına dâir.
45	154	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Ümerâ-yı Mısır'da baş ve buğ olan İbrahim'e	Serdâr-ı ekrem Mustafa Paşa Edirne sahrasında olup az vaktiniz kalıp bir gün evvel Gelibolu iskelesinden çıkmanıza dâir.
45	155	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Esîrî İbrahim ve Serhaddli Mehmed Paşa'ya	Emrinizde bulunan cenge kadir 300 neferden bir kısmını Sofya'ya kalanını Niğbolu'ya göndermeye memûr olup ancak henüz hareket eylemediğiniz duyulup âcilen Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ahmed Çavuş ile kalkıp Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'nın yanına gelinmesine dâir.
46	156	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Cebeci başı Seyyid İsâ'ya	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'nın yanına asker gerekli olup Niğbolu'da mevcut 982 neferin günlük ikişer akçe terakkî ile gönderilmesine dâir.
46	157	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Kâlgây Sultân'a	Gazve-i hümâyûna asker-i Tatar dahî memûr olup serdâr-ı ekrem Mustafa Paşa'ya Filibe sahrasında yetişilmesine dâir.
46	158	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre'nin geriye gönderilip durumun mufassal olarak ilâm edilmesine dâir.

47	159	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'nin makâmında nasbına memûr olduklarına dâir.
47	160	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Kars ve Zü'l- kadriye sancağı mutasarrıfı Mahmûd Paşa'ya	Niğbolu tarafında ser-asker olan Vezîr Tursun Mehmed Paşa'nın yanına askeri ile âcilen memûr olduğuna dâir.
47	161	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Mısır Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya	Mısır'da hizmetlerde bulunanlara senevî verilmesi lâzım gelen terakkî on bin akçeden müteâviz olup ancak kâfi geldiği ve bâzı erbâb-ı istihkâkın ulûfelerinin İrsâliye Hazînesi'nden verildiği ve zikrolunan hazînenin Mısır vâlilerince himâye edilmesine dâir.
48	162	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Selimiye sancağı beyi Hüseyin el- Abbas'a	Hımıs kazâsındaki eşkıyanın fesâdının önlenmesine dâir.
48	163	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Bağdat vâlisi vezîr [ ] paşaya ve mollasına ve kadılara	Bağdat vâlilerinin der-uhde akçesi nâmiyla ahâlden küllî akçeler adıkları ve perişan olmalarına sebep olmaları nedeniyle bu eziyetin men edilmesine dâir.
48	164	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Kars ve Zü'l- kadriye sancağına mutasarrıfı Mahmut'a	Niğbolu'da ser-asker olan Vezîr Mehmed Paşa yanına askerleri ile âcilen memûr olduklarına dâir.
48	165	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Kırkkilise kadısına	Eflak vilâyetinden geçen Tatar askerinin ahâlden esîr aldıklarına dâir.
49	166	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Halep mollasına	Halep muhâfızlarının mahkeme kapısına gelip fukarâyı rencide eyledikleri ve ziyâde akçelerin alıp eziyet eylediklerine dâir.
49	167	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Rodoscuk mutasarrıfı Mevlânâ Mustafa'ya	Rodoscuk kazâsının kısmet-i askeriyyesi tarafından görülüp dışardan müdahale olunmamasını ricâ eylemen üzerine hüküm verildiğine dâir.
49	168	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Doğangeçidi ve Özi .... kale dizdârlarında	Zikrolunan kazâlardan ocaklarına gelmeleri fermân olunan 330 neferden bâzılarının henüz kalelerinde olup âcilen gönderilmelerine dâir.
49	169	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Ser-asker Vezîr Mehmed Paşa'ya	Serdengeçlilik şartıyla memûr olan ve Niğbolu'ya gönderilen 982 nefer cebecinin gerekli olması nedeniyle acele olarak Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa tarafına gönderilmelerine dâir.
50	170	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Sofya'da baş ve buğ olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa yanına hizmete memûr olan 416 nefer serdengeçtinin gönderilmelerine dâir.
50	171	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Rikâb Kaymakamı Vezîr Ali Paşa'ya	Sâbık matbah emîni Mustafa'nın hesabı görüldüğü hâlen hassa masraf kitâbeti hesabının görülmesi fermân olunup bir miktarının noksan görülüp ve görülecek mâbeyn hesaplarının adâlet üzere hesabı için kiler ahvâline vâkif bir kâtip tayin edilip gerek Mustafa'nın terekisinin ve sair hesapların görülmesine dâir.
50	172	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'ya	Esîrî İbrahim ve Serhaddli Mehmed'in yanına vardıklarında beşlüyânı İbrahim Paşa yanına gönüllüyânı Mehmed Paşa yanına tayin eylemene dâir.
50	173	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Gümölcine kadısına ve a'yânı vilâyete	Tatarpazarı'nda toplanması fermân olunan yörüklerin bir kısmının firâr etmesi üzerine firârlarına ne sebep olduğunun incelenip âcilen gönderilmelerine dâir.
50	173a	Boş	Boş	Çirmen nâibine ve a'yân-ı vilâyete	Bir sûreti Çirmen nâibine ve a'yân-ı vilâyete yazılmıştır.
50	173b	Boş	Boş	Zağrâ-yı Atîk kadısına ve a'yân-ı vilâyete	Bir sûreti Zağrâ-yı Atîk kadısına ve a'yân-ı vilâyete yazılmıştır.

50	173c	Boş	Boş	Zağrâ-yı Cedîd kadısına ve a'yân-ı vilâyete	Bir sûreti Zağrâ-yı Cedîd kadısına ve a'yân-ı vilâyete yazılmıştır.
50	173ç	Boş	Boş	Çırpan kadısına ve a'yân-ı vilâyete	Bir sûreti Çırpan kadısına ve a'yân-ı vilâyete yazılmıştır.
51	174	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Filiba kadısına	Mihrimâh Sultân Evkâfî karyelerinden Avretalanı karyesini eşkiyâ basıp 40 nefer sekban tâyin edip yanlarındaki İzâdiye kasabası ahâlisine 50 nefer gönderip ancak ahâlinin tüm sekbanları talebine dâir.
51	175	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Ordu-yı Hümâyûndan Cisir-i Mustafa Paşa'ya varınca olan kadılara	Düşmanın istilâ kastına karşı sefere memûr olan askerlerin zikrolunan kazâlara firarları olur ise tutulup gönderilmesine dâir.
51	176	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Filiba kadısı ve dizdârına	Seksen birinci bölükte yevmî 15 akçe ulûfe alan Bekir Veli'nin isminin çalınıp saliverilmemesine dâir.
51	177	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Midilli adasında Mavlova kalesi dizdârına	Rakka eyâletinden fermân ile asker ihrâcına memûr olan Mehmed Çavuş'un hizmete kadir olmayanları getirmesi nedeniyle gediğinin ve zeâmetinin başkasına tevcihine dâir.
51	178	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Esîrî İbrahim ve Serhaddli Mehmed yanına vardıklarında asâkiri yoklayup isimlerini defter edip gönüllüyân ve beşlüyânı uygun gördüğü üzere taksim etmesine dâir.
51	179	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Rodos kalesi dizdârına	Mehmed ve Mustafa'nın Rodos kalesinde hapsedilmelerine dâir.
52	180	Evâhir-i L 1101	28.07/05.08.1690	Canik sancağı beyi Ömer'e	Sefere memûr olan askerlerden ordu-yı hümâyûna gidenlerin ve tüccarın Kız ve Kulu derbentlerinden geçmelerine engel olacak eşkiyânın yakalanması ve zararlarının önlenmesine dâir.
52	181	Evâhir-i L 1101	28.07/05.08.1690	Ser-asker Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya ve Turnacıbaşı'na	Vidin kalesinin düşmandan temizlenmesi gerekirken muhâsaraya gelmeyip Sofya'da buldukları duyulan Paşa'nın âcilen muhâsaraya gelmeleri emrine dâir.
52	182	Evâhir-i L 1101	28.07/05.08.1690	Şâm vâlisine ve kadısına	Bevvâbin kethudâsı Mehmed'in Şâm'da evinde sâkin olmasına kimse'nin karışmamasını ricâ etmesine dâir.
52	183	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Ser-asker Vezîr Halil Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûn Niş tarafına gelip kendisinin de âcilen ordugâha yetişmesine dâir.
52	184	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Edirne'de rikap kaymakamı ve İstanbul'da sadâret kaymakamı olan Ali ve Ömer Paşalara	Sâbık Bozulus voyvodası Hüseyin'in zulümle akçelerini alıp firâr ettiğini haber veren ahâli şikâyeti üzerine hapsedilmesine dâir.
53	185	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	[ ] kadılarına , mütesellimler ve voyvodalara	Köstendil sancağı beyi Kurt Mehmed'in etbândan Ömer Ağa'nın şekâvet edip firârı üzerine yakalanıp gönderilmesine dâir.
53	186	Evâsıt-ı L 1101	18-27.07.1690	Somakov ve Dopniçe ve Pazarlık kadılarına	Köstendil kasabasından geceleri firâr ederek Somakov, Dopniçe ve Pazarlık kazâlarına giden ahâlinin mübâşir mârifetiyle geriye gönderilmelerine dâir.
53	187	Evâhir-i L 1101	28.07/05.08.1690	Filiba mollasına	Tatarpazarı nâibi Hüseyin'in yanlışlıkla Filibe zindanında hapsi fermân olunup tahliyesi ricâsına dâir.
53	188	Evâil-i L 1101	08-17.07.1690	Nusret-Kerman ve Mübârek-Kerman, Doğan ve Özi kaleleri dizdârlarına	Zikrolunan kazâlarda Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'nın yanına gönderilmeleri gereken neferâtın irsâline dâir.

53	189	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'ya	Esîrî İbrahim ve Serhaddli Mehmed yanına vardıklarında gönüllüyân ve beşlüyânı uygun gördüğü üzere iki tarafa taksim etmesine dâir.
54	190	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	[ ] kadılarına	Niğbolu tarafına sefer hizmetine serdengeçtilik üzerine tâyin olunan neferâtın terakkîlerinin hizmet bitiminde verileceğine dâir.
54	191	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Mihaliç kazâsı nâibine	Subaşı ağıllı karyesi zimmîlerinin kiliselerini tâmirleri ricâsına dâir.
54	192	Evâhir-i L 1102	28.07/05. 08.1690	Sayda vâlisine	Yafa iskelesinde bir Fransız kaptanın gemisine saldırıp korsanlık eden İbrahim'in şekâvetinin önlenmesine dâir.
54	193	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	İstanbul kaymakamına	Selânik'teki İshak Paşa Evkâfı Nezâreti'ne müdahale eden Saray-ı Cedid ağasının müdahalesinin önlenmesine dâir.
55	194	Za 1101	08/09.1690	Edirne Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya	Vidin kalesini muhâsara eden ser-asker Tursun Mehmed Paşa'nın yanına âçilen askeri ile varmasına dâir.
55	195	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Etrepol muhâfızı voynuk beyi Mehmed'e ve bostancı ustası Osman Usta'ya	Vidin ve Niş kalelerinin muhâsarasına me'mûr oldukları ve askerleriyle âçilen yetişmelerine dâir.
55	196	Evâhir-i Za 1101	06- 15.08.1690	Boğdan voyvodası Kostantin Kantimur'a	Erdel üzerine memûr olan askerlerin boğaz muhâfazası için yeterli tüfekçi ile desteklenmesi kendisine emrolunup ancak muhâfazaya ihtiyaç kalmadığından [ ] boğazının muhâfazasına askerlerin gönderilmesine dâir.
55	197	7 Z 1101	11.09.1690	Sofya muhâfızı Vezir Hüseyin Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûndan firâr edenler bulunur ise haklarından gelinmesine dâir.
56	198	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Ser-asker Mehmed Paşa'ya	Kâlgây Sultân'ın Niğbolu tarafına gelmesi için gönderilen kayıklardan ve Tökeli Kral'ın kayıklarıyla toplam 50 kıta kayığın Tuna Kapudânı Hüseyin Paşa Vidin'de iken erişmeleri hâlinde donanma ile yukarıya gönderilmelerine dâir.
56	199	Boş	Boş	Karaman Beylerbeyi Ebû Bekir Paşa'ya	Vidin kalesini muhâsara eden Tursun Mehmed Paşa'nın yanına askerleriyle âçilen varmasına dâir.
56	199a	Boş	Boş	Sâir rüesâ-yı askere	Bir sûreti sâir asker reislerinin Mehmed Paşa'yı baş ve buğ bilip emrinde hizmette bulunmalarına dâir.
56	200	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Tuna Kapudânı Hüseyin Paşa'ya	Niğbolu'dan Vidin'e gönderilmesi fermân olan 50 kıta at kayıklarının gönderilip ve tophâne ve cebehânenin dahî emîn olarak nakli husûsuna dâir.
57	201	3 Z 1101	07.09.1690	Kefe beylerbeyine ve kadısına ve iskele emirlerine	Çerâkis'ten ticâret gemileriyle gelen Abaza tüccarının on iki esirini zorla alıp beş adamlarını dahî haps eyleyen Kefe beylerbeyine dâir.
57	202	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Şehirköy muhâfızı Abdülkâdir Paşa'ya	Şehirköy'nün derbentlerinin gece gündüz beklenmesinden firâr eden bulunur ise yakalanıp gönderilmesine dâir.
57	202a	Boş	Boş	Drağman muhâfızı Mevlüt Paşa'ya	Bir sûreti Drağman muhâfızı Mevlüt Paşa'ya yazılmıştır.
57	202b	Boş	Boş	Şehirköy muhâfızı Müsâ Paşa'ya	Bir sûreti Şehirköy muhâfızı Müsâ Paşa'ya yazılmıştır.
57	202c	Boş	Boş	Leskofça muhâfızı İbrahim Paşa'ya	Bir sûreti Leskofça muhâfızı İbrahim Paşa'ya yazılmıştır.
57	203	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Alacahisâr kadısına	Bostaniçi nam karye ahâlisinin eman dileyip karyelerine gelme ricâlarına dâir.
57	204	Evâsıt-ı Z 1101	25.09/04. 10.1690	Malatya kadısına ve mütesellimine	Şure kasabasında şekâvet eden Hasan ve Hüseyin ve Cebrâil'in ve Ekrâd eşkiyâsının şekâvetlerinin önlenmesine dâir.

57	205	16 Z 1101	20.09.1690	Mısır ve Şâm kadılarına	Haleb-i Halilü'r-rahmân ve Cebel-i Hazret-i Mûsâ ve Tûr-ı Sînâ râhibinin berâtının tecdîdine dâir.
58	206	Evâhir-i Za 1101	26.08/04.09.1690	Özi Beylerbeyi Mustafa Paşa'ya	Erdel tarafına gönderilen asâkirin başına baş ve buğ tâyin olunduğuna dâir.
58	207	1101	1690	Kili ve Balçık ve Varna ve Karadeniz'in nihâyetine değin olan kadırlara ve dizdârlara ...	Engürüs tarafından zimmet kabul eden reâyânın üzerlerine varıp katl ve gâret eden bazı kimselerin harbî kefereye tâbi olmaları nedeniyle şekâvetlerinin önlenmesine dâir.
58	208	Evâhir-i Za 1101	26.08/04.09.1690	Karaman Beylerbeyi Ebû Bekir Paşa'ya	Vidin kalesinin muhâsarasına memûr olunmuş iken gelmeyen ser-asker Tursun Mehmed Paşa'nın yerine Edirne Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın baş ve buğ tâyin olunduğu ve kendisinin dahî açilen hizmete varmasına dâir.
59	209	Evâhir-i Za 1102	16-25.08.1691	Turnacıbaşı ve Niğbolu'da ağa vekîli olan [ ]'ya ...	Turnacıbaşı, ocak zâbitleri ve alaybeylerinin Mehmed Paşa'yı baş ve buğ bilmelerine dâir.
59	210	Za 1102	07/08.1691	Özi Beylerbeyi ser-asker Mustafa Paşa'ya	O tarafta fesat ve şekâvet edenlerin yakalanarak cezâlarının verilmesine dâir.
59	211	17 Za 1101	22.08.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Saray kadısına	Bosna darphânesinde aşırı mangır basılması nedeniyle ihtilâle neden olduğu bu yüzden günlük beş yüz kuruştan ziyâde basılmaması emrine dâir.
59	212	Za 1102	07/08.1691	Sivas mutasarrıf Vezîr Süleyman Paşa'ya	Sâbık eyâlet cebecibaşı Mustafa mârifetiyle erbâb-ı tîmârın yoklanıp defter edilip gönderilmesine dâir.
59	213	Evâsıt-ı Z 1101	25.09/04.10.1690	Selânik kadısına	Selânik'te zimmi abacı ve kebeci tâifesinin sanatlarına müdâhale eden Yahudilerin hallerinin önlenmesine dâir.
60	214	1101	1690	Anadolu ve Sivas eyâletlerinin erbâb-ı tîmârı zuamâ ve alay beylerine	Ordu-yı hümâyûn ve Tatar askeri ile Nemçe keferesinin üzerine varılıp kendilerinin dahî Eflak yakasında oldukları duyulup Erdel memleketine askerleriyle dönmelerine dâir.
60	215	1101	1690	Özi eyâletinde vâki olan [ ] kadısına	Hizmete memûr olan Özi eyâleti mutasarrıflarından olup firâr edenlerin dirliklerinin alınmasına dâir.
60	216	20 Z 1101	24.09.1690		Bu emrin mazmûnu ilkâ olunup evvelce Edirne'de Divân'dan verilen emrin yenilendiğine dâir.
60	217	Za 1102	07/08.1691	Tuna Kapudânı Ali Paşa'ya	İrşova palangasının düşmana karşı tahkîmi için yapılacak binâlar masrafına ve mîrîden havâle olunan paraya memûr olduğuna dâir.
60	218	21 M 1102	25.10.1690	Gable kalesi muhâfızı Süleyman Paşa'ya	Hâlen Bosna vâlisi olan Vezîr Hüseyin Paşa Bosna'ya vardıktan sonra Belgrad'a gelmesine dâir.
61	219	Evâsıt-ı M 1102	15-24.10.1690	Sivas eyâleti mutasarrıf Vezîr Süleyman Paşa'ya	Evvelce Erdel'de olan Nemçe taburu üzerine tâyin olunan askere baş ve buğ olmaya memûr olup firâr edenlerin yakalanması ve acele ile hareket edilmesine dâir.
61	220	M 1102	10/11.1690	Sofya kadısına	Çoğunlukla evleri sur dışında ancak çarşı, câmi, mescit ve suları şaranpoda olduğundan bu durumun düzeltilmesi ricâsına dâir.
61	221	M 1102	10/11.1690	Varad beylerbeyi ve kadısına ...	Varad eyâletine tâbi varoşların cizye ve haraçlarını vermemeleri üzerine tahammüllerine göre tedârik edilip gönderilmesine dâir.
61	221a	M 1102	10/11.1690	Göle sancağına ve kadısına ...	Bir sûreti Göle sancağına ve kadısına, alay beylerine ve sâir fârisan ağalarına yazılmıştır.

61	221b	M 1102	10/11.1690	Yanova muhâfızı Vezîr Şâhin Mehmed Paşa'ya ...	Bir sûreti dahî Yanova muhâfızı Vezîr Şâhin Mehmed Paşa'ya ve Göle sancağı kadılarına, alay beylerine ve fârisan ağalarına yazılmıştır.
62	222	Evâhir-i M 1102	25.10/03. 11.1690	Kapudan Vezîr İbrahim Paşa'ya	Kış yaklaştığından lüzümü yok ise mütad üzere tersâneye dönmesine dâir.
62	223	Evâhir-i M 1102	25.10/03. 11.1690	Diyârbakır Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya	Belgrad kalesine yerli kulu yazılması lâzım olduğundan konunun kendisine havâle olduğuna dâir.
62	224	Evâhir-i M 1102	25.10/03. 11.1690	Pazarcık kadısına ve yörük çeribaşlarına	Etraf kazâlardan Tatarpazarlığı'na ihraç olunan yörüklerin gerekmediğinden yerlerine dönmelerine dâir.
62	225	Evâhir-i M 1102	25.10/03. 11.1690	Tımişvar Vâlisi Vezîr Câfer Paşa'ya	Ser-asker olan Vezîr Süleyman Paşa hizmetinde ağır davrandığından ordu Vidin tarafında olup Sivas ve Anadolu eyâleti askeri ile kalkıp Erdel tarafına gitmesine dâir.
62	226	Evâhir-i M 1102	25.10/03. 11.1690	Özi Beylerbeyi Ser-asker Mustafa Paşa'ya	O tarafta memûr olan terakilli terakissiz ve ruuslu serdengeçilerin, cebecilerin ve serhaddli neferâtının cümlesinin yoklanıp durumun bildirilmesine dâir.
63	227	Evâsıt-ı M 1102	15- 24.10.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Evvelce Bosna eyâletinde bâzı geçit muhâfazasına tâyin olunan Bedun'un yeniçerilerinin gerekmediğinden Belgrad kalesi alındığından Belgrad'a gönderilmelerine dâir.
63	228	M 1102	10/11.1690	Boğdan Voyvodası Kostantin Kantimur'a	Erdel memleketi ile Boğdan arasındaki boğazın gereği gibi gece gündüz muhâfaza ettirilmeden o mahalden gitmemesine dâir.
63	229	M 1102	10/11.1690		Zimmet kabûl edip İbrik kasabasına gelen reâyânın rencide edilmemesine dâir.
63	230	Evâsıt-ı M 1102		Ağrıboz muhâfızı Vezîr İbrahim Paşa'ya	Ser-asker Vezîr Halîl Paşa'nın yanına hizmete Ağrıboz muhâfazasından üç çorbacı ile yüz nefer doğancının gönderilmesine dâir.
63	231	Evâsıt-ı M 1102	15- 24.10.1690		Ağrıboz'da olan 600 kadar yuvarlağın Vezîr Halîl Paşa tarafından varan adamına teslim edilmesine dâir.
63	232	1101	1690	Şehirköy muhâfızı Abdülkâdir'e	Askerleriyle Niş muhâfazasına varıp hizmet eylemesine dâir.
64	233	Evâ[hir]-i ... 110[ ]	Belirsiz	Rajna hanı muhâfızı Yusuf'a	Vidin muhâfızı Vezîr Tursun Mehmed Paşa'nın yanına hizmete varmasına dâir.
64	234	Evâ[hir]-i ... 110[ ]	Belirsiz	Çorum sancağı beyi İsmâil'e	Bağodine köprüsü muhâfazasından kalkıp Çorum sancağına gitmesine dâir.
64	235	Evâhir-i M 1102	25.10/03. 11.1690	Gazze sancağı mutasarrıfına ve kadısına	Yafa iskelesinde bir Fransa gemisine saldıran korsanın zaptının önlenmesine dâir.
64	236	Evâil-i M 1102	05- 14.10.1690	Vezîr Süleyman Paşa'ya	Kotur muhâsarası niyeti ile İskenderiye kalesine naklolunan balyemez toplarından on kıtasının ser-asker Halîl Paşa'ya verilmesine dâir.
64	237	Evâsıt-ı M 1102	15- 24.10.1690		Pasarofça'ya gelip sâkin olan reâyâdan karşılıksız yem ve yemek talep edilmesinin önlenmesine dâir.
65	238	M 1102	10/11.1690	Özi Beylerbeyi Mustafa Paşa'ya	Memleketi Erdel'den hizmette olan serdengeçilerin yanında kalanlarını defter edip göndermesine dâir.
65	239	Evâsıt-ı M 1102	15- 24.10.1690	Sakız kalesi muhâfazasında olan cebecilerin ağa vekiline	Kale muhâfazasında olan askerleri toplayıp kendisinin dahî onlarla İstanbul'da cebehânedede odalarında mevcut eylemesine dâir.
65	239a	Boş	Boş	Bozcaada kalesi muhâfazasında olan cebecilerin ağa vekili çorbacı Yusuf'a	Bir sûreti Bozcaada kalesi muhâfazasında olan cebecilerin ağa vekili çorbacı Yusuf'a yazılmıştır.

65	239b	Boş	Boş	Krinos kalesi muhâfazasında olan ağa vekili Ali'ye	Bir sûreti Krinos kalesi muhâfazasında olan ağa vekili Ali'ye yazılmıştır.
65	239c	Boş	Boş	Kandiye kalesi muhâfazasında olan ağa vekili Ramazan'a	Bir sûreti Kandiye kalesi muhâfazasında olan ağa vekili Ramazan'a yazılmıştır.
65	239ç	Boş	Boş	Hanya kalesi muhâfazasında olan ağa vekili Hüseyin'e	Bir sûreti Hanya kalesi muhâfazasında olan ağa vekili Hüseyin'e yazılmıştır.
65	239d	Boş	Boş	Kütatis kalesi muhâfazasında ağa vekili olan İsmâil Çavuş'a	Bir sûreti Kütatis kalesi muhâfazasında ağa vekili olan İsmâil Çavuş'a yazılmıştır.
65	239e	Boş	Boş	Mavlova kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Mûsâ'ya	Bir sûreti Mavlova kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Mûsâ'ya yazılmıştır.
65	239f	Boş	Boş	Midilli kalesi muhâfazasında ağa vekili olana	Bir sûreti Midilli kalesi muhâfazasında ağa vekili olana yazılmıştır.
65	239g	Boş	Boş	İstanköy muhâfazasında olana	Bir sûreti İstanköy muhâfazasında olana yazılmıştır.
65	239ğ	Boş	Boş	Resmo kalesi muhâfazasında olana	Bir sûreti Resmo kalesi muhâfazasında olana yazılmıştır.
65	240	Evâsıt-ı M 1102	15-24.10.1690	Kıbrıs Vâlisi Ahmed Paşa'ya	Kıbrıs'ta kale neferâtı köylerde sâkin olup ve reâyâdan olmalarıyla kalelerde oturmayıp şekâvet ettikleri ve vâililer üzerine galebe çalmaları sebebiyle bu neferlerin yoklanıp defterlerinin gönderilmesine dâir.
66	241	Evâhir-i M 1102	25.10/03.11.1690	Nusret Kerman kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Ramazan'a	Hâlen kale muhâfazasında olan askerlerin Belgrad muhâfazasına gönderilmelerine dâir.
66	241a	Boş	Boş	Özi kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Orta'ya	Bir sûreti Özi kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Orta'nın Belgrad muhâfazasına gelmesine dâir.
66	241b	Boş	Boş	Doğan kalesi muhâfazasında olan ağa vekiline	Bir sûreti Doğan kalesi muhâfazasında olan ağa vekiline yazılmıştır.
66	241c	Boş	Boş	Mübârek Kerman kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Ömer'e	Bir sûreti Mübârek Kerman kalesi muhâfazasında ağa vekili olan Ömer'e yazılmıştır.
66	241ç	Boş	Boş	Ardahan kalesi muhâfazasında olan Dergâh-ı Âlî cebecilerine	Bir sûreti Ardahan kalesi muhâfazasında olan Dergâh-ı Âlî cebecilerine yazılmıştır.
66	241d	Boş	Boş	Ardahan kalesi muhâfazasında olan Dergâh-ı Âlî cebecilerine	Bir sûreti Ardahan kalesi muhâfazasında olan Dergâh-ı Âlî cebecilerine yazılmıştır.
66	242	Evâsıt-ı M 1102	15-24.10.1690	Kıbrıs Vâlisi Ahmed Paşa'ya	Eşkiyâya yardımcı olan Magosa sancağı alay beyi Hasan'ın suçu sâbit ise adadan uzaklaştırılmasına dâir.
66	243	Evâhir-i M 1102	25.10/03.11.1690	Vidin'de ser-asker olan Gürcü Mehmed Paşa'ya	Eflak semtlerinde kasaba ve kurâları basan keferenin ele getirilip cezâlarının verilmesine dâir.

66	244	Boş	Boş	Adana Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya	Eyâlet erbâb-ı tîmârî ve zuamâsı Belgrad'a gidecek mirî zahireleri Belgrad'a çekmeye memûr olduklarına dâir.
67	245	Evâsıt-ı M 1102	15-24.10.1690	Kamanova kadısına	Kamanova martolos başı olan İvaz oğlu Mehmed'in fukarâdan ziyâde akçe alıp zulmettiği ve halkın perişan olduğu alınanlar her ne ise geri verdirilmesine dâir.
67	246	Evâsıt-ı M 1102	15-24.10.1690	Cezâyir, Tunus, Trablus ve sâir kapudânlar	Erdel hâkimi Tökeli İmre tarafından Fransa'ya gönderilen kethudâsına denizde rastlanıldığında taarruz olunmamasına dâir.
67	246a	Boş	Boş		Bir sûreti gelince yazılmıştır.
67	247	Evâhir-i M 1102	25.10/03.11.1690	Eğridere palangası muhâfızı ve Malatya sancağı beyi Hüseyin'e ve kadısına	On sekiz adamıyla beraber şekâvet eden Serge'nin öldürülmesine dâir.
67	248	Evâhir-i M 1102	25.10/03.11.1690	Ser-asker Vezîr Halîl Paşa'ya	Rumeli alay beylerinin kanuna mugâyir zeâmet ve tîmâr arz edip gadr eylediklerine dâir.
67	249	Evâhir-i M 1102	25.10/03.11.1690	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya	Sefere memûr olan Danişmendli Türkmeninden Civânşir cemâatinden hasta olup gidemeyenin kardeşini bedel olarak gönderdiğine dâir.
68	250	23 M 1102	27.10.1690	Eğridere palangası muhâfızı ve Malatya sancağı beyine	Palanganın muhâfazası gerekmeyip askerlerin Belgrad kalesini muhâfazasına gönderilmelerine dâir.
68	251	M 1102	10/11.1690	Siroz ve Zihne ve Dıraç ...	Avlonya kalesinin muhâsarasına memûr olan vezîr Halîl Paşa'ya yakın olan bu kazâların askerlerinin hizmette bulunmalarına dâir.
68	252	23 M 1102	27.10.1690	Ohri, Avlonya, İlbasan, Delvine ve Dukakin'e	Avlonya'ya yakın olan bu livaların cenge kadir olanlarının Vezîr Halîl Paşa hizmetinde bulunmalarına dâir.
68	253	21 M 1102	25.10.1690		Avlonya kalesinin muhâsarası için Selânik, Tırhala, Yanya ve Delvine erbâb-ı tîmârînin dahî Vezîr Halîl Paşa hizmetinde bulunmalarına dâir.
68	254	16 Ra 1102	18.12.1690	Yanbolu kadısına	Yanbolu'da fukarâya zulmeden Hüseyin'in şekâvetinin önlenmesine dâir.
69	255	27 M 1102	31.10.1690	Diyarbakır mutasarrıfı Vezîr Ahmed Paşa'ya	Belgrad kalesinin fethi müyesser olup kendisi ser-asker olup gece gündüz askeriyle muhâfazada bulunmasına dâir.
69	256	20 M 1102	24.10.1690	İskenderiye muhâfızı Vezîr Süleyman Paşa'ya	Avlonya muhâsarasında bulunan Vezîr Halîl Paşa'nın yanına kendisinin dahî tâyin olunduğuna dâir.
69	257	Evâsıt-ı M 1102	15-24.10.1690	Dobrasin varoşunun baş biroları ve ihtiyarlarına	Varad neferâtları için verdikleri mevâciblerini kadîmi üzere verip asla inat etmemelerine dâir.
69	258	20 M 1102	24.10.1690	Niş kalesi dizdârına	Salahor Süleyman Paşa tevâbiinden Çil Ali'yi katletmek suçuyla Niş kalesinde hapsolunan şahsın serbest bırakılmasına dâir.
69	259	M	10/11. Boş	Kıbrıs Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Sâbık beylerbeyi Mehmed Paşa'nın zimmetinde kalan mirînin tahsîli için Kerenpe kalesine emânet verdiği eşyasının mirî için tahsîl olunmasına dâir.
70	260	Ra 1102	12/01.1690/1691	Tökeli Kral'a	Memûr olduğu Helemaş nâhiyesinde kışlamasına dâir.
70	261	Ra 1102	12/01.1690/1691	Anadolu Vâlisi Tursun Mehmed Paşa'ya	Vidin kalesinin neferâtını zâbitleri mârifetiyle yoklayıp defter edip göndermesine dâir.
70	262	3 Ra 1102	05.12.1690	Plevne kadısına	Lekubet karyesinde eşkıya olan ve yol kesen Küçük Ali'nin hapsolünmesine dâir.

70	263	Evâil-i Ra 1102	03- 12.12.1690	Sofya kadısına	Sofya zimmîlerini rencide eden Çingane Hasan'ın zulmünün önlenmesine dâir.
70	264	Ra 1102	12/01. 1690/1691	Srebreniça kadısına	Çevrelerindeki İzvornik ve Öziçe kalelerine küffar saldırıp kendilerinin dahî tekâlif vermeye iktidârları kalmayıp merhamet olunması ricâsına dâir.
70	265	Ra 1102	12/01. 1690/1691	Vezîr Süleyman Paşa'ya	Dronik kalesi dizdârî Hüseyin'i katleden şakîlerin yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
71	266	Evâil-i S 1102	04- 13.11.1690	Diyarbakır eyâletinde vâkî olan kadılara	Eyâletin erbâb-ı tîmârî Belgrad kalesi muhâfazasında olup vilâyete gelen voyvodaların tîmârî reâyâsını rencide etmemelerine dâir.
71	267	S 1102	11/12.1690	Hersek sancağı mutasarrıfı Mustafa Paşa'ya	Hersek sancağında sâhil kazâlarının ahâlilerinin şehir ve kasabada ve kalede içki içip sarhoş olup kasabaların muhâfazasına gaflet getirmeleri nedeniyle meyhânelerin yıkılmasına dâir.
71	268	Evâsıt-ı M 1102	15- 24.10.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Nehr-i Sava'nın kenârı boyunca yukarılara doğru askerî ile gelerek palangaları tahliye etmesine dâir.
71	269	Evâsıt-ı Ra 1102	13- 22.12.1690	Avlonya'da ser-asker olan Vezîr Halîl Paşa'ya ve Delvine sancağındaki kadılara	O taraflarda kalpazanlık ile mangır sikkesi ihdâs eden bazı kimselerin ihtilâle sebep vermeleri sebebiyle yasaklanmasına dâir.
72	270	Evâil-i Ra 1102	03- 12.12.1690	Kili, Balçık, Varna ve sâir Karadeniz sâhilinde olan kadılara ...	Bâzı kimselerin Engürüs tarafında ve sâir kasabalar ve köylerde zimmî kabul eden Varoş zimmîlerinin ve Erdel reâyâsının evlatların katl ve emvâllerin gâret etmeleri nedeniyle bunların harbî kefereden olduğu malûm olup şekâvetlerinin önlenmesine dâir.
72	271	Evâil-i Ra 1102	03- 12.12.1690	Erdel'de ser-asker olan Vezîr Câfer Paşa'ya	Erdel'den Nemçe ordusunun çıkarılması için tâyin olunan askerî yollarda oyalandığı ve kış gelip durmalarının uygun olmayacağı yoklanıp defter edilip durumun bildirilmesine dâir.
72	272	Evâsıt-ı Ra 1102	13- 22.12.1690	Girit muhâfızı Vezîr Abdurrahman Paşa'ya	Girit adasında vardiyalar masrafı nâmıyla reâyâdan küllî akçeler alıp eziyet edildiği ve harbî kefereye haydutluk nâmına yardım edip müslümanları esir ederler ise onları gene kendileri kurtmalarına dâir.
73	273	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Eflak voyvodasına	Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'nin Erdel tarafına tâyin olunan ordunun geçeceği yolları geçitleri ve köprüleri tâmir edip gerekli olan yerlerde gemiler tedârikine dâir.
73	274	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	[ ] kadısına	Tatarpazarı'nda hizmette bulunup muâfiyet şartıyla tâyin olunan Gümülcine kazâsı yürüklerinin yollarda oyalanmadan mahalline varmalarına dâir.
73	275	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	İskenderiye muhâfızı Vezîr Süleyman Paşa'ya	İskenderiye ve havâlisinde muhâfazaya muhtaç olan mahallerin korunmasına dâir.
73	276	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Üsküp'te ser-asker olan Vezîr Halîl Paşa'ya	Niş tarafına yönelen ordu-yı hümâyûnun mahalline vardığında âcilen ordugâha yetişmesine dâir.
73	277	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Filibe kadısına	Tatarpazarı nâibinin ihrâcî fermân olan yürüklerden akçe alarak firâr etmelerine neden olmasıyla Filibe kalesinde haps olunmasına dâir.

74	278	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Trablusşâm eyâleti mutasarrıfı Vezîr Ali Paşa'ya	Trablusşâm'da dağda yerleşen Serhan ve ona tâbi tâifelerin zamanla gelen vâîllerden yazılı mukataaları alagelmış iken yetinmeyip vilâyete dahî tasallut etmeleri üzerine katl ve soygun yapıp ahâliyi rencide etmeleri üzerine halkın korunmasına dâir.
74	279	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Şâm Vâlisi Vezîr Mustafa Paşa'ya	Trablusşâm dağlarında sâkin Serhan ve tâbii tâifelerin ellerinde olan mukataalarla yetinmeyip rencide ve zulûmlerine dâir.
74	279a	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Sayda Beyrut Beylerbeyi İsmâil Paşa'ya	Bir sûreti Sayda Beyrut Beylerbeyi İsmâil Paşa'ya yazılmıştır.
74	279b	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Mâre oğlu Mir Ahmed'e	Şekâvet kastıyla varanlara müsaade etmemesine dâir.
74	280	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Özi eyâletinde olan kazâ kadılarına ve a'yâna ve zâbitlerine	Özi eyâletinde serdengeçti yazılanların Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'nın hizmetinde bulunmalarının ehemmiyetine dâir.
75	281	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Mekke Şerifi Muhsin bin Hüseyn'e	Bazı kimselerin şerif tarafından verilen hisseleriyle kanaat etmeyip ziyâde talep edip güçlüklereden neden olmalarıyla kimsenin birbirlerinin hissesine taarruz ettirilmesine dâir.
75	282	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Diyarbakır Vâlisi Vezîr Kemankuş Ahmed Paşa'ya	Evvel baharda Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûna gelmeye memûr olmuş iken henüz gelmemesi üzerine gazaba müstahak olacağına dâir.
75	282a	Boş	Boş	Sivas Vâlisi Vezîr Süleyman Paşa'ya	Evvel baharda Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûna gelmeye memûr olmuş iken henüz gelmemesi üzerine gazaba müstahak olacağına dâir.
75	283	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Sofya'da sâbık zâbit Abdurrahman kethudâya	Niğbolu'da ser-asker olan Vezîr Tursun Mehmed Paşa ile 500 nefer cebecinin başına zâbit nâsp edildiği ve oyalanmayıp mahalline gitmesine dâir.
76	284	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Çirmen sancağı mutasarrıfı Duncalı Şâhin'e	Tatarpazarı'ndan ihtimana gelirken Kapulu ve Kız derbentlerinin muhâfazası önemli olup Filibelilerin kendi paralarıyla tuttıkları 300 nefer martolos ile muhâfazasına memûr olduğuna dâir.
76	285	Evâsıt-ı L 1101	18- 27.07.1690	Kanije Beylerbeyi Mustafa Paşa'ya	Özi Beylerbeyi Çerkes Ahmed Paşa'nın memûr olduğu hizmete kendisinin dahî memûr olup hazînededen para gönderildiğine dâir.
76	286	Boş	Boş	Gümülcine a'yânını teftişe memûr Hüseyn Ağa'ya	Gümülcine kazâsından ihrâci fermân olan yürüklerin Tatarpazarı'nda firâr etmeleri üzerine bu neferâtın noksanzı ihrâci ve Tatarpazarı'na gönderilmesi için Ömer Çavuş'a teslimine dâir.
76	287	Evâhir-i L 1102	17- 26.07.1691	Köstendil muhâfızı İbrâhim Paşa'ya	Köstendil kasabasından bazı kimselerin geceleri firâr edip kasaba halkını korkuttukları duyulup bir kimseyi dahî kasabadan salmamasına dâir.
76	288	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Somakov ve Dopniçe ve Pazarcık kadılarına	Köstendil kazâsından bazı kimselerin firâr edip geceleri Somakov ve Dopniçe ve Pazarcık kasabalarına vardıklarının duyulması üzerine kazalarına geri gönderilmelerine dâir.
76	289	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Mekke Şerifi Muhsin bin Hüseyn'e	Şeriflerce verilen hisselerinden ziyâde talep eden bazı kimselerin engel olunmasına dâir.
77	290	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Mısır vâlisine	Mekke muhâfazasında olan asker zâbitleri ve sâirlerinin kendi işlerinden başka işlere dâhil olmamaları ricâsına dâir.

77	291	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Prizren ve Dukakin sancakları mutasarrıfı Mahmut Beyzâde'ye	Üsküp tarafında ser-asker olan Vezîr Halîl Paşa ile göreve memûr olup ordu Sofya sahrâsına geldiği halde henüz gelip erişmediğinin işitilmesi üzerine bir an evvel yetişmesine dâir.
77	292	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Rikap kaymakamı paşaya	Selânik'te vâki İshak Paşa Evkâfı Nezâreti'ne müdahale eden Saray-ı Cedid ağasının müdahalesinin önlenmesine dâir.
77	293	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Eğridere palangası muhâfızı Hüseyin'e Köstendil muhâfızı Kurt Mehmed'e Komanova muhâfızı Halil'e	Eğridere palangası ile Radomir yanında olan derbent muhâfazasını taahhüd eden Söke nam şakînin beş altı yüz eşkıya ile yollar kesip mallar gasbetmesi üzerine yakalanıp hapsine dâir.
78	294	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Eflak voyvodası Kostantin'e	Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'nin makâmına yerleşmesi fermân olunup mahalline değin krala refakat olunmasına dâir.
78	295	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Bağdat Vâlisi Vezîr Hasan Paşa'ya ve Bağdat mollasına	Bağdat'taki Hazret-i İmâm Hüseyin Evkâfı tevliyetini, Bağdat vâllilerinden muhâsesinin görülmemesine dâir aldığı emirle vakıf malını gasbeden Ali'ye dâir.
78	296	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'ye ve memûr olan beylerbeylerine	Erdel memleketinde ehl-i İslâm'a muhâlefet edip harbî kefereye yardım edenlerin evlerinin tahrip kendilerinin ve evlatlarının esir ve mallarının gasbedilmesine dâir.
79	297	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Sefere memûr olan erbâb-ı timârın yoklama defteri gönderilmiş olup mahlûl olan timârların harbe kadir olan eşhâsa verilmesine dâir.
79	298	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Priznik muhâfızı Ömer'e	Canik sancağı beyi müteveffâ Mazhar Mehmed Bey'in leventlerinden olan beş yüz neferin vakit kaybetmeksizin Drağman boğazı muhâfazasına tâyin edilmesine dâir.
79	299	Gurre-i Za 1101	06.08.1690	Sofya muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Kapucu başı Fethi Beyzâde'nin zimmetinde olan mîrînin tesliminde müsâmaha olunmamasına dâir.
79	300	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Diyarbakır Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya	Şevvalin yirmi dokuzuncu günü Sofya sahrâsından Niş tarafına hareket edildiği ve yollarda oyalanılma ihtimâlinin olmadığı kendisinin dahî alelacele orduya yetişmesine dâir.
79	301	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Priznik muhâfızı Ömer'e, kadılara ...	Kendi rızâlarıyla zimmet kabûl eden reâyânın evlat ve mallarına ve nefislerine bazı serhaddli tâifesinin emre muğâyir müdâhale etmelerinin önlenmesine dâir.
79	301a	Boş	Boş	Köstendil muhâfızı Kurt Mehmed'e	Bir sûreti Köstendil muhâfızı Kurt Mehmed'e yazılmıştır.
79	301b	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Radomir muhâfızı Abdünnebi'ye	Bir sûreti Radomir muhâfızı Abdünnebi'ye yazılmıştır.
79	302	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Köstendil muhâfızı Kurt Mehmed Bey'e	Yerine adam varıncaya kadar muhâfazada kalmasına dâir.
80	303	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Sofya muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Drağman boğazının muhâfazasına Priznik'ten yüz nefer piyâde ile Kırşehir mutasarrıfı Mevlüt tâyin olunup ancak bunların kâfi gelmemesi nedeniyle kendisinin dahî yeterli muhâfazacı tâyin etmesine dâir.
80	304	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Filibe mollasına	Tatarpazarı'nda nâib iken Filibe zindanında hapsolunan Hüseyin'in affına dâir.
80	305	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre'nin makâmına yerleşmesine kendisinin memûr olduğuna dâir.

80	306	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	İzladi kadısına	Gevherhân Sultân Evkâfî'na tâbi İsteliç ve tevâbii mukataası mahsûlatını zapt ve gasp eden mütevellîye dâir.
80	307	Selh-i L 1101	05.08.1690	[ ] kadılarına	Sofya şehri ahâlisinin düşman istilâsı korkusundan evlerini ve mallarını terk edip şehir boş kalması nedeniyle hangi kazâyâ göç ettiler ise geri getirilmelerine dâir.
81	308	Gurre-i Za 1101	06.08.1690	Priznik muhâfızı Ömer'e	Sâbık muhassıl ve hâlen Kıbrıs beylerbeyi olan Ahmed Paşa'nın Priznik muhâfazasında olan iki yüz nefer askerini orduya göndermesine dâir.
81	309	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Filibbe kadısına ve a'yânına	Filibbe'deki pirinç tüccarının mallarını Edirne'ye götürüp ordunun düştüğü güçlüğü dâir.
81	310	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Boğdan voyvodasına	Yanına çokça asker alarak Orta Macar Kralı olan Tökeli İmre'nin Erdel memleketi hükûmetine sâlimen yerleştirilmesine dâir.
81	311	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Sultanhisârı ve Balya suyu ve Kilis kadılarına ve Aydın sancağı mütesellimlerine	Bundan önce katledilen Beşeoğlu nam şâkinin bölükbaşlarından Ebû Bekir Çavuş'un ettiği şekâvetin önlenmesine dâir.
81	312	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Radomir muhâfızı Abdünnebi Paşa'ya	Priznik'te yatıp İznepol'de olan ekinlerini kaldırmalarına kimsenin engel olmaması ricâsına dâir.
82	313	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Bağdat vâlisine ve kadısına	Hazret-i İmâm Hüseyin kasabasında ve İmam Ali'de mütevellî olan Basralı Ali'nin zimmetinin defter edilip gönderilmesine dâir.
82	314	Gurre-i Za 1101	06.08.1690	Ruşçuk kadısına ve Niğbolu sancağı mütesellimine	Ruşçuk sâkinlerinden Mehmed bin Osman sefere gelirken Micefe karyesinde Mataracı Osman nam kimesnenin konağını basıp parasını gasp ettiği ve mezkûr şâkinin hapsedilmesi ricâsına dâir.
82	315	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Şâm vâlisine ve kadısına ...	Çöl beyi Hüseyin el-Abbas'ın yanından ayrılıp birkaç yüz Arap eşkiyasıyla Şâm havâlisini basan Hamd el-Abbas nâm şâkinin eziyetinin önlenmesine dâir.
82	315a	Boş	Boş	Trablusşâm vâlisine ve eyâlette olan kadılara ...	Bir sûreti Trablusşâm vâlisine ve eyâlette olan kadılara yazılmıştır.
82	316	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	'Ayntâb sancağı mutasarrıfı Abdülkâdir Paşa'ya	Şehirköyü muhâfazasına tâyin olunan iki bayrak askerinin Mûsâ Paşa palangasında zahîre arabalarını ve ahâliyi eşkiyâdan korumaları için bir an evvel gönderilmelerine dâir.
83	317	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Köstendil sancağı beyi Kurt Mehmed'e	Emr-i şerif vardığında yerine mütesellim koyup üç yüz kadar asker ile acele ile orduya gelmesine dâir.
83	318	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Köstendil kadısına ve Koçanovalı Şâban'a	Kendisinin mârifetiyle Köstendil muhâfazası için Koçanova ve Pebanıçe nâhiyelerinden yüz neferin gönderilmesine dâir.
83	319	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Sâbık Arapkir sancağı beyi Mûsâ'ya	Kendi adamlarıyla Mûsâ Paşa palangası muhâfazasına tâyin olunduğuna dâir.
83	320	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Niğbolu'da serasker olan Vezîr Mehmed Paşa'ya ve turnacıbaşıya, ağa vekîline	Niğbolu'dan kalkıp yanındaki askerler ile Vidin kalesini muhâsara eylemesi evvelki kıştan beri emredilmesine rağmen hizmetini edâ etmekte gösterdiği kusura dâir.
83	321	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Priznik muhâfızı Ömer'e	Priznik kazâsı reâyâsı başka diyarlara firâr edip ve mahsulleri tarlalarda kaldığından reâyânın geri getirilip kendilerine ve mallarına dokunulmamasına dâir.

84	322	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Köstendil muhâfızı Kurt Mehmed Bey'e ve Dopniçe ve Köstendil kadılarına	Akyayla Mehmed'in orduya gönderilmesi lâzım olduğundan nerede bulunur ise gönderilmesine dâir.
84	323	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Anadolu kazaskerine	Payas kazâsında beş altı senedir kadıları olan Yakup nam kadı İstanbul'da sâkin olup bıraktığı mütevellilerin hevâlarına tâbi nâib tâyin etmelerine dâir.
84	324	Evâil-i L 1101	08- 17.07.1690	Bosna mutasarrıfı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Saray nâhiyesinden Ramerdiye nam karye ve gayrıda zeâmeti olan İbrâhim'in berâtına müdahale olunmamasına dâir.
84	325	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Kapulu ve Kız derbentleri muhâfazasına memûr olan Şahin'e	Filibe ve Tatarpazarı nâhiyelerinin ekser kurâları haydut batağı olup eşkıyanın yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
84	326	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	'Ayntâb sancağı mutasarrıfı Abdülkâdir'e	Şehirköy palangası muhâfazasına tâyin olduğuna dâir.
84	327	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Rumeli kazaskerine	Somakov kazâsı kadısı Ali'nin ilmi olmaması nedeniyle ehil bir kimsenin tâyin edilmesine dâir.
85	328	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Plevne ve Niğbolu ve Lofça kadılarına	Voynuk beyi Mehmed'in çeribaşları ile Etrepol derbendi muhâfazasına tâyin olduğuna dâir.
85	329	Evâhir-i L 1101	28.07/05. 08.1690	Yenişehir Fener kadısına	Ser-asker Ali Paşa yanına hizmete muâfiyet şartıyla gönderilen bin neferden üç yüz neferinin varıp yedi yüzüne bazı kimselerin mâni olduklarına dâir.
85	330	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Mûsâ Paşa palangası muhâfızı Mûsâ'ya	Şehirköy palangasından Mûsâ Paşa palangasına varmaları fermân olunan neferâtın tâyin olundukları muhâfazaya varmalarına dâir.
85	331	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Diyarbakır Vâlisi Kemankeş Ahmed Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûna Edirne sahrâsında yetişmesi emrolunmuşken ordu Niş menziline geçtiği ve âcilen yetişmesine dâir.
85	332	Selh-i L 1101	05.08.1690	Ruscuk, Tırnovi, Hezargrad, Selvi ... kadılarına	Etrepol derbendinin haydut eşkıyasından muhâfazası için Niğbolu sancağı kazâlarından ihrâç olunan neferâtın gelmeyip firâr ettiklerine dâir.
86	333	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Çıldır beylerbeyine	Vezîr-i âzam-ı sâbık müteveffâ Kara İbrahim Paşa'nın emvâli için kalebent olan Hartus sancağı mutasarrıfı Hasan ve kardeşlerinin salıverilmeleri ricâsına dâir.
86	334	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Saray kadısına	Bosna darphânesinde aşırı şekilde basılan mangırın ihtilâle sebep olması nedeniyle günlük beş yüz kuruşluk mangırdan fazla bir akçe basılmamasına dâir.
86	335	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Özi Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya, alay beylerine ve ocak zâbitlerine	Erdel memleketine iki senedir saldıran Nemçe eşkıyasının sökülüp atılmasına memûr olup Erdel Hâkimi Tökeli İmre ile memleketin zaptedilmesine dâir.
86	336	Evâsıt-ı Za 1101	16- 25.08.1690	Tikveş ve Ofcabolu ve Radoviş ve İştib ... kadılarına	Zikrolunan kazâların ahâlisi arabalarına ve davarlarına arpa, buğday yükleyip ordu-yı hümâyûnumda askere satmalarına kimsenin mâni olmamasına dâir.
86	336a	Boş	Boş	Kalkandelen, Debre-i Bâlâ ve Zir ve Üsküp ve Köprülü ve Manastır ve Florine ve Pirlepe kadılarına	Bir sûreti Kalkandelen, Debre-i Bâlâ ve Zir ve Üsküp ve Köprülü ve Manastır ve Florine ve Pirlepe kadılarına yazılmıştır.
87	337	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Niğbolu'da ser- asker olan Vezîr Mehmed Paşa'ya	Niğbolu'dan kalkıp askeri ile Vidin'i muhâsara eylemesi emredilmişken hâlâ bahaneler ile hareket eylemediğine dâir.

87	338	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Mora'da ser-asker olan Ali'ye	Yanında bulunan erbâb-ı fîmârın isimlerini defter edip orduya göndermesine dâir.
87	339	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Tikveş ve Ofcabolu ve Radoviş ve İştib ve Koçena ve Malasevo kadılarına	Zikredilen kazâlarda bulunan ahâlinin arabalarına ve davalarına buğday, arpa ve peksimet yükleyip orduya satmaya getirmelerine kimsenin mâni olmamalarına dâir.
87	339a	Boş	Boş	Kalkandelen kazâsına	Bir sûreti Kalkandelen kazâsına yazılmıştır.
87	339b	Boş	Boş	Debre-i Bâlâ kazâsına	Bir sûreti Debre-i Bâlâ kazâsına yazılmıştır.
87	339c	Boş	Boş	Debre-i Zir kazâsına	Bir sûreti Debre-i Zir kazâsına yazılmıştır.
87	339ç	Boş	Boş	Üsküb kazâsına	Bir sûreti Üsküb kazâsına yazılmıştır.
87	339d	Boş	Boş	Köprülü kazâsına	Bir sûreti Köprülü kazâsına yazılmıştır.
87	339e	Boş	Boş	Manastır kazâsına	Bir sûreti Manastır kazâsına yazılmıştır.
87	339f	Boş	Boş	Florine kazâsına	Bir sûreti Florine kazâsına yazılmıştır.
87	339g	Boş	Boş	Pirlepe kazâsına	Bir sûreti Pirlepe kazâsına yazılmıştır.
87	340	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Erdel'de ser-asker olan Mustafa'ya	Şehit olan Ahmed Paşa'nın hademeleri elinde bulunan mallarına taarruz olunmamasına dâir.
87	341	21 Za 1101	26.08.1690	Filiba mollasına	Meluna kazâsı muhâfazasında olan yeniçerilerin mevâcibleri Filibe nâzırından havâle ve sâlyâne olunup talep eylediğinde beş altı ay sabreyle deyip vermemesine dâir.
88	342	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Radovişte kadısına ve voyvodasına	Mahkeme hükmüne râzı olmayıp hâkime ve zâbite baş eğmeyen Topal Ali Paşa nam kimsenin hapsedilmesine dâir.
88	343	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Rumeli kazaskerine	Ağustos kadısı Ali'nin haksızca halktan cerîme adıyla para toplamasına dâir.
88	344	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Radovişte kadısına	Düşman istilâsından kazâ müslümanlarının kaçıp zimmîlerin dahî harbî kefereye karışmaları üzerine zimmîlerden bâzılarının eman dileyip afları ricâsına dâir.
88	345	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Voybuk beyi Mehmed'e ve mübâşir Osman Usta'ya	Etrepol ve Aloberec arasındaki kuvî dağlarda hâli manastırlarda toplanan reâyânın aralarına yetmiş kadar Nemçe ve Macar katanası karışıp Sofya tarafına gelip giden arabalara ve kimselere taarruz ettikleri duyulup zikrolunan mahallenin korunmasına dâir.
89	346	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Bosna vâlisi vezîr [ ] paşaya	Bosna'da aşırı basılan mangırın ihtilâl sebebi olduğuna dâir.
89	347	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Özi Beylerbeyi Mustafa Paşa'ya	Erdel memleketini düşmandan temizlemeye memûr olduğuna dâir.
89	348	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Gâzi Girây Sultân'a	Erdel memleketinde olan Nemçe eşkiyasının temizlenmesi husûsuna memûr olduğuna dâir.
90	349	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Eflak voyvodası Kostantin'e	Erdel memleketinin zaptında gösterdiği hizmetten dolayı kendisine ve boyarlarına hil'at ihsânına dâir.
90	350	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Özi Beylerbeyi Mustafa Paşa'ya	Erdel memleketi zaptında gösterdiği hizmetten dolayı kendisine ve ocak zâbitlerine ve sâir rüesâ-yı askerine hil'at ihsânına dâir.
90	351	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Boğdan voyvodası Kostantin Kantimur'a	Ordu-yı hümâyûnun Erdel sınırına yönelikleri boğaz muhâfazası için yeterli asker göndermesi fermân olunup ancak muhâfazaya ihtiyaç kalmayıp [ ] boğazının muhâfazasına askerini göndermesine dâir.

91	352	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Vidin'de ser-asker Mehmed'e ve sâbık Tuna kapudânı Ali'ye	Vidin kalesinde düşmandan alınan toplar, tophâne ve cebehâne mühimmâtının yukarıya çekilmesine dâir.
91	353	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Tuna kapudânı Hüseyin'e	Donanma gemileriyle kalkıp İrşova'ya doğru münâsıp bir mahalde askere yetişmesi husûsuna dâir.
91	354	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	İstanbul Kaymakamı Ali Paşa'ya ve kadısına	İstanbul'da olan Rüstem Paşa ve Mihrimâh Sultân ve Âişe Sultân evkâflarının mütevellî kaymakamı olan kimselerin muhâsabelerinin görülmesine dâir.
91	355	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Niğbolu'da ser- asker olan Mehmed'e ve Niğbolu mütesellimine	Niğbolu kalesinde yoklanan üç yüz neferin gereği olmadığından Vidin kalesi muhâfazasına gönderilmesine dâir.
92	356	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Niğbolu beyi Mahmut'a ve Niğbolu mütesellimine	Kâlgây Sultân ve Tatar askerinin Niğbolu'ya geçmeleri için tedârik edilecek at kayıkları ve gemilerin navullarını tahammülleri var ise Vidin'e göndermelerine dâir.
92	357	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	Yazılı karyeler zimmî ahâlisinin zimmet kabul ettiklerine dâir.
92	358	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Kefe Beylerbeyi Murtezâ Paşa'ya ve Kefe kadısına ve iskele eminlerine	Çerkes'den gemileriyle ticâret amacıyla gelen Abaza tüccarını hapsedip esirlerini alıp zulmeden Kefe beylerbeyine dâir.
92	359	Evâil-i Za 1101	06- 15.08.1690	Rumeli Beylerbeyi Bahadır Paşa'ya	Niş kalesinden emanla çıkan Nemçe ve Macar ve Hırvat keferesinin emîn ve sâlim olarak çıkmalarına memûr olduğuna dâir.
93	360	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	İsfirlik kalesinde Nemçe ve Macar ve Hırvat eşkiyâsını vermek şartıyla zimmet ricâ edenlere eman verilmesine dâir.
93	361	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Sâbık Sofya muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûndan firâr eden levent tâifesi bulunur ise yakalanıp gönderilmesine dâir.
93	362	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Şehirköy muhâfızı Abdülkâdir Paşa'ya	Şehirköy'nün derbentlerinin gece gündüz bekletilip fermansız geçen bulunur ise orduya göndermesine dâir.
93	362a	Boş	Boş	Drağman muhâfızı Mevlüt Paşa'ya	Bir sûreti Drağman muhâfızı Mevlüt Paşa'ya yazılmıştır.
93	362b	Boş	Boş	Leskofça muhâfızı İbrahim'e	Bir sûreti Leskofça muhâfızı İbrahim'e yazılmıştır.
93	363	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Karaman Beylerbeyi Ebû Bekir Paşa'ya	Vidin kalesinin muhâsarasına memûr olduğu halde gelmeyen sâbık Karaman vâlisi Tursun Mehmed Paşa'nın yerine Adana beylerbeyi Mehmed Paşa'nın tâyin olduğunda dâir.
93	364	Evâhir-i Za 1101	26.08/04. 09.1690	Sâir rüesâ-yı askere	Adana Beylerbeyi Mehmed Paşa'yı baş ve buğ bilip Vidin muhâsarasında hizmette bulunmalarına dâir.
94	365	Evâhir-i Za 1011	24.05/01. 06.1603	Sâbık Karaman Vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya	Adana Beylerbeyi Mehmed Paşa ser- asker olup Vidin kalesinin muhâsarasında bulunmaya memûr olup kendisinin dahî Niğbolu muhâfazasına tâyin olduğuna dâir.
94	366	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Etrepol muhâfızı voynuk beyi Mehmed'e ve bostancı ustası Osman Usta'ya	Vidin tarafında ser-asker olan Mehmed Paşa'nın yanına memûr olduklarına dâir.
94	367	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	[ ] kadısına	Kosamiç karye zimmîlerinin emanları ricâsına dâir.

94	368	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Vidin'de ser-asker olan Mehmed Paşa'ya	Kâlgây Sultân'ın Niğbolu'ya geçmesi için tedârik olunan kayıkların Tökeli Kral'ın kayıklarıyla yukarıya gönderilmesi fermân olunup cümlesi elli kıta olup eğer Tuna kapudânı Hüseyin Vidin'de iken gelüp ayrılır ise donanma ile yukarıya göndermesine dâir.
95	369	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Tuna kapudânı Hüseyin'e	Donanma gemileriyle kalkıp İrşova'ya doğru gidip bir münâsip mahalde askere yetişmesine ve mühimmat ve zahire gemilerinin bir gün evvel sâlimen nakline dâir.
95	370	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Sofya mollasına ve mütesellimine ve a'yânına ve iş erlerine	Tüccar tâifesinin ordu için etraftan getirdikleri zahirelerini satmalarına kimse için engel olmamasına dâir.
95	371	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Sâbık Tuna kapudânı Ali'ye	Hizmet için süratle gönderilmesi lâzım olan at kayıkları ve donanma gemilerinin âcilen İrşova'ya gönderilmesine dâir.
96	372	Evâil-i Z 1100	16- 25.09.1689	Vidin'de ser-asker olan Mehmed Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûn Niş'ten ileriye hareket edip kendisinin dahî bir gün ve bir saat evvel yetişmesine ve Vidin kalesi muhasarasına memûr olan askeri bir yerde alıkoymayıp âcilen gelmesine dâir.
96	373	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Tuna kapudânı Hüseyin Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûn Niş'ten ileriye hareket edip ve henüz mahallinden kalkmadı ise bir gün evvel mahall-i memûrda bulunmasının gereğine dâir.
96	374	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Tuna kapudânı Hüseyin Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûn Semendire kalesi tarafına varıp ancak İrşova'da olan düşmanın henüz yerlerinde olduğu duyulup bu nedenle gemilerin yukarıya geçirilmeleri mümkün olmadığından bir an evvel defedilmelerine dâir.
96	375	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Filiba kadısına	Kapulu ve Kız derbentlerinin muhâfazasına üç yüz nefer gönderecek Filiba a'yânının ancak yüz nefer gönderdiklerine dâir.
97	376	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Alasonya kadısına	Yenişehir'den Selânik'e giden yol üzerinde eşkiyâ zuhûr edip karyeleri vurup Karaferiye ve Serfice kazâları pandırlarının celeb mal için bunlara eziyet ettiğine ve eziyetin önlenmesine dâir.
97	377	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Edirne Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûn Semendire kalesi civârında olup ancak İrşova'da olan düşman nedeniyle gemilerin yukarıya geçirilmesi mümkün olmadığından âcilen defedilmelerine dâir.
97	378	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Edirne'ye varınca Tuna'nın sağ tarafında olan kazâların kadılarına	Ordu-yı hümâyûndan bâzı Tatar askerinin izinsiz firâr eylemeleri üzerine Kâlgây Sultân'ın bu husûs için adamlar tâyin edip her bir kazânın dahî geçitlerin gözlenmesine memûr olduklarına dâir.
97	379	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	[ ] kadısına	Ahışa'da yeniçerilik iddiâsında olan Yusuf'un sefere gitmediğinden başka vilâyet işlerine karıştığına dâir.
97	380	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Halep kadısına ve mütesellimine	Halep mütesellimliği 1101 senesine mahsûben seksen bin kuruşa sâbık baş defterdâr Yusuf uhdesinde olup bu Halîl nâm kimesneye sipariş edip ancak Halîl'in zimmetinde kalan meblâğına dâir.
98	381	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	İstanbul ve Kudüs mollalarına	Cebel-i Tûr-ı Sînâ râhiplerinin Hazret-i 'Amr bin As zamanından beri sâkin oldukları deyrlerine Diyâr-ı Rum ve sâir memleketlerdeki Hıristiyanlardan topladıkları sadakaları gelip geçen Müslüman hacılara yedirip Kudüs ve İstanbul patriklerinin Hıristiyanları deyr fukarâsına tasadduktan men etmelerine dâir.

98	382	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Perostoyka tutmaya memûr Mehmed ve Çatrazâde Mustafa'ya ve Kamanıçe defterdârı Mustafa'ya ...	Ordu için gelen ve Tuna yalılarında iskelelerde gemilerde der-anbar olan buğdayın gemilere yüklenip Vidin'e nakline dâir.
98	383	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Ordu-yı hümâyûn Semendire civârında çadır kurup Kalgây Sultân'ın Tatar askeriyle karşuya geçirilmesi gerektiğinden kendisinin dahi askeri ile Bögürdelen'e doğru gelmesinin emrolduğuna dâir.
98	384	Evâil-i Z 1101	05- 14.09.1690	Niş muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Şehirköy muhâfızı Abdülkâdir Paşa'ya ve Drağman muhâfızı Mevlüt Paşa'ya ve Mûsâ Paşa palangasında olan Mûsâ Bey'e	Muhâfazasına memûr oldukları mahalleri gereği gibi beklettirip ve ordudan firâr eden askerler ile izn-i fermânı olmayanları yakalayıp hapsedmesine dâir.
99	385	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Sirem yakasındaki köy kocalarına ve papazlarına ve Sirem ahâlisine	Düşmanın istilâ eylediği mahallerdeki kurâ ahâlisinin eman ricâları üzerine kendilerine taarruz olunmamasına dâir.
99	385a	Boş	Boş	Peçova'ya	Bir sûreti Peçova'ya yazılmıştır.
99	386	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	Morava yanında Pasanka Lokan'da toplanıp eman dileyen zimmîlere taarruz olunmamasına dâir.
99	387	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	Pojerefça adasına toplanıp eman dileyen reâyânın yurtlarında sâkin olmalarına emân verilip zimmetlerine taarruz olunmamasına dâir.
99	388	Boş	Boş	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	Morava nehri kenarında Beçina'da toplanan reâyâ eman dileyip eğer içlerinde olan Nemçe ve Macar ve haydut eşkiyasını verirler ise ve gelip Semendire kalesi etrâfına sâkin olurlar ise eman verildiğine ve zimmetlerine taarruz olunmamasına dâir.
100	389	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Niş muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Mütegalibe Yusuf ve kardeşlerinin yüz nefer levent ile Düşenbe kazâsını basıp halka ettikleri eziyetin önlenmesine dâir.
100	390	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Drağman muhâfızı Mevlüt Paşa'ya	Eman dileyen otuz adet reâyâ karyesinin içlerinde olan elli nefer haydutu verirler ise karyelerine iskân ettirmesine dâir.
100	391	Evâil-i M 1102	05- 14.10.1690	Ohri sancağı mütesellimine	Avlonya kalelerini basan Venedik keferesi üzerine memûr olan İskenderiye muhâfızı Vezîr Süleyman Paşa ile Dıraç ve etrâfının muhâfazasına tâyin olduğuna dâir.
100	391a	Boş	Boş	Avlonya sancağı mütesellimine	Bir sûreti Avlonya sancağı mütesellimine yazılmıştır.
100	392	Evâil-i M 1102	05- 14.10.1690	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	Hasan Paşa palangası tevâbiinden Levava karyesi reâyâsının Semendire civârında sâkin olmak üzere eman dilediğine ve istimanlarının kabul edilip taarruz olunmamasına dâir.
100	392a	Boş	Boş	Rassova nâhiyesi havâlisinde olan reâyâya	Asulay karyesinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
100	392b	Boş	Boş	Bagodine havâlisinde olan reâyâya	Dragosoy nâm karyede sâkin olmak üzere yazılmıştır.

101	393	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Edirne Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya	Semendire kalesinden düşman uzaklaştırılmış olup ordu Belgrad'a geçtiğinden Vidin için gemilere mühimmat yüklenmesi gerekip gerek bu iş için ve gerekse Belgrad altına bir gün evvel varmasına dâir.
101	394	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Tuna tarafında ve havâlisinde olan kadırlara ...	Ordu-yı hümâyûndan izinsizce firâr eden tavâif-i askeriye ve Tatar askeri için Kâlgây Sultân adam tâyin etmiş olup kendilerinin dahî memûr olduklarına dâir.
101	394a	Boş	Boş	Tuna'nın sağ tarafında olan kadırlara ve iskele eminlerine ...	Bir sûreti Tuna'nın sağ tarafında olan kadırlara ve iskele emenlerine ... yazılmıştır.
101	395	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyn Paşa'ya	Semendire kalesinin fethinden sonra Belgrad muhâsara edilmiş olup kendisinin dahî Sava nehrinden karşıya geçip orduya yetişmesi, mümkün değil ise Bôğürdelen'de yetişmeye gayret etmesine dâir.
102	396	Evâhir-i Z 1101	25.09/04. 10.1690	Tuna'nın karşı yakasında olan reâyâyâ	Tuna'nın karşı yakasında olup zimmet kabul edip eman dileyen reâyâyâ dâir.
102	397	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Vidin'de ser-asker olan Mehmed Paşa'ya ve Eflak boyarları ve köy kocalarına	Erdel tarafında gönderilen Ömer'e davarlar ve muhâfazacı adamlar tedârik edip mahalline ulaştırılmasına dâir.
102	398	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Edirne kadısına	Edirne'den Sisam'a götürdükleri mallardan verdikleri bâcdan fazla talep edilmemesine dâir.
102	399	Evâsıt-ı Z 1101	15- 24.09.1690	Alasonya kadısına	Melbây-ı Büzürg karyesinde ortaya çıkan eşkiyânın taarruzunun önlenmesine dâir.
103	400	Evâil-i M 1102	05- 14.10.1690	Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refî-i hümâyûn	Düşman istilâsına uğrayan mahallerden zimmet kabul edenlere dokunulmaması ve Belgrad varoşundan eman dileyen Terzi Milertin ve Kürekçi Mihanlo'ya dahi dokunulmamasına dâir.
103	400a	Boş	Boş	Tise suyu karşısında olan reâyâyâ	Bir sûreti Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400aa	Boş	Boş	Belediç yakınında olan kefereye	Bir sûreti Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ab	Boş	Boş	Zemon'un yukarısında olan kefereye	Bir sûreti Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ac	Boş	Boş	Kırca dere adasında olan kefereye	Bir sûreti Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400aç	Boş	Boş	Feruşka dağlarında olan kefereye	Bir sûreti Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ad	Boş	Boş	Küşedo nam mahalde olan kefereye	Bir sûreti Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400b	Boş	Boş	Güllük'te olan kefereye	Pançova kazâsında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ba	Boş	Boş	Güllük'te olan kefereye	Zil karyesinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400c	Boş	Boş	Tuna'nın karşı yakasında olan kefereye	Vakoyşa nam karyede sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ç	Boş	Boş	Belgrad yakınında olan kefereye	Kamandavas karyesinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400bb	Boş	Boş	Güllük'te olan kefereye	Ogofça karyesinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.

103	400bc	Boş	Boş	Güllük'te olan kefereye	Pançova'da sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400bç	Boş	Boş	Güllük'te olan kefereye	Bilogabortuk karyesinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400d	Boş	Boş	Eci Ekanas nam zimmiye	Belgrad'da arzulanığı yerde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400e	Boş	Boş	Karakoyse kazâsı reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400f	Boş	Boş	Islankaman reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400fa	Boş	Boş	Islankaman reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400g	Boş	Boş	Tilitel'de olan kefereye	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ğ	Boş	Boş	Vişencelü Panko ve Vişence keferesine	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400h	Boş	Boş	Mirve keferesine	Karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ı	Boş	Boş	Derzi Milertin ve Mihanlo'ya	Belgrad varoşunda sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400i	Boş	Boş	Hisarcıklı Veliçko ve Luka'ya	Karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400j	Boş	Boş	Kopnik kasabası reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ja	Boş	Boş	Kopnik kasabası reâyâsına	Varoşlı ve Sehopar ve Selice karyeleri reâyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400k	Boş	Boş	İbrik kasabası reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400l	Boş	Boş	Varadin kasabası reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ga	Boş	Boş	Tilitel kasabası reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400la	Boş	Boş	Varadin kasabası reâyâsına	Karlofça kasabası reâyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400bd	Boş	Boş	Güllük'te olan kefereye	Şökezin karyesi reâyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
103	400ae	Boş	Boş	Sirem kazâsı keferesine	Belekiş karyesi reâyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
104	400da	Evâsıt-ı M 1102	15- 24.10.1690	İslanice karye reâyâsına	İslanice kale reâyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
104	400db	Boş	Boş	Belgrad kazâsına	Büyük İslanice kale reâyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
104	400be	Boş	Boş	Sirem ovasına	Bekeş nam karye reâyâsına yazılmıştır.
104	400m	Boş	Boş	Pojerefça kasabasına	Pojerefça reâyâsı için yazılmıştır.
104	400n	Boş	Boş	Sava nehri yakınında Jelejenik karyesine	Jelejenik reâyâsına yazılmıştır.
104	400ma	Boş	Boş	Pojerefça reâyâsına	Yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmıştır.
104	400dc	Boş	Boş	Belgrad kazâsına	Yeriş nam karye reâyâsına yazılmıştır.
104	400dç	Boş	Boş	Belgrad kazâsına	Poreca karyesinden Milotin ve Rako'nun Tuna'da işlettikleri değirmenlere dâir.
104	400mb	Boş	Boş	Pojerefça reâyâsına	Pojerefça reâyâsına yazılmıştır.
104	400dd	Boş	Boş	Belgrad kazâsına	Büyükköy nam karye reâyâsına yazılmıştır.
104	400n	Boş	Boş	Erik kasabasına	Menadik karyesi reâyâsına yazılmıştır.
104	401	Evâhir-i Za 1102	16- 25.08.1691	Köstendil sancağı beyi Kurt Mehmed'e	Timişvar muhâfızı Câfer Paşa'nın yanına hizmete memûr olup tehir etmeyip yetişmesine dâir.

104	402	Selh-i Za 1102	25.08.1691	Selimiye ve Deyr-i Rahbe'de Çölbeyi olan Hüseyin el- Abbasâ	Türkmen tâifelerinden eşkiyâlık edip, yol kesip, mal gasbedip ve cana kıyanların yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
104	403	Evâhir-i Za 1102	16- 25.08.1691	Behisni, Göynük ve Hisn-ı Mansur kadılarına ve a'yâna ve iş erlerine	Türkmen tâifelerinden eşkiyâlık edip, yol kesip, mal gasbedip ve cana kıyanların yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
105	Boş	Boş	Boş	Boş	Boş
106	Boş	Boş	Boş	Boş	Boş
107	Boş	Boş	Boş	Boş	Boş
108	404	Evâil-i M 1102	05- 14.10.1690	Kesendriye muhâfızı Vezir Süleyman Paşa'ya	Venedik saldırılarından Avlonya'da kalelerini boşaltan neferâtın olduğu duyulup bölgenin askeri Belgrad muhâsarasında olduğundan o semtlerdeki evlat, mal ve erzaklarının korunmasına memûr olduğuna dâir.
108	405	10 M 1102	14.10.1690	Ordu-yı hümâyûndan İstanbul'a varıncaya vâki olan kadılara	Selânik kadısı Ahmed'in bir adamının işi için İstanbul'a geleceği ve geçeceği yerlerden sâlimen geçmesine önem verilmesine dâir.
108	406	Evâil-i M 1102	05- 14.10.1690	Saray kadısına ve Bosna mütesellimine	Belgrad kalesinin feth olduğu ancak kalenin tâmiri gerektiğinden ücretleri mîrîden verilmek üzere bölgeden neccar toplanıp ordugâha yollanmasına dâir.
108	407	Evâhir-i Ra 1102	23.12/ 01.01. 1690/1691	Amasra kadısına ve Bolu sancağı mütesellimine	İstanbul'dan ailesini mal ve erzakıyla gemiye bindirip Bartın iskelesine gitmek üzere iken Amasra iskelesinde evini basıp malını çalıp hakâret eden eşkiyânın yakalanıp hapsedilmesine dâir.
109	408	Evâhir-i Ra 1102	23.12/ 01.01. 1690/1691	Yenişehir Fener kadısına	Yenişehir Fener'de reâyâ ile evkaf mütevelliîleri arasında oluşan davanın rızalaşmalarıyla son bulmasına karşın itaat etmeyen Mollazâdenin emlakının satılıp başka kasabaya nakledilmesine dâir.
109	409	Evâhir-i Ra 1102	23.12/ 01.01. 1690/1691	İstanbul kadısına	Deliklitaş'ta sâbık vezir-i âzam Mehmed Paşa'nın fırınlarında hass ekmeğe üretilirken mâni olan İstanbul kaymakamı Ömer Paşa'nın müdahalesinin önlenmesine dâir.
109	410	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Midilli adasında Mavlova kalesi dizdârına	Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed'in çavuşluk gedîği alınmak şartıyla salıverilmesine dâir.
109	411	2 R 1102	03.01.1691	Erzurum ve Kars vâtilerine ve Bitlis hâkimine	Millî aşiretinden eşkiyâlık eden şahısların hapsedilmesi için istenmesi eğer muhâlefet ederler ise cezâlarının verilmesine dâir.
109	412	2 R 1102	03.01.1691	Erzurum kadılarına	Erzurumda vâli olanların halktan devr ve selâmiye adı altında topladıkları paraların önlenmesine dâir.
110	413	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	İçil sancağında olan kadılara ve mütesellim ve serdâr ve zâbit ve a'yâna	Tavtaş karyesinde eşkiyâlık edenlerin mahallinde dava edilmeleri mümkün olmadığından tâyin edilen mübâşir vâsıtasıyla yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
110	414	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Yenişehir Fener kadısına	Yenişehir Fener'de eşkiyâyâ yardım edip firâr eden muhızir Ömer'in kasabadan uzaklaştırılmasına dâir.
110	415	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Belgrad kalesine yerli kul tahrir eden zâbitlere	Kanije kalesi ve Ehlonik palangasından, Belgrad kalesine gelmeleri fermân olunan neferâtın bu kış Vidin kalesinde kışlamalarına dâir.
110	416	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Şâm mutasarrıfı Vezir Mustafa Paşa'ya	Baharda, cenge kadir askeriyeye sefere gelmesine dâir.

110	417	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Girit muhâfızı ve Kandiye kadısına	Girit adasındaki reâyâ cizyelerini, mahsulâtını satarak verdiklerinden ada kalelerinin zahireleri alındıktan sonra mahsullerini satmalarına kimsenin engel olmamasına dâir.
111	418	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Yenişehir mollasına ve yeniçeri serdârına	Yenişehir Fener'de yeniçeri olduk diyerek sefere gitmeyip bölgede eşkıyâlık edenlerin yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
111	419	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	İsmâil Geçidi kadısına	Kazâ ahâlisi derbentçi olup kışlakçı nâmıyla üzerlerine varıp zulm eden Tatar tâifelerinin eziyetlerinin önlenmesine dâir.
111	420	Evâil-i R 1101	12- 21.01.1690	Mısır muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya	Mekke şerîfi olan Berekât'ın oğlu Said'e Mısır hazînesinden her yıl verilen iki bin altının Mısır vâlisi müteveffâ Hamza Paşa zamânında noksan verilmesi husûsuna dâir.
111	421	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Edirne kadısına	Terzi ve bakkal olan eşlerinin Edirne bostancibaşısına, Küçükköy'den hırsızlara ekmek ve yiyecek vermekle suçlanıp altı aydır hapis olduklarını ve bırakılmalarını ricâ eden iki zimmîye dâir.
111	422	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Danışmendlü voyvodasına	İki bin beş yüz kuruş alarak bir davaya sulh veren kadıyı İstanbul'a sevk etmesine dâir.
112	423	Evâil-i R 1101	12- 21.01.1690	Niş ve Tikveş sancakları beyine	Helmaş nâhiyesinin Erdel hâkimi olan Tökeli İmre'ye kışla tâyin olunduğuna dâir.
112	424	Evâil-i R 1102	2-11.01. 1691	Konya ve Alâiye ve Adana ve Tarsus mütesellimlerine	İçil sancağında hapsolunan birkaç adet eşkıyânın durumunun bildirilmesinin emredildiği gerektiğinde tâyin olunan mübâşire de yardım edilmesine dâir.
112	425	Evâil-i Ra 1102	03- 12.12.1690	Mardin kadısına ve vilâyet a'yânına	Mardin'de halktan, Diyarbakır vâlilerince ziyâde akçe toplanmasının önlenmesine dâir.
112	426	Evâil-i Ra 1102	03- 12.12.1690	Mardin kadısına ve a'yânına	Mardin voyvodalarının ve Bağdat, Basra, Musul, Şehr-i Zor ve Diyarbakır vâlilerinin halktan ziyâde akçe taleplerinin önlenmesine dâir.
112	427	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Edirne kadısı ve bostancı başına	Zü'l-kadriye'de Abdallu cemâatından olan kardeşinin Filibe'den fermân ile diyârına giderken seferden firâr etmekle suçlanıp Edirne'de hapsedildiğine ve salıverilmesi husûsuna dâir.
113	428	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Selânik muhâfızı Vezîr İsmâil Paşa'ya ve Selânik, Yenişehir Fener ve Tırhala kadılarına	Darphâne-i Âmire'de basılan mangırın sikkesine mugâyir o civarlarda mangır basımının yasak olduğunun duyurulmasına dâir.
113	428a	Boş	Boş	Edirne kadısına ve Edirne bostancibaşısına	Bir sûreti Edirne kadısına ve Edirne bostancibaşısına yazılmıştır.
113	429	13 R 1102	14.01.1691	Bosna eyâleti alay beylerine, zâbitlere, a'yân-ı vilâyete ve Saray kadısına	Bosna eyâleti kendisine tevcih olunan Vezîr Câfer Paşa gelinceye değin mütesellim nasbolunan Ahmed Ağa'ya itaat edilmesine dâir.
113	430	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Sâbık Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Tâbilerinden halka zulmeden on iki kişinin tâyin olunan mübâşire teslim edilip Divân'a gönderilmesine dâir.
113	431	12 R 1102	13.01.1691	Çıldır beylerbeyine	Megril ve Abaza keferesinin, Gönnye ve Kenise ve Makripal nâhiyelerini basıp şekâvet ettikleri fesâdın önlenmesine Erzurum Vâlisi Ömer Paşa'nın memûr olup kendisinin dahî itaat etmesine dâir.
113	431a	Boş	Boş	Kars Beylerbeyine	Bir sûreti vech-i meşrûh üzere yazılmıştır.

114	432	29 Ra 1102	31.12.1690	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya, Maraş Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya ve Halep mütesellimine	Türkmen tâifelerinden eşkıyâlık edip yol kesip mal gasp edip ve cana kıyanların yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
114	433	6 R 1102	07.01.1691	Edirne, Filibe, Sofya, Tatarpazarı kadılarına ve Sofya mütesellimine	Zikrolunan kazâlarda Darbhâne-i Âmire'de basılan sikkeye mugâyir sikke basımının yasaklanmasına dâir.
114	434	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Çölbeyi Hüseyin el-Abbas'a	Türkmen tâifelerinden eşkıyâlık edip yol kesip mal gasp edip cana kıyanların cezâlarının verilmesi ve kendisinin dahî tesliminde özen göstermesine dâir.
115	435	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Edirne kadısına	Hızırbeyli karyesinde helâk olan bir adam yüzünden Edirne bostancibaşısı tarafından hapsedilen zimmîlerin salverilmelerine dâir.
115	436	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Karahisâr-ı Sahip kadısına ve yeniçeri serdârına	Kazâda sâkin olan yeniçeri ve cebeci tâifesinin şekâvetinin önlenip hapsolunmalarına dâir.
115	437	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Avlonya'da ser- asker olan Vezîr Halil Paşa'ya	Delvine kazâsında serhadde olan kalenin ağalarının neferâtın ulûfelerini vermemesi nedeniyle kalenin boş kalıp muhâfazası gerekli değil ise yıkıtılıp mühimmâtının münâsîp görülen kaleye nakline dâir.
115	438	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Kandiye kadısına	Girit ceziyesinde Kandiye mütesellimi olan Mustafa'nın halktan ziyâde akçe talebi duyulup mübâşir olan Osman Ağa tarafından durumun teftişine dâir.
115	439	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Sâbık Racna palangası muhâfızı Yusuf'a	Vidin kalesinin muhâfazası için memûr olduğuna dâir.
116	440	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Aclun sancağı beyine	Karye şeyhlerinden şekâvet eden Abdünnebî'nin yakalanıp Şâm valisine teslim edilmesine dâir.
116	441	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Kars ve Üzeyir kadılarına	Derbentlerden gelip geçen tüccardan bâc talep edilmemesine dâir.
116	441a	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Avlonya'da ser- asker olan Halîl Paşa'ya ve Ohri sancağı kadılarına	Bir sûreti Avlonya'da ser-asker olan Halîl Paşa'ya ve Ohri sancağı kadılarına yazılmıştır.
116	442	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Avlonya'da Ser- asker Vezîr Halîl Paşa'ya ve Avlonya, Delvine, Ohri, İlbasan, İskenderiye, Prizren ve Dukakin kadılarına ...	Bâzı kimselerin Darbhâne-i Âmire'de basılan sikkeye mugâyir sikke bastıklarının duyulup durumun yasak edilmesine dâir.
116	442a	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Yanya mutasarrıfı ve Mora'da ser- asker Ali Paşa'ya ve Tırhala ve Ağrıboz'a varınca yol üzerindeki kadılara	Bir sûreti Yanya mutasarrıfı ve Mora'da ser-asker Ali Paşa'ya ve Tırhala ve Ağrıboz'a varınca yol üzerindeki kadılara yazılmıştır.
116	443	Evâil-i R 1102	02- 11.01.1691	Mısır vâlisine	Haremeyn'in işlerinde fesatları görülenlerin muhâsibelerinin görülüp kendilerinin Mısır Divânı'na gönderilmelerine dâir.
117	444	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Halep muhassılına	Halep'te borçlanan bâzı kimselerin asıl borçlarını verdikleri ancak kendilerinden talep edilen ribâ nedeniyle perişan düşükleri bu yüzden rencide olunmalarını ricâsına dâir.

117	445	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Somakov kadısına ve yeniçeri serdârına	Somakov'da yeniçerilik iddiâ edip yol kesip ev basıp mal gasp edip cana kıyan eşkiyânın yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
117	446	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Midilli muhâfızına ve kadısına	Karaburun kadısının mahkemesini basan eşkiyânın yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
118	447	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Rumeli Beylerbeyi Mahmut Paşa'ya	Avlonya kalelerinin muhâfazası için memûr olan Ser-asker Vezîr Halîl Paşa'nın yanına varıp hizmette bulunmasına dâir.
118	448	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Zağrâ-yı Atik'te zeâmete mutasarrıf Mehmed'e	Ağrıboz kalesi muhâsarasında ve Niş ve Belgrad kaleleri zaptında mahâreti olan hamireci, lağımçı tâifesi üzerine baş ve buğ tâyin olunduğuna dâir.
118	449	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Mısır muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya	Haremeyn ahâlisine, Mısır'daki evkâftan birkaç senedir gönderilmeyen gılâin ertelenmeksizin gönderilmesine dâir.
118	450	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Sivas ve Amasya kadılarına	Sivas vâlisi iken ölen Süleyman Paşa'nın yedi aylık muhâsesinin görülmeyişi ve Amasya mütesellimi zimmetinde olan muhâsesinin dahî görülmesi ricâsına dâir.
118	451	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Ağrıboz kalesi muhâfızı Vezîr İbrahim Paşa'ya	Venedik keferesi tarafından bir tarafı yıkılıp boş kalan Atina kalesinin âcilen zapt edilmesinin önemine dâir.
119	452	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Seddü'l-bahr muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Gelibolu, Rodoscuk, Çardak, Silivri, Bandırma ... kadılarına	Bazı kimselerin Darbhâne-i Âmire'de basılan sikkeye mugâyir sikke basmalarının önlenmesine ve mangırların iskelelerden nakledilmesine izin verilmemesine dâir.
119	452a	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	İzmir mollasına ve Foça, Kuşadası, Antalya kadılarına	Bir sûreti İzmir mollasına ve Foça, Kuşadası, Antalya kadılarına yazılmıştır.
119	452b	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Selânik muhâfızı Vezîr İsmâil Paşa'ya ve Selânik, Kolos, Kesendire ve Kavak kadılarına	Bir sûreti Selânik muhâfızı Vezîr İsmâil Paşa'ya ve Selânik, Kolos, Kesendire ve Kavak kadılarına yazılmıştır.
119	453	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Paşa, Köstendil, Üsküp, Tırhala, Selânik kadılarına	Tâyin olunan muharrir vâsitasıyla Rumeli yörüklerinin tahrir edilmesine dâir.
119	453a	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Silistre, Niğbolu, Çirmen ve Vize kadılarına	Bir sûreti Silistre, Niğbolu, Çirmen ve Vize kadılarına yazılmıştır.
119	454	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	İstanbul ile Dubravenik arasındaki kadılara	İstanbul'a gelip işlerini görüp geri dönen üç kişiye taarruz olunmamasına dâir.
120	455	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Erzurum ve Diyarbakır vâllilerine ve Adana ve Çıldır beylerbeylerine	Eşkiyâ fesâdından Rakka'da perişan düşüp perâkende olan aşiretlerin yerlerine ikâmetlerine dâir.
120	456	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Girit muhâfızı Vezîr Abdurrahman Paşa'ya	Kandiye kalesindeki cebecânenin zapt edilmesine cebecilerin hizmet etmesi bunun için kale dışı hizmetlerde görevlendirilmemeleri ricâsına dâir.
120	457	Selh-i Ra 1102	01.01.1691	Sofya mütesellimine ve kadısına	Şehirköyü'nde zimmet kabul eden reâyâdan karşılıksız talepte bulunulmamasına dâir.
120	458	Evâil-i R 1102	02- 11.01.1691	Denizli kadısına ve voyvodasına	Çal, Uşak ve Denizli ve Kütahya kazâlarında yol kesip mal gasp edip cana kıyan Ekrad eşkiyâsının yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.

120	458a	Evâil-i R 1102	02- 11.01.1691	Silistre, Niğbolu, Çirmen ve Vize kadılarına	Bir sûreti Silistre, Niğbolu, Çirmen ve Vize kadılarına yazılmıştır.
120	459	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Edirne kadısına	Eşlerinin Edirne bostancıbaşı tarafından Küçükköy'den hırsızlara ekmek ve giysi vermek iddiâsıyla hapsedildiğini bildirip salverilmelerini ricâ eden zimmilere dâir.
121	460	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Mısır muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya	Mısır kurâlarını zapt eden mültezimlerin birkaç senedir dikkat etmemeleri nedeniyle karyelere nâ-mâlum kimselerin sâhip çıktığı ve taksitlerin Beytû'l-mâl'e eksik geldiğine dâir.
121	461	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Mısır Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya	Mısır'daki Darbhâne-i Âmire'ye vâliler tarafından kadımden mutemed emin tâyin edilirken birkaç senedir terk edildiği bu yüzden ayarı düşük paraların basıldığına dâir.
121	462	Evâil-i R 1102	02- 11.01.1691	Nusret Kerman kadısına	Kale muhâfızı topçu neferâtının Âsitâne'ye gönderilmesine dâir.
121	462a	Boş	Boş	Mübârek Kerman kadısına	Bir sûreti Mübarek Kerman kadısına yazılmıştır.
121	462b	Boş	Boş	Kula kadısına	Bir sûreti Kula kadısına yazılmıştır.
121	462c	Boş	Boş	Özi kadısına	Bir sûreti Özi kadısına yazılmıştır.
121	462ç	Boş	Boş	Kütatis kadısına	Bir sûreti Kütatis kadısına yazılmıştır.
121	463	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Erzurum kadısına	Eyâlette vâki Dergâh-ı Mu'allâ topçularının kale muhâfazasında istihdâm edilmelerine dâir.
121	464	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Trabzon kadısına ve mütesellimine	Trabzon kalesi muhâfazasında olan topçuların Kiği madeninde dökülen yuvarlakları iskeleye nakl ve der-mahzen edip muhâfazada bulunmalarına dâir.
122	465	Evâil-i R 1102	02- 11.01.1691	Erzurum Vâlisi Vezîr Ömer Paşa'ya	Gönye sancağını basan Megril ve Abaza keferesinin fesatlarının defedilmesi için kendisinin gitmesinin gerekli olduğu yoksa kendisi Erzurum'da kalıp münâsip gördüğü bir kimseyi askeri ile göndermesi gerektiğinin sorulmasına dâir.
122	466	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Adana kadısına	Zü'l-kadriye'de olan Türkmen cemâatlerinin ziraatlarından hâsil eyledikleri mahsûlattan tahammüllerine göre tekâlif alınmasına dâir.
123	467	Evâhir-i R 1102	22- 30.01.1691	Kudüs mutasarrıfına ve kadısına	Kudüs paşaları kadıları ve mütesellimleri tarafından ziyâde tekâlif bahanesiyle rencide edilen reyâyaya eziyet edilmemesine dâir.
123	468	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Bosna vâlisine ve Saray kadısına	Taşlıca kazâsında halktan ziyâde tekâlif talep eden Hersek sancağı mutasarrıfı Mustafa'nın zulmünün önlenmesine dâir.
124	469	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Selânik muhâfızı İsmâil Paşa'ya	Pravişte ahâlisinden ziyâde akçe talep eden İbrahim'in zulmünün önlenmesine dâir.
124	470	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Konya mollasına ve mütesellimine	Lor voyvodası Mehmed'in vekili olduğunu iddiâ ederek halka zulmeden İbrahim Ağa'nın yakalanıp hapsedilmesine dâir.
124	471	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Menteşe mutasarrıfı İbrahim'e	Ekrad ve Türkmen eşkıyasının ele getirilip hapsedilmelerine dâir.
124	472	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Trabzon sancağı kadılarına ve yeniçeri çavuşuna	Trabzon'da yeniçerilik, cebecilik ve topçuluk iddiâsıyla şekâvet edenlerin yakalanıp cezâların verilmesine dâir.
125	473	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Karaman vâlisine ve Konya kadısına	Danişmenli kabilesinden yol kesip, mal gasp edip cana kıyanların cezâlarının verilmesine dâir.
125	473a	Boş	Boş	Adana Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya	Bir sûreti Adana Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya yazılmıştır.

125	474	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Erzurum vâlisine ve Erzincan kadısına	Kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlerin arzına dâir.
125	475	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Rodoscuk nâibine ve gümrük eminine	Tüccardan bazı kimselerin Rodoscuk'ta mangırlarının alıkonulup bekletildiklerine dâir.
126	476	13 Ca 1102	12.02.1691	Saadet Girây Sultân'a	Kamaniçe kalesi neferâtının iki kıst ulûfesinin yarısı para yarısı İsakçı'da emânet mirî mangır olup mevâcibler kendisine yetişir ise alıp Kamaniçe'ye teslim etmesine dâir.
126	477	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Boğdan voyvodası Kantimur Kostantin'e	Kamaniçe kalesi neferâtının iki kıstı ulûfesini Yaş'ta hıfz ettirip durumu bildirmesine dâir.
126	478	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Niş muhâfızı Abdülkâdir Paşa'ya ...	Belgrad'a gönderilen hazînenin sâlimen varmasına her birinin memûr olduklarına dâir.
126	479	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Erzurum mutasarrıfı Vezîr Ömer Paşa'ya ve kadısına	Karahisâr-ı Şarkî'de şekâvet edenlerin hapsolunup durumun bildirilmesine dâir.
126	480	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Tuna kapudânı Ali Paşa'ya	Tersâne-i Âmire'den Tuna'ya memûr olan fırkate ve şaykalara kapudan tâyin olduğu ve mahallinde hazır eylemesine dâir.
127	481	Gurre-i Ca 1102	31.01.1691	Mısır vâlisine	Mısır'da kura mültezimlerinin tasarrufunda olan karyelerin mâl-i mirîsini teslim mutemet adamlar olduğu ölümlerinde ise karyelerin mahlûl kaldığından müzâyede ile tâlip olanlara satılmasına dâir.
127	482	Gurre-i Ca 1102	31.01.1691	Mısır Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya	Mısır-ı Kâhire'de birkaç senedir müstahfızân ocağından Darbhâne-i Âmire'ye müdâhalede bulunduğu bu sebeple ayarı düşük para işlendiği vâli tarafından bir mutemet emin tâyin edilmesine dâir.
127	483	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Bağdad muhâfızı Vezîr Hasan Paşa'ya	Bağdad'da bazı Arap tâifelerinin şekâvetinin önlenip cezâlarının verilmesine dâir.
127	484	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Bosna Vâlisi Vezîr Câfer Paşa'ya	Banaluka kârhanesinde dökülecek humbaraları gereği gibi muhâfaza etmesine dâir.
127	485	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Mısır vâlisine	Haremeyn ahâlisine verilecek altmış bin iki yüz yirmi sekiz altını Mısır'da basıp surre emînine Şâm'da teslim eylemesine dâir.
128	486	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Sâbık Niş muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya	Askeri ile kalkıp Timişvar muhâfazasında bulunmasına dâir.
128	487	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Sâbık Köstendil muhâfızı Serhaddi Mehmed'e	Askeri ile kalkıp Timişvar muhâfazasında bulunmasına dâir.
128	488	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	İstanbul kadısına	Saray mülhakatından olan hass ekmek fırını cümleden eski olup bu ana değin ekmek üretilirken bundan sonra engellenmemesine dâir.
128	489	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Eflak voyvodasına	Tuna yalılarında mirî zahîre nakli için yaptırılması fermân olunan kayık kerestesi ve on iki adet kayığın ihrâcına dâir.
128	490	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Anadolu beylerbeyine	Askerin ile geldiğin seferde erbâb-ı tîmârı yoklayıp firâr edenlerin dirliklerini lâığına verip müsâmaha etmemesine dâir.
128	490a	Boş	Boş	Maraş beylerbeyine	Bir sûreti Maraş beylerbeyine yazılmıştır.
128	490b	Boş	Boş	Karaman mutasarrıfı Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya	Bir sûreti Karaman mutasarrıfı Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya yazılmıştır.

129	491	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Esîrî İbrahim Paşa'ya	Serhaddli neferâtıyla yollarda eylenmeyip Tımsıvar muhâfazasında olan Vezîr Câfer Paşa'nın yanına gece gündüz hizmette ve muhâfazada bulunup âcilen mahalline varmasına dâir.
129	492	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Şâm Beylerbeyi Murtezâ Paşa'ya	Askeri ile kalkıp sefere tâyin olduğuna dâir.
129	493	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Şâm Beylerbeyi Murtezâ Paşa'ya ve Şâm'ın kul ağası ve zâbitlerine	Sefere memûr olan üç yüz neferden liyâkati olup ihtiyar olmayanları ihrâc edip ve memûr olanların yerine bedel vermelerine engel olunmasına dâir.
129	494	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Balçık kadısına	Fetihten beri ellerinde olan kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlere dâir.
129	495	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Ereğli nâhiyesi nâibine	Ellerinde olan kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlerin arzına dâir.
130	496	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Erzurum vâlisine ve Erzincan kadısına	Ellerinde olan kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlerin arzına dâir.
130	497	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Kapıdağ kazası nâibine	Fetihten beri ellerinde olan kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlere dâir.
130	498	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Tırhala kadısına	Soma'da yeniçerilik iddiâ edip eşkıyalık eden kimselerin esâmî defterinde isimleri yok ise dirlikle alâkalarının kesilip var ise yakalanıp cezâlandırılmalarına dâir.
130	499	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Limni kalesi muhâfızı Mehmed'e	Hâlen muhâfazada olan cebecilerin kullukçuları ile kalkıp Âsitâne'ye odalarına gelmelerine dâir.
131	500	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Gelibolu muhâfızı Bahrî Mehmed Paşa'ya	Şehirköy nâhiyesinde bâzı kimselerin ribâ mütâlebesiyle bunları hapsedtirmeleri üzerine zulmün önlenmesine dâir.
131	501	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Geyve kadısı ve Turnalı Göynük kadısına ve Geyve yeniçeri serdârına	Umur Bey karyesinde dağdan odun kesenlerin önlerine inip ve pek çok fesâdı olan serdengeçti ağası Mehmed'in yakalanıp cezâsının verilmesine dâir.
131	502	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Boğaz hisarları muhâfızı Vezîr Hüseyn Paşa'ya	İzinsiz seferden firâr edenleri Seddü'l-bahr kalesinde hapsedmesine dâir.
131	503	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Rodos Vâlisi Abdülkâdir Paşa'ya ve kadısına	Bodrum kalesinde bir katil davasından dört yüz kuruşa sulh olunduktan sonra bir tarafın pişman olduğuna dâir.
132	504	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Şâm beylerbeyine	Evvelce hapsolunan yayabaşı ve çorbacıbaşının görevlerini ricâlarına dâir.
132	505	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Varad beylerbeyine ve kadısına	Dobraçini varoşu reâyâsının asker kışlaması korkusundan perişan oldukları bu yüzden emir varmadıkça varoşlarına kimsenin konmamasına dâir.
132	506	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Çavuşbaşı ağaya	Şirretleriyle meşhur Gümüşhâne mâden kâtibi ve bâzı kimselerin tutumlarından mâdenin işleyişine zarar isâbet ettiği mübâşir tâyini ile mâdenciler ile kâtip arasındaki davanın Erzurum'da görülmesine dâir.
132	507	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Filiba kadısına ve Filiba kalesi dizdârına	Kalebent olan Bekir Veli'nin salıverilmesi ricâsına dâir.
132	508	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Lefkoşa mollasına	Tâyin olunan mübâşir vasıtasıyla Kıbrıs Beylerbeyi Ahmed Paşa'nın zulmünün önlenip ve muhâsesinin teslim alınmasına dâir
133	509	Evâil-i Ca 1102	31.01/ 09.02.1691	Lefkoşa kadısına ve müftüsüne	Kıbrıs adasında şekâvet eden Boyacıoğlu nam eşkıyânın durumu Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya fermân edildiği halde günahsız kimseleri katletmesi üzerine mübâşir tâyin edilip fesâdının önlenmesine dâir.
133	510	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Galata mollasına	Aya Yorgi nam kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlere dâir.

133	511	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Kâlgây Sultân'a	Kırım ve havâlisinde muhâfazaya muhtaç olan mahallerin korunmasına dâir.
133	512	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Midilli muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya ve kadısına	Reâyâyı ehl-i örfe dâima şikâyet eden Mahmut Efendi ile evi yanında iki adet meyhane ihdâs edip ve işletenlerin zulümlerinin önlenmesine dâir.
134	513	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Kâlgây Sultân'a	Eflak reâyâsından üç dört bin kişiyi Tuna yalılarında satıp bazılarını götürün Tatar askerinin sattıkları ve sürdürdükleri bütün reâyânın buldurulmasına dâir.
134	514	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Saadet Girây Sultân'a	Eflak reâyâsından üç dört bin kişiyi Tuna yalılarında satıp bazılarını götürün Tatar askerinin sattıkları ve sürdürdükleri bütün reâyânın buldurulmasına dâir
134	515	Evâhir-i ... 1102	01-10.Boş. 1691	Maraş beylerbeyi ve Malatya sancağı mutasarrıfı Mehmed'e	Malatya civârında ahâlinin yollarını kesip mallarını gasp edip canlarına kıyan Ekrad eşkiyasının cezâlarının verilmesine dâir.
135	516	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Karadeniz sâhilinde vâki olan kadılara ...	Harbî kefereden ve yâhut reâyâdan iken fesatları nedeniyle düşmana katılanların istirkaklarına ruhsat verildiği ve peñçik kağıdı olanlardan başka zimmet kabul eden Eflak fukarâsının emre mugâyir esir olanlarının kurtarılması husûsuna dâir.
135	517	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Silivri kazâsı nâibine	Ellerinde tuğralı fermân yok iken menzil bargiri talep edenlere tuğralı ve sahlı olmadıkça bargir verilmemesine dâir.
135	518	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691		Baba-yı Atik kadısı ile voyvodasının Âsitâne'ye gönderilmesine dâir.
135	519	Evâhir-i Cemâziye'l -evvel 1102	20.02/01. 03.1691	Bağdad muhâfızı Kemankes Ahmed Paşa'ya	Lipova alaybeyi Mehmed ile Lipova kalesi azepler ağası Hamza Paşazâde Mustafa'nın esâret bedelleri olarak gönderilen mallar Vidin muhâsarasında helâk olup bu sebeple Nemçe esirlerinden iki esir verilmesine dâir.
136	520	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Halep kadısına	Bozulus Türkmeninin içlerinde şekâvet edenleri yakalayıp hâkime teslim eylemeleri için birbirlerine kefil oldukları ziraat eyledikleri arâziden hâsıl ettikleri mahsûlattan tahammüllerine göre tekâlif alınmasına ve rencide edilmemelerine dâir.
136	520a	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Üskûdar evi Türkmenine tâbi boy beylerine ve cemaat kethudâlarına	Zikrolunduğu üzere yazılmıştır.
136	520b	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Kilis kadısına	Zikrolunduğu üzere yazılmıştır.
136	520c	Evâsıt-ı R 1102	12- 21.01.1691	Rakka eyâletinde olan kadılara	Zikrolunduğu üzere yazılmıştır.
137	521	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Şâm Beylerbeyi Murtezâ Paşa'ya	Ba'lbek kasabasını basan revâfiz eşkiyasının fesatlarının önlenip yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
137	522	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Aclun sancağı mutasarrıfı Mehmed Paşa'ya	Ba'lbek kasabasını basan revâfiz eşkiyasının fesatlarının önlenip yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir
137	523	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Van vâlisine ve kadısına	Van denizi zimmîleri, ellerinde bulunan kiliselerini tâmirleri ricâsına dâir.
138	524	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Edirne bostancibaşısına	Akça Kızanlık kazâsında fesat üzere olan Bostânî İbrahim'in tâyin olunan mübâşirce incelenip karyeden uzaklaştırılmasına dâir.
138	525	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Midilli muhâfızına ve kadısına	Üskûbi kasabasında fukarâyı dâima ehl-i örfe şikâyet edip mallarını gasp eden Mahmut Efendi'nin Midilli adasında hapsolünmesine dâir.

138	526	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Tatarpazarı kadısına	Ellerinde olan kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlerin arzına dâir.
138	527	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Üsküdar mollasına	Çengelköy'de çıkan yangında kiliselerinin yıkılan bazı yerleri yerine tâmir etmek ricâsında bulunan zimmîlere dâir.
138	528	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Trablusşâm Vâlisi Vezir Mustafa Paşa'ya	Kotos kalesinin elli neferinin muhâfazaya muhtaç olmadığından Lâzıkıyye'de yeniden binâ olunan burca naklolunmasına dâir.
139	529	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Of ve Rize kadılarına ve yeniçeri serdârlarına	Of ve Rize'de eşkiyâlık edip yol kesip mal gasp edip cana kıyanların yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
139	530	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Erzurum Vâlisi Vezir Ömer Paşa'ya	Karahisâr-ı Şarkî'de yol kesip mal gasp edip cana kıyıp eşkiyâlık eden Kürt ve Türkmen eşkiyâsının yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
139	531	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Ma'arra oğlu Ahmed'e	Ba'lbek kasabasını basan revâfiz eşkiyâsının asla gizlenmeyip yakalanıp cezâlandırılmalarına dâir.
139	531a	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Serhân oğulları İsmâil ve Haydar'a	Bir sûreti Serhân oğulları İsmâil ve Haydar'a yazılmıştır.
140	532	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Trablusşâm Vâlisi Vezir Mustafa Paşa'ya	Ba'lbek kasabasını basan revâfiz eşkiyâsını teslim edip ovaya inmeleri için dağlarda yaşayan revâfize emir gönderildiğine dâir.
140	533	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Karahisâr-ı Şarkî kadılarında ve mütesellimlerine ve a'yân ve iş erlerine	Baharda yol kesip cana kıyan ve mal gasp eden Kürt ve Türkmen eşkiyâsının yakalanıp cezâlandırılmalarına dâir.
140	534	Evâil-i S 1113	08- 17.07.1701		Saliverilmesi için emir yazılıp bir daha der- kenâr edilmemesi için fermân sadır olduğu.
140	535	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Yanya mutasarrıfı Ali'ye ve Kopniçe kadısına	Başka kasabadan gelip şekâvet eden Kara Murat oğlu Mustafa'nın fesadının ölenip hapsedilmesine dâir.
141	536	Evâhir-i Şehr-i Cemâziye'l -evvel 1102	20.02/01. 03.1691	Anadolu'nun sağ kolunda olan kadılara ve yeniçeri serdârlarına	Rûz-ı Hızır'da Âsitâne'de bulunmaları fermân olunan neferâtın sefer için isim ve resimleriyle kasaba ve kurâlarıyla yoklanıp bir ferdinin noksan kalmasına izin verilmeyip gelmeyenlerin cezâlandırılmalarına dâir.
141	536a	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Anadolu'nun orta kolundaki kadılara ve yeniçeri serdârlarına	Zikr olunduğu üzere yazılmıştır.
141	536b	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Anadolu'nun sol kolundaki kadılara ve yeniçeri serdârlarına	Zikr olunduğu üzere yazılmıştır.
141	536c	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Rumeli'nin sağ kolundaki kadılara ve yeniçeri serdârlarına	Zikr olunduğu üzere yazılmıştır.
141	536ç	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Rumeli'nin sol kolundaki kadılara ve yeniçeri serdârlarına	Zikr olunduğu üzere yazılmıştır.
141	537	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Yenişehir Fener kadısına	Ellerinde olan kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmîlere dâir.
142	538	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Erzurum vâlisine	Bâyezid sancağının, Eleşkird sancağı beyi olan Mirzâ'ya tevcih olunduğu ancak İbrahim nam kimsenin zulmettiği sancağın Mirzâ'ya verilip mahsûlat ve rusûmatın kabzına memûr olduğuna dâir.

142	539	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Kars beylerbeyine	Bâyezid sancağının, Eleşkird sancağı beyi Mirzâ'ya tevcih olunduğu ve Erzurum Vâlisi Ömer Paşa tarafından zapt ettirilmesine dâir.
142	540	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Van Vâlisi Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya ve elviye beylerine	Tiblis hükûmetinin sâbık mutasarrıfı Nuh'a tevcihine memûr olduğuna dâir.
142	541	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Erzurum Vâlisi Ömer Paşa'ya	Tiblis hükûmetinin sâbık mutasarrıfı Nuh'a tevcihine memûr olan Vezîr Tursun Mehmed Paşa'nın yanına kendisinin dahî memûr olduğuna dâir.
142	542	Evâhir-i Ca	01- 10.05.Boş	Anadolu'nun sağ, sol ve orta koluna	Ağalarının mektubu mücibince üç kıta mektup yazılmıştır.
142	543	Boş	Boş	Sivas vâlisine ve Malatya, Arapkir ve Divriği sancağı mütesellimlerine	Türkmen kabîlelerine mensûp olup eşkıyâlık edip yol kesip mal gasp edip cana kıyanların yakalanıp cezâlarının verilmesine dâir.
142	543a	Boş	Boş	Rakka Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya	Bir sûreti yazılmıştır.
142	543b	Boş	Boş	Maraş Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya	Bir sûreti yazılmıştır.
142	543c	Boş	Boş	Selimiye ve Deyr-i Rahbe sancağı beyi Hüseyin el-Abbas'a	Bir sûreti yazılmıştır.
142	543ç	Boş	Boş	Halep mütesellimine	Bir sûreti yazılmıştır.
143	544	Evâil-i Ca 1102	31.01/09.0 2.1691	Çıldır beylerbeyi ve Ahışa kadısına	Ahâlden bahâneler ile akçelerini alıp zulm eden kethudâ, kâtip ve silâh ağasının zulümlerinin engellenip ve arz olup tevcih verilmedikçe beylerbeyi tahvilî ile bir ferdin mansıbının başkasına zapt ettirilmemesine dâir.
143	545	Boş	Boş	Çıldır beylerbeyine	Ahışa'da kethudâ olanların zulümlerinin önlenmesine dâir.
144	546	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Kars beylerbeyine	Kağızman tarafına gidip gelen tüccarın önlerine inen Ekrad eşkiyasının sürülüp yolların güvenliğinin sağlanmasına dâir.
144	547	Evâsıt-ı Ca 1102	10- 19.02.1691	Fırt kadısına	Susurluk'ta yeniçerilik iddiâ edip yol kesip cana kıyan mal gasp eden eşkiyânın defterde isimleri var ise serdârlarınca tutulmaları yok ise mütesellimce cezâlarının verilmesine dâir.
144	548	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Haslar kadısına	Hatice Sultân'ın Ayyansaray kapısı dışında ve deniz kenarındaki fırınında ekmek işlenmesine mâni olunmasına dâir.
144	549	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Limni kadısına	Limni adası muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâ cebecilerinin adanın muhâfazaya lüzümü kalmaması nedeniyle muhâfazadan kalkıp Âsitâne-i Sa'âdet'te odalarına gelmelerine dâir.
144	550	Evâsıt-ı C 1102	12- 21.03.1691		Serbest bırakılması için hüküm yazılmıştır.
144	551	Evâhir-i Ca 1102	20.02/01. 03.1691	Sultanhisârı kalesi dizdârına	Vaaz ve nasihat bahânesiyle kürsülere çıkıp fesâda sebep olan Diyarbakırlı Yusuf'un Rumeli hisârında haps olunmasına dâir.
145	552	Gurre-i C ve Evâhir 1102	02.03.1691	Sultanhisârı muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya	Askeri ile kalkıp Sakız adası muhâfazasında bulunmasına dâir.
145	553	Evâil-i C 1102	02- 11.03.1691	Zağrâ-yı Atik kadısına	Kiliselerinin tâmirini ricâ eden zimmilere dâir.

METİN

[s. 1-145, h. 1 -553'ün Transkripsiyonu]

[1]

MÜHİMME

Bismihi sübhânehu ve te‘âlâ ve’l-hamdüli’llâhi’l-‘aliyyi’l-‘alâ ve’s-salâtü ‘alennebiyyihi’l-Mustafâ ve ‘alâ âlihi ve evlâdihî’l-müctebâ bedeeet bismiki yetemennâ ve teberrekâ. Rabbi temmim ve yessirî tecdîden ve tekrîren hurrîre fî şehri-şâ‘bâni’l-mu‘azzam. Li-sene ihdâ ve mie ve elf. Der zemân-ı sadrî’l-vüzerâ Hazret-i Fâzıl Mustafâ Paşa yesserallâhü mâ yeşâ’ ve reisü’l-küttâb Ebû Bekr Efendi tâle bekâhu ve nâle mâ yetemennâhu.

1

Şâm-ı şerîf monlasına ve Şâm eyâletinde vâki‘ olan kadîlara ve Şâm kulı ağası ve kethudâsı ve ocak zâbidleri ve alaybeği ve zu‘amâ ve bi’l-cümle iş erlerine hüküm ki:

Ba‘de’l-mesâcîdi’s-selâset-i eşref-i kıtâ‘ ve eymen-i bilâd olan bilâd-ı Şâmiyyenün ahâlîsine kesret-i tekâlîf sebebi ile za‘f-kârî olup ziyâde fukarâ ve muhtâcîn ve hâlleri dîger-gün olmağla emvâl-i mukarrere-i dîvâniyyenün edâsında kemâl-i ‘aczi var iken vâlîleri dahî birer müddetden berü kendüleri ve yâhûd mütesellimleri gırâre-i şâ‘îr nâmıyla eyâlet-i merkûmeye tâbi‘ olan kurâ ve nevâhîye ‘ale’l-‘umûm akça sâlyâne idüp cebr u ‘unf ile bilâddan bi-gayr-i vechin nice emvâl tahsîl idegeldükleri mesâmi‘-i ‘aliyye-i husrevâneme vâsıl olmağın ba‘de’l-yevm bu bid‘at-i şeniyye ref‘ olunup eyâlet-i merkûmede bu bid‘at-i münkire ve muzlime-i ‘azîmenün külliyet ile men‘ ü def‘i bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır ve irsâl olmağın. **İmdi:**

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve siz ki kadîlar ve kul ağası ve kethudâ ve ocak zâbidleri ve alaybeği ve zu‘amâ ve bi’l-cümle a‘yân ve iş erlerisiz. İş bu emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfin sicille kayd ve birer sûretin Şâm eyâletinde olan kazâlara başka başka gönderüp ve emr-i şerîfimi hıfz ve vakt-i hâcetde ibrâz için Şâm kul kethudâsına teslim idüp Şâm vâlîleri ve mütesellimleri gırâre-i şâ‘îre ve yâhûd bedel nâmıyla veyâ ismini tebdîl ile buna mûmâsil ahâlî-i vilâyete bir gûne ta‘addî ve tecâvüze mübâşeret iderler ise râzı olmayup serf‘an ve ‘âcilen vâki‘ hâli yazup Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz ve mahzar birle i‘lâm eyleyüp iş bu emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfi ile ‘amel eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

2

Mısır vâlîsine hüküm ki:

Kadîmü’l-eyyâmdan berü Mısır vâlîlerinin taht-ı nezâretinde olan hidemâtdan ba‘zıları birer takrîb ile der-i devlet medârim tarafından tevcîh olunmağla me‘mûr

oldukları hizmetlerinde tekâsül ve taksîrlerinden nâşi umûr-ı Haremeyn ve tahsîl-i gılâl ve emvâl-i mevâcib ve Hazîne-i ‘Âmire’nün te’hîrine bâ’is olduğu mesmû‘-ı hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Vech-i meşrûh üzere Mısır vâlîlerinin taht-ı nezâretinde olan hidemâtdan olup gerek der-i devlet medârımdan ve gerek Dîvân-ı Mısır tarafından tevcîh olunmuşdur. Ashâb-ı istihkâkdan olup me’mûr oldukları hizmetlerinde sadâkat ve istikâmet üzere mücidd ü sâ’î olanları kemâ-kân hizmetlerinde istihdâm eylesin. Nâ-müstehak olup ve işlerinde tekâsül ve taksîrleri zâhir olanların dahî hizmetlerin erbâb-ı istihkâka tevcîh eyleyüp, ammâ bu bahâne ile ashâb-ı istihkâkdan olup hizmetinde kusûrı olmayanlardan bir ferd hizmetinden ‘azl olunmak ihtimâli olmaya diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

[2]

3

Donanma-yı Hümâyûnum’la me’mûr olan Cezâyir-i Garb ocağı kalyonları kapudanları ve bölükbaşları [ve] odabaşları ve rüesâ ve sâir guzât-ı muvahhidîn zîde kadruhümâ hüküm ki:

Bi-‘avnihî te‘âlâ i‘lâ-yı kelime-i ‘ulyâ ve i‘zâz-ı sünnet-i seniyye-i mefharü’l-enbiyâ için bu sene-i mübârekede berren ve bahren ‘azm ve tasmîm olunan gazve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûnuma me’mûr olan guzât-ı muvahhidînden sebîl-i dîn-i mübîninde ictimâ‘ ve hüsn-i vifâk ve ittihâd ve te‘âdud ve ittifâk ile merdâne ve dilîrâne küllî hizmet ve kemâl-meretebe gayret ve hamiyet me’mûl-i hümâyûnum olmağla. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. İnşâ‘a’llâhü te‘âlâ gelüp Donanma-yı Hümâyûnum’a munzamm ve mülhak olduğunuzda bi-‘inâyeti’llâhi te‘âlâ kahr u izlâl-i ‘abede-i evsân ve kam‘ u kal‘ ve istîsâl-i a‘dâyü’r-Rahman ve sâir dîn ü Devlet-i ‘Aliyyem’e tâbi‘ olan husûslarda düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem bi’l-fi’l kapudanım olan Vezîrim İbrâhîm Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehûnun* re’y-i savâb-dîdî ile hareket ve rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir beyninizde şer‘ ve kanûna müte‘allik nizâ‘ vâki‘ olur ise vezîr-i müşârun-ileyhün ma‘rifetiyle faysal virilüp ‘iyâzen-bi’llâhi te‘âlâ ihtilâl ve ihtilâfa müeddî olur ta‘arruz ve ‘adâvetden be-gayet ihtirâz eylesiniz. Cümle ile yek-dil ve yek-cihet olup kemâl-i muhabbet ile bu sene-i mübârekede gayret-i dîn-i mübîn için meâsir-i cemîle vücûda getirüp du‘â-yı hayr-ı icâbet-i eser-i pâdişâhâneme mazhar olmağa her biriniz başile canile bezl-i makderet ve sarf-ı miknet eylesiniz diyü yazılmışdır.

Bir sûreti dahî, Trablus'a vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Bir sûreti dahî, Tunus'a vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

4

Kapudan Vezîr İbrâhim Paşa'ya hüküm ki:

Bu sene-i mübâreke sinîn-i sâbıkaya kıyâs olunmayup gerek ümerâ sefîneleri ve gerek mîrî kalyonlar mükemmel ve müretteb donadılup me'mûr oldukları hidemât-i 'aliyyede kemâl-i gayret ve hamiyet ile hidemât-ı cemîle vücûda getürmeleri için ümerâ çekdirileri ve mîrî kalyonları yoklayup kusûr ve kusûrları tekml eyleyüp levendât ve forsa ve sâir levâzımlarından noksanları zuhûr ider ise bir vechile cevâba kadir olamayup mu'âkab olacakların tefhîm ve bu bâbda müsâmahadan taharrüz ve ictinâb eylesin diyü yazılmışdır.

5

Açıkbaş memleketinün bellü başlu söz sâhiblerine ve ihtiyârlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mahzar gönderüp sâbıkan açıkbaş melîki Aleksandra kendü hâlinde olmayup hevâsına tâbi' nice eşkiyâyı başına cem' idüp ahz-ı celb-i emvâl ve tahrîb-i memleket idüp bunun emsâli sû-i ahvâlinün nihâyeti olmayup ahâl-i vilâyet cevr ü ta'addîsinden mütezzî ve müteşekkî oldukları sem'-i hümâyûnuma ilka olunup açıkbaş memleketi memâlik-i mahrûsem muzâfâtundan olup nizâm ve intizâmı ve re'âyâsınun refâh-ı ahvâleri aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla emekdârlarımdan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân [ ] *zîde mecdühû* varup ahvâl-i memleketi tefahhus ve te'akkul eyleyüp gelüp der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm eylemek üzere mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdır.

İmdi:

Mübâşir-i mûmâ-ileyh emr-i şerîfümle varup vâsıl oldukda vilâyetlerin cem'-i ahvâlini vukû'ı ve sıhhati üzere kendüsine bildürüp ve müşâhede olunacakları müşâhede itdirüp salâh ve nizâm-ı emrlerinde enfâ' ve evlâ ne ise ve cümlelerin beyninde tedbîr-i umûrlarına evfâk kim ise bi'l-cümle ahâl-i vilâyetin asâyîş ve râhatı ve itminân ve emniyetleri ne ile hâsıl olur ve bunca müddetden berü Âsıtâne-i Sa'âdetüm'e irsâli mu'tâd olan harâc ve pîşkeşlerinin te'hîrinin bâ'isi ne idüğüne kemâ-hüve hakkahu tahsîl-i vukûf eyledikten sonra irsâl ve siz dahî sıhhati üzere i'lâm eyleyüp ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin. Me'mûr olduğın husûsda kemâl-mertebe basîret ü intibâh üzere hareket ve

serhadd-i merkûmın her ahvâlini görüp tamâm tahsîl-i vukûf ve bu kadar müddetden berü Âsîtâne-i Sa'âdetüm'e irsâli mu'tâd olan harâc ve pîşkeşlerinin te'hîrine bâ'is ne olduğın ma'lûm itdürdükdən sonra bir gün ve bir sâ'at gelüb der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm eyleyüp câdde-i istikâmetden 'udûl ü inhirâf göstermeyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

[3]

6

Edirne'den Ağrıboz'a varınca yol üzerinde vâki' olan kadıflara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve menzîlcilerine hüküm ki:

Taht-ı kazânızda ba'zı kimesneler vüzerâ-i 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve mütesellimler kâğıtlarıyla menzîl bârgîri alup re'âyâ fukarâsına ta'addî ve tecâvüzlerinin nihâyeti olmamağla ba'de'l-yevm tuğrâ-i şerîfimle mu'anven emr-i şerîfim olmadıkca kimesneye menzîl bârgîri virilmeyüp bir emr-i mühimm iktizâ eyledikde i'lâm eylemeleri için düstûrîn-i mükerrremînde müşîrîn-i mufahhamînde nizâmü'l-'âlem Ağrıboz muhâfazasında olan Vezîrim İbrâhîm Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* târihleri açık birer nefere on kıt'a ve Selânik muhâfazasında olan Vezîrim İsmâ'îl Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* altı kıt'a ve emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Alî *dâme ikbâlühûya* dahî on kıt'a menzîl ahkâmı gönderilmeğın. **İmdi:**

Siz ki kadıflar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz. Emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise sicillâta sebt idüp ba'de'l-yevm merâmla ber-vech-i meşrûh tuğrâ-yı şerîfimle mu'anven yedlerinde evâmir-i şerîfem olmadıkca vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve mütesellimler kâğıtlarıyla min-ba'd kimesneye menzîl bârgîri virmeyüp re'âyâ fukarâsına ta'addî ve tecâvüzlerinden ihtirâz eyleyesiz. Mücâb olmayup buyrıldı ile menzîl bârgîri talebiyle ta'aruz ve ta'addî idenlerin ellerinden kâğıtları alınıp kendülerin Dîvân-ı Hümâyûnum'a ihzâr eyleyesiz. Şöyle ki, bundan sonra elinde tuğralı emr-i şerîfim yoğiken buyrıldı ile bir kara menzîl bârgîri virildiği mesmû'-ı hümâyûnum olur ise gayrı sizün ta'addî vü taksîrinüze haml olunmağın mes'ûl ve mu'âteb olmanız mukarrerdir. Ana göre mülâhaza ve mûcib-i fermân-ı 'âlî 'amel ve hareket eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

7

Şâm'ın yerli kul ağası ve yayabaşları ve çorbacıları ve sâir ocak zâbidlerine hüküm ki:

İş bu sene-i mübâreke de musahhah olan gazve-i hümâyûnuma me'mûr olan beş yüz nefer Şâm kulları evvel rebî'de Edirne mu-'askerinde bulunmak üzere birkaç def'a emr-i şerîfüm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla şimdiye değin gelüp ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve munzamm olmaları ehemm ü elzem iken Rûz-ı Hızır mürûr ideli bu kadar eyyâm olup henüz gelüp irişmeyüp ve ne mahalle geldükleri ma'lûm olmamağla mücerred sebîl-i dîn-i mübîninde tekâsül ve taksîrünüze haml olunmağın bu bâbda olan tebâtü' ve tesâkulunuz mûcib-i 'itâb olmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim size ne mahalde varup vâsıl olur ise bir yerde meks ü ârâm itmeyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ ordu-yı hümâyûn Edirne sahrâsından hareket eylemezden mukaddem sür'at ve şitâb üzere gelüp pîşgâh-ı sa'âdet destgâhımda alay götürüp mu-'asker-i zafer rehberime munzamm olmağa her biriniz kemâl-i takayyüd ve ihtimâm ve ihmâl ve müsâheleden be-gayet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur. Ba'dehû şöyle ki, bu def'a olan tenbîh-i hümâyûnumdan sonra yine esnâ-yı tarîkda ayak sürülüp fermân-ı hümâyûnuma mugâyir vaz' u hareket olunmak ihtimâli olur ise sonra bir vechile cevâba kadir olamayacağınızı mülâhaza idüp ana göre bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp taht-ı livâ-i Resûlu'llâhda mevcûd bulunmağa bezl-i mechûd eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Evâsıt Ş Sene [1]101

8

Ağrıboz muhâfazasında olan Vezîr İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm sâbıkan Anadolu beğlerbeğisi olup muhâfaza-i mezbûrda olan Mehmed *dâme ikbâlühûn*un bu tarafa gelmesi iktizâ eylemeğle. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi hâlet ve sebük-bâr 'alâ sebîli'l-isti'câl der-i devlet medâruma irsâl eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

9

Sofya'da 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Ber-vech-i arpalık Hamid Sancağı'na mutasarrıf olan 'Alî Paşa ve Canik Sancağıbeği Mehmed Beğ'in cerâim-i sâbıkalarından ma'dâ sebîl-i dîn-i mübîninde me'mûr

oldukları hidemâtda ziyâde tehâvün ve taksîrleri zâhir olup katle müstehak olmalarıyla bilâ-te'hîr cezâları virilüp ... devletlerin der-i devlet medârıma gönderesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

[4]

10

Sofya'da 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Ol cânibde olan gönüllüyân ve beşlüyân [ve] fârisânından Niğbolı tarafına bin iki yüz nefer gönderilmesi fermânım olup lâkin tâife-i merkûme şimdiye değin birkaç def'a yoklandıkda takayyüd olunmayup müsâmaha olunduğundan içlerinden mahallinde işe kadir olmayacak âdemler olduğu mukarrer olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi 'ulûfeleri ve zahîreleri husûsında mâliye tarafından virilen evâmir-i şerîfemde tenbîh-i hümâyûnum olduğu vech üzere 'amel ve kemâl-i takayyüd ve ihtimâm ile 'ale'l-infirâd yoklayup mücerred 'adedlerini tekmîl için atı ve silâhı olmayup mahall-i cengde elinden iş gelmek me'mûl olmayanları deftere kayd ve idhâl eylemeyüp atı ve silâhı ve edevât-ı harbî mükemmel ve harbe kadir olanları intihâb ve defter eyledükden sonra bu intihâb olunan 'asâkirden tâmmü's-silâh ve ceng ü harbe kadir bin iki yüz nefer ifrâz ve neferât-ı merkûmenün receb ve şa'bân aylıkları 'ulûfeleri inşâ'a'llâhü te'âlâ Niğbolı tarafına vusûllerinde gedikli Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından husûs-ı merkûm için mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavuş *zîde kadruhû* yediyle kendülere teslîm olunmak üzere mahall-i me'mûre irsâl ve îsâl eyledükden sonra mezkûrların yoklandığı vech üzere defterin der-i devlet medârıma gönderüp mahallinde ceng ü harbe isti'dâd ve istitâ'ati olmayanları deftere idhâl eylemekden taharrüz ve ictinâb eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

11

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîr Tursun Mehemmed Paşa'ya hüküm ki:

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Plevne'de nâibü's-şer' olan Mevlânâ 'Abdullah *zîde 'ilmuhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Plevne kazâsmun 'ulemâ ve sulehâ ve fukarâsı meclis-i şer'-i şerîfe varup bundan akdem Berkofça kasabasını küffâr-ı dūzah-karar gafilen basup emvâl ve erzâkların yağma ve gâret ve ba'zılarını esîr ve bunların dahî

kasabaları etrâfından davarların sürüp kasabaları muhâfazaya muhtâc olduğın ilhâllarıyla ‘arz itmeğın. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Plevne ve Lofça kasabalarında ve sâir ol havâlîde olan ümmet-i Muhammed’e düşman tarafından ‘ıyâzen bi’llâhi te‘âlâ bir gûne mazarrat irişmemek üzere hidmet-i muhâfazaları zimmetüne lâzım bir işdir. Kemâl-mertebe her tarafa basîret ve intibâh üzere mukayyed olup senünle ma‘an me’mûr olan ‘asâkir-i İslâm ile bi-‘avnihî te‘âlâ def‘-i mazarrat-ı a‘dâda leyl ü nehâr bezl-i dikkat ve ihtimâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Ba‘dehû şöyle ki, ba‘de’l-yevm ‘ıyâzen bi’llâhi te‘âlâ ol havâlîde bir mahalle taraf-ı a‘dâdan zarar u gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise sonra mes’ûl olursın. Ana göre hareket eyleyesin diyü te’kîd olmuştır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

12

Mora tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan ‘Alî *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sâbıkan Anadolu Beğlerbeğisi olup Ağrıboz muhâfazasında olan Mehemed *dâme ikbâlühûnun* hâlet ve sebük-bâr der-i devlet medârıma gelmesi fermânım olmağın. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Kal‘â-i mezbûre muhâfazası için anun yerine bir paşa göndermek muktazî ise ber-vech-i arpalık Hudâvendigâr ve Karesi sancaklarına mutasarrıf olan Mehemed *dâme ikbâlühûy*ı hidmet-i muhâfazada olmak üzere Ağrıboz kal‘âsına ta’yîn ve irsâl eyleyesin. Hâliyâ lüzümü yoğise hîn-i iktizâda yine kal‘â-i merkûma îsâl olunmak üzere şimdilik ordu-yı hümâyûnumda alıkoyup iktizâsına göre hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

[5]

13

Edirne Eyâleti’nün defter kethudâsı ve tîmâr defterdârı ve eyâlet-i merkûmede vâki‘ elviye alaybeğlerine hüküm ki:

Siz ki alaybeğlerisiz, ‘alâ-eyy-i hâlin evvel rebî‘de gelüp Edirne sahrâsında mu-‘asker-i zafer rehberime munzamm olmak üzere size birkaç def‘a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuştı. Şimdiye değın cümlenüz gelüp me’mûr olduğunuz mahalde bulunmak ehemm ü elzem iken, ordu-yı hümâyûnum Edirne sahrâsına darb-ı hiyâm idüp ve Rûz-ı Hızır mürûr ideli bu kadar eyyâm oldı. Mücerred paşanızın tekâsül ve

taksîrinden nâşî meks ü ârâm ve hevâsına mutâba‘at ile fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ıma mugâyir vaz‘ u harekete cesâret itmenüz ile siz dahî ‘itâba müstahak olmuşsızdır. **İmdi:**

Bu def‘a sâdır olan fermân-ı kat‘ıyyü’n-nüffâzum size her kangı menzilde varup vâsıl olur ise bundan sonra paşanızı ‘illet ittihâd itmeğle şemşîr-i gazab-ı ateş-tâbımdan tahlîs-i rikâb idemeyeceğünizi mülâhaza idüp paşanız yine kemâ-kân ayak sürüyüp musâra‘atda kusûr itmek ihtimâli olur ise sakınup bir an ve bir sâ‘at tevakkufa ruhsat ve cevâz getirmeyüp eyâlet-i merkûmenün zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârıyla bir yere gelüp bayraklarınız açup inşâ‘a’llâhü’l-meliki’l-müte‘âl ‘alâ sebîlü’l-isti‘câl iki konağı bir iderek bir gün evvel gelüp ordu-yı hümâyûnuma munzamm olup hilâfet-i irtikâbdan be-gayet ittikâ ve ictinâb eylemenüz bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır.

Ba‘dehû şöyle ki, bu tenbîh-i hümâyûnumdan sonra siz dahî emr-i müsâra‘atda yine taksîr idersenüz paşanızı bahâne itmeğle ve gayr-ı ‘özü îrâdıyla bir vechile cürmünüz ‘afv olunmaz. Dirlikleriniz kat‘â alınmak ile dahî halâs olamayup eşedd-i ‘ukûbet ile hakkınızdan gelinmek mukarrerdir. Sonradan bilmedük ve âgâh olmadık dimeyesiz. Vebâlünüz boynunuza, ana göre mülâhaza idüp sâdır olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ımın mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız diyü te’kîd olunmuştır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

Bir sûreti [dahî], Sivas’a vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi’t-târihi’l-mezbûr

14

Sâbıkan Tuna kapudanı olan ‘Alî *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Sâbıkan Cezayir-i Garb Beğlerbeğisi olup hâliyâ Tuna Kapudanı olan Hüseyin *dâme ikbâlühû* Tuna’ya ta‘yîn olunan çekdiri ve firkateler ile yukarıya doğru me’mûr olmağla inşâ‘a’llâhü te‘âlâ senün olduğun mahalle gelüp vâsıl oldıkda nakline me’mûr olduğun zahîre üzerine bir kıt‘a şayka ile mu‘temedü’n-‘aleyh bir âdemünü alıkoyup Tuna şaykalarından mükemmel ve müretteb donanmış beş kıt‘a şayka ile sen dahî ma‘an gidüp me’mûr olduğun hidemât-ı ‘aliyyemde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re’y-i savâb-dîdî üzere hareket ve inşâ‘a’llâhü te‘âlâ sebîl-i dîn-i mübînde meâsir-i cemîle vücûda getürmeğe hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile bezl-i mechûd eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

[6]

15

İstanbul Kaim-makâmı ‘Ömer Paşa’ya ve İstanbul kadîsına hüküm ki:

Eflak voyvodası olan Kostantin gelüp Eflak voyvodası olanların mahrûse-i İstanbul’da meks idecek bir hâne ve ‘alâka-i sâiresi ola gelüp ve gelen voyvoda-yı mezbûr ‘adem-i kudretinden nâşi henüz meks idecek bir hâne ve ‘alâkaya eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olup mahrûse-i İstanbul’da Edirnekapısı dâhilinde hâneye ve Rum-ili Hisârı tarafında Kuriçeşme’de yalıya mutasarrıf olup Eflak voyvodası iken mürt olan Şerban nâm voyvodanın zikr olunan hâne ve yalısı irs-i şer’le oğluna ve kızına ve zevcesine intikâl eyleyüp mezbûrlar Nemçe keferesine firâr ve ‘isyân idüp zikr olunan hâne ve yalı cânib-i mîrîye ‘âid olup voyvoda-i mezbûre mahall ve münâsib olmağla kendüye cânib-i mîrîden ‘inâyet ve ihsân olunmak bâbında ‘inâyet ricâ itmeğin mezkûr Kostantin voyvoda Devlet-i ‘Aliyyem tarafına kemâl-i sadâkat ile ‘ubûdiyeti olup istikâmet ile hizmeti mukâbelesinde mürt olan Şerban’un mîrîye kalan hâne ve yalısı kendüye intikâl olunup ba’de’l-yevm mülkiyet üzere mutasarrıf olup mahalline kayd [ve] zabtına kimesne mâni olmamak için mâliye tarafından virilen emrim mûcibince Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından dahî emri şerîfim ricâ itmeğin mâliye tarafından virilen emrim mûcibince ‘amel olunmak için emri şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

16

Ber-vech-i arpalık Delvine Sancağı’na mutasarrıf olan Kaplan *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Mükemmel ve müretteb kapun ve şâki’s-silâh ve tâmmü’l-edevât âdemlerün ve livâ-i merkûmdan hâne hesâbı üzere ihrâcı fermân olan tüfenk-endâz piyâde ‘asker ile emîrî’l-ümerâi’l-kirâm Mora tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan ‘Alî *dâme ikbâlühûnun* yanına me’mûr olman ile sür’at ve şitâb üzere gelüp mahall-i mezbûrda hidemât-ı ‘aliyyemde bulunmak üzere sana birkaç def’a emri şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdı. Senden uğûr-ı hümâyûnumda her vechile gayret ve hamiyet me’mûl eylemek Rûz-ı Hızır mürûr ideli bu kadar zemân olup henüz ne mahalde olduğun kimesnenin ma’lûmı olmamağla mücerred senün ‘adem-i gayret ve hamiyet ve ihmâl ve tekâsülüne haml olunup mes’ûl olmuşsındır. Fermân-ı şerîfime muhâlif bu makûle hareketün sehânet-bende mazhar-ı ‘ukûbet olup ve zindanda müşâhede olunacağı mülâhaza olunmaz mı? **İmdi:**

Bu def'a sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ım sana ne halde ve ne mahalde varup vâsıl olur ise bu vakti sâir evkâta kıyâs eylemeyüp mütenebbih olup mukaddemâ me'mûr olduğun vech üzere inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem kemâl-i sür'at ve şitâb ile gelüp mahall-i merkûmda mevcûd bulunup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re'y-i savâb-dîdî üzere hidemât-ı 'aliyyemde bulunmağa bezl-i mechûd eyleyüp bundan sonra bir yerde meks ü ârâmdan be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânunm [sâdır] olmuştur.

Şöyle ki, bundan sonra ne tekâsül ve kusûrun sem'-i hümâyûnuma vâsıl olur ise vebâlün boynuna. Bir vechile 'özr ve cevâbun ihfâ olunmayup mu'âteb ü mu'âkab olman mukarrer ve muhakkaktır. Sonra nedâmet fâide virmez. İtmâm-kârî mülâhaza idüp ana göre hareket ve muhâlefetden be-gayet taharrüz eyleyüp sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

[7]

17

Ber-vech-i arpalık Hüdâvendigâr ve Karesi sancaklarına mutasarrıf olan Mehmed *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Bundan akdem emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Alî *dâme ikbâlihûnun* yanına me'mûr olduğunda uğûrunda ve yemîn ve yesârunda bulunan yörüklerden mu'âfiyet üzere Tatarpazarı tarafına me'mûr olanları Tatarpazarı'na ve Ağrıboz tarafına me'mûr olanları Ağrıboz tarafına ihrâc ve irsâl ve husûs-ı merkûmı 'illet ittihâdıyla meks ü ârâm eylemeyüp me'mûr olduğun mahalde mevcûd bulunmak üzere sana emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdı. Bu vakte değın itmâm-ı hizmet ve ihrâc itdüğün 'askerün defterini der-i devlet medârıma gönderüp sen mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd bulunman lâzım iken henüz ne mahalde olup ve 'uhdene havâle olunan husûsı ne sûrete ifrâğ eyledüğün ma'lûm olmamağla mücerred ihmâl ve tekâsülüne haml olunup müstahak-ı 'itâb olmuşındır. Sebîl-i dîn-i mübînde fermân-ı şerîfime mugâyir bu makûle vaz' u hareketün mukâbelesinde mazhar-ı saht u gazab-ı ateş-bâr-ı husrevânem olamamağa şükr idüp. **İmdi:**

Bu def'a sâdır olan fermân-ı şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım sana ne halde ve ne mahalde varup vâsıl olur ise bu vakti sâir evkâte kıyâs eylemeyüp bundan akdem ihrâcına me'mûr olduğun yörüklerden henüz bâki kalmış var ise inşâ'a'llâhü te'âlâ sür'at üzere ihrâc ve

me'mûr oldukları mahallere irsâl ve sen dahî bir gün evvel mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimün yanında mevcûd bulunup 'iyâzen bi'llâhi te'âlâ fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ıma muhâlefetden be-gayet ittikâ eylesesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

18

Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşlarından Hasan *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Bu sene-i mübâreke mu'âfiyyet şartıyla Mora tarafında vâki' ordu-yı hümâyûnuma me'mûr olan yörükleri bir sâ'at mukaddem ihrâc ve mahall-i merkûme îsâle sen mübâşir nasb ve ta'yîn olmuşdun. Husûs-ı merkûme me'mûr olalı bu kadar zemân oldu. Bi-'avnihî te'âlâ şimdiye değin itmâm-ı hizmet idüp der-i devlet medârıma gelmen iktizâ ider iken henüz ne mahalde olup ve husûs-ı merkûmı ne sûrete ifrâğ eyledüğün ma'lûm olmamağla mücerred 'adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâmahana haml olunup müstahak-ı 'itâb olmuşsındır. **İmdi:**

Bu def'a sâdır olan emr-i şerîfim sana her ne mahalde varup vâsıl olur ise bu tehâvün ü tekâsülün mukâbelesinde müşâhede ideceğün nedâmeti mülâhaza idüp ana göre hareket ve ihrâcına me'mûr olduğun yörüklerden henüz bâki kalmış var ise kat'â te'hîr ve tevakkuf itmeyüp bundan akdem me'mûr olduğun vech üzere bir gün evvel ihrâc ve mahall-i merkûmda mevcûd ve itmâm-ı hizmet eyledükden sonra ihrâc eyledüğün yörükleri yerleri ve yurdlarıyla 'ale'l-esâmî defter ve mührledüp ve imzâladup gönderüp der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm eyleyüp. Bundan sonra 'iyâzen bi'llâhi te'âlâ tekâsül ve taksîrden be-gayet ihtirâz eylesesin.

Şöyle ki, tâife-i mezbûrdan bu bâbda hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnımla mu'anven sâdır olan fermân-ı şerîfime muhâlif ve sebîl-i dîn-i mübînde me'mûr oldukları mahallerde bulunmada imtinâ' idenler gerek çeribaşılar ve gerek ihtiyârları ve sâirleridir, her kim olur ise olsun vebâlleri boyunlarına, haklarından gelinmek iktizâ eylemeğün ism ü resmleriyle yazup 'arz ve i'lâm eylesesiz ki sâire mûcib-i 'ibret için haklarından geline. Emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfini i'lân ve işâ'at ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hizmet eylesesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

19

Anadolu'dan 'asker ihrâcına me'mûr olan Vezîr 'Alî Paşa'ya ve [ ] kadîsına hüküm ki:

Kars [ve] Mar'aş sancağının ahâlîsi Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem ve 'arz-ı hâl gönderüp ber-vech-i arpalık livâ-yı merkûme mutasarrıf olan İbrâhîm Paşa re'âyâ fukarâsının hilâf-ı şer'-i şerîf küllî akçelerin alup kemâl-i zulm ve ta'addî ve tecâvüzünden nâşi gadr ve ta'addî itmeğle teşekkî ve tazallüm itmeleriyle. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimün huzûruna ihzâr ve da'vâ-yı hak ve ta'yîn-i mâdde iden husemâsıyla berâber idüp ahvâllerin şer'le görüp re'âyâ fukarâsının sâbit olan hukûk-ı şer'ıyyelerin sübûtudur. Ashâbına istirdâd olındıktan sonra vukû'ı ve sıhhati üzere der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm eyleyesiz diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

[8]

20

Diyâr-ı Bekr Vâlîsi Vezîr Kemankeş Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûn nusret-makrûnıma me'mûr olan vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ kapularında olan tüfenkci levendâtun her birine sefer bahşîşi on ikişer guruş virilüp ziyâde ve noksan virilmemek üzere bundan akdem fermânım olmağla Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz olan mâliye defterlerine kayd ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-yı fihâma başka başka evâmir-i şerîfem gönderilüp sana dahî tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken hâliyâ kapunda olan levendâtun ba'zıları Anadolu'da gezüp fesâd ü şekâvet itmek mülâhazasıyla ziyâde bahşîş mütâlebesini bahâne idüp kapundan ayrılıp tahalluk itdükleri mesmû'-ı hümâyûnum olup husûs-ı mezbûr sâire kıyâs olmayup bu bâbda kat'î fermân-ı şerîfim sâdır olup bir akçe ve bir habbe ziyâde ve noksan virilmesine bir vechile rızâ-yı hümâyûnum olmamağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Kapunda olan levendâta muhkem-i tenbîh ve te'kîd eyleyesin ki bundan akdem sâdır olan fermân-ı şerîfimde ta'yîn ve tasrîh olduğı üzere on ikişer guruşdan ziyâde bahşîş mutâlebesiyle fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlîme mugâyir-i vaz' u hareketden taharrüz ve ictinâb eyleyeler. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup tahalluk ve on ikişer guruşdan ziyâde bahşîş bahânesiyle me'mûr oldukları gazve-i hümâyûnumdan immâ ve imtinâ' ve Anadolu'da fesâd u şekâvet kasdıyla kapundan ayrulurlar ise vebâlleri

boyunlarına, bundan sonra o makûlelerin buldukları yerlerde bilâ-emân haklarından gelinmek üzere taraf taraf evâmir-i şerîfem gönderilüp cezâları tertîb olunur. Sonradan bilmedük ve âgâh olmadık dimesünler, emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfinden cümlesini haberdâr eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

21

Anadolu'dan 'asker ihrâcına me'mûr olan Vezîr 'Alî Paşa'ya hüküm ki:

Bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûn nusret-makrûnuma me'mûr olan vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ kapularında olan tüfenkci levendâtun her birine sefer bahşîşi on ikişer guruş virilüp ziyâde ve noksan virilmemek üzere bundan akdem fermânım olmağla Hazîne-i 'Âmiremde mahfûz olan mâliye defterlerine kayd ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ-yı fihâma başka başka evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken hâliyâ ba'zıları kapusuz bacasuz Anadolu'da gezüp fesâd u şekâvet itmek mülâhazasıyla ziyâde bahşîş mütâlebesini bahâne idüp kapularından ayrılıp tahalluk itdükleri mesmû'-ı hümâyûnum olup husûs-ı merkûm sâire kıyâs olunmayup bu bâbda kat'î fermân-ı şerîfim sâdır olup bir akçe ve bir habbe ziyâde ve noksan virilmesine bir vechile rızâ-yı hümâyûnum olmamağla.

İmdi:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, taraf taraf âdemler gönderüp kapuda bacada olan levendâta muhkem-i tenbîh ve te'kîd eyleyesin ki bundan akdem sâdır olan fermân-ı şerîfimde ta'yîn ve tasrîh olduğu üzere on ikişer guruşdan ziyâde bahşîş mütâlebesiyle fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlime mugâyir-i vaz' u hareketden taharrüz ve ictinâb eyleyeler. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup tahalluk ve on ikişer guruşdan ziyâde bahşîş [bahânesiyle] me'mûr oldukları gazve-i hümâyûnumdan immâ ve imtinâ' ve Anadolu'da fesâd u şekâvet kasdıyla hizmet eyledükleri kapularından ayrılırlar ise vebâlleri boyunlarına, bundan sonra o makûlelerin buldukları yerlerde bilâ-emân haklarından gelinmek üzere taraf taraf evâmir-i şerîfem gönderilüp cezâları tertîb olunur. Sonradan bilmedük ve âgâh olmadık dimesünler. Emr-i şerîfimün memhûr ve mümzâ birer sûretini etrâfa perâkende ve mazmûn-ı münîfini i'lâm u işâ'at eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

22

Âsitâne kaim-makâmına ve kadîsına hüküm ki:

Galata re‘âyâlarından olup kettâncı tâifesinden Manol ve Belosarda ve İlya ve Atanaş ve Antuvan ve Nikola ve [ ] ve [ ] ve sâirleri gelüp bunlar hasır ve hına satanlardan kettân ve hına ve hasır iştirâ idüp mahmiye-i mezbûrede piriñç iskelesinde ümmet-i Muhammed’e bey‘ idüp dahl olunmak îcâb itmez iken kettâncı tâifesi piriñç iskelesinde bey‘ itdirmemek üzere “Yeddimizde hatt-ı hümâyûn vardır” diyü ta‘addî olunduğın bildirüp medîne-i mezkûrede Balıkpazarı Kapusu dâhilinde yedi ‘aded kâr-gîr mahzenler ihrâkdan emîn olmağla sâhiblerinün rızâsıyla istîcâr ve içinde iştirâ eyledükleri metâ‘ı bey‘ itmeleriyle kettâncılar tarafından muhâlefet olunmamak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Zikr olunan mahzenler sâhiblerinün rızâsıyla istîcâr ve içlerinde bey‘ ve iştirâlarına bir kimesne muhâlefet itmemek üzere yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

[9]

23

Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezîr Halîl Paşa ve ol tarafa me’mûr olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve Arnavud beğ ve beğzâde ve ocakzâde ve alaybeğleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı ve sâir tavâif-i ‘askere hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Bundan akdem sana emr-i şerîfim gönderilüp vakt u zemânıyla Kosova sahrâsında dernek ve cem‘iyyet ve bi-‘avnihî te‘âlâ ol havâlîde kal‘ u kam‘ ve istîsâl-i a‘dâ-yı liyâma ikdâm ve ihtimâm eylemek üzere tenbîh-i hümâyûnum olup gerek Arnavud beğ ve beğzâdelerinün husûslarında ve gerek tüfenk-endâz piyâdelü zâtın ‘ulûfe ve bahşîş ve zahîreleri emrinde ve sâir ma‘kûl ve münâsib gördüğün me’mûllerinde bi-l-cümle müsâ‘ade-i ‘aliyye-i pâdişâhânem erzânî kılınup bu sene-i mübârekeke kemâl-i gayret ve hamiyet ile sebîl-i dîn-i mübînde cümleüzdün meâsir-i cemîle me’mûl ve muntazır iken bu vakte değîn mahall-i me’mûrda bulunmayup bu ana değîn tebâtu’ ve tesâkulunuzdan a‘dâ-yı liyâm ve re‘âyâ eşkiyâsı ferc bulunup ba‘zı kasabât ve kurâya îsâl-i mazarrata cesâret itdükleri sem‘-i hümâyûnuma ilka olunmağın mücerred sizün ‘adem-i gayret ve hamiyet ve kemâl-i tekâsül ve ihmâlinüze haml olunmağla mes‘ûl olmuşsızdır. **İmdi:**

Bu def‘a sâdır olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ım size vardığı gibi bundan sonra bir vechile bast-ı me‘âzide mesâğ olmaduğın mülâhaza idüp inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bundan akdem me‘mûr olduğun üzere kalkup sür‘at ve şitâb ile mahall-i merkûme varup müctemi‘ olup bi-‘avni’llâhi’l-meliki’l-mu‘în i‘lâ-i kelime-i dîn için ol havâlîden kal‘ u kam‘ ve istisâl-i a‘dâ-yı dûzah-karîn ve dîn-i mübîne nâfi‘ sâir husûslara kemâ-yenbağî bezl-i mechûd eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

24

Yeniil ve Türkmen-i Haleb ve Kilis ve Reşvân Ekrâdı ve ifrâz-ı Zü’l-kadriye ve Danişmendlü ve Hamalu ve Hacı Ahmed Türkmeni ve Boz-ulus ve Rakka Ekrâdı ve Mar‘aş ve Adana ve Kars [ve] Zü’l-kadriye ve Payas ve mülk-i etrâfda vâki‘ cemâ‘atler ve Mardîn voyvodalığına tâbi‘ ‘aşâir-i ekrâd ve Badilli cemâ‘ati ve sâir sefer-i hümâyûnuma me‘mûr olan Türkmen ve Ekrâd cemâ‘atleri ve ‘aşîretlerinün boybeğlerine ve kethudâlarına ve iş erlerine hüküm ki:

İ‘lâ-i kelime-i dîn ve îfâ-yı sünnet-i seniyye-i fahrü’l-mürselîn için bu sene-i mübârekeke musammem olan gazve-i hümâyûnum için me‘mûr olan Türkmen ve Ekrâd dilâverleri evvel baharda Edirne sahrâsında livâ-i hadrâ-i Resûlu’llâh’un tahtında mevcûd bulunmak üzere birkaç def‘a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Sizden sebîl-i dînde küllî gayret ve hamiyet ümmîd olmağla şimdiye değın ordu-yı hümâyûnuma munzamm olmanız lâzım iken Rûz-ı Hızır mürûr ideli bu kadar zamândır henüz gelüp irişemedüğünüzden ‘itâba müstahak olmuşsızdır. Vakt-i hareket karîb olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bir gün ve bir sâ‘at mukaddem gelüp hidemât-ı dîn-i mübînde bulunmanız ehemmi mühimmât-ı dîniyyeden olmağla emekdârlardan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân [ ] *zîde mecdühû* sür‘at ve şitâb üzere tesyîr için ta‘yîn ve irsâl olunmuşıdi.

[İmdi:]

Siz ki zikr olunan ‘aşîret ve cemâ‘atlerinün boybeğleri ve kethudâları ve iş erlerisiz. Mübâşir-i mûmâ-ileyh esnâ-yı tarîkda her kangınıza mülâkî olup bu bâbda sâdır olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘umun mazmûn-ı münîfinden sizi habîr ve âgâh ider ise bu vakti sâir evkâta kıyâs eylemeyüp vakt-i temrîn teng olduğın mülâhaza idüp ana göre hareket ve gice gündüz dimeyüp yolına düşüp at çayırlatmak bahânesiyle ve vücûh-ı âhar ile kat‘â bir yerde meks u ârâm eylemeyüp inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ordu-yı hümâyûnum Edirne’den hareket itmezden mukaddem bölük bölük gelüp pîş-gâh-ı şevket-i destgâh-ı husrevânemde alay gösterüp mu-‘asker-i zafer rehberime munzamm ve taht-ı livâ-i Resûlu’llâh’da mevcûd

bulunmağa her birinin kemâ-yenbagî bezl-i mechûd eyleyüp iş bu tenbîh-i hümâyûnumdan sonra ba‘de‘l-yevm bir yerde tevakkuf ve ârâmdan be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin. Vakt teng olmağla me‘mûr olduğun vech üzere zikr olunan cemâ‘at ve ‘aşîretlerden rast geldüğün cemâ‘at ve ‘aşîret boybeğlerini ve kethudâ ve iş erlerini ve sâirlerini fermân-ı şerîfimün mazmûn-ı münîfinden haberdâr ve bir sâ‘at mukaddem gelüp irişmek üzere tenbîh ü te‘kîd iderek nihâyete varup ve cümlesini önüne katup inşâ‘a‘llâhü te‘âlâ sür‘at üzere tesyîr ve bir gün evvel getirüp ordu-yı hümâyûnumda mevcûd eylesesin. Şöyle ki, bundan sonra her kim fermân-ı şerîfime muhâlif hareket ve size gelüp irişmekte tekâsül ve taksîr ider ise vebâlleri boyunlarına bilâ-emân haklarından gelinür. Ana göre ma‘lûm idinüp fermân-ı şerîfimün mazmûn-ı münîfini icrâda def‘-i kuvvet eylesesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

[10]

25

Mısr vâlisine ve ümerâ-i Mısr-ı Kâhire‘ye ve yedi bölük ağalarına ve kethudâlarına ve sâir ihtiyârlarına hüküm ki:

Siz ki müşâr-ı ileyhimsiz. Dergâh-ı Mu‘allâm‘a mektûb ve mahzar gönderüp cenâb-ı emâret-meâb eyâlet-i nusret-i sa‘âdet-i iktisâb Emîr-i Mekketü‘ş-şerîf Ahmed bin Gâlib *dâme sa‘duhûnun* sâdât-ı haremeyn ile hüsn-i zend kâtibi olmamak üzere emâret-i Mekke-i Mükerrime eşrâf-ı sâlifînün ebnâsından birine tefvîz olunmak için i‘lâm olunduğı sem‘-i hümâyûnuma ilka olunup Mekke-i Mükerrime ‘azmü ha‘llâhü te‘âlâ ilâ yevmi‘l-kıyâmün emâret ve hükûmeti mûmâ-ileyh Şerîf Ahmed bin Gâlib *dâme sa‘duhûya* tefvîz ve taklîd olalıdan berü kemâl-i ittikâ ile müteşebbis ‘urvetü‘l-vüsgâ olup aktâr-ı Hicâziyye’nün nizâm-ı hâl ve refâh-bâl ve irâhe-i ‘iyâz ve izâle-i şerr ve fesâdına mücidd ü sâ‘î olup te‘mîn-i mesâlik-i hüccâc ve züvvâr ve sâir ahvâl ve âsârdan bi‘l-cümle harekâtı rızâ-yı ‘an iktizâ-yı mülûkâneme muvâfık ve mutâbık ahâlî-i Haremeynü‘ş-şerîfeynün iltimâsı ve ‘arz-ı mahzarlarıyla olup lâkin müşârün-ileyhün taraf-ı hilâfında olan şurefâdan bu emre müteşevvik olanların makarr-ı emârete i‘tilâ idenlerinden cemî‘-i ezminede taraf-ı saltanat-ı ‘aliyyeme sadâkat ile inkıyâd ve itâ‘at ve emânet ve istikâmet-i mu‘âyene ve müşâhede olunmayup umûr-ı Haremeyn-i Muhteremeyn‘e vehn ve hâle-i tatarrukata bâ‘is fiteni îkâ-i zannıdan hâlî olmadıkları tecrîbe ile ma‘lûm ve mütehakkık olmuştur. Hâlâ i‘lâm olunduğı üzere ba‘zı sâdât beyninde dahî fi‘l-cümle münâsefet ve münâdât ve münâferet ve mu‘âdât vukû‘ı mütehakkık olduğü hâlde yine anların ağrâz-ı fâsîdelerinden

nâşî desâisi ve ihtiyâlleri olmasında kat'â şâibe yoktur. Husûs-ı merkûm umûr-ı sâireye kıyâs olunmayup bu makûle ashâb-ı aġrâzun aġrâ ve tahrîz ile nizâm-ı ahvâl-i Haremeyn'e bir vechile ihlâl ve ictimâ'-ı şeml-i müslimeye teferruk ve teşettüt-i 'urûzata bâ'is olur harekâta kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamaġla tebâguz ve tehâsüdlerinden nâşî bu makûle tahrîk-i fiten ve tehyîc ve âsâra nâire-i şerr ve ... idenleri zecr ve red' ve hırs ve tama' ve töhmet-i ... rütbe-i ba'îdü'l-menâl-i emârete dest-rest bulmak hevâ ve hevesinde olanları zebb ve men' idüp müşârun-ileyh Şerîf Ahmed bin Gâlib *dâme sa'duhûn*un istikrâr ve istiklâl ve istikâmet-i ahvâline her birinüz ifrâġ ve sa'y ve bezl ü mechûd eylemenüz ile tahassul[e] rızâ-yı hümâyûn ve ihrâz-ı du'â-i haber-i icâbet-i mazmûnım eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

26

Niġbolı tarafına 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîr Tursun Mehemed Paşa'ya hüküm ki:

Sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan 'askeri ve tekâlif viren re'âyâdan olmayup ahâlî-i vilâyetin zî-kudretlerinden olmak üzere zahîreleriyle piyâde tüfenk-endâz Silistre kazâsından kırk baş nefer, Çardak kazâsından on beş nefer, Umurfakih kazâsından on beş nefer, vakf karyeleriyle ma'an Babadaġı kazâsından seksen nefer ve Balçık kazâsından yetmiş nefer ve Prevadî kazâsından seksen nefer, Varna kazâsından kırk nefer, Hacıoġlu Pazarı kazâsından yüz nefer ve Karasu kazâsından elli nefer ve Mankalya kazâsından kırk nefer, vakf karyeleriyle ma'an İsakcı kazâsından on nefer ve Tulca kazâsından on nefer ve Karın-âbâd kazâsından doksan nefer ve Aydos kazâsından yirmi beş nefer ihrâc ve emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech-i arpalık Niġbolı sancaġına mutasarrıf olan Sâlih *dâme ikbâlühûn*un yanında mevcûd itdirilmek üzere bundan akdem birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Bu vakte deġin cümlesinün mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında mevcûd bulunmaları ehemm ü elzem iken henüz 'asâkir-i merkûme fermânım olduġı vech üzere temâmen mahall-i me'mûrda bulunmadıkları mesmû'-ı hümâyûnum olmaġın hükkâm ve a'yân-ı vilâyetün tekâsül ve taksîrlerine haml olunmuşdır.

İmdi:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Bi-'avnihî te'âlâ ol tarafun tanzîm-i ahvâli senün 'uhde-i himmetüne tefvîz olunmaġın emr-i şerîfim sana vardıġı gibi zikr olunan kazâların zî-kudretlerinden fermânım olan ol mikdâr tüfenk-endâz piyâde 'askeri mukaddemâ fermânım olduġı üzere inşâ'a'llâhü te'âlâ seri'an ve 'âcilen ihrâc ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-

ileyhün yanında mevcûd itdirdükden sonra her kazâdan ihrâc olunan ‘askeri ‘ale’l-esâmî tahrîr ve defter ve bu vakte deĝin ‘adem-i ihrâcına bâ‘is ve esbâb-ı mevâki’ her ne ise sıhhat-i vukû‘ı üzere yazup der-i devlet medârıma ‘arz u i‘lâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

[11]

27

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Lipova alaybeĝisi Mehemmed ve ‘azebân-ı evvel ağası Mustafâ *zîde kadruhumâ* Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz-ı hâl idüp bunlar üsârâdan olup va‘deleri mürûr itmeĝle bir mikdâr bahâlarıçün tedârük eyledükleri ‘abâ ve çizme makûlesi eşyâ ile meskenleri tarafına mürûrlarına mûmâna‘at olunmamak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden [**İmdi:**]

Sen ki voyvoda-i merkûmsın. Mürûrlarına kimesne mâni‘ olmayup emîn ü sâlim geçirilmeleri bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

28

Âsitâne Kaim-makâmı Vezîr ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı ‘Âlî cebecileri neferâtı cebecibaşı ile ‘ale’l-‘acele kalkup Edirne’ye gelmeleri lâzım gelmeĝle emr-i şerîfim varduĝı gibi te’hîr itdirmeyüp bir gün ve bir sâ‘at mukaddem Edirne’ye gelüp vâsıl olmaları muhkem-i tenbîh idüp ve ‘ale’l-‘acele kaldırdup cebecibaşı ağayı ‘ale’l-‘umûm cebeci neferâtı ile ve çorbacıları ile yollayasız diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

29

Âsitâne kaim-makâmı vezîr-i müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı ‘Âlî topçıları neferâtı topçibaşı ağa ile sefer-i hümâyûnuma me’mûr olup ‘ale’l-‘acele kalkup Edirne’ye gelüp ordu-yı hümâyûnuma mültehih olmaları lâzım olmaĝla emr-i şerîfim varduĝı gibi te’hîr itdirmeyüp bir gün ve bir sâ‘at mukaddem Edirne’ye gelüp vâsıl olmaların muhkem-i tenbîh idüp ve ‘ale’l-‘acele kaldırdup topçibaşı ağayı ‘ale’l-‘umûm topçı neferâtı ile ve çorbacıları ile yollayasız diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

30

Niğbolu tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezîr Tursun Mehemmed Paşa’ya hüküm ki:

Etrepolı nâibi Mevlânâ Receb Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp Etrepolı kasabası ahâlîsi meclis-i şer‘a varup kasaba-i mezkûr dört derbend ağzı olup muhâfazası ehemmiyetli elzem olmağla zikr olunan derbendleri muhâfaza için bostancı ustalarından ‘Osmân *zîde kadruhû* ta‘yîn olunup ve *zî-kudret*lerinden ihrâcı fermânım olan tüfenk-endâz piyâde ‘asker derbend-i mezkûrlarun muhâfazasına irişmedin, dört yüz mikdârı Macar katanası kasaba-i merkûmı basup otuz altı nefer kimesneyi şehîd ve emvâl [ve] erzâkların gâret idüp bi-‘avnihî te‘âlâ küffâr-hâksârdan dahî elli bir kâfir katl olunup derbend muhâfazasına me‘mûr olan usta-i merkûm ihrâcı fermânım olan kazâlardan bi-gayr-ı ‘âmm ‘askerile me‘mûr oldığı derbendleri ve kasaba-i mezbûrî muhâfaza idüp Şumnı ve Eski Cum‘a kazâları ahâlîleri itâ‘at-i emr-i şerîfim eylemedükleri ‘arz itmeğın

[İmdi:]

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Zikr olunan Şumnı ve Eski Cum‘a kazâlarınun *zî-kudret*lerinden mukaddemâ fermânım olan piyâde tüfenk-endâzı bi-eyy-i vechin-kân ihrâc ve me‘mûr oldukları mahalde mevcûd itirdüp bir ferde ta‘allül ve muhâlefet itdirilmeyüp sâdır olan fermân-ı şerîfime ‘adem-i imtisâl ile ‘avk ve te’hîre bâ‘is olanlar her kimler ise ism u resmleriyle der-i devlet medârıma ‘arz eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

31

Eğridere muhâfazasında olan sancakbeği [ ] dâme ‘izzehûya hüküm ki:

Eğridere kasabası muhâfazasına ta‘yîn olunan Fârisân-ı sâni neferâtı ağası Hasan’un hidmete iktidârı olmayup ağalıkdan kasr-ı yed eyledüğün ‘arz eylediği ecilden

[İmdi:]

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Mezbûr Hasan’un hidmete kudreti olmayup ağalıkdan kasr-ı yed eylemeğle zikr olunan Fârisân-ı sâni ağalığı müstahikk olan kimesneye ‘arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

[12]

32

Ser-‘asker Vezîr Tursun Mehemed Paşa’ya hüküm ki:

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm Hezargrad kadîsı Mevlânâ Sâlih *zîde fazluhû* Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Süleymân Çavuş *zîde kadruhû* meclis-i şer‘-i şerîfe varup Niğbolı sancağına mutasarrıf olan emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Sâlih *dâme ikbâlihûn*un kethudâsı Mustafâ’nun Dîvân-ı Edirne’ye ihzârı fermân olunmağın “Ben dahî mezbûrî Hezargrad kazâsına tâbi‘ Burizan nâm karyede bulup sâdır olan fermân-ı şerîf-i ‘âl-i şân muvâcehesinde kırâat olunup ol dahî benümle ma‘an Dîvân-ı Edirne’ye ‘azîmet ve karye-i merkûme kurbinde vâki‘ meşeliğe vardığımda etbâ’ı meşelukden çıkup üzerime hücûm ve yedimden alup ma‘an firâr eylediler. Vukûfı olan kimesnelerden istihbâr olunup vâki‘ hâl tahrîr ve i‘lâm olunması matlûbımdur” didükde kasaba-i mezbûre ve kurâ ahâlîlerinden mevcûd olan kimesnelerden suâl olundıkda “Fi’l-hakîka mezbûr Süleymân Çavuş ile merkûm Mustafâ Ağa ma‘an Edirne’ye ‘azîmet idüp karye-i merkûme kurbinde meşeliğe geldüklerinde etbâ’ı üzerine gelüp mezbûr Süleymân Çavuş’un yedinden alup firâr itdükleri mu‘âyene ve müşâhede eyledük” diyü haber virmeleriyle ‘arz eyledüğü ecilden. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mukaddemâ der-i devlete ihzârı fermânım olan Sâlih Paşa kethudâsı bi-eyy-i vechin-kân buldırup kayd [u] bend ile varan mübâşire teslîm ve yanınca âdemler koşup der-i devlet medârıma ihzâr eylesin. Bu husûsda ‘özü ve bahâne olmayup her ne tarîkla mümkün ise ele götürüp ihzâr olunması sana havâle olunmuşdır. Kemâl-meretebe ihtimâm ile tahassüs ve tefahhus idüp ve ele götürüp ihzâr itdiresiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

33

Dergâh-ı Mu‘allâm kapucubaşlarından olup yörük ihrâcına me’mûr ‘Ömer *dâme mecdühûya* ve Gümülcine nâibine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb ve ahâlîsi mahzar gönderüp iş bu sene-i mübâreke kazâ-i mezbûrda sâkin gerek eşkinçi ve yamak ve küreci ve suce ve Medîne-i Münevvere ve yağcı ve Gâzi Evrenos ve Sultân Bâyezîd ve Sultân Murâd Evkâfı yörüklerinden mu‘âfiyet şartıyla Tatarpazarı’nda tecemmü‘ itmek üzere beş yüz nefer yörük ihrâcı için fermân-ı şerîfim sâdır olmağla cânib-i şer‘den mürâsele ile dâ‘vet ve ‘akd-ı meclis olunup sâdır olan fermân-ı şerîfim tavâif-i mezbûre muvâcehesinde feth ü kırâat ve ceng ü harbe

kadir olanları Tatarpazarı'na irsâl olunmak üzere muhkem-i tenbîh ü te'kîd olundıkda tavâif-i mezbûrdan eşkinci yörük ve Medîne-i Münevvere ve küreci ve Sultân Murâd ve Gâzi Evrenos yörükleri fermân-ı şerîfe itâ'at idüp Sultân Bâyezîd ve yağcı "Bizler yörük değiliz, Tatarpazarı'na gitmezüz, Dîvân-ı Hümâyûn'a gidüp ahvâlimizi i'lâm ideriz" diyü 'inâd ve içlerinden ba'zı eşirrânun sözlerini istimâ' ve anların igvâlarıyla cem'iyet mahkemeye gelüp itâ'at-i emr-i şerîf itmeyüp bayrak açup cem'iyet ile Edirne'ye gelmek üzere 'azîmetlerin 'arz u mahzar eylemeleriyle [**İmdi:**]

Sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin. Mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince me'mûr olduğun üzere bir gün evvel neferât-ı mezbûreyi bi't-temâm ihrâc ve mahallinde mevcûd itdirüp ba'de'l-yevm 'illet ve bahâne ile 'avk ve te'hîre bâ'is olanları ahz idüp der-i devlet medârıma ihzâr eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

34

Yörük ihrâcına me'mûr Ya'kûb Çavuş'a İpsala ve Ferecik ve Ma'lkara ve Çorlu ve Hayrabolu ve Vize ve Keşan ve Saray ve Çatalca ve Uzunköprü kadîflarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp bundan akdem Seddü'l-bahr Kal'âsı muhâfazasında olan vezîr-i mûkerrem Hüseyin Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* yanında mevcûd bulunmak üzere zikr olunan kazâlardan ihrâcı fermânım olan yörük tâifesi temâmen ihrâc olunmayup yaylaklarında ketm u ihfâ olduğun 'arz itmeleriyle [**İmdi:**]

Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin. Ta'yîn olduğun üzere fermânım olan neferâtı her bir kazâdan emr-i mezbûrda tasrîh olduğun vech üzere temâmen ihrâc idüp ta'cîl 'ale'l-müte'accil mahallinde mevcûd eylemeye dikkat ve ihtimâm eylesin. Te'allül ve muhâlefet idenleri ve ahâlî-i vilâyetden 'avk ve te'hîre sebep olanları ahz idüp kayd u bend ile der-i devlet medârıma ihzâr eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

Bâlâda mestûr olan fermân sıhhati üzere aşâğa kayd olunmuşdır.

[13]

35

Dergâh-ı Mu'allâm kapucıbaşılardan yörük ihrâcına me'mûr olan [ ] *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Çirmen kazâsı nâibi Mevlânâ Hasan *zîde 'ilmuhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp kazâ-i mezbûrda vâki' yörük tâifesi gerek eşkinci ve gerek yamak ve küreci ve suce ve Medîne-i Münevvere ve Sultân Bâyezîd ve

Sultân Murâd ve Gâzi Evrenos Evkâfı yörükleri dimeyüp neferât-ı mezbûreyi ihrâc ve Tatarpazarı nâm mahalle tecemmü' eylemeleriçün bundan akdem emr-i şerîfimle vardığında tâife-i mezbûre mâ'rifet-i şer'le tahrîr olındıkda içlerinden ancak kırk nefer âdem defter olunup yirmi neferi ta'allül ve muhâlefet idüp ancak yirmi neferi ihrâc ve mahall-i me'mûre irsâl olunup yaylaklarında birbirlerin ihtifâ eyledüklerin 'arz eylediği ecilden **[İmdi:]**

Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin. Ta'yîn olduğun üzere her bir kazâdan fermânım olan neferâtı temâmen ihrâc ve bir gün evvel mahallinde mevcûd idüp ta'allül ve muhâlefet idenler ve 'avk ve te'hîre bâ'is olanlar her kimler ise ahz idüp der-i devlet medârıma ihzâr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

36

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîr Tursun Mehemed Paşa'ya hüküm ki:

Sefere me'mûr olan 'askeri ve tekâlif viren re'âyâdan olmayup ahâlî-i vilâyetün zî-kudretlerinden olmak üzere Niğbolı sancağında vâki' olan kazâlardan zahîreleriyle Plevne kazâsından yirmi nefer ve Turnay kazâsından kırk nefer ve Hotalıç kazâsından yirmi nefer, Lofça ma'a Etrepolı kazâsından kırk nefer, Zıştovi kazâsından yirmi nefer, Ruscuk kazâsından seksen nefer, Hezargrad kazâsından doksan nefer, Şumnı kazâsından yüz on nefer, Eski Cum'a kazâsından otuz nefer, Alakilise kazâsından otuz nefer piyâde tüfenk-endâz 'asker [ihrâc] fermânım olup Edirne bostancı ustalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Osmân Usta *zîde kadruhû* ma'rifetiyle ihrâc ve Vidin taraflarında vâki' derbendler muhâfazasına ta'yîn ve gereği gibi hıfz u hirâset itdirilmek üzere birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuşidi. Bu vakte değin henüz ihrâc olunmadığı mesmû'-ı hümayûnum olmağın hükkâm ve a'yân-ı vilâyetün ihmâl ve tekâsüllerine haml olunup ol tarafun bi-'avni'llâhi te'âlâ tanzîm-i ahvâli ve umûr-ı cumhûrı senün 'uhde-i himmetüne havâle olunmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Zikr olunan kazâların zî-kudretlerinden vech-i meşrûh üzere ihrâc ve fermânım olan ol mikdâr piyâde tüfenk-endâzı zahîreleriyle mukaddemâ fermânım olduğu vech üzere inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem ihrâc ve merkûm 'Osmân Usta ma'rifetiyle Vidin tarafında vâki' derbendlerin muhâfazasına ta'yîn ve bi-'avni'hî te'âlâ husûs-ı merkûm gereği gibi nizâm virildikten sonra her kazâdan ihrâc olunan 'askeri 'ale'l-esâmî defter ve tahrîr ve her derbende ne

mikdâr ‘asker ta’yîn olunduğunu ve bu vakte değin ihrâcına esbâb-ı mevâki’a ne olduğunu sıhhat-i vukû’ı üzere serî’an ve ‘âcilen der-i devlet medârıma ‘arz u i’lâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

37

Ser-‘asker Vezîr Tursun Mehemmed Paşa’ya hüküm ki:

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm Medîne-i Lofça kadîsı Mevlânâ Seyyid Ahmed *zîde fazluhû* Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp Lofça kasabasında sâkin olan ‘ulemâ ve sulehâ ve fukarâ ve re‘âyâ ve berâyâsı meclis-i şer‘a varup kasaba-i mezbûr intihâ bir serhad olup küffâr-hâksâr katanasından ekser kurâları perâkende ve perîşan olduğundan ma‘dâ bâkî kalan kurâlarında her-bâr katana eşkıyâsı gelüp hayvanâtların sürüp ve ahâlîlerinin kimini katl ve kimini esîr idüp kasaba-i merkûmeden bir sâ‘atlik mahalle çıkmağa iktidârları olmayup ve muhâfazacısı dahî kalîl olup anlar dahî ekser ‘askerün alup sefer-i hümâyûnuma me‘mûr olmaları ile hâlleri dîger-gûn olduğu i’lâm ve ‘arz eylediği ecilden, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Kasaba-i mezbûrede sâkin olan ümmet-i Muhammed’i a‘dâ-yı dîn mazarratından hıfz u hırâset itmekde ihtimâm idüp kasaba-i mezbûre ahâlîsinden ba‘zıları diyâr-ı âhire gitmek üzere arabalara eşyâsın tahmîl itmeğle sâirelere dahî havf müstevlî olup perîşan olmağa yüz dutmuşlar. **İmdi:**

Mezbûr hatmân men‘ idüp ahvâlleriyle takayyüd eylesesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

[14]

38

Bostancıbaşıya hüküm ki:

Vize kazâsında nâibü’ş-şer‘ olan Yusuf ve Saray kazâsında nâibü’ş-şer‘ olan Mevlânâ ‘Abdullah *zîde ‘ilmuhû* Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp kasaba-i mezbûr ahâlîlerinden Mehmed imâm ve müezzîn Mehemmed ve ‘Alî Hoca ve Şa‘bân halife ve el-Hâcc Hasan ve el-Hâcc İbrâhîm ve Mehmed Çelebi ve Hüseyin Çelebi ve el-Hâcc ‘Alî ve ‘Osmân Çelebi ve Mehemmed Çelebi ve Hüseyin Çelebi ve Mustafâ Bey ve sâirleri ve Vize kasabasının bi’l-cümle ahâlîsi meclis-i şer‘a varup her biri bir vech üzere takrîr-i kelâm eylediler ki kasabaları etrâfında dört bayrak haydûd eşkıyâsı zuhûr ve müstevlî olup koyun ve kuzuların alup ekl ü bey‘ idüp hayvanâtların taşra çıkarmağa iktidârların ve odun kesmeğe kudretleri olmaduğın bildürüp ba‘de’l-yevm men‘ ü def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden **[İmdi:]**

Sen ki bostancıbaşı-i mûmâ-ileyhsin. Mezbûr kazâlardan zuhûr iden haydûd eşkıyâsı[nı] a'yân-ı vilâyet ile bir vechile def'î mümkün ise bir mikdâr usta ta'yîn eyleyüp def'-i mazarrat eylesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

39

Ser- 'asker Vezîr Mehemmed Paşa'ya hüküm ki:

Lofça kazâsına tâbi ' kasaba-i Etrepoli'da nâibü'ş-şer' olan Mevlânâ Receb *zîde 'ilmuhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr ahâlîsi meclis-i şer'a varup bundan akdem Etrepoli etrâfında olan derbendleri sedd ü hıfz için 'Osmân Usta *zîde kadruhû* ta'yîn olunmağla mahall-i me'mûrede muhâfazada olmak üzere ihrâcı fermânım olan nefer-i 'âmm 'askerün mahall-i mezbûre gelüp lâkin henüz Şumnı ve Eski Cum'a kazâlarından ihrâcı fermânım olan nefer-i 'âmm 'askerinin henüz irişmeyüp hâlleri dîgergûn olduğın bildirüp ol bâbda hükmi-hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Zikr olunan Şumnı ve Eski Cum'a kazâlarınınun zî-kudretlerinden fermânım olan tüfenk-endâz piyâde 'askeri bi-eyy-i vechin-kân ihrâc ve me'mûr oldukları mahalde mevcûd itdirdüp bir ferde te'allül ve muhâlefet itdirilmeye. Sâdır olan fermân-ı hümâyûnumun 'adem-i imtisâl ile 'avk ve te'hîre bâ'is olanlar her kimler ise ism ü resmleriyle der-i devlet medârıma 'arz eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

40

Harput kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi ' Tadem nâm karyenün zimmiyân tâifesi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp karye-i merkûmede vâki' kadîmi yedlerinde terk olunan manastırlarınun saçakları mürûr-ı eyyâmile termîme muhtâc olduğın bildirüp şer'le keşf olunup asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden **[İmdi:]**

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin. Kadîmi yedlerinde terk olunan manastırın asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmamak şartıyla süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak üzere hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene 1101

41

Âsitâne-i Sa‘âdetim’de Sadâret-i ‘Azmi Kaim-makâmı Vezîr ‘Ömer Paşa’ya hüküm [ki]:

Hâliyâ vakt-ı hareket-i sefer hulûl itmeğle Rum-ili tebe‘âsından Anadolu’ya geçmek murâd idenler ba‘de’l-yevm yoklanup ellerinde emr-i şerîf olanlara ruhsat virilüp olmayanları geçürmeyüp iskeleler muhkem-i zabt olunmak fermânım olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. İstanbul’dan öte yakaya mürûr u ‘ubûr itmeğle murâd idenler her kim olurise olsun kendülerinün ve davarlarınınun ‘adedi emr-i şerîfde zikr olunduğı vech üzere izn ve ruhsat virilüp ellerinde emr-i şerîf olmayanlara ve emr-i şerîfde yazulduğından ziyâde davar geçürmeğle bir vechile ruhsat virilmemek bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Gelibolı muhâfazasında olan bahrî Mehmed *dâme ikbâlühûya* vech-i meşrûh üzere hüküm yazılmışdır.

[15]

42

İstanbul’da vâki‘ merhûm ve mağfûrî’l-lehümâ Sultân Süleymân ve Sultân Selîm Evkâfı mütevellîsi [ ] ve [ ] *zîde kadruhümâya* hüküm ki:

Hasan arz-ı hâl idüp mezbûr müteveffâ Fevzi Efendi’nün karındaşı olmağla zikr olunan evkâflardan düşen mahlûlden birkaç akçe vazîfe virilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın. **[İmdi:]**

Siz ki mütevellî-i mûmâ-ileyhümasız. Zikr olınan evkâfların her kangısından ibtidâ mahlûl düşer ise ibtidâ düşen mahlûlden merkûm Hasan’a on akçe ‘arz olunmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

43

Adana Beğlerbeğisi Hermuş Mehmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Serî‘an ve ‘âcilen gelüp Edirne’de mu-‘asker-i zafer rehberime munzamm olmak üzere sana üç dört def‘a emr-i şerîfim gönderilüp muhkem-i tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken, bu vakte değın gelüp irişmedüğünden fermân-ı

vâcibü'l-ittibâ'ıma 'adem-i imtisâlün zâhir olmağla 'ukûbet-i 'azîmeye müstehak olmuştur. **İmdi:**

Bu def'a dahî emr-i şerîfim varup vâsıl oldıktan sonra yine 'âdet-i müstemirrun üzere sebîl-i dîn-i mübîninde tehâvün ve tekâsülün zâhir olur ise vebâlün boynuna, gazab-ı hümâyûnumdan bir vechile necât bulamayup fermân-ı şerîfime muhâlif vaz' u hareketünün muktezâsı olan cezâ ile bilâ-emân mucâzât olunacağını mukarrer bilüp gice gündüz dimeyüp kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir gün evvel gelüp ordu-yı hümâyûnuma mülhik olup mu-'askere zebân-keş-i iltihâb olan sahtü's-şitâb-ı pâdişâhânemi teskîn ve itfâya bin cânile bezl-i makdûr eyleyüp hilâfından be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Mar'aş Beğlerbeğisi Süleymân *dâme ikbâlühûya* ber-vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi't-târihi'l-mezbûr

Bir sûreti dahî Sivas Vâlîsi Vezîr Süleymân Paşa'ya yazılmışdır.

Fi't-târihi'l-mezbûr

44

Edirne kadîsina hüküm ki:

Edirne kazâsı muzâfâtından Manastır nâhiyesine tâbi' Figile nâm karyenün kefere re'âyâsı Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp karye-i mezbûrede vâki' kadîmi yedlerinde terk olunan kilisenün sakfı termîme muhtâc olmağla şer'le keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın kadîmen yedlerinde terk olunan kilisenün asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak şartıyla süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak için şurûtuyla hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

45

Edirne bostancı ustalarından Seddü'l-bahr muhâfazasına me'mûr olan yörüklerin ihrâcına me'mûr olan [ ] *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm İpsala ve Ferecik ve Ma'lkara ve Çorlu ve Hayrabolu ve Vize ve Keşan ve Saray ve Çatalca ve Uzunköprü kadîları Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp bundan akdem Seddü'l-bahr kal'âsı muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham nizâmü'l- 'âlem vezîrim Hüseyin Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun*

yanında mevcûd bulunmak üzere zikr olunan kazâlardan ihrâcî fermânım olan yörük tâifesi temâmen ihrâc olunmayup mâbeynlerinde ketm ü ihfâ olunduğın ve sefere eşer Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden değil iken mücerred halâs olmak için serdârlara ve ba'zı kimesnelere istinâd ile yeniçerilik iddi'âsında olup fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlîme mugâyir bu makûle vaz' u harekete cür'et ve cesâret idenlerin 'arz itmeleriyle mücerred kadîlar ve a'yân-ı vilâyet ve çeribaşılar ve belli başlı sürü sahiplerinin tekâsül ve taksîrlerine haml olunup müstahak-ı 'itâb olmuşlardır. **İmdi:**

Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin. Bu vakt sâir evkâte kıyâs olunmayup gayret-i dîn-i mübîn için ve'l-akrab fe'l-akrab cihâd, kâffe-i muvahhidîn üzere farz-ı 'ayn olmağın himmet üzere zikr olunan kazâlardan fermânım olan yörükleri emr-i şerîfimde tasrîh olunduğı üzere temâmen ihrâc idüp bir vechile ta'allül ü 'inâd ve muhâlefet itdirmeyüp me'mûr oldukları mahallerde mevcûd eylemeye dikkat ve ihtimâm eylesesin. Ta'allül ve muhâlefet idenleri kuzâtdan ve a'yân-ı vilâyetden ve çeribaşılardan ve gayriden her kim olur ise olsun sonra çıkup 'avk ve te'hîre sebep olanları ahz idüp müstahak oldukları cezâları virilmek için kayd u bend ile der-i devlet medârıma ihzâr eylesesiz diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş Sene [1] 101

[16]

46

Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşılardan 'Osmân *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Ve'l-akrab fe'l-akrab bu vakitte gazâ ve cihâda kadir kâffe-i muvahhidîn üzerine farz-ı 'ayn olmağla mu'âfiyet şartıyla Niğbolı'da teccemmü' idüp sebîl-i dîn-i mübîninde hidemât-ı 'aliyyede bulunmak üzere Kızanlık ve Lofça ve Berkofça ve Silistre ve Niğbolı ve [ ] ve [ ] kazâlarından yörük ihrâcî fermânım olup gerek eşkinci ve gerek yamak ve yağcı ve küreci ve suce ve Medîne-i Münevvere ve Sultân Bâyezîd ve Sultân Murâd ve Gâzi Evrenos Evkâfî yörükleri bi'l-cümle dâhildir diyü emr-i şerîfimde mestûr ve mukayyed ve bu vakte değin birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olup Medîne-i Münevvere ve zikr olunan evkâf-ı merkûme yörükleri dâhil oldıktan sonra evkâf-ı sâire yörüklerinden dahî ma'an me'mûr oldukları emr mukarrer olup bir vechile mahall-i şübhe değil iken husûs-ı merkûm için mübâşir ta'yin olunan Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân [ ] *zîde mecdühû* emr-i şerîfimle bundan akdem Kızanlık kazâsına tâbî' Asova nâm karye yörüklerin ihrâc eylemek murâd eyledükde Kızanlık kazâsı ve kethudâ pîri ve a'yân-ı vilâyetden ba'zıları "Kazâmızda

yörük tâifesi yokdır” diyü inkâr ve Hotaliç kazâsında fermân-ı şerîfim kırâat olındıkda a’yân-ı vilâyet aslâ ısgâ itmeyüp “Kazâmızda yörük yokdur” diyü anlar dahî inkâr ve “Mübâşir-i mûmâ-ileyhe tefahhus iderüm” didükde itdirmeyüp ve Lofça kazâsına vardıkda a’yân-ı vilâyet ve iş erleri “Bizim kazâmızda yörük yokdur. Ancak Medîne re’âyâsı vardır” diyü cevâb itmeleriyle seksen ‘aded Medîne-i Münevvere re’âyâsı defter olunmuşiken a’yân-ı vilâyet ve iş erleri ihrâcına müsâmaha idüp “Ancak kırk üç nefer yörük ihrâc ve mahalline irsâl ideriz” diyü cevâb eyleyüp ve Şahin Kayası ve Monla Beğ nâm karyede iki yüz nefer yörük defter olunup on beş güne değin ihrâcına ta’ahhüd eylemişler iken ve va’adleri hulûlünde ihrâc murâd olındıkda tekrar merkûmlar için “Yörük değıllerdir serhadde olurlar” diyü cevâb itmeleriyle ve Sultân Selîm Evkâfî yörükleri için kadî ve a’yân-ı vilâyet himâye idüp “Fermân-ı şerîfimde Sultân Selîm re’âyâsı kaydı yokdur” diyü emr-i şerîfime itâ’at eylemedükleri mesmû’-ı hümâyûnum olmağın husûs-ı merkûm için sen mübâşir ta’yîn olunup senün ‘uhdene havâle olunmuşdur. **İmdi:**

Vech-i meşrûh üzere fermânım olan yörüklerün bu vakte değin ihrâcına muhâlefet iden mezbûrları ahz idüp müstahak oldukları cezâların virilmek üzere kayd u bendiyle Div[ân]-ı Hümâyûnum’a ihzâr idüp bu bâbda kemâl-mertebe basîret ve intibâh üzere hareket ve fermân-ı şerîfimi yerine götürmeğe bezl-i kudret eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş Sene [1]101

47

Sivas kadîsına ve mütesellimine hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi’ Dînek-i Kebîr nâm karyenün zimmî ahâlîsi Dergâh-ı Mu’allam’a ‘arz-ı hâl idüp karye-i mezbûrede vâki’ kadîmen yedlerinde terk olunan iki kilisenün mürûr-ı eyyâm ile misâfirhânesi ve matbahı termîme muhtâc olmağla şer’le keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men’ olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın. **[İmdi:]**

Sen ki, mevlânâ-i mûmâ-ileyh ve mütesellim-i mezbûrsın. Vaz’-ı kadîmi üzere bir şey ihdâs olunmamak üzere muhtâc olduğı mertebe termîm olunmasına hilâf-ı şer’ kimesne mâni’ olmamak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1]101

[17]

48

Hâlâ Darbhâne Emîni olan ‘Alî *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Sen ki mûmâ-ileyhsin. Bundan akdem sikke-i hümâyûnumla meskûk olmak üzere Darphâne-i Âmirem’de zolta kat’ı için sîm mübâya’asına sen me’mûr olup mâliye tarafından müte‘addid evâmîr-i şerîfem virilmemek mücibince Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından emr-i şerîfim virilmek ricâsına bi’l-fi’l başdefterdârım olan iftihârü’l-ümerâi’l-[kirâm] ve’l-ekârim İsmâ’îl *dâme ‘ulüvvuhû* i’lâm itmek mücibince ‘amel olunmak üzere emr yazılmışdır.

Fî Gurre-i N Sene [1]101

49

Tuna Kapudanı Hüseyin Paşa’ya hüküm ki:

Bundan akdem sizünle me’mûr olan fırkate kapudanlarının sâlyânelerinden mu’tâddan ziyâdesi ber-vech-i peşîn virilüp küsûr kalan sâlyâneleri dahî itmâm-ı hizmetden virilecek iken mücerred küsûr kalan sâlyânelerin bahâne idüp böyle bir emr-i mühimmün te’hîrine bâ’is olmalarıyla husûs-ı mezbûre bâ’is olan şakîlerün cezâları tertîb olunmak lâzım gelmişdir. **İmdi:**

Dergâh-ı Mu‘allam kapucibaşlarından ta’yîn olunan iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Hüseyin *dâme mecdühû* varup vâsıl oldıkda me’mûr olduğun böyle bir emr-i mühimm-i müsta‘celün te’hîrine bâ’is olup sâ’ibi’l-fesâd olanlar her kimler ise tertîb-i katl olunmağa müstahak olanı katl idüp fî-mâ-ba’d me’mûr olunduğı mahalle bir an mukaddem varup vâsıl olmağa sa’y ve ihtirâm idüp Rusçuk iskelesinde ve sâir yerlerde meks itmeyüp sizünle me’mûr olan çekdiri ve fırkate ve Tuna şaykalarıyla bir sâ‘at mukaddem fermân olunan mahalde mevcûd bulunmağa bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

50

Niğbolı tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan Vezîr Tursun Mehemmed Paşa’ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm ber-vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olan Kâsım *dâme ikbâlühû* mükemmel kapısı ve müstevfâ âdemleri yüz seksen dört nefer sipâh, iki yüz yirmi bir nefer silâhdâr serdengeçdileri ve Mayas ve Zilek’de vâki’ üç cemâ’atden ihrâc olunan iki yüz nefer süvâri ‘askeri ile senün yanına me’mûr ve defteriyle irsâl olunmağın. **İmdi:**

İnşâ‘a’llâhü te‘âlâ varup vâsıl olduklarında defterleri mûcibince add ve cümlesini mevcûd ve ahvâllerine nizâm virüp iktizâ iden hidemât-ı ‘aliyyemde istihdâm eyleyüp varup vâsıl olanları ‘ale’l-esâmî defterleriyle sıhhati üzere ‘arz eylesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

51

Mora tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan ‘Alî Paşa’ya hüküm ki:

Yanya ve Delvine ve Tırhala ve Selânik ve İnebahtı ve Karlili sancaklarının zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı senün yanuna me’ mûr olmalarıyla. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Hitâm-ı hidmete karîb zemâna dek me’ mûr oldukları mahallerde bulunmayanların ve ashâbı fevt olanların ze‘âmet ve tîmârları bi-hasebi’l-kanûn mahlûl olup fevt olan za‘îmün iki oğlı kalur ise büyük oğluna beş bin, küçük oğluna dört bin bir oğlı kalur ise ancak beş bin akçe virür ve erbâb-ı tîmârün ancak bir oğluna üç bin akçe, icmâllü ise icmâl bozulmamak üzere, cümleden icmâllü değil ise denildiği yerden olur, şehîden fevt olur ise cümle ze‘âmet ve tîmârları merhameten kanûnlarından ziyâdesiyle oğllarına virilmek kanûndır. Ve babası fevt oldıktan sonra vücûda gelen müteveffânun oğluna tîmâr virilmek ve icmâllü kılıçtan hisse ayrılıp âhara virilmek ve ‘askere ecânibden re‘âyâ idhâli hilâf-ı kanûndır. Vech-i meşrûh üzere ‘amel ve oğlı olmayan müteveffâ vaz‘-ı hidmete karîb mahalle dek bâ-mevcûd olan sipâhîden mahlûl olan ze‘âmet ve tîmârları bi-hasebi’l-kanûn mahlûl olmağla iki bin akçeden Mardîn sancağında sâkin ve alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla eşkâlleri ve mîralây ‘arzıyla sen tevcîh ve tahvîl mektûbı virdükten sonra iltihâba değin getirüp berât itmek üzere memhûr tezkere virüp altı bin akçeden yukarusını Dergâh-ı Mu‘allam’dan berât virilmek üzere alaybeğlerin ‘arzları mûcibince Dergâh-ı Mu‘allam’a ‘arz eyleyüp hilâf-ı kanûndan vaz‘ u hareketden be-gayet ihtizâr eylesün diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

[18]

52

Dergâh-ı ‘Âlî kapucibaşlarından ‘Osmân *dâme mecdühûya* hüküm ki:

El-akrab fe’l-akrab bu vakitte gazâ ve cihâda kadir kâffe-i muvahhidîn üzerine farz-ı ‘ayn olmağla mu‘âfiyyet şartıyla Niğbolı’da tecemmü’ idüp sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı ‘âliyyemde bulunmak üzere Kızanlık ve Lofça ve Berkofça ve Silistre ve Niğbolı ve [ ] ve [ ] kazâlarından yörük ihrâcı fermânım olup, gerek eşkinci ve gerek yamak ve yağcı ve küreci ve suce ve Medîne-i Münevvere ve Sultân Bâyezîd ve Sultân Murâd ve

Gâzi Evrenos Evkâfı yörükleri bi'l-cümle dâhildir diyü emr-i şerîfde mestûr ve mukayyed olup ve bu vakte deĝin birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup, Medîne-i Münevvere ve zikr olunan evkâf-ı merkûm yörükleri dâhil oldıktan sonra evkâf-ı sâire yörüklerinün dahî ma'an me'mûr oldukları emr mukarrer olup bir vechile mahall-i şübhe deĝil iken husûs-ı merkûm için mübâşir olan Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân [ ] *zîde mecdühû* emr-i şerîfimle bundan akdem Kızanlık kazâsına tâbi' Asova nâm karye yörüklerin ihrâca murâd eyledükde Kızanlık kadîsı ve kethudâ pîri ve a'yân-ı vilâyetden ba'zıları "Kazamızda yörük tâifesi yoktur" diyü inkâr ve Hotaliç kazâsında fermân-ı şerîfim kırâat olındıkda a'yân-ı vilâyet aslâ isgâ itmeyüp "Kazamızda yörük yoktur" diyü anlar dahî inkâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh "Tefahhus iderim" didikde, itdirmeyüp ve Lofça kazâsına vardıkda a'yân-ı vilâyet ve iş erleri "Bizim kazamızda yörük yoktur, ancak Medîne re'âyâsı vardır" diyü cevâb itmeleriyle seksen 'aded Medîne re'âyâsı defter olunmuşiken a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ihrâcına müsâmaha idüp "Ancak kırk üç nefer yörük ihrâc ve mahalline irsâl ideriz" diyü cevâb eyleyüp ve Şahin Kayası ve Monla Beĝ nâm karyede iki yüz nefer yörük defter olunup on beş güne deĝin ihrâcına ta'ahhüd itmişler iken ve va'adleri hulûlünde ihrâc murâd olındıkda tekrar merkûmlar için "Yörük deĝillerdir, serhâdde olurlar" diyü cevâb eylemeleriyle ve Sultân Selîm Evkâfı yörükleri için kadî ve a'yân-ı vilâyet himâye idüp "Fermân-ı şerîfde Sultân Selîm re'âyâ[sı] kaydı yoktur" diyü emr-i şerîfime itâ'at eylemedükleri mesmû'-ı hümâyûnum olmaĝın husûs-ı merkûm için sen mübâşir ta'yîn olunup senün 'uhdene havâle olınmışdır. **İmdi:**

Vech-i meşrûh üzere fermânım olan yörüklerin bu vakte deĝin ihrâcına mümâna'at iden mezbûrları ahz idüp müstahak oldukları cezâları virilmek üzere kayd u bendiyle Dîvân-ı Hümâyûnum'a ihzâr idüp bu bâbda kemâl-mertebe basîret ve intibâh üzere hareket ve fermân-ı şerîfimi yerine getürmeĝe bezl-i kudret eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1]101

53

Bektaş *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Belan etrâfından ihrâcı fermânım olan süvâri 'askeri Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp, bundan akdem Belan'a isâbet iden yetmiş beş nefer süvâri neferâtına 'Abdü'l-fettâh nâm kimesne baş ve buĝ olmak üzere defter olınmışiken mezbûr İstanbul'da bulunmaĝın sen ma'rifet-i şer'le neferât-ı merkûme üzerlerine baş ve buĝ ta'yîn ve irsâl ve mezbûrlara

fermânım olan mâl-ı mîrî dahî mübâşir ma‘rifetiyle sana teslim ve vech-i meşrûh üzere neferât-ı merkûm birbirlerine kefil olduklarından ma‘dâ sen sefer ahvâline vâkîf ve neferât-ı merkûme dahî hüsn-i sülûkundan râzı ve şükran üzere olmalarıyla merkûm ‘Abdü’l-fettah ref‘ olup sen neferât-ı merkûme üzerlerine zâbid olup lâzım gelen ahvâleriyle takayyüd ve ihtimâm eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

[19]

54

Rodos kal‘âsı dizdârına hüküm ki:

Ebnâ-i sipâhiyândan yüz yirmi dördüncü bölümde Hüseyin Veli ve zümre-i silâhdârândan yüz altmış dördüncü bölümde Mustafâ İlyas Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arz-ı hâl gönderüp, mezkûrlar bir husûs için emr-i şerîfimle kal‘â-i mezbûrda kal‘â-bend olmalarıyla ıtlâk olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum rica eyledükleri ecilden Rodos cezâresinde kal‘â-bend olan iki neferün dirlikleri çalınmağla min-ba‘d Edirne’ye gelmemek üzere ıtlâk olınmaları bâbında yazılmışdır.

Evaîl-i N Sene [1]101

55

İstanbul Kaim-makâmı Vezîr ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarınınun tekâ‘üd ‘ulûfesine mutasarrıf olanları kaç nefer ise Âsitâne-i Sa‘âdet’de Dîvân hizmetinde olup anlardan ma‘dâ ‘ulûfelü çavuşlarınun pîr ve ihtiyâr olup sefere kudreti olmayanlardan cümlesi elli nefer olmak üzere alikonulup ma‘dâsı ‘ale’l-‘umûm sefer-i hümâyûn hizmetinde bulunmak üzere fermânım sâdır olmağın. **İmdi:**

Ba‘de’l-yevm Âsitâne’de meks itdirilmeyüp vech-i meşrûh üzere mütekâ‘idîn ve ihtiyâr elli nefer çavuşdan gayrı ‘ulûfelü çavuşlardan her kim gelüp hizmet-i me’mûresinde çavuşbaşınınun yanında mevcûd bulınır ise dirliği âhara virilmeğle kanâ‘at olunmayup eşedd-i ‘ukûbete mazhar olacakların kendülere tefhîm idüp bir gün mukaddem ordu-yı hümâyûnuma vüsûllerin tenbîh ve te’kîd eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Evâhir-i Şehr-i Ş Sene [1]101

56

Kandiye Vâlîsi Vezîr ‘Abdurrahman Paşa’ya ve [ ] kadîsına hüküm ki:

Yani nâm zimmî Dergâh-ı Mu‘âllam’a ‘arz-ı hâl idüp, Kandiye muzâfâtından Resmo sancağının zimmî re‘âyâ fukarâsı olup Resmo’da olan Mûsâ Paşa’nun bu fukarâlarına itdüğü zulm ve ta‘addî vukû‘ı üzere i‘lâm için bundan akdem huzûra birkaç nefer zimmî re‘âyâlar ile gelüp i‘lâm olındıkda ihkâk-ı Hakk için birkaç def‘a fermân-ı şerîfler virilüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahî Resmo’da babam Kostantin nâm zimmîyi getürdüp “Senün oğlun benden şikâyet itmek için Âsitâne’ye şikâyete gitti” diyü babam zimmîyi yüz yetmiş değnek urup ve salb idüp ba‘dehû anam zimmîden kan bahası diyü yüz yetmiş gurus ve yedi yüz koyun ve yedi kısarak ve on iki sığırımızı zabt idüp ziyâde zulm ve gadr eyledükden sonra “Onun hayâtını dâr itdi” diyü kadîsından bir hüccet alup imamı bu tarafda olup ana irsâl itmeğle mezbûr imam dahî ahvâli vukû‘ı olduğu ecilden babamun garazın ve hilâf-ı şer‘ katl olduğın bilüp hâlâ hücceti setr ve ihtifâ idüp ol tarafda ise kadî kendü çerağı ve oğlu dahî alaybeği olup ve yeniçeri ağası dâmâdı olup icrâ-i hakk mümkün olmamağla hükm-i hümayûnum ricâ eyledüğü ecilden. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mezbûrı Kandiye’ye ihzâr eyleyüp dimâ ve emvâlden her ne ki dâvâ olunur ise vech-i şer‘î üzere istimâ‘ olunup müceblerin her ne ise şer‘a muvâfık vech üzere icrâ oluna diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

57

Çirmen Kadîsına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi‘ Kehi nâm karyede sâkin ruhbân tâifesinden Avanos nâm râhib meclis-i şer‘-i şerîfe varup karye-i mezkûrenün garb tarafında vâki‘ kadîmi yedlerinde terk olunan kilisenün sakf ve dıvarınınun ba‘zı yerleri termîme muhtâc olmağla şer‘le keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men‘ olunmamak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına ‘arz eyledüğün ecilden kadîmen yedlerinde terk olunan kilisenün asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men‘ olunmamak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

[20]

58

Rodosçuk nâibine hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr zimmîleri gelüp kazâ-i mezbûrede vâki' kadîmi yedlerinde terk olunan kilisenün termîme muhtâc olmağla fetevâ-yı şerîfe mûcibince müsâ'adesi mertebe vaz'-ı kadîminden bir nesne ziyâde itmemek üzere termîmine kimesne mâni' olmamak emrim olmuştur. Buyurdum ki.

Fî Evâil-i Şehr-i Ramazan Sene [1]101

59

Kastamoni Kadîsına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Mektûb gönderüp Kastamoni'de sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve re'âyâ ve sâir ehl-i sûk meclis-i şer'-i şerîfe varup Kastamoni sâkinlerinden İmâmzâde Hasan nâm kimesne her vechile 'iffet ve istikâmet üzere olup herkes evzâ' ve etvârından râzı ve şükrân üzere oldukların ilhâhlarıyla 'arz eylediğün ecilden mûmâ-ileyh Hasan'un hüsn-i hâlini ve sîret-i cemîle sâhib olduğın Kastamoni müftûsi ve sâdâtdan birkaç kimesneler Dîvân-ı Hümâyûnum'a gelüp haber virmeleriyle Samsun kal'âsına kal'â-bend olmak kaydı çalınup fî-mâ-ba'd hânesinde varup sâkin olmak emrim olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1]101

60

Çatalca Kadîsı Hasan *zîde fazlühûya* hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' Kirpi nâm karye sâkinlerinden İbrâhîm nâm kimesne kendü hâlinde iken karye-i mezbûre ahâlîsinden ba'zı ashâb-ı a'râzun 'adâvet-i dünyeviyyeleri olmağla hilâf-ı inhâ mezkûrı karye-i mezbûreden iclâ itmeleriyle gadr olunduğın bildirüp ol bâbda emr-i şerîfim ricâsına 'arz eylediğün ecilden vech-i meşrûh üzere kendü hânesine gelüp ehl ü 'iyâliyle sâkin olmağa kimesne mâni' olmamak için yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1]101

61

Midillü kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Sâbıkan Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün beş kethudâlığından mütekâ'id Ahmed bir husûs için Midillü cezâresine nefy olunup lâkin mezkûrun hüsn-i hâline bî-garaz kimesneler ihbâr ve şehâdet idüp ve ehl ü 'iyâl ve evlâdları dahî cezâre-i mezbûreden ihrâcı

bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledükleri ecilden Brûsa'da sâkin olmak üzere cezîreden çıkup gitmesine kimesne mâni' olmamak emrim olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1]101

62

İstanköy kadîsına hüküm ki:

İstanköy cezîresinde vâki' Nariha ve tevâbi'i kılâ'ların dizdârları 'ârz-ı hâl idüp zikr olunan müstahfızân ve 'urbân ve topcı neferâtının vâki' olan tevcihâtın kadîmden dizdârlar ve 'azeb ağaları ve topcıbaşı 'arziyle verilegelüp umûr-ı kal'â bu vechile nizâm üzere iken kadîme mugâyir tevcihât, sancakları 'arziyle virilmek üzere mukaddemâ bir tarîkile fermân ihrâc itmeleriyle kal'â gedüklerin nâ-müstahaka tevcîh ve neferâtun ba'zısı dahî sancakbeğinin müsâ'adesiyle kadırgalara girüp ve ba'zıları hevâ ve hevesinde gezüp düşman-ı dîn istilâsı vaktinde neferât-ı kal'a me'mûr olıdukları gedüklerinde mevcûd bulunmadıklarından gereği gibi muhâfaza olmayup neferâtun 'azl ve nasbı husûslarına sancakbeğleri karışmağla nizâm-ı kal'â muhtell ve müşevveş olduğın bildirüp kadîmisi üzere vâki' olan tevcihâtı yine zâbidleri 'arziyle olup kal'â neferâtı umûrlarına sancakbeğleri karışmamak için emr-i şerîfim ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olmak için hüküm yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1]101

[21]

63

Harput kadîsına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' Lehek nâm karyede sâkin ruhbân tâifesinden Avanos nâm râhib meclis-i şer'-i şerîfe varup karye-i mezbûrenün garb tarafına vâki' kadîmi yedlerinde terk olunan kilisenün sakfı ve divarlarının ba'zı yerleri termîme muhtâc olmağla şer'le keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına 'arz eyledüğün ecilden kadîmen yedlerinde terk olunan kilisenün asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak [içün] emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şehr-i N Sene 1101

64

İstanbul Kaim-makâmı Vezîr 'Ömer Paşa'ya ve Galata nâibine hüküm ki:

Karadeniz boğazında Moramoloş manastırı ruhbânları Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp manastır-ı mezbûrda vâki' kadîmden yedlerinde terk olunan kilisenün ba'zı mevâki'i harâbe müşerref ve ta'mîre muhtâc olmağın yedlerinde olan fetevâ-yı şerîfe mûcibince kadîmi yedlerinde terk olunan kilisenün vaz'-ı kadîminden bir nesne ziyâde itmemek üzere şer'-i şerîfün müsâ'adesi olduğu meretebe termîm itmelerine kimesne mâni' olmamak emrim olmuştur. Buyurdum ki.

Evâil-i N Sene [1]101

65

Mısır Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Vezîr-i a'zam-ı sâbık merkûm Kara İbrâhîm Paşa hazînedârı İbrâhîm ve Süleymân Paşalı Kara Hasan'un taraf-ı mîrîye küllî deynleri olduğundan ma'dâ nice kimesne kendilerden iddî'â-yı hukûk itmeleriyle mîrî ile hesâbları görölüp ve dâyinleriyle mürâfa'a itdirölüp ihkâk-ı Hakk olunmak için mezbûrlarun Dîvân-ı Hümâyûnum'a ihzârları lâzım gelmeğın yanlarına âdemler koşup 'alâ eyy-i hâlin mu'accelen ihzâr eyleyüp bir vechile 'inâd ve muhâlefet itdirmeyesın diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1]101

66

Üsküb tarafına 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezîr Halîl Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsın. Mora tarafına me'mûr olan sancaklarun tevcihâtı husûsı ol tarafa baş ve buğ olan 'Alî dâme ikbâlühûya tefvîz ve sipârîş olunmağın elviye-i merkûme müte'allik olan rûz-nâmçe ve cebe defterlerin ve tahvîlât mukayyedâtını mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe irsâl eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1]101

[22]

67

Mezistre ve Manya beği olan Lemiraki'ye hüküm ki:

Sen ki mîr-i merkûmsın. Hidemât-ı 'aliyyemde istihdâm olalıdan berü kemâl-meretebe sadâkat ve istikâmet üzere hidmet ve hareketün mesâmi'-i 'aliyyeme ilka olunmağın hüsn-i teveccüh-i hümâyûnuma mazhar olup [ ] cizyeleri mâlı şimdîlük masârîfuna sarf olunmak üzere sana 'inâyet ve ihsân olunmağın defterleri tarafına irsâl

olunmuştur. İnşâ'a'llâhü te'âlâ vusûlünde zikr olunan kazâların cizyeleri mâlını emri defter mücibince tahsîl ve levâzım-ı seferiyyeni sarf ve kapunda ceng ü harbe kadir tüfenk-endâz güzîde ve tüvânâ levend saklayup emîrî'l-ümerâî'l-kirâm Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Alî *dâme ikbalühûnun* ma'kûl ve münâsib gördüğü üzere uğûr-ı hümayûnumda nice hizmetler vücûda getürmeğe başile canile takayyüd ve ihtimâm eylesin. Vücûda gelen hizmetün zâyi' olur, kıyâs itmeyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ mukâbelesinde envâ'-ı 'inâyet ü ihsân-ı husrevâneme mazhar olacağını mukarrer bilüp ana göre hareket eylemen bâbında yazılmıştır.

Evâil-i N Sene [1]101

68

Kastamoni kadîsına ve mütesellimine hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Dergâh-ı Mu'allâma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûrda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve re'â[yâ] ve berâyâ ve sâir ehl-i sûk meclis-i şer'a varup kazâ-i mezbûrda sâkin İmamzâde Hasan nâm kimesneden herkes râzı ve şâkir olup fukarâ ve zu'afâyı dahî dâimen sıyânet üzere iken ba'zı kimesnelerin hilâf-ı vâki' iştikâsıyla Samsun kal'âsında kal'â-bend olunmak için emri şerîfim virilüp lâkin mezbûr Hasan Efendi'nün hüsn-i hâlini ve sîret-i cemîle sâhibi olmaduğunu Kastamoni müftüsü ve sâdâtdan birkaç kimesneler Dîvân-ı Hümayûnum'a gelüp haber vermeleriyle Samsun kal'âsına kal'â-bend olmak kaydı çalınup fî-mâ-ba'd hânesinde varup sâkin olmak bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmıştır.

Evâil-i N Sene [1]101

69

Ber-vech-i arpalık Resmo sancağına mutasarrıf olan Vezîr Mehemmed Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Parebende muhâfazasına me'mûr olmuştur.

İmdi:

Emri şerîfim sana vardığı gibi mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzîde ve şâki's-silâh âdemlerinle mahall-i merkûme ve havâlîsinde muhâfazaya muhtâc olan mahalleri bi-'avni'llâhi te'âlâ mazarrat-ı a'dâ-yı liyâmdan hıfz u hırâsetde leyl ü nehâr bezl-i iktidâr eylemen [bâbında] yazılmıştır.

Evâil-i N Sene [1]101

70

Bosna Vâlisi Vezîr-i mükerrem Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Hersek sancağında vâki' Gayle nâm-ı diğer Seddü's-selâm kal'âsı ahâlisi Dergâh-ı Mu'allâm'a mahzar gönderüp kal'â-i mezbûrları deryada ve serhadd-i mansûre olup Venedik keferesinin dört pâre kal'âları bir iki sâ'atlük karîb olup memerr-i a'dâ olmağın düşman-ı dînün cem'iyet ve dernekleri eksük olmayup ve serhadd-i mezbûrda Selîm Paşa'dan gayri kimesne olmayup muhâfaza[ya] muhtâc olmağla Hersek sancağı alaybeğisi bayrağıyla kal'â-i mezbûre ta'yîn olunmak bâbında i'lâm itmeleriyle. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileysin. Kal'â-i merkûm muhâfazacıya muhtâc ise lüzûmı mertebesine göre *

Selh-i Ş Sene [1]101

71

Ostrova kadîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp bi'l-cümle kazâ-i mezbûr ahâlisi meclis-i şer'a varup kazâ-i mezbûr üç derbend ağzında vâki' olup haydûd ve harâmî eşkiyâsı civârımızda olan kazâlardan gelüp derbend-i mezkûrları basup nice emvâl gasb u gâret ve katl-i nüfûs itmeden hâli olmayup küllî mazarratları olduğın ve ebnâ-i sebîl emîn ve sâlim mürûr u 'ubûr ve haydûd eşkiyâsı mazarratları def' için ücretleriyle birer mikdâr sekbân dutulup derbend-i mezkûrlara vaz' ve hıfz u hırâseti ehemm ü elzemdir diyü ilhâhlarıyla 'arz eyledüğün ecilden. **[İmdi:]**

Sen ki kadîsın. Derbend-i mezkûrlar hıfz u hırâsete muhtâc ise ücretleriyle kifâyet mertebesi tüfenk-endâz dutulup mahûf ve muhâtara olan mahalleri hırâset itdüresin ve ücretleriyle dahî zevi'l-yesâr olan kimesneler virüp fukarâ ve zu'afâyâ tüfenk-endâz ücreti mutâlebesiyle müdâhale itdirilmemek bâbında fermân-ı 'âl- i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır

Evâil-i N Sene [1]101

[23]

72

Yenişehir Fener kadîsına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve yörük çeribaşları ve ihtiyârları ve söz sâhiblerine hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrdan tâmmü's-silâh ve ceng ü harbe kadir tüvânâ yörük yiğitleri ihrâc olunup 'ale'l-acele Ağrıboz cânibinde 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Alî dâme *ikbâliühûn*un yanına gönderilmek fermânım olup bu mukâbelede ihsân-ı hümâyûnum olan

mu‘âfiyetleri husûsı ‘alâ vechi’t-tafsîl emr-i şerîfimde zikr olunmuşiken âtî olan kazâ-i mezbûrda sâkin olan yörüklerden bir nefer ihrâc olunmayup sâdır olan fermân-ı hümâyûnuma ‘adem-i imtisâl ve me’mûr oldukları hizmet-i dîn-i mübînde tekâsül ve ihmâl itdükleri mesâmi‘-i ‘aliyye-i pâdişâhâneme vâsıl olmağla bilâ-te’hîr tertîb-i cezâ ile güşmâl olınmaları lâzım gelmiştir. **[İmdi:]**

Sen ki kadî ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri ve yörük çeribaşları ve ihtiyârları ve söz sâhiblerisiz. Husûs-ı mezbûr, umûr-ı dîn ü devletümün ehem-i mühimmâtından iken takayyüd eylemeyüp tehâvün ve müsâmahanuz zâhir olmağla bir vechile eşedd-i ‘ukûbete müstahak olmuşsızdır. ... mâ fevkında bir dahî ‘ukûbet olmaya sâir kazâlardan birisi muhâlefet itmeyüp emr-i şerîfimde itâ‘at eylemekde mübâderet ve sizden ‘adem-i itâ‘at nümâyân olmak ne mertebe cürm-i galîz ve töhmet eyledükde mülâhaza idüp ‘âcilen ve serî‘an fermân-ı hümâyûnumda tasrîh olunan piyâde tüfenk-endâzı ihrâc ve mübâşir ta‘yîn olunan kapucıbaşı Hüseyin *dâme mecdühû* ma‘rifetiyle bir sâ‘at mukaddem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimün yanında mevcûd itmeğle gazab-ı pâdişâhânemden halâs olmağa bezl-i dikkat eylesiz. Bundan sonra vebâlünüz boynunuza, tekâsülünüz sebebi ile cezânuzı görürsüz. Bilmiş olasız diyü yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1] 101

73

Ağrıboz tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan ‘Alî *dâme ikbâlühûya* ve tüfenk-endâz yörükân piyâdeleri zâbidlerine hüküm ki:

Bundan akdem fermân-ı hümâyûnumla etrâf kazâlardan ihrâc olunan tüfenk-endâz yörük piyâdeleri Dergâh-ı Mu‘allâm kapucıbaşlarından iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Hasan *dâme mecdühû* mübâşeretiyle ‘ale’l-‘umûm sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Senün yanına gönderilüp re’y-i münâsib gördüğün üzere hidemât-ı dîn ü devletimde istihdâm olınmaları fermânım olmağla zikr olunan piyâdegânun mûmzâ ve mahtûm kadîlarun defterleri mûcibince vâki‘ olan hizmetlere bir neferi noksan olmamak üzere cümlesi mevcûd ve mukîm olmak fermânım olmuşdır. Şöyle ki, vakt u zemânında der-i devlet medârçün müstakîlen âdem varup yokladıkda neferât-ı mezkûre ‘ale’l-esâmî yoklanup mevcûd bulunmayalar ve hitâm-ı hizmetde izn-i hümâyûnumu müş‘ir emr-i şerîfim sudûrından mukaddem sen ki ‘Alî Paşasın. Senün kâğıdun ile veyâ üzerlerinde zâbid olan çeribaşları ma‘rifetiyle ve yâhud [bilâ]-izn kendüleri firâr idüp hîn-i yoklamada bulunmayalar vechen mine’l-vücûh ‘övr ve bahânelere teveccüh-i sâmi‘a olunmayup izn virenler eşedd-i ‘ukûbet ile gazab-ı mülûkâneme mazhar olduklarından gayrı yoklamada

bulunmayan nefer dahî kadîları defterinde mestûr olan kefiline buldırılıp cezâsı virilür.

İmdi:

Bu fermân-ı hümâyûnumun mazmûnunu cümleye tefhîm için muvâcehelerinden feth ve kırâat ve gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ hitâm-ı hizmetinde izn-i hümâyûn sudûrına dek vech-i meşrûh üzere kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyile ihrâc ve irsâl olınan yörük yiğitlerin vâki' olan hidemât-ı dîn ü devletimde istihdâm ve cümlesini yanında mevcûd dutup emr-i şerîfim sâdır olmadıkca bir nefere izn virilmekten ve neferât-ı mezkûre dahî bilâ-izn fîrâr itmekden be-gayet ihtirâz eyleye, sonra bilmedük ve işitmedük dimesünler. Vebâlleri boyunlarına, mazmûn-ı fermân-ı hümâyûnum ile 'amel oluna diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

74

Âsitâne kaim-makâmına hüküm ki:

Leh keferesinden esîr olan Halîl Paşa'nun bahâsiçün gelen Seyyid Mahmûd nâm kimesneye mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün eşyâsından virilenden ma'dâ sâir kimesneler dahî imdâd tarfıkiyle karz akçeler virüp mahalline gitmek üzere revâne olmuşiken gitmeyüp İstanbul'da kendü hevâ ve hevesinde mâl-ı mezbûrı telef ve izâ'at üzere olmağla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün emekdârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Dîvân kâtibi hizmetinde olan Hüseyin ile sâbıkan kethudâsı olan 'Alî *zîde kadruhumâ* mezbûr Seyyid Mahmûd ile [ma'an] mahalle gitmek üzere olmalarıyla **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün emekdârlarından olan mezkûrlar emvâl-i mezbûre üzerine nâzır olup mezbûr Seyyid Mahmûd'un makbûzı olan eğer nakd ve eğer eşyâyı gereği gibi yoklayup ve Âsitâne-i Sa'âdetim'de Dîvân-ı Hümâyûnum çavuşlarından üzerlerine bir çavuş ta'yîn ve bir gün evvel Boğdan voyvodasına varınca revâne olmanız için mezbûrları irsâl ve îsâl eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

[24]

75

Mısır vâlisine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-meâb eyâlet-nisâb sîretü'l-küttâb emîr'ül-Mekketi'l-Mükerremeti'ş-Şerîf Ahmed bin Gâlib *dâme sa'duhûya* emâret-i merkûme bundan akdem Haremeyn-i Şerîfeyn ahâlisinün ittifâk ve iltimâs ve 'arz u mahzarlarıyla tefvîz ve taklîd

olunup şerîf-i müşârun-ileyh dahî makarr-ı emârete irtifâ ideliden berü kemâl-i huşû‘ ve ittikâ ile sâlik-i mülk-i emânet ve dâhil-i mezheb-i istikâmet olup emâret-i merkûmeye müteferri‘ olan husûslara sıdk-ı niyyet ve safâ-i taviyyet ile bi’l-cümle harekâtı rızâ-yı ‘an iktizâ-yı mülûkâneme muvâfık iken ba‘zı ashâb-ı ağrâzun iğrâ ve marîzi ile sâdât beyninde fi’l-cümle ... ve mu‘âdât vukû‘ı mesmû‘-ı hümâyûnum olup husûs-ı merkûm umûr-i sâireye kıyâs olunmayup def‘-i teşettüt ve teferruk-ı şeml-i müslimîn için bu makûle tahrîk-i fiten ve tehyîc-i nâire-i şerr ü vehn idenleri zecr ve red‘ ve zebb ve men‘ idüp şerîf-i müşârun-ileyhün tesbît ve takrîri için takayyüd ve ihtimâm Cidde sancağıbeğünün üzerine ehemmi-i mühimmâtından iken itfâ-i nâire-i fitenden iğmâz-ı ‘ayn ve belki tahrîz-i musâvele ve muhâlele ile rızâ-yı şerîfime mugâyir vaz‘ u harekete müşâreketi mesâmi‘-i ‘aliyyeme ilka olunup ahâlî-i Haremeyn-i Muhteremeyn’ün tanzîm-i ahvâlleriyile ihtimâm-ı ehemmi-i mühimmât-ı dîniyyeden olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi Cidde sancağını ümerâ-i Mısr-ı Kâhire’den hidmet ümmîd olunur cümlelün muhtârı, bir mu‘temedü’n-‘aleyh ve müstakîm ve hidmet ‘uhdesinden gelür kimesneye tefvîz ve iktizâsına göre levâzım ve mühimmâtını tertîb ve mahall-i merkûme irsâl idüp inşâ‘a’llâhü te‘âlâ şerîf-i müşârun-ileyhün ‘alâ eyy-i hâlin tesbît ve istîlâl ve istiklâl ve istikâmet-i ahvâllerine kemâ-yenbagî ikdâm ve bu emirle müşârun-ileyhe mu‘âraza ve mu‘âdât ve mezâhime ve münâdât idenlerün zecr ve men‘ ve mümteni‘ olmayanların kimler idüğün vukû‘ı üzere ahvâllerin der-i devlet medârıma i‘lâm ve teşmîr-i sâ‘îd-i ihtimâm eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

76

İstanbul Kaim-makâmı Vezîr-i mükerrerem ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki:

Sâbıkan Mısr vâlîsi olan Hasan Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehûnun* bin doksan dokuz Mısr irsâliyesinden mukaddemâ İstanbul’a poliçe eyledüğü doksan iki yük yirmi beş bin akçenün bundan akdem yirmi yedi yük akçesi kapu kethudâsı yedinden Âsitâne-i Sa‘âdetim hazînesine teslîm, bâkîsi zimmetinde altmış yedi yük yirmi beş bin akçe kalup müşârun-ileyh hâlâ İstanbul’a gelmemeğle **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Meblâğ-ı mezbûrı bi-eyy-i hâlin tahsîl eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1] 101

77

Tatarpazarı nâibine hüküm ki:

Bundan akdem ol taraftan emr-i şerîfimle yörük ihrâcına me'mûr 'Alî *zîde kadruhûn*un kazâ-i mezbûrdan ihrâc eylediği otuz yedi nefer yörüklerin kıdvet'ül-ümerâi'l-kirâm voynuk beği Mehmed *dâme 'izzehûn*un yanında hidemât-ı 'aliyyemde bulunmaları lâzım gelmeğle. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi zikr olunan otuz yedi nefer mahallinde mezbûr Mehmed'e teslim olunmak üzere hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

78

Mar'aş monlasına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Zeytûn nâm karyenün re'âyâsı Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp karyeleri kurbinde Otuzpınarı tâbir olunan ayazma üzerinde vâki' kadîmi yedlerinde terk olunan kilisenün ortası ve ba'zı yerleri tâmire muhtâc olmağla keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden. **[İmdi:]**

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Karyeden hâric ve ba'îd yerde olmağla şer'-i şerîfimün müsâ'adesi üzere vaz'-ı kadîminden ziyâde şey ihdâs olunmamak şartıyla süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak için şurûtiyle yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

[25]

79

Sâbıkan Kandiye muhafızı olan Vezîr-i mükerrem Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Bundan akdem Matbah-ı 'Âmirem emâneti îrâd ve masârıfı vezîr-i a'zam-ı sâbık İsmâ'îl Paşa zemânında bin seksen dokuz şevvâlinün altıncı gününden bin doksan yedi senesi rebî'ü'l-âhiri gayetine değın hesâb olunup zimmetünden dokuz yüz kise akçe zuhûr eylemişidi. Meblağ-ı mezkûrdan iki yüz yetmiş altı kise akçesi zehâyir bahâsiçün tertîb olunup ve Kandiye muhafazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri mevâcibleriçün teslim eylediğün üç yük akçe aşâğı varıldıkdan sonra emânet-i mezbûr hesâbından zimmetünden altı yüz beş kise akçe bakiyye kalup inşâ'a'llâhü te'âlâ hâlen kapukullarınun ihrâc olunacak bin yüz bir recec ve reşeni mevâcibleriçün ziyâde akçe tedârûki lâzım ve mühimm olmağla senün zimmetünden olan akçeden mevâcib-i merkûm için ber-vech-i ta'cîl gelüp irişmek üzere yüz elli kise akçe ta'yîn ve havâle olmamağla

meblağ-ı mezbûrı emr-i şerîfim vardığı gibi bi-eyy-i hâlin tedârük idüp kise alup ve mührleyüp irsâl olınan mübâşir ve mu'temedü'n-'aleyh âdemlerünle serî'an ve 'âcilen Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl ve mevâcib-i merkûm ihrâcından mukaddem teslîm-i Hazîne-i 'Âmirem eylemen bâbında mâliye tarafından emr-i şerîfim virilmeğle mûcibince hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene 1101

80

İstanbul Kaim-makâmı 'Ömer Paşa'ya hüküm ki:

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâssa bostancıbaşı olan Hasan Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb [gönderüp] iş bu şehir-i şa'bânü'l-mu'azzamun sekizinci Salı günü ba'de'l-'asr bi-emri'llâhi te'âlâ vâki' olan şedîd rûz-gârdan Üsküdar bağçesinde vâki' Mehmed Paşa Köşkü'nün üzerinden bir mikdâr kurşun ref' ve sakfinun bir cânibi hedm ve ana muttasıl müceddeden binâ olınan köşkün bütün üstü ref' ve hedm olup ve istavroz bahçesinde olan odaların kurşunları ref' ve derya cânibinden bir köşesi hedme karîb ve hammâmın bir kubbesi hedm olup ve bağçe-i hâssamda ve sâir hadâik-i hümâyûnumda odaların ve kasrların kiminün kasrları ve kurşunları ref' ve dıvarları hedm olup ta'mîre muhtâc olmağla ta'mîr olınmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın Saray-ı 'Âmirem'de ve istavroz bağçesinde olan odalar [ve] köşklerde ve Üsküdar Sarayı'nda yağmûr damlasından zarar isâbet idecek mertebe merammât olınması mühimm ve muktazî olan mevâzı'ı merammât itdirilmek bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene 1101

81

Cisr-i Ergene nâibine hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp kazâ-i mezbûrda vâki' Çokköy nâm karye kurbinde vâki' ormanda dâimen haydûd eşkıyâsı tecemmü' itmeğle ebnâ-i sebîl mazarratlarından hâlî olmamağla ebnâ-i sebîl eşkıya-i mezbûrdan emîn ve sâlim olmak için zikr olınan orman kat' olunup ta'addîleri men' ü def' olınmak ricâ eylediği ecilden subaşılıarı ma'rifetiyle haydûd eşkıyâsının mazarratlarından ebnâ-i sebîl emîn olmak için lâzım gelen mahallerün ormanı kırılıp pâk ve tathîr itdirilmek emrim olmuşdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı N Sene [1] 101

[26]

82

Niğbolı tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezîr Tursun Mehmed Paşa’ya hüküm ki:

İftihârü’l-ümerâi’l-‘izâmi’l-Îseviyye, muhtârü’l-küberâ-i fi’l-milleti’l-mesîhiyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet ‘avâkıbehû bi’l-hayr-ı ve’r-reşâd* ve sâbıkan Erdel hâkimi iken bu hanedân-ı râsihu’l-erkân ve bu dûdmân-ı şâmihu’l-bünyânun Ağrıboz’da kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile nice hizmetlerde bulunan Petre Gabora müntesib olup kendüsinden dahî küllî hizmet me’mûl-i hümayûnum olmağla mülk-i mevrûsum olan Erdel hükûmeti müşârun-ileyhe tefvîz ve sipâriş olunup bi-‘avni’llâhi te‘âlâ makâmında ta’yîn ve istikrârı aksâ-i murâd-ı hümayûnum olmağın e‘âzîmü’l-ümerâi’l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed ve Niğbolı sancağı mutasarrıfı Sâlih ve Hamid sancağı mutasarrıfı Kâsım ve Menteşe sancağı mutasarrıfı İslâm *dâme ikbâlehüm* ve Silistre ve Niğbolı ve Kırkkilise ve Vize ve Çirmen sancaklarınınun zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı ve Kâsım *dâme ikbâlühû* ile ol tarafa irsâl olunan yüz seksen dört nefer sipâh ve iki yüz yirmi nefer silâhdâr serdengeçtisini ve Payas ve Belen’den ihrâc olunan iki yüz nefer süvâri asker ve üç yüz nefer süvâri serhaddlü ve dört yüz nefer piyâde serhaddlü ‘asker ve bundan sonra dahî ol tarafa irsâl olınmak üzere olan ‘asker ile kral-ı müşârun-ileyh inşâ‘allahi te‘âlâ götürüp makamında nasb ve ta’yîn eylemek üzere me’mûr ve üzerlerine mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Ahmed *dâme ikbâlühû* baş ve buğ nasb ve ta’yîn ve her birine başka başka evâmir-i şerîfem gönderilüp ve halefü’s-selâtîni’l-‘izâm şerefü’l-havâkin-i ihtirâm Gâzi Girây Sultân *dâme ‘ulüvvuhû* dahî vech-i meşrûh üzere me’mûr ve gelüp Niğbolı mukâbilinde mülâkî olmak üzere tenbîh-i hümayûnum iken mûmâ-ileyh mahall-i merkûme gelüp berü tarafdân me’mûr olan ‘asâkir hâzır bulunmadığı sûrette terakkub ve intizâr ile meks ü ârâmı vaktin takviyeti ve maslahatun te’hîrine bâ‘is olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimi mükemmel ve müretteb kapuları ve şâki’s-silâh ve tâmmü’l-edevât âdemlerle tertîb ve zikr olunan sipâh ve silâhdâr serdengeçdilerini ve Payas ve Belen’den serhaddlü ‘askerini ve elviye-i merkûmenün alaybeğlerini dahî atları ve silâhları bâk ve ceng ü harbe kadir zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimün yanına ta’yîn ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârdân atları ve silâhları mükemmel olmayup darb u harb ricâlinden olmayanların ze‘âmet ve tîmârları ref‘ olunup âhara tevcîh olınmak üzere der-i devlet medârıma ‘arz idüp cümlesini kemâ-yenbagî tecehhüz ve irsâl olunan şâhî topları

dahî ma'an koşup ve husûs-ı merkûm için mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Dergâh-ı Mu'allâm kapucıbaşılardan [ ] *dâme mecdühû* ma'rifetiyle inşâ'a'llahü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem kral-ı müşârun-ileyhi karşıya geçirüp zikr olunan paşaların her biri ne mikdâr asker ile karşıya ubûr iderler ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sipâh ve silâhdâr serdengeçdileri ve Payas ve Belen askeri ne mikdâr olurise başka başka defter ve sıhhati üzere arz ve i'lâm ve levâzım ve mühimmâtların tekml ve dâima taraflarına deyn güşâ-yı intibâh olup bi-'avni'llâhi te'âlâ me'mûr oldukları maslahatun hüsn-i hitâmına bezl-i cell-i himmet ve her vechile mu'âvenet ve müzâheret eylemen bâbında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

[27]

83

Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-'İseviyye, muhtârü'l-küberâi'l-fihâm fi'l-milleti'l-mesîhiyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet 'avâkibehû bi'l-hayr-i ve'r-reşâd* sâbıkan Erdel hâkimi olup bu hanedân-ı râsihu'l-erkân ve bu düdmân-ı şâmihu'l-bünyânun uğırında kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile nice hizmetlerde bulunan Petre Gaborek müntesib olup bi-'avni'llâhi te'âlâ kendüsünden dahî küllî hizmet me'mûl-ı hümâyûnum olmağla mülk-i mevrûsum olan Erdel hükûmeti müşârun-ileyhe tefvîz ve sipâriş olup makâmında tesbît ve istikrârı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın husûs-ı merkûm için sen me'mûr ve e'âzimü'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech-i arpalık Niğbolı sancağı mutasarrıfı Sâlih ve Hamîd sancağı mutasarrıfı Kâsım ve Mentеше sancağı mutasarrıfı İslâm *dâme ikbâlühüm* mükemmel ve müretteb kapuları ve şâki's-silâh ve tâmmü'l-edevât âdemleri ve Silistre ve Niğbolı ve Kırkkilise ve Vize ve Çirmen sancaklarının zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve Payas ve Belen cemâ'atlerinden ihrâc ve ol tarafa irsâl olunan temâm iki yüz nefer süvâri asker ve üç yüz nefer süvâri serhaddlü ve dört yüz nefer piyâde serhaddlü ve yüz seksen dört nefer sipâh serdengeçdisi ve iki yüz yirmi nefer silâhdâr serdengeçdisi ve [ ] neferâtıyla yirmi kıt'a şâhî top ta'ahhüd ve sen üzerlerine baş ve buğ nasb olunmuşsındır. Halefü's-selâtni'l-'izâm [ve] şerefü'l-havâkîni'l-kirâm Gâzi Girây Sultân *dâme 'ulüvvuhû* dahî husûs-ı mezbûr için me'mûr olup inşâ'a'llahü te'âlâ şimdiye değin Niğbolı mukâbiline gelüp irüşmek ihtimâli olmağla. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Gâzi Girây Sultân mahall-i merkûme geldükde size intizâr ile bir an tevakkuf eylememek üzere emr-i şerîfim sana vardığı gibi zikr olunan

beğlerbeğleri ve sâir senünle ma'an me'mûr olan tavâif-i 'askeri yanuna alup serî'an ve 'âcilen Gâzi Girây Sultân'a mülâki olup kral-ı müşârun-ileyh ile hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile münâsip ve mâkul görüldüğü vech üzere Erdel memleketine doğru 'atf-ı 'inân-ı 'azîmet ve kral-ı müşârun-ileyhün bi-'avni'llâhi te'âlâ 'alâ eyy-i hâlin makâmında tesbît ve istikrârı husûsında izhâr-ı gayret ve zahmet ve ahâlî-i vilâyetden ve sükkân-ı memleketden kral-ı müşârun-ileyhe teba'iyet ve itâ'at idenlere emân virilüp canları ve malları ve evlâd u 'iyâlleri himâyet ve sıyânet olunup kimesne rencîde ve remîde edilmeye. Fermân-ı celîlü's-şânuma muhâlefet ile kral-ı müşârun-ileyhe inkıyâd göstermeyüp bağı ve tuğyânda ısrâr ve 'inâd üzere olup dâire-i itâ'atden hurûc ve izhâr-ı bağı ve 'isyân idenlere emân virilmeyüp bi-'avni'llâhi te'âlâ kendüleri katl ve evlâd u ensâbları sebî ve istirkak ve emvâl ü erzâkları guzât-ı muvahhidîne nehb ü gâret itdirilüp her hâlde ittifâk üzere hareket ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hidemât-ı cemîle vücûda getürüp du'â-i hayırma mahzâr olmağa ihtimâm ve inşâ'a'llâhü te'âlâ itmâm-ı hizmet müyesser oldıkda sıhhati ve vukû'ı üzere yazup der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm eylesin ki sonradan fermân-ı şerîfim tevcîhle sâdır olur ise mûcibince 'amel eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

84

Şâm vâlfisi vezîr-i mükerrerem [ ] paşaya ve Şâm monlasına hüküm ki:

Mahrûse-i Şâm-ı şerîfde vâki' Vezîr-i a'zam-ı sâbık Sinân Paşa evkâfınun mütevellîsi olan Mustafâ *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arz-ı hâl idüp vakf-ı merkûmun evkâfı karyelerinden kazâ-i mezbûr muzâfâtından Melmûn nâhiyesinde Cerûd nâm karye şeyhi olan 'Ömer Berekât'un şekâveti zuhûr itmeğle bundan akdem fermân ile katl olunup karye-i mezbûre ahâlîsi nizâm-ı hâl üzere iken bu sene-i mübârekede oğlu Ahmed ba'zı hükkâmın himâyesiyle karye-i mezbûreye kendüyü şeyh nasb itdirmeğle mezkûrın "Şeyh oldum" diyü yirmi otuz atlu ile gelüp karye-i Cerûd re'âyâsının sâlyâne akçelerin ekl ü bell eyledüğünden mukaddemâ nâhiye-i mezbûrede vâki' Vazîfe ve Rihle karyeleri ahâlîlerin "Benimle ma'an istediğim mahalle gitmezler" diyü hükkâm takdîm-i mâlların aldırup ve kurâ re'âyâları zirâ'at ve hırâsetden olup perâkende ve perîşan olmasına bâ'is olmağın mezkûr Ahmed ile karındaşı Hasan kal'â-bend olup te'addîleri men' ü def' olınmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden [**İmdi:**]

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mevlânâ-yı mezkûrun ol makûle fesâd u şekâveti olduğu vâki‘ ise zikr olunduğı üzere habs ve şerri fukarânun üzerinden ref‘ olunmak emrim olmuştır. Buyurdum ki.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1]101

[28]

85

Gâzi Girây Sultân *dâme* ‘*ulüvvuhûya* hüküm ki:

İftihârü’l-ümerâi’l-‘izâmi’l-‘Îseviyye, muhtâru’l-küberâi’l-fihâm fî’l-milleti’l-mesîhiyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet* ‘*avâkıbehû bi’l-hayr-i ve’r-reşâd* sâbıkan Erdel hâkimi iken bu hanedân-ı râsihu’l-erkân ve bu dûdmâm-ı şâmihi’l-bünyânun uğırında kemâl-i sadâkât ve istikâmet ile nice hizmetlerde bulunan Petre Gabora müntesîb olup bî-‘avni’llâhi te‘âlâ kendisinden dahî küllî hizmet me’mûl-i hümâyûnum olmağla mülk-i mevrûsum olan Erdel hükûmeti müşârun-ileyhe tefvîz ve sipâriş olinup makâmında tesbît ve istikrâr[1] aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup müstevfâ ‘asker ile e‘âzimü’l-ümerâi’l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed ve Niğbolı mutasarrıfı Sâlih ve Menteşe mutasarrıfı İslâm ve Hamîd mutasarrıfı Kâsım *dâme ikbâlühüm* ve Özi eyâlet ‘askeri dahî husûs-ı merkûm için me’mûr ve Özi beğlerbeğisi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh üzerlerine baş ve buğ ta’yîn olinmağın. **İmdi:**

Niğbolı mukâbiline gelüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe mülâkî oldıkda kral-ı müşârun-ileyh ile hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd u ittifâk ile münâsib görüldüğü vech üzere Erdel memleketine doğrı ‘atf-i ‘inâm-ı ‘azîmet ve kral-ı müşârun-ileyhün bî-‘avni’llâhi te‘âlâ ‘alâ eyy-i hâlin makâmında tesbît ve istikrârı husûsında yanında bulunan mirzâlar ve sâir şüc‘ân-ı Tatar a‘dâ-i şikârıyla izhâr-ı gayret ve hamıyyet ve ahâlî-i vilâyet ve sükkân-ı memleketden kral-ı müşârun-ileyhe teba‘iyyet ve itâ‘at idenlere emân virmeyüp canları ve mâlları ve emvâl ve ‘iyâlleri himâyet ve sıyânet olinup kimesneye rencîde ve remîde itdirilmeye. Fermân-ı celflü’n-nişânıma muhâlefet ile kral-ı müşârun-ileyhe inkıyâd gösteresün. Bağy ve tuğyânda ısrâr u ‘inâd üzere olup ve dâire-i itâ‘atden hurûc ve izhâr-ı ‘isyân idenlere emân virilmeyüp bi-‘avn’illâhî te‘âlâ kendülere katl ve evlâd ve ensâbları sebî ve istirkak ve emvâl ü erzâkları guzât-ı muvahhidîne nehb ü gâret itdirmeyüp her hâlde mûmâ-ileyh ile ittifâk üzere hareket ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hidemât-ı cemîle vücûda getürüp du‘â-i hayrıma mazhar olmağa ihtimâm eyleyüp emmâ mukayyed olup Eflak memleketinden ‘ubûr olındıkda ‘askerün etrâfa intişârından re‘âyâyı himâyet ve

sıyânet idüp ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâb ve emvâl u erzâkları nehb ü gâret olunmaya diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

86

Eflâk voyvodası Kostantin voyvodaya hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-'Îseviyye, muhtâru'l-küberâi'l-fihâm fi'l-milleti'l-mesîhiyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet 'avâkibehû bi'l-hayr-i ve'r-reşâd* südde-i seniyye-i devlet medârımın kemâl-i sıdk ve hulûs ve istikâmet ile hayr-hâh ve hân sebârkarîn olmağla mülk-i mevrûsum olan Erdel memleketinün hükûmeti 'inâyet-i 'aliyye-i husrevânemden hâliyâ kral-ı müşârun-ileyhe tefvîz ve sipâriş olunup müstevfâ 'asker ile emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühû* ve eyâlet-i merkûme 'askeri ve e'âzimü'l-ümerâi'l-kirâm Niğbolı sancağı mutasarrıfı Sâlih ve Hamîd sancağı mutasarrıfı Kâsım ve Menteşe sancağı mutasarrıfı İslâm *dâme ikbâlühüm* ve sâir bu taraftan irsâl olunan tavâif-i 'asker ile ve halefü's-selâtnü'l-'izâm Gâzi Girây Sultân *dâme 'ulüvvuhû* 'asâkir-i Tatar encüm-şümâr ile kral-ı müşârun-ileyh ile ma'an ta'yîn ve Eflak içinden mürûr itmeleri fermânum olup bu bâbda senden dahî küllî hizmet me'mûl-i hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Sen ki voyvoda-i merkûmsın. İnşâ'a'llâhü te'âlâ emr-i şerîfim sana vardıkda sen dahî tüfenk-endâz 'askerün ile kalkup kral-ı müşârun-ileyhün yanında bulunup Eflak hudûdında olan boğazları mürûr u 'ubûrda ve Erdel sınırına vâsıl olunca iktizâ iden husûslarda her vechile mu'âvenet ve murâfakat ve rızâ-i hümâyûnuma muvâfık hizmetde bulunmağa gereği gibi takayyüd ve ihtimâm ve hilâfından ihtirâz eylesesiz diyü yazılmışdır.

Emmâ mukayyed olup Eflak memleketünden 'ubûr oldıkda 'askerin etrâfa intişârında re'âyâyı himâyet ve sıyânet idüp ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâb ve emvâl u erzâkların nehb ü gâret olınmak ihtimâli olmaya diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i N Sene [1]101

[29]

87

Ber-vech-i arpalık Hamîd sancağına mutasarrıf olan Kâsım *dâme ikbâlühüya* hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-'Îseviyye, muhtâru'l-küberâi'l-fihâm fi'l-milleti'l-mesîhiyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet 'avâkibehû bi'l-hayr-i ve'r-reşâd* mülk-i

mevrûsum olan Erdel hükûmeti tefvîz ve sipârîş olunup bi-‘avni’llâhi te‘âlâ makâmına tesbît ve takrîr husûsiçün ‘asâkir-i mezkûre ile emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühû* ta’yîn olunmağın sen dahî ma‘an me’mûr olmuşındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi mükemmel ve müretteb kapun ve şâki’s-silâh ve tâmmü’l-edevât ve âdemlerün ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ hizmet hitâmına değın re’y-i savâb-dîdî üzere hareket ve hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Şehr-i N Sene [1] 101

Bir sûreti ber-vech-i arpalık Niğbolı sancağı mutasarrıfı olan Sâlih *dâme ikbâlühûya* yazılmışdır.

Bir sûreti ber-vech-i arpalık Menteşe sancağı mutasarrıfı İslâm *dâme ikbâlühûya* yazılmışdır.

Bir sûreti Silistre ve Niğbolı ve Kırkkilise ve Çirmen ve Vize sancakları alaybeğlerine yazılmışdır.

Bir sûreti ber-vech-i arpalık Divriği ve ‘Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafâ *dâme ikbâlühûya* yazılmışdır.

88

Yeni-il ve Türkmen-i Haleb Mîr ‘aşîreti Receb oğlu Halîl ve Pehlivan oğlu ve sâir boybeğleri ve kethudâları ve Boz-ulus Türkmeni Mîr ‘aşîreti Ca‘fer ve sâir kethudâları ve ifrâz-ı Zü’l-kadriye Türkmeni Mîr ‘aşîreti Hacı Mahmûd ve sâir kethudâları ve Mamallu Türkmeni Mîr ‘aşîreti Harîk ‘Alî ve sâir kethudâları ve Danişmendlü Türkmeni ‘aşîreti Hacı Ahmed oğlu Ca‘fer ve sâir kethudâları Kehlüvân’un Ekrâdı boybeği ve kethudâları ve Sivas il beğisi ve Mar‘aş il beğisi ve sâir sefer-i hümâyûnuma me’mûr olan Türkmen ve Ekrâd Mîr ‘aşîretleri ve boybeğleri ve kethudâları ve sâir a’yânına hüküm ki:

Bi-‘avni’hî te‘âlâ ihyâ-yı dîn [ve] îfâ-yı sünnet-i seniyye-i fahru’l-mürselîn için bu sene-i mübâreke musammem olan gazve-i meymûn ve cihâd-ı hümâyûnuma me’mûr olup sizden sebîl-i dîn-i mübînde gayret ve hamiyet me’mûl-i hümâyûnum iken vakt-ı sefer hulûl ideli bu kadar zemân olup esnâ-yı tarfkda çayır bahâsıyla ayak sürüyüp henüz gelüp irişmedüğünüzden sefer-i hümâyûnumun te’hîrine bâ‘is olmuşsızdır. Ba‘de’l-yevm bir yerde meks ü ârâmınıza bir vechile rızâ-yı hümâyûnum olmayup ve vakt be-gayet teng olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ kemâl-i sür‘at ve isti‘câl üzere inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bir gün ve bir sâ‘at mukaddem gelüp mu-‘asker-i hümâyûnuma mülhak olmanız ehemem ü elzem olmağın [ ] mübâşir ta’yîn olunup irsâl olunmuşdır. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Emr-i şerîfim size her ne mahalde varup vâsıl olurise bu vakti sâire kıyâs itmeyüp temâm gayret ve hamıyyet zemânı oldıgın mülâhaza idüp cümleñüz ittifâk ve ittihâd [idüp] beğlerbeğleri ile kalkup çayır bahânesiyle ve âhar vechile meks ü ârâm itmeyüp mübâşir-i mûmâ-ileyh ile ma'an sür'at ve şitâb üzere ordu-yı hümâyûnuma bir gün ve bir sâ'at evvel gelüp mülhak olmağa her birinüz bezl-i mechûd eyleyüp gazve-i hümâyûnumun te'hîrine bâ'is olmakdan ihtirâz eyleyesiz. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin. Fermân-ı şerîfimin mazmûn-ı münîfinden cümlesini habîr ve âgâh eyleyüp ve tenbîh ile iktifâ itmeyüp mu-'asker-i hümâyûnuma mülhak olunca cümlesini önüne katup tahrîz ve iğrâ iderek sürüp bir sâ'at mukaddem getürüp bir sâ'at mukaddem itmâmına hidmet eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1] 101

89

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezîr Tursun Mehemed Paşa'ya hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech-i arpalık Divriği ve 'Arapkir sancaklarına mutasarrıf olan Mustafâ *dâme ikbâlühû* ol tarafa irsâl olunmağın inşâ'a'llâhü te'âlâ vusûlünde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahî kapusunda olan âdemleriyle emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühû*nun yanına ta'yîn eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1] 101

90

Lofça kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Benon nâm karye ahâlîsi gelüp bunlar kendü karyelerin ancak hıfz u hırâset idüp düşman-ı dînden emîn değilken Etrepol muhâfazasında olan ve voynuk beği tarafından âdem talebiyle rencîde eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden bunlarun karyelerinin muhâfazaya ihtiyâcları var ise kendü âdemleriyle karyelerin hıfz u hırâset idüp âhar yere [nakl] olunmamak için hüküm yazılmışdır.

Evâil-i N Sene [1] 101

[30]

91

Pravişta kadîsina [ve] Pravişta [ ] hüküm ki:

Pravişta kurbinde ve deryâ sâhilinde olan Drasına nâm karye küffâr-ı hâksâr vâki‘ oldıkca etrâfına haber virmeğe ta‘yîn iken hâliyâ yedi kıt‘a kâfir fırkatesi karye-i mezbûre yanaşup kılağuz oldıktan sonra Pravişta kasabasının gafilen basup ahâlîsinün emvâl u erzâkların yağma ve gâret ve voyvodası Hüseyin nâm kimesneyi on iki nefer müslimîn ile esîr idüp ve dört bin guruş mikdârı mâl-i mîrîyi yağma ve gâret eyledüklerine karye-i mezbûr ahâlîsi sebep olmağla zikr olunan haydûd eşkıyâsına kılağuz virüp mu‘în olan karye-i mezbûre ahâlîsi ma‘rifet-i şer‘le ahz ve tefîş ü tefahhus ve esîr olan müslimîn halâs ve yağma ve gâret olunan mâl-i mîrîden dört bin guruş karye-i mezbûr ahâlîsinden ve sâir deryâlî götürilmeğe me‘mûr olan galleci re‘âyâsından ve şer‘le tazmîni lâzım gelenlerden ve bu husûsda haydûd eşkıyâsına mu‘în olanlardan şer‘le tazmîn ve tahsîl olunup izâ‘at-ı mîrîden ihtirâz olına diyü mâliye tarafından virilen emr-i şerîfüm mûcibince hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

92

Güzelhisâr kazâsı nâibine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi‘ Ekrâd Obası nâm karye ahâlîsinden ‘Ömer ve Şa‘bân ve Mehmed ve sâirleri meclis-i şer‘a varup bunlar eben-‘an-cedd Göçerevli Ekrâdi tâifesinden olup elli seneden mütecâviz kazâ-i mezbûrda tavattun idüp hâne-i ‘avârızda mukayyed olmamalarına binâen her nefer bedel-i ‘avârız nâmına senevî yüz yirmişer akçe yâve cizyedârlarına virüp ve emr-i şerîfimle vâki‘ olan tekâliflerin dahî edâ iderleriken bin seksen yedi senesinde Aydın sancağının muharriri bunları kazâ-i mezbûrun hânesine kayd ve üzerlerine üç ve bir sülüs hâne tahmîl itmeğle üzerlerine edâsı lâzım geleni ahâlî-i kazâ ile ma‘an edâ iderleriken bin yüz senesinde yâve cizyedârı Mehmed “Mukaddemâ siz bedel-i ‘avârız virilmişsiz” diyü hilâf-ı şer‘ ve fuzûlî bedel-i ‘avârız nâm akçe talep ve cevr u eziyyet itmeğle ba‘de‘l-yevm yâve cizyedârları taraflarından bedel-i ‘avârız talebiyle dahî rencîde olunmayup men‘ ü def‘ olınmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına ilhâhlarıyla ‘arz itmeğın Hazîne-i ‘Âmirem’de mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazar olındıkda kazâ-i mezbûrda vâki‘ cemâ‘at-i Ekrâd Obası üzerlerinde üç ve sülüs hâne kayd olındığı mestûr ve mukayyed bulunmağla. **İmdi:**

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mezbûr Mehmed, Güzelhisâr'da kal'âya vaz' u habis olup takayyüd için alınmak emr ü berât ve defter ne makûle temessükü varise mestûr olmak için mechûden ordu-yı hümâyûnuma ihzâr eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

93

Sinob nâibine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Sinob kurbinde vâki' Çayağzı nâm mahalde müceddeden inşâsı fermânım olan üç kıt'a kalyonların taraf-ı mîrîden virilen nakd akçe ve hakk sâhiblerinin rızâsıyla defter olup ve bahâları ber-vech-i peşîn ashâbına virilen kereste alınmakda Sinob kal'âsı müstahfızlarından Bâlîzâde 'Alî ve Ereğli karyesi sâkinlerinden Mahmûd ve Saray nâm karyeden Ramazân nâm kimesneler dâimâ şekâvet ve fesâd üzere müceb-i cem'iyet olup fermân olunan kalyonların bu ana değin binâsına [mâni'] olmalarıyla mezbûr üç nefer ıslâh-ı nefis eylemek için kal'â-bend olınmak bâbında **[İmdi:]**

Sen ki nâibsin. 'Arz ve bi'l-fi'l başdefterdârım olan İsmâ'îl *dâme 'ulüvvuhû* i'lâm itmeğle mezkûrlar ıslâh-ı nefis idinceye değin Kefe kal'âsında kal'â-bend ve fermân-ı şerîfim sâdir olmadıkca itlâk olınmamak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt N Sene [1] 101

[31]

94

Sivas kadîsına ve Sivas mütesellimine hüküm ki:

Dârende kadîsı Mevlânâ Seyyid İsmâ'îl Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Dârende kazâsı muzâfâtından Ayvalı nâhiyesinde karye-i Ayvalı cemâ'atinden Gedik 'Alî ve Mahmûd ve Monla 'Îsâ ve Monla Ayved ve Mahmûd ve Mustafâ ve 'Ömer ve Ahmed fakîh ve Ebû Bekr ve Mehemed ve Topal Mahmûd ve sâirleri meclis-i şer'a varup bin yüz senesinde konar ve göçer Ekrâd tâifesinden Mandalı cemâ'atinden zikr Monla Ahmed ve Kara Murâd oğlu Ebû Bekr kethudâ ve Kara Mustafâ ve karındaşı Yusuf ve İskender oğlu Dâvud ve Kurtar oğlu Halîl ve Şeyh Mehemed ve sâir kabâilleri yüzden mütecâviz çadır ile karye-i mezbûrede sâkin oldukları bağ ve bağçe ve ekünleri içine konup dört gün sâkin olup deve ve koyun ve sâir hayvanâtların ra'y ve itlâf eyledüklerinden ma'dâ altmış iki tarla ekülmüş buğdayını ve otuz üç tarla ekülmüş olan şa'îr ve kırk sekiz tarla daru ve on kıyye hinta ve dört yüz doksan altı 'aded ... bineği ve beş 'abâ mükemmel eğeriyle bir

kısrak ve iki menzilün cümle tahammülât-ı nühâsın ihfâ eyledükleri mevzû'da ahz u kabz ve gasb u gâret idüp küllî gadr ve ta'addî eyledüklerin ilhâhlarıyla 'arz itmeğin. **[İmdi:]**

Sen ki Sivas kadîsı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Husûs-ı mezbûre mûtf olup mütesellim-i mezkûr mübâşeretiyile bu fesâdı iden mezbûrlar bi-eyy-i vechin-kân ihzâr-ı şer' olunup hadden katl olınanları lâzım gelen eşkiyâsı bilâ-te'ehhür katl ve şer'an müte'allikât-ı mezkûreyi tazmîn îcâb idenlerden muktezâ-yı şer' üzere tazmîn itdirilüp ve sâir me'mûnü'l-gâile olmayan ehl-i fesâdı Sivas'a kal'â-bend olmak üzere ahvâllerin görüp minvâl-i muharrer üzere fâsl-ı husûmet olındıktan sonra, sen ki kadîsın. Vâki' hâli der-i devlet medârıma 'arz eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı N Sene [1] 101

95

Kayseriyye monlasına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından Köstere nâhiyesine tâbi' Efken nâm zimmî karye re'âyâsı ordu-yı hümâyûnuma gelüp karye-i mezbûr kurbinde bunların yedlerinde kadîmi terk olunan manastırın ortası ve ba'zı yerleri ta'mîre muhtâc olmağla keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden şe'âir-i İslâm icrâ olunur. Ehl-i İslâm sâkin olduğu yer değil ise kadîmi binâsı üzerine bir şey ziyâde olmamak üzere termîm eyledüklerin rencîde olunmamak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

96

Rakka beğlerbeğisine ve Kayseriyye kadîsına hüküm ki:

Bundan akdem Hacı Ahmedoğlı cemâ'atinden 'arz u mahzar ile der-i devlet medârıma âdemleri gelüp "Karaca Kürd cemâ'ati ve hevâlarına tâbi' olan Ekrâd eşkiyâsı cem'iyet-i kesîre ile üzerlerine gelüp vâfir âdemlerimizi katl ve emvâl u erzâkımızı nehb ü gâret eylediler" diyü i'lâm-ı hâl ve izhâr-ı tazallüm itmeleriyle ahvâlleri Kayseriyye kadîsı ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülmeğle havâle olunup şer'le ehl-i fesâd olan eşkiyânun cezâların tertîb olunmak bâbında ... emr-i şerîf-i 'âl-i şânım ile mübâşir gönderilmeğin "Mezbûrlar ele girmeyüp gasb ve firâr itmeğle ihkâk-ı Hakk olunmak mümkün olmadı" diyü tekrar der-i devlete üç dört kıt'a 'arz gelüp birkaç gün mürûr itmedin, Karaca Kürd cemâ'atinden dahî 'Alî ve Hızır ve Mustafâ ve 'Osmân nâmında dört nefer âdemleri der-i devlet medârda Dîvân'a 'arz-ı hâl idüp mezkûrlar için "Bi-gayr-ı hakkın âdemlerimizi katl idüp olanca emvâl u erzâkımızı nehb ü gâret eylediler" diyü

şikâyet eylediler. Hâliyâ tarafeynün ahvâli bî-garaz müslümânlardan istihbârile mahallinde şer'le görülmek için mezkûr dört nefer Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin Paşa'ya ahvâli bî-garaz müslümânlardan istihbâr ile mahallinde şer'le görülmek için mezkûr dört nefer Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin Paşa'ya teslim olup paşa-yı mûmâ-ileyh ma'rifeti mübâşeretiyile Kayseriyye kadîsı mevlâ olup şer'le ihkâk-ı Hakk olunması fermân olmuştur.

İmdi:

İki tarafun dahî ... kemâl-i ihtimâm ile bi-hasebi's-şer' istimâ' idüp keyfiyyet-i hâllerine vukûfî olan bî-garaz ümmet-i Muhammed şehâdetleriyle fesâd u şekâvetleri sâbit olan eşkiyânun bilâ-te'hîr şer'le haklarında lâzım gelen her ne ise icrâ ve habs olunması lâzım gelen ehl-i fesâdın gereği gibi kal'â-bend ve tarafından ashâb-ı hukûkun şer'le hakların alıvirilüp murâd-ı hümâyûn üzere ihkâk-ı Hakk olındıktan sonra cürm ve ... cânun olduğu ma'lûm-ı hümâyûn olmak için sıhhati üzere yazup 'arz ve i'lâm eyleyesiz diyü mezkûr hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı N Sene [1] 101

[32]

97

Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Kilis kazâsına tâbi' Şeyhlü Ekrâdî cemâ'atinden Cav oğlu Süvâr ve Şeyh Kes oğlu Seno ve 'Alidân oğlu Dâvud ve Hacı Mûsâ oğlu 'Alî ve Mehemed oğlu Hüseyin ve Kılılı Bekr nâm eşkiyâ dokuz yüz kadar tüfenk-endâz ile kazâ-i mezbûre tâbi' Amîki tâifesiün üzerine varup ve 'ale'l-gafle hücum idüp bir vechile def' olınmaların mümkün olmamağla tâife-i mezbûreden yedi nefer kimesne âlât-ı cârihâ ile mecrûh ve otuz sekiz kadar hânelerini içinde olan emvâl ü erzâkı ile ihrâk idüp ve Kırço dimekle ma'rûf Mustafâ'yı ve hizmetkârını katl ve mezbûr Mustafâ'nun cesedini ateşe ilka ve hânesini talân idüp bin dört yüz yaldız altunun ve otuz iki kise esedî gurusunu ve yedi kemer ve beş çerkezî sîm rahtları ve dört re's aygır ve yedi kısraak atların ve beş sîm kılıç ve dokuz kara kılıç ve sâir bunun emsâli eşya nehb ü gâret itmeğle izhâr-ı fesâd u şekâvet eyledükleri Kilis ve Makras kadîları ve Kilis kazâsinun 'ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâsı ve sâdât ve meşâyihî ve bi'l-cümle a'yânı mührlü mahzar gönderüp i'lâm-ı hâl eyledüklerinden gayrı Kilis kazâsında olan Ekrad eşkiyâsı kendü hâllerinde olmayup ol havâlîden mürûr u 'ubûr eyleyen tüccâr tâifesiün ve sâir ebnâ-i sebîlün yollarına inüp kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs ve nehb ü gâret-i emvâl itmek 'âdet-i müstemirreleri olup fesâd u şekâvetleriün nihâyeti olmadığına müte'allik der-i devlet medârıma sâkinleri gelüp izhâr u tazallüm itmeleriyle

bu makûle fesâdı ihtiyâr ve irtikâb eyleyen eşkıyânun bi-eyy-i vechin-kân cezâları virilüp şer'le haklarından lâzım gelen icrâ olunmak merâhim-i hümâyûnum olmağla. Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Husûs-ı merkûm senün 'uhdene ve himmetüne havâle olunmağla hîn-i iktizâda Haleb ve Mar'aş eyâletlerinin zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve alaybeğileriyle ve bu iki eyâletde vâki' süvâri ve piyâde ceng ü harbe kadir olanlar dahî 'ale'l-'umûm hidmet-i i'ânetde bulunmak üzere seninle ma'an me'mûr olmuşlardır. **İmdi:**

İnşâ'a'llâhü te'âlâ zikr olunan tavâif-i 'askerin me'mûr oldukları üzere yanına alup ma'kûl ve münâsib gördüğün üzere mu'în ve ittifâk üzere zikr olunan eşkıyânun üzerlerine vardığınızda ibtidâ âdem gönderüp fermân-ı hümâyûnum üzere içlerinde olan mestûrül-esâmî eşkıyâyı ve hevâlarına tâbi' ehl-i fesâdı taleb ve gâret eyledükleri emvâl-i 'ibâdu'llâhun şer'le ashâbına redd ve teslîm itmeğe teklîf eyleyesiz. Kabûl idüp fermân-ı hümâyûnuma imtisâl iderlerise muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere fesâd u şekâvetleri sâbit ve zâhir olan eşkıyânun cezâları virilüp ashâb-ı hukûkun hakların alıvirilüp şer'le ihkâk-ı Hakk olunmağa ihtimâm eyleyesiz. Şol şartile ki, ehl-i fesâddan bir ferde himâyet itmeyüp taleb olunan şakîleri fermân-ı hümâyûnum üzere ahz idüp ve bilâ-tereddüd getürüp teslîm eyleyeler. Şöyle ki, tâife-i mezbûre bâdî-i hâlet-i kîtâle mübâşeret ve yâhud musirrun-leh ve 'inâd olup eşkıyâya mu'âvenet ve fermân-ı hümâyûnuma muhâlefet itmeğe cesâret iderlerise ma'kûl ve münâsib gördüğün üzere iktizâ iden cehd ü kîtâl husûsında merdâne ve dilîrâne hareket idüp ehl-i fesâdı katl ve ifnâ ile vech-i ermîde izâle ve nâ-bûd itmeğe sa'y ve ihtimâm eyleyüp re'âyâ fukarâsından müft ve meccânen yem ve yemek taleb itmekden ve şekâvetde 'alâkası olmayan kimesnelere hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addîden be-gayet ihtirâz eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Haleb monlasına ve eyâlet-i merkûmede vâki' olan kadîlara ve elviye alaybeğlerine ve iş erlerine zikr olunan eşkıyânın bi-eyy-i vechin-kân cezâları virilüp şer'le haklarından lâzım gelen icrâ olunmak murâd-ı hümâyûnum olmağla husûs-ı merkûme me'mûr olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından âdem varup dâvet eyledükde, siz ki alaybeğlerisiz. Zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı bayrağın altına alup ve siz ki a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz. Ceng ü harbe kadir iş erlerin kaldurup bilâ-te'hîr yanına varup re'y ve münâsib gördüğün vech üzere hidmetinde olasın diyü ber-vech-i meşrûh emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi't-tarihî'l-mezbûr

Bir sûreti dahî Mar‘aş monlasına ve eyâlet-i merkûme kadîlarına [ve] alaybeğlerine ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârına ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi‘t-târihî‘l-mezbûr

98

Haleb ve Mar‘aş kadîlarına hüküm ki:

Ekrâd ve Türkmen eşkıyâsının şer‘le cezâları tertîbine emîrû‘l-ümerâi‘l-kirâm Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühû* me‘mûr olup husûs-ı merkûm ehemmi-umûrdan olmağla şer‘le görülmesi iktizâ eyleyen ahvâlleri hak ve adl üzere görmeğe ikinüz dahî molla nasb ve ta‘yîn olunmuşsıdır. **İmdi:**

Siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz. Bu bâbda hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye zulm ve ta‘addî eylemeyüp fesâd u şekâvetleri sâbit olan eşkıyânun şer‘le cezâları tertîb itdirilmekte siz dahî bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

99

Haleb ve Mar‘aş müftîlerine hüküm ki:

Ekrâd ve Türkmen eşkıyâsının şer‘le cezâları tertîbine emîrû‘l-ümerâi‘l-kirâm Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühû* me‘mûr olup husûs-ı mezbûr ehemmi-umûrdan olmağla şer‘le görülmesi iktizâ iden ahvâllerini görmek üzere akzâ kuzâtû‘l-müslimîn Haleb ve Mar‘aş kadîları *zîdet fazluhümâ* mütevellî ta‘yîn ve siz dahî mütevellî ta‘yîn olmuşsıdır. **İmdi:**

Siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız. Bu bâbda hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye zulm ve ta‘addî olmayup fesâd u şekâvetleri sâbit ve zâhir olan eşkıyânun şer‘le cezâları tertîb ve icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı Hakk olunmaktan siz dahî mukayyet ile bezl-i kudret ve sarf-ı mikned eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

[33]

100

Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Mar‘aş kazâsının ‘ulemâ ve sulehâ ve sâdât ve eimme ve hutebâ ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı ordu-yı hümâyûnuma mahzar gönderüp kazâ-i mezbûr muzâfâtından Pazarcık ve Keferdeyr nâhiyelerine Türkmen ve Ekrâd eşkıyâsı müstevfâ olup gâh bezîrlerin ve âlât-ı harblerin gasb ve gâh katl-i nüfûs ve hedm-i ‘ırz itmeğle ahâlîsin

perâkende eyledüklerinden ma'dâ dokuz cemâ'atinden Hacı 'İvaz oğlu İbrâhîm ve Çepni kethudâsı Can Timur yetmiş ve seksen mikdârı eşkıyâ ile kazâ-i mezbûre halkınun iki yüzden mütecâviz hayvanâtların gasb itdüklerinden sonra bi-gayr-ı hakkın on beş neferden mütecâviz âdemlerün katl idüp ve Kürd eşkıyâlarından Donuz Hasan ve Kelco ve Hayr söylemez ve Donuz Mûsâ nâm şakîler yine hevâlarına tâbi' kırk elli neferden mütecâviz eşkıyâ ile fusûl-i erba'ada vilâyetleri üzerine gelüp mevâşi ve harmanların nehb ü gâret idüp ziyâde ta'addî ve fesâd eyledüklerin i'lâm itmeleriyle. **İmdi:**

Bu makûle fesâdı ihtiyâr ve irtikâb eyleyen eşkıyânın bi-eyy-i vechin-kân cezâları virilüp şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak murâd-ı hümâyûnum olmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Kilis Ekrâdı eşkıyâsı husûsında sâdır olan fermân-ı şerîfimde tenbîh-i hümâyûnum oldığı vech üzere zıkr olunan mahallere müstevfâ olan eşkıyânun dahî üzerlerine varduğunda ibtidâ âdem gönderüp fermân-ı hümâyûnum üzere içlerinde olan mestürü'l-esâmî eşkıyâsı ve hevâlarına tâbi' olan ehl-i fesâdı taleb ve gâret eyledükleri emvâl-i 'ibâdu'llâhun şer'le ashâbına redd ü teslim itmeğe teklîf eylesin. Kabûl idüp fermân-ı hümâyûnuma imtisâl iderlerise muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere fesâd u şekâvetleri sâbit ve zâhir olan eşkıyânun cezâların virilüp ve ashâb-ı hukûkun hakları alıvirilüp şer'le ihkâk-ı Hakk olunmağa ihtimâm eylesin. Şol şartla ki, ehl-i fesâddan bir ferde himâyet itmeyüp taleb olunan şakîleri fermân-ı hümâyûnum üzere ahz idüp bilâ-tereddüd gönderüp teslim eyleyeler. Şöyle ki, tâife-i mezbûre bâdî-yi hâlet-i kîtâle mübâşeret ve yâhud musirrun-leh ve 'inâd olup eşkıyâyâ mu'âvenet ve fermân-ı hümâyûnuma muhâlefet itmeğe cesâret iderlerise iktizâ idenleri ve fesâd husûsında merdâne ve dilîrâne hareket idüp ehl-i fesâdı katl ve ifnâ ile ... izâle ve nâ-bûd itmeğe sa'y ve ihtimâm eyleyüp re'âyâ fukarâsından müft ve meccânen yem ve yemek taleb itmekden ve şekâvetde 'alâkası olmayan [kimesnelere] hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addîden ihtirâz eylesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

101

Kayseriyye monlasına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından Köstere nâhiyesinde Efken nâm karye zimmîleri ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunup bunların karyesinde hâric yerde vâki' manastırlarınun mürûr-ı eyyâm ile üstü gidüp ve dıvarları hedme meyl idüp ta'mîre muhtâc olduğunu bildirüp ta'mîr ve termîm olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikde şe'âir-i

İslâm icrâ olunur ehl-i İslâm sâkin olduğu yer değilise kadîmi binâsı üzere bir şey ziyâde olunmamak üzere termîmlerine rencîde ve ta'arruz idilmemek bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı N Sene [1] 101

102

Selimiye Sancağbeği olan Hüseyin el-'Abbâs'a hüküm ki:

Hâliyâ Kilis ve Mar'aş havâlîsinde olan Ekrâd ve Türkmen eşkiyâsinun günden güne fesâd u şekâvetleri ziyâde olup der-i devlet medârıma 'arz u mahzar ile bi'd-defe'ât şâkîleri gelüp izhâr-ı tazallüm itmeleriyle eşkiyâ-i mezbûrenün şer'le tertîb-i cezâları murâd-ı hümâyûnum olup husûs-ı mezbûriçün Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühû* ta'yîn ve Haleb ve Mar'aş eyâletleri kazâları kadîları ve ma'iyetleri ve mütesellim ve alaybeğleri ve bi'l-cümle iş erlerine evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen dahî husûs-ı mezbûrdan habîr ve âgâh olup zikr olunan Ekrâd ve Türkmen eşkiyâsından firâr ve gaybet idüp senin yanına varırlarise rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif zinhâr eşkiyâyâ himâyet eylemeyüp içlerinden birisinin halâs olmasına sebep olmakdan ziyâde ihtirâz idüp fermânım olduğu üzere o makûle kaçup yanuna varan şakîleri ahz itdürüp kayd u bend ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe gönderüp teslîm itdirmen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı N Sene [1] 101

[34/1]

103

Niğbolı'dan Karadeniz'e varınca Tuna'nun tarafında ve ol havâlîde vâki' olan kadîlara ve havâss ve evkâf ve sâir kurâ zâbidleri ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Tuna donanması seffîneleri levendâtından ba'zılarının girü firâr eyledükleri istimâ' olunup o makûlelerin 'alâ eyy-i hâlin ele getirülmeleri ehemmi mühimmâtdan olup husûs-ı mezbûriçün [ ] mübâşir ta'yîn olunmağın. **İmdi:**

Siz ki kadîlar ve a'yân-ı vilâyet ve kurâ zâbidleri ve voyvodalarısız. Tecessüs ve tefahhus idüp vech-i meşrûh üzere Tuna donanması levendâtından firâr idenlerden taht-ı kazânuza gelenleri 'alâ eyy-i hâlin ahz u habs ve ism ü resmleriyle yazup Dergâh-ı Mu'allâm' 'arz eylesiz ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olurise mûcibince 'amel oluna. Bu bâbda ihmâl ve müsâheleden ve o makûle firârîlerin

mürûrlarına müsâ'ade gösterilmekden be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemenüz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

104

İstanbul kaim-makâmına hüküm ki:

Sen vüzerâ-yı 'izâmın 'âkil ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın müdebbir ü perhîz-kârî olup Âsitâne-i Sa'âdet-medâr ve mülhakâtının zabt u rabtında ve sâir me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemün edâ ve tekmîlinde rızâ-yı yümn iktizâ-yı husrevâneme muvâfık harekâtun sem'-i hümayûnuma ilka olunmağın hakkında mucâz-ı el-tâf-ı 'aliyye-i şahânem ... ve şümûs mütâla'a olunup seniyye-i pâdişâhâneme leme'ân olup Hâssa-i hila'-ı fâhire-i mülûkânemden semmûr fâyizü's-sürûre duhte sana bir sevb hil'at-ı müstevcibü'l-hubûr-ı hâkânî 'inâyet ve ihsânım olup [ ] ile irsâl olunmuşdır. Buyurdum ki:

Vusûl buldıkdâ gerekdir ki, 'inâyet ve ihsânım olan hil'at-ı fâhire ve kisve-i bâhiremi sunûf-ı ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve telebbüs ve tahassun u mübâhat ve mefâharet eyledükden sonra Âsitâne-i Sa'âdet-medâr ve havâlîsinde vâki' mülhakâtun zabt u rabtında ve sâir me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemün edâ ve tekmîlinde leyl ü nehâr bezl-i iktidâr eyleyüp lâzımü'l-'arz olan ahvâl ve âsârı 'arz u i'lâmdan hâlî olmayasın [diyü yazılmışdır].

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

105

Sofya'da baş ve buğ olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Esîrî İbrâhîm ve Serhaddlü Mehmed *dâme ikbâlehümâ* Niğbolı tarafına me'mûr olmağın ol tarafda mevcûd olan serhaddlü 'askerinden ba'de'l-intihâb fakat üç yüz neferini Sofya'da kalmak üzere kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kıstına Mustafâ *dâme 'izzehûnun* yanına ta'yîn ve ma'dâsını dahî tansîf tarîkı üzere İbrâhîm Paşa'nun yanına rağbet idenleri mûmâ-ileyhün yanına ve Mehmed Paşa'nun yanına rağbet idenleri Mehmed Paşa'nun yanına koşup tertîb ve techîz ve zâhir ve âmâde eylesin ki ordu-yı hümayûnum tarafından müceddeden Sofya'ya ta'yîn olunan 'asâkir-i mansûremün mukaddemâtı Sofya'ya varmağa başladıkdan sonra mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhümâyı vech-i meşrûh üzere serhaddlü 'askerile inşâ'a'llâhü te'âlâ Niğbolı tarafına irsâl[e] me'mûr oldukları hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

106

Âsitâne Kaim-makâmı Vezîr ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki:

Van’da ma’zûl Vezîr Hasan Paşa’nun şâkîleri olmağla ta’yîn olunan kapucıbaşı Ahmed Ağa mübâşeretıyla mûmâ-ileyhi Dîvân-ı Edirne’ye ihzâr eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

[34/2]

107

Bosna muhâfızı Vezîr-i mükerrer Hüseyin Paşa’ya hüküm ki:

Hasan ve Selîm nâm karındaşlar ordu-yı hümayûnuma ‘arz-ı hâl sunup ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan babaları Hüseyin ‘Alî Paşa bin yüz bir senesinde bi-emri’llâhi te’âlâ harbî kefereye esîr olup cümle emvâl ü erzâkın kethudâsı Murtezâ ma’rifet-i şer’le defter ve kabz itmeğle paşa-yı mûmâ-ileyhün cümle emvâl ü erzâkı defter mûcibince ta’yîn olunan mübâşire teslîm ve Âsitâne-i Sa’âdetim’e irsâl olunup kendüsü halâs oluncaya değîn zâyi’ ve telef olmamak için emîn-i yedde hıfz olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikde. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Paşa-yı mûmâ-ileyhün enfâ mâl itlâk olunur cüz’î ve küllî her ne ise inşâ’a’llâhü te’âlâ kendüsü halâs oluncaya değîn kıbel-i şer’den bir mu’temed kimesne kayyum nasb olunup emvâl ü erzâkıdan bir nesnesi zâyi’ ve telef olmamak üzere hıfz itdirilmek için ta’yîn olunan mübâşire teslîm ve bu cânibe irsâl eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i N Sene [1] 101

108

Kapudan Vezîr İbrâhîm Paşa’ya ve Rodos kazâsı nâibine hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi ordu-yı hümayûnuma ‘arz-ı hâl gönderüp kazâ-i mezbûrdan Samir Mûsâ nâm Yahûdî kendü hâlinde olmayup ‘alâka ve medhali olmaduğı vilâyet umûrına karışıp ehl ü ‘örf tâifesine istinâd ile üzerlerine tasallut olmağla her birinin akçelerin alup ve a’yân ve fukarâyı bi’l-cümle nice husûsda her birin kendüye mürâca‘at itdürüp ehl-i İslâm’ı tahkîr ve hilâf-ı şer’-i şerîf tecâvüzünden hâlî olmaduğın bildürüp ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâ eyledükleri ecilden. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Nefy olunmasın iktizâ ider fesâdı var ise nefy itdüresin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

109

Mihaliç nâibine hüküm ki:

Sen ki, nâibsin. Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' kurâlardan Subaşı Ağılı nâm karyenün keferi re'âyâsı bi'l-cümle meclis-i şer'a varup bunların karyeleri perâkende ve perîşân olmağla yine karye-i mezbûre geldüklerinde kiliseleri harâb olup termîme muhtâc olmağla şer'le keşf olunup asl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına ilhâhlarıyla 'arz eyledüğün ecilden ehl-i İslâm sâkin olmayup ahâlîsi ehl-i zimmet re'âyâ olmağla kadîmi binâsı üzere bir nesne ziyâde ihdâs itmek üzere termîmlerine kimesne mâni' olmamak emrim olmuştur. Buyurdum ki:

Emrim üzere 'amel idüp dahî sen ki nâibsin. Karyelerinde ehl-i İslâm sâkin olmayup ahâlîsi ehl-i zimmet olup kadîmen yedlerinde terk olunan kilisenün termîmi zarûrî ise asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs ve hâricden içmâz ve istismâr vaz' olunmamak üzere kendü tefahhus ile süknâsından zarûrî olan yerlerin şer'-i şerîf mertebesi termîmine kimesneyi müdâhale itdirmeyesin. Şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma mugâyîr kimesneye iş itdirmeyesin [diyü yazılmıştır].

Fî Evâil-i N Sene [1] 101

110

Anadolu Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi mükemmel ve müretteb kapun ve temâmü's-silâh âdemlerün ve eyâletün 'askeriyle kalkup bir yerde meks u ârâm itmeyüp ılgar ile me'mûr olduğun üzere Sofya'ya varup düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Sofya'da 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezîrim Hüseyin Paşa *edâma'llâhû te'âlâ iclâlehûnun* re'y-i savâb-dîdî üzere hidmet-i muhafazada ve sâir iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde bezl-i meçhûd eylemen bâbında diyü hüküm yazılmıştır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

[35]

111

İstanbul Kaim-makâmı Vezîr-i mükerrerrem 'Ömer Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkan vezîr-i a'zâm olup Rodos'da magzûben katl olunan İsmâ'îl Paşa'nun İstanbul'da olan hânesine varup ve kemâl-i ihtimâm ile tecessüs lâzım gelen âdemlerinden ta'arruz eyleyüp vezîr-i a'zâm iken hil'atden iddihâr itdüğü akçeyi ketm itdüğü mahalden

zuhûra getürmeğe bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesin. Sâir muhallefât dahî ma'rifet-i şer'le tahrîz ve defter itdürdüp emânet bulunan eğer nükûd ve eğer emti'a eşyâdır, müfredât üzere defterin irsâl eylesin diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

112

Kandiye Vâlîsi Vezîr 'Abdurrahman Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Basra eyâletinde zimmetünde zuhûr iden emvâl-i mîrîden kethudânun müte'ahhid olduğu yüz kise akçenün teslîm-i Hazîne-i 'Âmire itdirilmesi için bundan akdem fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuşidi. Bu vakte değin edâ-yı deynde ihmâl ve tekâsülünden nâşî ber-takrîb ile mansibun dahî hâlî kalmağın. **İmdi:**

Bu def'a emr-i şerîfim sana vardığı gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp zimmetünde olan mâl-ı mîrîden edâsına me'mûr olduğun yüz kise akçeyi inşâ'a'llâhü te'âlâ teslîm-i Hazîne-i 'Âmire eyleyüp kalkup bir gün evvel mansibuna varup zabt u rabt-ı memleket ile mukayyed olup hilâfından be-gayet ittikâ eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

113

Tuna Kapudanı Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Vidin kal'âsının bi-'avni'llâhi te'âlâ karşı yakadan imdâdını def' ve Vidin'den yukarı düşmana sedd-i râh olacak bir münâsib mahalde lenger-endâz olmak üzere sana birkaç def'a tenbîh ü te'kîd olunmuşiken bu kadar zemândır 'abes yere Niğbolı'da meks ü ârâm idüp bu bâbda fermân-ı şerîfime muhâlif vaz' u hareketinden nâşî 'itâba müstahak olmuşsındır. **İmdi:**

Bu def'a emr-i şerîfim vardığı gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ donanma ile mütevekkilen el-Allâh kalkup mukaddemâ sana tenbîh olduğu vech üzere bir gün evvel Vidin'den yukarı 'ubûr idüp bi-'avni'llâhi te'âlâ vech-i meşrûh üzere düşmana sedd-i râh olacak bir münâsib mahalde bulunmağa sa'y ve ikdâm ve uğûr-ı dîn-i mübînde bir hidmet-i meskûn vücûda götürmeğe her vechile ve ihtimâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

114

Ordu-yı hümâyûnumdan Tökeli İmre Kral'a varınca yol üzerinde vâki' olan kadîlara ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-'Îseviyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet* 'avâkıbehû mülk-i mevrûsum olan Erdel hükûmeti 'inâyet ve ihsânım olmağla sâbıkan Erdel kapukethudâsı olan Neşander Mader[?] nâm zimmî Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından [ ] çavuş *zîde kadruhû* ile kral-ı müşârûn-ileyhün yanına irsâl olunmağın.

İmdi:

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Merkûm her kangunuzun taht-ı kazâsına varup vâsıl olurise emîn ve sâlim bir yerinize irsâl ve kral-ı müşârûn-ileyhe îsâline takayyüd ve ihtimâm eylemenüz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

[36]

115

Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşlarından 'Osmân *dâme mecdühûya* hüküm ki:

El-akrab fe'l-akrab bu vakitte gazâ [ve] cihâda kadir kâffe-i muvahhidîn üzerine farz-ı 'ayn olmağla mu'âfiyyet şartıyla Niğbolı'da tecemmü' idüp sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı 'aliyyede bulunmak üzere Kızanlık ve Lofça ve Berkofça ve Silistre ve Niğbolı ve [ ] ve [ ] kazâlarından yörük ihrâcı fermânım olup "Gerek eşkinci ve gerek yamak ve yağcı ve küreci ve suce ve Medîne-i Münevvere ve Sultân Bâyezîd ve Sultân Murâd ve Gâzi Evrenos Evkâfı yörükleri bi'l-cümle dâhildir" diyü emr-i şerîfimde mestûr ve mukayyed olup ve bu vakte değîn birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup Medîne-i Münevvere ve zikr olunan evkâf-ı merkûme yörükleri dâhil oldıktan sonra evkâf-ı sâire yörüklerinün ma'an me'mûr oldukları emr mukarrer olup bir vechile mahall-i şübhe değil iken husûs-ı merkûm için mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân [ ] *zîde mecdühû* emr-i şerîfimle Kızanlık kazâsına tâbi' Asova nâm karye yörüklerin ihrâc eylemek murâd eyledükde Kızanlık kadîsı ve kethudâ pîri ve a'yân-ı vilâyetden ba'zıları "Kazâmızda yörük tâifesi yokdır" diyü inkâr ve Hotaliç kazâsının yörüklerin ihrâc eylemek murâd ve fermân-ı şerîfim kırâat olındıkda a'yân-ı vilâyet aslâ ısgâ itmeyüp "Kazâmızda yörük yokdır" diyü inkâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh "Tefahhus iderim" didükde itdirmeyüp ve Lofça kazâsına vardıkda a'yân-ı vilâyet ve iş erleri "Bizim kazâmızda yörük yokdır. Ancak, Medîne re'âyâsı vardır" diyü cevâb itmeleriyle seksen 'aded Medîne re'âyâsı defter

olunmuşken a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ihrâcına müsâmaha idüp “Ancak kırk üç nefer yörük ihrâc ve mahalline irsâl ideriz” diyü cevâb itmeleriyle ve Şâhin Kayası ve Monla Beğ nâm karyede iki yüz nefer yörük defter olunup on beş güne değin ihrâcına ta'ahhüd itmişler iken va'deleri hulûlünde ihrâc murâd olındıkda tekrar merkûmlariçün “Yörük değıllerdir, serhadde olurlar” diyü cevâb eylemeleriyle ve Sultân Selîm Evkâfı “Yörükleriçün kadî ve a'yân-ı vilâyet himâye idüp fermân-ı şerîfimde Sultân Selîm re'âyâsı kaydı yokdır” diyü emr-i şerîfime itâ'at eylemedükleri mesmû'-ı hümayûnum olmağın husûs-ı merkûm içün sen mübâşir ta'yîn olunup senin 'uhdene havâle olunmuşdır. **İmdi:**

Vech-i meşrûh üzere fermânım olan yörüklerün bu vakte değin ihrâcına muhâlefet iden mezbûrları ahz idüp müstahak oldukları cezâları virilmek üzere kayd u bend ile Dîvân-ı Hümayûnum'a ihzâr eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş Sene [1] 101

Bir sûreti dahî adîka-i hâssa ustalarından Süleymân Usta'ya:

Hayrabolı kazâsından mukaddemâ fermân olunan yörük tâifesini ihrâc itmeğe mübâşir olan emr-i şerîfime muhâlif ahâlî ve a'yân-ı vilâyetün müsamahası sebebi ile “Yörük tâifesi yokdır” diyü 'illet ü bahâne itmişler iken hâliyâ yirmi dört nefer yörük ihrâc itmeleriyle mübâşir ta'yîn olunan sen ki, usta-yı merkûmsın. Senün mübâşeretünle mukaddemâ fermân olunan seksen nefere varınca yörük tâifesinden ve kusûrını vilâyetle tedârük idüp ceng ü harb ider tüfenk-endâzı bir gün ve bir sâ'at evvel ihrâc ve Seddü'l-bahr muhâfazasında hizmetde mevcûd itdireler. Sen ki mübâşir-i mezbûrsın. Mukaddemâ fermân-ı hümayûn üzere takayyüd itmedükleriçün yörüklerinden bulunduğu karyeye ihrâc olındıktan sonra kusûrını vilâyetluden tedârik ve ihrâc itdiresin. İhmâl ve müsâmaha eylemeyesin diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

116

Cisr-i Ergene ve Tekfûr Dağı ve Hayrabolı ve Çorlı ve Vize ve Sarây ve Kırkkilise ve Bergos ve Baba-yı 'Atîk ve Çatalca ve Babayakası ve Ferecik ve İpsala ve Keşan ve Ma'lkara ve Edirne kadîlarına ve mübâşir ta'yîn olunan Süleymân Usta'ya hüküm ki:

Cisr-i Ergene kazâsından elli beş nefer yörük ve Tekfûr Dağı kazâsından yüz nefer ve Hayrabolı kazâsından seksen nefer ve Çorlı kazâsından yüz nefer ve Vize kazâsından yüz elli nefer ve Sarây kazâsından yirmi nefer ve Kırkkilise kazâsından otuz beş nefer ve Bergos kazâsından altmış nefer, Baba-yı 'Atîk kazâsından yüz elli nefer ve Çatalca ve Babayakası kazâsından altmış nefer ve Ferecik kazâsından kırk nefer ve İpsala kazâsından

elli nefer ve Keşan kazâsından yirmi nefer ve Ma'lkara kazâsından seksen nefer ve Edirne kazâsından iki yüz nefer ki cem'an bin iki yüz nefer ider. Seddü'l-bahr muhâfazasına me'mûr olmuşlar iken ancak cisr-i Ergene'den elli nefer irsâl ve itmâm-ı hizmet olunduğu bi't-teslîm i'lâm itmeğin zikr olunan kazâlardan ihrâcı fermânım olan tüfenk-endâz yörük yiğitleri bir gün mukaddem me'mûr oldukları hizmet-i muhâfazaya irsâl itmekde emr-i şerîfime mugâyir a'yân ve ahâlî-i memleket himâyesiyle mukaddemâ külliyyet ile ta'allül itmişler iken ta'yîn olunan usta her bir kazâdan birer mikdâr ihrâc idüp yine kusûrları kalmağla. **İmdi:**

Her kangı kazânun tahammülü olup fermân olunduğu meretebe yörük mevcûd iken vilâyetiyle himâyesiyle çıkarılmayup kalmış ise bu def'a bâkî kalan tüfenk-endâzları yörüklerden mümkün olmaz ise vilâyetiyle kendileri tekâmül idüp ceng ü harbe kadir yiğitler ile yörüklerin kusûrını irişdireler diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N Sene [1] 101

[37]

117

Payas kadîsına ve Haleb monlasına hüküm ki:

Sen ki kadîsın, nâibsin. Mevlânâ 'Alî *zîde* 'ilmuhû 'arz ve kazâ-i mezbûrun 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân ve zâbid ve eimmesi mahzar gönderüp Payas kal'âsı neferâtından 'Abdülkadir nâm kimesne kendü hâlinde olmayup şerîr ve şakî ve sâ'î bi'l-fesâd ve müezzibü'l-'ibâd ve şâhid-i zûr ve gammâz ve mürteşî ve ümmet-i Muhammed'i birbirine düşürüp dâimen îkâz-ı fitneye bâ'is ve sebep-i irtişâ ile tâm'-ı hâma düşüp nice hak da'vâları battal ve nice battal da'vâları icrâ ve bunun emsâli fesâdlarından hâlî olmaduğu bundan akdem der-i devlet medârıma 'arz olındıkda hakkında fermân-ı şerîfim sâdır olmağla mezbûr ol vechile ta'addî ve fesâd u şekâvet itmemek üzere ta'ahhüd itmişken hâlâ girü vech-i meşrûh üzere fesâd u şekâvetden hâlî olmaduğın 'arz u mahzar itmeleriyle min-ba'd ol vilâyete varılmamak üzere ecillâ olınmak üzere hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

118

Ordu-yı hümâyûnumdan Sofya'ya varınca yol üzerinde vâki' olan kadîlara hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Edirne Beğlerbeğisi Mehmed *dâme ikbâlühû* eyâlet 'askeriyle Niğbolu tarafına me'mûr olup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün tarafına i'âdeleri

ehemm ü elzem olmağın kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân [ ] *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olınmıştır. **İmdi:**

Eyâlet-i merkûm 'askerinden Sofya tarafına giden alaybeğleri yine mûmâ-ileyh her kangımızun taht-ı kazâsında musâdaka olurise Edirne beğlerbeğisi eyâlet 'askeriyle Niğbolı tarafına me'mûr olunduğın ihbâr ve kendülerini dahî mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında hidemât-ı 'aliyyemde bulunmak üzere ol cânibe sevk eylesesin. Ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileysin. Sen dahî vech-i meşrûh üzere tenbîh ve te'kîd ve cümlesini mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında mevcûd eylesesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

119

Edirne kadîsına hüküm ki:

Mahmiye-i Edirne'nün Temürboğa mahallesinün kefere re'âyâsı ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp mahalle-i mezbûrda vâki' kadîmen yedlerinde terk olınan kilise termîme muhtâc olmağla akzâ kuzâtü'l-müslimîn sâbıkan Edirne Kadîsı Mevlânâ Murteza *zîdet fazluhû* şer'le keşf olduğın i'lâm itmeğle asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmamak üzere süknâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden 'arz olunduğı üzere kıbel-i şer'den virilen keşf hucyeti mûcibince asl-ı binâsı üzerine bir nesne ziyâde itmek şartıyla vaz'-ı kadîmi üzere termîmine kimesne mâni' olmamak emrim olmuştur. Buyurdum ki:

Emrim üzere 'amel idüp sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mahalle-i mezbûre ahâlîsi ehl-i zimmet olup kadîmen yedlerinde terk olınan kilisenün termîmi zarûrî ise asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs ve hâricden iğmâz ve istismâr vaz' olunmamak üzere kendü tefahhus ile süknâsından zarûrî olan yerlerin şer'-i şerîf mertebesi mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimün keşf hucyeti mûcibince termîme kimesneyi müdâhale itdirmeyesin. Min-ba'd şer'-i şerîfe ve hucet-i şer'iyyeye ve emr-i hümâyûnuma mugâyir kimesne iş itdirmeyesin [diyü yazılmışdır].

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

120

Kastamoni kadîsına hüküm ki:

Kastamoni sâkinlerinden Hasan ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp kazâ-i mezbûr sâkinlerinden merd-i kal'â Receb nâm kimesne dâimâ subaşı kâtibi ve voyvodalara kefil olup fukarânun bi-gayr-ı hakkın zulmen mâlların alup ve aldirmek 'âdet-i kadîmesi iken kendü fesâdın setr içün bu dâ'îlerün evim basdı ve malım aldın diyü nice dürlü ifk ü iftirâ

itmeğle ta'cîzden hâlî olmayup ve fukarâya itdüğü cevri ü ta'addîsi ve altı vilâyet kefilî mübâşeretîyle keyfiyet-i ahvâlimiz 'ulemâ ve sulehâ ve eşrâf ve fukarâdan huzûr-ı şer' da teftîş olunup sûret-i sicil ve a'yân-ı vilâyetün mahzarı ile ihbâr ve ihkâk-ı Hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden mezbûrun keyfiyet-i hâlî mahallinde bî-garaz kimesnelerden teftîş ve tefahhus olunup vâki' hâlî minvâl-i meşrûh üzere ise üzerine sübût bulan mevâdd, sicil ü hüccet olunup ba'dehû kendüsi kal'âya vaz' u habs olunup hakikat-ı hâlî 'arz u mahzar ile ordu-yı hümâyûnuma i'lâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

[38]

121

Kavala kadîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm topçılarında kal'â-i merkûme muhâfazasında olan on bir nefer seferlü olmak üzere muhâfazadan ref' olunmağın emri-i şerîfim vardığı gibi mezbûrları ocaklarında hizmetde olmak üzere ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

Bir sûreti vech-i meşrûh üzere Doğangeçidi kadîsına kırk nefer topçunun irsâliçün

Bir sûreti Mübârek Kerman dizdârına on beş nefer için

Bir sûreti Nusret Kerman kal'âsı dizdârına on beş nefer için

Bir sûreti Özi kal'âsı dizdârına yirmi nefer için

Bir sûreti Bağdâd vâlîsine iki yüz kırk iki nefer topçunun irsâliçün

Bir sûreti Çıldır beğlerbeğisine Ahızha kal'âsı muhâfazasından altmış dokuz nefer irsâliçün

Bir sûreti Kütatis kadîsına ve ağa vekîline yirmi iki nefer irsâliçün yazılmışdır.

122

Haleb monlasına ve Haleb eyâletinde vâki' olan kadîlara ve dizdâr ve alaybeğleri ve zu'amâ ve a'yân ve iş erlerine hüküm ki:

Haleb ahâlîsine kesret-i tekâlîf sebebi ile za'f-târî olup ziyâde fukarâ ve muhtâcîn ve hâlleri dîger-gün olmağla mukarreretün dîvâniyenün edâsında kemâl-i 'aczleri var iken vâlîleri dahî biraz müddetden berü kendüleri ve yâhud mütesellimleri Paşa arpası nâmıyla eyâlet-i merkûmeye tâbi' olan kurâ ve nevâhîye 'ale'l-'umûm akçe sâlyâne idüp cebr u 'unf ile fukarâdan bi-gayr-ı vechin emvâl tahsîl idegeldükleri mesâmi'-i 'aliyye-i

husrevâneme ilka olunmağın bin yüz iki senesi muharreminden bu bid'at-i münkîre ve mazleme-i 'azîmenün külliyet ile ref'i fermânım olmağın. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Emr-i şerîfim varup vâsıl oldıkda başka başka her kazâyâ birer sûretin gönderüp sicllâta kayd ve vakt-i hâcetde ibrâz için kal'â dizdârına teslîm ve hıfz itdürüp vech-i meşrûh üzere târih-i merkûmda Paşa arpası nâmıyla ahâlî-i vilâyete ta'addî ve tecâvüz itdirmeyüp men' ü def' eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

123

Velestin kadîsına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Uğûr-ı İslâmiyyeden Ağrıboz ve ol havâlîde vâki' mahallerin bi-'avni'llâhi te'âlâ girü mekr-i a'dâ-yı liyâmdan hıfz u hırâseti ehemmi mühimmât-ı dîniyyeden olup el-akrab fe'l-akrab bu vakitte mâlen ve beden cihâda kudreti olan 'âmme-i mü'minîn ve kâffe-i muvahhidîn üzere gazâ farz-ı 'ayn olmağın kazâ-i merkûmun zî-kudret Müslümânlarından ceng ü harbe kadir şâki's-silâh yarar ve tüvânâ elli nefer âdem Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan emîr-ü'l-ümerâi'l-kirâm 'Alî dâme ikbâlühûnun yanına me'mûr olmuştır. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Emr-i şerîfim vardığı gibi vech-i meşrûh üzere kazâ-i merkûmun zî-kudret Müslümânlarından ceng ü harbe kadir şâki's-silâh elli nefer âdem ihrâc ve seri'an ve 'âcilen mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına irsâl ve hidemât-ı dîn-i mübîninde mevcûd eylemeğe her biriniz bezl-i mechûd eyleyüp hilâfda irtikâbdan be-gayet ictinâb eylemen bâbında. Şöyle ki, husûs-ı merkûmın te'hîr ve tevakkufuna her kim bâ'is olurise sonra hakkından gelmek emr-i mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp bir sâ'at mukaddem fermân-ı şerîfimi yerine getürmeğe bezl-i kudret idüp hilâfından be-gayet ihtirâz eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

124

İskenderiye muhâfazasında olan Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki:

Venedik keferesi 'ale'l-gafle Avlonya ve Kandiye üzerine müstevlî olup muhâfazasına me'mûr olan neferâtun 'adem-i sebâtlarından nâşî zikr olunan mahaller eydî-i a'dâ-yı liyâma giriftâr olup hâliyâ 'umûmen 'asâkir-i İslâm Belgrad kal'âsı muhâsarasında ve havâlîsinde vâki' olan hidemât-ı 'aliyyemde olup ol tarafa 'âcilen şimdilik 'asker irsâli müte'assir olmağla mazarrat-ı a'dâ dahî berülere sirâyet itmemek üzere bi-'avni'llâhi te'âlâ

ol etrâfa hıfz u hırâset için icâleten muhâfazacı ‘asker mühimm ve muktazî olup sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ol cânibe karîb olmağın husûs-ı merkûm ‘uhde-i himmetüne tefvîz olunmuşdur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi İskenderiye ve ol havâlnün muhâfazasıçün kendün kalup * ve yanında bulunan * ve ol etrâfa karîb olan ceng ü harbe kadir il erleri * kemâl-i müsâra‘at ve isti‘câl ile ol mahallere doğru gönderüp ol etrâfda * İslâmiyyeyi mazarrat-ı a‘dâdan basîret ve intibâh üzere gereği [gibi] hıfz eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Sene [1] 101

[39]

125

Hısn-ı Mansûr kadîsına hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp bin yüz bir senesine mahsûb olmak üzere Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Seyyid Muhsîn Veys *zîde kadruhû* mübâşeretile Moton’da seferiyyelerin görülmek için be-her neferine altışar guş virilmek üzere Reşvân mukâta‘asına tâbi‘ cemâ‘atlerden üç yüz nefer olmak üzere süvâri Ekrâd ‘askeri boybeğleri ve kethudâları ve iş erleriyle ma‘an Edirne sahrâsında mevcûd bulunmak üzere emr-i şerîfim sâdır olmağla irsâl olunan mûmzâ defterde mestûrû’l-esâmî olan sekiz neferden ma‘dâ iki yüz doksan iki nefer olup iki yüz elli altı neferi birbirleri beyinde tevzî‘ ve bâkî kalan otuz altı neferi için kasaba-i Hısn-ı Mansûr ahâlîsi ‘inâyetinde anlar dahî bizlerdendir. Mukaddemâ bin doksan dokuz senesinde yine Reşvân Ekrâdından olmak üzere beş yüz nefer sefer-i hümâyûnuma me’mûr olındıkda mezbûrlar altmış nefer virmeleriyle hâliyâ bâkî kalan otuz altı neferi Hısn-ı Mansûr kasabası ahâlîsinden taleb olunup ta‘addî olduğın bildirüp men‘içün emr-i şerîfim virilmek ricâsına ‘arz eylediğün ecilden mukaddemâ sâdır olan fermânım mûcibince sefer-i hümâyûnuma gelmek üzere fermânım olan Ekrâd yiğitlerin Reşvân cemâ‘atinün torunlarından ve ‘aşîretlerinden eslihâ i‘mâline kadir güzîde ve bahâdır yiğitler olmak üzeredir. Kasaba-i mezbûre ahâlîsini bu fermân-ı hümâyûnumun mazmûnında dâhil olmağa min-ba‘d sefer-i hümâyûnuma ol mikdâr nefer mütâlebesiyle rencîde ve remîde olmayup Reşvân cemâ‘atleri fermân-ı şerîfim mûcibince tekmîl olmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

126

Mora tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan ‘Alî Paşa’ya hüküm ki:

Yanya sancağında Mecde nâm mahalde Develi nâmında bir şakî yedi yüz kadar haydûd eşkıyâsıyla meks idüp ol havâlîde mürûr u ‘ubûr eyleyen ebnâ-i sebîlün tarîkın kat’ idüp fesâd u şekâvetinden ‘ibâdu’llah mutazarrır olmağla mansıbunda olmak hasebiyle husûs-ı mezbûr sana havâle olmuştur. Gerekdir ki, mezbûr şakîlerin ahvâlini ber-vech-i arpalık Delvine sancağına mutasarrıf Kaplan Paşa ile mükâleme ve müzâkere idüp ma‘iyyetde olınan ile re‘y-i münâsib gördüğünüz üzere yanunda olan ‘askerden bir mikdâr âdem ta‘yîn idüp bi-eyy-i vechin-kân ol havâlîden mazarratlarını def‘ itmeğe bezl-i dikkât ve ihtimâm eylesesiz. Lâkin mezkûr haydûdlar ile Arnavud ‘usâtı beyninde ‘adâvet olmağla anlarun üzerine gelmek bahânesiyle Yanya sancağı re‘âyâsınun emvâl u erzâkını urup gâret itmelerinden dahî ziyâdesiyle ihtiyât lâzım idüğün mülâhaza idüp bu husûsda gayet basîret üzere olası diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N Sene [1] 101

127

Haleb monlasına ve kal‘âsı dizdârına ve alaybeğlerine ve zu‘amâ ve a‘yân-ı vilâyet ve bi’l-cümle iş erlerine hüküm ki:

Haleb ahâlîsine kesret-i tekâlif sebebi ile za‘f-târî olup ziyâde fukarâ ve muhtâcîn ve hâlleri dîğir-gûn olmağla mukarreretün dîvâniyyenün edâsında kemâl-i ‘aczleri var iken vâlîleri dahî biraz müddetden berü kendüleri ve yâhud mütesellimleri [ ] nâmıyla eyâlet-i merkûmeye tâbi‘ olan kurâ ve nevâhîye ‘ale’l-‘umûm akçe sâlyâne idüp cebr u ‘unf ile fukarâdan bi-gayr-ı vechin emvâl tahsîl idegeldükleri mesâmi‘-i ‘aliyye-i husrevâneme ilka olınmağın bin yüz iki senesi muharreminden bu bid‘at-i münkîre ve mazleme-i ‘azîmenün külliyet ile ref‘i fermânım olmağın. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Emr-i şerîfim varup vâsıl oldıkda başka başka her kazâya birer sûretin gönderüp sicllâta kayd ve vakt-i hâcetde ibrâz için kal‘â dizdârına teslîm ve hıfz itdürüp vech-i meşrûh üzere târih-i merkûmdan Paşa arpası nâmıyla ahâlî-i vilâyete ta‘addî vü tecâvüz itdirmeyüp men‘ u def‘ eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i N Sene [1] 101

128

Şâm vâlîsine ve kadîsına hüküm ki:

İftihâru’l-emâcîd ve’l-ekârîm sâbıkan Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılar kethudâlığı hidmetinde olan Mehemed ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp mûmâ-ileyh kendü

hâlinde olup hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye zulm ve ta‘addîsi olmamak üzere Şâm-ı şerîfde hânesinde sâkin olmağa mümâna‘at olmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kendü hâlinde olup hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye zulm ve ta‘addîsi olmamak üzere hânesinde varup sâkin olmağa kimesne mâni‘ olmaya diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

[40]

129

Turgud kadîsına hüküm ki:

Kıdvetü’n-nüvvâb ve’l-müteşşeri‘în kazâ-i mezbûrda nâibü’ş-şer‘ olan Mevlânâ Seyyid *rahmetu’llah zîde ‘ilmuhû* ordu-yı hümayûnuma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr voyvodası olan Altıparmak oğlu Hüseyin meclis-i şer‘-i şerîfe varup mezkûr iş bu sene-i mübârekede vâki‘ sefer-i hümayûn nusret-makrûna me’mûr olan tavâif-i Türkmen ile ma‘an me’mûr olup lâkin marîz ve ‘alîl ve sâhib-i ferrâş olup ata binüp itmeğe ve yola gitmeğe bir vechile iktidârı olmaduğın bildirüp kendüye bedel karındaşı gelmek üzere hükm-i hümayûnum virilmek ricâsına ‘arz itmeğın mücibince kendüsü ‘alîl ve marîz olmağla yerine karındaşı sefer-i hümayûnuma bedel olup gelmek için hüküm yazılmışdır. Mezbûri sefer teklîfi ile dahî rencide itdirmeyesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

130

Anadolu Beğlerbeğisi [ ] *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Ankara sancağında Çubuk nâhiyesinde Üç Yalve nâm karye ve gayrıdan on altı bin dokuz yüz yetmiş üç akçe tımara mutasarrıf olan Mehmed hasbe’l-me’mûr sefer-i hümayûnuma gelmek üzere olmağın gelüp mahalline varınca tûmârına âharı dahl ve ta‘arruz itdirmemek bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

131

Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Bundan akdem sâdir olan fermân-ı şerîfem mücibince sefer-i hümayûnuma me’mûr olan Ekrâd ve Türkmen ‘aşîretlerinin torunlarından ve boybeğlerinden ba‘zıları itâ‘at-ı fermân itmeyüp sefer-i hümayûnuma gelmemeğe mezbûrları hüsn-i tedbîr ile ele getirüp kal‘â-bend olınmaları husûsı sana havâle olınmışdır. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. O makûle sefer-i hümayûnuma gelmeleri fermânım olan boybeğlerinden ve torunlarından ve sâir zî-kudret ve mütemevvil

kimesnelerden sefer-i hümâyûnuma gelmekden âyâ idüp evlerinde ve yurdlarında kalanları hüsn-i tedbîr ve tedârük ile ele götürüp münâsib gördüğün kal'âya vaz' u habs eyledükden sonra ism ü resmleriyle yazup der-i devlet medârıma 'arz u i'lâm eylemen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

132

Cum'a ve Florina ve Manastır ve Görice ve Kolonya ve Opar ve Kopniçe ve Bihlişte ve Horpişte ve Kesriye ve Nasliç kadîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Bundan akdem fermân-ı şerîfümle kalp mangûr ta'şîşine me'mûr olan Ahmed *zîde kadruhûdan* keyfiyet su'âl olındıkda vâfir kalp mankûr kâl ve ma'rifet-i şer'le tenbîh olunmuşken bir vechile tenbîh olmadıklarından ma'dâ zikr olunan kazâların kurâlarında başka başka mankûr kat' olunur yerler olup zikr olunan karyelerün kimi 'asî ve kimi serbest ze'âmet ve kimi vakf ve kimi Havâss-ı Hümâyûn kurâları olmağla hâliyâ Edirne ve Filibe ve Sofya taraflarından tüccâr tâifesi ve sâirleri ve serhaddlü levendâtı mankûr bozmağı ve kâr idilmeğle her biri birkaç bin guruş ve altun götürüp her bir akçesin üç mankûra bozup ve Bihlişte kazâsında Na'arlıca karyesi üç yüz evli köy ve ahâlîsi kadîmden kalpazanlık ile meşhûr olmağla hâliyâ mankûr kat'ı ile dahî kanâ'at itmeyüp sikke-i hümâyûnuma taklîd sikke kazup yirmişer ve otuzar guruşa fûruht ve cümleye sirâyet idüp ve tüccâr tâifesi vefret üzere ol tarafa bakır götürüp zâyi' idüp ihtilâle bâ'is olmağın, siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Âsitâne-i Sa'âdetim'de kat' olunan mangırın sikkesiyle mugâyir olan sikke ma'lûm olup kat'â isteyen_yoğiken mugâyir sikke [ve] mankırun râyic olmasın mücerred hükkâmın 'adem-i takayyüdünden bilinüp mes'ûl ve mu'âteb olmanızda şübhe yoktur.

İmdi:

Fermânım olduğu üzere ihtimâm olup her kimün elinde mugâyir sikke ile mankır bulunur ise ahz olup sikke mugâyiriyetinde sâhibinün şu'ûrı yoğise ancak mankırı eridilüp bakırı sâhibine teslîm olına. Eğer haber ve şu'ûrı varise sâire 'ibret için mankırı iridildükden gayrı müstahak olduğına göre cezâ tertîb olup min-ba'd mugâyir sikke ile meskûk mangır râyic olmamak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

133

Yenişehir Fener kadîsına ve Argalestini voyvodasına hüküm ki:

Sâbıkan Dârü's-sa'âde Ağası müteveffâ Hacı Mustafâ Ağa'nun Haremeynü'ş-Şerîfeyn'e vakf eyledüğü evkâfı karyelerinden nefsi Argalesti ve tevâbi'i karyeleri re'âyâsı gelüp bundan akdem keferemartolos ref' ve Müslüman martolos nasb olınup nizâm bulmak için emri şerîfim virilüp ancak Müslüman martolosbaşı nasb olunmağla lâkin seksen nefer mikdârı kel-evvel keferemartolos olmağın, taraf-ı şer'den virilen tevzî' defteri mûcibince martolos ücretlerin viridüklerinden sonra kanâ'at itmeyüp re'âyâ fukarâsın cebren köylerde dutup kollarından asup cerîme nâmıyla kırkar ve ellışer gurışların alup izni şer'le voyvodaların ma'rifetiyle karyelerinün hıfz u hırâsetiçün Müslüman martolos dutulup ücretleri dahî kendü taraflarından virilüp kazâ-i mezbûrdan dutılan martoloslar vakf kurâlarına 'alâka eylemeyüp nizâm virilmeğe hükmi hümayûnum ricâ itmekte vech-i meşrûh üzere 'amel olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

[41]

134

Bağdâd vâlisine ve Bağdâd kadîsına hüküm ki:

Tüccâr tâifesi 'arz-ı hâl idüp Bağdâd'da sâkin tüccâr ve Bağdâd ahâlîsi ve sâir memâlik-i mahrûsemden ve diyâr-ı 'Acem'den ve Culfalı ve Hindistan'dan ticâret için 'Acem müselmânânı ve sâir Bağdâd'a gelüp giden tüccârdan biri fevt oldıkda yanında mevcûd vârisi ve vasî-i muhtârı var iken mücerred celeb mâl için terekelerini yeniçeri beytü'l-mâlcisi ve beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa ve gümrük emînleri bi-gayr-ı hakkın cebren ahz u kabz idüp ba'dehû rub' mertebesi vârislerine virüp ma'dâsını kendüler ekl ü bel' itmeğle tüccâr tâifesine her vechile ta'addîleri olmağın tüccâr tâifesi ticâret ile Bağdâd'a gelüp gitmekden ferâgat idüp perâkende olmağla bu makûle ticâret ile Bağdâd'a gelüp giden müslim ve kâfir tüccâr tâifesinden ve Bağdâd ahâlîsinden biri fevt oldıkda yanında vârisi ve vasî-i muhtârı var iken terekelerine ümenâ-i mezbûre dahl u ta'arruz eylememek bâbında emri şerîfim ricâ itmeleriyle Bağdâd ahâlîsinden Bağdâd'da sâkin olan tüccâr ve memâlik-i mahrûsemden ve Hindistan'dan gerek müslümânı ve gerek keferesi ve 'Acem bâzîrgânlarından dahî gerek müslümânı ve gerek keferesi Bağdâd'da vefât idenlerin muhallefâtları verese ve vasî-i muhtârları var iken yeniçeri ocağı ve beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa ve gümrük emînleri tarafından hilâf-ı şer'-i şerîf ahz u kabz olıduğı vâki' ise ekl-i emvâl-i eytâm şirk-i bi'llâh ve katl-i nefsi muharreme ile ber-

tazmîn olmağla kimesneye vech-i meşrûh üzere ta‘addî olunduğuna bir vechile rızâ-yı şerîfim olmamağla gerek ahâlî-i Bağdâd ve gerek tüccâr tâifesinün müselmânânı ve gerek keferesinden o makûle mevtânun metrûkâtı min terkin mâlen Flortine masrâfınca vârisleri mevcûd olanların vârislerine veresei mevcûd olmayanun vasî-i muhtârına min-gayr-ı noksân teslîm olup hilâf-ı şer‘-i şerîf vaz‘ u ta‘addîden be-gayet ittikâ ve ihtirâz ve ba‘de‘l-yevm bu makûle tecâvüzlerine müsâ‘ade ve ruhsat gösterilmeyüp zikr olunan Bağdâd ahâlîsinden ve Bağdâd‘da sâkin olan tüccârdan ve memâlik-i mahrûsemden ve Hindistan‘dan ve ‘Acem‘den gerek müselmânân ve gerek keferesinden Bağdâd‘da vefât idenlerin muhallefâtları verese ve vasî-i muhtârları var iken yeniçeri ocağı ve beytü‘l-mâl-i ‘âmme ve hâssa ve gümrük emînleri tarafından hilâf-ı şer‘-i şerîf ahz u kabz olunduğ vâki‘ ise vârisleri mevcûd olanların vârislerine veresei mevcûd olmayanların vasî-i muhtârlarına min-gayr-ı noksân teslîm olup hilâf-ı şer‘-i şerîf vaz‘ u ta‘addîden be-gayet ittikâ ve ihtirâz ve ba‘de‘l-yevm bu makûle tecâvüzlerine müsâ‘ade ve ruhsat göstermeyesin diyü mâliye tarafından virilen emr-i şerîf mûcibince Dîvân-ı Hümâyûn tarafından dahî hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

135

Sâbıkan Cidde [ve] Beyrut Vâlîsi olan Vezîr İsmâ‘îl Paşa‘ya hüküm ki:

Bi-‘avni‘llâhi te‘âlâ Sakız cezîresinün hıfz u hırâseti ehemmiyât-ı dîn u Devlet-i ‘Aliyyem‘den olmağın sen muhâfazasına me‘mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi inşâ‘allâhü te‘âlâ kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp mükemmel ve müretteb kapun ve şâki‘-silâh ve tâmmü‘l-edevât âdemlerin ile kalkup sür‘at ve şitâb ile cezîre-i merkûme varup inşâ‘allâhü te‘âlâ emr-i hırâsetde basîret üzere hareket ve ahâlîsini her vechile himâyet ve sıyânet idüp dîn u Devlet-i ‘Aliyyem‘e muvâfık meâsir-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eyleyesin diyü hüküm yazılıp. Şöyle ki, ‘ıyâzen bi‘llâhi te‘âlâ cezîre-i merkûmenün bir mahalline zarar isâbet itmek ihtimâli olurise sonra mes‘ûl olman mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp her vechile basîret ve intibâh üzere hareket eyleyüp sâdır olan emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfi ile ‘âmil olasın diyü te‘kîd olunmuşdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

Bir sûreti vüzerâ-yı ‘izâmdan Şeyh oğlı Vezîr Ahmed Paşa‘ya Midillü cezîresi muhâfazasiçün yazılmışdır.

136

Nehr-i Tuna'nun berü yakasında olan kadflara hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-mesîhiyye Eflak voyvodası olan Kostantin voyvoda ordu-yı [hümâyûnuma] 'arz-ı hâl gönderüp mülk-i mevrûsum olan Eflak memleketinin re'âyâsından nehr-i Tuna'nun berü yakasında olan çiftlüklerde tahassun idenlerin buldukları yerlerde kanûn u defter mûcibince cizyeleri tahsîli için mâliye tarafından emr-i şerîfim sâdır olmağla mazmûn-ı münîfi icrâ için mübâşir ta'yîn olınmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın. **İmdi:**

Siz ki kadflarsız. Husûs-ı merkûm için kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân [ ] *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunmağın mâliye tarafından virilen emr-i şerîfim mûcibince 'amel eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

137

Sultâniye kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Ber-vech-i arpalık Mentеше sancağına mutasarrıf olan Sâlih Paşa kethudâsı Mustafâ nâm kimesneyi Sultâniye kal'âsına kal'â-bend eyleyüp itlâk için fermânım sâdır olmadıkca itlâk eylemeyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

138

Anadolu'dan 'asker ihrâcına me'mûr olan Vezîr 'Alî Paşa'ya hüküm ki:

Müfettiş-i sâbık müteveffâ Hüseyin Paşa'nun tahsiline me'mûr olduğu emvâlün müteveffâ-yı müşârun-ileyhden sonra 'Osmân *dâme ikbâlühûya* fermânım olmağla hâliyâ gelen yoklama defterleri mûcibince bin doksan dokuz ve yüz senelerine mahsûb olmak üzere Türkmen-i Haleb voyvodalığı ve sâir mukâta'at emvâlinden mûmâ-ileyh 'Osmân *dâme ikbâlühû* altmış bir bin yedi yüz dokuz guruş tahsîl ve havâle olunan masârıf için virüp ve otuz üç bin beş yüz kırk guruş tahsîl olınmak üzere zimmeti olduğın [bildirüp], sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. İ'lâm idüp bundan ma'dâ mevkûfât defterleri mûcibince tahsîli fermânım olan 'avârız ve bedel-i nüzul ve sûrsât mâlından dahî sebep-i tahrîr ahkâmıyla ve evâmir-i şerîfem ile havâle olunan akçeleri temâmen teslim eyledüğü sûretde dahî 'avârız ve nüzul ve sûrsât mâlından iki yüz on altı bin sekiz yüz yetmiş altı buçuk guruş bâkî kalmış olur diyü iftihârü'l-ümerâ-i ve'l-ekâbir bi'l-fi'l başdefterdârım olan İsmâ'il *dâme 'ulüvvuhû* 'arz itmeğın. **İmdi:**

Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh zimmetinde olan mâl-ı mîrî için yanında olan nükûdiyla kendüsi ordu-yı hümâyûnuma ihzâr ve müfredât üzere defterlerini ve temessükâtı ile iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından Ken'ân *dâme mecdühû*[ya] ma'an irsâl olunmak bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki.

Evâil-i L Sene [1] 101

139

Ber-vech-i arpalık Bolı sancağına mutasarrıf olan Mehmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Özi Beğlerbeğisi olan Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühûnun* me'mûr olduğu hidemât-ı 'aliyyemde sen dahî mükemmel kapun ve yarar âdemlerünle 'ale'l-'acele varup mevcûd bulunmak üzere me'mûr olmuştur. **İmdi:**

Vakt-ı fırsat fevt olmamak üzere bir an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp emr-i şerîfim sana her kangı menzilde varup vâsıl olurise iki konağı bir iderek sür'at ve isti'câl ile yürüyüp bir gün mukaddem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe mülhak ve mülâkî olmağa bezli ihtimâm eyleyüp husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmât-ı dîn u devletimden olmağla mahalliyle varup mülâki olmağa ve vakt-ı hizmetde bulunmağa kemâl-i ikdâm ile sa'y u cehd idüp ihmâlinden ziyâde hazer eylesin diyü yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

140

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Eyâlet-i Karamân'un zu'amâ ve erbâb-ı tîmârını yoklayup hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd bulunanları başka ve henüz gelmeyüp alaybeğleri bayrağı altında bulunmayanları başka defter itdürüp mu'accelen defterlerin ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

141

Rakka beğlerbeğisi olup Ekrâd üzerine me'mûr olan Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Şefer vakfı re'âyâsından olan Ekrâd tâifesinden Mustafâ kethudâ ve karındaşı Süleymân ve Çolak 'Alî ve 'Amik vakfı karyelerinden Tel Gâzi nâm karyede sâkin Çepni Hüseyin oğlu Mustafâ ve yeğeni Yusuf ve Tel-'ades karyesinden Ecas oğlu Ramazân nâm

kimesne kendi hâllerinde olmayup şerr u fesâdlara sa'y ve kat'-ı tarîk itmekden hâlf olmayup mezkûrlardan 'ibâdu'llah mutazarrır olmalarıyla. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Şer'le sâbit olup kat'-ı tarîk eylemek 'âdet-i müstemirresi olan ehl-i fesâdı bi-eyy-i vechin-kân ahz idüp 'avdet odasında habs eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

142

Ankara kadîsına ve mütesellimine hüküm ki:

Günyüzü kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ İbrâhîm zîde 'ilmuhû ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr ahâlîsi meclis-i şer'-i şerîfe varup bin yüz senesine mahsûb olmak üzere kazâ-i mezbûrdan tahsîli fermânım olan bedel-i belderânun mâlından bir kise akçe cem'ine me'mûr olan Mustafâ ahz ve teslîm-i hazîne olındıktan sonra bâkîsi emr-i şerîfimle itmâm olunmuşiken mezbûr Mustafâ'nun tarafından gönderdüğü âdemisi bilâ-emr-i şerîf bakâyâyı tahsîl itmek üzere fukarâyı rencîde eyledüğün bildirüp ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâsına 'arz itmeğün, sen ki Ankara kadîsı mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mütesellim-i mezkûrsın. Mukaddemâ teslîm-i hazîne olunan beş yüz guruşdan ma'dâ hilâf-ı emr-i şerîf her ne alındı ise bi't-temâm istirdâd olunup ve muhassıl-ı mezbûr Ankara kal'âsına habs olunup der-i devlet medârıma 'arz u i'lâm olınmak emrim olmuştır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

143

Kili kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Kili kal'âsında mahbûs olan üç neferün sebîller tahliye olınmak içün hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

[43]

144

Sâbıkan yörükbeği olup Tırhala sancağı pâyesine mutasarrıf olan Dervîş dâme 'izzehûya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnımla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince Rum-ili'nde vâki' ba'zı kazâlardan ihrâc ve Ağrıboz tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan emîrül-ümerâi'l-kirâm 'Alî dâme ikbâlühûnun yanına irsâl olunan iki bin yüz iki nefer yörük tüfenk-endâzlarınun zabt u rabtı

ve lâzım gelen hidemât-ı ‘aliyyemde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re’y u münâsib gördüğü üzere istihdâm olınmak için tâife-i mezbûrdan üzerlerine sen baş ve buğ nasb u ta’yîn olınmışsındır. **İmdi:**

Vech-i meşrûh üzere mezbûrların üzerlerine sen baş ve buğ olup zabt u rabtlarında ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re’y u münâsib gördüğü üzere hidemât-ı dîn u devletimde bezl-i maktûr ve sa’y-i nâ-mahzûr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

145

Paşa ve Dukakin ve Üsküb ve Ohri sancaklarında vâki‘ olan kadflara ve a’yân-ı vilâyete hüküm ki:

Emirü’l-ümerâi’l-kirâm Rum-ili Beğlerbeğisi olan Mustafâ Paşa *dâmet ma‘âliyhû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp elviye-i merkûmede vâki‘ haydûd eşkiyâsı bayrak kaldurup re‘âyâ fukarâsinun menzillerin basup ihrâk bi’n-nâr ve ebnâ-i sebîlün yollarına inüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüp fesâd u şekâvetleri gitdikce azdırılmağla bi-‘avni’llâhi te‘âlâ ahâlî-i vilâyet ve re‘âyâ fukarâları üzerlerinden def‘-i mazarratlarıçün Debri sâkinlerinden kıdvetü’l-emâsîl ve’l-akrân Hasan kethudâ baş ve buğ ta’yîn olınmağın. **İmdi:**

Siz ki kadflar ve a’yân-ı vilâyetsiz. Taht-ı kazânızda vâki‘ Pandorbaşılar neferâtıyla ma‘iyyet üzere ele gelmeleri husûsında ikdâm eylemenüz için emr-i şerîfim ricâsına ‘arz itmeğın mezbûr Hasan kethudâ baş ve buğ olup o makûle bir mahalde haydûd eşkiyâsı zuhûr eyledükde neferât-ı merkûme mezbûr Hasan’un yanına varup ma‘iyyet ile haydûd keferesinün mazarratların [def] eylemeğe ihtimâm eylemeleri bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

146

Dergâh-ı Mu‘allâm kapucıbaşlarından olup yörük ihrâcına me’mûr olan ‘Ömer *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm Zağra-yı Cedîd kadîsı Mevlânâ ‘Abdürrahîm *zîde fazluhû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp Tatarpazarı’nda tecemmü‘ itmek üzere bu sene-i mübârekede Zağra-yı Cedîd kazâsından kırk nefer tüfenk-endâz yörük ihrâcı fermânım olmağla emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfini mecmâ‘-ı nâss olan mahallerde i‘lân ve işâ‘at ve ahâlî-i kasabadan ve Kaymaklı ve ‘Osmân karyesi ve Ilica ve Ahyalı ve Yoğurdcı ve Subaşı karyeleri yörükleri ihrâc olunup sâir kurâ ahâlîsine taraf-ı şer‘dan

birkaç def'a mürâsele ve âdem gönderilüp tenbîh olındıkda emr-i şerîfime itâ'at eylemedüklerin i'lâm itmeğle. **İmdi:**

Sen ki mûmâ-ileyhsin. Zikr olunduğı üzere şer'-i şerîfe inkıyâd ile fermân-ı hümâyûnuma imtisâl eylemeyenleri ve a'yân-ı vilâyetden olup emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfine mugâyir vaz' u hareket irtikâb eyleyen mezbûr yörüklerün bu vaz'ına bâ'is olanlar her kimler ise anları dahî bi-eyy-i vechin-kân ele getirüp inşâ'a'llâhü te'âlâ ordu-yı hümâyûnuma Filibe sahrâsında vusûlünde cümlesini kayd u bend ile Filibe sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma ihzâr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

147

Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlılarından olup yörük ihrâcına me'mûr olan 'Ömer dâme mecdühûya hüküm ki:

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Zağra-yı 'Atîk kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ Mehmed *zîde 'ilmuhû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp Tatarpazarı'nda tecemmü' itmek üzere bu sene-i mübâreke Zağra-yı 'Atîk kazâsından iki yüz on nefer tüfenk-endâz yörük ihrâcı fermânım olmağla emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfini mecmâ'-ı nâss olan mahallerde i'lân ve işâ'at ve ancak eşkinci tâifesinden kırk nefer ihrâc ve mevcûd ve Medîneci tâifesinden dahî yüz elli dokuz nefer mevcûd ve mahall-i me'mûre gitmeğle kıbel-i şer'den tenbîh olındıktan sonra ba'zıları kazâ-i mezbûrdan Sofya'ya nakli fermânım olan zehâyiri nakl için 'arabasıyla Sofya'ya gidüp ve ba'zıları dahî âhar kazâya perîşan olmağla Medîneci tâifesinden yüz elli dokuz neferden defter mûcibince yüz yedi nefer itâ'at ve yoklamada mevcûd bulunup ma'dâsı yoklamada mevcûd bulunmayup itâ'at-ı emr-i şerîfim eylemedüklerin i'lâm eylemeğle. **İmdi:**

Sen ki mûmâ-ileyhsin. Zikr olunduğı üzere şer'-i şerîfe inkıyâd ile fermân-ı şerîfime itâ'at itmeyenleri ve a'yân-ı vilâyetden olup emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfine mugâyir vaz' u hareket irtikâb eyleyen mezbûr yörüklerün bu vaz'ına bâ'is olanlar her kimler ise anları dahî bi-eyy-i vechîn-kân ele getirüp inşâ'a'llâhü te'âlâ ordu-yı hümâyûnum Filibe sahrâsına vusûlünde cümlesini kayd u bend ile Filibe sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma ihzâr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

[44]

148

Özi Beğlerbeğisi Ahmed ve ma'an me'mûr olan beğlerbeğiler ve alaybeğleri ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâir 'asker ve bi'l-cümle guzât-ı muvahhidîne hüküm [ki]:

Mülk-i mevrûsum olan Erdel memleketi ahâlîsinden bend-i 'ahd itmeyüp istilâm ve istîmân idüp Devlet-i 'Aliyyem tarafına itâ'at u inkıyâd üzere ehl-i İslâm'a mutâba'at idenlerin emvâl ve nüfûsına ta'arruz ve îsâl-i mazarrat olunmayup her vechile emvâl ve nüfûs ve evlâdların himâyet u sıyânet oluna. Ammâ dâire-i itâ'atden hurûc idüp bağı ve tuğyânda ısrâr u 'inâd idenlere kat'â emân virilmeyüp katl ve esr ve sebî ve emvâl u erzâkların gazâda guzât-ı muvahhidîne nehb ü gâret itdirilüp be-gayet şedîd ile cezâların tertîb olunmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

149

Sâbıkan Kanije Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûya* hüküm [ki]:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühû* me'mûr olduğu hizmete sen dahî ma'an ta'yîn olup Hizâne-i 'Âmirem'den sana beş bin guruş irsâl olunmuşdır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim varduğu gibi yarâr ve güzîde ve şâki's-silâh âdemlerinle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup re'y ü savâb-dîdî üzere hidemât-ı 'aliyyemde bulunmağa bezli kudret ve sarf-ı miknet eylemen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

150

Eflak voyvodasına hüküm ki:

İftihârû'l-ümerâi'l-'izâmi'l-'Îseviyye bi'l-fi'l Orta Macar Kralı ve Erdel hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet 'avâkıbehû bi'l-hayr* ile ma'an Erdel tarafına ta'yîn olunan 'asâkir-i mansûrem bi-'avnihî te'âlâ me'mûr oldukları mahalle kangı yoldan gitmeğe karar virmişler ise yolları üzerinde 'ubûrî mümkün olmayan sularun ve geçidlerin üzerlerine lüzûmı mertebesi cisrler binâ ve sefîneye muhtâc olan mahallerde dahî sefîneler tedârükü ehemm ü elzem olmağın. **İmdi:**

Sen ki voyvoda-i merkûmsın. İnşâ'a'llâhü te'âlâ 'asâkir-i merkûme mahall-i me'mûre müteveccih olduklarında yolları üzerinde vâki' o makûle sulardan mürûr u 'ubûr gâilesiyle işlerinden girü kalup meks ü te'hîrlerine bâ'is olmamak için vech-i meşrûh üzere cisre muhtâc olan mahallerde kemâl-mertebe takayyüd ile 'icâleten lüzûmı mertebesi

cisrler binâ ve seffîne ve kayıklara muhtâc olan sulara dahî kifâyet mikdârı sefâin hâzır ve âmâde idüp ve bu takrîb ile esnâ-yı tarîkda zinhâr te'hîr u tevakkuflarına bâ'is olmayup her ne tarîk ile tedârükleri mümkün ise bir gün ve bir sâ'at mukaddem yetişdirmeğe kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile bezl-i makdûr eyleyüp ve Erdel hudûdında vâki' boğazlar ve sa'bü'l-mürûr olan mahalleri geçinceye değin kral-ı müşârun-ileyh ile tüfenk-endâz 'asâkirünle bile ikâmet eylemen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

151

Sofya muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Polad Mehemed *dâme ikbâlühû* ile ma'an bundan akdem ol tarafa irsâl olunan dört yüz on iki nefer sipâh ve silâhdâr serdengeçdileri bi'l-iktizâ emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühûnun* yanına me'mûr olmalarıyla ocakları tarafından ta'yîn olunan başçavuşlar ile muhâfazasında olan sipâh ve silâhdâr serdengeçdilerinden dahî gidebilenleri inşâ'a'llâhü te'âlâ mahall-i me'mûre vusûllerinde zikr olunan kadîm serdengeçdilerün ibtidâları virilmek üzere ta'yîn ve ocakları tarafından gönderilen başçavuşlar ile ma'an mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimün yanına irsâl ve 'ale'l-esâmî tahrîr ve defterini ordu-yı hümâyûnuma 'arz idüp gitmeğe iktidârı olmayanların dahî inşâ'a'llâhü te'âlâ ibtidâların Ağrıboz serdengeçdileriyle ma'an tevzî' olunmak üzere alıkoyup hizmet-i muhâfazada istihdâm eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

152

Midillü cezâresi dizdârına hüküm ki:

Brusa kadîsı Mevlânâ Ahmed el-Gâzi *zîdet fezâilehû* mektûb gönderüp Brusa ahâlîsi meclis-i şer'a varup Brusa mahkemesinde başkâtib olup bundan akdem Midillü cezâresine nefy olunan Sâlih Mehemed'ün evlâd-ı sığarı ve sâir 'ıyâlinün ta'ayyüşlerinden kemâl-i zarûretleri olduğın bildirüp mezbûrun cürmi 'afv ve cezâre-i mezkûrdan ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâsına 'arz itmeğın bir dahî mahkemede kitâbet hizmetinde istihdâm olunmamak üzere cezâre-i mezbûrdan ıtlâk olunmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt- L Sene [1] 101

[45]

153

Eskişehir'den Antâkiyye'ye varınca yol üzerinde vâki' olan kadîlara ve mütesellimlere ve havâss ve evkâf voyvodalarına ve sâir kurâ zâbidlerine ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Umûr-ı mühimmem ile mürûr iden ulaklara ve sâir ebnâ-i sebîle taht-ı kazâlarınızda kuttâ'ü'l-tarîk eşkıyâsı taraflarından ta'arruz olunduğı mesmû'-ı hümâyûnum olmağın siz ki mütesellimler ve voyvodalarsız. Her biriniz mutasarrıf olduğunuz elviye ve havâss ve sâir kurâların hudûdî dâhilinde olan mahallerün hıfz u hırâsetine me'mûr iken bu bâbda ihmâl ü tekâsül ve tehâvün ü taksîrünüz zâhir olmağla mes'ûl ve her biriniz ba'de'l-yevm yine taht-ı kazâunuzda olan mahallerün hıfz u hırâsetine me'mûr olmuştuzdur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim varup vusûl buldıkdâ mazmûn-ı münîfi siellâta sebt olındıktan sonra her biriniz mutasarrıf olduğunuz elviye ve havâss ve sâir karyelerün hudûdî dâhilinde olan mahalleri hıfz u hırâset ve umûr-ı mühimme ile mürûr u 'ubûr iden ulakları ve sâir ebnâ-i sebîli himâyet ü sıyânet ve te'mîn tarafına leyl ü nehâr basîret ve intibâh üzere bezl-i iktidâr eyleyesiz. Şöyle ki, ba'de't-tenbîh üzerünüze muhâfazası mühimm olan mahalleri hıfz u hırâseti yine kemâ-fi'l-evvel ihmâl ve tekâsülünüzden nâşî vech-i meşrûh üzere ulaklardan ve sâir ebnâ-i sebîlden bir ferde kuttâ'ü'l-tarîk eşkıyâsından zarar u gezend isâbet itmek ihtimâli olur ise vebâlünüz boynunuza, sonradan bilmedük ve âgâh olmadık dimeyesiz. Her kangı mütesellim ve voyvodanın toprağında vâki' olur ise nehb ü gâret olınan emvâli tazmîn itdirdükden sonra emr-i hırâsetde taksîr ve fermân-ı şerîfime muhâlefet itmedüklerine binâ'en sâire müceb-i 'ibret için haklarından gelinmek mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp hilâfından be-gayet ihtirâz eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

154

Ümerâ-i Mısır'dan bu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûna me'mûr olan Mısır 'askerinün üzerlerine baş ve buğ olan İbrâhîm *dâme 'izzehûya* ve ocak zâbidlerine ve sâir rüesâ-yı 'askere hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i a'zâmım ve serdâr-ı ekrem Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* ordu-yı hümâyûn nusret-makrûnımla mâh-ı şevvâli'l-mükerreremün beşinci günü Edirne sahrâsından mütevekkilen el-Allâh rayet-i ifrâz-ı 'azîmet olup inşâ'a'llâhü te'âlâ sizün dahî bir gün ve

bir sâ'at mukaddem ordu-yı hümâyûnuma munzamm ve mülhak olmanız ehemm ü elzem ve vakt teng olup Gelibolu iskelesinden çıkmanız fermânım olmağla. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. İnşâ'a'llâhü te'âlâ Gelibolu iskelesine vusûlünüzde mahall-i merkûmdan taşra çıkup kat'â te'hîr u tevakkuf eylemeyüp kemâl-i sür'at ve şitâb ile gelüp ordu-yı hümâyûnuma munzâmm ve mülhak olmağa her biriniz takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

155

Esîrî İbrâhîm ve Serhaddlü Mehemed Paşa *dâme ikbâlehümâya* hüküm ki:

Siz ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhümâsınız. Ol tarafda mevcûd olan serhaddlü 'askerinün atları tüvânâ ve tâmmü's-silâh olup ceng ü harbe kadir olanları ba'de'l-intihâb fakat üç yüz neferi Sofya'da kalmak üzere kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Katana Mustafâ *dâme 'izzehûnun* yanına ta'yîn ve ma'dâsı münâsafa tarîkıyle yanında koşulup Niğbolu tarafına irsâl ve me'mûr olduğunuz hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd itdirilmek üzere mukaddemâ emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Henüz yerinizden hareket eylemediğiniz istimâ' olunmağın ihmâl ü tekâsülünüze haml olunmuşdır. **İmdi:**

Bu def'a sâdır olan emr-i şerîfim size varduğu gibi kat'â te'hîr u tevakkuf eylemeyüp mukaddemâ tafsîl olındığı üzere ol tarafda mevcûd olan serhaddlü 'askerinden atları ve silâhları mükemmel olup darb u harbe kadir olanları ba'de'l-intihâb fakat üç yüzünü mîr-i [mîrân-ı] mûmâ-ileyhün yanında alıkoyup ma'dâsını münâsafa tarîkıyle yanınıza alup nişân-ı hümâyûnum virilen Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsi'l ve'l-akrân Ahmed Çavuş *zîde kadruhû* ile ma'an kalkup bir yerde meks ü ârâm eylemeyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûnun* yanına bir an ve bir sâ'at mukaddem mülhâk ve mülâkî olup re'y-i savâb-dîdî üzere hareket ve uğûr-ı hümâyûnumda hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylemeniz bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[46]

156

Bi'l-fi'l cebecibaşılık hizmetinde olan Seyyid 'Îsâ *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûnun* yanına dahî 'asker iktizâ itmeğle hâliyâ Niğbolu'da mevcûd dokuz yüz seksen iki nefer Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri yevmî ikişer akçe terakkî ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına

ta'yîn olup anların bedeli Niğbolı'ya sür'at üzere bir mikdâr cebeci irsâli ehemmiyetli ü elzem olmağın. **İmdi:**

Nusret Kerman ve Mübârek Kerman ve Doğan ve Azak kal'âlarından ref' olup bundan akdem ordu-yı hümâyûnuma gelmeleri fermânım olan üç yüz otuz neferi Niğbolı'ya îsâl eylemek üzere ocak tarafından karşularına âdem gönderüp neferât-ı merkûmeyi düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîrim Tursun Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*nun yanında mevcûd itdirilüp ve bine bâliğ olunca iktizâ iden altı yüz yetmiş neferün beş yüz neferini ordu-yı hümâyûnumda olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinden ve yüz yetmiş neferini müceddeden be-dergâh ve tashîh ile tekâmîl ve inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem Niğbolı'ya irsâl vech-i meşrûh üzere bin neferi vezîr-i müşârun-ileyhün yanında mevcûd itdirilmek bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

157

Kâlgây Sultân'a hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ bu sene-i mübâreke de i'lâ-yı kelîmetü'llâh için musammem olan gazve-i hümâyûn ve cihâd-ı nusret-makrûnımda mevcûd bulunmak üzere 'asker-i Tatar a'dâ-yı şikâr ile mu-'asker-i zafer rehberime mahall-i mevcûdda tesâdüf ve iltihâkunuz için bundan akdem sâdır olan misâl be-mîsâl mütefferizi'l-ımtisâlim irsâl olup tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Düstûr-ı ekrem müşîr-i efram nizâmü'l-'âlem nâzım-ı menâzîmü'l-ümem vezîr-i a'zâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* vezâif-i iktidâra ordu-yı hümâyûnumla mâh-ı şevvâlü'l-mükerrremün beşinci günü Edirne sahrâsından mütevekkilen 'ala'llâhi te'âlâ nehzat ve on birinci günü bi-tevfîkihî te'âlâ Filibe sahrâsı nusret-i hitâm-ı vusûl olup inşâ'a'llâhü te'âlâ mahall-i merkûmdan dahî 'alâ cenâhi'l-isti'câl 'azîmetleri mukarrer olup mukaddemâ i'lâm olduğü üzere 'asker-i Tatar heycâ-şi'âr ile mahall-i ma'hûdda ordu-yı hümâyûnuma vusûlünüz ehemmiyetli mühimmât-ı dîn u Devlet-i 'Aliyyem'den olmağın müsâra'at üzere tesyîl ve 'asker-i hümâyûnuma mülâkî olmaları için iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşılardan Mehmed *dâme mecdühû* ta'yîn ve irsâl olmağın. **İmdi:**

İnşâ'a'llâhü te'âlâ emri-i şerîfimle mûmâ-ileyh size her kangı mahalde varup vâsıl olur ise ordu-yı hümâyûnumun müsâra'at üzere 'azîmetinden bi'l-cümle selâtin ve mîrzâyân ve cünûd-ı Tatar sabâ-reftârı haberdâr eyleyüp ve bir yerde meks ü ârâm

eylemeyüp sür‘at u şitâb ile mahall-i ma‘hûdda mu-‘asker-i zafer rehberime irişüp serdâr-ı zafer-şî‘ârım olan vezîr-i müşârun-ileyhün savâb-dîdî-i re‘y-i rezîn üzere sebîl-i dîn-i mübîninde hidemâtı-ı cemîle vücûda getürmeğe bezl-i kudret ve halefû’s-selâtînü’l-‘izâm Gâzi Girây Sultân *dâme* ‘*ulüvvuhû* yanına sonradan me‘mûr olan bir mikdâr güzîde Tatar ‘askeri dahî henüz varup vâsıl oldular ise ‘ukbâlarınca mukaddemâ ve mu‘temedü’n-‘aleyh âdemler ta‘yîn ve irsâl ve mezbûrların dahî bir gün ve bir sâ‘at mukaddem sultân-ı mûmâ-ileyhün yanına îsâl itmeğe sarf-ı himmet idüp bu bâbda tıynetünde mermûz ve cibilletünde merkûz olan cevher-i şecâ‘at ve hamiyet-i muktezâsını icrâda ihtimâm ile hüsn-i tevcîh-i husrevâneme mazhar olmağa ikdâm eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

158

Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme* *ikbâlühûya* hüküm ki:

Bundan akdem me‘mûr olduğın vech üzere bi’l-fi’l Orta Macar Kralı ve Erdel hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet* ‘*avâkıbehû bi’l-hayr* ile müşâvere ve ma‘kûl ve münâsib görüldüğü üzere inşâ‘a’llâhü te‘âlâ savb-ı ma‘tûf-ı ‘azîmet olındıkda keyfiyyet-i ahvâli gelüp ordu-yı hümâyûnuma ‘arz u i‘lâm itmen içün Dergâh-ı ‘Âlî kapucıbaşlarından [ ] *dâme mecdühû* ta‘yîn ve irsâl olunmağın. **İmdi:**

Mûmâ-ileyhün mümkün olan mahalle değın bile getürüp girüye ‘avdet itdirülmesi iktizâ eyledükde irsâl ve lâzımı’l-‘arz olan ahvâlini mufassalan vukû‘ı üzere i‘lâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[47]

159

Özi Beğlerbeğisi olan Ahmed Paşa’ya ve ma‘an me‘mûr olan mîr-i mîrân ve alaybeğleri ve sâir rüesâ-yı ‘askere hüküm ki:

İftihâru’l-ümerâi’l-‘izâmî’l-‘İseviyye Orta Macar Kralı Tökeli İmre *hutimet* ‘*avâkıbehû bi’l-hayruhû* mülk-i mevrûsum olan Erdel hükûmeti ‘inâyet ve ihsânım olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ‘alâ eyy-i hâlin makarr-ı hükûmetinde tesebbüt ve istikrârı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla bundan akdem sizün her birinüze başka başka emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Bi-‘avni’llâhi te‘âlâ husûs-ı merkûmun bir gün ve bir sâ‘at mukaddem husûlüne hüsn-i ictimâ‘ ve kemâl-i ittihâd ve muvâfakat ile cümleñüzden merdâne ve dilîrâne ikdâm ve ihtimâm matlûb olup kral-ı müşârun-ileyhün ol tarafın her hâline vukûf ve şu‘ûrı olmağla bu bâbda ma‘kûl ve münâsib gördüğü husûslarda

savâb itdüği nümâyân oldıkda re'yinde 'adûl eylemeyüp bu emrde yek-dil ve yek-cihet olup inşâ'a'llâhü te'âlâ fermânım olan husûsun husûlüne cümleliz kemâl-mertebe gayret ve hamiyet ile bezl-i himmet ve rızâ-yı yümn iktizâ-yı mülûkâneme muvâfık hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe sarf-ı kudret eyleyüp sakunup birinüz bu bâbda ihmâl ü tekâsül idüp her birinüz âhare havâle eylemeğe husûl-i maslahatun te'hîrine bâ'is olmakdan begayet ihtirâz eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

160

Ber vech-i arpalık Kars [ve] Zü'l-kadriye sancağına mutasarrıf olan Mahmûd Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîrim Tursun Mehemed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* yanına me'mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi mükemmel ve müretteb kapun ve şâki's-silâh âdemlerünle bir gün ve bir sâ'at mukaddem vezîr-i müşârun-ileyhün yanına varup re'y-i savâb-dîdî üzere sebîl-i dîn-i mübînde bezl-i mechûd eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

161

Mısır Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Mısır-ı Kâhire'de vâki' ümerâ ve yedi büyük halkı ordu-yı hümâyûnuma mahzâr gönderüp kapum kullarından olan Mısır 'askerinin uğûr-ı hümâyûnumda hizmetde bulınanlarına ve Mekke-i Mükerreme ve mahfel-i şerîf muhafızlarına ve bâzdârân ve sâir Mısır'da hidemât-ı dîvâniyye ve merâkiz muhafazasında olan erbâb-ı istihkâka kanûn-ı kadîme üzere senevî virilmesi lâzım gelen terakkî on bin akçeden mütecâviz olmağla vâki' olan mahlûlât zikr olunan terakkîlere ancak vefâ itmeğe Dârü's-sa'âdetim ağalarından ve 'atabe-i 'aliyyem huddâmından ba'zı erbâb-ı istihkâka hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnımla ber-vech-i ibtidâ ve terakkî 'inâyet ü ihsânım olan 'ulûfeleri mahlûlât-ı muhîta olmayup İrsâliye Hazînesi'nden virildiği sûrette hazîneye gerekli tertîbi mukarrer olduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâsına mahzâr itmeleriyle. **İmdi:**

Mısır-ı Kâhire'nün İrsâliye Hazînesi'ne kesrden himâyet u sıyânet Mısır vâlîsi olan vüzerâ-yı 'izâm ve sâir hayr-hâh-ı Devlet-i 'Aliyyem olan kullarımın üzerlerine ehemmi ü elzem olup lâkin esfâr-ı kesîre iktizâsıyla Mısır'un senevî vâki' olan mahlûlât-ı kadîmesi şimdilik vech-i meşrûh ve kanûn-ı kadîm üzere terakkî erbâbı olan tavâif-i 'askere ancak

vefâ itmeğle hidmeti sebkat iden Dârü's-sa'âdetim ağalarına ve 'atabe-i seniyyem huddâmından ba'zı erbâb-ı istihkâka hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnımla kadîme-i sülehâ-i husrevânemden İrsâliye Hazînesi'nden olmak üzere ber-vech-i ibtidâ ve terakkî 'inâyet ü ihsânım olan vezâif-i hayatda oldukca ancak ashâbı mutasarrıf olup sâir kadîmi masar 'ulûfesi gibi âhara fûruht ve ferâgat murâd eyledüklerinde Mısır vâlîleri taraflarından müsâ'ade olunmayup mahlûlleri hazîne-mânde olup bir akçe ve bir hissesi kimesneye virilmeyüp gereği gibi zabt oluna. Hazîneye kesr-i küllî tertîbine bir vechile rızâ-yı hümâyûnum olmamağla bu bâbda sâdır olan fermân-ı 'âl-i şânım Dîvân-ı Mısır'da kırâat ve mazmûn-ı münîfi i'lân u işâ'at olındıktan sonra düstûr-ı l-'amel olmak üzere Mısır Hazînesi'nde hıfz olunup dâimen ta'ahhüdüyle 'amel ve hilâfına rızâ vü cevâz gösterilmemek bâbında hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnımla fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü hüküm yazılıp ammâ mukayyed olasın ki bu bahâne ile mahlûlden fermânım olanlara dahî İrsâliye Hazînesi'nden virilmek ihtimâli olmaya diyü te'kîd olunmuştur.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[48]

162

Selimiye ve Deyr-i Rahbe Sancağbeği Hüseyin el-'Abbâs'a hüküm ki:

Kıdvetü'l-'ulemâi'l-mütehakkıkîn Hımıs kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ 'Abdü'l-fettâh *zîde 'ilmuhû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp medîne-i Hımıs ahâlîsi meclis-i şer'-i şerîfe varup bu sene-i mübâreke şehr-i ramazânında karındaşun Hamd el-'Abbas bir mikdâr eşkiyâ ile medîne-i merkûme havâlîsine gelüp hilâf-ı şer'-i şerîf emvâl ve erzâklarını nehb ü gâret ve mevcûd olan koyun ve sığır ve sâir mevâşîlerini sürüp ziyâde fesâd ü şekâvet eyledüklerin bildirüp hükm-i hümâyûnum ricâsına ilhâhlarıyla 'arz eyledüğü ecilden, sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Ol havâlîde vâki' turık ve mesâlikün bevâdî-i 'urbânun ta'addî ve tecâvüzlerinden te'mîni ve ahâlînün himâyet ve sıyânetleri 'uhdene lâzım ve mütehattum iken Hımıs gibi berîde-i 'azîmeye bu vech üzere îsâl-i mazarrat olındığı mücerred mevâki'lerinde 'adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâmahaya haml olunmağın. **İmdi:**

O makûle şekâvete cesâret idenleri 'alâ eyy-i hâlin ele götürüp 'ibâdu'llâhun nehb ü gâret olunan emvâl ve erzâk ve koyun ve sığır ve sâir mevâşîleri her ne ise ashâbına istirdâd ve haklarında şer'le lâzım gelen cezâ icrâ olındıktan sonra ol havâlîyi kadîmden vech üzere himâyet ve sıyânet idegelmiş iken yine ol vechile hıfz u hırâset idüp ebnâ-i sebîl ve sükkân-ı memleketi te'mîne bezl-i kudret eylemen bâbında diyü. Şöyle ki, bundan sonra

tenbîh olmayup yine o makûle fesâd u şekâvete icrâ ve cesâretleri mesmû'-ı hümâyûnum olur ise vebâlleri boyunlarına. İnşâ'a'llâhü te'âlâ bevâdî-i 'urbândan bu makûle eşkıyânun kal' u kam' ve istisâllerîçün haklarında i'mâl-i himmet-i husrevâne olinmak mukarrerdir. Ana göre cümlesine habîr u âgâh ve zabt u rabtlarıyla ihtimâm eyleyesin diyü müekkîd hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

163

Bağdâd Vâlîsi vezîr-i mükerrerem [ ] paşaya ve monlasına ve eyâlet-i merkûmede vâki' kadîlara hüküm ki:

Bağdâd vâlîleri üzerlerine edâsı lâzım gelen der-'uhde akçelerin kadîmden edâ idüp der-'uhde akçesi nâmıyla Bağdâd ahâlîsi rencîde olunagelmiş değil iken 'an karîbden berü kadîme muhâlîf Bağdâd vâlîsi olanlar Bağdâd ahâlîsinün der-'uhde akçesi nâmıyla küllî akçelerin alup ta'addî eyledükleri mesmûk-ı hümâyûnum olmağla kesret-i tekâlîf ile Bağdâd ahâlîsine za'f-târî olup emvâl-i mukarrere-i dîvâniyyenün edâsında kemâl-i 'aczeri var iken düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem sâbıkan Bağdâd vâlîsi olan Ahmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* zemânından berü ta'ahhüd akçesi nâmıyla ihdâs olunan teklîf ahâlî-i memleketün perâkende ve perîşan olmasına bâ'is olup terfih-i ahvâl-i re'âyâ aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Ba'de'l-yevm bu bid'at-i seniyye ref' olunup sükkân-ı vilâyet üzerlerine edâsı lâzım gelen emvâl-i mukarrere-i dîvâniyyeyi edâ eyledüklerinden sonra vech-i meşrûh üzere muhdes olan ta'ahhüd akçesi nâmıyla ve yâhud ismini tebdîl ile bir gûne ta'addî ve tecâvüz olunmayup bu bâbda sâdır olan fermân-ı 'âl-i şânımın bir sûreti eyâlet-i Bağdâd'da vâki' kazâlara gönderilüp mazmûn-ı münîfinden cümle vilâyetlü haberdâr oldıktan sonra vakt-ı hâcette ibrâz olinmak için emr-i şerîfim kal'âda hıfz ve dâimen mazmûnıyla 'amel olinmak bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

164

Ber-vech-i arpalık Kars [ve] Zü'l-kadriye sancağına mutasarrıf olan Mahmûd *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan vezîrim Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* yanına me'mûr olmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi mükemmel ve müretteb kapun ve şâki's-silâh âdemlerünle kalkup bir gün ve bir sâ'at mukaddem vezîr-i müşârun-ileyhün yanına varup re'y-i savâb-dîdî üzere sebîl-i dîn-i mübîninde bezl-i mechûd eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

165

Kırkkilise kadîsina hüküm ki:

Eflak kapu kethudâsı [ ] nâm zimmî ordû-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp bundan akdem Tatar 'askeri Eflak vilâyetinden mürûr eyledüklerinde bir mikdâr Eflak'dan esîr alup fermân-ı şerîfimle İstanbul'da kimün yedinde bulunur ise redd oluna. Sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince beş on re'âyâ bulup mezbûrlara teslîm olunup Kırkkilise'ye geldüklerinde Kırkkilise mütesellimi hilâf-ı şer'-i şerîf "Siz emânet imişsiniz" diyü yedlerinden alup ta'addî itmeğle ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mezbûr dört nefer Eflak re'âyâsı olmağla ta'aruz olunmayup itlâk olunup Eflaklulara vireler diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[12]

166

Haleb monlasına hüküm ki:

Haleb ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüp kadîmden mahmiye-i Haleb yukarı kal'âdan bir çorbacı aşağı gönülliyândan bir çorbacı mahkeme kapusunda durup vâki' olan de'âvî-i şer'ıyyeleri mezbûrların ma'rifetiyle görölüp ahâlî-i vilâyet âsûde-hâl iken hâliyâ gönülliyân-ı Haleb müstahfızları bi'l-cümle mahkeme kapısına gelüp fukarâyı gayr-ı vâki' mevadd isnâdıyla gamz ve tecrîm itdirdüklerinden gayrı gayrısı bir fukarânun maslahatı vâki' oldıkda kendüleri gidüp kırk ellişer akçelerin alup ziyâde zulm ve ta'addî eyledüklerin bildirüp mahkeme kapusunda muhızrlar kifâyet itmeğle gönülliyân-ı Haleb müstahfızları ba'de'l-yevm mahkeme kapusundan ref' olunup yine kel-evvel yukarı kal'âdan ve aşağı gönülliyândan birer çorbacı mahkeme kapusundan 'ibâdu'llâha muhâlefet olup ve kadîlar 'azl olmadıkca mezbûr çorbacılar dahî tebdîl ve tecdîd olınmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğın neferât makûlesi 'ale'd-devâm mahkeme kapusunda durmayup hilâf-ı şer' ta'addîleri men' olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

167

Hâssa hekimbaşı olup ber-vech-i arpalık Rodosçuk kazâsına mutasarrıf olan Mevlânâ Mustafâ *zîdet fezzâilehûya* hüküm ki:

Hâliyâ ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğun Rodosçuk kazâsının kısmet-i ‘askeriyyesi dahî tarafundan görölüp âhardan müdâhale olunmamak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet eyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum virilmeğle tecdîd olunmak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet ricâ itmeğün mûcibince tecdîd olunup hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

168

Doğangeçidi ve Özi ve Nusret Kerman ve Mübârek Kerman ve Bender kazâları ve zikir olunan kazâlarda vâki‘ kıl‘â dizdârlarına hüküm ki:

Zikir olunan kal‘âlar muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu‘allâm cebecilerinden bir mikdârı ifrâz ve üç yüz otuz nefer cebeci ocaklarına gelmek üzere mukaddemâ emri şerîfim gönderilüp lâkin neferât-ı mezkûrdan bir mikdârı kılâ‘-ı mezkûrlarda olup henüz gelüp ocaklarına dâhil olmadıkları i‘lâm olunmağın. **İmdi:**

Siz ki kadî ve dizdârlarsız. Mukaddemâ ordu-yı hümâyûnuma gelmek üzere fermânım olan neferâtdan zikir olunan kal‘âlarda bulunanları ocakları tarafından ta‘yîn olunan mübâşirler ma‘rifetiyle ber-vech-i ta‘cîl Niğbolı tarafına irsâl ve hidemât-ı ‘aliyyemde mevcûd eylemeğe her biriniz dikkat ve ihtimâm eylemeniz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

169

Niğbolı tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan Vezîr Mehmed Paşa’ya hüküm ki:

Bundan akdem ol tarafa irsâl olunan dokuz yüz seksen iki nefer cebeci serdengeçdilük şartıyla me‘mûr olmalarıyla odalılarına yevmî beş akçe ve sâir tashîh ve bedergâhlarına üçer akçe terakkî fermânım olmuşidi. Hâliyâ emîrî’l-ümerâi’l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûnun* yanına ‘icâleten bir mikdâr ‘asker iktizâ itmeğle zikir olunan dokuz yüz seksen iki nefer cebeci serdengeçdileri yevmî ikişer akçe terakkî virilmek üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına me‘mûr olup Nusret Kerman’dan elli nefer Mübârek Kerman’dan elli nefer ve Doğan’dan seksen nefer ve Özi kal‘âlarından yüz elli nefer cem‘an kılâ‘-ı merkûmeden ihrâc ve ordu-yı hümâyûnuma gelmek üzere

mukaddemâ fermânım olan üç yüz otuz nefer ve ordu-yı hümâyûnumda olan neferâtdan beş yüz nefer ve yüz yetmiş neferi dahî müceddeden be-dergâh ve tashîh ve cümlesi bin nefer olmak üzere anların yerine me'mûr olup ancak zikr olunan dokuz yüz seksen iki nefer cebeci serdengeçdilerün bir sâ'at mukaddem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına îsâl olınmaları ehemmi-i mühimmâtdan olup sâire kıyâs olınmamağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileysin. Emr-i şerîfim vardığı gibi cümlesi mevcûd olup bir neferi nâkıs olmamak üzere kendün takayyüd ve ihtimâm idüp dokuz yüz seksen iki nefer dahî serdengeçdileri mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhümâ yanına îsâl ve vusûllerini ordu-yı hümâyûnuma 'arz u i'lâm idüp yerine me'mûr olanların varmalarına te'hîr ve tevakkuf olınmamak bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[50]

170

Sofya tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Polad *dâme ikbâlühû* ile mukaddemâ irsâl olunan dört yüz on altı nefer sipâh ve silâhdâr serdengeçdilerünün Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühûnun* yanında hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd bulunmaları ehemmi ü elzem olup vech-i meşrûh üzere me'mûr olmalarıyla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileysin. Ocakları tarafından ta'yîn olunan başçavuşlara koşup neferât-ı mezkûreyi ber-vech-i müsâra'at mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına îsâl [idüp] mukaddemâ Sofya muhâfazasında olan serdengeçdilerden dahî gidenleri ibtidâları mahall-i me'mûra vardıklarında virilmek üzere ma'an koşup irsâl eyleyüp zinhâr 'avk ve te'hîre cevâz göstermemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

171

Rikâb-ı hümâyûnda Vezîr-i mükerrerem Kaim-makâm 'Alî Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkan matbah emîni olan Mustafâ zîde *mecdühûnun* hesabı görüldükde hâlen hâssa masraf kitâbeti olan Ahmed *zîde kadruhû* 'icâleten görülmesi fermân olınmışdır diyü mübâya'âsı olan zehâyirden muhâsebesine bir mikdâr noksan tahrîr idüp kendü yanında hesabın görülmek üzere cevâb itmeğle hâlâ görülecek mâbeyn hesapları hakk ve 'adl üzere görülmek için Kilâr-ı 'Âmirem ahvâline vâkıf ve muttali' bir kâtib ta'yîn olınup ve mâbeyn hesapların görülmek üzere bâkî kalan mübâya'â zehâyirinden emîn-i mûmâ-ileyh Mustafâ *zîde mecdühûnun* kendü terekesi ile gerek kapu huddâmına ve gerek ba'zı neferâta ve sâire

virilen zehâyiri mukâbelesinden üzerine îrâd olunan emîn-i sâbık bakiyyesinden bir şey ketm olunmayup îcâb iden eşyâsı kendüye alıvirilmek bâbında mâliye tarafından emr-i şerîfim virilmeğle mûcibince hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

172

Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Esîrî İbrâhîm ve Serhaddlü Mehemed *dâme ikbâlehumâ* ile ma'an yanuna me'mûr olan gönülliyân ve beşlüyân inşâ'a'llâhü te'âlâ ol tarafa varup vusûl buldiklarında beşlüyânı Esîrî İbrâhîm Paşa'nun yanına ve gönüllüyânı Serhaddlü Mehemed Paşa'nun yanına ta'yîn ve hidemât-ı 'aliyyemde istihdâm eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmışdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

173

Gümülcine kadîsına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki:

Bundan akdem kazâ-i mezbûrdan Tatarpazarı'nda tecemmü' itmek üzere ihrâcî fermânım olan yörük tâifesi ve yağcı ve küreci ve medîneci ve sâir evkâf re'âyâsından olmak üzere cümle dâhildir diyü emr-i şerîfimde tasrîh olunmuşken kimisi çıkarılmayup ve ihrâc olanlar dahî me'mûr olındıkları mahalde hizmetde meks ve tevakkuf itmeyüp bilâ-âhire firâr itmeleriyle sizün ihmâl ve müsâhelenüze haml olunmağla mu'âteb olmuşsıdır. Rum-ili vilâyetinde sâir kazâlardan fermânım olunanlar bu kadar mesâfe-i ba'îdeye varup Ağrıboz kurbinde hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd bulunup kazâ-i mezbûrdan fermânım olunanlar Tatarpazarı'nda tevakkuf itmeyüp firâr itmelerine bâ'is nedir? **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Kazâ-i mezbûrdan ihrâcî fermânım olan yörükleri mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimde ta'yîn olunduğı vech üzere ihrâcına me'mûr olan Dergâh-ı Mu'allâm kapucıbaşlarından 'Ömer *dâme mecdühû* mübâşeretiyile mezbûrlar temâmen ihrâc ve fermânım olunan mahalle irsâl ve hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd itdirilüp bir neferi noksan olur ise siz ki kadî ve a'yân-ı vilâyetsiz. Kendü yanunuzdan tüfenk-endâz darb u harbe kadir âdem dutup tekmi'l ve bir neferi noksan olmamak üzere cümlesini mahall-i me'mûrda mevcûd eylemeniz için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Çirmen nâibine ve a'yân-ı vilâyete yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Zağrâ-yı 'Atîk kadîsına ve a'yân-ı vilâyete yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Zağrâ-yı Cedîd kadîsına ve a'yân-ı vilâyete yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Çırpan kadîsına ve a'yân-ı vilâyete yazılmışdır.

[51]

174

Filiba kadîsına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrû'l-leh Mihrimâh Sultân Evkâfı karyelerinden kazâ-i mezbûre tâbi' 'Avret Alanı nâm karye ahâlîsi 'arz-ı hâl idüp karyeleri haydûd eşkıyâsından emîn olmaduğičün cümle kazâ ahâlîsi karyelerin hıfz için kırk nefer sekbân ta'yîn idüp zâd ü zevâdelerin virüp kendülerin bekledirler iken kurblarında vâki' İzâdiye nâm kasaba ahâlîsi bunlardan sekbân taleb itmeleriyle bunlar dahî elli nefer müselleme sekbân dutup her bir neferi be-her mâh dörder yüz akçeye olmak üzere dutup gönderdiklerinde kanâ'at itmeyüp "Cümlesin bize gönderün ve yâhud karyenüzi ururız" diyü rencîde eyledüklerinden ma'dâ iki nefer âdemlerin ahz ve boğazlarına organ takup çarşu pazarda gezdürüp bunun emsâli zulm ve ta'addî eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden mukaddemâ 'asâkir-i İslâm hareketden mukaddem lüzûmı olmağla der-bend-i mezbûr muhafazasına gönderilen âdemlerini hâlâ iktizâsı yoğiken meks itdirmeyüp 'Avret Alanı karyesi ahâlîsinün gönderdüğü tüfenk-endâzları fî-mâ-ba'd meks itdirmeyüp salıvirmen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

175

Ordu-yı hümâyûndan Cîsr-i Mustafâ Paşa'ya varınca yol üzerinde vâki' olan kadîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' voyvodalar ve ümenâ ve bi'l-cümle a'yân-ı vilâyete hüküm ki:

Bilâd-ı İslâmiyyeye sû-i kasd iden küffâr-ı muhâribînün inkişâf-ı zulâm girü mazarratlarıçün bu vakitte gazâ vü cihâd el-akrab fe'l-akrab 'âmme-i mü'minîn bâ-husûs sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i 'askerün üzerlerine farz-ı 'ayn iken ba'zı 'askerî tâifesi me'mûr oldukları gazâ vü cihâddan rû-gerdân ve girüye bilâ-fermân 'avdet ve firâr üzere olurlar ise ol makûle 'askerî olup firâr idenler taht-ı kazânuзда olan kasabât ve kurâdan mürûr u 'ubûrdan men' olunup girü ordu-yı hümâyûnuma 'avdet itdirilmesi mühim lâ-büdd olmağın. **İmdi:**

Emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise sicllâta sebt ve cümlelün ittifâkıyla geçid yerlerini bekletdirüp ve ıtlâk ve cevânibinüzden olan kurâ ahâlîsine muhkem-i tenbîh idüp vech-i meşrûh üzere bilâ-fermân ric'at ve firâr idenlerini mürûr u 'ubûrdan men' ve sedd idüp girü mü-'asker-i hümâyûnuma 'avdet itdüresiz. 'Înâd

ve muhâlefet iderler ise o makûle ‘inâd idenlerün haklarından gelinmek için ahz u habs idüp ordu-yı hümâyûnuma i’lâm eyleyüp ve kimesnenün akçesi alınup himâye ve musâmaha olunmağla mürûrlarına müsâ‘ade olunmakdan be-gayet hazer eyleyesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

176

Filibe kadîsına ve dizdârına hüküm ki:

Seksen birinci bölükde yevmî on beş akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan ebnâ-i sipâhiyândan Bekr Veli Kayseriyye sükkânı üzerinde nâ-mevcûd esâmîye girüp ‘ulûfesin almak murâd itmeğle esâmîsi çalınup fermânım sâdır olmadıkca itlâk olunmamak üzere Filibe kal‘âsında kal‘â-bend olunmak emrim olmışdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

177

Midillü cezâresinde Mavlova kal‘âsı dizdârına hüküm ki:

Bundan akdem Rakka eyâletinden fermân-ı hümâyûnum ile ‘asker ihâcına mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı Mu‘allâm gedüklü çavuşlarından Mehmed Çavuş emr-i şerîfimde tasrîh olunduğı vech üzere ‘asâkir taleb itmeyüp akçeye tam‘ı sebîli ile darb u harbe ve sefer-i hümâyûnum hizmetine kadir olmayanları cem‘ idüp götürmeğle mezbûrun ze‘âmeti ve gedüğü âhara tevcîh olunmak üzere ref‘ ve kendüsi Mavlova kal‘âsında kal‘â-bend olunup itlâkına fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkca itlâk olunmamak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

178

Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Esîrî İbrâhîm ve Serhaddlü Mehmed *dâme ikbâlehümâ* ile ma‘an yanuna me‘mûr olan gönülliyân ve beşlüyân inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ol tarafa varup vâsıl olduklarında yoklayup mevcûdını ‘ale’l-esâmî defter ve ordu-yı hümâyûnuma ‘arz ve her kangısı kangısının yanında olması ma‘kûl ve münâsib ise nısfıyyet üzere yanlarına ta‘yîn idüp iktizâ iden hidemât-ı ‘aliyyemde istihdâm eylemen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

179

Rodos kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Yüz otuz iki bölükde yevmî yirmi beş akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan Mehmed Halîl ve yüz altmış dört bölükde yevmî on beş akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan Mustafâ * Sandıklı nâm kimesneler Rodos kal'âsında kal'â-bend olmalarıyla sen ki dizdâr-ı merkûmsın. Mezbûr iki neferi kal'â-i mezkûrdan ıtlâk eylesen diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[52]

180

Canik Sancağbeği 'Ömer *dâme* 'izzehûya hüküm ki:

Sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i 'askerden ordu-yı hümâyûnuma gelenler ve tüccârdan ve erbâb-ı mesâlihden gelüp gidenler Kız derbendinden ve Kulı derbendinden emîn ve sâlim mürûr u 'ubûr itmek ehemmi ü elzem olmağla İhtiman ve Somakov ve Pazarcık kazâlarınınun martolosları ve bu üç kasabanun darb u harbe kadir olan âdemleri ve Köstence kasabasınınun dahî cenge kadir olan âdemleri İhtiman kasabasından Bektaş Ağa ve Somakov'dan sâbıkan nâzırları Sarı Hüseyin Ağa ve Köstence'den Bostancı 'Alî Ağa ve Pazarcık'dan sâbıkan kal'â nâzırı gedüklü Hacı Ahmed Ağa vakt-i iktizâda önlerine düşüp Ponoren tarîkıyla geçid yerlerine irişüp zıkr olunan iki derbende zuhûr iden haydûd eşkıyâsın ele getürmeğe mücidd ü sâ'î olmaları fermânım olmağın bu cümlesine sen baş ve buğ olup vakt-i iktizâda tarafeynden kâğıd-ı emr gönderüp ve götürülüp haydûd-ı melâ'înin ele getürülmesine bezl-i ihtimâm eylesen ve fî-mâ-ba'd bu iki derbende bir ferde zarar isâbet itmekden be-gayet ictinâb idüp iki cânibün dahî hıfz u hırâsetini hizmetinde bezl-i kudret eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

181

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîr-i mükerrerem Tursun Mehmed Paşa ve ol cânibde ağa vekîli olan turnacıbaşıya hüküm ki:

Vidin kal'âsınınun bî-'avni'llâhi te'âlâ eydî-i a'dâdan intizâ'ına himmet ehemmi-umûrdan olmağla bundan akdem me'mûr olduğunuz vech üzere mütevekkilen 'ala'llâh şimdiye değın muhâsarasına mübâşeret olunmalı iken ordu-yı hümâyûnum Sofya'ya karîb olup me'mûr olduğunuz hizmete henüz şürû' olunmadığı istimâ' olunmağın mücerred tehâvün ve taksîrinüze haml olunmuşdır. **İmdi:**

Bu def‘a sâdır olan fermân-ı şerîfim vardığı gibi kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp inşâ‘a’llâhü te‘âlâ levâzım u mühimmâd muhâsara ile kalkup Vidin kal‘âsına bir konak mesâfe bir münâsib mahalde kemâl-i teyakkuz u intibâh ile hâzır ve âmâde olası ki halefû’s-selâtînü’l-‘izâm Kâlgây Sultân *dâme ‘ulüvvuhûnun* ‘asâkir-i Tatar ile ol tarafa karîb mahalle vusûlü ve berü tarafa mezbûrları cebrî vürûd buldığı sâ‘at müsta‘înen bi’llâh kalkup hüsn-i tedbîr ve vifâk ve ittifâk ile varup kal‘â-i merkûmeyi muhâsara ve be-lütfu’llâhi te‘âlâ eydî-i küffâr dūzah-karârdan istihlâsına bezl-i kudret ve sebîl-i dîn-i mübînde meâsir-i cemîle vücûda getürmeğe sarf-ı himmet eyleyüp ‘ıyâzen bi’llâhi te‘âlâ te‘hîr ve tevakkuf ile vakt-i fırsatı fevt eylemeden be-gayet taharrüz ve ictinâb eylesiz. Ve sen ki turnacıbaşı mûmâ-ileyhsin. Emr-i muhâsara ocağunuza mahsûs olup bu bâbda cümleñüzden gayret ve hamiyet ile hizmet ümmîd olınmağın kat‘â ‘özü ve bahânesine vâhî olmayup be-lütf-i te‘âlâ itmâm-ı hizmete baş ile can ile ikdâm ve ihtimâm eylemenüz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir L Sene [1] 101

182

Şâm Vâlîsine ve kadîsına hüküm ki:

Sâbıkan bevvâbîn kethudâsı olan Mehmed ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp mûmâ-ileyh kendü hâlinde olup bu kadar zemândan berü Devlet-i ‘Aliyyem’ün hizmetinde olmağla varup Şâm-ı şerîfde hânesinde sâkin olup kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin kendü hâlinde olup hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye zulm ve ta‘addîsi olmamak üzere hânesinde varup sâkin olmağa kimesne mâni olmaya diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

183

Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezîr Halîl Paşa’ya hüküm ki:

Müsta‘înen bi’llâh ordu-yı hümâyûnum Niş tarafına müteveccih olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ mahall-i merkûme varıldıkda vürûdına intizâr olunmamak üzere ‘icâleten mu-‘asker-i nusret-i eserime olunmamak muktazî olmağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp yanunda olan ‘asâkir-i İslâm ile kalkup mahall-i merkûmda mu-‘asker-i hümâyûnuma mültehih ve mülâki olman bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

184

Edirne’de Rikâb-ı Hümâyûnumda ve Âsitâne-i Sa’âdetim’de Sadâret-i ‘Azmî kaim-makâmları ‘Alî Paşa ve ‘Ömer Paşa’ya [ ] ve [ ] kadîlarına hüküm ki:

Boz-ulus re’âyâsı gelüp sâbıkan voyvodaları olan Hüseyin zulmen akçelerin alup firâr eylemeğle mezbûr Hüseyin her ne mahalde bulunur ise ahz olunup muhkem-i habs olındıktan sonra ordu-yı hümâyûnuma ‘arz olunmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[53]

185

[ ] ve [ ] ve [ ] kadîlarına ve mütesellimler ve voyvodalar ve a’yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Köstendil sancağbeği Kurd Mehemed *dâme* ‘*izzehûnun* etbâ’ından ‘Ömer Ağa dimekle ma’rûf kimesne ‘ulûfelerin virilmiş otuz kırk âdemisini bayrağı ile ayardup ma’an firâr ve ba’zı eşyâsını dahî götürüp ziyâde şekâvet eylemeğle mezbûr her nerede bulunur ise ‘alâ eyy-i hâlin mîr-i mûmâ-ileyhimün yanına irsâl ve îsâl olunması muktazî olmağın. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsin. Mezbûr her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise ahz ve yanına kifâyet mikdârı âdemler koşup birbirlerine irsâl ve mîr-i mûmâ-ileyhün yanına ‘alâ eyy-i hâlin îsâle her biriniz takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

186

Somakov ve Dopniçe ve Pazarcık kadîlarına ve a’yân-ı vilâyetün iş erlerine ve zâbid olanlara hüküm ki:

Köstendil kasabası ahâlîsinden ba’zı kimesneler gicelerde firâr idüp Somakov ve Dopniçe ve Pazarcık kazâlarına varup sâkin oldukları istimâ’ olunmağla mezbûrları ta’yîn olunan mübâşir ma’rifetiyle ihrâc ve kadîmi sâkin oldukları Köstendil kasabasına irsâl idüp bir ferdi alıkomakdan be-gayet ihtirâz eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

187

Filiba monlasına hüküm ki:

Tatarpazarı nâibi Hüseyin *zîde* ‘*ilmuhû* ‘arz-ı hâl gönderüp bundan akdem sehv ve hatâsı sebebiyle Filibe zindanında habsi fermân olunup hâlâ ıslâh-ı nefis itmeğle sebîli

tahliye olunmak bâbından hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin mezbûrun cürmi 'afv olunmağla sebîli tahliye olına diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

188

Nusret Kerman ve Mübârek Kerman ve Doğan ve Özi kal'âları dizdârlarına hüküm ki:

Niğbolı'da olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri dokuz yüz seksen iki nefer olup ikişer akçe terakkî ile emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühûnun* yanına me'mûr olmak üzere fermânım olup ve yerine irsâli fermânım olan bin neferün elli neferi Nusret Kerman ve elli neferi Mübârek Kerman ve seksen nefer Doğan ve yüz elli nefer Özi kal'âlarından ihrâc ve bundan akdem ordu-yı hümâyûnuma gelmek üzere emr-i şerîfim gönderilmişidi. Zikr olunan neferât ol tarafa gönderilmek münâsib olmağla zikr olunan üç yüz otuz nefer kılâ'-ı mezbûrundan ihrâc ve Niğbolı'ya irsâl ve bin nefere varınca iktizâ iden altı yüz yetmiş neferün beş yüz neferi ordu-yı hümâyûnumda olan neferâtdan ve yüz yetmiş neferi müceddeden be-dergâh ve tashîh olunup cümlesi bin nefer olmak üzere Niğbolı'ya irsâl olunmak bâbında başka başka ahkâmı yazılmak üzere bi'l-fi'l başdefterdârım olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekârim İsmâ'îl *dâme 'ulüvvuhû* i'lâm itmeğle telhîsi mûcibince ahkâmları yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

189

Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Esîrî İbrâhîm ve Serhaddlü Mehemed *dâme ikbâlehümâ* ile ma'an yanuna me'mûr olan gönülliyân ve beşlüyân inşâ'a'llâhü te'âlâ ol taraf varup vâsıl olduklarında ber-vech-i münâsafa kangısı kangısına münâsib ise ta'yîn ve hidemât-ı 'aliyyemde istihdâm eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

[54]

190

[ ] ve [ ] kadîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinden olup bundan akdem Niğbolı tarafına sefer-i hümâyûnum hizmetine serdengeçdilük vechi üzere ta'yîn olunanlardan kadîmi mû'cebû'l-esâmî olup odalarından serdengeçdi ta'yîn olanlara kanûnları üzere itmâm-ı hizmetinde nefer başına beşer akçe terakkî ve müceddeden be-dergâh ve yâhud esâmîsi çalık olup

tashîh olunmağla serdengeçdi olanlara ancak üçer akçe terakkî virilmek üzere ta'yîn olunmuşlardır. Hâlâ iktizâ idüp def'a-i sâniyede ta'yîn ve irsâl olunan cebeci neferâtı serdengeçdilük vechi üzere ta'yîn olmayup eğer odalarından ref' ve irsâl ve eğer müceddeden be-dergâh ve yâhud tashîh olanlardır. 'Ale't-tesviye ikişer akçe terakkî virilmek üzere ta'yîn olunmuşlardır. İnşâ'a'llâhü te'âlâ itmâm-ı hizmetinde minvâl-i meşrûh üzere terakkîleri virilür diyü derûn-ı fermân-ı şerîfimde derc ve zikr olunmak üzere yazılmışdır.

Fî Evâil-i L Sene [1] 101

191

Mihaliç kazâsı nâibine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mihaliç kazâsına tâbi' keferre kurâsından Subaşı Ağılı nâm karye keferesi bi'l-cümle meclis-i şer'a varup ber-sâkin olduğumuz vatan-ı aslîmizden kalkup âhar yere tavattun idüp hâliyâ vatan-ı aslîmize geldükde kadîmden kilisemiz olan ma'bed-hâneleri harâb olup hâlâ binâ-yı aslî üzere kiliselerün meremmât itmek için izn-i hümâyûnum virilmek ricâsına ahvâllerin ilhâhlarıyla 'arz eyledüğün ecilden. [İmdi:]

Ehl-i İslâm sâkin olmayup ahâlîsi ehl-i zimmet re'âyâ olmağla kadîmi binâsı üzere bir nesne ziyâde itmemek üzere termîmlerine kismesne mâni' olmaya diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

192

Sayda vâlisine hüküm ki:

Fransa pâdişâhının Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm elçisi olan Baron Deştok 'arz-ı hâl idüp ve iki aydan berü Can Batsın Avos nâm Franca kapudanı sefinesiyle İskenderiye iskelesinden Yafa iskelesinde bu kerre dutmak için vardıkda İbrâhîm nâm bir korsan müslimân reis, süvâr eyledüğü sefinesiyle mahall-i mezbûreye varup merkûm kapudanı dört nefer esîrlerle nefsi-i Yafa'da karada bulup ahz ve esîr eyledüğünden ma'dâ sefîne-i merkûme Yafa limanında sefîneye ihrâk-bi'n-nâr idüp Yafa gümrüğü emînine pîşkeşle varup anınla mu'âşeret eyleyüp ertesi günü berü ve Bolencar nâm Franca kapudanı sefinesiyle Yafa'ya gelürken görüp limana girmeğe bir sebîl mikdârı yer kalup korsan-ı merkûm kendü sefinesiyle üzerine varup ahz u gâret ve on dört nefer esîrleriyle sermâyeleri olan dört bin nakd guruşların alup gasb itmişdi. Merkûm Yafa emîni ahdnâme-i hümâyûnum mûcibince korsan-ı merkûmun şenâ'atin men' ü def' idüp kapudanlarına küllî mu'âvenet itmek ricâsına hüküm-i hümâyûnum eyledüğü ecilden [İmdi:]

Vech-i muharrer üzere Franca tüccârının âdemlerün ıtlâk ve hakikat-i hâli der-i devlete ‘arz ve i‘lâm eyleye diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 102

193

İstanbul kaim-makâmına hüküm ki:

Selânik’de vâki‘ müteveffâ İshak Paşa Evkâfı’nun mütevellîsi Ahmed *zîde kadruhû* ‘arz-ı hâl sunup vâkîf-ı mûmâ-ileyhün tevliyet ve nezâreti vakfiyye-i ma‘mûl bahâsında evlâd ve evlâdiye meşrût olup ber-mûceb-i şart-ı vâkîf meşrûtiyet üzere tevliyet hâlâ üzerinde ve nezâreti Şeyh Mehemed üzerinde olup hilâf-ı şart-ı vâkîf, nezâretine Saray-ı cedîd ağası müdâhale itmeğle vakfiyye-i ma‘mûl bahâ mûcibince ‘amel olınmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın **[İmdi:]**

Kadîmden nezâretde olmamağla Sarây-ı cedîd ağalar nezâretinden ref’ olınmak üzere hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

[55]

194

Edirne Beğlerbeğisi Mehmed Paşa’ya hüküm ki:

Sâbıkan Karaman vâlîsi olup Niğbolı’da ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Tursun Mehemed Paşa varup Vidin kal‘âsını muhâsara idüp eydî-i düşmandan nez’ ve tahlîsa me’mûr olup defe‘âtıyla evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuşken bu vakte değın mübâşeret eylemeyüp bu bâbda kemâl-mertebe ‘acz ve tekâsülü zâhir olmağla mûmâ-ileyh ref’ ve yirine bir yarar ve kâr-güzâr kimesne nasb ve ta’yîn olınması iktizâ itmeğın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen de yarar ve müdîr ve kâr-güzâr olup belütfu’llâhi te‘âlâ senden her vechile gayret ve hamîyyet me’mûl-i hümayûnum olmağla ol tarafda olan ‘asâkir-i İslâm’a sen baş ve buğ nasb ve ta’yîn olınmışsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi inşâ‘a’llâhü te‘âlâ kat‘â meks ü ârâm eylemeyüp mukaddemâ fermânım olduğu vech üzere ol tarafda olan tavâif-i ‘asker ile kalkup varup Vidin kal‘âsını muhâsara idüp bi-‘avnihî te‘âlâ eydî-i a‘dâ-yı liyâmdan tahlîsa bezl ve sa’y ve kudret ve izhâr-ı gayret ve hamîyyet eylemen bâbında yazılmışdır.

Za Sene [1] 101

195

Etrepoli muhâfazasında Voynukbeği Mehemed Beğ'e ve bostancı ustalarından 'Osmân Usta'ya hüküm ki:

Bi-'avni'llâhi te'âlâ Niş ve Vidin kal'âları eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîs olunup inşâ'a'llâhü te'âlâ ba'de'l-yevm mahall-i merkûm muhâfazaya muhtâc olmağla emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Vidin tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Mehmed *dâme ikbâlühûnun* yanına me'mûr olmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardıği gibi sen ki mîr-i merkûmsın. Senünle me'mûr olan voynuk çeribaşlarını neferâtıyla ve sen ki 'Osmân Ustasın. Yanunda olan beş yüz nefer nefîr-i 'âmm askerini bi't-temâm kaldırıp ve yanunuza alup inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup re'y-i savâb-dîdî üzere sebîl-i dîn-i mübîninde vâki' olan hidemât-ı 'aliyyemde her biriniz bezl ü kudret eylemeniz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılıp. Şöyle ki, yanunuzda olan nefîr-i 'âmm çeribaşlarından ve neferâtdan bir ferd firâr eylemek ihtimâli olur ise ism ü resmleriyle ve yerleri yurdları ile yazup 'arz u i'lâm eyleyesiz ki âdemler ta'yîn olup muhkem-i haklarından geline. 'Arz u i'lâm da müsâmaha itdirersenüz yoklandıkda bir neferi nâkıs bulunur ise sizün tam'-ı hâminuza haml olup sonra bir vechile cevâba kadir olamazsınız. Ana göre mülâhaza ve basîret ve intibâh üzere hareket idüp emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfi ile 'amel ve hilâfından ihtirâz eyleyesiz diyü te'kîd olunmuştur.

Evâil-i Z Sene [1] 101

196

Boğdan voyvodası Kostantin Kantimur voyvodaya hüküm ki:

Erdel üzerine me'mûr olan 'asâkir-i mansûrenün Erdel sınıırına 'ubûr eyledükleri boğaz muhâfazasıçün kifâyet mikdârı tüfenkci 'asker ta'yîn eylemek üzere sana bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuştı. Bi-'avni'hî te'âlâ zikr olunan boğaz muhâfazasına hâcet kalmayup hâliyâ Boğdan toprağıyla Erdel memleketi yanında vâki' [ ] boğazının muhâfaza olunması lâzım gelmeğle. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardıği gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp 'umûmen 'askerün ile zikr olunan boğaza varup leyl ü nehâr gereği gibi zabt ve hıfz idüp emr-i şerîfimle me'zûn ve murahhas olmadıkca mahall-i merkûmdan münfekk olmayup sadâkat ve istikâmet üzere hareket eylemen bâbında yazılmıştır.

Evâhir-i Za Sene [1] 101

197

Sofya muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ordu-yı hümâyûnum tarafından levendât ve erâzil makûlesinden bilâ-fermân firâr tarîkıyle girüye 'avdet ider bulunur ise girüye rücû'dan imtinâ' iderler ise emân virmeyüp dutup hakkından gelmen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî 7 Z Sene [1] 101

[56]

198

Vidin tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Mehemmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Halefû's-selâtinü'l-'izâm Kâlgây Sultân *dâme 'ulüvvuhûnun* Niğbolı tarafına 'ubûrları için îrâd olunan kayıklardan Tökeli Kralun kayıklarıyla ma'an yukarda tesyîlleri fermânım olan mahalle elli kıt'a kayık emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Tuna Kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlühû* Vidin'de iken gelüp irişür ise donanma ile yukarıya irsâl idüp ve mukaddem Niğbolı'dan Vidin tarafına nakl olunan toplar ve tophâne ve cebehâne mühimmâtı ve zahâir ve ba'de'l-yevm İsakcı ve Ruscuk ve Niğbolı taraflarından gelüp irişecek mühimmât ve zahâir sefînelerinün dahî yukarıya tesyîlleri ehemm ü elzem olmağla nakli husûsında iktizâsına göre ihtimâm eylemek üzere Tuna kapudanı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tenbîh-i hümâyûnum olmağla Vidin'de eydî-i a'dâdan nez' olunan kebîr humbara ve havanları kaç kıt'a ise bi'l-cümle hesâblarına muvâfık humbaraları ile kaldurup hâliyâ Vidin'de mevcûd olan sefînelerine tahmîl ve üzerlerine âdemler ta'yîn idüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün meksine bâ'is olurlar ise Porostoykolar ile Vidin'de hâzır olan zahâir sefînelerini kapudan-ı mûmâ-ileyh ile ma'an irsâl eylesin. İrsâli mümkün olmayup sâbıkan kapudan olan 'Alî *dâme ikbâlühû* birkaç kıt'a fırkate ile kalkup gerek hâliyâ Vidin'de mevcûd olan ve gerek taraflarından gelecek mühimmât ve zahâir sefîneleri gelüp irişdikce şeben-fe-şeben emîn ve sâlim sefînelerün mütevakkıf olacakları îsâli istisvâb olunur ise sen dahî tarafundan âdemler ta'yîn ve tesyîlleri için tenbîh eyleyüp ve mukaddemâ Niğbolı'dan ref' olunup Vidin kal'âsı muhâfazasında olmak üzere ta'yîn olunan üç yüz nefer müstahfızân ve gönülliyân ve 'azebân neferâtını Vidin'de olan yeniçeri ağaları mektûbı mûcibince kal'â-i merkûme muhâfazasıçün alıkoyup te'hîr eylemeyüp piyâde ve süvâri ma'an me'mûr olan 'asâkir-i İslâm'ı yanına alup [ ] tarafına doğru teveccüh eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

199

Kırkkilise sancağı ilhâkıyla Karaman Beğlerbeğisi olan Ebû Bekr Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkan Karaman vâlîsi olup ol tarafda 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Tursun Mehemed Paşa Vidin kal'âsinun nez' ü tahlîsına me'mûr olmağile defe'âtıyla emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken bu vakte değin muhâsaraya mübâşeret olunmayup 'acz ve tekâsülü zâhir olmağın ref' ve yerine Edirne Beğlerbeğisi Mehemed *dâme ikbâlühû* baş ve buğ nasb ve ta'yîn ve inşâ'a'llâh varup ve Vidin kal'âsını muhâsara idüp eydî-i düşmandan nez' ü tahlîsa me'mûr olmağın **[İmdi:]**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen dahî kemâ-fi'l-evvel ma'an ta'yîn olunmuşındır. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kapun halkı ve eyâletün 'askeriyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup ma'kûl ve münâsib gördüğü üzere hareket ve belüftu'llâhi te'âlâ kal'â-i merkûmenün eydî-i a'dâdan nez' u tahlîsına baş ve can ile bezli kudret eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

[ ]

Bir sûreti dahî sâir rüesâ-yı 'asker mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh üzerlerine baş ve buğ bilüp kal'â-i merkûmenün nez' ü tahlîsında ve sâir hidemât-ı 'aliyyemde re'y-i savâb-dîdî üzere bezli kudret eylesesiz diyü hüküm yazılmışdır.

200

Tuna kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Bi'l-cümle donanma seffineleriyle kalkup küffâr-ı hâksârün İrşova semtine cîsr-bend eylediği tarafa doğru gidüp ve münâsib mahalde 'asâkir-i nusret-i meâsire müterakkıb olman için mukaddemâ sana emr-i şerîf gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Henüz hareket eylemedün ise senün bir sâ'at mukaddem mahall-i me'mûrda bulunman ehemm ü elzem olmağla bundan akdem Niğbolı'dan Vidin'e tesyîri fermânım olan elli kıt'a at kayıklarını dahî sen anda iken gelüp irişüp ma'an alup mahall-i me'mûra 'azîmet eylesesin ve Niğbolı tarafından mukaddemâ Vidin'e nakl olunan toplar ve tophâne ve cebehâne mühimmâtı ve sâir zahâir ve bundan sonra Niğbolı ve İsakcı ve Rusçuk taraflarından gelüp irişecek mühimmât ve zahâir seffinelerinin dahî senün 'asakir-i İslâm'a mütevakkıf olacağı mahalle emîn ve sâlim nakli muktazî olmağın ma'deletden havf olınacak bir hâlde melhûz ise zikr olunan mühimmât ve zahâir seffinelerini önüne katup inşâ'a'llâhü te'âlâ emîn ve sâlim yukar[u] îsâl eylemek üzere

sâbıkan Tuna kapudanı ‘Alî *dâme ikbâlihûn*un birkaç kıt‘a fırkate ile ta‘yîn olunması mı münâsibdir? Yohsa hâliyâ Vidin‘de mevcûd olanları donanma gemilerine tahmîli ma‘an kaldurup gerek tesyîr eyleyüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ‘Alî girüden gelüp irişecek zahâirin geldikce şeben-fe-şeben selâmet ile yukarı ulaştırmak üzere ta‘yîn olunması mı istisvâb olur? Hesâbıyla senün meksüne bâ‘is olmayup ve zikr olunan mühimmât ve zahâir sefînelerinün dahî bir gün mukaddem sâlimen mahall-i me‘mûre nakli her ne tarîk ile mümkün ise ma‘kûl ve münâsib gördüğün vech üzere hareket ve bu bâbda gereği gibi bezl ve sa‘y ve kudret eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

[57]

201

Kefe beğlerbeğisine ve kadîsına ve iskele emînlerine hüküm ki:

Emîrû‘l-ümerâi‘l-kirâm Kefe Beğlerbeğisi Murtezâ *dâme ikbâlihû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp harbî Abaza tüccârından Mehmed oğlu ve Hacı Hüseyin ve İslâm ve İbrâhîm ve Denger Hüseyin nâm kimesneler bin doksan dokuz senesinde Kefevî Küçük Sâ‘id sefînesiyle ticâretile Çerâkiseden gelür iken Kefe beğlerbeğisi bî-vechin on iki esîrimizi cebren alup ve tüccâr tâifesinden beş nefer âdemimizi kal‘â-bend eyledi diyü hilâf-ı inhâ ile Kefe kadîsına ihkâk-ı Hakk olunması bâbında mübâşir ile irsâl buyrılan fermân-ı ‘âlî vârid oldıkda bundan akdem bin doksan sekiz senesinde Taman kasabasına tâbi‘ Kızıltaş karyesi altında Kefe sefînelerinden bir sefînenün içinde olan yirmi kiselük mâl ile sekiz nefer müslümânı esîr idüp malların gâret idüp Abaza‘ya getürüp gitmişler idi. Ve bundan gayrı üç dört seneden berü Haçapa kayıkları ile gelüp Ada-yı Şâhî halkın gâret ve hasâret idüp her yerde şekâvet itmeden hâlî değüllerdir. Ancak geçen sene Abaza sefînelerini sefîneleriyle yoklayup esîr olup halâs olanlar ve mâlları gâret olan müslümanlar mezbûr Sâ‘id reîsün sefînesinde hasımların bulup şer‘-i şerîfe murâfa‘aya ihzâr ve ba‘zılarının evinde emânet ve ba‘zıları mukırr u mu‘terif olmağla ahvâlleri ‘arz olındıkda a‘yân-ı vilâyet * bâbında fermân sâdır olmağın Abaza‘ya sefîne izhar ve âlât-ı harb getürmek bâbında tenbîh olunmaz ise müslümânların mâlları tahsîl olunmaz ve ümmet-i Muhammed âsûde hâl üzere kalup kal‘âlarda dahî havf olunur diyü ‘arz eyledüğün ecilden. **[İmdi:]**

Mezkûrlar ehl-i harb olmağla fi‘l-ba‘d memleketlerine dâr-ı İslâm‘dan bir tarîk ile eslihâ ve âlât-ı harb makûlesi nakl itdirilmeyüp men‘ olına ve müslimînden nehb ü gâret eyledükleri emvâlî dahî ashâbına redd idüp bi‘t-temâm virirler ise ba‘de‘l-yevm sâir

vaz'dan intifâ'dan dahî bir vechile dâr-ı İslâm'dan mezkûrlara imtinâ' itdirilmeyüp imtinâ' idecek bir şey kendülere götürülmeye diyü hüküm yazılmışdır.

Fî 3 Z Sene 1101

İki kıt'a mahzârlarile ma'an hıfs ...

202

Şehirköy muhâfazasında olan 'Abdulkadir Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Şehirköyü'nün memerr ü ma'berlerin leyl ü nehâr gereği gibi bekletdürüp bilâ-fermân 'avdet ider bulunur ise mürûr itdirmeyüp girü ordu-yı hümâyûnum tarafına rücû' itdiresin. İmtinâ' ider ise dutup habs idüp ordu-yı hümâyûnuma i'lâm eylemen bâbında diyü hüküm ve te'kîd şöyle ki, mahall-i merkûmdan bir neferün bilâ-fermân mürûr eyledüğü istimâ' olunur ise sonra cevâba kadir olamazsın. Senün müsâmahana haml olunup mes'ûl olman mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp leyl ü nehâr muhâfazası husûsında bezl-i iktidâr eyleyüp sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'imun mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olasin [diyü yazılmışdır.]

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

Bir sûreti Drağman muhâfazasında olan Mevlüd Paşa'ya hüküm ki

Bir sûreti Şehirköyü muhâfazasında olan Mûsâ Paşa'ya

Bir sûreti Leskofça muhâfazasında olan İbrâhîm Paşa'ya

203

Alacahisâr kadîsına hüküm ki:

Alacahisâr nâhiyesinde Bostaniçi nâm karye ahâlîsi karyelerine gelmek üzere istîmân eylemeleriyle hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden karye-i mezbûr ahâlîsi istîmân eylemeleriyle emân virilüp kayrelerine gelüp sâkin olalar diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Za Sene [1] 101

204

Malatya kadîsına ve Malatya sancağı mütesellimine hüküm ki:

Diyâr-ı Bekr Vâlîsi Ahmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp Şure kasabası ahâlîsi meclis-i şer'î şerîfe varup yine Şure kazâsına tâbî Merit nâm karye sâkinlerinden Kara Cebrâil ve karındaşları Hasan ve Hüseyin nâm şakîler kendü hâllerinde olmayup Şure kazâsında vâki' kurâ ahâlîflerinün evlerin basup emr-i şerîfim virilmeğle mahallinde da'vet-i şer' olındıkda itâ'at-i emr-i şer' itmeyüp şirrete ve hâsıl-ı cem'iyet ve ehl-i şekâvet olmalarıyla Ekrâd eşkiyâsın cem' idüp 'isyân ve tuğyân üzere olup ve Malatya kazâsına mülhâk olan Şure kazâsını hıfz itdirmeyüp dâimen yetmiş

seksen mikdârı eşkiyâ ile ümmet-i Muhammed'i ta'cîz üzere oldukların bildirüp ol bâbda hüküm-i hümayûnum ricâsına 'arz itmeğin. **[İmdi:]**

Sen ki Malatya sancağı mütesellimi mezbûrsın. Ahâlî-i vilâyetün i'âneti ve ittifâkıyla mestûrû'l-esâmî olan eşkiyâyı ele götürüp sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mâ'rifetünle dâvâ-yı hukûk idenlerin şer'le hakların alıvirüp icrâ-yı Hakk eyledükden sonra mezbûrları kal'âya vaz' u habs idüp der-i devlet medârıma 'arz eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

205

Mısır ve Şâm ve [ ] ve [ ] kadîlarına hüküm ki.

Haleb-i Halîlü'r-rahmân ve Cebel-i Hazret-i Mûsâ ve Tûr-ı Sînâ râhibi [ ] râhib ordu-yı hümayûnuma gelüp mukaddemâ yedine virilen emr-i şerîfi götürüp tecdîdin ricâ itmeğin mûcibince tecdîd ola ve mübâşir vir diyü fermân-ı 'âlî sâdır olmağla mûcibince emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 16 Z Sene [1] 101

[58]

206

Özi Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Senden küllî hizmet me'mûl-ı hümayûnum olmağla sen Erdel tarafına me'mûr olan mîr-i mîrân ve kapum halkı ve alaybeğleri ve sâir tavâif-i 'askerün üzerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn olunmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi memâlik-i mahrûsem muzâfâtından olan Erdel memleketini temâmen eydî-i a'dâdan nez' ve sâir dîn ü Devlet-i 'Aliyyem'e nâfi' hizmetde bezl-i kudret ve hamiyet ve sizünle ma'an me'mûr olan tavâif-i 'askeri sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe tergîb ü tahrîz idüp memleket-i merkûm ahâlîsinden istilâm ve istimâ' idüp itâ'at üzere olanların emvâl ve nafakasına ta'arruz olunmayup himâyet ü sıyânet oluna. İtâ'at ve inkıyâd itmeyüp muhâlefet ve gadr idenlere kat'â emân virilmeyüp katl ve esr ve sebî ve emvâl u erzâkları guzât-ı müslimîne nehb ü gâret itdirilüp nekâbet-i şedîde ile cezâları tertîb oluna. Şöyle ki, re'yine muhâlefet idüp maslahatun 'adem-i husûlüne bâ'is olanların vebâlleri boyunlarına, muhkem haklarından gelüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hizmete gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

207

Kili ve Balçık ve Varna ve ordu-yı hümâyûnumdan Karadeniz'ün nihâyetine varınca nehr-i Tuna ve Karadeniz'ün sevâhilinde vâki' olan kadîlara ve kılâ' ve palanga dizdârlarına ve neferât ağalarına ve havâss ve ocak zâbidlerine ve mütevellî ve nezzâr ve ümenâ ve seffine reislerine ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Bu sene-i mübârekede ba'zı kimesneler Engürüs tarafundan ve sâir mahallerde vâki' kasabât ve kurâ ve varoş zimmîlerinden zimmet kabûl iden re'âyânun ve Erdel memleketi re'âyâsınun ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâbların esr ve sebî ve emvâl ve erzâkların nehb u gâret idüp firâr ve varup taht-ı kazâlarınızda vâki' geçid ve ma'ber ve iskelelerden on geçürmek üzere oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağla Nemçe ve Hırvat ve Macar ve Leh ve Rus ve sâir harbî kefereden olmağla ve yâhud bundan esbâk re'âyâdan iken harbî kefereye teba'iyetleri sebebiyle fesâd u şekâvetleri zâhir olup şer'an esâretleri câiz olmağla ordu kadîsı ve baş ve başdefterdâr ve başmuhâsebeci mührleriyle mahdûm irsâl ve ashâbı yedinde pençik kâğıdı bulunanlardan ma'dâ gerek Erdel memleketi re'âyâsınun ve gerek zimmet kabûl itmeğle ashâbı yedinde pençik kâğıdı bulunmayan ol makûle re'âyâ taht-ı kazâlarınızda her kimün yedinde bulunur ise iskele ve ma'ber ve geçidlerden geçürmeyüp ahz ve sâir imrâr gibi sebî-i tahliye olına. Eğer ol makûle re'âyâyı kendüsü esr ve sebî itmeyüp belki akçesi ile elden almış bulunanların ancak ellerinden alınıp salıvirilmeğle iktifâ olına ve eğer kendüsü bu şekâvetini irtikâb idüp sebî ve esr itmeğle cür'et idenlerden ise ol makûle re'âyâ ellerinden alup salıvirilmeğle iktifâ olunmayup kendüsü bu fesâda cür'et itdüğüçün ahz u habs ve vukû'ı üzere ordu-yı hümâyûnuma 'arz ve i'lâm eylemenüz için bundan akdem size emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla vech-i meşrûh üzere 'amel eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

[1] 101

208

Kırkkilise sancâğı ilhâkıyla Karaman Beğlerbeğisi olan Ebû Bekr Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkan Karaman vâlîsi olup ol taraftan 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Tursun Mehmed Paşa Vidin kal'âsınun nez' u tahlîsına me'mûr olmağla defe'âtıyla evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken bu vakte değin muhâsaraya mübâşeret eylemeyüp 'acz ve tekâsülü zâhir olmağın ref' ve yerine emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Edirne Beğlerbeğisi Mehmed *dâme ikbâlühû* baş ve buğ nasb ve ta'yîn ve inşâ'a'llâhü te'âlâ varup Vidin kal'âsını muhâsara idüp eydî-i düşmandan nez' u tahlîsına me'mûr olmağın

sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen dahî kemâ-fi'l-evvel ma'an ta'yîn olunmuşsındır.

İmdi

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kapun halkı ve eyâletün 'askeriyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup ma'kûl ve münâsib gördüğü üzere hareket ve bi-lütfu'llâhi te'âlâ kal'â-i merkûmenün eydî-i düşmandan nez' u tahlîsında baş ve can ile bezl-i kudret eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

[59]

209

Sûret-i âhiri

Turnacıbaşı olup Niğbolı tarafında ağa vekîli olan [ ] *zîde mecdühû* ve cebeci başı ve topcı başı vekîlleri ve sâir ocak zâbidleri ve alaybeğler[i] ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve bi'l-cümle rüesâ-yı 'asâkir mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh üzerlerine baş ve buğ bilüp kal'â-i merkûmenün nez' [ve] tahlîsında ve sâir hidemât-ı 'aliyyemde re'y-i savâb-dîdî üzere bezl-i kudret idüp emrine 'adem-i imtisâlden taharrüz ve ictinâb eyleyeler diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 102

210

Özi beğlerbeğisi olup ol tarafda 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Mustafâ *dâme ikbâlühûya* hüküm [ki]:

Sizünle ol taraflarda hidemât-ı hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i 'asâkirün zabt u rabtıyla takayyüd ve ihtimâm ve re'âyâ ve sâir ahâlî-i memlekete zulm ve ta'addî itdirmeyüp ol makûle şekâvet ü fesâd idenleri ele getürdüp müstahak oldukları cezâların tertîb eylemen için bundan akdem sana emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh olmuşiken yanunda olan tavâif-i 'asâkirün ba'zıları etrâf u eknâfa dağılup kasabât ve kurâda gezüp re'âyâ ve sâir ahâlî-i memlekete îsâl ve mazarrat ve cevri u ta'addî üzere oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağla. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket ve yanında olan tavâif-i 'asâkirün zabt u rabtıyla gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eyleyüp ol makûle tavâif-i 'asâkirün re'âyâ ve sâir sükkân-ı memlekete zulm u ta'addî ve şekâvet ü fesâd üzere olanları ele getürdüp müstahak oldukları cezâların tertîb eylesin. Şöyle ki, bundan sonra senünle ma'an hidemât-ı hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i 'asâkiri zabt u rabt itmeyüp re'âyâ ve sâir sükkân-ı

memlekete îsâl-i mazarrat kasdıyla kasabât ve kurâlarda gezüp zulm u ta‘addî ve fesâd u şekâvet üzere olanların müstahak oldukları cezâların tertîb eylesin. Senün ‘adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâhelene haml olunup bu bâbda mu‘âkab ve mu‘âteb olmana mukarrer bilüp ana göre basîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Za Sene [1] 102

211

Bosna Vâlîsi Vezîr Hüseyin Paşa’ya ve Saray kadîsına ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Bosna Darbhânesi’nde mankûr ifrâd üzere kat‘ olunmağla ahâlî-i memleketün ahvâlinün istîsâline ve etrâfdan tüccârın inkitâ‘ına ve mu‘âmelâtun ifsâdına bâ‘is olduğu mesmû‘-ı hümâyûnum olmağla Bosna Darbhânesi’nde be-her yevm beş yüz gurusluk mankûrdan ziyâde bir habbe ve bir akçe kat‘ olunmamak üzere ol vechile mîzânda buldırup def‘-i emsâl ve tanzîm-i ahvâl için mukâta‘ât ve ocaklık ve sâir ahvâlini tahrîr ve isti‘lâm itmek üzere kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân bi’l-fi‘l silâhdâr kâtibi olan İbrâhîm *zîde mecdühû* bundan akdem me’mûr ve emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşidi. Husûs-ı merkûm sâir umûra kıyâs olunmamağla bu bâbda cümleünüz takayyüd ve ihtimâm idüp mukaddemâ fermânım olduğu vech üzere Bosna Darbhâne’[si] be-her yevm ancak beş yüz gurusluk mankûr kat‘ olunmak üzere nizâm virüp mukâta‘ât ve îrâd-ı sâiresini dahî tertîb ve tensîk ve tahrîr eyleyüp mûmâ-ileyhi ordu-yı hümâyûnuma irsâl eyleyüp beş yüz gurusluk mankûrdan ziyâde bir mankûr kat‘ itdirilmekten be-gayet taharrüz ve ictinâb eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî 17 Za Sene [1] 101

212

Sivas eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Süleymân Paşa’ya hüküm ki:

Eyâlet-i mezbûre elviyesi zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârınun sâbıkan cebeci başı olan iftihârü’l-emâcid ve’l-a’yân Mustafâ *dâme mecdühû* ma‘rifetiyle yoklanmak için sana sipârîş olunmağla vech-i meşrûh üzere eyâlet-i mezbûre zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârını mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle yoklanup mevcûd ve nâ-mevcûdını sıhhati ve hakîkati üzere başka başka defter idüp defterin mührleyüp mûmâ-ileyhile ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve îsâl eyledükden sonra ‘asâkiriyle ‘avdet eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Za Sene [1] 102

213

Selânik kadîsına hüküm ki:

Medîne-i Selânik'de vâki ' zimmî ' abacı ve kebeci tâifesi Dergâh-ı Mu'allâm'a ' arz-ı hâl idüp kadîmü'l-eyyâmdan berü bunların san'atlarına müte'allik eşyâya Yahûdî tâifesinden ve âhirden kimesne müdâhale idegelmiş değil iken Yahûdî tâifesinden İlya ve David ve İsrâil ve Necurba ve Pravnik ve Murça ve Yâkud ve Galye nâm Yahûdîler fuzûli san'atlarına karuşup ihtilâline bâ'is olmağla mukaddemâ bir def'a müdâhale şer' oldıklarında kadîme muhâlif ta'arruzdan men' birle cânib-i şer'dan hüccet-i şer'iyye mûcibince evâmîr-i şerîfeler virilüp men' olunmuşlar iken girü memnû' olmayup dahl ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık fetevâ-yı şerîfeleri olmadığın bildirüp mûcibince 'amel olup men' ü def' olmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden şer'-ı kanûn ve kadîmden olugelene ve hüccet-i şer'iyyeye mugâyir ta'addî olunmamak bâbında [diyü yazılmışdır].

Fî Evâsıt-ı Z Sene 1101

[60]

214

Bundan akdem ordu-yı hümâyûnda olan 'asâkir-i mansûreden Anadolu ve Sivas eyâletlerinin 'umûm üzere zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı [ve] alaybeğlerine hüküm ki:

Ve sipâh ve silâhdâr serdengeçdileri ve sâir esnâf-ı 'asker vüzerâ-yı 'izâmdan Süleymân Paşa ve Ca'fer Paşa ile ve 'umûmen Tatar 'askerin dahî Kâlgây Sultân ile ta'yîn olup bi-'avni'llâhî te'âlâ Erdel memleketinde olan Nemçe keferesi melâ'îninün tabûr-ı menhûsların kam' ve istîsâl için irsâl olunmuşlar idi. Lüzûm-ı mertebesi yirmi kıt'a top ve cebehâne ile Varad üzerinden 'azîmet idüp kondıklarda Erdel memleketine duhûl ve vusûlleri emr-i mukarrer iken yanınızda olan 'asker ile boğazdan çıkup Eflak yakasına dâhil olduğunuz mesmû' olup. **İmdi:**

İş bu fermân-ı hümâyûnum vusûl bulduğu sâ'at girü Erdel memleketine ric'at idüp vech-i meşrûh üzere me'mûr olan 'asâkir-i mansûre ile haberleşüp inşâ'a'llâhü te'âlâ mu'ayyen ve ittifâk ile tabûr-ı makhûrun kam' ve tedmûrine bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesesiz. Şöyle ki, Varad tarafından memleketün Erdel'e dâhil olan 'asker-i İslâm'un az çok tezelzülüne sebep olacak müsâhele ve ihmâl üzere hareket idüp Erdel memleketine 'avdet itmekte te'hîr ü terâhî eylemeyesiz. Rüesânuzdan ve zâbid makûlesinden birinize halâs ve necât ihtimâli olmayup cezânuz virilür. Hâliyâ ordu-yı hümâyûnum dahî Vidin'e varmak üzeredir. İnşâ'a'llâhü te'âlâ Vidin'den külliyyet üzere karşuya geçilür ve yâhud

birkaç mükemmel âdem mukaddemce geçirilüp ol cânibden gönderilür. Sizünle olan ‘askerden her kangısı imtisâl-i fermân itmeyüp berilere gelmiş bulunur ise haklarından gelüp bilâ-te’hîr katl olunur. Ta’yîn olınan ‘askere fermân olındığından gayrı vilâyetlerinde dahî defter mûcibince tefîş ve tefahhus ve bi-eyy-i vechin-kân ele getirilüp cezâları virilür. Ana göre mazmûn-ı fermân-ı hümâyûnu cümleye ifâde ve tefhîm idüp fermân olınan vech üzere ‘ale’l-‘acele ‘avdet idüp edâ-yı hizmet itmeğe bezl-i maktûr eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Sene [1]101

215

Özi eyâletinde vâki‘ olan [ ] kadîsına hüküm ki:

Bundan akdem Özi eyâletinde sâkin olan sipâh ve silâhdâr zümrelerinden dirliğe mutasarrıf olanlar kendü semtlerinde olmak takrîb ile Erdel memleketinde sâir tavâif-i ‘asker ile hizmet-i mühimmeye me’mûr olmuşlar idi. ‘Avd ve insirâflarına müte‘allik izn-i hümâyûnum sâdır olmamışiken vakt-ı hizmetde bilâ-izn firâr idüp sâir ‘askerün ihtilâline ve ta’yîn olınan hizmetün te’hîr ve tezelzülüne sebep oldukları için dirlikleri kat‘ olunup terakkî ile serdengeçdi olanlarından ma’dâ eyâlet-i mezkûrede sâkin olan mezbûrlarun defter-i mukâbeleden esâmîleri çalınmışdır ve fi’l-ba’d birine dirlik virilmek ihtimâli olmamağla ism ü resmleri ve sâkin oldukları kasabât ve karyeleriyle defter idüp bundan böyle dirliği olmayan halk ile berâberce vâki‘ olan tekâlifden hisselerine isâbet eyleyenı virmek üzere sicllâta kayd ve bir sûretin dahî mümzâ ve mahdûm der-i devlet medârıma gönderesiz [diyü] hüküm yazılmışdır.

Sene [1] 101

216

Bu emrün mazmûnı ilka olunup mukaddemâ Edirne’de Dîvân-ı Hümâyûn tarafından virilen emr-i şerîf tecdîd olunmak.

Fî 20 Z Sene [1] 101

217

Tuna kapudanı ‘Alî Paşa’ya hüküm ki:

İrşova palangasının düşman-ı dîn müceddeden binâ itdirdükden ma’dâ kusûr kalan mevâki’inün kemâl-i metânet ve istihkâm üzere binâ itdirilmesi ve muhâfazasına me’mûr olan neferâta meh-mâ-emken süknâ yapıdırılması ehemm ü elzem olup masârıf-ı binâ ve ücret-i neccârân için mîrîden havâle ve ta’yîn olınan akçe ile mübâşeret idüp itmâm-ı hizmet itmeğe me’mûr olmışsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi mübâşeret idüp palanga-i merkûmın kusûr kalan şaranpoların ve neferât için kifâyet mertebesi süknâ binâ itdirüp masârıf-ı binâ ve ücret-i neccârân ve sâir her ne ise mîrîden gönderilen akçe ile görüp bu hizmet-ı mühimmeyi ‘ale’l-‘acele vücûda getürüp itmâm-ı hizmet itmeğe ihtimâm eyleyesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Za Sene [1] 102

218

Gable kal‘âsı muhâfazasında olan Süleymân Paşa’ya hüküm ki:

Hâliyâ Bosna vâlisî olan vezîrim Hüseyin Paşa me’mûr olduğu hizmeti edâ idüp bu seneye varıncaya değin kal‘â-i mezbûrenün hıfz u hırâseti hizmetinde olup vezîr-i müşârun-ileyh Bosna’ya varup vâsıl olduktan sonra kalkup Belgrad’a gelüp bundan sonra sana tevcîhle fermân-ı şerîfim sâdır olur ise mûcibince ‘amel eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

21 M Sene [1] 102

[61]

219

Sivas eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Süleymân Paşa’ya hüküm ki:

Bundan akdem Erdel cânibinde olan Nemçe keferesi taburı üzerine ta’yîn olunan tavâif-i ‘askere baş ve buğ olmak üzere me’mûr olup vakt-ı fırsat fevt olmamak için ‘ale’l-‘acele kalkup me’mûr olduğunuz mahalle ‘azîmet itmek üzere fermânım olmuş idi. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Bu hizmet-i mühimmeye ta’yîn olunan ‘askerden öte yakaya güzâr idenleri yanuna cem’ idüp ve bir an ‘avk ve te’hîre cevâz göstermeyüp ta‘cîl ‘ale’l-‘ta‘cîl kalkup mahall-i me’mûra ‘azîmet eyleyesiz. Henüz öte yakaya geçmeyen ‘askerî tâifesi girüden yetişmek üzere tenbîh olunup anlara intizâr ile tevakkuf itmek iktizâ itmez. Şöyle ki, bundan böyle bir sâ‘at dahî meks ü te’hîr olunur ise böyle bir hizmet-i mühimmede küllî tekâsül etmiş olduğunuzdan ma‘dâ vakt-ı fırsatı fevt itmeğe bâ‘is olmuş olursuz. Ol bâbda mes‘ûl ve mu‘âteb olmanuzı mukarrer bilüp ana göre bezl-i ihtimâm eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı M Sene [1] 102

220

Sofya kadîsına hüküm ki:

Sofya ahâlîsî ‘arz-ı hâl sunup ekser hâneleri handek ve şaranpodan hâric olmağla çarşu ve cevâmi‘ ve mesâcid ve sular enderûn-ı şaranpoda olmağla her vechile ‘usretleri

olmağın nice pîr ve nâ-kadir cemâ'atden mahrûm ve sudûrâtdan hâlî olmamalarıyla emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden şaranpon iktizâsı olmağla def'î bâbında hüküm yazılmışdır.

M Sene [1] 102

221

Varad beğlerbeğisi ve kadîsına ve alaybeği ve gönüllüyân ve fârisân ağalarına hüküm ki:

Varad eyâletine tâbi' havâlisinde vâki' olan Sobolenskü ve İvareş ve Margana ve Papaş ve Dorok ve Sermen ve Hatmas ve Petrimator ve Debosek ve Olgalu nâm varoşlar ile sâir etrâflarında olan varoşlar ve kurâ ahâlîleri bir kaç seneden berü kadîmden viregeldükleri virgülerin virmeyüp zimmetlerinde kalmağla ancak bu sene üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye ve harâc, arâzilerine mahsûb olmak üzere Varad kal'âsına kifâyet mikdârı zahîre beyenlerinde tahammüllerine göre tedârük ve bir gün mukaddem kal'â-i mezbûre îsâl ve teslîm itdürmen üzere fermânım olmağla. **İmdi:**

Zikr olunan varoş ve kurâ ahâlîsi me'mûr oldukları üzere kel-evvel kabûl-i zimmet idüp kadîmden viregeldükleri cizye ve harâclarına mahsûb olmak üzere kal'â-i merkûme neferâtının bu sene zahâirini îsâl iderler ise kendü nefslerine ve ehl ü 'iyâllerine emân virilüp ve yedlerinde bulunan mâllarına min-ba'd ta'arruz olunmaz. Şöyle ki, zikr olunan varoş ve karye ahâlîleri fermân olunan zahâiri kal'â-i mezbûreye îsâlde ta'allül ve tereddüd idüp müsâmaha iderler ise ehl-i İslâm'a mütâba'at ve emr-i şerîfime imtisâl eylemedüklerine binâen emânların ref' ve ol tarafda olan 'asâkir-i mansûreme fermân olunup kendülerin esr ve sebî ve emvâlleri nehb ü gâret itdirilmek mukarrer idüğün cümlesine i'lâm ve işâ'at eyleyesiz ki ba'de't-tenbîh itâ'at-i fermân-ı şerîfim itmeyüp mütenebbih olmayanları vech-i meşrûh üzere müstahak oldukları cezâları tertîb olınmak için emr-i şerîfim gönderilmek üzere mu'accelen ordu-yı hümâyûnuma 'arz ve i'lâm eyleyesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Fî M Sene [1] 102

Bir sûreti Göle sancağına ve kadîsına ve alaybeğine ve sâir fârisân ağalarına yazılmışdır.

Tur ve Ekiye ve Keçmet ve Çoğarş ve Mekled

Fî M Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Yanova muhâfızı vezîr Şahin Mehmed Paşa'ya ve Göle sancağbeği ve Yanova ve Göle kadîflarına ve alaybeğlerine ve fârisân ağalarına yazılmışdır.

Ve Varşahil varoşu ahâlîsi Yanova'ya vech-i meşrûh üzere zahîre virmek için.

[62]

222

Bi'l-fi'l kapudan olan Vezîr İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Kışla vakti karîb olmağla donanma-yı hümâyûnumun rû-yı deryâda lüzûmı yoğise mu'tâd-ı kadîm üzere sizünle bile olan ümerâ-i deryâya izn virüp ve sen dahî Âsitâne-i Sa'âdetim'de Tersâne-i Âmirem'e 'avdet eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

223

Diyâr-ı Bekr Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Belgrad kal'âsına yerlü kulu yazılmak lâzım olmağla husûs-ı mezbûr sana havâle olunmuşdır. İmdi:

Tarafundan mu'temed âdem gönderüp Bosna eyâletinden işe güce kadir tâmmü's-silâh yiğitler olmak üzere beş yüz müstahfız ve beş yüz 'azeb ve yüz elli yerlü cebecisi ve yüz elli yerli topcısı yazdırdup neferât-ı mezbûreyi onar akçe yevmiye ile deftere kayd itdükden sonra defterile 'arz eylesin ki berâtları gönderilür ve kapudan neferâtından dahî hâliyâ mevcûd olandan fâide iktizâ ider ise ol zümreye dahî bir mikdâr nefer yazup ilhak eylesin ve neferât-ı mezbûrenün her bir zümreden iktizâ eyleyen zâbidlerin dahî hâlâ mevcûd olandan ma'dâ yazup ve yevmîyyelerin ta'yîn eylesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

224

Pazarcık kadîsına ve yörük mübâşirine ve tavâif-i yörükânun çeribaşlarına hüküm ki:

Bundan akdem etrâf kazâlardan ihrâc ve Tatarpazarcığı'nda meks itmeleri fermân olunan yörük tâifesinün ba'de'l-yevm iktizâ itmemeğle cümlesine izn virilüp yerlü yerine gitmeleri bâbında yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

225

Tımışvar vâlîsi olan Vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Sivas vâlîsi olup ol tarafda 'asker-i İslâm'a baş ve buğ ta'yîn olunan düstûr-ı mükerrem vezîrim Süleymân Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* me'mûr olduğu hidemât-ı

‘aliyyemde tebâtu’ ve tesâkul üzere hareket eylemeğle, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Erdel cânibinde olan ‘asâkir-i İslâm tabura karîb mahalde olup bu taraftan imdâddır. Vidin’e terakkub ve intizâr üzere olmalarıyla Sivas ve Anadolu eyâletleri ve sâir tavâif-i ‘askere hâliyâ sen baş ve buğ ta’yîn olmuşsındır. İmdi:

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi ol tarafta olan ‘asâkir-i İslâm ile serî’an ve ‘âcilen kalkup Erdel tarafında olan ‘asker-i İslâm’a mültehikk olup anda olan ‘asker-i İslâm ile ma’iyyet ve ittifâk üzere bi-‘avnihi te’âlâ Nemçe keferesinin tabûr-ı menhûsları üzerine varup sebîl-i dîn-i mübînde bezl-i makdûr eyleyüp me’mûr olduğun bu emr-i mühimme itmâm olmadıkca ‘avdet eylemeyüp ve ol tarafa me’mûr olan ‘askerden bilâ-izn bir kimesneyi salıvirmeyüp bilâ-izn firâr idenlerin müstahak oldukları cezâları virilüp ve bu taraftan ol cânibe hâlâ dahî küllî ‘asker ta’yîn olunup karîben ‘akabinüzce gönderilmek üzeredir. Ana göre var kuvveti bâzû-yı himmete götürüp dîn-i mübînde kemâl-mertebe takayyüd ve ihtimâm eylesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

226

Özi beğlerbeğisi olup Erdel tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Mustafâ *dâme ikbâliühûya* hüküm ki:

Hâliyâ ol tarafa me’mûr olan terakkîli ve terakkîsiz ve ruûslı sipâh ve silâhdâr serdengeçdilerinün ve cebecilerinün ve serhaddlü neferâtının piyâde ve süvâri neferâtı ve bi’l-cümle anda olan tavâif-i ‘askerün yoklanup sıhhati üzere ma’lûm-ı hümâyûnum olmak muktazî olmağın. İmdi:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Serhaddlü neferâtını ve sipâh ve silâhdâr zümresini zâbidleri ma’rifetiyle ve ol tarafa ta’yîn olınan Dergâh-ı Mu‘allâm kapucubaşısı Mehemed *dâme mecdühû* ma’rifetiyle kendü muvâcehene göre yoklayup mevcûd ve nâ-mevcûdını vukû’ı üzere ‘ale’l-esâmî defter idüp ve cebeci ve topcı neferâtını dahî mûmâ-ileyh Mehemed *dâme mecdühû*nun nezâreti ve zâbidlerinün ma’rifetiyle yoklatdurup sıhhati üzere ‘ale’l-esâmî defter itdirüp ve ma’an me’mûr olan beğlerbeğilerin dahî yanlarına ne mikdâr âdemleri vardır, anları dahî defter idüp memhûr defterlerin ‘ale’t-ta’cîl ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

[63]

227

Bosna Vâlîsi Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Bedun'un yerlü yeniçerileri Bosna eyâletinde ba'zı geçid yerleri muhâfazasına ta'yîn olup be-lütfu'llâhi te'âlâ bundan böyle ol geçidleri beklemek iktizâsı ber-taraf olmağla neferât-ı mezbûre hâliyâ yanınızda hidmet-i seferde mevcûd değıller ise fethi müyesser olan Belgrad kal'âsına yerlü yeniçeri neferâtı yazılıp alıkonmak için lüzûmı olmayan geçid muhâfazasından kaldırdup Belgrad'a gönderesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

228

Boğdan voyvodası Kostantin Kantemur voyvodaya hüküm ki:

Boğdan toprağıyla Erdel memleketi mâbeyninde vâki' [ ] boğazının muhâfazasıçün kifâyet mikdârı tüfenkci 'asker ta'yîn itmek üzere sana bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuşıdi. Ol emr-i şerîfim kemâ-kân mukarrer dutup zikr olunan boğazı gereğı gibi leyl ü nehâr zabt ve hıfz itdirüp emr-i şerîfimle me'zûn ve murahas olmadıkca mahall-i merkûmdan 'askerün kaldırmayup sadâkat ve istikâmet üzere hareket eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî M Sene [1] 102

229

[ ] hüküm ki:

Hâlâ zimmet kabûl idüp İbrîk kasabasına gelüp tavattun iden re'âyâ fukarâsını rencîde itdirmemek üzere mübâşir ta'yîn olunan Mehmed *zîde kadruhû* kasaba-i mezbûrede oturup 'askerinden ve sâirden neferâtı sıyânet idüp rencîde itdirmeyesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Fî M Sene [1] 102

230

Ağrıboz muhâfazasında olan Vezîr İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ ser-'asker vezîr-i mükerrerem Halîl Paşa'nun yanında hidmet-i mühimme-i dîn ü devletde bulunmak üzere Ağrıboz muhâfazasında olan Dergâh-ı 'Âlî topçılarından üç çorbacı ile yüz nefer doğancı ta'yîn ve irsâl olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

231

[ ] hüküm ki:

Ağrıboz'da olan top levâzımından birer vukiye atar altı yüz kadar yuvarlak ser-
'asker olan vezîr-i mükerrem Halîl Paşa tarafından varan âdeme teslim itmeleriçün hüküm
yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

232

Şehirköy muhâfazasında olan 'Abdülkadir *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Niş kal'âsinun muhâfazası ehemmi-i mühimmât-ı dîniyyeden olmağla sen ki mîr-i
mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp
yanunda olan âdemlerünle kalkup Niş muhâfazasına varup hidmet-i muhâfazada bezl-i
maktûr eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Sene [1] 101

[64]

233

Rajnahanı muhâfazasında olan Yusuf *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Muhâfazasına me'mûr olduğun mahalden
kalkup Vidin'e gelüp düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Vidin
muhâfazasına me'mûr olan vezîrim Tursun Mehemed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ
iclâlehûn*ın vech-i münâsib gördüğü üzere hidmet-i muhâfazada bezl-i maktûr eylemen
bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâ[ ] Sene [1] 10 [ ]

234

Çorum sancağibeği İsmâ'îl *dâme 'izzehûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Mukaddemâ me'mûr olduğun Bağodine
köprüsü muhâfazasından kalkup mansıbun olan Çorum sancağına gitmen bâbında diyü
hüküm yazılmışdır.

Fî Evâ[ ] Sene [1] 10 [ ]

235

Ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olan *dâme ikbâlühûya* ve Gazze kadîsına hüküm ki:

Franca pâdişâhınun Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm elçisi olan Baron Vastok *hutimet 'avâkıbehû bi'l-hayr* ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüp bundan akdem korsan İbrâhîm reisün Yafa iskelesinde ihrâku'n-nâr eyledüğü bir kıt'a Franca seffinesinün temürlerin ve topların ve bulunan eşyâların ol tarafda Franca konsolosı varup zabt eyledükde kimesne mâni' olmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

236

Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ ser-'asker vezîr-i mükerrem Halîl Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* me'mûr olduğu hizmet-i mühimme için mukaddemâ Kotur muhâsarası niyyeti ile İskenderiye kal'âsına nakl olunan balyemez toplardan on vukiyeden sekiz vukiye atar topa varınca on kıt'a top virmen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i M Sene 1102

237

[ ] hüküm ki:

Bundan akdem kabûl-i zimmet idüp Pojerefça'ya gelüp sâkin olan re'âyâ fukarâsından ba'zı kimesneler müft ü meccânen yem ve yemek taleb idüp rencîde itdükləri mesmû'-ı hümâyûnum olmağla Çolak 'Abdurrahman Pojerefça'ya varup re'âyâ fukarâsını himâyet ve sıyânet idüp 'askerî tâifesinden ve sâireden bir ferdini dahl ve ta'aruz itdirtmeyüp re'âyâ fukarâsını rencîde idenleri men' ü def' eyleye diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

[65]

238

Özi Beğlerbeğisi Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem memleketün Erdel'den hidemât-ı hümâyûnuma me'mûr olan sipâh ve silâhdâr zümrelerinden terakkî ile serdengeçdi yazılıp gönderilen neferâtdan hâlâ senün yanunda mevcûd olanları 'ale'l-esâmî defter idüp gereği gibi takayyüd ve ihtimâm ile yoklayup mevcûdlarınun sıhhati üzere defterin gönderesiz ki Belgrad kal'âsı

muhâsarasında terakkî ile serdengeçdi olanlara itmâm-ı hizmet vukû'ında virildüğü üzere mezbûrlara dahî yedişer akçe terakkî teveccüh olunup tezkereleri gönderile diyü yazılmışdır.

Fî M Sene [1] 102

239

Sakız kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün üzerine ağa vekîli olan [ ] *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Muhâfaza-i mezbûrda olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün bi'l-küllîye esâmîleri muhâfaza-i mezbûrdan ref' ve gelüp Âsitâne-i Sa'âdetim'de mevcûd bulunmak müceddeden fermân ve ocakları tarafından [ ] ta'yîn ve irsâl olunmağın muhâfaza-i mezbûrda olan neferât-ı mezbûreyi cem' ve kendün dahî önlerine düşüp serî'an ve 'âcilen gelüp Âsitâne-i Sa'âdetim cebehânesinde odalarında mevcûd ve bir gün evvel hizmet-i 'aliyyemde bulunmağa cehd ü takayyüd eylesesin ve hâlâ muhâfaza-i mezbûrda kendü zabtunda olan cebehâne mühimmâtını yerlü cebecibaşı varise ana teslîm yoğise kal'â-i mezbûrun dizdârına teslîm ve teslîmüne yedinden temessük ve mûcibince hüccet-i şer'iyye itdirüp hıfz eylesesin diyü bi'l-fi'l cebecibaşı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim es-Seyyid 'Îsâ *dâme mecduhû* tarafından mührlü mektûb virilmeğle mûcibince 'amel olınmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Bozcaada kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerlerine ağa vekîli olan kırk sekizinci bölüğün çorbacısı Yusuf *zîde kadruhûya* yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Krinos kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerine ağa vekîli olan yirmi iki cemâ'atün 'Alî *zîde kadruhûya* yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Kandiyeye kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerine ağa vekîli olan Ramazân kethudâ *zîde kadruhûya* yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Hanya kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerine ağa vekîli olan otuz üçüncü bölüğün Hüseyin *zîde kadruhûya* hüküm ki.

Bir sûreti dahî Kütanis kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerine ağa vekîli olan İsmâ'îl Çavuş *zîde kadruhûya* yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Mavlova kal'âsı muhâfazasında ağa vekîli olan Mûsâ *zîde kadruhûya* [yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] Midillü kal'âsı muhâfazasında ağa vekîli olan [ ] *zîde kadruhûya* yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] İstanköy muhâfazasında olan [ ] ber-vech üzere [yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] Resmo kal'âsında olan [ ] ber-vech üzere [yazılmışdır].

240

Kıbrıs Vâlîsi Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Cezîre-i Kıbrıs'da olan kal'â neferâtı kal'âlarda sâkin olmayup kimi re'âyâ makûlesinden olmağla taşra köylerde sâkin olup ve kimi şekâvet ü fesâd üzere olanların tevâbi' ve âdemleri olmak üzere ancak isimleri mevcûd olup gediğın yerlü yeniçeri neferâtı ve ze'âmet ve tîmâr makûlesi erbâb-ı fesâdların vâlîler üzerine gâlibiyeti sebebiyle sen de tîmârları olup kemâl-i ihtimâm ile yoklanup ahvâllerine nizâm virmen ve neferât-ı kal'â taşrada sâkin olmayup hizmet-i me'mûrelerinde mevcûd itdirilmek üzere emr-i şerîfim ricâsına mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh i'lâm eylediği ecilden **[İmdi:]**

Kılâ' neferâtının mevcûd ve nâ-mevcûdların ve yerlü yeniçerilerin ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmârın başka başka yoklayup sıhhati üzere defterlerin Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl eyleyüp sonra ne vechile fermân-ı şerîfim sâdir olur ise mûcibince 'amel eylesiz diyü mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

[66]

241

Nusret Kerman kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün üzerlerine ağa vekîli olan otuz birinci [ ] Ramazân *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Hâlâ kal'â-i mezbûrda olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün neferâtı muhâfaza-i mezbûrdan ref' olunup emr-i şerîf vardığı gibi kalkup Belgrad'a gelüp kal'â-i merkûmun hizmet-i muhâfazasında mücidd ü sâ'î olmalarıçün yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Özi kal'âsı muhâfazasında ağa vekîli olan Orta, Belgrad'a gelüp cebeciyan neferâtı ile muhâfaza içün yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Doğan kal'âsı muhâfazasında olan cebeciyan içün ağa vekîli [ ] yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Mübârek Kerman kal'âsı muhâfazasında Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerine ağa vekîli olan 'Ömer *zîde kadruhûya* yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Ardahan kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı 'Âlî cebecileriçün ber-vech üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Kütanis kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı 'Âlî cebecileriçün ber-vech üzere yazılmışdır.

242

Kıbrıs Vâlîsi Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mağosa sancağı alaybeğisi olan Hasan cezâsı virilen şakîlerün refîki olup hâliyâ fesâd ü şekâvet üzere olmağla ele girdiğün bildirüp vâki' hâli 'arz eylediğün ecilden [**İmdi:**]

Mezbûrun fesâd ü şekâveti mukarrer ise Mağosa kal'âsından ve cezâreden ihrâc eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

243

Vidin tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Gürci Mehemed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Bundan akdem Nemçe ve Macar ve Sırf keferesinden olup bu etrâfdan firâr ve Eflak semtlerinde kasabât ve kurâ[da] nehb ü gâret ve ahâlîsine îsâl-i hasâret ile izhâr-ı fesâd ve mel'anet eyledükleri istimâ' olunmağla bi-'avni'llâhi te'âlâ zikr olunan melâ'înün ele getirilüp katl ve esr ile cezâları virilmek ehem-i mühimmâtdan olmağla hâlâ yanınızda olan tavâif-i 'askerden yanınızda bulunmaları muktazî olmayan gerek eyâlet 'askeri ve gerek sâirleridir. Üç dört yüz kadar süvârî 'asker intihâb ve ta'yîn ve üzerlerine Mar'aş [ve] Kars sancağına mutasarrıf Mahmûd Paşa mı olur yohsa âhar mı olur? Münâsib gördükleri bir kimesneyi zâbid ta'yîn ve 'acele üzere Eflak tarafına irsâl ve melâ'în-i mezkûreyi bi-eyy-i vechin-kân ol havâlîde ele getirüp katl ve esr ile cezâların virüp ahâlî-i memleketi fesâd u şekâvetlerinden tahlîsa takayyüd ve ihtimâm itmelerin tenbîh ü te'kîd eyleyüp 'âcilen ve serf'an mahall-i me'mûre varup bu hizmet-i mühimmeyi kemâ-yenbağî edâ itmelerine sa'y ve cehd eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

244

Adana Beğlerbeğisi Mehemed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Eyâlet-i mezbûrenün zu'amâ ve erbâb-ı tûmârı alaybeğleriyle Belgrad'a gidecek mîrî zahîre gemilerini çekdürüp Belgrad'a îsâl itmeğe me'mûr olmuşlar idi. Erdel tarafında

olan hidemât # ziyâde ‘asker ta‘yîn olunması ehemmm ve elzem olmağla # hidmet müyesser oldıkda vilâyetlerine izn virilüp # tarafına ta‘yîn olunmuşlardır. **İmdi:**

Fermân olunduğı # alaybeğleri bayrağı altında mevcûd idüp # hidemât-ı hümâyûnda mevcûd bulunmak üzere götürüp # olan ‘asâkir-i İslâm’a mülâki olmağa #

[ ]

[67]

245

Komanova kadîsına hüküm ki:

Eğridere palangası muhâfazasında olup Malatya sancağıbeği olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Hüseyin *dâme 'izzehû* mektûb gönderüp hâlâ Komanova re‘âyâsı izhâr-ı tazallüm idüp Komanova martolos başısı olan ‘İvazoğlı Mehemed fukarâdan be-her ayda beşer altışar yüz guruş aldıktan ma‘dâ zulm ve ta‘addîsinün nihâyeti olmayup men‘ ü def‘ olunmaz ise hâlleri mükedder ve yurdlarında perîşân olmaları mukarrer olup ve palanga martolosları bulunan * olup yerlerine müslimân tedârük ve keferede tâifesi ber-silâh gezmek için fermânım olur ise fukarâ ve ebnâ-i sebîl âsûde-hâl olması mukarrer idüğün ‘arz eyledüğün ecilden **[İmdi:]**

Mezbûr Mehmed’ün zulmen aldığı her ne ise şer‘le ashâbına redd itirilüp ve kendüsü muhkem-i habs olup fermân sâdir olmadıkca habsdan ıtlâk olmaya ve kefereden min-ba‘d martolos dutılmayup yasâğ ve men‘ olunması bâbında yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

246

Cezâyir ve Tunus ve Trablus ve sâir kapudanlarına hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâi'l-‘izâmi'l-‘İseviyye bi'l-fi'l Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet ‘avâkıbehû bi'l-hayrun* kethudâsı olan Şandor Gaşari hâliyâ bir husûs için Franca vilâyetine gönderüp gemi ile ‘âzim olmağla **[İmdi:]**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Rû-yı deryâda müsâdif olduğunuzda kendüsine ve yanında olan âdemlerine ve eslihâ ve âdemlerine bir vechile ta‘arruz olunmayup rencîde olunmamak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

Bir sûreti dahî gelince yazılmışdır.

247

Eğridere palangası muhâfazasında olup Malatya sancağıbeği olan Hüseyin *dâme* ‘*izzehûya* ve [ ] kadîsına hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp hâliyâ şekâveti zâhir olan Serge hakkında vârid olan fermân-ı şerîf mûcibince on sekiz nefer rüfekâsıyla ele girüp hâlâ bend-i kule olunup sâir rüfekâsından Karobölükbaşı kırk nefer ile ve Çavdar seksen nefer ile ve Setulko yüz nefer ile ve İncekara seksen nefer ile ve bunlardan ma‘dâ tavîl bölükbaşı otuz nefer ile tüfenk ve kılıncların bırağup zimmet kabûl itmeleriyle ‘arz eyledüğün ecilden **[İmdi:]**

Şekâveti zâhir olmağla habs olunan Serge on dokuz nefer refikleriyle kâti‘ü’t-tarîk olmalarıyla meşrûh üzere vech üzere katl olına. ‘Arz olunduğı üzere zimmet kabûl iden re‘âyâ kadîmi yerlerinde sâkin olup mâllarına ve nefslerine kimesne ta‘arruz eylemeye diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

248

Ser-‘asker Vezîr Halîl Paşa’ya hüküm ki:

Eyâlet-i Rum-ili’nin defter kethudâsı kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân Yusuf *zîde mecdühû* ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl sunup eyâlet-i Rum-ili’nün za‘în müteferrikalarının ze‘âmet ve tîmârlarının mahlûlât ve nâ-mevcûdlarının ze‘âmet ve tîmâr ve gedüklerin eyâlet-i merkûmenün defter kethudâsı olanlar ‘arz idegelüp âharun ‘alâkası yoğiken elviye alaybeğleri kanûn-ı kadîme mugâyir ze‘âmet ve tîmâr ‘arz itmeleriyle gadr eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükmi hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Bu husûsda mu‘tâd-ı kadîm ne ise ol minvâl üzere ‘amel olunmasın tenbîh idüp mu‘tâda mugâyir bî-vech nizâ‘ itdirilmemek üzere ahvâllerine faysal viresin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

249

Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Mektûb gönderüp iş bu sene-i mübârekede fermânımla sefer-i hümâyûnuma me‘mûr olanlardan Danişmendli türkmânının Cevanşîr cemâ‘atinden ‘ivaz bi-emri’lâhi te‘âlâ hasta ve sâhib-i ferrâş olup * bir vechile iktidârı olmaduğundan kendü yerine karındaşı # bedel gönderüp ve yine cemâ‘at-i mezbûrdan Yusuf # ve ‘amel mânde olmağla ‘ammî-zâdesi dîger Yusuf # göndermeyüp lâkin mezbûrlarun bedel gönderdiği # kanâ‘at

olınmayup ber-mûceb-i emr-i ‘âlî bi-nefsihi # dahî hâlâ habsda oldukların bildirüp habsdan ıtlâk olmak ricâsına ‘arz eledüğün ecilden vech-i meşrûh habsdan ıtlâk olunmak [içün] yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M Sene [1] 102

[68]

250

Eğridere palangası muhâfızı olan Malatya sancağıbeği Hüseyin *dâme* ‘*izzehûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-livâ-i mûmâ-ileyhsin. Be-lütfu’llâhi te‘âlâ palanga-i mezbûrın bundan böyle muhâfazacı ile hıfz ve hırâseti iktizâ itmeyüp ‘avn ü ‘inâyet-bârî ile dâhil-i kasaba-i islâhât olan Belgrad kal‘âsınun muhâfazası husûsı ehemm ü elzem olmağla te‘hîr ve tevakkuf itmeyüp âdemlerle palanga-i mezbûreden kalkup ‘âcilen ve serî‘an Belgrad’a gelüp hizmet-i muhâfazasında bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî 23 M Sene 1102

251

Siroz ve Zihne ve Drama ve Timurhisâr ve Usturumca ve Toyran ve Radovişte ve İştib ve Tikveş ve Köprülü ve Pirlepe ve Vodina ve İsterva ve Florina ve Manastır ve Priştine ve Cum‘apazarı ve Eğribucak ve Serfiçe ve Zihne ve Grebene ve Kesriye ve Nasliç ve Horpişte ve Kopniçe ve Kolonya ve Bihlişte ve Görice ve Opaz kadîlarına ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Haleb eyâletine mutasarrıf olup ser-‘askerim olan vezîrim Halîl Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehû* hâliyâ Avlonya kal‘âsınun eydî-i a‘dâdan intizâ‘ına me‘mûr olup ve zikr olunan kazâlar Avlonya’ya karîb olmağla taht-ı kazâlarınızda sâkin darb ü harbe kadir il-erlerin evlerinden ve yerlerinden ihrâc, serî‘an ve ‘âcilen vezîr-i müşârün-ileyhün yanına hidemât-ı ‘aliyyemde mevcûd bulunmanız bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

M Sene [1] 102

252

Livâ-yı Ohri, livâ-yı Avlonya, livâ-yı İlbasan, livâ-yı Delvine, livâ-yı Dukakin, livâ-yı Prizren [elviyesine hüküm ki]:

Bâlâda mestûr olan elviyeler Avlonya’ya karîb olmağla efrâd-ı muvahhidînden olanlar ‘umûm üzere düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Haleb eyâletine mutasarrıf olup ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan vezîrim Halîl Paşa

edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû yanına gelüp vâki' olan hidemât-ı 'aliyyede mevcûd bulunmaları için i'lâm itmeğle mûcibince hüküm yazılmışdır.

Fî 23 M Sene 1102

253

[ ] hüküm ki:

Avlonya ve Ka[r]tine kal'âları muhâsarasında hidemât-ı 'aliyyede bulunmak üzere Rum-ili sancaklarından Selânîk ve Tırhala ve Yanya ve Delvine sancaklarının zu'amâ ve erbâb-ı tûmârları dahî defterhâneleri ile ma'an yanında bulunmak üzere Haleb eyâletine mutasarrıf olup 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan vezîrim Halîl Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* i'lâm eylemek için Yanya ile Delvine sancakları defterhâneleri ile vezîr-i müşârun-ileyhün yanına ta'yîn olunmağla hüküm yazılmışdır.

Fî 21 M Sene 1102

254

Yanbolı kadîsına hüküm ki:

Yanbolı'da sâkin Hüseyin nâm kimesne bin doksan altı ve doksan yedi senelerinin kışlak arpasından ve samanından re'âyâ defterinde bakâyâ vardır diyü hilâf-ı şer'-i şerîf fukarâyâ zulm ü ta'addî üzere olduğu zâhir olmağla kat'-ı 'alâka itdirüp bir dahî mu'âvenet itmemek üzere mezbûr Hüseyin'i ol vilâyetden mesâfû's-sefer mahall olduğu yere ihrâc idüp min-ba'd kazâ-i mezbûreye varmamak üzere ber-mûceb-i fermân-ı hümâyûnum ihrâc itdüğün gibi Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve i'lâm eylesiz diyü hüküm yazılmışdır.

16 Ra Sene [1] 102

[69]

255

Diyâr-ı Bekr eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ 'avn ü 'inâyet-i Rabbânî ile fethi müyesser olan Belgrad kal'âsının hidmet-i muhâfazasına me'mûr ve tavâif-i 'askere baş ve buğ olmak üzere zabt u rabtları husûsî kendüye sipâriş ve tefvîz olunmağla gerek yerlü kuli ve gerek muhâfaza 'asâkiridir. Cümlesin hidmet-i muhâfazada mevcûd ve mukîm itmeğle ihtimâm idüp leyl ü nehâr kal'â-i mezbûrenün kendünüz a'dâdan hıfz u hırâseti ve zimmet kabûl idüp kadîmi karyelerine gelüp tavattun iden re'âyâ neferâtının himâyet ü sıyânet husûslarında bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî 27 M Sene 1102

256

İskenderiye muhâfızı Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ ser-'asker olan vezîrim Halîl Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* ziyâde mühimm ve muktazî olan Avlonya kal'âsının bi-'avni'llâhi te'âlâ düşmandan istihlâsı hizmetine me'mûr olmağla sen dahî vezîr-i müşârun-ileyh ile ta'yîn olunmuşsındır. İnşâ'a'llâhü te'âlâ bu emrün itmâmı müyesser olınmasına dek vezîr-i müşârun-ileyhden münfekk olmayup ma'iyet ve ittifâk ile uğûr-ı dîn-i mübîninde izhâr-ı gayret ve hamiyet idüp gereği gibi bezl-i dikkat ve ihtimâm eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî 20 M Sene 1102

257

Dobrasın varoşunun Başbiro olan [ ] ve sâir biroları ve ihtiyârlarına hüküm ki:

Varad neferâtlarının mevâcibleri için kadîmden viregeldüğünüz virgünüzi asla 'inâd ve muhâlefet eylemeyüp bi't-temâm edâ eylemeniz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır [diyü yazılmışdır].

Fî Evâsıt-ı M Sene [1] 102

258

Niş kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Eslâfı 'arz-ı hâl ider. Salahor Süleymân Paşa'nun tevâbi'inden Türkmen tâifesinden Çil 'Alî nâm kimesneyi katl eylemişdün diyü dâvâ ve ordu kadîsı huzûrında nice def'a mürafa'a olunup şer'an bir nesne sâbid olmayup iki ay ... habsında olup sonra ıslâh-ı nefis için Niş kal'âsına vaz' olunup hâli dîger-gûn olmağla bi-'avni'hî te'âlâ hâli[ne] merhamet olunup ıtlâk olunması bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin mezkûrun sebîl-i tahliye olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî 20 M Sene [1] 102

259

Kıbrıs Beğlerbeğisi Ahmed'[e] hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. 'Arz-ı hâl gönderüp sâbıkan Kıbrıs Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'nun zimmetinde zuhûr eyleyen mâl-ı mîrînün tahsîli için bermûceb-i fermân-ı 'âlî habs olunmağla hâlâ irsâl olunan defter mûcibince yüz otuz altı bin gurus makbûzı olup zâhirde akçesi olmamağla Kerenpe kal'âsına emânet tarîkiyle vaz' itdüğü eşyâ ma'rifet-i şer'le fûruht ve hâsıl olan nükûd her ne ise mîrî için tahsîl ve irsâl olınmak bâbında fermân ricâ itmeğin. [İmdi:]

Vâli-i sâbık Mehmed Paşa'yı mahbûsen Âsitâne-i Sa'âdet'e irsâl eylesiniz diyü hüküm yazılmışdır.

M Sene [ ]

[70]

260

Tökeli Kral'a hüküm ki:

Mukaddemâ me'mûr olduğun üzere varup Helemaş nâhiyesinde kışlayasın diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Ra Sene [1] 102

261

Anadolu Vâlisi Tursun Mehemed Paşa'ya hüküm ki:

Vidin kal'âsının kadîm ve cedîd yerlü neferâtını ve kal'â-i mezkûre muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm topcı ve cebecilerini zâbidleri ma'rifetiyle gereği gibi yoklayup hâliyâ muhâfaza-i merkûmda mevcûd ne mikdâr nefer var ise sıhhati üzere defter idüp bu cânibe irsâl eylesiniz [diyü] hüküm yazılmışdır.

Fî Ra Sene [1] 102

262

Plevne kadîsına hüküm ki:

Sen ki nâibsin. Mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' Lekubet nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'a varup karyelerinde sâkin Küçük 'Alî nâm kimesne hidmet-i hamr ve eşkiyâdan olup dâima haydûd eşkiyâsıyla konup geçtüğünden gayrı ba'zı ebnâ-i sebîlün yolına inip emvâl ü erzâkların nehb ü gâret idüp cümlesi mütezzî olmalarıyla birkaç def'a muvâcihesinde şekâveti sicil ü hüccet olunmağla ilhâh eylemedüklerin 'arz eyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzere şekâveti vâki' ise ıslâh-ı nefis idinceye dek habs olına diyü yazılmışdır.

3 Ra Sene [1] 102

263

Sofya kadîsına hüküm ki:

Sofya varoşu keferesi Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl sunup kendi hâllerinde olup kimesneye vaz' u ta'addîleri yoğiken kasaba-i mezbûrda sâkin Çingâne Hasan dimekle ma'rûf kimesne mütesellimler yanında olup her-bâr bunları gamz eylemeğle ta'ciz olındıkların bildirüp eyyâm-ı sa'âdet-encâmumda emîn olmaları bâbında hükm-i

hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden mezbûr Hasan'un bir vech üzere mütesellim yanına varup neferâtı ta'cîz eyledüğü vâki' ise men' eyleye men' ile memnû' olmaz ise vilâyetden ihrâc eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Ra Sene [1] 102

264

Srebreniça kadîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp sen Srebreniça kal'âsinun eimme ve hutebâsı ve fukarâ ve re'âyâsı meclis-i şer'a varup bundan akdem kazâları İzvornik ma'a Öziçe ma'a Solko kal'âları evâsıtında olmağın gerek İzvornik kal'âsına gerek Öziçe kal'âsına küffâr müstevlî oldıkda kimi esîr ve kimi ihrâk ve kimi dahî hastalıktan ihlâk olup yedinci hissesinden bir hissesi mevcûd mâ-bâkîsi hâlî ve mu'attal olmağla ba'de'l-yevm üzerlerine emr-i şerîfimle vâki' olan tekâliflerin virmeğe iktidârları olmamağla hâllerine merhamet ve şefkat olunmak üzere ahvâllerin ilhâhlarıyla 'arz eyledüğün ecilden **[İmdi:]**

'Arz olınuğı üzere Srebreniça kazâsı fukarâsı ve bi'l-cümle İzvornik sancağı ahâlîsi düşman istilâsıyla ve sâir mesâib ile hâlleri dîger-gün olup perâkende ve perîşan olmalarıyla Bosna paşaları tarafından zahîre bahâ ve iştirâ nâmıyla 'aynî zahîre ve koyun ve sığır ve komur ve kışlak ve kışlakçı zahâiri ve odun ve sâir vechen-min-el-vücûh tekâlif mütâlebesiyle ta'addî ve tecâvüzden be-gayet ihtirâz eyleyeler diyü müekkid [hüküm yazılmışdır].

Fî Ra Sene [1] 102

265

Vezi'r Süleymân Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp sâbıkan Dırac kal'âsı dizdârı Hüseyin ve karındaşı topcı Ahmed ve dîger karındaşı Mehmed nâm şakîler bundan akdem Dubrovenik kal'âsı dizdârı dîger Hüseyin'i bi-gayr-ı hakkın katl eyledükleri ecilden veresesı iltimâsıyla bundan şer'le görilmek üzere emr-i şerîfim sâdır oldıkda imtisâl-i emr-i 'âlî itmeyüp gaybet ve ihtifâ eylemeğle bi'l-küllîye müttehem oldukların 'arz eyledüğün ecilden **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mezbûrları bi-eyy-i vechin-kân ihzâr-ı şer' idüp muvâcehelerinde fesâd u şekâvetleri sâbid ve zâhir oldıktan sonra şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunup ihkâk-ı Hakk olına diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Ra Sene [1] 102

[71]

266

Diyâr-ı Bekr eyâletinde vâki' Pertek ve Sagman ve Bâzgîr ve [ ] sancaklarında vâki' olan kasabâta hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl sunup kendüleri hâlâ Belgrad kal'âsı muhâfazasında olmalarıyla vilâyetleri hazînedârım olan [ ] hâssı olmağın her gelen voyvodaları re'âyâyâ zulm ü ta'addî itmeleriyle perâkende ve perîşan ve Ekrâd tâifesini firâr itdirüp zabt u rabtlarına kadir olamayup def' u ref' idememeğle emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden eyâlet-i mezbûrenün zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı Belgrad muhâfazasına me'mûr olmalarıyla ze'âmet ve tîmârları re'âyâsını rencîde ve ta'addî itmemek için havâss-ı mezbûrî kendüleri murâd itdüğü âdeme sipâriş ve tefvîz eyleyeler diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i S Sene [1] 102

267

Ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetim'e 'arz gönderüp memâlik-i İslâmiyye'de cevâmi' ve mesâcid ve ezân mesmû' olduğu yerde ümmü'l-habâis olan hamrun bey' ü şirâsı bundan akdem hatt-ı hümayûn sa'âdet-makrûnım ile memnû' ve meyhâneler men' olunmuş iken livâ-i mezbûrda sevâhil kazâlarun ahâlîleri men' ile memnû' olmayup şehir ve kasaba ve kılâ'da hamr ile odaların memlû ve ekseri sekerât olup serhadd-i İslâmiyye'nün hıfz u hırâsetinde nice gaflet ve taksîrât ve fesâda bâ'is ve bâdî olmalarıyla ezân istimâ' olduğu yerlerde hamr-rihte ve meyhâneleri hedm ve bey' ü şirâsı men' olınmak bâbında hükm-i hümayûnum virilmek ricâsına 'arz eyledüğün ecilden **[İmdi:]**

Şe'âir-i İslâm icrâ olunan kazâlarda hamr ve sâir eşribe-i mahreme götürülmeyüp ve kurbine mürûr itdirilmeyüp kemâl-mertebe men' olup teehhür itdirile diyü hüküm yazılmışdır.

Fî S Sene [1] 102

268

Bosna Vâlîsi Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Yanunda olan 'asâkir-i İslâm ile nehr-i Sava'yı kutlayarak karîb mahalde ordu-yı hümayûnuma müsâdif eylemek üzere sana bundan akdem iki def'a emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuş idi. Bu ana değin eserün zuhûr itmemeğle. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana ne hâlde ve ne mahâlde varup vâsıl olur ise te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp ol etrâfda olan 'asâkir-i İslâm ile mukaddemâ me'mûr olduğun üzere bir gün evvel kalkup nehr-i mezbûrun kenârınca bu tarafda doğru teveccüh eyleyüp yukarılarda olduğu mahalde nehr-i mezbûrı karşı yakaya geçüp Zemun'dan yukarılarda ve ol etrâfda ba'zı palangalarda mahâzîl-i hâsirînden eyleşüp kalmış bekâyâsı var ise vücûd bed-yurdlarından ol palangaları tahliye ve eser-i nuhûsetlerin ol havâlîden tahliye itmeğe ikdâm ve ihtimâm eylesin. Ol tarafda ba'zı şevâgil dahî bulunur ise yine 'asker ile bu tarafda karîb gelmek anda olan işlerden ehemm ü elzem olmağın ber-vech-i meşrûh müsâra'at ve isti'câl fasl-ı şitâ hulûl itmeden mukaddem bu tarafda teveccüh ve 'azîmet eyleyüp ve bu husûsda bir dürlü 'özü ve bahâne eylemeyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı M Sene [1] 102

269

Avlonya tarafında ser-'asker olan Vezîr Halîl Paşa'ya ve Delvine sancağında vâki' olan kadflara hüküm ki:

Hâlâ ol taraflarda ba'zı müfsid kimesneler mankır sikkesi ihdâs ve mankır kat' eyledüğü mesmû'-ı hümâyûnum olup o makûle sikke-i hümâyûnuma taklîd ile hâricden meskûk mankurun beyne'n-nâs meşbû'ı ve mu'âmelâta ihtilâti fesâda müeddî olmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz. Darbhâne-i 'Âmirem'de kat' olunan mankurun sikkesine muğâyir sikke ile meskûk olan mankır ba'de'l-yevm râyic olmamak üzere livâ-i mezbûrda olan kasabât ve kurâda muhkem-i tenbîh ve yasâğ idüp lâzım gelen mahallerde nidâ itdüresiz ve her kimün elinde bu makûle muğâyir sikkeli mankır bulunur ise ahz olunup mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân [ ] *zîde kadruhû* ma'rifetiyle gereği gibi tefîş ve tefahhus olına. Mücerred kâr için kendüsi cem' ve yâhud kat' idüp mu'âmelât-ı nâssun ihtilâline bâ'is olmuş ise mankırın iridüp bakırı kendüye teslîm olındıktan sonra müstahak olduğu üzere ta'zîr ve te'dîb olına. Eğer cem' idüp göndermekde ve yâhud kat' itmek sunu'ı yoğise ancak mankırın iridüp bakırı kendüye teslîm ile iktifâ olına. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdan olmağla ba'de'l-yevm Âsitâne-i Sa'âdetim'de sikke-i hümâyûnumla meskûk kat' olunan mankırdan ma'dâ o makûle hâric sikkeli mankurun beyne'n-nâs tedâvül ve mu'âmelâta muhtelit olmamasına ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ra Sene [1] 102

[72]

270

Kili ve Balçık ve Varna ve sâir Karadeniz sevâhilinde vâki' olan kadîlara ve havâss ve evkâf zâbidleri ve mütevellî ve nezzâr ve iskele emînleri ve seffine reisleri ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Bu sene-i mübâreke de ba'zı kimesneler Engürüs tarafında ve sâir mahallerde kasabât ve kurâ ve varoş zimmîlerinden zimmet kabûl idüp ehl-i İslâm'a mütâba'at iden re'âyânun ve Erdel memleketi re'âyâsınun ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâbların esr ve sebî ve emvâl u erzâkların nehb u gâret idüp firâr ve varup taht-ı kazâlarınızda vâki' geçid ve ma'ber ve iskelelerden geçürmek üzere oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağla Nemçe ve Hırvat ve Macar ve Lih ve Rus ve sâir harbî kefereden olduğu ma'lûm olup ve yâhud bundan esbâk re'âyâdan iken harbî kefereye müttebi'leri sebebiyle fesâd u şekâvetleri zâhir olup şer'an istirkakları câiz olmağla ordu kadîsı ve başdefterdâr ve başmuhâsebeci mührleriyle mahtûm üsârâ ashâbı yedinde pençik kâğıdı bulunanlardan ma'dâ gerek Erdel memleketi re'âyâsından ve gerek ehl-i İslâm'a mütâba'at idüp zimmet kabûl iden re'âyâ taht-ı kazâlarınızda her kimün yedinde bulunur ise iskele ve ma'ber ve geçidlerden geçürmeyüp ahz ve sâir ahrâr gibi sebîl-i tahliye olma. Eğer ol makûle re'âyâyı kendüsi esr ve sebî itmeyüp akçesi ile elden almış ise ancak ellerinden alınup salıvirmeğle iktifâ olma ve eğer kendüsi bu şekâvete irtikâb idüp sebî ve esr itmeğe cür'et idenlerden ise ol makûle re'âyâ ellerinden alınup salıvirmeğle iktifâ olunmayup kendüsi bu fesâda cür'et itdüğüçün ahz u habs ve vukû'ı üzere ordu-yı hümâyûnuma 'arz ve i'lâm eylemenüz için bundan akdem size emr-i şer'fîm gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla vech-i meşrûh üzere 'amel eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ra Sene [1] 102

271

Erdel tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Erdel tarafında olan Nemçe keferesi tabûrınun kahr ve tedmîr ve istîsâllerîçün ordu-yı hümâyûnumdan ol mahalle ta'yîn ve irsâl olunan tavâif-i 'askerün yollarda meks ve istîfâ üzere hareketlerinden vaktiyle mahall-i me'mûre irişmemeğle gâileleri mündefi' olmayup ve hâliyâ eyyâm-ı şitâ dahî hulûl idüp bundan sonra 'asâkir-i İslâm ol tarafda meks ve karârı müte'assir olmağla 'avd ve insirâfları lâzım gelmeğün.

İmdi:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Zikr olunan tavâif-i ‘askerden birkaç sipâh ve silâhdâr serdengeçdilerin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince iftihârü’l-emâcid ve’l-a’yân sâbıkan cebeci başı olan Mustafâ *dâme mecdühû* mübâşeretî ve zâbidleri ma’rifetiyle yoklayup hâlâ yanınızda mevcûd olanlarını sıhhati üzere defter idüp ve defterin mührleyüp mûmâ-ileyh ile der-i devlet medârıma irsâl ve mukaddemâ sizünle Tımışvar kal’âsından çıkanlardan ma’dâ ‘umûmen tavâif-i ‘askerün ‘avd u insirâflarına izn virdükden sonra sen dahî me’mûr olduğun üzere Tımışvar kazâsına varup bi-‘inâyeti’llâhi te’âlâ hıfz u hırâseti husûsında bezl-i makdûr ve sa’y-i nâ-mahsûr eylesesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ra Sene [1] 102

272

Girid muhâfızı Vezîr ‘Abdurrahman Paşa’ya hüküm ki:

Girid cezîresi etrâfında olan vardiyelerin hüccet-i nef’î ma’lûm değil iken be-her sene vardiyeler masârıfı nâmıyla re’âyâ fukarâsının küllî akçeleri gidüp gadr olmağla ba’de’l-yevm cezîre-i merkûme havâlîsinde olan vardiyeler ref’ olunup masârıf-ı mezkûre için re’âyânun mâlları izâ’at olunmayup bekletdirmesiyle teklîf olunmayalar. Şol şartla ki, karîb cezîrede düşman yedinde olan kal’âların harbî melâ’îni ehl-i İslâm’a mazarrat kasdıyla haydûdluk tarîkı üzere cezîreye geçdüklerinde re’âyâ tâifesi müsâmaha itmeyüp melâ’înün mazarratları müdâfa’asında sadâkat üzere kemâl-i ihtimâm ile makdûrların sarf idüp ol bâbda hıyânetleri ve ihmâlleri zuhûr eylemeye ve eğer re’âyânun müsâmaha ve taksîrlerinden nâşi zikr olunan harbî keferre haydûdluk tarîkıyle cezîre-i mezkûrede ehl-i İslâm’ı basup esîr iderler ise esîr olanları yine kendüleri istihlâs eyleyeler ve etrâf u cevânibden vâlî-i vilâyete i’lâm olunması mühimm ve muktazî bir emr zuhûr itdükde kabe’l-vukû’ haberdâr oldukları husûsı ‘ale’l-‘acele vâlî-i vilâyete haber virüp tegâfûl ve ihmâl eylemeyeler. Mâdâm ki bu zikr olunan mevâddı sadâkat üzere ri’âyet ideler. Mukâbelesinde vardiyeleri ref’ olunup vardiye masârıfı nâmıyla mâlları * ve bekletdirmesiyle teklîf olmaya diyü cezîre-i merkûm re’âyâsını birbirine tekeffül itdirüp surût-ı mezkûreyi kendülere ilzâm eylesesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ra Sene [1] 102

[73]

273

Eflak voyvodasına hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâi'l-'izâmi'l-Îseviyye bi'l-fi'l Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet 'avâkibehû bi'l-hayr* ile ma'an Erdel tarafına ta'yîn olunan asâkir-i mansûrem bi-'avnihî te'âlâ me'mûr oldukları mahalle kangı yoldan gelmeğe karar vermişler ise yolları üzerinde 'ubûrî mümkün olmayan sularun ve geçidlerin üzerlerine lüzûm-ı mertebesi cisrlere ve kayığa muhtâc olan mahallerde dahî sefineler tedârüki ehemmi ü elzem olmağın. **İmdi:**

Sen ki voyvoda-i merkûmsın. İnşâ'a'llâhü te'âlâ 'asâkir-i merkûme mahalli mezkûre müteveccih olduklarında yolları üzerinde vâki' o makûle suların mürûr u 'ubûr gâilesiyle işlerinden girü kalmamak için vech-i meşrûh üzere cisre muhtâc olan mahallerde kemâl-mertebe tecemmü' ile 'icâleten lüzûmı mertebesi cisrlere binâ ve sefine ve kayıklara muhtâc olan sulara dahî kifâyet mikdârı kayıklar hâzır ve âmâde idüp bu takrîb ile esnâ-yı tarîkde zinhâr te'hîr ve tevakkuflarına bâ'is olmayup her ne tarîk ile tedârükleri mümkün ise bir gün ve bir sâ'at mukaddem yetiştirmeğe kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile bezl-i makdûr eylemen bâbında yazılmışdır. Şöyle ki.

Evâhir-i L Sene [1] 101

274

[ ] kadîsına hüküm ki:

Bundan akdem Gümülcine kazâsından beş yüz nefer tâmmü's-silâh yörük tüfenk-endâzı ihrâc ve Tatarpazarı'na irsâl olunmak için hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnımla mu'anven sâdır olan emr-i şerîfimde eşkinci ve yamak ve yağcı ve küreci ve Medîne-i Münevvere ve Sultân Bâyezîd ve Sultân Murâd ve Gâzi Evrenos Evkâfî yörükleri 'ale'l-'umûm dâhildir. Cümlesinden beş yüz nefer tüvânâ tüfenk-endâz ihrâc olunup izn-i fermânı sâdır oluncaya değin Tatarpazarı'nda hizmetde mevcûd itdirile ve mukâbelesinde mu'âfiyetleri husûsı zikr olunup tenbîh ve te'kîd olmuşiken Gümülcine'de a'yân ve iş erleri geçinen eski voyvoda 'ivaz ve kethudâ pîri Bayram ve oğlu Seyyid Hâcî Yusuf ve mezbûrun karındaşı oğlu Mehemed ve Dağlı Şa'bân Hoca ve Zekeriyya Efendi ve Sipâhî Deli Mahmûd ve Kamer'i kayını oğlu 'Abdurrahman ve Ova nâhiyesinde Bacalı oğlu Ramazân ve eşkinci yörüklerden Zülfikâr Hoca ve Gümülcine kadîsı dahî Kara Çelebi nâm kimesnenün mutlakasını nikâh ile alup tezevvüc itmeğe hevâlarına tâbi' olup sâdır olan fermân-ı şerîfime muhâlif yörük zümresinden 'alâkası olmayan kimesnelere birer ikişer

guruş virüp zâhirden beş yüz neferi ihrâc ve mübâşire teslîm itdükden sonra Gümülcine kazâsı hudûdını tecâvüz itdükden sonra birer ikişer firâr idün diyü ta‘lîm itmeleriyle ihrâc itdükleri tüfenk-endâzun kimi hizmet mahalline gelmedin ve kimi Tatarpazarı’nda beş on gün meks itmedin. Firâr idüp mezbûrlar vilâyetlüden hevâlarına tâbi‘ olanlar ma‘iyyet ile yörüklerden vâfir akçe alup aralarında ekl ü bel‘ itmeleriyle ta‘yîn olunan [ ] *zîde kadruhû* mübâşeretiyile mezbûrlar muhkem-i teftîş olunup husûs-ı mezbûrda ‘alâkası olup akçe alan kimesneler ve yörüklerün ‘adem-i ihrâcına ve firâr itmelerine sebep olanlar ahz u habs ve ahvâlleri ordu-yı hümâyûnuma ‘arz olunup haklarında tevcîhle emrim sâdır olur ise mûcibince ‘amel olınmak için hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

275

İskenderiye muhâfızı Vezîr Süleymân Paşa’ya hüküm ki:

Bi-‘avni’llâhi’l-meliki’l-mu‘în i’lâ-yı kelime-i dîn için ‘asâkir-i mansûrem sebîl-i cihâda müteveccih olup İskenderiye ve havâlîsinde muhâfazaya muhtâc olan mahallerün dahî hıfz u hırâseti ehemmi mühimmât-ı dîn u Devlet-i ‘Aliyyem’den olmağla sen, kemâfi’l-evvel muhâfazasına me’mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi İskenderiye ve havâlîsinde muhâfazaya muhtâc olan mahalleri bi-‘avni’llâhi te‘âlâ hıfz u hırâset ve ahâlîsini kayd-ı a‘dâ-yı liyâmdan te‘mîn ve sâir dîn u Devlet-i ‘Aliyyem’e muvâfık olan husûslarda kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket idüp ednâ-mertebe ol etrâfdan havâtır-ı ‘asâkir-i İslâm’ı şâgil bir hâlde zuhûrından be-gayet taharrüz idüp sebîl-i dîn-i mübînde meâsir-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylemen için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

276

Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan Vezîr Halîl Paşa’ya hüküm ki:

Müsta‘înen bi’llâh ordu-yı hümâyûnum Niş tarafına müteveccih olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ mahall-i merkûme varıldıkda vürûduna âşikâr olınmak üzere ‘icâleten mu-‘asker-i nusret-i eserime iltihâkun muktazî olmağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kat‘â te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp yanında olan ‘asâkir-i İslâm ile kalkup mahall-i merkûmda mu-‘asker-i hümâyûnuma mülhak ve mülâki olman bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

277

Filibe kadîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tatarpazarı nâibi fermânım olan yörüklerden akçe alup firâr itmelerine iğmâz-ı ‘ayn eylemeğle mezbûr nâib Filibe kal‘âsında kal‘â-bend olunup ıtlâkına fermân-ı şerîfim sâdir olmadıkca ıtlâk olunmamak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L Sene [1] 101

[74]

278

Trablusşâm eyâletine mutasarrıf olan Vezîr ‘Alî Paşa’ya hüküm ki:

Trablusşâm’da sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve sâir ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma mahzar gönderüp eyâlet-i merkûme cibâlinde mutavattın Serhân ve ana tâbî‘ olan tavâif nice müddetden berü tedricle gelen vâfilerden Cebel ve Betron ve Tayna ve Cebe mukâta‘aları ala gelmişken kanâ‘at itmeyüp ‘Ukâz ve Zâviye ve Küre vilâyetlerine dahî tasallut eylemeğle nice emvâl-i mîrî üzerlerinde olduğundan gayrı şehrden hâric olan ahâlî-i vilâyet zîr-i hükûmetlerinde zebûn ve emlâk u erzâkların yedlerinde telef olup vâlî-i sâbık Hamza Paşa fevt olduğu esnâda hûd nice ebnâ-i sebîl ve tüccârun yollarına inüp katli nüfûs ve nehb-i emvâl idüp bu makûle fesâd u şekâvetlerinün nihâyeti olmamağla eskiden ellerinde olup ahâlîsi Drüzî ve Nasârî olan mukâta‘âtdan ma‘dâ ahâlîsi ehl-i İslâm’dan olup zikr olunan ‘Ukâz ve Zâviye ve Küre mukâta‘âlarına kadîme muhâlif bu sene dahî dest-râzlık itmek sadedinde olur ise ta‘addîlerinden taşra nevahîde olan zu‘afâ perâkende ve perîşan olmaları mukarrer olduğın bildirüp minvâl-i muharrer üzere ahâlîsi Drüzî ve Nasârî olup mâ-tekaddemden ellerinde olan mukâta‘âtdan ma‘dâ ümmet-i Muhammed sâkin olduğu mukâta‘âlar kadîme muhâlif mezbûrlara virilmeyüp **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Müstevfâ âdemlerün ve eyâlet-i merkûm ‘asâkiriyle muhâfazası muktazî olan mahalleri hıfz u hırâset idüp kadîmden yedlerinde olan mukâta‘âlardan ma‘dâ bir mukâta‘â-yı mezkûre zabt ve ta‘arruz itdirmeyüp ve mezbûrların tasallut ve istilâsı ehl-i İslâm üzerinden def‘ u ref‘ olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

279

Şâm Vâlîsi Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Trablusşâm'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve sâir ahâlîsi mahzar gönderüp eyâlet-i merkûm cibâlinde mutavattın Serhân ve ana tâbi' olan tavâif mâ-tekaddemden yedlerinde olan mukâta'âta kanâ'at eylemeyüp ahâlîsi ehl-i İslâm olan mukâta'âta tasallut ve bundan akdem Hamza Paşa fevt olduğu esnâda nice ebnâ-i sebîl ve tüccârun yollarına inüp katl-i nüfûs ve nehb-i emvâl eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükmi-hümâyûnum ricâ itmeleriyle mâ-tekaddemden yedlerinde olan mukâta'âtdan ma'dâ ahâlîsi ehl-i İslâm olan mukâta'âtdan kadîme muhâlif ta'arruzları men' ve ümmet-i Muhammed üzerlerinden ta'addîleri def' olınmak üzere Trablusşâm vâlîsi olan vezîrim 'Alî Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup lâkin mezbûrların Şâm toprağında olan Nebek ve Karalar ve Deyr-i 'Atiye ve Beyrut ve Ba'lbeke melce' ve me'vâları olmağla ol taraflara tahassun kasdıyla varanlara müsâ'ade olunmayup men' ü def' iktizâ ider ise men' idüp mahallinde vezîr-i müşârun-ileyhe i'ânet eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Sayda Beyrut Beğlerbeğisi İsmâ'îl Paşa'ya Sayda dağları melce' ve me'vâları diyü hüküm yazılmışdır.

Târihi'l-mezbûr

Bir sûreti dahî Ma're oğlu Mîr Ahmed ol taraflara tahassun kasdıyla varanlara müsâ'ade olunmayup men' ve mahallinde vezîr-i müşârun-ileyhe i'ânet eyleyesin diyü vech-i meşrûh üzere hüküm yazılmışdır.

Târihi'l-mezbûr

280

Özi eyâletinde vâki' kadîlara ve a'yân-ı vilâyet ve zâbidlere hüküm ki:

Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühû* fermân-ı şerîfimle Devlet-i 'Aliyyem'ün cümleden ehemmiyet ve akdem olan hizmetine me'mûr olup semtlerinde olmak hasebiyle eyâlet-i mezbûrda sâkin sipâh ve silâhdâr neferâtından mu'tâd üzere terakkî ile serdengeçdi yazılanlar mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında hizmetde bulunmak fermânım olmağın eyâlet-i merkûmda sâkin olan sipâh ve silâhdâr neferâtının mukâbele-i süvârından defterleri ihrâc ve 'umûm üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında ma'an hizmet-i mühimmeye ta'yîn olınmalarıyla mezbûrlardan gerek ordu-yı hümâyûnuma mülhak olanlar ve gerek yurd ve henüz evlerinde bulunanlar bir an ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyüp

ta'cîl 'ale't-ta'cîl mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde bezl-i dikkat ve ihtimâm eyleyeler. Şöyle ki, der-'akab âdem gönderilüp defter mûcibince yokladıldıkda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanında fermânım olan hidemâtda mevcûd bulunmayanların yalnız esâmîsi çalınup dirliği kat' olunmağla iktifâ olunmayup eşedd-i 'ukûbet ile tertûb-i cezâ olınmak emr-i mukarrerdir. Ana göre hareket eylemeleri bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

[75]

281

Mekke-i Mükerreme Şerîfi Muhsin bin Hüseyin *dâme sa'duhûya* [hüküm ki] Nâme-i Hümâyûn:

Mekke-i Mükerreme zâdeha'llâhü şerafen ve ta'zîmende olan sâdât-ı kirâm ve eşrâf-ı lâzîmü'l-ihtirâma 'avârif ve müberrât ve cevâiz ve salâtdan mu'ayyen ve mahsûs olan 'ulûfât ve câmekiyyât hîn-i tevzî'de 'alâ kaderin-merâtubihim beynlerinde hak ve 'adl üzere tevzî' ve taksîm ve her birinün hisseleri tahsîs ve ta'yîn ve terfîh-i ahvâllerine ihtimâm-ı lâzîme-i dîn ü Devlet-i 'Aliyyem'den olmağla sâbikan emîr-i Mekke-i Mükerreme merhûm şerîf *zîde [kadruhû]* zemânında tertûb ve takrîr ve beynlerinde tahsîl-i nizâm olunmuşiken ba'zıları müşârun-ileyhün havâlîsi üzere kanâ'at itmeyüp mu'ayyen olan hisselerinden ziyâdeye tecâvüz itmeleriyle ekserînün zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olduğu mesmû'-ı hümâyûnum oldıkda ba'de'l-yevm şerîf-i müşârun-ileyhün havâlîsi üzere takrîr olup birbirlerinin hisselerine ta'arruz itdirilmeyüp beynlerinde tevakkuf ve ıslâh olınmak için mukaddemâ emr-i şerîfim sâdır olmağla mûcibince 'amel eylemenüz bâbında Nâme-i Hümâyûn sâ'adet-makrûnım ısdâr ve irsâl olunmuşdır. İnşâ'a'llâhü te'âlâ 'inde'l-vusûl sâdât-ı kirâm ve eşrâf-ı lâzîmü'l-ihtirâmın 'avârif ve müberrât ve cevâiz ve salâtdan mu'ayyen ve mahsûs olan 'ulûfât ve câmekiyyât şerîf-i müşârun-ileyhün havâlîsi üzere takrîr ve birbirlerinin hisselerine ta'arruz itdirmeyüp beynlerinde tevakkuf ve ıslâh-ı sarf-ı himmet eylesesiz. Şöyle bilesiz.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

282

Diyâr-ı Bekr Vâlîsi Vezîr Kemankeş Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Evvel baharda gelüp Edirne sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma mülhak olmak üzere sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmağla 'icâleten irişmek için sana bu vakte değin üç dört def'a evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum

olmuş idi. Evvel rebî'de vusûl bulup müsta'înen bi'llâh iş bu mâh-ı şevvâlî'l-mükerremün yirmi sekizinci günü mahall-i merkûmdan dahî a'dâ-yı liyâm üzerine doğru teveccüh ve 'azîmetleri mukarrer ve muhakkak olup henüz senün gelüp irişmedüğünden ma'dâ eyâletün 'askerini dahî alıkoyup me'mûr oldukları hidemât-ı 'aliyyemde bulunmalarına 'âyik olduğun ecilden mu'âteb ve mu'âkab olmağa müstahak olmuşsındır. Cümleden mukaddem gelüp senün ordu-yı hümâyûnuma munzamm olman me'mûl iken sebîl-i dîn-i mübînde senden bu makûle tehâvün ve taksîr müşâhede olunmak münâsib midir? Bu mukâbelede bir vechile 'özüñ ısgâ olunmayup saht u gazab-ı ateş-bâr-ı husrevâneme mazhar olacağını mülâhaza itmez misin? **İmdi:**

Bu def'a sâdır olan fermân-ı kâtî'u'n-nakkâdım sana ne mahalde varup vâsıl olur ise 'âkıbet-i emrde mu'âyene ideceğün vehâmeti fikr idüp ana göre hareket ve kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp ordu-yı hümâyûnum bi-'avnihi te'âlâ müteveccih oldukları mahalle vusûl bulmazdan mukaddem irişmek üzere iki konağı bir iderek ılgâr idüp kemâl-i sür'at ve şitâb ile gelüp hizmet mahallinde mevcûd bulunmağa sarf ve sa'y ve kudret eyleyesin. Şöyle ki, bundan sonra yine mütenebbîh olmayup 'icâleten gelüp irişmekte ihmâl eyleyüp hizmet-i 'aliyyemün te'hîrine bâ'is olasın. Sonra bir vechile cevâba kadir olamazsın. Ana göre mülâhaza idüp bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp irişmeğe ikdâm ve ihtimâm eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Sivas Vâlîsi Vezîr Süleymân Paşa'ya vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

283

Sofya'da Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri üzerine sâbıkan zâbid olan on sekizinci 'Abdurrahman kethudâya hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem hâlâ Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan vezîrim Tursun Mehemed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile me'mûr olan beş yüz nefer Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinin üzerlerine zâbid nasb ve ta'yîn olunmağla ol cânibde kat'â meks u ârâm eylemeyüp kalkup me'mûr olduğun mahalle irişüp neferât-ı mezkûrenün kemâ-yenbağî zabt u rabtı ve mühimmât-ı cebehânenün hıfz u hırâseti ile mukayyed ve ziyâde 'akılâne hareket ve basîret üzere olasın ve siz ki vezîr-i müşârun-ileyh ile me'mûr olan neferât-ı mezkûre çorbacıları ve neferâtsiz. Mezkûr 'Abdurrahman *zîde kadruhûy* üzerinize zâbid bilüp sözünden taşra ve re'yinden bîrûn-ı vaz' u hareket itmeyüp her vechile itâ'at ve inkıyâd üzere olasız ve sen ki zâbid-i merkûmsın. Neferât-ı

mezbûreden sana serfürû itmeyüp ‘adem-i itâ‘at üzere olanlar var ise ism ü resmi ve bölükleriyle yazup bu tarafa i‘lâm eylesin ki o makûlelerin muhkem-i haklarından gelinüp sâire müceb-i ‘ibret ola, ve’l-hâsıl bu vakti sâire kıyâs eylemeyüp me’mûr olduğun mahalle bir sâ‘at evvel irişüp hizmetde bulunup ‘avk ve te’hîrden ve ihmâl ve müsâmahadan ihtirâz eylesin diyü cebeci başı Seyyid ‘Îsâ *dâme mecdühû* tarafından virilen mührlü mektûb mücibince hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

[76]

284

Çirmen sancağı pâyesine mutasarrıf olup Filibe’de sâkin olan Duncalı Şâhin *dâme ‘izzehûya* hüküm ki:

Tatarpazarı’ndan İhtiman’a gelince Kapulu ve Kız derbendlerinün bi-‘avnihî te‘âlâ hıfz u hırâseti ehemm ü elzem olmağın Filibeli’nün kendi akçeleriyle dutduğı üç yüz nefer tüfenk-endâz martolos ile sen hıdmet-i muhâfazasına me’mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi zikr olunan üç yüz martolos muhâfazasına me’mûr olduğun mahalleri leyl ü nehâr hıfz u hırâset ve ebnâ-i sebîlün inşâ‘a’llâhü te‘âlâ emîn ve sâlim mürûr u ‘ubûrları husûsında bezl ve sa’y ve kudret eyleyüp ol mahallerde haydûd eşkiyâsından bir ferde zarar ibkâsından ve bu takrîb ile re‘âyâ fukarâsından akçe-i yol talebiyle hilâf-ı şer‘-i şerîf rencîde ve remîdeden be-gayet ihtirâz ve basîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuşdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

285

Sâbıkan Kaniye Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Özi Beğlerbeğisi Çerkes Ahmed *dâme ikbâlühû* me’mûr olduğun hizmete sen dahî ma‘an ta’yîn olup Hızâne-i ‘Âmirem’den sana [ ] gurusî irsâl olunmuşdır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim varduğı gibi mükemmel ve müretteb kapun ve yarâr ve güzîde ve şâki’s-silâh âdemlerin ve senünle bile olan serhadd ‘askerinün ceng ü harbe yarayanlarını tecehhüz ve tertîb eyleyüp ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup re’y-i savâb-dîdî üzere hidemât-ı ‘aliyyemde bulunmağa bezl-i kudret ve sarf-ı mikned eylesin diyü bu hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı L Sene [1] 101

286

Gümülcine'nün a'yânı tefîşine me'mûr gedüklü Dergâh-ı 'Âlî müteferrikalarından Hüseyin Ağa'ya [hüküm ki]:

Gümülcine kazâsından mukaddemâ ihrâcî fermânım olan yörük tüfenk-endâzı, Tatarpazarı'nda firâr itmeğle zikr olunan beş yüz nefer tâmmü's-silâh tüvânâ yörük tüfenk-endâzını bilâ-noksan ihrâc ve Tatarpazarı'na irsâl ve zâbid ta'yîn olunan gedüklü 'Ömer Çavuş'a teslîm idüp izn-i hümâyûnum sâdır olıncaya dek bir nefer noksan olmamak üzere ber-vech-i ta'cîl ihrâc ve irsâli bâbında ihtimâm-ı küllî itmek için mukaddemâ yazılan sûret mûcibince hüküm yazılmışdır.

[ ]

287

Köstendil muhâfazasında olan İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki:

Köstendil kasabası ahâlîsinden ba'zı kimesneler gicelerde firâr idüp kasaba-i mezbûre halkını tahvîf ve ahşâyâ bâ'is oldukları istimâ' olunmağla husûs-ı mezbûre ziyâde ihtimâm ve kasaba halkına muhkem-i tenbîh idüp bir ferdi âhar kasaba ve karyeye salıvirmeyüp gereği gibi zabt u rabt itmekde ihtimâm-ı küllîye sen ve ba'de'l-yevm firâr ider olur ise ahz idüp Eğridere palangasına gönderüp habs itdiresin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 102

288

Somakov ve Dopniçe ve Pazarcık kadîlarına ve a'yân-ı vilâyetün iş erlerine ve zâbid olanlarına hüküm ki:

Köstendil kazâsı ahâlîsinden ba'zı kimesneler gicelerde firâr idüp Somakov ve Dopniçe ve Pazarcık kazâlarına varup sâkin oldukları istimâ' olunmağla mezbûr kimesneleri ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ihrâc ve kadîmi sâkin oldukları Köstendil kazâsına irsâl idüp bir ferdi alıkomakdan be-gayet ihtirâz eylesesiz diyü yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

289

Emîr-i Mekke-i Mükerrreme-i Şerîf Muhsin bin Hüseyin *dâme sa'duhûya* Nâme-i Hümâyûndır. [Mükerrer]

Mekke-i Mükerrreme zâdeha'llâhü şerefen ve te'azzümâda olan sâdât-ı kirâm ve eşrâf-ı lâzîmü'l-ihtirâma 'avârif ve müberrât ve cevâiz ve salâtdan mu'ayyen ve mahsûs

olan ‘ulûfât ve câmekiyyât hîn-i tevzî‘de ‘alâ kadr-ı mîrânihim beynlerinde hak ve ‘adl üzere tevzî‘ ve taksîm ve her birinün hisseleri tahsîl ve ta‘yîn ve terfid-i ahvâllerine ihtimâm, lâzime-i dîn ü devletimden olmağla sâbıkan emîr-i Mekke-i Mükerreme merhûm şerîf *zîde [kadruhû]* zemânında tertîb ve takrîr ve beynlerinde tahsîl-i nizâm olunmuşiken ba‘zıları müşârun-ileyhün havâlîsi üzere kanâ‘at itmeyüp mu‘ayyen olan hisselerinden ziyâdeye tecâvüz itmeleriyle ekserînün zarûret ve müzâyakalarını bâ‘is olduğu mesmû‘-ı hümâyûnum oldıkda ba‘de‘l-yevm şerîf-i müşârun-ileyhün havâlîsi üzere takrîr olup birbirlerinin hisselerine ta‘arruz itdirilmeyüp beynlerinde tevaffuk ve ıslâh olınmak için mukaddemâ emr-i şerîfim sâdır olmağla mûcibince ‘amel eylemenüz bâbında Nâme-i Hümâyûn sâ‘adet-makrûnım ısdâr ve irsâl olunmuşdır. İnşâ‘a‘llâhü te‘âlâ inde‘l-vusûl sâdât-ı kirâm ve eşrâf-ı lâzîmü‘l-ihtirâmın ‘avârif ve müberrâd ve cevâiz ve salâtdan mu‘ayyen ve mahsûs olan ‘ulûfât ve câmekiyyâtları şerîf-i müşârun-ileyhün havâlîsi üzere takrîr ve birbirlerinin hisselerine ta‘arruz itdirmeyüp beynlerinde tevaffuk ve ıslâha sarf-ı himmet eyleyesiz [diyü yazılmışdır].

Evâhir-i L Sene[1] 101

[77]

290

Mısır vâlisine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-meâb eyâlet-i nisâb sa‘âdetü‘l-küttâb emîr-i Mekke-i Mükerremeti’ş-Şerîf Muhsin bin Hüseyin *dâme sa‘duhû* Dergâh-ı Mu‘allâm’a mektûb gönderüp * husrevânemden Mekke-i Mükerreme şerîfi olanlara mu‘ayyen ve muvazzaf olan surre ve cerâye her ne ise müşârun-ileyh dahî kemâ fi‘l-evvel mutasarrıf olup ve Mekke-i Mükerreme muhâfazasında olan ‘asker zâbidleri ve sâirleri kendülere müte‘allik umûrdan hâric bir işe dahl ve ta‘arruz eylememeleri bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olınmak emrim olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

291

Ber-vech-i arpalık Prizren ve Dukakin sancaklarına mutasarrıf olan Mahmûd Beğzâde *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Senden gayret-i dîn-i mübînde hidmet me‘mûl-i hümâyûnum olmağla düstûr-i mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü‘l-‘âlem Üsküb tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘askerim olan vezîrim Halîl Paşa ile me‘mûr olup hâliyâ vakt-ı sefer hulûl itmeğle bi-‘avni‘llâhî te‘âlâ ordu-yı hümâyûnum Sofya sahrâsına vusûl

bulmağın vüzerâ-yı ‘izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve sâir tavâif-i ‘askerden her birisi me’ mûr olduğu mahalde bulunup gayret-i dîniyye ile bu vakti bezl-i kudret ve efrâd-ı muvahhidîn üzerine ehemmiyet ü elzem iken sen bundan akdem birkaç güne değin varup tedârikün görüp gelmek üzere vezîr-i müşârun-ileyhimden istîzân idüp hâliyâ henüz gelüp irişmedüğün istimâ‘ olunmağın dîn-i mübîn hizmetinde tehâvün ve taksîrüne haml olunmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi ‘iyâzen bi’llâhi te’âlâ emr-i dînde tehâvün ve müsâmahadan be-gayet taharrüz ve ictinâb idüp kat’â te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp ceng ü harbe yarar [ve] kadir olduğun mertebe tüfenk-endâz piyâde ve süvârî âdemlerünle kalkup fermânım olduğu üzere bir gün ve bir sâ‘at mukaddem vezîr-i müşârun-ileyhün yanına mültehiik ve mülâki olup bi-‘avnihî te’âlâ i’lâ-yı kelimetu’llâh için sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe tahassul-ı rızâu’llâha ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdir olmuştur. Şöyle ki, serî’an ve ‘âcilen gelüp vezîr-i müşârun-ileyhün yanında mevcûd bulunmayasın. Sonra bir vechile ‘özü ve cevâbın ısgâ olunmaz. Ana göre mülâhaza idüp fermân-ı şerîfime muhâlif vaz‘ u hareketden ictinâb idesiz diyü yazılmıştır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

292

Rikâb-ı hümayûnumda kaim-makâm paşaya hüküm ki:

Selânik’de vâki‘ müteveffâ İshak Paşa’nun evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mütevellîsi olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ahmed nâzırı Mehmed *zîde kadruhû* ordu-yı hümayûnuma ‘arz-ı hâl idüp, vakf-ı merkûmın nezâreti Mehmed üzerinde olup âhardan dahl olunmak îcâb etmez iken Sarây-ı cedîd ağası olan iftihârü’l-havâss ve’l-mukarrebîn Mahmûd Ağa *dâme ‘ulüvvuhû* hilâf-ı şart-ı vâkıf nezâretine ilhâk itdirmeğe nezâretimdendir diyü vakf-ı mezbûrun nezâretine dahl ve ta’arruzdan hâlî olmaduğın bildirüp ol bâbda hüküm-i hümayûnum ricâ itmeğın Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz olan defter-i evkâfa mürâca‘at olındıkda hîn-i tahrîrde vakf-ı mezkûrun tevliyyet ve nezâretine meşrûtiyyet kayd olunmamıştır diyü iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim bi’l-fi‘l defter emîni olan Mustafâ *dâme mecdühû* kalemiyle ‘arz itmeğın kadîmden nezâretde olmamağla Saray-ı cedîd ağaları nezâretinden ref‘ olunmak için hüküm yazılmıştır.

Fî Evâhir-i L Sene [1] 101

293

Eğridere palangası muhâfazasında olan Hüseyin ve Köstendil muhâfazasında olan Kurd Mehemed *dâme 'izzuhumâya* ve Koçana ve Biyalinse sâkinlerinden Şa'bân ve Komanova muhâfazasında olan Halîl ve 'Îvâz oğlu Mehmed *zîde kadruhum* ve Sironiçe ma'a Radoviş martolos başlıklarına hüküm ki:

Bundan akdem Söke nâm şakî Eğridere palangası ile Radomir yanında vâki' derbendi muhâfaza itmek üzere ta'ahhüd idüp dimâğında fesâd olmağla tadrîc ile başına beş altı yüz mikdârı eşkıyâ cem' idüp ma'ber-i merkûmdan mürûr iden ebnâ-i sebîli katl ve emvâl u erzâkların nehb ü gâret ve fesâd u şekâvet itmeleriyle sâire müceb-i 'ibret için merkûm Söke Beğ ve şekâvet ile ma'rûf olan rüfekâsının 'alâ eyy-i hâlin ele getirülmesi ehemm ü elzem olmağın siz, husûs-ı merkûm için me'mûr olmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi i'lâm ve işâ'at eylemeyüp birbiriniz ile nihâyetce haberleşüp bir vakt-ı mu'ayyenede inşâ'a'llâhü te'âlâ hüsn-i tedbîr ve ittifâk ile taraf taraf üzerine varup 'alâ eyy-i hâlin şakî-i merkûmı ve şekâvetle müte'âref olan rüfekâsını bir tarîk ile ele getirüp ahz u habs ve ordu-yı hümâyûnuma 'arz ve i'lâm eylesiniz. Bi-'avnihî te'âlâ husûs-ı merkûmın hâsılı sizden matlûb olmağla her biriniz bezl ve sa'y ve kudret eylemenüz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdir olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

[78]

294

Eflak voyvodası olan Kostantin voyvodaya hüküm ki:

Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet 'avâkıbehû bi'l-hayrun* inşâ'a'llâhü te'âlâ makarr-ı hükûmetinde tesebbüd ve istikrârı ve mülk-i mevrûsumun a'dâ-yı muhâribînden istihlâsı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla Erdel sınıırına varınca refâkatde ve iktizâ iden husûslarında her vechile mu'âvenet eylemek üzere sana bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Ve lâkin inşâ'a'llâhü te'âlâ iktizâ mahalline değin senün kral-ı müşârun-ileyh ile ma'an bulınman iktizâ eylemeğle vech-i meşrûh üzere müceddeden me'mûr olmuşıdır. **İmdi:**

Husûs-ı merkûmda sadâkat ve istikâmet üzere senden küllî hizmet matlûb olmağla Erdel sınıırına vusûlünde müfârekat sadedinde olmayup iktizâ mahalline değin kral-ı müşârun-ileyhün yanında bulunup her husûsında kemâl-i sıdk ve hulûs üzere bezl-i kudret ve hidemât-ı 'aliyyemde bulunmağa sarf-ı mikned eyleyüp ve Erdel sınıırına vusûlünüzden sonra bi'l-iktizâ berü tarafa âdem gelmelü oldıkda boğazlardan ve Eflak memleketinden

emîn ve sâlim mürûr u 'ubûr itdirilmek için yanına mu'temedün-'aleyh boyarlar ta'yîn ve gelüp giden ebnâ-i sebîli Eflak toprağında ve boğazlarda ta'arruz olunmamak üzere yol üzerinde olan varoşlara ve karyelere tenbîh ve te'kîd eyleyüp ve geçüdler koyup kemâl-mertebe takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

295

Bağdâd Vâfisi olan Vezîr Hasan Paşa ve Bağdâd monlasına hüküm ki:

Bağdâd'da vâki' Hazret-i İmâm-ı Hüseyin *radiya'llâhu te'âlâ 'anhûnun* evkâf-ı şerîfeleri tevliyeti bundan akdem bin seksen altı senesi zi'l-hiccesinün yirmi altıncı gününden 'Alî nâm kimesneye tevcîh, bin doksan sekiz senesine varınca[ya dek] zabt idüp ba'dehû bin doksan dokuz ve yüz senesi yine Dâvud'a tevcîh olunmuşiken sinîn-i mezbûreteyn muhâsebesin dahî mezkûr görüp yine Dâvud'un cüz'î ve küllî makbûzını yedinden almak şartıyla yine mezbûr 'Alî'ye tefvîz olunup mezbûr dahî doksan dört senesinden doksan sekiz senesine varıncaya değin mücerred kendi kavliyle Haremeyn muhâsebesinden muhâsebesin görüp ve yedine sûret-i muhâsebe ve Bağdâd vâfileri ve sâirleri tekrar muhâsebe görmeyeler diyü emr alup bu bahâne ile evkâf-ı şerîfe mâlını ve be-her sene safer akçesi diyü alduğı bin iki yüz elli guruşu ve muhâveleden kabz eylediğı beş yüz guruş nükûdı ve beş yüz kantar gilleyi ekl ü bel' itmeğın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mezbûrın bu mazmûnda yedinde olan fermân ve muhâsebe sûretini alup ba'dehû zabt eylediğı günden, 'azli vaktine değin on beş senenün muhâsebesin vakfun baş kâtibi olan el-Hâcc İbrâhîm'ün îrâd defteri mûcibince ve hâliyâ meşhedeyn-i şerîfeyn mütevellîsi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâcc Mehemed Takıyüddîn *zîde kadruhûnun* ma'rifetiyle görüp bermûceb-i şart-ı vâkıf masârıf-ı meşrûtasından ma'dâ bi-hasebi'ş-şer' zimmetinde zuhûr iden izdiyâd-ı emvâl-i vakf cüz'î ve küllî her ne ise yeniçeridir diyü ocak tarafından ve sâirlerden kimesne sâhib çıkmayup hilâf-ı defter sarf itdim ve ba'zı kimesnelere virdim diyü hilâf-ı şer'-i şerîf olan iddi'âsı ısgâ olunmayup şer'an tahsîli ve mütevellî-i mûmâ-ileyhe vakf için teslîm ve gereğı gibi hıfz itdürüp bu bâbda bir vechile müsâmaha ve himâye olunmamak bâbında yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

296

Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli Kral ile me'mûr beğlerbeğlere ve ma'an me'mûr olan alaybeğlerine ve ocak zâbidlerine ve sâir rüesâ-yı 'askere hüküm ki:

Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet 'avâkıbehû bi'l-hayrun*, inşâ'a'llâhü te'âlâ varup makarr-ı hükûmetinde tessebbüd ve istikrârı ve mülk-i mevrûsım olan Erdel memleketi ahâlîsinden ehl-i İslâm'a muhâlefet ve küffâr-ı muhâribîne mu'âvenet idüp evâmir-i 'aliyyeme istilâm ve mütâba'at eylemeyenlerin il ve vilâyet ve evleri tahrîb ve kendüleri katl ve ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâbları esr ve sebî olunması ve emvâl ve erzâkların nehb u gâret [olunması] aksâ-yı murâd-ı hümayûnum olup sizden bu bâbda gayret ve hamiyet ile küllî hizmet me'mûl-i hümayûnum olmağla siz husûs-ı mezbûr için me'mûr olup Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühû* üzerinize baş ve buğ nasb ve ta'yîn ve umûr-ı cumhûr-ı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re'y-i rezîline havâle olunmuştur. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Emr-i şerîfim size varup vâsıl oldıkda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi üzerinize baş ve buğ bilüp kral-ı müşârun-ileyhi makarr-ı hükûmetine tessebbüd ve takrîr ve ahâlîsinden vech-i meşrûh üzere ehl-i İslâm'a muhâlefet ve küffâr-ı muhâribîne mu'âvenet idüp evâmir-i 'aliyyeme istilâm ve mutâba'at eylemeyenlerin il ve vilâyet ve evleri tahrîb ve kendülerin katl ve ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâbların esr ve sebî ve emvâl u erzâkların nehb ü gâret idüp gerek mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an bulındıkda iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde ve gerek seriyeye tarfı ile gönderdüğü mahallerde emrine imtisâl ve kat'â re'yinden hâric vaz' u hareket eylemeyüp bu bâbda terk-i hâb-ı râhat idüp me'mûr olduğunuz husûsı bi-'avnihi te'âlâ sûret-yâb-ı husûl olunmaya cümleünüz hüsn-i vifâk ve ittifâkıyla bezl u sa'y ve kudret ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün ma'kûl ve münâsib gördüğü vech üzere sarf-ı mikned eyleyüp zinhâr mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün re'y ve tedbîrinden hâric vaz' u hareket ve husûs-ı merkûmun husûlüne sizden me'mûl ve matlûb olan ikdâm ve ihtimâmda tehâvün ve taksîrden be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü hüküm yazılmıştır.

Evahir-i L Sene [1] 101

[79]

297

Özi Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sizünle ma'an me'mûr olan zu'amâ ve erbâb-ı tîmârün yoklama defteri gelüp vâsıl olmağın. **İmdi:**

Ba'de'l-yevm esnâ-yı tarîkda vâki' olan mahlûllerini ceng ü harbe kadir ashâb-ı istihkâka 'arz eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

298

Priznik muhâfazasında olan 'Ömer *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Sâbıkan Canik sancağibeği müteveffâ Mahzar Mehemed Beğ'ün levendâtından olup bundan akdem 'ulûfe ve nafakası mîrîden virilüp Priznik muhâfazasına konulan yüz nefer tüfenk-endâz Drağman boğazına ta'yîn olunmağın. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kat'â te'hîr itdirmeyüp 'ale'l-'acele me'mûr oldukları mahalle irsâl eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

299

Sofya muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm kapucıbaşılardan Fethi Beğzâde'nün zimmetinde mâl-ı mîrî olup edâ ve teslîminde müsâmaha eyledüğün başdefterdârım olan İsmâ'îl *dâme 'ulüvvuhû* i'lâm eylemeğle mezbûrı Sofya'da muhkem-i habs idüp ıtlâkiçün fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkca ıtlâk eylemeyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Gurre-i Za Sene [1] 101

300

Diyâr-ı Bekr Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Şehr-i şevvâlün yirmi dokuzuncı günü olan sebt gününde Sofya sahrâsından hareket ve Niş cânibine 'azîmet olunup yollarda meks u te'hîr ihtimâli yokdur. Bundan akdem bi'd-defe'ât sana isti'câli müş'ir emr-i şerîf gönderilüp bir gün ve bir sâ'at evvel ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâki olasın diyü te'kîd olunmuşidi. Bundan sonra iki konağı bir iderek 'ale'l-'acele ordu-yı hümâyûnuma gelüp mülâki olmakda tevânî ve tekâsül idersen kendi âdemlerün ve yanında olan 'asker bu sene sefer-i hümâyûn hidmetinde bulunmamış olurlar, bilmiş olup kemâl-i sür'at ve şitâb ile ordu-yı hümâyûnuma mültehik ve mülâki olasın diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

301

Priznik muhâfazasında olan ‘Ömer *dâme ikbâlühûya* ve ol havâlîde olan kadîlara ve zikr olunan kazâların a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Becenelerden inüp ve rızâlarıyla zimmet kabûl idüp gelen re‘âyânun kendi nefslerine ve evlâd u ‘iyâllerine ve mâllarına bir vechile ta‘arruz olunmamak lâzım iken serhaddlü tâifesinden ve sâirden ba‘zı kimesneler bu makûle gelen re‘âyânun emvâl u erzâkın nehb ü gâret ve ehl ü ‘iyâllerin esîr idüp rızâ-yı hümâyûnuma muhâlîf fesâda cesâret itmeleriyle bu fesâd sizün müsâmaha ve ihmâlinüzden bilinüp mes‘ûl ve mu‘âkab olmuşlardır. **İmdi:**

Ba‘de’l-yevm zikr olunduğı üzere zimmet kabûl idüp tav‘an becenelerden inüp gelen re‘âyânun kendi nefslerine ve ehl u evlâdlarına ve mâllarına her kim ta‘arruz iderse hakkından gelinüp emr-i şerîfime mugâyir fesâd itdükleriçün katl eylesin. Bu tenbîh-i hümâyûnumdan sonra bir dahî bu makûle gelen re‘âyânun kendilerine ve mallarına ta‘arruz olunduğı mesmû‘-ı hümâyûnum olur ise bir vechile ‘özüünüz mukayyed olmayup eşedd-i ‘ukûbet ile cezânuz tertîb olunur bilmiş olup ana göre takayyüd ve ihtimâm eylesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Köstendil muhâfazasında olan Kurd Mehemed *dâme ‘izzehûya* ve ol havâlîde olan kadîlara ve zikr olunan kazâların a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Radomir muhâfazasında olan ‘Abdünnebî *dâme ikbâlühûya* ve ol havâlîde olan kadîlara ve zikr olunan kazâların a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm yazılmışdır.

Fi’t-târihi’l-mezbûr

302

Köstendil muhâfazasında olan Kurd Mehemed Beğ’e hüküm ki:

Köstendil sancağının zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı, alaybeğisi ile ‘ale’l-‘acele ordu-yı hümâyûnuma gelüp **[İmdi:]**

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Yanunda olan levendât ve âdemlerünle yerine âdem varıncaya değin muhâfaza-i mezbûrede olman bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuşdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

[80]

303

Sofya muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Drağman boğazının muhâfazası ehemmiyetli umûrdan olmağla Priznik'den yüz nefer piyâde tüfenk-endâz ile ber-vech-i arpalık Kırşehirli sancağına mutasarrıf olan Mevlüd *dâme ikbâlühû* ta'yîn olunup lâkin bunlar kifâyet itmemeğle ma'kûl ve münâsib gördüğünden sen dahî kifâyet mertebesi muhâfazacı ta'yîn ve irsâl idüp kemâ-yenbağî muhâfaza itdirmeğle ihtimâm eylesin. Zikr olunan boğazdan mürûr u 'ubûr idenler emîn ve sâlim olmak üzere hıfz u hırâseti husûsî sana havâle olunmuşdur. İktizâsı nice ise ve ordu-yı hümayûndan gönderilen mezkûrlardan gayri dahî ne mikdâr muhâfazacı lâzım gelür ise ta'yîn idüp gereği gibi muhâfaza itdüresin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

304

Filibe monlasına hüküm ki:

Filibe muzâfâtından Tatarpazarı'nda nâib iken bundan akdem emri-i şerîfimle Filibe zindanına vaz' olunan Hüseyin'ün cürmi 'afv olunmağla. **İmdi:**

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mezbûrın sebîlein tahliye eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdir olmuşdur diyü yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

305

Özi Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet 'avâkubehû bi'l-hayrı* bi-'avnihî te'âlâ makarr-ı hükûmetine tessebbüd ve takrîr için me'mûr olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve alaybeğleri ve sâir tavâif-i 'askerün sen üzerlerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn olunmağla. **İmdi:**

Me'mûr olduğunuz maslahatun bi-'avni'llâhi te'âlâ itmâmına bezl-i kudret eylesin. Şöyle ki, fermân-ı şerîfime mugâyir re'yüne muhâlefet idüp maslahatun 'adem-i husûlüne bâ'is olanların vebâlleri boyunlarına muhkem haklarından gelüp bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hizmete ihtimâm eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

306

İzladi kadîsına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed *zîde kadruhû* ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp merhûme Güherhân Sultân tâbet serâhâ evkâfından kazâ-i merkûme tâbi ' İsteliç ve tevâbi'î mukâta'ası mahsûlâtını bin yüz bir senesine mahsûb olmak üzere bin guruşa mütevellîsi Ahmed nâm kimesneden der-'uhde ve iltizâm eylediği bin guruşu iki yüz guruş izdiyâd ile ber-vech-i peşîn alup ve yedine kat'-ı 'alâka temessük virmeğle bir dahî mukâta'a-yı merkûmeyi üç ay zabt ve mahsûlâtun bir mikdârın kabz ve ma'dâsını dahî ahz u kabz itmek üzere iken tekrar İzdin sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesneye dahî der-'uhde ve temessük virüp ziyâde gadr ve hayf eylediğün ve re'âyâ kendüden rızâ ve şükrân üzere olduklarına yedinde hüccet-i şer'iyeye olduğın bildürüp mûcibince 'amel olunup mukaddem virdüğü bin iki yüz guruşdan ma'dâ yüz guruş dahî vakfa sa'y itmek üzere yedinde olan der-'uhde temessükü mûcibince zabt itdirilüp sonradan temessük ile aldım diyü dahl iden Hasan'a müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Yedinde olan memhûr temessük mûcibince şer' ve kanûn ve defter üzere vâki' olan mahsûlî ahz u kabz itdirilüp âhardan bir ferde müdâhale itdirilmemek bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

307

[ ] ve [ ] ve [ ] kadîlarına hüküm [ve] a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Sofya şehrinde sâkin olan kimesneler a'dâ-yı dîn olan melâ'în-i hâsirînün istilâsı havfiyla evlerin ve mülklerin terk idüp ve âhar yerlere gidüp sâkin olup şehr-i mezbûrî ihlâya sebep oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağın husûs-ı mezbûr rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir olmağla kadîmden medîne-i Sofya'da sâkin olanlar her kangı kazâyâ ve ne makûle kasabaya varmışlar ise bilâ-te'hîr kalkup yerlerine varup ehl ü 'iyâlleriyle sâkin olmaları fermânım olmağın. **İmdi:**

Fermân-ı hümâyûnum muktezâsı üzere Sofyalı olanlardan birisi âhar kasabada ve karyede kalmayup ve bir gün te'hîr ve tereddüd itmeyüp 'ale'l-'acele medîne-i merkûmede olan evlerine gelüp sâkin olalar diyü gereği gibi tenbîh eyleyüp ve bi-eyy-i vechin-kân kaldurup Sofya şehrine gönderesiz diyü yazılmışdır.

Selh-i L Sene [1] 101

[81]

308

Priznik muhâfazasında olan ‘Ömer *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Sâbıkan muhassıl olup hâlâ Kıbrıs beğlerbeğisi olan Ahmed Paşa’nun Priznik muhâfazasında olan iki yüz nefer levendâtı ordu-yı hümâyûnuma gelmeğe me’mûr olmuşlardır. Cânib-i mîrîden ta’yînâtı ve ‘ulûfeleri virilmek üzere neferât-ı mezkûreyi ‘ale’l-‘acele ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve îsâl eylemen bâbında fermân-ı ‘âl- i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Gurre-i Za Sene [1] 101

309

Filibe kadîsına ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Filibe’de olan pirinçi tüccâr tâifesi olup Edirne tarafına getürmeğe Sofya’ya ve ordu-yı hümâyûnuma pirinc gelmeyüp ‘asâkir-i İslâm’un müzâyakasına bâ’is olmağın ba’de’l-yevm Edirne tarafına getürmelerine ruhsat virilmemek üzere gereği gibi tenbîh ve yasağ olunup Filibe’den pirinc alan tüccârı Sofya’ya ve ordu-yı hümâyûnuma göndermeğe ve ‘asâkir-i mansûrenün müzâyakasından def’ itmeğe ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm itmenüz bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

310

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Orta Macar Kralı olan Tökeli İmre *hutimet ‘avâkıbehû bi’l-hayruhû* mülk-i mevrûsım olan Erdel memleketi hükûmeti ‘inâyet ve ihsânım olmağla makarr-ı hükûmetine tessebbüd ve takrîr için yanına müstevfâ ‘asâkir ve Eflak voyvodası ta’yîn ve irsâl olunmağın inşâ‘a’llâhü te‘âlâ Erdel sınıırına vusûllerinden sonra iktizâ sebîli ordu-yı hümâyûnumdan kral-ı müşârun-ileyhe ve andan ordu-yı hümâyûnum tarafına varup gelenlerün emn ve selâmet üzere iyâb u zihâbları ehemmi mühimmâtdan olmağla sen ki voyvoda-i mezbûrısın. Kendün memleketün muhâfazası için kalup i’timâd eylediğün boyarlar ile yarar ve müsellaah kifâyet mikdârı tüfenk-endâz ‘asker ve üzerlerine bir ahvâl bilür mu’temed âdemüni baş ve buğ idüp inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ‘asâkir-i zafer-rehberim Erdel sınıırına kangı ma’berden dâhil olursa müdâhil ve havâlîsi zabt ve gereği gibi muhâfaza eylemen üzere irsâl eyleyüp ordu-yı hümâyûnumdan kral-ı müşârun-ileyhe ve andan ordu-yı hümâyûnum tarafına bi-hasebi’l-iktizâ varup gelenlerün emîn ve sâlim iyâb u zihâbların husûsında kemâl-i dikkat ile bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylemen üzere tenbîh ve te’kîd

eyleyüp bu husûs hâssaten senün ‘uhdene havâle olunmağla dâimen tarafundan dahî âdemlerün eksük eylemeyüp mürûr u ‘ubûr idenlerden bir ferde zarar isâbet eylememek üzere be-gayet takayyüd ve ihtimâm eyleyüp ihmâl ve tekâsülden ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

311

Sultanhisârı ve Balyasuyı ve Kilis kadîlarına ve Aydın sancağı mütesellimine ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Sultanhisârı kazâsının sâdât-ı kirâm ve eimme ve hutebâsı ve sâir ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma mahzar gönderüp bundan akdem magzûben katl olınan Beşeoğlı nâm şakînün bölükbaşlarından olup kazâ-i mezbûre tâbi‘ Etce nâm karye sükkânından Ebû Bekr çavuş dimeğle ma‘rûf şakî Balyasuyı kazâsından Sulgur bölükbaşı ve ‘Osmân bölükbaşı ve Kilis kazâsından Koca Mehemed bölükbaşı nâm şakîler ile yek-dil ve yek-cihet olup yanlarına yüzer ve yüz ellişer nefer ehl-i fesâd sekbân cem‘ idüp fukarâya zulm u ta‘addîlerinün nihâyeti olmaduğundan ma‘dâ nicelerini bi-gayr-ı hakkın katl ve emvâl u erzâklarını nehb ü gâret ve ba‘zılarını dahî katl kasdıyla menzîllerin basdırup ele girenlerün kimini katl ve kimini yüzer ve yüz ellişer guruşa kesüp bunun emsâli ef‘âl-i şenî‘alarının nihâyeti olmamağla zikr olınan eşkıyânun bu makûle ifsâdât ve şenâ‘at ve sû-i hâllerinden cümle fukarâ mutazarrır ve mütezzîler olup ekseri ehl ü ‘iyâllerin terk idüp perâkende ve perîşan oldukların bildirüp ol bâbda hüküm-i hümâyûnum virilmek ricâsına mahzar eyledükleri ecilden sen ki mütesellim-i mezbûr ve a‘yân-ı vilâyetsiz. İttifâk ve ittihâd ile mezbûr Bekr ele getirilüp mahallinde hasmıyla murâfa‘a-yı şer‘-i şerîf itdirildükde şer‘an üzerine sübûd bulan mevâddun sûret-i sicleriyle vâki‘ hâli ordu-yı hümâyûnuma ‘arz olunup ve şer‘an hakkında lâzım gelen icrâ ve ihkâk-ı Hakk olunmak emrim olmışdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

312

Radomir muhâfazasında olan ‘Abdünnebî Paşa’ya hüküm ki:

İznepol re‘âyâsı ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp mezkûrlar Radomir’de sâkin [silinmiş] ve zirâ‘at ve hırâset itdükleri ekünleri İznepol’da olup hâlâ ekünleri irileşüp ve gicelerde gelüp Priznik’de yatup kendü mülk mahsûllerin kaldırmağa kimesne mâni‘ olmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğın ehl ü evlâdların bile getürmeyüp ancak kendileri ekinlerin kaldırmak için gitmelerine kimesne mâni‘ olmaya ve inşâ‘a‘llâhü te‘âlâ

ol havâlf mazarrat-ı düşmandan emîn oldıkda külliyyet ile göçmelerine ruhsât virilmek bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

[82]

313

Bağdâd vâlisine ve kadîsına hüküm ki:

Hazret-i İmâm-ı Hüseyin *radiya'llâhü 'anhûnun* kasabasında ve İmâm 'Alî'de mütevellî olan Basralı 'Alî'nün nukûd akçesi ve gılâl ve sâir mahsûlât cüz'î ve küllî her ne ise temessükâtı ve defteri ve zimem-i nâssda olan düyûnün Hazret-i İmâm-ı Hüseyin kadîsı ve serdârı ve a'yân-ı * vilâyet olanların ma'rifetleriyle mührledüp ve defter idüp zimmetinde zuhûr idüp şer'an sâbit olan mâl-ı vakfı şer'le tahsîl itdirilüp vukû'ı ve sıhhati üzere ordu-yı hümâyûnuma 'arz ve i'lâm olunmak için hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

314

Ruscuk kadîsına ve Niğbolı sancağı mütesellimine hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Mehemmed bin 'Osmân nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe varup bundan akdem mezbûr me'mûr olduğu sefer-i hümâyûnuma gider iken kazâ-i mezbûre tâbi' Micefe nâm karyede bir zimmînün hânesine nüzûl eyledükde matharacı 'Osmân nâm kimesne vakt-ı 'işâda konağın basup iki nefer hidmetkârını darb ve mecrûh ve kendüyi dahî ahz ve karye-i mezbûrede olan çiftliğünde habs ve katl sadedinde olmağla bu dahî feryâd u gavsına ba'zı kimesneler irişdiklerinde katl idemeyüp koynından iki yüz altunını ve bir sîm sâ'atini ve dokuz guruşlık parasını alup gadr eyledüğü üzerine şuhûd-ı 'adûl ile sâbit ve sicil ve hüccet olındıktan sonra merkûm 'Osmân ahz ve zâbtı ma'rifetiyle habs olunduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâsına 'arz itmeğın şer'le mezbûr matharacı 'Osmân'un zimmetinde zuhûr iden hakkı bî-kusûr tahsîl olunup ve mezbûr[ın] habsdan itlâkına fermân sâdir olmadıkca itlâk olunmamak bâbında hüküm yazılmışdır.

Gurre-i Za Sene [1] 101

315

Şâm vâlisine ve kadîsına ve eyâlet-i mezbûrda olan kadîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Mevâlf 'urbânından Hamd el-'Abbâs nâm şakî Çölbeği olan Hüseyin el-'Abbâs'un yanından ayrılıp hevâsına tâbi' birkaç yüz 'urbân eşkıyâsıyla varup Şâm havâlisinde sâkin

olup ahâlî-i vilâyet ve ebnâ-i sebîlün emvâl ü erzâkın nehb ü gâret ve katl-i nüfûs idüp ‘ibâdu’llâha nice hasâret ve îsâlınden hâlf olmayup husûsen bu yakında Hımıs gibi bir belde-i mu‘înenün üzerine varup sükkânun emvâl ve erzâk ve mevâşî ve davarın bi’l-küllıye nehb ü gâret eyleyüp bunun emsâli ta‘addîsinün nihâyeti olmayup kam‘ı lâzım olanlardan olmağla bundan akdem mîr-i mûmâ-ileyhe kam‘ı içün emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Tarafundan iğmâz-ı ‘ayn olınu ve ahâlî-i Şâm ve kurâ re‘âyâsı dahî zahîresin virmeleriyle şakî-i merkûm bu takrîb ile zıkr olınan eyâletde sâkin ve bu makûle fesâdâta ictirâ idüp üzerine ‘asker ile varılmak iktizâ iderse sükkân-ı memleket mütezzî olmaları mukarrer olmağla ol vechile üzerine varılmağla imkân olmaduğın i‘lâm

itmeğın. **İmdi:**

Mezbûre zâd ve zahîre virilmeyüp ve bilâ-fermân ol taraflarda îvâ itdirilmeyüp taht-ı hükûmetinüzden çöl tarafına ihrâca her birinüz bezl ve sa‘y ve kudret eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

Bir sûreti dahî Trablusşâm vâlisine ve zıkr olınan eyâletde vâki‘ olan kadıllara ve zıkr olınan kazâlarda vâki‘ a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

316

Ber-vech-i arpalık ‘Ayntâb sancağına mutasarrıf ‘Abdulkadir Paşa’ya hüküm ki:

Bundan akdem Halebli Ahmed Paşa’nun bayraklarından Şehirköyü muhâfazasına ta‘yîn olınan iki bayrak deli ve gönüllü neferâtı Mûsâ Paşa palangasına gönderilüp mürûr u ‘ubûr eyleyen zahîre ‘arabalarını ve bi’l-cümle ebnâ-i sebîli haydûd eşkıyâsı mazarratından hıfz u hırâset eylemek hizmetinde olmaları ehemm ü elzem olmağla bir sâ‘at ‘avk ve te’hîr itdirilmeyüp fermân olınuğı üzere Mûsâ [Paşa] palangasına irsâl ve îsâl eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

[83]

317

Köstendil Sancağıbeği Kurd [Mehemmed] *dâme* ‘*izzehûya* hüküm ki:

Emr-i şerîfim sana varduğı gibi yerine mütesellim nasb idüp kendün üç yüz kadar yiğit ile ‘ale’l-‘acele ordu-yı hümâyûnuma gelüp mültehikk ve mülâkî olasın diyü yazılmışdır.

318

Köstendil kadîsına ve Koçanovalı Şa'bân *zîde kadruhûya* hüküm ve iş erlerine hüküm ki:

Köstendil Sancağbeği Kurd [Mehemmed] *dâme 'izzehû* ordu-yı hümâyûnuma gelmek fermân olmağla sen ki mûmâ-ileyh Şa'bân *zîde kadruhûsın*. Köstendil muhâfazasiçün senün ma'rifetünle Koçanova ve Pebaniçe nâhiyelerinden yüz nefer tüfenk-endâz ihrâc ve Köstendil muhâfazasına ta'yîn olup münâvebe tarîkıyle zikr olunan yüz nefer muhâfazacı Köstendil'de mevcûd ve mukîn itdiresin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

319

Sâbıkan 'Arapkîr Sancağbeği Mûsâ *dâme 'izzehûya* hüküm ki:

Kendü âdemlerünle Mûsâ Paşa palangası muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olınmışsındır. **İmdi:**

Palanga-i mezbûreden mürûr iden eğer 'askerî ve eğer 'asker-i İslâm'a zahîre getürenleri kemâl-i basîret üzere muhâfaza eylesin ki emîn ve sâlim mürûr u 'ubûr eyleyeler. Şöyle ki, mahall-i mezbûrda mürûr u 'ubûr idenlerden bir ferd mutazarrır olduğı istimâ' olma, senün 'adem-i taksîründen bilinüp nedâmet çekmen mukarrerdir diyü yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

320

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezîr Mehmed Paşa'ya ve turnacıbaşı olup ol tarafda ağa vekîli olan [ ] *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Niğbolı'dan kalkup yanunda bulunan 'asâkir ile Vidin'e varup kal'â-i mezkûreyi muhâsara eylesin diyü evvel şitâdan berü sana defe'âtiyle evâmir-i 'aliyyem gönderilüp bu kadar tenbîh ve te'kîd olup ve bi-lütfu'llâhi te'âlâ kat'â mâni' ve mezâhim olmayup şimdiye değın ol gâilenün eshel vechile indifâ'ı ehemm ü elzem iken bir mikdâr sekbân-ı a'dâ bir yere gelince bu vakte değın tevakkuf ve ihmâl idüp iki üç konak mahalle varup me'mûr olduğun hizmeti edâ ve tekmilde tehâvün ve takassür ve ba'dehû zikr olunan mehâzilün ol tarafda zuhûrını 'illet ve bahâne idüp bir kere hareket eylemediğün ecilden bu husûsda sâdır olan tekâsül ve tehâvün mukâbelesinde cezâyâ müstahak olduğun 'âmmenün ma'lûmı olup senün dahî ma'lûmundır. Hâliyâ halefû's-selâtînü'l-'izâm Kâlgây Sultân *dâme 'ulüvvuhû* dahî 'asker-i Tatar ile ol tarafa

gelüp vâsıl olmağla bi-hamdi'llâhi te'âlâ gadr-ı ittihâd eylediğün o gâile dahî mündefi' olup şimden sonra bir vechile 'özü ve bahâne kalmayup kirâr ve mirâren me'mûr olduğun maslahatın inşâ'a'llâhü te'âlâ bir sâ'at mukaddem etemm ve cümle husûlî murâd-ı hümâyûnum olup bundan sonra cevâbuna asla teveccüh-i sâmit olunmayacağı mülâhaza idüp emr-i şerîfim sana varduğı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp bundan akdem me'mûr olduğun vech üzere bir sâ'at mukaddem sür'at ve şitâb ile kalkup ittifâk ve ittihâd ile varup Vidin'i muhâsara ve ta'cîz ve tazyîkden leyl ü nehâr fâsıla virmeyüp bezl-i vus' ve kudret eyleyüp 'avn-i Hakk ile bir gün evvel kal'â-i merkûmeyi eydî-i a'dâdan tahlîsa sarf-ı himmet eylesin ve sen ki turnacıbaşı mûmâ-ileyhsin. Emr-i muhâsara ocağunuz umûrundan olmağla muhâsara ve meters görmüş ocak ihtiyârları ve sâir hayr-hâhân-ı Devlet-i 'Aliyyem ile istişâre ve kemâl-i sıdk ve hulûs ile mübâşeret ve inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hidmete her biriniz can ile baş ile ikdâm ve ihtimâm eylesiniz. Şöyle ki, bundan sonra yine tehâvün ve tekâsülün zâhir olur ise saht u gazab-ı pâdişâhânemden bir vechile halâs olmayacağı mukarrer bilüp gayrı ana göre hareket eylesin diyü yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene[1] 101

321

Priznik muhâfazasında olan 'Ömer *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki, mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileysin. Ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüp Priznik kazâsında ve kurâsında olan re'âyâ tâifesi âhir diyâra firâr idüp zer'leri tarlada mu'attal kalmağla nefsi Priznik ve kazâ re'âyâsı yerlü yerine gelüp nefsi ve mâllarına ta'aruz olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediğün ecilden kazâ-i mezbûr ve kasaba-i merkûme re'âyâsı yerlü yerine gelüp sâkin olup ve zimmet kabûl idüp kendi hâllerinde oldıkca kimesneye ta'aruz itdirmeyüp rencîde olunmayalar diyü yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

[84]

322

Köstendil muhâfazasında olan Kurd [Mehemmed] Beğ'e ve Dopniçe ve Köstendil kadîlarına hüküm ki:

Akyayla Mehemmed'ün ordu-yı hümâyûnuma ihzâr olunması lâzım gelmeğle.

İmdi:

Dopniçe ve Köstendil kasabalarında ve ol etrâf ve cevânibde her ne mahalde bulunur ise kayd u bend ile ta'yîn olunan [ ] *zîde kadruhû* mübâşeretiyile ordu-yı

hümâyûnuma ihzâr eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

323

Anadolu kadî-‘askerine hüküm ki:

Payas kazâsı ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp İstanbul sâkünlerinden olup beş altı seneden berü ber-vech-i arpalık müebbeden kadfları olan Ya‘kûb nâm kadî kendüsi İstanbul’da sâkin ve kazâ-i mezbûrun şehriyyesini mütevellîlere maktû‘an virüp ve birkaç beyaz mürâsele dahî virmeğle kendi hevâlarına tâbi‘ kimesneleri nâib nasb ve ta‘yîn idüp kendi re‘yi üzere hareket ve murâdların icrâ ile fukarâya zulm u ta‘addiden hâlî olmadıkların bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden sen ki mevlânâ-yı müşârun-ileyhsin. Bi-nefsihî varup icrâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye ider bir kadfya virüp takrîr eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

324

Bosna eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Hüseyin Paşa’ya hüküm ki:

İbrâhîm nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp Bosna sancağında Saray nâhiyesinde Ramerdiye nâm karye ve gayrîden yirmi bin akçe ze‘âmet eben-‘an-ced etmeği olup berât-ı şerîfimle üzerinde vâki‘ olan hidemât-ı ‘aliyyede mevcûd bulunup bir vechile dahl olunmak îcâb eylemez iken Mîr-‘alem ‘Alî nâmında bir hizmetkârına berât itdirüp küllî gadr eyledüğün bildürüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ze‘âmet-i mezbûr, merkûmun kadîmi etmeği olup bî-vech âhara virilmeğle mezbûr İbrâhîm’e ibkâ ve mukarrer eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i L Sene [1] 101

325

Çirmen sancağı pâyesiyile Pazarcık’dan İhtiman’a varınca Kapulu ve Kız Derbendi muhâfazasına me’mûr olan Şahin *dâme* ‘*izzehûya* hüküm ki:

Filiba ve Tatarpazarı nâhiyelerinin ekser kurâlarında haydûd eşkıyâsı ve haydûd yatağı olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ‘alâ eyy-i hâlin ele getirilmeleri ehemm ü elzem olmağın.

İmdi:

Sen ki, mûmâ-ileyhsin. Sen o makûle eşkıyâyı ele getürmekde ihtimâm eyleyüp voynuk ve serbest re‘âyâsıdır diyü haydûd eşkıyâsına bir kimesne sâhib çıkmayup ziyâde

âdem iktizâ eyledükde Filibe ve Tatarpazarı a'yânınun dahî senünle ma'an hidmet-i mezkûrda ma'an bulunmaları bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

326

Ber-vech-i arpalık 'Ayntâb sancağına mutasarrıf olan 'Abdülkadir *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Sen ki, mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Şehirköy palangasının bi-'avni'llâhi te'âlâ hıfz u hırâseti ehemmm ü elzem olmağın sen, muhâfazasına ta'yîn olunmuşsındır. **İmdi:**

Âdemlerünle kalkup palanga-i mezbûre varup leyl ü nehâr kemâl-i basîret ve intibâh üzere hıfz u hırâset ve re'âyâ ve berâyâsın himâyet u sıyânet ve mürûr u 'ubûr iden ebnâ-i sebîlün emn ve itmînân ile iyâb ü zihâblarında kemâl-i dikkat eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i Za Sene [1] 101

327

Rum-ili kadî-'askeri [ ] efendiye hüküm ki:

Somakov kazâsı ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma mahzar gönderüp kadîları olan 'Alî'nün 'ilmi olmayup ba'zı da'vâlarda müsâmaha idüp 'ibâdu'llâh mesâlihi mu'attal kalduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mezbûr ehl olmayup ba'zı vücûhdan kendüden şikâyet olunmağla mezbûrî 'azl ve ref' idüp yerine bir müstahikk kimesneyi kadî nasb eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

[85]

328

Plevne ve Niğbolı ve Lofca kadîlarına ve zikr olınan kazâlarda olan voynuk çeribaşlarına hüküm ki:

Etrepol derbendinin bi-'avni'llâhi te'âlâ muhâfazası ehemmm-i mühimmâtdan olup kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm voynukbeği olan Mehemmed *dâme 'izzehû* muhâfazasına ta'yîn olunmağla siz ki yedi nefer voynuk çeribaşlarısız. Ma'an me'mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp bayraklarınız kalkup mahall-i me'mûre varup mîr-i mûmâ-ileyhün ma'kûl gördüğü vech üzere hidmet-i muhâfazada mevcûd bulunmanız bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

329

Yenişehir Fener kadfına hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafına 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Alî *dâme ikbâlihûnun* yanına gönderilüp hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd itdirilmek üzere bundan akdem kazâ-i mezbûrdan mu'âfiyetleri mukâbelesinde bin nefer tüfenk-endâz yörük ihrâcı fermânım olmuşidi. Ancak üç yüz neferi varup yedi yüz neferi varmayup ve nice kimesneler mâni' oldukları i'lâm olunmağın. **İmdi:**

Sen ki, mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mukaddemâ fermân olduğu üzere neferât-ı mezkûrı ihrâc ve mahall-i mezbûre gönderüp hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd itdirmen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i L Sene [1] 101

330

Mûsâ Paşa palangası muhâfazasına me'mûr olan Mûsâ *dâme 'izzehûya* hüküm ki:

Halebli Ahmed Paşa'nun levendâtından olup Şehirköyü palangasından Mûsâ Paşa palangasına varmaları fermânım olan tüfenk-endâzun yine Şehirköy palangası muhâfazasına gitmeleri mühimm olmağın. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vâsıl olduğu gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp neferât-ı mezbûreyi Şehirköy palangasına gönderüp hidmet-i muhâfazada mevcûd itdirmen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuşdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

331

Diyâr-ı Bekr Vâfisi Kemankeş Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ordu-yı hümâyûnuma evvel rebî'de Edirne sahrâsında munzamm olmak üzere me'mûr olup ve bu vakte değin defe'âtıyla evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşidi. Şimdiye değin mu-'asker-i zafer-rehberime gelüp mülhak ve mülâkî olmak üzerine ehemm ü elzem iken ordu-yı hümâyûnum Niş menzilin geçüp henüz senün irişmedüğün ecilden tekâsül ve taksîrüne haml olunmuşdur. Hâlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem gelüp ordu-yı hümâyûnuma irişmek iktizâ itmeğle. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana ne hâlde ve ne mahalde varup vâsıl olur ise zinhâr bundan böyle bir nefis bir yerde meks ü ârâm eylemeyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ kemâl-i sür'at ve isti'câl ile kalkup gice gündüz dimeyüp iki konağı bir iderek yanunda olan ümerâ ve Kürdistân dilâverlerin ve eyâletün 'asâkiri ile müsâra'at ve isti'câl ile bir sâ'at evvel mahall-i iktizâda

gelüp ordu-yı hümâyûnuma mülhak olmağa kemâl-mertebe sabr ve ihtimâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

332

Ruscuk ve Turnovi ve Hezârgrad ve Selvi ve Zıştovi ve Plevne ve Alakilise ve Şumnı ve Eskicum'a kadîlarına ve mübâşir 'Osmân Usta'ya ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Bundan akdem Etrepolı derbendinin haydûd eşkıyâsından hıfz u hırâsetiçün Niğbolı sancağında olan kazâlardan ihrâc olınan tüfenk-endâz, me'mûr oldukları mahalle gelmeyüp firâr itdükleri mesmû'-ı hümâyûnum olmağla sen ki mübâşir-i merkûm 'Osmân Usta ve siz ki kadîlar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz. 'Adem-i takayyüdünüzden bilinüp mes'ûl ve mu'âteb olmanız lâzım gelmiştir. **İmdi:**

Ruscuk kazâsından elli nefer ve Turnovi kazâsından doksan dokuz nefer ve Hezârgrad kazâsından seksen beş nefer ve Selvi kazâsından üç nefer ve Zıştovi kazâsından yirmi nefer ve Plevne kazâsından yirmi nefer ve Alakilise kazâsından otuz nefer ve Şumnı kazâsından seksen nefer ve Eskicum'a kazâsından yirmi iki nefer firâr eylediğün ordu-yı hümâyûnuma mümzâ defteri gelmeğle yerlü yerinden cümlesi ihrâc ve me'mûr oldukları hidmet-i muhafazada mevcûd ve mukîn itdirmenüz fermânım olmuştır. Şöyle ki, ihmâl ve müsâhele itmeğle ol havâlîde haydûd eşkıyâsından bir ferde zarar isâbeti istimâ' olur ise sonra 'özüünüz mukayyed olmayup bir vechile gazab-ı pâdişâhânemden halâs olamazsınız. Ana göre ihtimâm idüp firâr iden mezbûrları usta-i merkûm mübâşeretiyile 'ale'l-'acele ihrâc ve mahallinde mevcûd itdirdüp tekâsül ve ihmâlden be-gayet ihtirâz eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Selh-i L Sene [1] 101

[86]

333

Çıldır beğlerbeğisine hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech-i ocaklık Hartus sancağına mutasarrıf olan Hasan *dâme ikbâlühû* ve karındaşları Abdâl ve Hüseyin *zîde kadruhumâ* ile kâtib 'Ömer ve Mehmed kethudâ ve Ahızhalu 'Ömer ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüp vezîr-i a'zâm-ı sâbık müteveffâ Kara İbrâhîm Paşa'nun emvâliçün mezbûrlar hilâf-ı inhâ ile kal'â-bend olunup lâkin iftirâ-yı mehâz olduğu ma'lûm-ı hümâyûnum olmağla itlâk olınmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden. **İmdi:**

Zikr olunan altı neferün sebîlleri tahliye olunup itlâk olunmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

334

Bosna Vâlîsi Vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Saray kadîsına hüküm ki:

Bosna Darbhânesi'nde mankûr ifrâd üzere kat' olunmağla ahâlî-i memleketün ahvâlinün istîsâline ve etrâfdan tüccârun inkıtâ'ına ve mu'âmelâtun ifsâdına bâ'is olmağla Bosna Darbhânesi'nde be-her yevm beş yüz guruşluk mankûrdan ziyâde bir akçe ve bir habbe kat' olunmamak üzere ol vechile mîzânda buldırup def'-i ihtilâl ve tanzîm-i ahvâliçün mukâta'ât ve ocaklık ve sâir ahvâlini tahrîr ve isti'lâm itmek üzere kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân bi'l-fi'l silâhdâr kâtibi olan İbrâhîm *zîde mecdühû* bundan akdem me'mûr ve emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Husûs-ı merkûm sâir umûra kıyâs olunmamağla bu bâbda cümleñüz takayyüd ve ihtimâm idüp mukaddemâ fermânım olduğı vech üzere Bosna Darbhânesi'nde be-her yevm ancak beş yüz guruşluk mankûr kat' olunmak üzere nizâm virüp mukâta'ât ve îrâd-ı sâiresini dahî tertîb ve tensîb ve tahrîr idüp mûmâ-ileyhi ordu-yı hümâyûnuma irsâl eyleyüp beş yüz guruşluk mankûrdan ziyâde bir mankûr kat' itdirilmekten taharrüz ve ictinâb eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

335

Özi Beğlerbeğisi Ahmed ve ma'an me'mûr olan mîr-i mîrân ve alaybeğlerine ve ocak zâbidlerine ve sâir rüesâ-yı 'askere hüküm ki:

Mülk-i mevrûsım olan Erdel memleketine bir iki seneden berü Nemçe eşkıyâsı müstevlî olmağla bi-'avni'llâhi te'âlâ kal' u kam' ve istîsâlleri ve memleket-i merkûmenün eydî-i a'dâdan istihlâsı için takayyüd ve ihtimâm ehemmi mühimmât ve elzem-i levâzımâtından olmağla siz bundan akdem 'asâkir-i mezkûre ile husûs-ı merkûm için me'mûr olmuşıdinüz. Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet 'avâkıbehû bi'l-hayr* ile hâlâ Varad'a karîb mahalle vusûlünüz mesmû'-ı hümâyûnum olup inşâ'a'llâhü te'âlâ 'alâ eyy-i hâlin memleket-i merkûmenün kemâ-yen-bağî kabzen teshîre getirilüp zabt u rabt olunması aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olup bu bâbda te'hîr ve tevakkufunuza asla rızâ-yı yümn iktizâ-yı mülûkânem olmayup cümleñüzden kemâl-i gayret ve hamîyyet ile meâsir-i cemîle me'mûl ve muntazar olmağla. **İmdi:**

Emr-i şerîfim size bir mahalde varup vâsıl olur ise min-ba'd meks u ârâm eylemeyüp bundan akdem me'mûr olduğunuz vech üzere inşâ'a'llâhü te'âlâ bu bâbda

cümlenüz tesmîr-i sâk ihtimâm eyleyüp tav'an ve kerhen 'alâ eyy-i hâlin Erdel memleketine girüp Tökeli İmre'yi Erdel hükûmetine tesebbüd ve istikrâr itdirüp ahâlîsinden ehl-i İslâm'a itâ'at ve inkıyâd ve evâmir-i 'aliyyeme istilâm ve mütâba'ât idenlerün zinhâr nüfûz ve emvâline bir vechile ta'arruz itdirmeyüp gereği gibi himâyet ve sıyânet ve yerlerinde ve yurdlarında tesebbüd ve takrîr eylesesiz ki zill-ı himâyetde emîn ve mutmaîn olalar. Ammâ ehl-i İslâm'a muhâlefet ve küffâr-ı muhâribîne mu'âvenet idüp evâmir-i 'aliyyeme istilâm ve mütâba'ât eylemeyüp bağı ve tuğyânda ısrâr iden eşirrâ-i dûzah-karara kat'â emân virmeyüp kendülerini tu'me-i şemşîr-i ateşbâr idüp ve ehl ü 'iyâllerini esr ve sebî ve evmâl u erzâklarını guzât-ı muvahhidîne nehb ü gâret ve diyârlarını tahrîb itdirüp mülk-i mevrûsım olan Erdel memleketini bi-'avnihî te'âlâ eydî-i a'dâdan tahlîs ve zabt u rabt eyleyüp dîn ü Devlet-i 'Aliyyem'e muvâfık hidemât-ı cemîle vücûda getürmeye hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile cümlenüz ikdâm ve ihtimâm eyleyüp bu husûsda ihmâl ve tekâsülden ve ehl-i İslâm'a mutâba'ât idenlerün emvâl ve nüfûsına ta'arruzdan ve 'adem-i itâ'atde ısrâr üzere olan eşirrâra bir vechile himâyeden begayet ihtirâz idüp bu husûsda kemâl-i sıdk ve hulûs ile bezl ve sa'y ve kudret eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

336

Tikveş ve Ofcabolı ve Radoviş ve İştib ve Koçana ve Malisor kadîlarına ve zikr olınan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kurâ zâbidlerine hüküm ki:

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Zikr olınan kazâların ahâlîsi 'araba ve davarlarına şa'îr ve dakîk ve peksimed ve sâir zahîre tahmîl ve Varanya boğazından ordu-yı hümâyûnuma getürüp murâd eyledükleri semen ile 'asâkir-i İslâm'a fûruht eyleyeler bir ferd zahîrelerine ve kendülerine ta'arruz eylemek ihtimâli olmaduğın nidâ itdirüp tenbîh eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Za Sene [1] 101

Bir sûreti Kalkandelen ve Debre-i Bâlâ ve Debre-i Zîr ve Üsküb ve Köprülü ve Manastır ve Folorine ve Pirlepe kadîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine ve kurâ zâbidlerine yazılmışdır.

[87]

337

Niğbolı tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'asker olan Vezîr-i mükerrerem Mehmed Paşa'ya ve turnacıbaşı olup ol tarafda ağa vekîli [ ] *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileysin. Niğbolı'dan kalkup yanunda bulunan 'asâkir ile Vidin'e varup kal'â-i mezkûreyi muhâsara eylesin diyü sana defe'âtiyle evâmîr-i 'aliyyem gönderilüp ve bi-lütfü'llâhi te'âlâ kat'â mânî ve mezâhim olmayup şimdiye değin bu gâilenün eshel vechile indifâ'ı ehem ü elzem iken bir mikdâr kesret-i a'dâ bir yere gelince bu vakte değin ihmâl idüp iki üç konak mahalle varup me'mûr olduğun hizmeti edâda tehâvün ve taksîr ve ba'dehû zikr olınan mehâzilün ol tarafda zuhûrını 'illet ve bahâne idüp hareket eylemediğün ecilden ne makûle cezâyâ müstahak olduğun 'âmmenin ve senin dahî ma'lûmudur. Hâliyâ halefû's-selâtînü'l-'izâm Kâlgây Sultân *dâme 'ulüvvuhû* dahî 'asâkir-i Tatar ile ol tarafa vâsıl olmağla o gâile dahî mündefi' olup bir vechile 'özü ve bahâne kalmamağla inşâ'a'llâhü te'âlâ bir sâ'at mukaddem kalkup sür'at ve şitâb ile varup Vidin'i muhâsara ve eydî-i a'dâdan tahlîsına sarf-ı himmet eylesin ve sen ki turnacıbaşı mûmâ-ileyhsin. Emr-i muhâsara ocağunuz umûrundan olmağla ocak ihtiyârları ve sâir hayr-hâh-ı dîn ü Devlet-i 'Aliyyem ile istişâre ve inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hizmete her biriniz baş ile can ile ikdâm ve ihtimâm eylemenüz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

338

Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş [ve] buğ olan 'Alî *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Senünle ma'an me'mûr olan zu'amâ ve erbâb-ı tîmârün mevcûdi sekiz yüz on nefere ancak bâliğ olduğun i'lâm eylemişsin. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi yoklandığı vech üzere 'ale'l-esâmî defterini ordu-yı hümâyûnuma [irsâl] eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

339

Tikveş ve Ofcabolı ve Radoviş ve İştib ve Koçana ve Malisor kadîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine ve kurâ zâbidlerine hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan ahâlî 'arabalarına ve davarlarına şa'îr ve dakîk ve peksimed ve sâir zahîre tahmîl ve Varanya boğazından ordu-yı hümâyûnuma getirüp murâd eyledükleri semen ile 'asâkir-i İslâm'a zahîrelerin fûruht eyleyeler. Bir ferd zahîrelerine ve kendülerine ta'arruz itmek ihtimâli olmadığın nidâ itdirüp tenbîh eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

Bir sûreti Kalkandelen kazâsına [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî kazâ-i Debre-i Bâlâ'ya [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî kazâ-i Debre-i Zîr[e] [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî Üsküb kazâsına [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî Köprülü kazâsına [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî Manastır kazâsına [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî Folorine kazâsına [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî Pirlepe kazâsına [yazılmışdır].

340

Erdel tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Mustafâ *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Şehîden fevt olan Ahmed Paşa'nun Enderûn ve Karakullukçı huddâmı ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp mezkûrlarun yedlerinde kendülerinin olan at ve besâtlarına dahl ve ta'arruz olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden **[İmdi:]**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Mezkûrlarun atlarına ve besâtlarına mîrî tarafından dahl ve ta'arruz olunmamak emrim olmuştur.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

341

Filibe monlasına hüküm ki:

Meluna kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin mevâcibleri hâlâ Filibe nâzırından havâle ve sâlyâne olunup varup talep eyledüklerinde "Beş altı ay sabr eyle" diyü virmeyüp sebep-i tahrîr üzerine bi-eyy-i vechin-kân viresin diyü fermânım olmuşken itâ'at itmeyüp virmede ta'allül itmeğle tekrar yine edâda ta'allül ider ise nâzır-ı mezbûrı habs [ve] edâ itmedükce itlâk olunmamak bâbında hükmi-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden. **[İmdi:]**

Kal'â-i mezbûrı sebîl-i tahrîr hükmi mûcibince nâzır-ı mezbûr bi't-temâm edâ ve teslîm itmedükce itlâk olunmamak üzere habs eylesin diyü müekkid hüküm yazılmışdır.

Fî 21 Za Sene [1] 101

[88]

342

Radovişte kazâsına ve voyvodasına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp kasaba-i Radovişte sâkinlerinden Topal 'Alî Paşa dimekle ma'rûf nâm kimesne hasmı muvâcehesinde huzûr-ı şer'-i şerîfde şetm-i galîza ile şetm idüp şer'a râzı olmayup nâ-sezâ ahvâller idüp bir

hâkime ve bir zâbide serfürû‘ itmeyüp keyfiyyet-i hâli ahâlî-i kasabadan tefahhus olındukda cümlesi “Bu ana değin hâkime ve zâbide serfürû‘ itmeyüp şer‘-i şerîfe inkiyâdı yoktur” diyü ‘alâ-tarîkü’ş-şehâde ihbâr eyledüklerin ilhâhıyla ‘arz eyledüğün ecilden.

[İmdi:]

Mezbûrın hakkında şer‘le lâzım gelen icrâ olınup habs-ı müebbed ile ol mahallerde münâsib olan yerde habs olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

343

Rum-ili kadî-‘askeri [ ] Efendi’ye hüküm ki:

Sarıgöl kazâsında me’zûn-ı bi’l-iftâ olan Mevlânâ ‘Ömer *zîde fazluhû* ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp ‘Alî Çavuş yediyle vârid olan emr-i şerîfün mazmûn-ı münîfimde hâlâ Ağustos kadîsı ‘Alî nâm kadî ahâlî-i kazâdan bi-gayr-ı hakkın Cerîme nâmı ile yedi bin gurusların alup küllî gadr ve zulm u ta‘addî idüp perâkende olmağa bâ‘is olmağla mezbûr kadî ordu-yı hümâyûna ihzârîçün sâdır olan emr-i şerîfe imtisâlen ve li-ecli’t-tehâyâ kazâ-i mezbûre vardıkda emr-i şerîfün vürûdı tarihünden on iki gün mukaddem mezkûr kadî firâr ve gaybet eyledüğün ilhâhlarıyla ‘arz eyledüğün ecilden.

[İmdi:]

Mezbûr fukarâya zulm idüp bi-gayr-ı hakkın akçelerin almağla fukarânun şer‘le hakkı alıvirilmek için ihzârı bâbında emr-i şerîfim sâdır oldıkda gaybet itmeğle min-ba‘d münhal kazâ teveccüh olınmamak üzere rûznâmçelerine kayd idüp yerine bir kadî nasb eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

344

Radovişte kadîsına hüküm ki:

Radovişte kazâsı ahâlîsi meclis-i şer‘a varup bundan akdem küffâr-ı hâksâr istilâsıyla kazâmuzun müselmânânı firâr idüp re‘âyâ tâifesinden ba‘zıları harbî kefereye karışup ve ba‘zıları yerlü yerinde kalup şimdi harbî kefereye karışan re‘âyâdan yüz nefer mikdârı keferetüfenk ve silâhları ile gelüp “Biz ‘azametlü ve şevketlü pâdişâhımızun mutî‘ re‘âyâsıyuz” diyü teba‘iyyet idüp ve ra‘iyyeti kabûl ideriz ve tüfenk ve silâhlarımız terk ideriz. Her birimiz yine girü sâkin olduğumuz karyelerimizde sâkin ve isyân-ı mâziyemiz ‘afv buyurılıp mîr-livâ ve mîr-i mîrân ve sâir ehl-i ‘örf taraflarından rencîde ve remîde olınmamak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına ilhâhlarıyla ‘arz eyledüğün ecilden. **[İmdi:]**

Emân dileyüp zimmet kabûl idenlerün tüfenk ve silâhların bırağup teslîm şartiyle zimmet ve emân virilüp ve ba'de'l-yevm diledükleri karyelerde sâkin olup bir ferd kendülere ta'arruz eylemeyeler diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

345

Voynukbeği Mehmed *dâme* 'izzehûya ve nefer-i 'âmm mübâşiri 'Osmân Usta'ya ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Lofca kazâsına tâbi' kasaba-i Etrepoli ahâlîsi meclis-i şer'a varup hâlâ Etrepoli ve Aloberec beyninde kûhî dağlarda hâlî manastırlarda ve Zerlote ve Jelen ve Üstolin nâm mahalde ba'zı Zertî re'âyâ [ve berâyâsı] cem' olup ve hâlâ aralarında yetmiş mikdârı Nemçe ve Macar katanası karuşup Sofya cânibine mürûr u 'ubûr iden zahâir 'arabalarun ve ebnâ-i sebîli rencîde [ve] nüfûsların katl ve esîr itmeden hâlî olmayup ve üzerlerine varıldıkda firâr ve cem'iyetleri olan mahalle zikr olınan yerine karuşup ve mezbûrdan dahî katana eşkıyâsını gözleyüp bulunması mümkün olmaduğı ecilden ilhâhlarıyla 'arz eyledüğüñ ecilden. **[İmdi:]**

Zikr olınan mahallere tahassun eyleyen re'âyâ keferesine kâğıd ve âdem gönderilüp ol mahallerden kalkup bir iki konak ba'îd düz yerlere ve mâsûnü'l-gâile mahallere gelüp sâkin olmaları teklîf olına. Kabûl iderler ise fihâ kabûl itmeyüp ta'allül iderler ise Nemçe ve Macar melâ'înüne teba'iyet ile izhâr-ı fesâd itdükleriçün nisvân ve 'iyâllerinden gayrı bi'l-cümle ricâlini kılıcdan geçürüp cezâların vireler diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

[89]

346

Bosna Vâlîsi vezîr-i mükerrem [ ] paşaya ve Saray mollasına ve a'yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Bosna'da mankûr ifrâd üzere kat' olunmağla ahâlî-i memleketün ahvâlinün istîsâline ve etrâfdan tüccârın inkıtâ'ına ve mu'âmelâtun ifsâdına bâ'is olup tanzîm ve tensîk umûrî ehemmiyet üzere elzem olmağla kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân bi'l-fi'l silâhdâr kâtibi olan İbrâhîm *zîde mecdühû* bundan akdem me'mûr ve def'-i ihtilâl ve tanzîm-i ahvâli için emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümayûnum olmuşidi. **İmdi:**

Husûs-ı merkûm sâir umûra kıyâs olunmamağla bu bâbda cümleñüz takayyüd ve ihtimâm idüp mukaddemâ fermânım oldığı vech üzere Bosna Darbhânesi'nde be-her yevm ancak beş yüz guruşluk mankûr kat' olunmak üzere nizâm virüp ve mukâta'ât ve îrâd-ı

sâiresini dahî tertîb ve tensîk eyleyüp mûmâ-ileyhi ordu-yı hümâyûnuma irsâl eyleyüp beş yüz guruşluk mankûrdan ziyâde bir mankûr kat' itdirilmekden be-gayet taharrüz ve ictinâb eylemenüz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

347

Özi Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Senden sebîl-i dîn-i mübînde bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ küllî hizmet me'mûl-i hümâyûnum olmağın sen Erdel tarafına me'mûr olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve kapum halkı ve alaybeğleri ve sâir tavâif-i 'askerün üzerine baş ve buğ nasb ve ta'yîn olunmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana varduğı gibi memâlik-i mahrûsem muzâfâtından olan Erdel memleketini bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ temâmen eydî-i a'dâdan nez' ve istihlâs ve sâir dîn ü Devlet-i 'Aliyyem'e tâbi' hizmet bezl-i kudret ve izhâr-ı gayret ve hamiyet ve senünle ma'an me'mûr olan tavâif-i 'askeri sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe tergîb ve tahrîz eyleyüp memleket-i mezkûre ahâlîsinden istilâm ve istîmân idüp Devlet-i 'Aliyyem'e itâ'at ve inkıyâd üzere ehl-i İslâm'a mutâba'at idenlerün emvâl ve nüfûsına ta'arruz olunmayup her vechile emvâl ve nüfûsları himâyet ve sıyânet olma. Ehl-i İslâm'a itâ'at ve inkıyâd itmeyüp muhâlefet ve 'inâd idenlere kat'â emân virilmeyüp katl ve esr ve sebî ve emvâl u erzâkları guzât-ı muvahhidîne nehb ü gâret itdirilüp nikâyet-i şedîde ile cezâları tertîb olma. Şöyle ki, fermân-ı şerîfe mugâyir [ve] re'yüne muhâlefet idüp maslahatun 'adem-i husûlüne bâ'is olanların vebâlleri boyunlarına, muhkem-i haklarından gelüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem itmâm-ı hidmete gereğı gibi takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuşdır diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

348

Halefû's-selâtinü'l-'izâm şerefü'l-havâkînü'l-kirâm Erdel tarafında olan Gâzi Girây Sultân *dâme 'ulüvvuhûya* hüküm ki:

Mülk-i mevrûsım olan Erdel memleketine vâsıl olup muhâfaza sadedinde olan Nemçe eşrârınun bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ kal' u kam' ve istîsâlleri husûsında bezl-i himmet ve sarf-ı mikned eyledüğün mesmû'-ı hümâyûnum olmağın vücûda gelen hizmetinün mukâbelesinde hakkında mezîd-i 'inâyet-i 'aliyye-i şahâne ve mezîyyet-i râkîb-ı seniyye-i mülûkânem zuhûra getürilüp hâssa-yı hila' fâhire-yi mülûkânemde semmûre kaplu bir

sevb-i hil‘at mûrisü’l-behçet-i sultânî sana ve âhara sevb-i hil‘at dahî senünle ma‘an sebîl-i dîn-i mübîninde bezl-i mechûd iden mîrzâyân ve a‘yân ‘askerine ‘inâyet u ihsânım olmağın [ ] ta‘yîn ve irsâl olunmuşdur. Vusûlünde mezbûrâna ‘inâyet ü ihsânım olan hil‘at-ı fâhire ve kisve-i bâhiremi envâ‘-ı ta‘azzum ve iclâl ile istîsâl ve ârâyiş-dûş [ve] gayret-pûş ve mîrzâyân ve a‘yân ‘askerine ihsânım olan hil‘atları dahî ilbâs ve ihtiyâr-ı mübâhât ve müfâharet eyledükden sonra bi-‘inâyeti’llâhi te‘âlâ melâ‘înün tabûrları münhezim ve makhûr olmağla memleket-i merkûmede bakiyyetü’s-süyûf olan a‘dâ-yı liyâmün dahî def‘ u ref‘inde ve külliyyet ile zabt u teshîr olup kel-evvel sâir memâlik-i mahrûseme zulm olunmasında ve sâir dîn ü Devlet-i ‘Aliyyem’e nâfi‘ iktizâ iden hidemât-ı ‘aliyyemün edâ ve temşiyetinde emîrî’l-ümerâi’l-kirâm Özi Beğlerbeğisi olup hâlâ ol tarafda ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Mustafâ *dâme ikbâlühû* ile hüsn-i muvâneset ve ittifâk ile bezl-i cell-i himmet ve du‘â-yı hayr[a] icâbet eser-i pâdişâhâneme mazhâr olmağa sarf ve sa‘y ve kudret eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

[90]

349

Eflak voyvodası Kostantin voyvodaya hüküm ki:

Memâlik-i mahrûsem muzâfâtundan olan Erdel memleketinün zabt u teshîrine me’mûr olan ‘asâkir-i mansûrem kal‘ u kam‘-ı a‘dâda murâfakat ve her vechile sadâkat ve istikâmet üzere hizmetde bulunduğın mesmû‘-ı hümâyûnum olmağın hakkında ‘inâyet-i ‘aliyye-i husrevânem zuhûra getirilüp bir sevb-i hil‘at sana ve sekiz sevb-i hil‘at dahî senünle hizmetde bulunan boyarlarına ‘inâyet ve ihsânım olmağın [ ] ile irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki, vusûl buldıkda ‘inâyet ü ihsânım olan hil‘at-ı fâhiremi envâ‘-ı ta‘azzum ve iclâl ile istîsâl idüp Vezîr Dervîş mübâhat ve müfâharet eyledükden sonra inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bundan böyle dahî maslahat-ı merkûme vakf, rızâ-yı yümn iktizâ-yı mülûkânem üzere karîn-i hitâm olup fermân-ı hümâyûnum sâdir olunca Erdel üzerine me’mûr olan ‘asâkir-i mansûrem ile ma‘an hüsn-i vifâk üzere hidemât-ı ‘aliyyemde kemâ-fi’l-evvel bezl ve sa‘y ve kudret eyleyüp fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ımın mazmûn-ı münîfi ile ‘âmil olasız diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

350

Özi Beğlerbeğisi olup Erdel tarafında ‘asâkir-i mansûreye baş ve buğ olan Mustafâ *dâme ikbâlühûya* ve sâir mîr-i mîrân ve ocak zâbidleri ve sâir ‘askere hüküm ki:

Memâlik-i mahrûsem muzâfâtından olup bi-‘inâyeti’llâhi te‘âlâ feth ve teshîrine me’mûr olduğunuz Erdel memleketine müstevlî olan eşrâr-ı dûzah-karârün kal‘ u kam‘ ve istîsâli husûsında her biriniz merdâne ve dilîrâne bezl ve kudret ve izhâr-ı gayret ve hamiyet eyledüğünüz mesmû‘-ı hümâyûnum olmağın du‘â-yı hayr-ı icâbet-i husrevâneme mazhar olmuşsızdır. Yüzünüz ak şemşîrinüz ser-tûz ve rikâb-ı a‘dâ-yı hâff üzere dâim ve berrâk olup ni‘am-ı celîle-i mülûkânem cümlenüze halâl olsun. İnşâ‘a’llâhü te‘âlâ bundan böyle dahî sebîl-i dîn-i mübîninde sizden küllî hizmet me’mûl-i hümâyûnum olmağın hakkınızda mezîd-i ‘inâyet-i ‘aliyye-i pâdişâhânem zuhûra getirilüp sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Hâssa hila‘-i fâhire-i mülûkânemden sana ve sâir mîr-i mîrân ve ocak zâbidlerine ve sâir rüesâ-yı ‘askere birer sevb-i hil‘at mûrisü’l-behçet-i sultânî ‘inâyet ü ihsânım olmağın [ ] ile irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki, vusûl buldıkda ‘inâyet ü ihsânım olan hila‘-ı fâhire ve kisve-i bâhiremi envâ‘-ı ta‘azzum ve iclâl ile istîsâl ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Hil‘at-ı fâhiremi telebbüs ve sâir mîr-i mîrân ve ocak zâbidleri ve rüesâ-yı ‘askere dahî irsâl olunan hila‘-ı fâhiremi defter mûcibince ‘alâ-hasebi’l-merâtibihim ilbâs ve ahyâz-ı mübâhat ve müfâharet itdükden sonra bi-‘inâyeti’llâhi te‘âlâ memleket-i merkûmenin tahlîs ve teshîrinde ve sâir dîn ü Devlet-i ‘Aliyyem’e muvâfık hidemât-ı celîlede iftihârü’l-ümerâi’l-‘izâmi’l-‘Îseviyye bi’l-fi’l Orta Macar Kralı olup Erdel Hâkimi olan Tökeli İmre *hutimet ‘avâkıbehû bi’l-hayr* ile istişâre ve hüsn-i vifâk üzere bezl-i cell-i himmet eyleyesiz. Bu bâbda vücûda gelen mesâ‘î-i cemîlenüz zâyî‘ olmayup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ mukâbelesinde envâ‘-ı iltifât-ı ‘aliyye-i pâdişâhâneme mazhar olmanız[1] mukarrer bilüp ana göre ikdâm ve ihtimâm eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

351

Boğdan voyvodası Kostantin Kantimur voyvodaya hüküm ki:

Erdel üzerine me’mûr olan ‘asâkir-i mansûrenün Erdel sınıırına ‘ubûr eyledükleri boğaz muhâfazasiçün kifâyet mikdârı tüfenkci ‘asker ta’yîn itmek üzere sana bundan akdem emr-i şerîfim irsâl olunup tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Bi-‘avnihî te‘âlâ zikr olunan boğaz muhâfazasına hâcet kalmayup hâliyâ Boğdan toprağıyla Erdel memleketi beyninde vâki‘ [ ] boğazınun tathîr ve muhâfaza olunması lâzım gelmeğle. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf itmeyüp 'umûmen 'askerün ile zikr olunan boğaza varup gereği gibi tathîr ve leyl ü nehâr zabt u hıfz idüp emr-i şerîfimle me'zûn ve murahas olmadıkca mahall-i merkûmdan münfekk olmayup sadâkat ve istikâmet üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

[91]

352

Vidin tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan Mehmed ve sâbıkan Tuna kapudanı 'Alî'ye ve cebecibaşı ve topcıbaşı ve nüzul emîni vekîllerine hüküm ki:

Vidin kal'âsında bi-'avni'llâhi te'âlâ eydî-i a'dâdan nez' olunan toplar ve tophâne ve cebehâne mühimmâtına ve zahâire vaz'-ı yed olunmayup kemâ-fi'l-evvel kal'â-i merkûmede ibkâ olup ancak Niğbolı tarafından mukaddem ma'an getürdüğünüz toplar ve tophâne ve cebehâne mühimmâtını ve zahâiri ve bundan böyle gelüp irişecek mühimmât ve zahâiri inşâ'a'llâhü te'âlâ yukarıya çekmek üzere mâliyeden virilen emr-i şerîfim mûcibince sefâin ve perostoykolarile cümlesini hâzır ve âmâde dutup fermân-ı şerîfim vürûdına müterakkıb olup ihmâl ve müsâmahadan be-gayet ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

353

Tuna Kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi cümle donanma sefîneleriyle inşâ'a'llâhü te'âlâ kalkup küffâr-ı hâksârun İrşova semtine cisr-i bend eyledükleri tarafa doğru varup bir ma'kûl ve münâsib mahalde 'asâkir-i nusret-i mehâsirimün vürûdına müterakkıb olman bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

354

İstanbul Kaim-makâmı 'Alî Paşa'ya ve kadîsına hüküm ki:

İstanbul'da vâki' müteveffâ Rüstem Paşa ve Mihr-i Mâh Sultân ve 'Âişe Sultân evkâflarının nâzırası olan seyyidetü'l-muhsenât [ ] hanım *zîdet 'ismetühâ* ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp evkâf-ı merkûmenün sâbıkan mütevellî-yi kaim-makâmı olan Mustafâ ve vekîl-i harc Ahmed nâm kimesnelerün kâtib-i evkâf ve huddâm ma'rifetiyle

muhâsebeleri görülüp şer‘le zimmetlerinde on üç yük akçe mâl-ı vakf sâbit ve zâhir olmağla edâya tenbîh birle cânib-i şer‘de hüccet-i şer‘iyye virilmeğın ol hüccete mugâyir edâsında ta‘allül itmeleriyle evkâf-ı merkûmeme ziyâde gadr eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın şer‘an üzerlerine sâbit olan mâl-ı vakfı edâda imtinâğ iderler ise zindana vaz‘ olınup sicimde tazyîk olınmaları bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdir olmışdır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

355

Niğbolı cânibinde ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Mehemmed *dâme ikbâlühûya* ve Niğbolı mütesellimine hüküm ki:

Bundan akdem Niğbolı kal‘âsına bi-hasebi’l-iktizâ tahrîr olınan üç yüz nefer müstahfız ve gönüllüyân ve topcıyân ve ‘azebân neferâtının hâlâ kal‘â-i mezbûrede iktizâsı olmamağla bi-‘inâyeti’llâhi te‘âlâ küffâr-ı hâksârdan nez‘ u tahlîs olınan Vidin kal‘âsı muhâfazası hizmetinde olmak üzere zikr olınan üç yüz nefer dizdâr ağaları ve zâbidleriyle Vidin kal‘âsına nakl ve irsâl itdirmeyüp ba‘de’l-yevm kal‘â-i merkûme muhâfazası hizmetinde olmalarıçün mâliye tarafından emr-i şerîfim virilmeğle mûcibince ‘amel olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

[92]

356

Niğbolı Beği Mahmûd *dâme ikbâlühû* ve müteferrika Mehemmed ve Câtra-zâde Mustafâ ve Niğbolı mütesellimine hüküm ki:

Halefü’s-selâtînü’l-‘izâm Kâlgây Sultân *dâme ‘ulüvvuhû* ile ‘asâkir-i Tatar’un Niğbolı tarafına ‘ubûrları için ol tarafdın imdâd olınan at kayıkları ve sefâin-i sâireden mâliyeden virilen emr-i şerîfim mûcibince navlları ile yirmi beş kıt’a sefîne dutulup Tökeli Kral’un kayıklarıyla cümlesi elli kayık olmak üzere hâzır ve âmâde itdirildükden sonra tahammülleri var ise zahâirden ve Niğbolı’da mevcûd olan mühimmâtdan tahmîl ve tahammülleri yoğise nehy olmak üzere elli ‘adet kayığı inşâ’a’llâhü te‘âlâ ‘icâleten Vidin’e irsâl ve îsâl eyleyüp bir dürlü ‘övr ve bahâne ve ‘avk ve te’hîrden ihtirâz eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene [1] 101

357

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldır ki:

Niş havâlîsinde vâki' Kır[ye]çemâd-ı Kebîr ve Kıryeçemâd-ı Sağîr ve Bertob ve Oksanlıca ve Döşnik ve Konina ve Revâne Dobra ve Barış ve Dukat nâm karyeler ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp mezbûrlar zimmet kabûl idüp istîmân itmeleriyle nefslerine ve ehl ü 'iyâllerine ta'arruz olunmamak bâbında 'inâyet ricâ eylemeğle emân virilmeğın. Buyurdum ki: Zikr olınan dokuz pâre karyenün ahâlîsi zimmet kabûl idüp istîmân itmeleriyle kemâ fi'l-evvel karyelerine varup sâkin olup kendü hâllerinde sâkin oldıkca nefslerine ve ehl ü 'iyâl ve emvâllerine min-ba'd bir ferd dahl ve ta'arruz eylemeye. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Evâil-i Z Sene [1] 101

358

Kefe Beğlerbeğisi Murtezâ ve Kefe kadîsına ve iskele emînlerine hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Ordu-yı hümâyûnuma mektûb ve Kefe ve Taman adasının 'ulemâ ve sulehâ ve sâir ahâlîsi mahzar gönderüp harbî Abaza tüccârından Mehemed 'Alî ve Hâcî Hüseyin ve İslâm ve İbrâhîm ve dîger Hüseyin nâm kimesneler bin doksan dokuz senesinde kefevî Küçük Hâmid sefînesiyle ticâretile Çerkes'den gelürken fuzûlî on iki esîrimizi alup ve tüccârdan beş nefer kimesneyi kal'â-bend eyledi diyü, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Senden iştikâ itmeleriyle şer'le görölüp ihkâk-ı Hakk olınmak için emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla keyfîyyet-i ahvâl teftîş ve tafahhus olındıkda iki sene mukaddem yalı Abazasından, Azyo ve Godoş nâm mahallün ba'zı eşkiyâsın haceda ta'bîr olunur kayıklarile Taman ve Kızıldaş nâm kal'âlar kurbinde Kefe sefînelerinden bir sefînenün tahmînen yirmi kiselük emvâlini ahz u gasb ve sekiz nefer müselmânı esîr idüp kendü memleketlerine getürdüklerinden ma'dâ sâir senelerde dahî ol etrâfî îsâl-i hasâretten hâlî olmayup şekâvet üzere gezerler iken ba'zıları bir tarîkile ahz olunup şer'-i şerîfe ihzâr olındıkda kimi eyledükleri fazâhatlara mu'terif olup kimisinün dahî şer'an üzerlerine sâbit olup gasb eyledükleri eşyâyı virmek üzere rehn nâmıyla beş nefer kimesnelerin bırağup gitdüklerinden sonra def'-i töhmet kasdı ile vech-i meşrûh üzere şirrete sülûk idüp evvel esîr olan kimesnelerin ve gasb eyledükleri eşyânun sâhibleri ta'cîz eyledüklerin bildirüp ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâsın mahzar eyledükleri ecilden. [İmdi:]

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve kadî-i mezbûr ve iskele emînlerisiz. Mezkûrlar ehl-i harb olmağla min-ba'd memleketlerine dâr-ı İslâm'dan bir tarîkile eslihâ ve âlât-ı harb makûlesi nakl itdirilmeyüp men' olına ve müslimînden nehb ü gâret eyledükleri emvâli dahî ashâbına redd idüp bi't-temâm virmezler ise ba'de'l-yevm sâir vücûha intifâ'dan dahî bir vechile dâr-ı İslâm'dan mezkûrlar intifâ' itdirilmeyüp intifâ' idecek bir şey kendülere getirilmemek bâbında yazılmışdır.

Evâil-i Z Sene[1] 101

359

Rum-ili beğlerbeği pâyesine mutasarrıf olan Bahâdır Paşa *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Niş kal'âsından emânıyla çıkan Nemçe ve Macar ve Hırvat keferesini emîn ve sâlim me'menlerine îsâliçün sen me'mûr olmuşsındır.

İmdi:

Halefü's-selâtinü'l-'izâm Kâlgây Sultân *dâme 'ulüvvuhûnun* tüfenkci sekbânlarından yanuna kifâyet mikdârı sekbân alup mezbûrları 'asâkir-i İslâm ta'arruzından hıfz u hırâset iderek 'asâkirün ta'arruzundan emîn olacak mahalle değın bi'n-nefs kendün götürüp andan ayru yanlarına iki bayrak sekbân ta'yîn idüp emîn oldukları me'menlerine değın ma'an gidüp esnâ-i tarîkda bir vechile rencîde ve remîde itdirilmemek için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Za Sene [1] 101

[93]

360

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldır ki:

İsfirlik kal'âsında Nemçe ve Macar ve Hırvat eşkıyâsını virmek şartıyla istîmân idüp zimmet kabûl itmeleriyle içlerinde olan Nemçe ve Macar ve Hırvat eşkıyâsını dutup teslîm ve kendüleri zimmet kabûl eylemek üzere ahd u emân virile. Şöyle bileler.

Fî Evâil-i Z Sene 1101

361

Sâbıkan Sofya muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ordu-yı hümâyûnum tarafından levend ve erâzi makûlesinden esnâ-yı tarîkda bilâ-fermân firâr tarîkıyle girüye 'avdet ider bulunur ise girü ordu-yı hümâyûnum tarafına rücû' itdirmeyesin, girüye rücû' [ve] imtinâ' iderler ise emân

virneyüp dutup hakkında gelmen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene 1101

362

Şehirköy muhâfazasında [olan] ‘Abdulkadir Paşa’ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Şehirköyü’nün memerr ü ma‘berlerin leyl ü nehâr gereği gibi bekledüp bilâ-fermân ‘ubûr ider bulunursa mürûr itdirmeyüp girü ordu-yı hümâyûnum tarafına rücû‘ itdiresin. İmtinâ‘ ider ise dutup habs idüp ordu-yı hümâyûnuma i‘lâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır. Şöyle ki, mahall-i merkûmda bir neferün bilâ-fermân mürûr eyledüğü istimâ‘ olunur ise sonra cevâba kadir olamazsın. Senün müsâmaha ve ‘adem-i takayyüdüne haml olunup mes’ûl olman mukarrerdir. Ana göre mülâhaza idüp leyl ü nehâr muhâfazası husûsında bezl-i iktidâr eyleyüp sâdır olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ımın mazmûn-ı münîfi ile ‘âmil olasız diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene 1101

Bir sûreti Drağman muhâfazasında olan Mevlüd Paşa’ya [yazılmışdır].

Bir sûreti dahî Leskofca muhâfazasında olan İbrâhîm *dâme ikbâlühûya* [yazılmışdır].

363

Kırıkkilise sancağı ilhâkıyla Karaman Beğlerbeğisi olan Ebû Bekr Paşa’ya hüküm ki:

Sâbıkan Karaman vâlîsi olup ol tarafda ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Tursun Mehmed Paşa Vidin kal‘âsinun nez‘ u tahlîsına me‘mûr olmağla defe‘âtiyle emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken bu vakte değin muhâsaraya mübâşeret itmeyüp ‘acz ve tekâsüli zâhir olmağın ref‘ ve yerine emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Adana Beğlerbeğisi Mehmed *dâme ikbâlühû* baş ve buğ nasb ve ta‘yîn ve inşâ‘a’llâhü te‘âlâ varup Vidin kal‘âsını muhâsara idüp eydî-i düşmandan nez‘ ve tahlîsa me‘mûr olmağın. Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen dahî kemâ-fi’l-evvel ma‘an ta‘yîn olunmuşındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kapun halkı ve eyâletün ‘askeriyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanuna varup ma‘kûl ve münâsib gördüğü üzere hareket ve be-lütfu’llâhî te‘âlâ kal‘â-i merkûmenün eydî-i a‘dâdan nez‘ ve tahlîsına baş ve can ile bezl-i kudret eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene 1101

364

Sâir rüesâ-yı ‘askere dahî mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi üzerinde baş ve buğ bilüp kal‘â-i merkûmenün nez‘ ve tahlîsında ve sâir hidemât-ı ‘aliyyemde re’y-i savâb-dîdî üzere bezl-i kudret idüp emrine ‘adem-i imtisâlden taharrüz ve ictinâb eylesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za Sene 1101

[94]

365

Sâbıkan Karaman Vâlîsi olan Vezîr Mehmed Paşa’ya hüküm ki:

Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Adana Beğlerbeğisi Mehmed *dâme ikbâlühû* ol tarafda olan ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ nasb ve ta’yîn olup Vidin kal‘âsınun bi-‘avni’llâhi te‘âlâ nez‘ u tahlîsına me’mûr olmağla sen, kapun halkı ile Niğbolı muhâfazasına ta’yîn olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi ancak kapun halkı ile kalkup Niğbolı’ya varup ‘asâkir-i İslâm’un ‘akablarınca pey-ender-pey zahâir ve sâir levâzım ve mühimmâtların irsâl ve îsâl eylemen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdir olmuşdır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir Za Sene 1011

366

Etrepolı muhâfazasında Voynukbeği Mehmed ve bostancı ustalarından ‘Osmân Usta’ya hüküm ki:

Bi-‘avni’llâhi te‘âlâ Niş ve Vidin kal‘âları eydî-i a‘dâ-yı liyâmdan nez‘ ve tahlîs olup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ba‘de’l-yevm mahall-i merkûm muhâfazaya muhtâc olmamağla emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Vidin tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Mehmed *dâme ikbâlühû*nun yanına me’mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi sen ki mîr-i merkûmsın. Sen ki ma‘an me’mûr olan Vidin çeribaşları neferâtıyla ve sen ki ‘Osmân Usta’sın. Yanunda olan beş yüz nefer nefîr-i ‘âmm ‘askerini bi’t-temâm kaldurup ve yanunuza alup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bir gün ve bir sâ‘at mukaddem mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün yanına varup re’y-i savâb-dîdî üzere sebîl-i dîn-i mübînde vâki‘ olan hidemât-ı ‘aliyyemde her biriniz bezl ve sa’y ve iktidâr eylemeniz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

367

[ ] kadfısına hüküm ki:

Zu‘amâdan Ahmed *zîde kadruhû* ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp Paşa sancağında Alacahisâr nâhiyesinde Losamiç nâm karye ve gayrıdan mutasarrıf olduğu ze‘âmeti karyelerinün perâkende olan ahâlîsi istîmân eylemeleriyle karyelerine gelüp kendü hâllerinde sâkin olup hilâf-ı şer‘-i şerîf rencîde ve remîde olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden kurâ-yı mezbûre ahâlîsi istîmân eylemeleriyle emân virilüp karyelerine gelüp sâkin olmaları bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

368

Vidin tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Mehmed *dâme [ikbâlühûya]* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Halefû’s-selâtînü’l-‘izâm Kâlgây Sultân *dâme ‘ulüvvuhûnun* Niğbolı tarafına ‘ubûrlariçün imdâd olınan kayıklardan Tökeli Kral’un kayıklarıyla ma‘an yukaruya tesyîri fermânım olan bi’l-cümle elli kıt‘a kayık Tuna Kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlühû* Vidin’de iken gelüp ayrılır ise, donanma ile yukaruya irsâl eyleyüp ve mukaddem Niğbolı’dan Vidin tarafına nakl olınan toplar ve tophâne ve cebehâne mühimmâtı Vidin’e ba‘de’l-yevm İsakcı ve Ruscuk ve Niğbolı taraflarından gelüp irişecek mühimmât ve zahâir seffinelerinün dahî yukaruya tesyîri ehemm ü elzem olmağla nakli husûsında iktizâsına göre ihtimâm eylemek üzere Tuna kapudanı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tenbîh-i hümâyûnum olmağla Vidin’de eydî-i a‘dâdan nez‘ olınan kebîr humbara havanları kaç kıt‘a ise bi’l-cümle çaplarına muvâfık olan humbaralarile kaldurup hâlâ Vidin’de mevcûd olan mühimmât seffinelerine tahmîl ve üzerlerine âdemler ta‘yîn idüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün meksine bâ‘is olmaz ise hâliyâ Porostoykolarile Vidin’de hâzır ve âmâde olan mühimmât ve zahâir seffinelerini kapudan-ı mûmâileyh ile ma‘an irsâl eylesin. Donanma ile ma‘an irsâli mümkün olmayup sâbıkan Tuna kapudanı olan ‘Alî *dâme ikbâlühû* birkaç kıt‘a firkate ile kalkup gerek hâliyâ Vidin’de mevcûd olan ve gerek İsakcı ve Ruscuk ve Niğbolı taraflarından gelecek mühimmât ve zahâir seffineleri gelüp irişmedikce şeben-fe-şeben emîn ve sâlim donanma seffinelerinün mütevakkıf olacakları mahalle îsâli istisvâb olunur ise sen dahî tarafundan mukaddem ve kâr-güzâr âdemler ta‘yîn ve inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bir sâ‘at mukaddem tesyîri için tenbîh ve te’kîd eylemeyüp bundan akdem emr-i şerîfimle Niğbolı’dan ref‘ olunup ba‘de’l-yevm Vidin kal‘âsı muhâfazasında olmak üzere ta‘yîn olınan üç yüz nefer müstahfızân ve gönüllüyân

ve ‘azebân neferâtını ve Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Vidin muhâfazasına me’mûr olan üç odalı ağaları tarafından virilen mührlü mektûb mûcibince kal‘â-i merkûme muhâfazasiçün alıkoyup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ kat‘â te’hîr ve tevakkuf eylemeyüp piyâde ve süvâri senünle ma‘an me’mûr olan ‘asâkir-i mansûremi yanuna alup [ ] tarafına doğru teveccüh ve ‘azîmet eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

[95]

369

Tuna Kapudanı olan Hüseyin *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Bi’l-cümle donanma sefîneleriyle kalkup küffâr-ı hâksârın İrşova semtine cisr-i bend eylediği tarafa doğru gidüp bir münâsib mahalde ‘asâkir-i nusret-i meâsirime müterakkıb olman için mukaddemâ sana emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşidi. Henüz hareket eylemedün ise senün bir sâ‘at mukaddem mahall-i me’mûrda bulunman ehemm ü elzem olmağla bundan akdem Niğbolı’dan Vidin’e tesyîri fermânım olan elli kıt‘a at kayıklarını dahî sen anda iken gelüp irişür ise ma‘an alup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ mahall-i me’mûre ‘azîmet eyleyesin. Ve Niğbolı tarafından mukaddemâ Vidin’e nakl olunan toplar ve tophâne ve cebehâne mühimmâtı ve sâir zahâir ve bundan sonra Niğbolı ve İsakcı ve Ruscuk taraflarından gelüp irişecek mühimmât ve zahâir sefînelerinin dahî senün ‘asâkir-i İslâm’a mütevakkıf olacağı mahalle emîn ve sâlim nakli muktazî olmağın makarlarında havf olacak bir hâlet melhûz ise zikr olunan mühimmât ve zahâir sefînelerini önüne katup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ emîn ve sâlim yukarıya îsâl eylemek üzere sâbikan Tuna kapudanı ‘Alî *dâme ikbâlühûnun* birkaç kıt‘a firkate ile ta’yîn olunması mıdır, yohsa hâliyâ Vidin’de mevcûd olanları donanma sefîneleriyle ma‘an kaldırıp kendün tesyîr eyleyüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ‘Alî *dâme ikbâlühû* girüden gelüp irişecek zahâir geldükce şeben-fe-şeben selâmet ile yukarı ulaştırmak üzere ta’yîn olunması mı istisvâb olunur? Hâsılı senün meksüne bâ‘is olmayup ve zikr olunan mühimmât ve zahâir sefînelerinin dahî bir gün mukaddem sâlimen mahall-i me’mûre nakli her ne tarîkile mümkün ise ma‘kûl ve münâsib gördüğün vech üzere hareket ve bu bâbda gereği gibi bezl ve sa‘y ve kudret eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

370

Sofya monlasına ve mütesellimine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Tüccâr tâifesinin 'asâkir-i İslâm için etrâfdan getürdükleri şa'îr ve sâir zahâiri Sofya'da ba'zı kimesneler alup idhâr ve ihtikâr itmeleriyle ordu-yı hümayûnumda 'asâkir-i mansûremün müzâyakalarına bâ'is olmağla husûs-ı merkûm sizün 'adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâmahanuza haml olunmuşdır. İmdi:

Siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mütesellim ve a'yân-ı vilâyet ve sâir [iş] erlerisiz. Emr-i şerîfim vardığı gibi mazmûn-ı münîfini i'lâm ve işâ'at ve mezbûrları vech-i meşrûh üzere idhâr ve ihtikârdan men' idüp tüccâr tâifesinin getürdükleri zahâiri ordu-yı hümayûnuma getirüp kendüleri furuht eylemek üzere irsâl ve ol tarafda furuht murâd idenlere dahî mûmâna'at olunmayup ancak muhtekirlere virilmekten men' idüp ordu-yı hümayûn tarafından giden zahîrecilere satdırup bu bâbda bir ferde müsâmaha ve himâyeden be-gayet ihtirâz eylemenüz bâbında diyü hüküm ki.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

371

Sâbıkan Tuna Kapudanı 'Alî *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Tuna kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlihû* Niğbolı'dan gelecek elli kıt'a kayıkları alup ve mümkün ise Perestoykolarile Vidin'de hâzır olan zahâir ve mühimmât sefînelerini dahî ma'an yukarıya tesyîr eyleyüp girüden gelecek zahâir ve mühimmât sefîneleri geldükce şeben-fe-şeben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhün donanma sefîneleriyle mütevakkıf olacağı mahalle emîn ve sâlim îsâl için birkaç kıt'a firkate ile seni alıkomak üzere bundan akdem emr-i şerîfim gönderüp tenbîh-i hümayûnum olmuşıdı. Mîr-i mîrân-ı mûmâ-[ileyh] şimdiye değin inşâ'a'llâhü te'âlâ me'mûr olduğu tarafa 'azîmet eylemişdir. İnşâ'a'llâhü te'âlâ ordu-yı hümayûn nusret-makrûnım dahî Niş havâlîsinden ilerüye 'azîmet üzere olup hâliyâ Vidin'de mevcûd olup ve girüden irişecek zahâir ve mühimmât sefînelerinin kemâl-i sür'at ile donanma sefînelerinin akabince irsâl ve sâlimen îsâli ehemmi umûrdan olmağla husûsı merkûm senün 'uhdene havâle olunup müstakillen bu maslahat için me'mûr olmuşındır. İmdi:

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi itmâm-ı hizmet için teshîr-i sür'at-i ihtimâm eyleyüp zikr olunan at kayıkları ve donanma sefînelerine irişüp ma'an tesyîr olunmuş ise fihâ ve illâ sonradan gelüp irişür ise mu'accilen yukarıya irsâl muktazîdir. Anun ve hâliyâ Vidin'de perostoykolar ile hâzır ve âmâde olan zahâir ve mühimmât sefînelerini perostoykoları olmayanların mübâşirleri ma'rifetiyle perostoykolarını dutdırup bi-'avnihî

te‘âlâ sâlimen mahall-i me‘mûre îsâli ne tarîk ile mümkün ise ‘icâleten tesyîr ve donanmanın mütevakıf olacağı mahalle îsâl ve girüden gelecek zahâir ve mühimmât sefînelerinin dahî nakli senden matlûb olmağla âdemler ta‘yîn idüp anları dahî girüden sürdürüp getürdüp cümlesini bir gün evvel mahallinde mevcûd eylemeğe bezl-i mechûd eyleyüp ‘asâkir-i mansûremün mahall-i me‘mûre vürûdında zahâir ve mühimmât sefînelerine intizâr ile tazyîka evkât ve zarûret ve muzâyakaya bâ‘is olmakdan be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

[96]

372

Vidin tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş ve buğ olan Mehmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

İnşâ‘a’llâhü te‘âlâ ordu-yı hümâyûn nusret-makrûnım Niş havâlîsinden ilerüye ‘azîmet üzere olup mukaddemâ tenbîh-i hümâyûnum olduğu üzere senün bir gün ve bir sâ‘at mukaddem i‘zâm tarafında bulunman ehemmiyet elzem olmağla. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Henüz yeründen hareket eylemedün ise bundan akdem fermânım olduğu vech üzere hâliyâ Vidin’de perostoykolarile hâzır ve âmâde olan zahâir ve mühimmât sefînelerini ve yukarıya tesyîr olacak elli kıt‘a at kayıkları Niğbolı’dan gelüp irişmiş ise anları dahî emîrî’l-ümerâi’l-kirâm Tuna kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlühûn*ün yanına koşup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ ordu-yı hümâyûnumun mahall-i me‘mûre vusûlünden mukaddem ‘alâ eyy-i hâlin mu‘accelen tesyîr ve mahall-i me‘mûre îsâl ve girüden gelecekleri dahî varup karşılayup perostoykolarile yoldan hâzır buldıkların yukarı tesyîr ve hâzır olmayanların mübâşirleri ma‘rifetleriyle perostoykolarını dutdırup ve sür‘at ve şitâb ile sürüp getürüp sâbıkan Tuna kapudanı ‘Alî *dâme ikbâlühû* ile şeben-feşeben bi-‘avni’llâhi te‘âlâ sâlimen donanma sefînelerinin mütevakıf olacakları mahalle îsâl için mukaddem ve kâr-güzâr âdemler ta‘yîn ve Vidin muhafazasına me‘mûr olan odaları Niğbolı’dan ref‘ olunan neferâtı Vidin kal‘âsında alıkoyup senünle ma‘an me‘mûr olan piyâde ve süvâri sâir ‘asâkir-i mansûremi alup kat‘â bir yerde meks ü ârâm eylemeyüp bundan akdem sâdir olan emr-i şerîfimde tenbîh ve te‘kîd olduğu vech üzere bir gün ve bir sâ‘at mukaddem i‘zâm tarafında bulunmağa kemâ-yen-bağî takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 100

373

Tuna Kapudanı olan Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ ordu-yı hümâyûn nusret-makrûnım Niş havâlisinden ilerüye 'azîmet üzere olup henüz yeründen hareket eylemedün ise bir gün evvel mahall-i me'mûrda bulunman muktazî olmağla. Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Bundan [akdem] fermânım olduğu vech üzere hâliyâ perostoykolarile Vidin'de hâzır ve âmâde olan zahâir ve mühimmat sefînelerini ve Niğbolı'dan gelecek at kayıkları gelüp irişmiş ise anları dahî alup kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp kemâl-i sür'at ve şitâb ile me'mûr olduğın mahalle tesyîr ve irsâl ve girüden gelecek zahâir ve mühimmât sefînelerini dahî geldükce şeben-fe-şeben tarafına sâlîmen îsâl için emîrû'l-ümerâi'l-kirâm sâbıkan Tuna kapudanı 'Alî *dâme ikbâlühû*yı birkaç kıt'a firkate ile ta'yîn idüp hâsılı selâmet üzere tesyîri ne tarîkile mümkün ise tedârikün görüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe dahî ana göre tenbîh idüp ordu-yı hümâyûnumun inşâ'a'llâhü te'âlâ mahall-i me'mûre vürûdlarında zahâir ve mühimmât sefînelerine terakkub ve intizâr ile tazyîka vakt ve zarûret ve müzâyakaya müeddî olunur keyfiyyet zuhûrından be-gayet taharrüz ve ictinâb idüp bu bâbda her vechile bezl ve sa'y ve iktidâr eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z Sene [1] 101

374

Tuna Kapudanı Hüseyin *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûn nusret-makrûnım bi'l-cümle 'asâkir-i nusret-i âsâr ve 'umûmen leşker-i Tatar-ı şecâ'at-şi'âr ile şehir-i zi'l-hicce'il-şerîfenün yirmi birinci isneyn günü Semendire kal'âsı havâlisine nüzûl idüp bu kadar 'asâkir-i mevkûtenün meks ü ârâmı ve bi-'avnihi te'âlâ musammem olan maslahatun husûlî ve karşı yakaya geçirilecek 'askerün ve zahâir ve cebehâne sefînelerinin bu tarafa vusûline mevkûf olup lâkin İrşova'da olan melâ'în sedd-i râh olmak zu'mıyla henüz yerlerinde olduğu mesmû'-ı hümâyûnum olup anlar mahall-i merkûmda oldıkca sefâin-i mezkûrenün yukarıya tesyîri mümteni' olmağla bir sâ'at mukaddem def' ü ref'leri ehemmi ü elzem olmağın. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi donanma sefînelerinden taşra 'asâkir ihrâc ve İrşova'da olan mehâzilün inşâ'a'llâhü te'âlâ def'ine ihtimâm eylesin. Şöyle ki, dahî ziyâde 'askere muhtâc olunur ise emîrû'l-ümerâi'l-kirâm baş ve buğ olan Mehmed *dâme ikbâlühû* ile haberleşüp yanında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden iktizâsına göre birkaç oda yeniçeri ve mühimmâtdan dahî her ne iktizâ ider ise karşıya geçirüp gerek İrşova ve gerek yukarıya doğru donanma ve

cebehâne ve zahâir sefînelerinin mürûrına mâni‘ olacak gavâilün bir gün ve bir sâ‘at mukaddem indifâ‘ına bezl ve sa‘y ve kudret ve Semendire’ye doğru gelüp irişmeğe sarf-ı mikned eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

375

Filibe kadîsına hüküm ki:

Çirmen sancağı pâyesiyle Kapulu ve Kız Derbendleri muhâfazasına me‘mûr olan Şâhin *dâme kadruhû* ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl gönderüp Filibe’nün a‘yânı üç yüz nefer piyâde tüfenk-endâz virmek üzere zikr olunan derbendlerin muhâfazası hizmetine mûmâ-ileyhün ta‘yîn olunmasın iltimâs eylemişler iken ancak yüz nefer irsâl ve ta‘ahhüdleri mertebesin virmedüklerinden gayrı gönderdükleri piyâde dahî firâr itmek üzere olduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin zikr olunan derbendlerden haydûd eşkiyâsı mazarratın def‘ eylemeğe kifâyet idecek kadar piyâde tüfenk-endâz vireler. Ta‘allül iderler ise Filibe’nün a‘yânı kendüleri hizmet-i merkûmede bulunmaları bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

[97]

376

Alasonya kadîsına hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi‘ Melbân-ı Büzürg nâm karye ahâlîsi meclis-i şer‘-i şerîfe varup bundan akdem Yenişehir’den Selânik’e giden yol üzerinde haydûd eşkiyâsı zuhûr eylemeğe karye-i mezbûrede dahî cem‘iyyetleri vardır diyü emr-i şerîfimle karye-i mezbûr uruldukda itâ‘at idüp emân virilen teba‘iyyesi kendi hâllerinde olup hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye ta‘addîleri yoğiken Blatumna ve Serfice ve Karaferye kazâlarının pandırları mücerred celeb-mâl için siz karye-i mezbûre re‘âyâsındansınız diyü ba‘zıların katl ve ehl ü ‘iyâllerin esîr ve tahvîf eyledüklerin ve mezbûrlar kendi hâllerinde olmadıkların bî-garâz kimesneler ihbâr itmeleriyle karyelerinde sâkin olmalarına mûmâna‘at olunmayup vech-i meşrûh üzere olan ta‘addîleri men‘ ü def‘ olunmak ricâsına ‘arz eyledüğün ecilden. **[İmdi:]**

Şer‘an üzerlerine hak sâbit olmadıkca bir şey ile mütâlebe olunmayup rencîde olunmamak emrim olmuştır diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

377

Adana beğlerbeğisi olup baş ve buğ olan Mehmed *dâme ikbâlihûya* hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûn sa‘âdet-makrûnım bi’l-cümle ‘asâkir-i nusret-i âsâr ve ‘umûmen leşker-i Tatar şecâ‘at-şi‘âr ile zi’l-hiccenün yirmi birinci günü Semendire kal‘âsı havâlîsinde nüzûl idüp bu kadar ‘asâkir-i mevkûtenün mahall-i merkûmda meks ü ârâmı ve musammem olan emrün bi-‘avnihî te‘âlâ husûlî ve karşı yakaya geçirilecek ‘askerün ‘ubûrı donanma ve zahâir ve mühimmât sefînelerinin bu tarafa vusûline tevakkuf olup hâlâ İrşova’da olan mehâzilün ve sâir Tuna’nun tarafeyninde sefâyinün mürûrına mâni‘ ve ‘âyik olan gavâilün indifâ‘ına ihtimâm mühimm olmağla donanma sefînelerinde olan ‘asâkirden vefâ itmez ise senün yanunda olan Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden dahî karşı yakaya birkaç oda geçirüp ve mühimmâtdan her ne iktizâ ider ise alup İrşova’da olan mehâzilün kal‘ u kam‘ına ihtimâm ve sefâin-i merkûmeyi bir gün mukaddem Semendire tarafına tesyîr eylemek üzere emîrü’l-ümerâi’l-kirâm Tuna kapudanı olan [ ] *dâme ikbâlihûya* emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşüp kaç oda yeniçeri iktizâ ider ise ta‘ yîn ve sen dahî vech-i meşrûh üzere Tuna’nun tarafeynine sefâin-i mezkûrenün mürûrına mâni‘ ve ‘âyik olacak melâ‘in-i dûzah-külliyetün kal‘ u kam‘ına ikdâm idüp nehr-i Morova’nun Pojerefça kurbinde olan ma‘berinden berü tarafa ‘ubûr ve bir gün evvel Semendire sahrâsında gelüp mu-‘asker-i nusret-i eserime munzamm olman bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

378

Ordu-yı hümâyûnumdan Edirne’ye varınca Tuna’nun sağ tarafında vâki‘ olan Plevne ve Rahova ve İvrace ve Tırnovi ve Zıştovi ve Hezârgrad ve Şumnı ve Eskicum‘a ve ‘Osmân pazarı ve Selvi ve Zârâ-yı ‘Atîk ve Cedîd ve İslimye ve Karîn-âbâd ve Yanbolı ve Kızılağaç ve Aydos ve ol havâlîde vâki‘ olan kadîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ mütesellimler ve evkâf ve havâss ve voyvodaları ve kurâ zâbidleri ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûnumda olan tavâif-i ‘asâkirden ve Tatar ‘askerinden ba‘zıları bilâ-izn firâr tarîkiyle girüye ‘avdet eyledükleri mesmû‘-ı hümâyûnum olmağla ordu-yı hümâyûnumdan Kâlgây Sultân tarafından bu husûs için âdemler ta‘yîn olunmağın siz dahî her biriniz taht-ı kazânuzda olan memerr ü ma‘berlerin beklendirmesine me‘mûr olmuşsuzdur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim her kangınızun taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise sicllâta sebt eyledükden sonra cümленüz ittifâk ile kazânuzun memerr ü ma‘berlerin bekledüp bilâ-izn bir ferdi geçirtmeyüp gereği gibi hıfz u hırâset eylesin. Memnû‘ olmayup tavâif-i ‘asâkiriyyeden ve Tatar ‘asâkirinden o makûle bilâ-izn firâr tarîkıyle girüye ‘avdet idenleri ahz u habs eyleyüp ordu-yı hümâyûnumdan ve sultân-ı müşârun-ileyh tarafından ta‘yîn olınan âdemler ma‘rifetiyle müstahak oldukları cezâlarını tertîb eyleyüp ve bir ferdün bilâ-izn taht-ı kazânuzdan ‘avdetine müsâ‘ade olınmakdan be-gayet ihtirâz eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

379

[ ] kadîsına hüküm ki:

Ahışha kadîsı Mevlânâ Hüseyin *zîde fazluhû* ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp Ahışha sâkinlerinden Kara Yusuf nâm kimesne yeniçerilik iddi‘âsında olup me‘mûr olduğu sefer-i hümâyûnuma gelmedüğünden ma‘dâ kendi hâlinde olmayup ve bu, vilâyet mesâlihi için Âsitâne tarafına geldükde yerine oğlu Mustafâ’yı nâib nasb eylemeğin mezbûr Kara Yusuf mezbûre niyâbet itdirmeyüp gelüp mahkemeyi zabt idüp küllî gadr ve ta‘addî eyledüğünü bildirüp ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğin mezbûr Kara Yusuf min-ba‘d ol vilâyetde kadî ve nâib olmayup ve il mesâlihine karışmayup kendi hâlinde olmak üzere tenbîh olına. Mütenebbih olmaz ise keyfiyyet-i hâli der-i devlet medârıma ‘arz olınmak emrim olmuştır diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

380

Haleb kadîsına ve mütesellimine hüküm ki:

Sâbıkan başdefterdârım olan Yusuf *zîde mecduhû* ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp bin yüz bir senesine mahsûb olmak üzere seksen bin guruşa Haleb mütesellimliği bunun ‘uhdesinde olmağla tarafından Halîl nâm kimesneye sipâriş idüp lâkin mezbûr Halîl bu ana değin ancak otuz bin guruş göndermeğle mezbûr Halîl ve kethudâsı Aydın mahallinde şer‘le tefîş ve tefahhus olunup zimmelerinde zuhûr iden her ne ise vekîli [ ] *zîde kadruhûya* teslim olunmadıkca itlâk olınmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olınmak için hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

[98]

381

İstanbul ve Kuds-i şerîf monlalarına hüküm ki:

Cebel-i Tûr-ı Sînâ'da vâki' deyrün râhibleri ordu-yı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüp deyr-i merkûmda kadîmden Hazret-i 'Amr ibn-i 'Âs zemânından berü ruhbân tâifesi sâkin olup dâhilinde olan Mescîd-i Şerîf'de dahî ehl-i İslâm gelüp edâ-yı ferâiz idüp mescîd-i merkûmun mefrûşât ve kanâdîl-i ma'mûr ve fûrûzân şe'âir-i İslâmiyye edâ olunup bunlar etrâf [ve] eknâfdan diyâr-ı Rûm ve sâir memâlikde sâkin millet-i nasârâdan cem'-i sadakât idüp mahall-i merkûmda müsâferet tarîki üzere mürûr iden müslimîn ve 'urbân ve hüccâc-ı zevil-ibtihâcî it'âm idüp ve mahall-i merkûme mütehavvif ve arz-ı münkatı' olup 'umrânına bu tarîk ile bâ'is iken Kuds-i şerîf ve İstanbul patrîkleri diyâr-ı Rûm'da olan millet-i nasârâyı deyr-i merkûm fukarâsına tasaddukdan men' ile zarûret-i mâl ve ma'îşetlerinin müzâyakalarına sebep olup bunlar dahî milel-i nasârânun tasaddukâtına münhasır olmalarıyla mahall-i merkûmda ikâmete mecâlleri kalmayup perâkende ve perîşan olmalarına bâ'is ve arz-ı merkûmun harâbına husûsen zikr deġirmenün mu'attal ve hâlî kalmasına bâdî oldukların bildirüp kadîmü'l-eyyâmdan bu ana gelince selâtîn-i İslâm'un takrîrleri ve yedlerinde olan fetevâ-yı şerîf ve evâmir-i 'aliyye mûcibince sadakâtlar kel-evvel câriyye olup Kuds-i şerîf ve İstanbul patrîkleri bî-vech mu'ârizadan men' ü def' ve millet-i nasârânun kadîmden ittifâk itdükleri sadakâtları kemâ-fi'l-evvel kat' itdirmemeleri bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden tasadduk-ı ehl-i zimmetün hakkında dahî tasaddukât-ı câizeden olup murâd eyledükleri yere sarf olunmasından men' olınmaları hilâf-ı 'akd-ı zimmet olmaġla patrîk-ı mezkûr ve gayrısı bir vechile mezbûrları deyr-i merkûm ruhbânlarına îsâr-ı tasaddukâtdan men' ve mu'ârıza eylememeleri için bundan akdem emr-i şerîfim virilmişiken ol tarafda piskopos olan râhib mücerred ta'cîz için zikr olunan tasaddukâtı hukûk ve rusûm ve 'avâid ta'bîr idüp râhibler kendüleri almayup tebdîl ve tagyîr eylemeyeler diyü hilâf-ı inhâ ile mukaddemâ mâliyeden emr alup ve hâlâ yine bir tarîkile tecdîd itdirüp şer'-i şerîfe muhâlif olmaġla. **İmdi:**

Vech-i meşrûh üzere mâliyeden virilen emrün mazmûnı ilka olunup mukaddemâ Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından virilen emr-i şerîfim mûcibince 'amel olınmak bâbında yazılmışdır.

382

Perestoyka dutmağa me'mûr olan Mehmed ve Çatrazâde Mustafâ ve mubâyâ'a mübâşiri yeğen Hüseyin ve sâbıkan Kamanıçe defterdârı Mustafâ ve Ruscuk sâkinlerinden Arslan *dâme mecdühüme* hüküm ki:

Âsitâne-yi Sa'âdetim tarafından sefâin ile gelen peksimed, sen ki yeğen Hüseyin ve sâbıkan Kamanıçe defterdârı Mustafâ'sın. Silistre iskelesine mübâşeretiniz ile nakl olunan dakîk ve Ruscıklı Arslan mübâşeretiyle tabhı fermânım olan on bin kantâr peksimed ve sâbıkan Edirne bostancıbaşı olan Vezîrim Hüseyin Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* makbûzından olup Tuna yalılarında vâki' iskelelerde sefînelerde hâzır bulunan ve zikr olunan iskelelerde der-ambâr olan hintanun dahî gemilere tahmîl ve ber-vech-i ta'cîl Vidin'e nakli için müte'addid evâmîr-i şerîfem irsâl olındıktan sonra sür'at üzere nakli ehemmi-umûrdan olmağla navl-ı sefîne ve ücret-i perestoykaların virüp mu'accelen tesyîr için hâssa-yı mezkûr Mehmed ve ba'dehû merkûm Çatrazâde Mustafâ ta'yîn olunup defe'âtiyle isti'câliçün evâmîr-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşidi. Cümlesi şimdiye değîn Vidin'de mevcûd olmak üzere melhûz iken hâlâ Vidin iskelesinden tafahhus olındıkda sefînelerde ancak bin kile mikdârı dakîk ve iki bin kantâr peksimed mevcûd bulunup bu bâbda cümleünüzün 'adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâmahası zâhir olup 'asâkir-i mansûremün zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olduğunuz ecilden eşedd-i 'ukûbete müstahak olmuşsızdır. **İmdi:**

Sâdır olan emr-i şerîfim size vardığı gibi cümleünüz me'mûr olduğunuz vech üzere zikr olunan iskelelerde mevcûd olan zahâirden cümleden evvel dakîki ba'dehû peksimedi andan sonra şa'îri sefînelere tahmîl ve mukaddemâ me'mûr olduğunuz üzere ve hâlâ mâliyeden virilen emr-i şerîfim mûcibince inşâ'a'llâhü te'âlâ kemâl-i sür'at ve şitâb ile Vidin'e tesyîre her biriniz baş ile can ile bezl ve sa'y ve kudret eyleyüp iskelelerde zahâirden bir kile zahîre alıkomayasız. Şöyle ki, bundan sonra der-'akab yoklandıkda zikr olunan zahâir Vidin'e nakl olunmamış bulunup nakl ve tesyîrinde tekrar musâmaha ve tekâsülünüz zâhir olursa bir vechile cürmünüz 'afv olunmayup 'asâkir-i İslâm'un zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olduğunuza binâen sâire mu'ceb-i 'ibret için eşedd-i 'ukûbetle hakkınızdan gelinür. Vebâlünüz boynınıza. Sonradan bilmedik dimeyesiz. Encâmını mülâhaza idüp ana göre hareket idesiz diyü hüküm yazılmışdır.

383

Bosna Vâlisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Hâlâ ordu-yı hümâyûn sa'âdet-makrûnım bi'l-cümle 'asâkir-i nusret-i âsâr ve 'umûmen leşker-i Tatar şecâ'at-şi'âr ile Semendire havâlîsine darb u hıyâm-ı nüzûl idüp halefû's-selâtînü'l-'izâm Kâlgây Sultân *dâme 'ulüvvuhû* dahî 'asâkir-i Tatar ile karşu[ya] geçirilmek üzere 'azîmet olunmağın sen dahî yanında olan 'asâkir-i mansûre ile berü câniblere gelmek üzere me'mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi inşâ'a'llâhü te'âlâ yanında olan 'asâkir-i mansûrem ile mu'accelen kalkup Sava nehrini kollayarak Böğürdelen'e doğru gelüp ordu-yı hümâyûnum bu cânibde iken sen dahî gelüp karîb mahalde müsâdifeye takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdir olmuşdır diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

384

Niş muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Şehirköy muhâfızı 'Abdülkadir Paşa'ya ve Drağman muhâfızı Mevlûd Paşa'ya ve Mûsâ Paşa palangasında olan Mûsâ Beğ'e hüküm ki:

Hâlâ ordu-yı hümâyûnumdan firâr tarîkıyle ba'zı sekbânun girüye 'avdet eyledükleri istimâ' olunmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhümâ ve mîr-i merkûmesin. Her birinüz muhâfazasına me'mûr olduğunuz mahallerün etrâf ve havâlîsinde vâki' memerr ve ma'berlerün gereği gibi beklendirmesine me'mûr olmuşsızdır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim her kangınıza varup vâsil olur ise mazmûn-ı münîfinden haberdâr olduğunuz gibi vech-i meşrûh üzere her birinüz muhâfazasına me'mûr olduğunuz mahallerün etrâf ve havâlîsinde vâki' olan memerr ü ma'berleri gereği gibi bekletdirüp o makûle 'avdet idenlerden kâinen-men-kân olına. 'İzn-i fermânı olmayanları ahz u habs idüp yedlerinde esîr bulunur ise esîrlerin yedlerinden nez' idüp bi-eyy-i vechin-kân bilâ-fermân girüye 'avdet itdirmeyüp bilâ-fermân bir ferdün bir tarîkle mürûrına müsâ'ade olmakdan be-gayet taharrüz ve ictinâb eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâil-i Z Sene [1] 101

[99]

385

Niş'den Belgrad'a varınca yol üzerinde ve etrâf ve havâlîsinde vâki' kurâ ahâlîsinden Sirem yakasına nakl eyleyen köy kocalarına ve papaslarına ve bi'l-cümle Sirem ahâlîsine hüküm ki:

Düşmanun istîlâ eylediği mahallerde vâki' kurâ ahâlîsinden ehl-i İslâm'a mütâba'at ve istîmân idenlerin ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâb ve emvâl u erzâklarına ta'arruz olmamak üzere emân virilüp ve emlâk ve arâzileri merhameten yine kendülere 'inâyet ü ihsânım olmağla kel-evvel yerlerinde [ve] yurdlarında iskân ve üzerlerine bekciler ta'yîn ve gereği gibi hıfz u hırâset ve himâyet u sıyânet olunup tarafınızdan dahî vech-i meşrûh üzere istîmân olduğu istimâ' olunmağın. **İmdi:**

İçlerinüzden ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp istîmân idenlerinüz emân virilmiştir. Buyurdum ki, minvâl-i muharrer üzere emân talebinde olanlarınız nehr-i Sava'yı berü tarafa kangı mahallinden 'ubûr murâd idersenüz o mahalde cümleünüz bir yere müctemi' olup ordu-yı hümâyûnuma i'lâm eyleyesiz ki Tatar 'askeri ve Çeteci tâifesi ol etrâfdan girüye çekilüp ve tarafınıza muhâfazacı 'asâkir ta'yîn ve irsâl olunup herkes yerlerinde [ve] yurdlarında ve Sofya'ya varınca murâd eyledükleri mahallerde iskân idüp kendüleri ve ehl ü 'iyâlleri ve emvâllerine bir vechile ta'arruz olunmayup himâyet u sıyânet olunurlar. Nehr-i Sava'yı bu tarafa geçüp mütâba'at idenlere bundan evvel olduğu gibi kendülerine cevri ü ta'addî olunmayup üzerlerinden mezâlim ref' olunur. Ana göre mülâhaza idüp emr-i şerîfimün mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olasız diyü yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

Bir sûreti nehr-i Tuna'nun verâsında olan Peçevo'ya vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

386

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldur ki:

Düşmanun istîlâ eylediği mahallerde vâki' kurâ ahâlîsinden ehl-i İslâm'a mutâba'at ve istîmân idenlerin ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâb ve emvâl ü erzâklarına ta'arruz olmamak üzere emân virilüp ve emlâk ve arâzileri merhameten yine kendülere 'inâyet ü ihsânım olmağla kel-evvel yerlerinde ve yurdlarında iskân ve üzerlerine bekciler ta'yîn olunup ve gereği gibi hıfz u hırâset ve himâyet u sıyânet olunmağla Morava yanında Pasanka Lokan'da müştemi' olan re'âyâ tarafından dahî vech-i meşrûh üzere istîmân olduğu istimâ' olunmağın ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp gelüp Semendire

kal'âsı etrâfında sâkin olurlar ise emân virilmiştir. Buyurdum ki, zikr olunan Pasanka Lokan'da müctemi' olan re'âyâ ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp gelüp Semendire kal'âsı etrâfında sâkin olurlar ise emân virilüp ve üzerlerine bekciler ta'yîn olup Tatar 'askeri ve Çeteci tâifesinden ve gayrıdan bir ferd ehl ü 'iyâl ve evlâd u ensâb ve emvâl u erzâklarına dahl ve ta'arruz eylemeye. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar [diyü yazılmışdır].

Evâhir-i Z Sene [1] 101

387

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldur ki:

Düşman istîlâ itdiği mahallerün ahâlîsinden zimmet kabûl idüp istîmân idenlere emân virilmeğin binâen-'alâ-zâlik Pojerefça adasına müştemî' olan re'âyâ dahî zikr olunan adadan çıkup kadîmi yerlerinde [ve] yurdlarında kendü hâllerinde sâkin olmak şartıyla zimmet kabûl idüp istîmân itmeleriyle vech-i meşrûh üzere emân virilmiştir. Buyurdum ki, zikr olunan adadan çıkup zimmet kabûl idüp çıkanların nefslerine ve mâllarına ta'arruz olunmayup kadîmi yerlerinde ve yurdlarında sâkin olup bir vechile rencîde ve remîde olunmayalar. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar [diyü yazılmışdır].

Evâhir-i Z Sene [1] 101

388

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldur ki:

Düşmanın istîlâ eylediği mahallerde vâki' kurâ ahâlîsinden ehl-i İslâm'a mütâba'at ve istîmân idenlerin ehl ü 'iyâl ve evlâd ü ensâb ve emvâl ü erzâklarına ta'arruz olunmamak üzere emân virilüp ve emlâk ve arâzîleri merhameten yine kendülere 'inâyet ü ihsânım olmağla kel-evvel yerlerinde [ve] yurdlarında iskân ve üzerlerine bekciler ta'yîn ve gereği gibi hıfz u hırâset ve himâyet ü sıyânet olunmağla Morava nehri kenârında vâki' Beçine'de müctemî' olan re'âyâ tarafından dahî vech-i meşrûh üzere istîmân olunduğı istimâ' olunmağın ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp ve içlerinde olan Nemçe ve Macar ve haydûd eşkıyâsını virüp ve re'âyâ olup gelüp Semendire kal'âsı etrâfına sâkin olurlar ise emân virilmiştir. Buyurdum ki, ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp ve içlerinde olan Nemçe ve Macar ve haydûd eşkıyâsını virüp re'âyâ olup gelüp Semendire kal'âsı etrâfında sâkin olurlar ise nüfûs ve emvâllerine ta'arruz olunmayup ve üzerlerine bekciler ta'yîn olup hıfz u hırâset ve himâyet ü sıyânet olunurlar. Şöyle ki, olurlar ise vebâlleri boyunlarına. Kendüleri katl ve ehl ü 'iyâl ve evlâdları esr ve sebî ve emvâlleri guzât-ı

muvaahhidîne nehb ü gâret itdirilür. Şöyle bileler, ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar [diyü yazılmışdır].

[ ]

[100]

389

Niş muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa’ya ve [ ] kadîsına hüküm ki:

Düşenbe kazâsı ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp kazâ-i mezbûr sâkinlerinden olup mütegalibeden Yusuf ve karındaşı Hasan ve karındaşı oğlu Ahmed nâm kimesneler kendi hâllerinde olmayup yüz nefer tüfenk-endâz levendât ile bütün inüp bunların evlerin basup hayvanâtların gasb ve gâret ve ba‘zıların dahî habs ve der-zencîr ve ‘avret ve oğlanların çeküp ve evleri içinde nisvâna müte‘allik olan esvâbların dahî gâret ve bülûğa irişen kızların dahî cebren diledüğü kimesnelere virüp râzı olmayanları tecrîm ve bunun emsâli ta‘addîlerinün nihâyeti olmaduğın bildirüp ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğın. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin. Mezbûrlar mütegalibeden olmağla şer‘-i şerîfe gelmeyüp ihkâk-ı Hakk olunmaz diyü şâkîleri izhâr-ı tazallüm iderler. Mansıbunda olmak hasebiyle mütesellimüne ziyâdesiyle tenbîh ile sipâriş eylesin ki bi-eyy-i vechin-kân üçünü dahî ele getürüp ve şâkîlerle murâfa‘a-i şer‘ itdirüp icrâ-yı Hakk olındıktan sonra kendüleri kal‘â-bend idüp keyfiyyet-i hâllerin kadî ile ma‘an der-i devlet medârıma ‘arz eylemeleri bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

390

Drağman muhâfazasında olan Mevlûd *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Bugatu nâm mahalde becene olan otuz pâre karye re‘âyâsı gelüp itâ‘at ve zimmet kabûl idüp ve içlerinde olan elli nefer haydûd dahî itâ‘at ve hâlâ yanunda olduğı ma‘lûm-ı hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Mezbûr haydûdlar sâir re‘âyâ gibi zimmet kabûl iderler ise karyelerine iskân itdüresin. Zimmet kabûl eylemezler ise bilâ-emân cezâların virüp haklarından gelmen bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdir olmışdır. Buyurdum ki.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

391

Ohri sancağı mütesellimine hüküm ki:

Venedik keferesi ‘ale’l-gafle Avlonya ve Kanya kal‘aları üzerine gelüp neferâtun ‘adem-i gayret ve tesebbüdlerinden nâşi müstevlî olmağla kendü mazarratları dahî berülere sirâyet itmemek için düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem İskenderiye muhâfazasında olan vezîrim Süleymân Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehû* hâliyâ Dırac’a ve ol etrâfun muhâfazasına me’mûr olmağla sen ki, mütesellim-i mezbûrsın. Sen dahî livâ-i merkûmun ceng ü harbe kadir olan il erleriyle vezîr-i müşârun-ileyhün yanına me’mûr olmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi kat‘â te‘hîr ve tevakkuf eylemeyüp livâ-i merkûmun ceng ü harbe kadir olan il erlerin ‘umûmen kaldırıp sür‘at ve şitâb ile Dırac’a varup vezîr-i müşârun-ileyhün yanına mülhak olup ol etrâfun ordu-yı hümâyûnumla sebîl-i dîn ü mübîninde hizmetde olan ‘asâkirinün ‘avdet ve insirâfları vaktine değin ol mahallerde muhâfazaya muhtâc olan mahallerün hizmet-i muhâfazasında olup vezîr-i müşârun-ileyhün emrine muhâlif vaz‘ u hareketden ve hizmet-i muhâfazada tekâsül ve taksîrden be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i M Sene [1] 102

Bir sûreti Avlonya sancağı mütesellimine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

392

Sebeb-i tahrîr-i tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn oldur ki:

Düşmanun istîlâ eylediğı mahallerde vâki‘ kurâ ahâlîsinden ehl-i İslâm’a mütâba‘at ve istîmân idenlerin ehl ü ‘iyâl ve evlâd u ensâb ve emvâl ü erzâklarına ta‘arruz olunmamak üzere emân virilmeğın binâen-‘alâ-zâlik Hasan Paşa palangası tevâbi‘inden Levava nâm karye ahâlîsi dahî Semendire havâlîsinde Miloşolbe nâm karyede sâkin olmak üzere ehl-i İslâm’a mütâba‘at ve zimmet kabûl idüp istîmân itmeleriyle vech-i meşrûh üzere emân virilmiştir. Buyurdum ki, mezbûrlardan ehl-i İslâm’a mütâba‘at ve zimmet kabûl idüp gelüp kendü hâllerinde karye-i merkûmda sâkin olanların kendü nefslerine ve ehl ü ‘iyâl ve evlâd ü ensâb ve emvâl ü erzâklarına bir vechile ta‘arruz olunmayup himâyet ü sıyânet olınalar. Şöyle bileler, ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar [diyü yazılmışdır].

Evâil-i M Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Rassova nâhiyesi havâlîsinde olan re‘âyâ [tâifesine] Asulay karyesinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Bagodine havâlisinde olan re‘âyâ [tâifesine] Dragosoy nâm karyede sâkin olmak üzere yazılmışdır.

[101]

393

Adana beğlerbeğisi olup baş ve buğ olan Mehmed *dâme ikbâluhûya* hüküm ki:

Bi-‘avni’llâhi te‘âlâ Semendire kal‘âsının gâilesi def‘inden sonra ordu-yı hümâyûnum ‘umûmen ‘asâkir-i İslâm ile zi’l-hicceü’l-harâmun yirmi birinci günü Belgrad havâlisine nüzûl ve kal‘â muhâsarasına mübâşeret olunup ve Vidin’e zahâir ve mühimmâtun sefînelere tahmîl ve senün dahî fethü’l-İslâm’a vusûlün istimâ‘ olunup gerek Tuna donanması ve zahâir ve mühimmât sefînelerinin tesyîri ve gerek senün bir gün mukaddem Belgrad altında mu-‘asker-i nusret-i eserime inzimâmun ehemmiyetli elzem olmağın sen ki mîr-i mîrân-i mûmâ-ileyhsin. Bundan akdem İrşova * murâfa‘asiçün iktizâ iderse yanunda olan Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden ve donanma ile ma‘an karşı yakaya birkaç oda yeniçeri geçürmek üzere fermânım olmuşıdi. Sefâinün memerrinde olan gavâilün bir an mukaddem kam‘ u izâlesi muktazî olmağla fermânım olduğu üzere üç dört oda yeniçeriden ma‘dâ eğer iktizâ iderse yanunda olan odaların mecmû‘ını dahî donanma gemileriyle karşıya geçirüp inşa‘a’llâhü te‘âlâ gerek İrşova ve gerek sâir ol tarafda sedd-i râh olan mevâki‘ün bi-eyy-i vechin-kân bir gün evvel kal‘ u kam‘ına bezl ve sa‘y ve kudret idüp donanma ile zahâir ve mühimmât sefînelerini müsâra‘at üzere Belgrad’a doğru tesyîr ve sen dahî yanunda olan ‘asâkir-i mansûrem ile gelüp Belgrad altında ordu-yı hümâyûnuma mülâki olmağa gereği gibi ikdâm ve ihtimâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

394

Ordu-yı hümâyûnumdan İbrâil ve İshakçı ve Tolca ve İsmâ‘îl ve Karadeniz’e varınca nehr-i Tuna’nun tarafeyninde ve havâlisinde vâki‘ olan kadîlara ve iskele emînlerine ve evkâf ve havâss ve voyvodaları ve kurâ zâbidleri ve a‘yân-ı vilâyet ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûnumda olan tavâif-i ‘askeriyyeden ve Tatar ‘askerinden ba‘zıları bilâ-izn firâr tarîkıyle girüye ‘avdet eyledükleri mesmû‘-ı hümâyûnum olmağla ordu-yı hümâyûnumdan ve halefü’s-selâtinü’l-‘izâm Kâlgây Sultân *dâme ‘ulüvvuhû* tarafından bu husûs için âdemler ta‘yîn olunmağın siz dahî her biriniz taht-ı kazânuzda olan memerr ve ma‘berleri beklendirmesine me’mûr olmuşsızdır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olursa sicillâta sebt eyledükden sonra cümleünüz ittifâkla kazânuzun karasında ve yalısında olan memerr ve ma'berleri bekledüp karadan ve yalıdan bilâ-izn bir ferdi geçürmeyüp gereği gibi hıfz u hırâset eyleyesiz. Memnû' olmayup tavâif-i 'askeriyeden ve Tatar 'askerinden o makûle bilâ-izn firâr tarîkıyle girüye 'avdet idenleri ahz u habs idüp ordu-yı hümâyûnumdan ve sultân-ı müşârun-ileyh tarafından ta'yîn olınan âdemler ma'rifetiyle müstahak oldukları cezalarını tertîb idüp bir ferdün bilâ-izn taht-ı kazânuzdan 'avdetine müsâ'ade olınmaktan be-gayet ihtirâz eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

Bir sûreti dahî ordu-yı hümâyûnumdan Edirne'ye varınca Tuna'nun sağ tarafında vâki' olan [ ] ve [ ] ve [ ] ve [ ] kadîlarına ve iskele emînlerine ve sâir iş erlerine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

395

Bosna Vâfisi Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Yanunda olan 'asâkir-i İslâm ile nehr-i Sava'yı kollayarak karîb mahalde ordu-yı hümâyûnuma müsâdif eylemek üzere sana bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi. Bi-'avni'llâhi te'âlâ Semendire'nün feth ve teshîrinden sonra 'umûmen 'asâkir-i mansûre ile Belgrad üzerine gelinüp hâlâ bi-havli'llâhi te'âlâ ve bi-kuvvetihi kal'â-i merkûme muhâsara olınup kemâl-i cidd ü ikdâm ile teshîrine ihtimâm olınmaktadır ve 'asâkir-i Tatar-ı celâdet-şi'âr dahî bu esnâda nehr-i mezbûrdan 'ubûr itdirilüp Zemun sahrâsına geçürilmek üzere tasmîm olınmağla. **İmdi:**

Emr-i şerîfim vardığı gibi, sen dahî ol etrâfda olan 'asâkir-i İslâm ile bir gün evvel kalkup nehr-i mezbûrun kenârınca bu taraflara doğru teveccüh eyleyüp mümkün olursa yukarılarda nehr-i mezbûrı karşı yakaya geçüp berü cânibden 'ubûr iden 'askere ol tarafda mülâki olmağa mezîd-i sa'y ve ihtimâm eyleyesin. Eğer yukarılarda bir tarîkle nehr-i mezbûrı karşıya geçmeğe imkân olmaz ise yine nehr-i mezbûrı kollayarak Bögürdelen'e dek gelüp irişmeğe ikdâm eyleyesin. Ol tarafda ba'zı şevâgil dahî bulunursa yine 'asâkir ile bu taraflara karîb gelmek anda olan işlerden ehemm ü elzemdir. Velhâsıl zikr olındığı vech üzere bir gün evvel berü taraflara teveccüh ve 'azîmet eylemen muktaizdir. Eğer bu husûsa ihtimâm idüp bu esnâda berü câniblere gelinmez ise ol tarafda olan bu kadar 'asâkir-i mansûreyi mu'attal idüp böyle vakitte emr-i mühimmden sarf itmiş olırsın. Bu bâbda kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp müsâra'at üzere mümkün oldıkca yukarılardan

karşuya ‘ubûra ve illâ vech-i meşrûh üzere berü tarafa Böğürdelen’e dek gelüp irişmeğe takayyüd-i tâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

[102]

396

Nehr-i Tuna’nun karşı yakasında olan re‘âyâya hüküm ki:

Siz ki Tuna’nun karşı yakasında olan re‘âyâsız. Tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olmak ma‘lûm ola ki re‘âyâdan zimmet kabûl idüp gelüp mütâba‘at ve istîmân idenlere emân virilmeğe sizden dahî her kim zimmet kabûl idüp berü tarafa geçüp mütâba‘at iderse kendülerine ve ehl ü evlâdlarına ve mâl u erzâklarına bir vechile ta‘arruz olunmayup emân virilüp yerinde [ve] yurdunda iskân ve himâyet u sıyânet olunup evâilde olduğu gibi cevri ü ta‘addî dahî olunmaz. Şöyle ki, itâ‘at ve inkıyâd eylemeyüp vech-i meşrûh üzere zimmet kabûl idüp berü tarafa geçmiyenlerin inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bir iki güne değin karşuya ‘asâkir geçürilüp cümlesi katl ve ehl ü ‘iyâlleri esîr ve emvâl u erzâkları nehb u gâret itdirilmek bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştır diyü yazılmışdır.

Evâhir-i Z Sene [1] 101

397

Vidin tarafında ‘asâkir-i İslâm’a baş [ve buğ] olan Mehmed Paşa’ya ve Erdel memleketine varınca yol üzerinde vâki‘ Eflak boyarlarına ve köy kocalarına hüküm ki:

Kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân el-Hâcc ‘Ömer *zîde mecdühû* hazîne ile Erdel tarafına gönderilüp kemâl-i sür‘at ile sâlimen mahall-i me‘mûre îsâli ehemm olup hazîneye tahmîl olunan davarlar kaldıkca meksine bâ‘is olmamak için yerine ‘alâ eyy-i hâlin zinde ve tüvânâ davarlar tedârük ve tahmîl ve gice gündüzde muhâfaza için yanına müstevfâ âdemler ve kulâğuzlar koşulup muhkem-i hıfs ve hırâset olınarak bi-‘avni’llâhi te‘âlâ her ne tarîkla mümkün ise gereği gibi tedârükü görilüp bir gün ve bir sâ‘at mukaddem mahall-i merkûme ulaştırılmağa bezl ve sa‘y ve iktidâr eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

398

Edirne kadîsına hüküm ki:

Tüccâr tâifesinden el-Hâcc ‘Alî ve [ ] ve [ ] nâm kimesneler ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp bunlar etrâf u eknâddan Edirne’ye ‘arabalar ile Sisam’a götürdüklerinde kadîmü’l-eyyâmdan bu ana değin bâc-dârlara vire geldükleri bâcı kanûn ve defter mûcibince virmeğe râzılar iken bundan akdem ziyâde taleb ve mürâfa‘a-yı şer‘-i şerîf

oldıklarında ziyâde talebiyle müdâhaleden men' birle cânib-i şer'dan yedlerine hüccet-i şer'ıyye virilmiş iken bâc-dârlar yine kanâ'at eylemeyüp ol hüccete mugâyir ziyâde talebiyle ta'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkları ecilden men' ü def' olup hilâf-ı şer' ve kanûn ve defter ziyâde talebiyle rencîde olunmamak bâbında mâliye tarafından emr-i şerîfim virilmeğle mûcibince Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından dahî hük-m-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden hilâfına fermân-ı hümâyûnum sâdır olmuş değil ise mûcibince 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

399

Alasonya kadfısına hüküm ki:

Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' Melbây-ı Büzürg nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'-i şerîfe varup karye-i mezbûrdan haydûd eşkıyâsı zuhûr eylemeğle bundan akdem emr-i şerîfimle karye-i mezbûr urulup eşkıyâlarınun cezâları virilüp bâkîsi olan mezbûrlar mutî' ve münkâd ve kendi hâllerinde olup kimesneye zarar ve ta'addîleri olmaduğun kazâ-i mezbûr ahâlîsi ihbâr itmeleriyle pandırlar ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından kendülerine ve ehl ü 'iyâllerine ve evlâdlarına ta'arruz olunmamak üzere emr-i şerîfim ricâsına ilhâh eyledüklerin 'arz itmeğın şer'an üzerlerine hak sâbit olmadıkca bir şey ile mütâlebe olunmayup rencîde ve remîde olunmamak emrim olmuştur diyü hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z Sene [1] 101

[103]

400

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldur ki:

Düşmanun istîlâ eyledüğü mahallerde vâki' ahâlîsinden ehl-i İslâm'a mütâba'at ve istîmân idenlerin nefslerine ve ehl ü 'iyâl ve yedlerinde bulunan emvâllerine ta'arruz olunmamak üzere emân virilmişken binâen-'alâ-zâlik Belgrad varoşundan Derzi Milotin ve Kürekci Mihanlo nâm zimmîler dahî ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp gelüp yerlerinde [ve] yurdlarında sâkin olmak üzere istîmân itmelere vech-i meşrûh üzere nüfûslarına ve ehl ü 'iyâl ve yedlerinde bulunan emvâllerine ta'arruz olunmamak üzere emân virilmişdir. Buyurdum ki, mezbûrlardan ehl-i İslâm'a mütâba'at ve zimmet kabûl idüp gelüp kendi hâllerinde yerlerinde ve yurdlarında sâkin olanların nüfûslarına ve ehl ü 'iyâl ve yedlerinde bulunan emvâllerine bir vechile ta'arruz olunmayup himâyet ve sıyânet olınalar. Şöyle bileler [diyü yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] İslankaman semtinde Petse suyu karşusunda adada müctemî' olan kefere Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Belediç kurbinde Jel'de Tuna kenârında olan kefere Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere hüküm yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] hâlâ Zemun'un fevkında Belariç adasında olan kefere Sirem ovasında karyelerinde gelüp sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] hâlâ Kırcaedere adasında olan kefere Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] hâlâ Feruşka dağlarında olan kefere Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Varadin'ün berü cânibinde Köşedo nâm mahalde müctemî' olan kefere Sirem ovasında karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Tuna yalısında Güllük'de olan keferenün mahall-i iskâm

Bir mikdârı Pançova kazâsında Parçar karyesinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir mikdârı Zil karyesinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] karşı yakada göl içinde olup ... berü tarafında Vakoysa nâm karye ahâlîsi Tuna'yı berü geçüp karyelerinde sâkin olmak üzere [yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] Belgrad kurbinde Kamandavas karyesi ahâlîsi yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır

Bir mikdârı Ogofça karyesinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir mikdârı Pançova'da sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir mikdârı Tuna'yı berü geçüp Biloga Bortuk karyesinde sâkin olmak üzere [yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] Eci Ekanas nâm zimmî Belgrad'da murâd eyledüğü yerde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Karakoysa kazâsı re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] İslankaman kasabası re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] İslankaman'da müctemî' olan kefere karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Tilitel'de olan kefere yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Vişencelü Panko ve Vişence karyesi keferesi karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Mirve karyesi keferesi karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Belgrad varoşından Derzi Milotin ve Mihanlo Kürekci yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Hisarcıklı Veliçko ve Luka yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti Luğden karyesi ahâlîsi kendi karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Yaçka kazâsından Mosorin karyesi ahâlîsi karyelerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Roşte nâm karye ahâlîsi karyelerine gelüp sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Kopnik kasabası ahâlîsi yerlerinde sâkin olmak üzere [yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] Mitrofcâ kazâsında Kopnik palangası kurbinde Varoşlı ve Sehopar ve Selice nâm karyeler re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere [yazılmışdır].

Bir sûreti [dahî] İbrik kasabası re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Varadin kal'âsı re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Segedin sancağında vâki' Titel kasabası re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Varadin kazâsında Karlofça nâm karye re'âyâsı için yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Pançova kazâsından Şökezin karyesi re'âyâsı için yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Üsküb kazâsından Paşa nâm karye re'âyâsı için yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Sirem kazâsından Belekiş nâm karye re'âyâsı için yazılmışdır.

[104]

Bir sûreti [dahî] Islanıtçe nâm karye re'âyâsına yazılmışdır.

Evâsıt-ı M Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Belgrad kazâsından Büyük Islanice nâm karye re'âyâsına yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Sirem ovasından Bekeş nâm karye re'âyâsına yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Pojerefça kasabası re'âyâsı için yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Nehr-i Sava kurbinde Jeljenik nâm karye re'âyâsına yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Pojerefça re'âyâsı yerlerinde sâkin olmak üzere yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Belgrad kazâsına tâbi' Yeriş nâm karye re'âyâsı için yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Porça nâm karyeden Milotin ve Rako nâm zimmîler Belgrad mukâbilinde nehr-i Tuna üzerinde mukaddemâ işletdikleri değirmenlerin kel-evvel işletmek üzere fermân hükmi yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Pojerefça kasabası re'âyâsiçün yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Belgrad kazâsına tâbi' Büyükköy nâm karye re'âyâsına yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Erik kasabasına tâbi' Menadik nâm karye re'âyâsına yazılmışdır.

401

Köstendil Sancağıbeği olan Kurd Beğ'e hüküm ki:

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Tımışvar muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Ca'fer Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* yanına me'mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp âdemlerünle kalkup vezîr-i müşârun-ileyhün yanına varup re'y-i savâb-dîdî üzere vâki' olan hidemât-ı 'aliyyemde bezl-i maddûr eylemen bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i Ra Sene [1] 102

402

Selimiye ve Deyr-i Rahbe sancaklarıyla Çöl Beği olan Hüseyin el-'Abbâs'a hüküm ki:

Türkmen tâifesinden olup Beğmeişli ve 'Arablı ve Karaşeyhli ve Döğerli ve Kadirli ve Seçen ve Bozkoyunlu ve Dimlek ve Çepni ve Hamalı kabîlelerinden defterde mestûrî'l-esâmî olan eşkiyâ ebnâ-i sebîlün yolına inüp katl-i nüfûs ve nehb ü gâret-i emvâl itmek 'âdet-i müstemirreleri olduğundan mürûr u 'ubûr eyledükleri mahallerde re'âyâ fukarâsının terekesin gasb idüp irtikâb itdükleri fesâd u şekâvetün nihâyeti olmaduğın birkaç def'â vilâyet kadîları 'arz ve a'yân-ı memleket mahzar idüp i'lâm etmeleriyle mezbûrlarun şer'le lâzım gelen cezâların tertîb idüp haklarından gelinmek için emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin ve Mar'aş Beğlerbeğisi Mehemed ve Haleb mütesellimi eyâletleri 'asâkiriyle ta'yîn olunmuşdır. Zikr olunan eşkiyâdan bir tarîkla firâr idüp yanına varanları himâyeye itmeyüp ta'yîn olunan mîr-i mîrân taraflarından âdem varup [taleb] itdükde ahz idüp kayd u bend ile varan âdemlerine teslîm ve irsâl eyleyüp eşkiyâyâ mu'în olmakdan ve hilâf-ı fermân-ı hümâyûn 'amel ve hareketden be-gayet hazer eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmuşdır diyü yazılmışdır.

Fî Selh-i Ra Sene [1] 102

403

Behisni kazâsında sâkin Rişvân oğlı Halîl ve Behisni ve Göynük ve Hısn-ı mansûr kadîlarına ve Göynük kazâsında Kûpeli Hasan ve zikr olunan kazâlarda vâki' a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Türkmen tâifesinden olup Beğmişli ve 'Arablı ve Karaşeyhli ve Döğerli ve Kadirli ve Seçen ve Bozkoyunlu ve Dimlek ve Çepni ve Hamalı kabîlelerinden defterde mestûrî'l-esâmî olan eşkiyâ ebnâ-i sebîlün yolına inüp katl-i nüfûs ve nehb ü gâret-i emvâl itmek 'âdet-i müstemirreleri olduğından gayrı mürûr u 'ubûr eyledükleri mahallerde re'âyâ fukarâsının mahsûlâtın gasb idüp bunun emsâli fesâd u şekâvetlerinin nihâyeti olmaduğından vilâyet kadîları 'arz ve a'yân-ı memleket mahzar idüp i'lâm itmeleriyle mezbûrların şer'le lâzım gelen cezâların tertîb idüp haklarından gelinmek için emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin ve Mar'aş Beğlerbeğisi Mehmed eyâletleri 'asâkiriyle ve Haleb mütesellimi ta'yîn olınmışlardır. **İmdi:**

Kanlıbel dimekle ma'rûf olan dağı sedd ü bend idüp zikr olunan kabâilün eşkiyâsından bir ferdi Malatya ovasına ve Elbistan sahrâsına geçürtmeyüp mâni' olmaları bâbında yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ra Sene [1] 102

[105]

[SAYFA BOŞTUR]

[106]

[SAYFA BOŞTUR]

[107]

[SAYFA BOŞTUR]

[108]

404

Kesendirye muhâfazasında olan Vezîr Süleymân Paşa'ya hüküm ki:

Venedik keferesi 'ale'l-gafle Avlonya ve Kanya kal'âları üzerine müstevlî olup muhâfazasında olan neferâtı imdâdları irişince tesebbüd göstermeyüp 'adem-i gayretlerinden nâşî kal'âlarını hâlî bırağup bu vechile eydî-i a'dâ-yı liyâm giriftâr olduğı mesmû'-ı hümâyûnum olup ol etrâfun 'askeri ordu-yı hümâyûnumla hâlâ Belgrad kal'âsı

muhâsarası hizmetinde olup insirâfları vaktine değin ol semtlerde olan ‘alâkaları ve ehl ü ‘iyâl ve emvâl u erzâklarının himâyet u sıyâneti ve cevânibinde muhâfazaya muhtâc olan mahallerün dahî bi-‘avni’llâhi te‘âlâ mazarrat-ı a‘dâdan hıfz u hırâseti ehemmi mühimmât-ı dîniyyeden olup ol havâlînün muhâfazası husûsı mukaddem dahî ‘uhde-i himmetine müfevves olmağla bu esnâda mazarrat-ı a‘dâ dahî berülere sirâyet itmeme için ol semtlerin hıfz u hırâseti bâbında eğerçi tarafundan küllî hidmet zuhûrı me‘mûl ve muntazırdır ve lâkin husûs-ı merkûm sâir ‘umûra kıyâs olunmamağla vech-i meşrûh üzere hâliyâ Belgrad kal‘âsı muhâsarası hizmetinde olan ‘asâkir-i İslâm’un insirâfı vaktine değin ol semtlerin emr-i hırâseti ihtiyâten müceddeden sana sipâriş olunmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileysin. Emr-i şerîfim sana vardıkda henüz ol taraflara teveccüh olunmadı ise oğlun kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm [ ] *dâme ‘izzehûy* İskenderiye muhâfazasında alıkoyup kendün kalkup Dırac’a varup Avlonya ve Ohri sancakları mütesellimlerin ve zikr olunan sancakların ceng ü harbe kadir olan il erlerini yanuna cem‘ idüp ol semtlerin bi-‘avni’llâhi te‘âlâ hıfz u hırâseti husûsında senden me‘mûl-i hümâyûnum olduğı meretebe izhâr-ı gayret ve hamiyet eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i M Sene [1] 102

405

Ordu-yı hümâyûnumdan İstanbul’a varınca yol üzerinde vâki‘ olan kadîlara hüküm ki:

[ ] nâm kimesne ordu-yı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüp mezkûr sâbıkan Selânik kadîsı olan Mevlânâ Ahmed’ün âdemîsi olup ba‘zı mesâlih için gelüp hâlâ me‘zûnen ‘avdet eylemeğle yollarda ve menâzil ve merâhimde ve iskele ve köprülerde ancak bir nefer mezbûrun mürûrına mûmâna‘at olunmamak emrim olmuşdır diyü yazılmışdır.

Fî 10 M Sene [1] 102

406

Saray kadîsına ve Bosna mütesellimine hüküm ki:

Bi-‘inâyeti’llâhi te‘âlâ eydî-i düşmandan nez‘ u tahlîs olunan Belgrad kal‘âsının ta‘mîr ve termîmi için ziyâde neccâr iktizâ eymeğle. **İmdi:**

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mütesellim-i mezkûrsın. Ücretleri taraf-ı mîrîden virilmek üzere Bosna tarafında her ne mikdâr neccâr bulunursa cem‘ idüp kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân sâbıkan Bosna defterdârı olan Mehemmed *zîde mecdühû* mübâşir ta‘yîn olunmağın ana koşup inşâ‘a’llâhü te‘âlâ bir gün evvel Belgrad altında mu-‘asker-i hümâyûnuma irsâl ve îsâl eyleyesiz. Ve sen ki mübâşir-i merkûmsın. Husûs-ı mezbûre

müstakillen mübâşir ta'yîn olunmağla vech-i meşrûh üzere Bosna tarafında her ne mikdâr neccâr bulunur ise alup bir sâ'at mukaddem götürüp mu-'asker-i hümâyûnuma teslim eylemeğe bezl ve sa'y ve kudret eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i M Sene [1] 102

407

Amasra kadîsına ve Bolu sancağı mütesellimine hüküm ki:

Oniki Dîvân kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ 'Alî *zîde 'ilmuhû* Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp 'Osmân nâm kimesne meclis-i şer'a varup ehl ü 'iyâlini emvâl u erzâkla İstanbul'dan sefîneye koyup Bartın iskelesinden vilâyetine gitmek üzere pederi Mehmed nâm kimesne gönderdükde bi-emri'llâhi te'âlâ muhâlif rûz-i gâr iktizâsıyla sefînesi Amasra iskelesine çıkup kasaba-i mezbûrede bir menzilde sâkin iken kal'â-i mezkûrdan Yahya ve Kel Mustafâ ve Müezzîn oğlu İbrâhîm ve Bakla oğlu Süleymân nâm şakîlerün yüz [ ] senesinde gice ile ehl ü 'iyâlinün sâkin olduğu menzilin basup bunun ehlinün bin guruşluk mikdârı emvâl u erzâkın gâret ve ehline hakâret idüp ziyâde şekâvet itmeleriyle bundan akdem husûs-ı mezbûr için emr-i şerîfimle vardıkda kal'â-i mezbûre dizdârı eşkıyâ-yı mezbûrenün hevâlarına tâbi' olmağla icrâ-yı Hakk olunmaduğın bildirüp şer'le görölüp ihkâk-ı Hakk olunmak bâbında hükmi-i hümâyûnum virilmek ricâsına ilhâhıyla 'arz eylediği ecilden ta'yîn olunan çavuş mübâşeretiyile mahallinde şer'le görölüp nehb [ve] gâret eyledükleri her ne ise bi't-temâm alıvirilüp ihkâk-ı Hakk olındıktan sonra mezbûrları kal'â-bend idüp fesâd u şekâvetleri vukû'-ı üzere 'arz olına ve fermân sâdır olmadıkca ıtlâk olunmaya ve dizdârun dahî eşkıyâya i'âneti vâki' ise keyfiyyet-i hâli 'arz olunmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ra Sene [1] 102

[109]

408

Yenişehir Fener kadîsına hüküm ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' kefere memlehâsı ve tevâbi'i karyeleri re'âyâsının evkâf-ı mütevellîden ve murâbahacılar ile olan da'vâları istimâ' olunmak için vârid olan emr-i şerîfim mûcibince ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Nasuh Çavuş mübâşeretiyile da'vâları istimâ' esnâsında iken re'âyâ-yı mezkûr husemâsıyla rızâlaşup her biri hüccet alup lâkin husûlünden Monlazâde dimekle ma'rûf kimesne itâ'at-i emr-i şerîf itmeyüp 'illet itdüğün bildirüp hükmi-i hümâyûnum ricâsına 'arz eylediğün ecilden mezbûr Monlazâde'nün ol vilâyetde olan

emlâkı külliyyet ile fûruht itdirilüp min-ba'd 'alâkası kalmamak üzere mesâfe-i ba'îdeye nakl ve ihrâc itdirile diyü vech üzere 'alâkası kat' itdirilüp diyâr-ı âhara ihrâc ve irsâl itdirüldüğün kadîsı 'arz eylemek için hükm-i şerîf virilmiştir.

Fî Evâhir-i Ra Sene [1] 102

409

İstanbul kadîsına hüküm ki:

Mehemmed gelüp mahmiye-i İstanbul'da Deliklitaş kurbinde müteveffâ vezîr-i a'zâm-ı sâbık Mehemmed Paşa'nun fırınlarında kadîmden sülüs-i sülüsân üzere hâss etmek tabh olunur iken sâbıkan İstanbul kaim-makâmı olan 'Ömer Paşa mâni' olup gadr olunduğın bildirüp hâlâ yedlerinde olan hatt-ı hümayûn mûcibince harc-ı etmek dört hissesinden üç hissesi vezninde ikişerlük hâss etmek tabh olunmak üzere emr-i şerîfim ricâ eyledükde vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ra Sene [1] 102

410

Midillü cezâresinde Mavlova kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olan Mehemmed nâm kimesne Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl gönderüp mezkûr bundan akdem kal'â-i merkûmeye nefy ve kal'â-bend olmağla hâlâ itlâk olmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden mezkûrun ancak çavuşluk gedüğü ref' olunup itlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i R Sene [1] 102

411

Erzurum ve Kars vâflilerine ve Bitlis hâkimine hüküm ki:

Bundan akdem Erzurum eyâletinde katl-i nüfûs ve nehb ü gâret-i emvâl iden Millî 'aşîreti eşkıyâsından Sağır İbrâhîm ve Kâsım ve 'Ömer ve Halef ve Görgü ve Şekâfi 'aşîretinden Haço Ağa ve Bahadır oğlu Mirza nâm şakîler ile hevâlarına tâbi' olan ehl-i fesâdı katl [ve] muhârebe taleb idüp 'aşîretleri halkı te'annüd itmeyüp ve mezbûrlar ise Erzurum kal'âsına vaz' u habs ve üzerlerine sübût bulan mevâddı sicil ve hüccet idüp Âsitâne-i Sa'âdet'e 'arz eyleyeler. Virmeyüp muhâlefet iderler ise bi-eyy-i vechin-kân üzerlerine varup şer'le lâzım gelen cezâların tertîb itmekde mukayyed ve ittifâk eyleye. Mazmûn-ı fermân-ı hümayûnı ikrâr eyleyeler diyü geçen sene sâdır olan emr-i şerîf mûcibince yazılmışdır.

Fî 2 R Sene [1] 102

412

Erzurum eyâletinde olan kadîlara hüküm ki:

Eyâlet-i Erzurum'da vâli olanlar Devr ve Selâmiye nâmıyla be-her kazâya âdemler gönderüp re'âyâ fukarâsının bi-gayr-ı hakkın akçelerin alup ta'addî eyledüklerin fukarâ Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelüp izhâr-ı tazallüm itmeleriyle min-ba'd Devr ve Selâmiye nâmıyla re'âyâ fukarâsından bir akçe ve bir habbe alınmamak üzere men'î bâbında müekkid hüküm iş bu hüküm-i hümâyûn vürûdından sonra memnû' olmayup bir dahî Devr ve Selâmiye akçesi talep olunup alınursa vukû'ı üzere kadîlar 'arz eyleye diyü yazılmışdır.

Fî 2 R Sene 1102

[110]

413

İç-il sancağında vâki' olan kadîlara ve livâ-i mezbûre mütesellimine ve kethudâ pîrleri ve yeniçeri serdârları ve kurâ zâbidlerine ve zikr olunan kazâların a'yânına hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda kazâ-i nevâhîde vâki' Tavtaş nâm karyede sâkin Seyyid Hacı Ahmed ve oğlu İbrâhîm ve 'Ömer ve Mahmûd ve Yusuf nâm şakîler hevâlarına tâbi' ehl-i fesâddan yetmiş seksen nefer tüfenk-endâz ile ba'zı karyelerün mahsulâtın gasb ve re'âyâ fukarâsının ve ahâlî-i memleketden nice kimesnelerün emvâl ü erzâkın nehb ü gâret idüp fesâd u şekâvetlerinün nihâyeti olmaduğın ve birkaç def'a şakîler der-i devlet medârımdan emr-i şerîf alup mahallinde icrâ-yı Hakk olunmak fermân olunmağın 'adem-i itâ'atleri sebebi ile meclis-i şer'-i şerîfe ihzârları mümkün olmaduğın tekrar sâkinleri 'arz-ı hâl idüp izhâr-ı tazallüm itmeleriyle. [İmdi:]

Siz ki mütesellim ve kadîlar ve ahâlî-i vilâyetün a'yân ve 'asâkirisiz. Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşlarından olup ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcîd ve'l-ekârim [ ] *dâme mecdühû* mübâşeretiyile kemâl-i ma'iyet ve ittifâk ile mezkûr şakîleri ele getürüp şer'le ashâb-ı hukûkun hakları alıvırdükden sonra mezbûrları kal'â-bend idüp üzerlerine sübût bulan mevâddun sûret-i sicleriyle keyfiyet-i hâlleri Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve i'lâm ve fermân sâdir olmadıkca itlâk olunmamak bâbında yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

414

Yenişehir Fener kadîsına hüküm ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp medîne-i Yenişehir ahâlîsi meclis-i şer'a varup şehri sâkinlerinden olup firâr iden muhır 'Ömer

dâimâ eşkıyâya mu'în olup ve re'âyâ fukarâ[sını] tahvîf ve teşdîd ile mâlların alup fesâd üzere olmağın merkûm 'Ömer medîne-i mezbûreden nefy olunup fukarâ üzerinden mazarratı ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına ilhâh eyledüklerin 'arz eyledüğün ecilden merkûm 'Ömer medîne-i mezbûreden nefy olunmak için yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

415

Kanije kal'âsı ve Ehlonik palangası neferâtından olup Belgrad kal'âsına yerlü kul tahrîr olunan neferât zâbidlerine hüküm ki:

Bundan akdem Kanije kal'âsı ve Ehlonik palangası neferâtından olup Belgrad kal'âsına yerlü kul olmak üzere bu kış Hırşova kal'âsında hidmet-i muhâfazada olup evvel baharda Belgrad kal'âsına varmaları fermânım olunan neferât ağaları ve zâbidleri mahall-i me'mûre varup lâkin Hırşova kal'âsında bu kış sâkin olacak olunmayup kal'â-i mezbûrede kışlamak ziyâde 'usr olmağla mezbûr mukaddemâ fermânım olduğu üzere evvel bahârda Belgrad'a varup harb olmak üzere bu kış Vidin kal'âsında kışlayup sâkin olmanızıçün yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

Fermân-ı şerîf olunup mahalline gönderilmişdir.

416

Şâm eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Evvel bahâr-ı huçeste-âsârda şâki's-silâh [ve] tâmmü'l-edevât ceng ü harbe kadir âdemler ile sefer-i hümâyûnuma gelmen için yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

417

Girid muhâfazasında Vezîr [ ] Paşa'ya ve Kandiye kadîsına hüküm ki:

Girid cezîresinde olan re'âyâ fukarâsının zirâ'at ve hırâsetinden gayrı kâr u kesbleri olmayup zimmetlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin zirâ'atlarından hâsıl olan mahsûlâtın bey' idüp virmeğe muhtâclar iken sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Tarafundan mahsûlleri bey'ine mümâna'at olunduğın 'arz-ı hâl idüp izhâr-ı tazallüm itmeleriyle. **İmdi:**

Cezîre-i merkûmda olan kal'âların zahîresi kemâ-yenbağî alındukdan sonra fukarânun ziyâde olan mahsûllerin kendi rızâlarıyla müste'menlere bey' itdüklerinde vâlîler tarafından ve sâirden bir kimesne mâni' olmayup ve fûruht itdükleri mahsûlâtın bahâsiçün mukaddemâ mu'âmelât-ı makarrında cârî olduğu üzere altun ve sobliye ve gurus

alınup cizyelerin edâ eylediler sahihü'l-a'yâr altun ve guruşdan ve sobliyeden gayrı akçe almayalar diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i R Sene [1] 102

Girid etrâfında Sude ve İspire ve Lonka ve Karaborsa ve sâir harbî kefereye bey' eylemeyüp ancak bu vech üzere tashîh olmışdır.

[111]

418

Yenişehir monlasına [ve] kazâ-i mezbûrda yeniçeri serdârına hüküm ki:

Nefs-i Yenişehir ve nevâhî ve kurâsında yeniçerilik iddi'âsında olup iş bu sene-i mübâreke kazâlarda sefer-i hümâyûnuma gitmeyüp ve ba'zı re'âyâ tâifesi "Yeniçeri olduk" diyü leyl ü nehâr şübh-i hamr ve âlât-ı harb ile sekerâten gezüp nice müslümânlara şetûm-ı galîza ile şetm ve re'âyâ fukarâsın darb u cerh ve mâlların gâret ve ehl [ve] 'iyâllerine ta'arruz ve fesâd u şekâvetlerinün nihâyeti olmamağla eşkıyânun tuğyânından fukarânun hâlleri dîger-gün olmağla zikr olınan şakîlerin fesâd u şekâvetleri ve re'âyâ fukarâsına ta'addîleri vâki' ise şer'le haklarından lâzım gelen cezâları virilmek için Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri çavuşlarından on beşinci bölük[den] Ebû Bekr *zîde kadruhû* mübâşeretiyile bi-eyy-i hâlin ele getirilüp fesâd u şekâvetleri mukâbelesinde şer'le lâzım gelen cezâların virilüp icrâ-yı Hakk eyleyüp ve sen ki serdârsın. Ol cânibde tavâif-i 'asâkirîden geçinüp bu sene-i mübâreke sefer-i hümâyûnumda olmayup evlerinde ve yerlerinde kalanların bundan akdem vârid olan hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûnım mûcibince ve kat'â dirlikden 'alâkaları kalmayup re'âyâ zümresine ilhâk olınmalarıyla o makûle dirlik iddi'âsında olanları re'âyâ zümresine ilhâk ve üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra'yyet ve emr-i şerîfimle vâki' olan tekâliflerin 'ale't-tesviye virüp min-ba'd dirlik iddi'âsın itdirmeyesin diyü yeniçeri ağası 'Alî Ağa mektûbu mûcibince yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

419

İsmâ'îl Geçidi kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr ahâlîsi Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp kazâ-i mezbûr memerr-i nâss olmağla tavâif-i Tatar'dan ba'zıları kışlakçı nâmıyla kazâ-i mezbûre varup fukarâya ta'addî itmeleriyle gerek sultânlar ve gerek sâirleridir. Ol vechile fukarâya ta'addî eylemeyüp men' olınmak üzere bundan akdem emr-i şerîf virilmeğle vech-i meşrûh üzere 'amel olınmak için yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

420

Mısır muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

İftihârü's-sâdâtü'l-kirâm sâbıkan emîr-i Mekketü'l-müşerreffe olan Şerîf Berekât'un oğlu Seyyid Sa'îd *dâme şeref-i sa'âdetühû* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl gönderüp mûmâ-ileyhe muvâfık ve kiffâf-ı nefis için Hazîne-i Mısır'dan emr-i şerîfle iki bin şerîfi altun ihsân olunup sâbıkan Mısır vâlisı olan müteveffâ Hamza Paşa'nun zemânına gelince senebe-sene mu'ayyen olan ol mikdâr altunı alup noksân [ve] teklîf olunmaz iken hâlâ mu'ayyen olan altunları temâmıyla virilmeyüp be-her altun başına onar pâresin kat' ve noksân [ve] teklîf olduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mûmâ-ileyhün mu'ayyen olan altunları tâmmü'l-vezn ve sahîhü'l-ayyâr altun gönderilüp noksân gönderilmemek için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i R Sene [1] 101

421

Edirne kadîsına hüküm ki:

Yorgi ve Akali nâm zimmîlerün zevcesi [ ] ve [ ] nâm nasrâniyyeler 'arz-ı hâl idüp mezbûrelerün zevci mezkûrlar derzi ve bakkâl olup üzerlerine şer'an bir cürm sâbit olmuş değil iken Edirne bostancıbaşı tarafından "Siz Küçükköy'den hırsızlara etmek ve esbâb virmişsiz" diyü mezbûrları ahz ve altı aydan berü habs idüp gadr itmeleriyle mezbûrlar itlâk olunmak ricâ itmeleriyle şer'an habslerine iktizâ ider nesne yohsa habsden itlâk itdirilmek için emr-i şerîf virilmiştir.

Fî Evâil-i R Sene [1] 102

422

Danişmendlü voyvodasına hüküm ki:

Hâlâ Danişmendlü kadîsı olan Mehmed Sa'îd nâm kadî iki bin beş yüz guruş üzerine Yusuf nâm maktûlün veresesin Hacı Ahmed oğlu Ca'fer ile dem-i diyet da'vâların sulh oldu diyü hilâf-ı şer'-i şerîf hüccet virmeğle sen ki voyvoda-i mezkûrsın. Ta'yîn olınan mübâşir ile kadî-i mezbûrı Âsitâne-i Sa'âdetim'e ihzâr eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

[112]

423

Niş ve Tikveş sancakları beğine hüküm ki:

Helemaş nâhiyesi, Erdel hâkimi olan iftihârü'l-'uzmâi'l-milletü'l-mesfihiyye Tökeli İmre *hutimet 'avâkibehû bi'l-hayr-ı ve'r-reşâdun* ittibâ'ıyla kendüsine kışla ta'yîn [olunmuştur]. **[İmdi:]**

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Müşârun-ileyhün tarafından Erdel cânibine varup gelen âdemlerin emîn ve sâlim ve sâir ma'kûl ve münâsib ve Devlet-i 'Aliyyem'e tâbi' olup i'ânet iktizâ iden umûr ve husûsında dahî mu'âvenet ve muzârî'at eylemek bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdir olmuştur diyü yazılmıştır.

Evâil-i R Sene [1] 101

424

Konya ve 'Alâiyye ve Adana ve Tarsus mütesellimlerine hüküm ki:

İç-il sancağında birkaç nefer eşkiyâ ahz ve ashâb-ı hukûkun hakları alıvirildükden sonra kal'â-bend olunup vukû'ı üzere Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve i'lâm olunmak için bundan akdem İç-il sancağı mütesellimine ve livâ-i mezbûrda olan kadflara ve 'askerî tâifesine emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. İktizâ iderse ta'yîn olunan mübâşire i'ânet idüp hizmetde bulunasız diyü yazılmıştır.

Evâil-i R Sene [1] 102

425

Mardin kadısına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrun 'ulemâ ve sulehâ ve sâir fukarâsı Südde-i Sa'âdetim'e mahzar gönderüp iki üç seneden beri kazâ-i mezbûrun 'aşâir ve kurâları Diyâr-ı Bekr vâflerinin zulm ü ta'addîsinden perâkende ve perîşân ve nefsi-i şehri harâb ve re'âyâsı âhar diyârlara girdüklerin mahzar eyledükleri ecilden Mardin voyvodalığı mefrûzü'l-kalem serbest olduğu voyvodalarının berâtında mukayyed olup Diyâr-ı Bekr vâflerinin bir dürlü 'alâkası olmamağla ba'de'l-yevm nefsi-i Mardin'den ve 'aşâir ve kurâdan zahâir ve ordu-pazar akçesi ve şa'îr ve şa'îr nakli için kirâ ve cerâim ve buna müşâbih hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addî ile Diyâr-ı Bekr vâfleri müdâhale eylemeyeler diyü hal'i bâbında hüküm yazılmıştır.

Fî Evâil-i Ra Sene 1102

426

Mardin kadîsına ve a'yânına hüküm ki:

Mardin kazâsının 'ulemâ ve sulehâ ve sâir fukarâsı Südde-i Sa'âdetim'e mahzar gönderüp Mardin voyvodaları hilâf-ı şer'-i şerîf re'âyâ fukarâsına ziyâde zulm ve te'addî itmeğle ahâlîsi perâkende ve perîşan olmağın ba'de'l-yevm voyvoda olanlar pişkeş akçesi ve saferiye akçesi ve kile fazlası ve çayır akçesi ve hil'at bahâ ve menzil akçesi ve mesâlih ve ehl-i sük-ı 'aba ve koyun tarhı ve 'aleflerden kelle akçesi ve keyl tefîşi ve Bağdâd ve Basra ve Musul ve Şehr-i Zor vâlîlerinin 'alâkası yoğiken zehâb ve 'iyâblarından müft ve meccânen yem ve yemek virdim diyü sâlyâne idüp re'âyâ fukarâsından akçesin talep ve tahsîl itmesi min-küllî'l-vücûh men' ü def' olunup fî-mâ-ba'd bu zikr olınan mezâlimün men'î husûsında sâdır olan emr-i şerîfime mugâyir voyvodalar ve Diyâr-ı Bekr vâlîleri [ve] Mardin voyvodalığ karyelerinde olan fukarâdan cüz'î ve küllî akçe alup zulm ve ta'addîye cesâret iderler ise Mardin kadîsı Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve a'yân-ı vilâyet mahzar ile i'lâm eylemeleri için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ra Sene 1102

427

Edirne kadîsı ve bostancıbaşıya hüküm [ki]:

Mehmed gelüp ifrâz-ı Zü'l-kadriye'de 'Abdallu cemâ'atinden karındaşı Halîl bir husûs için Filibe'de emr-i şerîf ihrâc idüp diyârına giderken Edirne'de ahz olunup seferden firâr itmişsün diyü vaz'-ı zindân olunup mahbûs olmağla itlâkı için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R Sene 1102

[113]

428

Selânik muhâfazasında olan Vezîr İsmâ'îl Paşa'ya ve Selânik ve Yenişehir Fener ve Tırhala kadîflarına hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz. Darbhâne-i 'Âmirem'de kat' olınan mankırun sikkesine mugâyir sikke ile meskûk olan mankır ba'de'l-yevm râic olmamak üzere nefsi Selânik ve Yenişehir ve Tırhala ve sâir ol havâlfide olan kasabat ve kurâda muhkem-i tenbîh ve yasağ idüp lâzım gelen mahallerde nidâ itdüresiz. Ve her kimün elinde bu makûle mugâyir sikkeli mankır bulunur ise ahz olunup gereği gibi tefîş ve tafahhus olına. Mücerred kâr için kendüsi cem' ve yâhud kat' idüp mu'âmelât-ı nâssun ihtilâline bâ'is olmuş ise mankırın iridüp bakırı kendüye teslîm oldıktan sonra müstahak olduğı üzere ta'zîr ve te'dîb olına. Eğer cem' idüp getürmekte ve yâhud kat'

itmekde sanî'ı yoğise ancak takrîb itdirüp bakırın kendüye teslîm ile iktifâ olına. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdan olmağla ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Edirne kadîsına ve Edirne bostancıbaşısına yazılmışdır.

429

Saray kadîsına ve Bosna eyâletinde olan alaybeğleri ve neferât zâbidleri ve bi'l-cümle a'yân-ı vilâyetün iş erlerine hüküm ki:

Hâlâ eyâlet-i Bosna düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ca'fer Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* tevcîh olınup vezîr-i müşârun-ileyh varıncaya dek eyâlet-i mezbûreye mütesellim nasb olunan Ahmed Ağa'ya ba'zı mesâlih-i mühimme sipârîş olunmağın, siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'ya i'ânet idüp Âsitâne-i Sa'âdet'e ihzârları fermân olunan on dört nefer cevri ve ta'addî ve zulm u fesâd idenleri ahz ve Âsitâne-i Sa'âdetim'e ihzâr olınmaları bâbında bezl-i kudret ve sarf-ı mikned eyleyesiz. Şöyle ki, ber-mûceb-i fermân-ı hümâyûn mütesellim-i mûmâ-ileyhün tenbîhi üzere ihzârları fermânım olan mezbûrları ahz ve ihzâr itmekde 'adem-i takayyüdünüz sebebi ile karîn-i husûl olmaz ise cümleünüz mes'ûl ve mu'âteb olup bir vechile 'özüünüz mukayyed olmaz. Ana göre hizmet-i i'ânetde fevka'l-gâye takayyüd ve ihtimâm eylemenüz bâbında yazılmışdır.

13 R Sene [1] 102

430

Sâbıkan Bosna Vâlisi olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

İttibâ'undan on iki nefer kimesnenün ahâl-i vilâyete zulm ve ta'addîleri olup dâimen şekâvet üzere olmalarıyla şakîleri Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelüp izhâr-ı tazallüm itmeğın husemâsıyla mürâfa'a olmak üzere ihzârlarıçün bundan akdem emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunmağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim vardığı gibi mezbûrları mübâşir-i merkûme teslîm ve mürâfa'a olmak için Dîvân-ı Hümâyûnum'a ihzar eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

431

Çıldır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Megril ve Abaza keferesinden yüz elli kadar mel'ûn üç pâre kayık ile gelüp Gönye sancağında Kenise nâhiyesin basup nice müslümânı katl ve nicesin esîr idüp ve bin doksan dört ve doksan altı senelerinde dahî nefsi-i Gönye'nün varoşun ve Makripal nâhiyesin basup evlerin ihrâk ve ba'zı kimesneleri katl ve ba'zıların esîr ve emvâl-i müslimîni gâret idüp bu mertebe izhâr-ı fesâd itmeleri hâkim ve zâbidlerinün müsâmahaları ve ma'rifetleriyle olmak gerekdir. Nefsü'l-emrde böyle ise naks-ı ahd itdükleri zâhir olmağın bu bâbda Gönye sancağıbeği olan Şehsüvârzâde Mehemmed *dâme 'izzehûn*un 'arzı ve Gönye ahâlisinden iki yüz kadar müslümânun Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelüp i'lâm-ı hâl itmelerine binâen zikr olınan melâ'înün üzerlerine varılup bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ cezâları virilmek husûsî Erzurum vâlîsi olan vezîrim 'Ömer Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûn*un re'yine havâle ve tefvîz olunmuşdır. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Vezîr-i müşârun-ileyh tarafından sana mektûb ve haber gelüp her nice tenbîh iderse tenbîhi üzere 'amel idüp kendün ve bi'l-cümle eyâletün 'askeri müşârun-ileyhün re'y-i savâb-dîdî üzere hareket itmeğe me'mûr olmuşdır. Haber gönderüp taleb eyledükde te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp ta'yîn eylediği hizmet-i mühimmede bezl-i makdûr eylemek bâbında yazılmışdır.

12 R Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Kars beğlerbeğisine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi't-tarihi'l-mezbûr

[114]

432

Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin Paşa'ya ve Mar'aş Beğlerbeğisi Mehemmed Paşa'ya ve Haleb mütesellimine ve zikr olınan eyâletlerde olan kadîlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Türkmen tâifesinden olup Beğmişli ve 'Arablı ve Karaşeyhli ve Döğerli ve Kadirli ve Seçen ve Bozkoyunlu ve Dimlek ve Çepni ve Hamalı kabîlelerinden defterde mestûrül-esâmî olan eşkiyâ ebnâ-i sebîlün yoluna inüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl 'âdet-i müstemirreleri olduğundan ma'dâ derbend [ve] kasabasında olan 'ibâdu'llâhın emvâl ü erzâkın nehb ü gâret idüp ve üç sene mukaddem Bağdâd tarafından gelen mevsim-i kârbânın urup nice kimesneleri katl ve nice kimesnelerin emvâl ü erzâkın yağma idüp mürûr u 'ubûr eyledükleri mahallerde re'âyâ fukarâsınun terekelerin harmanlarından gasb

idüp bu makûle fesâd u şekâvetlerinün nihâyeti olmaduğın vilâyet kadfları birkaç def'a 'arz ve a'yânı mahzar idüp bildirmeleriyle hâlâ sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ım muktezâsınca kendi âdemlerinüz ve eyâletiniz 'asâkiriyle ma'yyet ve ittifâk üzere zikir olınan eşkıyânın üzerlerine varup kable'l-muhârebe her bir kabîlenün eşkıyâsının kabîlesi halkından taleb eylesiniz. Ta'allül itmeyüp virirler ise fihâ virmeyüp eşkıyâyâ i'ânet iderler ise bi-eyy-i vechin-kân mezkûr şakîlerün ve hevâsına tâbi' olanların şer'le cezâların virüp haklarından gelmeğe kemâl-mertebe dikkat ve ihtimâm eylesiniz. Ammâ bu bahâne ile fesâd u şekâvetde 'alâkası olmayan kimesnelere ta'arruz itmeyüp mürûr eylediğünüz mahallerde müft ve meccânen yem ve yemek mütâlebesiyle sâir husûs ile hilâf-ı şer'-i şerîf re'âyâ fukarâsına zulm ü ta'addîden be-gayet ihtirâz idüp defterde mestûrî'l-esâmî olan şakîlerden ele girenleri bir tarîkla itlâk eylemekden be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında yazılmışdır.

29 Ra Sene [1] 102

433

Edirne ve Filibe ve Sofya ve Tatarpazarı kadîsına ve Sofya mütesellimine ve zikir olınan kazâların a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Filibe ve Edirne ve Tatarpazarı ve Sofya kazâlarında ve ol havâlîde olan kasabalarda Darbhâne-i 'Âmirem'de meskûk olan mankırun sikkesine mugâyir mankırun ba'd[el-yevm] râic olmamak üzere nidâ itdirilüp muhkem-i yasağ ve tenbîh olınan her kimün elinde mugâyir sikkeli mankır bulunur ise gereği gibi teftîş olup mücerred kâr için kendüsi âhar diyârdan cem' idüp getir[d]müşise ve mangır kat' itmekte sanî'ı yoğise mankırun iridüp bakırın sâhibine teslîm olına. Ammâ kâr için cem' itmiş ve yâhud o makûle mankırı kendüsi kat' itmekte sanî'ı olup bu güne fesâdı ihtiyâr itdüğü sâbit ve zâhir olursa müstahak olduğu meritebe ta'zîr ve te'dîb olındıktan sonra mankırı iridüp bakırı sâhibine teslîm olına. Ve yüz yirmi mankır bir esedî guruşa râic olup ziyâde ve noksâna alınup virilmeğe diyü ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında yazılmışdır.

6 R Sene [1] 102

434

Çöl Beği olan Hüseyin el-'Abbâs'a hüküm ki:

Türkmen tâifesinden olup Beğmişli ve 'Arablı ve Karaşeyhli ve Döğerli ve Kadirli ve Seçen ve Bozkoyunlu ve Dimlek ve Çepni ve Hamalı kabîlelerinden defterde mestûrî'l-esâmî olan eşkıyâ ebnâ-i sebîlün yoluna inüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl 'âdet-i müstemirreleri olduğundan gayrı mürûr u 'ubûr eyledükleri mahallerde re'âyâ fukarâsınınun

terekesin gasb idüp irtikâb itdükleri fesâd u şekâvetün nihâyeti olmaduğın birkaç def‘â vilâyet kadîları ‘arz ve a‘yân-ı memleket mahzar idüp i‘lâm itmeleriyle mezbûrların şer‘le lâzım gelen cezâların tertîb idüp haklarından gelinmek için emîrû‘l-ümerâi‘l-kirâm Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin ve Mar‘aş Beğlerbeğisi Mehmed *dâme ikbâlehümâ* ve Haleb mütesellimi eyâletleri ‘asâkiriyle ta‘yîn olınmıştır. **İmdi:**

Sen ki mûmâ-ileyhsin. Zikr olunan eşkıyânun ele getirilmesi senden matlûb olmağla nefsehû kendin dahî bu emre mübâşeret ve bi-eyy-i vechin-kân zikr olunan eşkıyâyı ahz ve teslîme dikkat eylesin. Ve lâkin ziyâde tahrîr idüp bu bahâne ile fesâddan berî olanları ‘urbâna urdurmayup gayrıdan zarar isâbet itdirmemek üzere fakat mezkûrları ele getürmeğe cidd ü ihtimâm ve bu takrîb ile kimesnenün emvâl ü erzâkı nehb ü gâret olunmaması bâbında ziyâdesiyle ihtimâm eylemenüz bâbında fermân-ı ‘âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmıştır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

[115]

435

Edirne kadîsına hüküm ki:

Dimitri veled-i Üstoyan ve Brad veled-i Miço nâm zimmîler gelüp mezbûrlar Zağra-i ‘Atîk kazâsında Hızırbeyli nâm karye sâkinlerinden olup karyelerinde bir âdem helâk olmağla Edirne bostancıbaşısı tarafından ahz ve Edirne zindanına vaz‘ u habs olunmağla şer‘an habs olınmaların îcâb ider hâlleri yoğise itlâk idilmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı R Sene [1] 102

436

Karahisar-ı Sâhib kadîsına ve yeniçeri serdârına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda sâkin olan yeniçeri ve cebeci tâifesi kendü hâllerinde olmayup dâimen çarşu ve pazar içinde ‘alenen şürb-i hamr ve müslümânların dîn u îmân ve ağız ve ‘avretlerine şetm ve ümmet-i Muhammed’ün evlerin basup ve ehl ü ‘iyâllerine küllî hasâret ve nice bî-gâne kimesneleri hançer ve bıçak ile urup mecrûh idüp sâ‘ibi‘l-fesâd olanlardan Cebeci Sarıca İbrâhîm ve ‘Alî ve ‘Arab ‘Alî nâm kimesneler kal‘â-bend ve yeniçeri tâifesinden Çıbıkcı Satılmış ve Tulımcı oğlu Hasan ve Hacı Ahmed oğlu İbrâhîm ve Keler Mustafâ ve Hacı Mehmed kölesi Yusuf ve Solak oğlu Bolvadinli İsmâ‘îl ve Sipâh oğlu Hasan ve Birik Mustafâ ve Hüseyin nâm şakîler şer‘le eski ihtiyârları nâmında olan Mustafâ ve Mûsâ ve Şa‘bân ve Kör Hasan ve Sabancı Hüseyin nâm kimesnelere teslîm ve mezbûrlar dahî kal‘â-bend ve keyfiyet-i hâlleri der-i devlet medârına i‘lâm olına diyü

bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşiken mezbûrlar itâ'at eylemeyüp mezbûrlar tekrar hevâlarına tâbi' şakîler ile tecemmü' ve yedlerinde hançer ve bıçak her kim gelür ise katl ider diyü gulüvv ve kemâ-kân fesâd u şekâvetlerinden leyl ü nehâr emîn olmayup cevâmi' ve mesâcide çıkamayup şer'lerinden ahâlî-i vilâyetün hâlleri dîger-gûn olduğu 'arz u i'lâm olunmağla iş bu senede vâki' olan sefer-i hümâyûnumda mevcûd bulunmayanların kat'â dirlikde 'alâkası olmamağla ahâlî-i vilâyetün ittifâklarıyla mezbûrları bi-eyy-i vechin-kân ele getürdüp tekrar akd-i meclis-i şer' ve muvâcehesinde sâbit olan mevâddun sicil ü hüccetleriyle ahvâlleri Âsitâne-i Sa'âdetim'e i'lâm ve kendüleri ol cânibde kal'â-bend olunmalarıçün ocakları tarafından [ ] çavuş ta'yîn olunmağın zikr olınan şakîleri ahâlî-i vilâyetün ittifâklarıyla buldırılup ve keyfiyetlerin mevâddlarıyla sicil ü hüccet itdirildükden sonra mezbûrları kal'â-bend ve hüccetlerin çavuş-ı merkûm ile 'ale'l-'acele irsâl eylesin diyü yeniçeri ağası 'Alî Ağa'nun mektûbı mûcibince hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

437

Avlonya tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîr Halîl Paşa'ya hüküm ki:

Avlonya kadısı Mevlânâ 'Abdullah *zîde fazluhû* Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp Delvine kazâsına tâbi' Vejendos-ı cedîd kal'âsı intihâ-yı serhadd ve leb-i deryâda olup hâliyâ dizdârı 'Alî ve 'azeb ağası Hızır ve beşlüyân Hüseyin ve ser-topcıyân Hasan nâm kimesneler kal'âda sâkin olmayup mesâfe-i ba'îdede sâkin olduklarından gayrı kal'â-i mezbûrenün yüz iki neferi var iken ancak on neferi mevcûd olup ve müstahak oldukları 'ulûfelerin ağaları alup neferâta virmemeleriyle neferâtı muhâfazaya varmayup hâlî olmağla kal'â-i mezbûre üzerine düşman-ı dîn müstevlî oldıkda kazâ ahâlîsi cem'iyet ile tahlîs idüp karye-i mezbûre kurbinde olan kurâdan neferât ta'yîn yâhud kal'â-i mezbûre kal'â olmak için bi'l-cümle ahâlî-i vilâyet ilhâhlarıyla 'arz itmeğın. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Kal'â-i mezbûrenün muhâfazası ehemm ü elzem değil ise ve kal'â ve hedm olunması nâfî' ise bilâ-te'hîr hedm itdirüp içinde olan cebehâne ve tophâne mühimmât defteriyle kurbinde olan münâsib gördüğün kal'âya nakl ve teslim eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

438

Kandiye kadîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-‘âlem Vezîrim ‘Abdurrahman Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehû* tarafından bundan akdem Girid cezâresinde Kandiye mütesellimi olan Mustafâ nâm kimesne re‘âyâ fukarâsinun defter ile viregeldüklerinden ziyâde kan akçesi nâmıyla ve sâir bahâne ile hilâf-ı şer‘-i şerîf akçelerin alup zulm u ta‘addîye müte‘allik sû-i hâl üzere hareket Âsitâne-i Sa‘âdetim’de sâmi‘ olmağla vâki‘ ise ma‘rifet-i şer‘le gereği gibi teftîş ve tefahhus ve üzerine sübût bulan mevâdd sicil ü hüccet olındıktan sonra ta‘yîn olunan kapucıbaşı ‘Osmân Ağa *dâme mecdühû* mübâşeretiyile bilâ-emân salb olunup vâki‘ hâli ‘arz olunmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

439

Sâbıkan Racna palangası muhâfazasında olan Yusuf *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Vidin kal‘âsinun hıfz u hırâseti ehemmi-i umûrdan olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Kalkup Vidin’e varup leyl ü nehâr hizmet-i muhâfazada bezl-i makdûr ve sa‘y-ı mevîr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

[116]

440

Fermânı şakk olunup mahalline gitmemişdir.

‘Aclûn sancağıbeğine hüküm ki:

Cebel-i ‘Aclûn havâlîsinde vâki‘ Belega nâhiyesinde karye şeyhlerinden ‘Abdünnebî nâm şakî hevâsına tâbi‘ eşkiyâ ile tecemmü‘ ve izhâr-ı fesâd u şekâvet eylediği ve ba‘zı evkâtta senün tarafuna gelüp gitdüğü sem‘-i hümâyûnuma vâsıl olmağın
[İmdi:]

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Ol taraflarda nehîm-i şer‘ u fesâda bâ‘is olmamak vehmi üzere mezkûr ‘Abdünnebî’yi bir tarîk ile bi-eyy-i vechin-kân ele götürüp kayd u bend ile Şâm Vâlîsi olan Vezîrim Mustafâ Paşa’ya îsâl ve teslîm eylesin. Şakî-i mezbûrun hüsn-i tedbîr ile ele getirilmesi senden matlûb olmağın husûs-ı mezbûrda vech-i meşrûh üzere takayyüd ve ihtimâm eyleyüp bu bâbda müsâmaha ve ihmâlden ziyâde taharrüz eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

441

Kars ve ‘Uzeyir ve [ ] kadîlarına hüküm ki:

Karanukapu ve Akçahân derbendlerinden mürûr u ‘ubûr iden tüccârdan ebnâ-i sebîlden bâc-ı râh alınmamak üzere fermân-ı şerîfimle defter-i icmâl ve mufassaldan mahalle nişancı kalemiyle çalınup defterden ihrâc olunup sûret-i icmâl virilmeğle zikr olunan Karanukapu ve Akçahân derbendlerinden mürûr u ‘ubûr iden tüccârdan ve ebnâ-i sebîlden fî-mâ-ba’d bâc-ı râh taleb olunmamak bâbında fermân-ı âl-i şânım sâdır olmuştur diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Âsitâne-i Sa‘âdetim’den Avlonya tarafında ser-‘asker Vezîr Halîl Paşa’ya ve Ohri sancağına varınca yol üzerinde vâki‘ kazâlarun kadîlarına ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Mübâşir

Fi’t-tarihi’l-mezbûr

442

Avlonya tarafında ‘asâkir-i İslâm’a ser-‘asker olan Vezîr Halîl Paşa’ya ve Avlonya ve Delvine ve Ohri ve İlbasan ve İskenderiye ve Prizren ve Dukakin sancaklarında olan kazâlarun kadîlarına ve Horpişte ve Nasliç ve Presbe ve Görice ve Manastır ve Karadağ kadîlarına hüküm ki:

Hâlâ ol taraflarda ba‘zı müfsid kimesneler mankır sikkesi ihdâs ve mankır kat‘ eylediği mesmû‘-ı hümâyûnum olmağla ol makûle sikke-i hümâyûnum taklîd ile hâricden meskûk beyne’n-nâss şuyû‘ı ve mu‘âmelât ihtilâtı fesâda müeddî olup men‘ olunmak lâzım gelmeğle sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve siz ki zikr olunan kazâlarun kadîlarısız. Darbhâne-i ‘Âmirem’de kat‘ olunan mankırın sikkesine mugâyir sikke ile meskûk olan mankır ba‘de’l-yevm râic olmamak üzere elviye-i mezbûrede ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ kasabat ve kurâda muhkem-i tenbîh ve yasağ idüp lâzım gelen mahallerde nidâ itdüresiz. Ve her kimün yedinde bu makûle mugâyir sikkeli mankır bulunur ise mübâşir ta‘yîn olunan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân [ ] *zîde kadruhû* ma‘rifetiyle ahz olunup gereği gibi teftîş ve tafahhus olına. Mücerred kâr için kendüsi cem‘ ve yâhud kat‘ idüp mu‘âmelât-ı nâssun ihtilâlîne bâ‘is olmuş ise mankırın iridüp bakırın kendüye teslîm olındıktan sonra müstahak olduğu üzere ta‘zîr ve te’dîb olına. Ve eğer cem‘ idüp getürmekde ve yâhud kat‘ itmekde sunu‘ı yoğise ancak mankır iridüp bakırı kendüye teslîm ile iktifâ olına. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdan olmağla ba‘de’l-yevm Âsitâne-i Sa‘âdetim’de sikke-i hümâyûnum ile meskûk kat‘ olunan mankırın ma‘dâ hâric sikkeli mankır beyne’n-nâss mütedâvil ve

muâmelâta muhtelid olmamasına ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Âsitâne-i Sa'âdetim'den Yanya sancağına mutasarıf ve Mora tarafında 'asâkir-i İslâm'a baş ve buğ olan 'Alî Paşa'ya ve Tırhala ve Ağrıboz'a varınca yol üzerinde vâki' kazâların kadîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Mübâşir

Fi't-tarihi'l-mezbûr

443

Mısır vâlisine hüküm ki:

Hasekiyye vakfı mütevellisi Mûsâ ve vakf-ı mezbûr kâtibi olup Mekke-i Mükerrreme'de Şeyhü'l-harem vekîli olan Seyyid Mehmed ve Cidde Gümrüğü kâtibi İbrâhîm'ün ahâlî-i haremeyne hukûkların îsâlde ve ba'zı umûr-ı haremeynde hıyânet ve fesâdları olduğu sem'-i hümâyûnuma vusûl bulup muhâsibeleri görölüp ahvâllerin tafahhus ve suâl olunmak için Dîvân-ı Mısır'a ihzâr olınmaları lâzım gelmeğle **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mezkûrları Dîvân-ı Mısır'a ihzâr ve tedkîk üzere muhâsibelerin görüp zimmetlerinde sâbit ve zâhir olan hukûk-ı ahâlî-i haremeyni şer'le bi't-temâm tahsîl ve ahvâllerin gereği gibi tefahhus ve suâl idüp fesâd u hıyânetleri vâki' ise yerlerine ahâlî-i haremeynün mümtâz ve marzîsi olan müstakîm ve dindâr kimesneleri ta'yîn idüp husûs-ı mezbûre gereği gibi nizâm virmeğe takayyüd ve ihtimâm eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâil-i R Sene 1102

[117]

444

Haleb muhassılına hüküm ki:

Haleb'ün nevâhîsinde vâki' kasabat ve kurâ ahâlîsine ol tarafda nice kimesneler birer tarîk ile karz akçe virüp virdükleri asl mâlun üzerine bâligan-mâ-belag şey tahmîl idüp fukarâ asl mâlun iz'âfını edâ eylemişler iken ribâ tarîkıyla artırdıkları akçe mutâlebesiyle dahî dâima rencîde ve ta'cîzden hâlî olmayup bu vechile hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve tecâvüzlerinden fukarânın muztarîbu'l-hâl oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağla bu makûle akçe iddi'âsında olanların husûmlarıyla murâfa'a-yı şer' olup ve ahvâlleri şer'le görölüp iddi'â itdükleri akçenün duyûn-ı sahîha-yı şer'ıyyeden olduğu sâbit ve zâhir olur ise ashâb-ı hukûkun yedlerine ma'mûlû'n-bih temessük virdirüp ve mu'sirr

olanlarını enzâr ve tesyîr ve teshîl ve vechi üzere edâ itmek için tenbîh eyleyüp duyûn-ı şer'ıyyeden olduğu şer'an mütebeyyin olmayanları ilgâ ve ihdâr ve min-ba'd mütâlebesiyle rencîde olunmamak için o makûlelerin ibrâ-yı zimmetlerine yedlerine hüccet virüp ve üzerlerine iştihâd idüp bi-gayr-ı hakkın şer'an bir dahî mütâlebe olmaktan men' eylemek üzere Haleb kadîsına fermân olunmağla husûs-ı mezbûre sen mübâşir ta'yîn olunmuşsındır.

İmdi:

Mezkûrlardan gelüp murâfa'a-yı şer' olmakdan imtinâ idenleri husûslarıyla murâfa'a-yı şer' idüp ahâl-i memleketden iddi'â itdükleri duyûn-ı sahîha-yı şer'ıyyeden olduğu sâbit ve zâhir olursa musirr olanları inzâr itdürüp teshîl ve tesyîr tarîkı ile edâ eylemek üzere ma'rifet-i şer'le tenbîh ve yedlerine ma'mûlü'n-bih temessük alıviresin. Eğer duyûn-ı sahîha-yı şer'ıyyeden olmayup ribâ tarîkı üzere mütâlebe olunur ise ilgâ ve ihdâr o makûlelerin da'vâları lağv olmağla müdde'â-'aleyhlerinün berât-ı zimmetleriçün müslimîni iştihâd itdürüp mütâlebeleri ibrâ ve ibrâlarına yedlerine hüccet virdürüp husûs-ı mezbûrda kemâl-i istikâmet ile takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

445

Somakov kadîsına ve kazâ-i mezbûrda vâki' yeniçeri serdârına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Sengîr nâm karyede sâkin yeniçerilik iddi'âsın iden Çil oğlu Ahmed ve Yekçeşme 'Abdül'azîz ve Saburlı nâm karyeden Köroğlı Mehemmed ve Bülîcek nâm karyeden Bekar Ahmed ve Kerim oğlu Ahmed ve Kaba Oruç dimekle ma'rûf Mehmed ve Börtek Receb ve Arık Şa'bân ve Güce Hüseyin ve Kanmâs-ı Kebîr nâm karyeden el-Hâcc 'Abdurrahmân oğlu Mustafâ ve Kaymâs-ı sağîr karyesinden Ken'ân oğlu Şahin ve Sarıkadı oğlu Mehmed ve Seyfi oğlu 'Alî ve Bozhisar karyesinden 'Osmân ve Bektaşlı karyesinden 'Ömer Beğ oğlu Mehmed ve Dumanlar karyesinden Köroğlı Ahmed ve Korular karyesinden Murtezâ oğlu ve Topallı karyesinden Dizili oğlu Ahmed ve Tekye-i Kebîr karyesinden Donanmacı oğlu Ahmed ve Kızılcaköy karyesinden Dağa İbrâhîm oğlu Mehemmed nâm şakîler dâimü'd-dehr şâribü'l-hamr ve câire-yi müdâm ve sâ'ibi'l-fesâd ve sûk-ı sultânîde 'alâ-melei'n-nâss ahâl-i vilâyetün ba'zıların bi-gayr-ı hakkın bıçak ile urup cerh ve katl eyleyüp ve bunların evlerin basup emvâl u erzâkların ahz u gâret ve 'avretlerin ve oğulların fi'l-i şenî' kasdıyla kayd [ve] bend ile Halîle iskelesi nâm mevzî'de sefîne ile deryâdan ve karadan gelen misâfirînün sâkin oldukları mahzenlerin kırup malların ahz u gâret ve emrlerine muhâlefet idenleri bilâ-emân deryâya ilka idüp küllî ta'addîlerin kazâ-i mezbûr ahâlîsinün hâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp iş bu sene-i mübâreke de vâki'

sefer-i hümâyûnumda bulunmayanların kat'â dirlikde 'alâkaları olmamağla ahâlî-i vilâyetün ittifâklarıyla mezbûrdan sefneleri bi-eyy-i vechin-kân ele getürdüp huzûr-ı şer'da tekrar akd-ı meclis-i şer' ve muvâcehesinde sâbit olan mevâddun sicil ü hüccetleriyle ber-muktezâ-yı şer'-i şerîf haklarında lâzım geleni icrâ ve ıslâh-ı nefis için habs îcâb idenleri ol cânibde kal'â-bend ve keyfiyyet-i hâlleri hüccet olunup hüccet-i şer'ıyyelerin Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl eylesin diyü yeniçeri ağası olan 'Alî Ağa'nun mektûbı mûcibince hükm yazılıp işâ'atîsi şer'a havâle olunup şurûtuyla yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

446

Midillü muhâfazasında olan Vezîr [ ] Paşa'ya ve Midillü kadîsına hüküm ki:

Sâbıkan Karaburun kadîsı olan Musli 'arz-ı hâl idüp bin yüz bir senesinde kadîyken yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden olup mebdâ-yı fesâd olan Küçük Hasan ve karındaşı Es'ad nâm kimesnelerin tevâbi'lerinden Yusuf ve 'Alî ve İbrâhîm ve Ahmed ve dîger Ahmed halîfe ve Dervîş reis ve Mûsâ ve 'Alî halife ve Yazıcı Mehmed ve Mustafâ ve Hüseyin ve Hasan ve Hacı Hüseyin ve Yaylalı Mehmed ve Hacı Veli ve Alaca Mehmed ve Deli Mehmed ve el-Hâcc Hasan nâm şakîler 'azline karîb 'âdet-i müstemirreleri üzere 'alelen mahkemesin basup yedinde olan defter nâtik olduğu üzere bi'l-cümle emvâl ve erzâkı ve içinde olan libâsını nehb ü gâret eyledüklerinden gayrı katl murâd eyledüklerinde bir tarîk ile yedlerinden hulûs olup ziyâde fesâd u şekâvet eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın. [İmdi:]

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mezkûrsın. Mezbûrları şer'-i şerîfe ihzâr eyleyüp ve şer'an sâbit olan hakkın bi't-temâm alıvirüp icrâ-yı Hakk eyledükden sonra üzerlerine sübût bulan ahvâli ba'de'l-istifsâr sıhhati üzere yazup Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve kendülerin habs eylemenüz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdir olmışdır diyü yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

[118]

447

Rum-ili beğlerbeği pâyesiyile ber-vech-i arpalık Prizren ve Dukakin sancaklarına mutasarrıf Mahmûd Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana varduğu [gibi bir] sâ'at kat'â te'hîr ve tevakkuf itmeyüp gelmen ve karîb kapun ve yarar ve güzîde ve şakî's-silâh âdemlerünle kalkup Avlonya tarafında 'asâkir-i İslâm'a ser-'askerim olan Vezîrim Halîl

Paşa'nun yanına varup Avlonya ve Kanya kal'âların bi-'inâyetu'llâhi te'âlâ eydî-i a'dâdan nez' ve tahlîs husûsında ve sâir hidemât-ı hümâyûnumda vezîr-i müşârun-ileyhün re'y ve münâsib gördüğü vech üzere hareket eyleyüp hidemât-ı dîn-i mübîninde bezl-i kudret ve sarf-ı mikned eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

448

Paşa sancağında Zağrâ-yı 'Atîk nâhiyesinde nefsi-i Zağrâ-yı 'Atîk ve gayrıdan yirmi bin üç yüz akçe ze'âmete mutasarrıf olan Mehemed *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Bundan akdem feth u teshîri müyesser olan Kandiye kal'âsı meterslerinde humbaracı ve lağımcı ve tabyeci tâifesinden ehl ve san'atında mahâreti olan üstâd-ı tecrübe olunmuş kimesneler istihdâm olup kendülere mahsûs olmak üzere istihkâkına göre ze'âmet ve tîmârlar virilüp içlerinde küllî mahâret ile mümtâz olup hizmet sebkat idenlerden humbaracı başı ve lağımcı başı ta'yîn olup hizmet-i mühimmeye me'mûr olduklarında kemâ-hüve-hakka edâ iderler idi. Mürûr-ı zamân ile üstâdları münkarız ve ze'âmet ve tîmârları san'atında mahâreti olmayan nâ-ehllere virilüp içlerine ecnebî dâhil olarak umûr-ı mezbûre muhtell ve müşevveş ve san'at-ı merkûme bi'l-küllîye muzmahil olmağla muhâsara ve hizmet-i muhâfaza için ta'yîn olınmaları iktizâ eyledükde mevcûdlarından kâbil-i istihdâm bulunmayup emr-i mühimmün ta'tîline ve tedârük olunan mühimmâtun itlâf ve izâ'atine bâ'is olmalarıyla fî-mâ-ba'd san'atında mahâreti olup üstâdları mücerred ve mu'ayyen olanlara dirlik virilüp nâ-ehl olanlara virilmemek üzere san'at-ı mezbûrede imtiyâz bulmuş kimesne baş ve buğ ta'yîn olınmak lâzım ve mühimm olmağla **[İmdi:]**

Sen ki mûmâ-ileyhsin. Bundan akdem Ağrıboz kal'âsı muhâsarasında ve Niş ve Belgrad kal'âları teshîrinde mahâretün olup küllî hizmetün sebkat itmeğle zikr olunan humbaracı ve lağımcı ve tabyeci tâifesi üzerlerine baş ve buğ ta'yîn olup vech-i meşrûh üzere ahvâllerine nizâm virilmek için 'arz ve i'lâm eylemen bâbında izn-i hümâyûnum üzerlerine kılınmışdır diyü yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

449

Mısır muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'da vâki' Deşîşe-i Kübrâ ve Deşîşe-i Suğrâ evkâfından her sene ahâlî-i Haremeyn-i Muhteremeyn'e mu'ayyen ve muvazzaf olan gılâlun birkaç seneliği gönderilmeyüp ol arâzî-i mukaddese sükkânınun müzâyakalarına bâ'is olduğu taraflarından

Der-sa‘âdetim’e i‘lâm ve şikâyet olunmağla mahallinde tefahhus olup kimün zimmetinde kalduğı sıhhati üzere ‘arz ve i‘lâm olınmak bâbında bundan akdem fermân-ı şerîfim sâdır olmuşıdi. Vech-i meşrûh üzere tefahhus ve su‘âl olındıkda zıkr olunan gılâlun kendü zimmetlerinde kalduğın ol tarafda evkâf-ı mezbûre nâzırları i‘tirâf idüp irsâlini ta‘ahhüd eyledükleri hâlâ der-i devlet medârıma defteri ile ‘arz ve i‘lâm olunmağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. İ‘lâm olınduğı üzere mezkûrların zimmetlerinde olduğun i‘tirâf idüp irsâlini ta‘ahhüd eyledükleri mikdâr gılâlı bundan sonra te‘hîr itdirmeyüp bir gün evvel ahâl-i Haremeyn-i Muhteremeyn’e irsâl ve îsâl itmeğe takayyüd ve ihtimâm ve inşâ‘a’llâhü te‘âlâ mahalline vusûlini rikâb-ı hümâyûnuma ‘arz ve i‘lâm eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

450

Sivas ve Amâsiyye kadîlarına hüküm ki:

Handân nâm hâtun Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp bunun sâbıkan Sivas vâfisi iken fevt olan zevci Vezîr Süleymân Paşa’nun zimmetinde vâfir malı olduğundan ma‘dâ sâir dâyinleri dahî bunu ta‘cîzden hâlî olmayup ahz ve dîger Ahmed nâm kimesneler müteveffâ-yı merkûmun mutasarrıf olduğı Sivas mütesellimliğın yedi ay zabt ve muhâsebelerin görilmeyüp ve Amâsiyye mütesellimi zimmetinde dahî bir mikdâr mâl olmağla mezbûrlar ihzâr olup muhâsabeleri görülmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğın mezbûrların Âsitâne-i Sa‘âdet’e ihzârlarıçün hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

451

Ağrıboz kal‘âsı muhâfazasında olan Vezîr İbrâhîm Paşa’ya hüküm ki:

Atina kal‘âsın Venedik keferesi bir yerin hedm itmedin hâlî üzere birağup kal‘â-i mezbûre hâlî kalmağla. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ağrıboz’da olan münâsib gördüğün tavâif-i ‘askerden ‘ale’l-‘acele kifâyet mikdârı âdem intihâb ve inşâ‘a’llâhü te‘âlâ def‘aten kal‘â-i mezbûreye vaz‘ ve gereğı gibi zabt ve hıfz itdirmeğe ziyâde takayyüd ve ihtimâm idüp kal‘â-i mezbûrenün taraf-ı İslâm’dan zabt olınması mühimm ve muktazî olmağla bu bâbda bir dürlü müsâmaha ve te‘hîre cevâz gösterilmemek bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

[119]

452

Seddü'l-bahr muhâfızı Vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Gelibolu ve Rodosçık ve Çardak ve Suluri ve Bandırma ve Mihaliç ve Mudanya ve İznikmid ve Kavak kadîlarına ve kethudâ pîrlere ve yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdet'imde Darbhâne-i 'Âmirem'de kat' olunan mankırun sikkesine mugâyir sikke ile meskûk olan mankır ba'del'l-yevm râyic olmak üzere zikr olunan kazâlarda vâki' kasabat ve kurâda muhkem-i tenbîh ve yasağ idüp lâzım gelen mahallerde nidâ itdüresiz ve her kimün yedinde bu makûle mugâyir sikkeli mankır bulunur ise ahz olunup gereği gibi tefîş ve tefahhus olına. Mücerred kâr için kendüsi cem' ve yâhud kat' idüp mu'âmelât-ı nâssun ihtilâline bâ'is olmuş ise mankırın iridüp bakırı kendüye teslim olunduktan sonra müstahak olduğu üzere ta'zîr ve te'dîb olına. Eğer cem' idüp götürmekte ve yâhud kat' itmekte sun'ı yoğise ancak mankırın iridüp bakırı kendüye teslim ile iktifâ olına. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdan olmağla. **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz. İskele emînleri ve a'yân-ı vilâyete muhkem-i tenbîh ve te'kîd eylesen ki o makûle hâric sikkeli mankır gemilere kodırmayup ve karşı yakaya geçürtmeyüp ve Darbhâne-i 'Âmirem'de kat' olunup sikke-i hümâyûnumla meskûk olan mankır için celeb mâl sebebi ile hâricdir diyü bir ferde cevri ü gadr olunmaya. Şöyle ki, celeb mâl için sikke-i hümâyûnıma mugâyir sikke ile meskûk olan mankırun gemilere vaz' olunup nakl olunduğı mesmû'-ı hümâyûnım olur ise her kağı iskeleden nakl olunur ise bir vechile müsâmaha olunmayup emînlerinün ve zâbidlerinün hakkından gelinür. Ana göre takayyüd ve ihtimâm eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

Bir sûreti dahî vech-i meşrûh üzere İzmir monlasına ve Foça ve Kuşadası ve Antalya kadîlarına ve kethudâ pîrlere ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmışdır.

Fi't-tarihi'l-mezbûr

Bir sûreti dahî Selânik muhâfazasında olan Vezîr İsmâ'îl Paşa'ya ve Selânik ve Koloz ve Kesendire ve Kavak kadîlarına ve kethudâ pîrlere ve yeniçeri serdârlarına ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi't-târihi'l-mezbûr

453

Paşa ve Köstendil ve Üsküb ve Tırhala ve Selânik sancaklarında vâki' olan kazâlarun kadîlarına ve zikr olunan kazâlarda a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine ve yörük çeribaşlarına ve ihtiyâr ve söz sâhiblerine hüküm ki:

Bundan akdem Rum-ili câniblerinde sâkin olan Yörük tâifesi sefere eşer askerîden olup Yörük defterleri mensûhü'l-'acel olmak üzere ref' olunup eşkinci ve yamak ve yağcı ve küreci ve suce ve Medîne-i Münevvere ve Sultân Bâyezid ve Sultân Murâd ve Gâzi Evrenos Evkâfı yörükleri 'ale'l-'umûm yörük rusûmından ve sâir tekâlif-i 'örfiyye ve şâkkadan ve mu'âfiyetleri mukarrer dutulmak üzere içlerinden darb u harbe kadir yarar ve tüvânâ yiğidler sefer-i hümâyun hizmetinde me'mûr olduklarında her bir kazâda sâkin olan yörük tâifesi ma'lûm olmadıkca tahammülleri mertebesi bilinmeyüp kazâ-be-kazâ 'ale'l-esâmî tahrîr ve defter olınmaları muktazî olmağla muharrer ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân [ ] *zîde kadruhû* ism ü resmleriyle tahrîr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Silistre ve Niğbolı ve Çirmen ve Vize sancaklarında vâki' olan kazâlarun kadîlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine ve yörük çeribaşlarına ve ihtiyâr ve söz sâhiblerine yazılmışdır.

Fi't-târihi'l-mezbûr

454

Âsitâne-i Sa'âdet-medârından Dubrovnik'e varınca yol üzerinde vâki' kadîlara hüküm ki:

Dubrovnik'den Âsitâne-i Sa'âdetim'e ba'zı mesâlih-i mühimme için gelen üç nefer sâ'îlerün mesâlihleri temâm olup girü 'avdet itmeleriyle siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz. Mezkûrlarun mürûr eyledükleri yerlerde bilâ-mûceb kimesneye dahl ve ta'arruz eylememen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

[120]

455

Erzurum ve Diyâr-ı Bekr vâlîlerine ve Adana ve Çıldır beğlerbeğilerine hüküm ki:

Rakka eyâletinde nehr-i Belih kenârında vâki' nevâhîde mukîm olup zirâ'at ve hırâset ve arâzî-i mezbûreyi 'imâret idüp ol havâlî-i eşkiyânun şekâvet ve fesâdlarından hıfz u hırâset eylemek üzere mahsûllerinün mukaddemâ fermân-ı celîlü'l-kadrdan tasrîh ve

tafsîl olunduğı üzere mutasarrıf-ı arâzîlerin cânib-i mîrîye edâ eyledükde bi'l-cümle rusûm-ı ra'ıyyet ve sâir tekâlif-i gayr-ı meşrû' üzerlerinden ref' olup mu'af ve müsellemler olmaları fermân olınan Boz-ulus mândesi 'aşâiri ile Ulaşlu ve Baraklar cemâ'atlerinden ba'zıları Erzurum ve Diyâr-ı Bekr ve Çıldır ve Adana câniblerinde perâkende ve müteferrik olmalarıyla 'aşâir-i merkûm kethudâları ma'rifetiyle ikâmetleri için ta'yîn olunan mevâzî'a rızâlarıyla gelüp vech-i meşrûh üzere sâkin olup zirâ'at ve hırâset ve arâzîsini 'imâret eylemeğe râgıb olanlara kimesne mâni' olmamak bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

456

Girid muhâfazasında olan Vezîr 'Abdurrahmân Paşa'ya hüküm ki:

Kandiye kal'âsında ser-cebeciyân olan Sâlih Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp kal'â-i merkûmenün cebehânesi bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinin zabtında olduğundan ve bu cebecilerinin ekseri Karavul ve kal'âdan taşra hizmetlerde istihdâm olup hâlâ kal'â-i merkûmede olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecileri ref' olup cebehânenün hıfz u hırâseti ve sâir hizmet-i lâzimesi yerlü cebecilere münhasıra ve hizmetleri kesîr olmağla ba'de'l-yevm Karavul ve sâir kal'âdan taşra hizmetlerde istihdâm olunmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın cebehâne hizmetinde olup kal'âdan hâric âhar hizmet teklîfi ile rencîde olunmamak bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

457

Şehirköy muhâfazasına me'mûr olan Sofya mütesellimine ve kadîsına hüküm ki:

Şehirköy kazâsında zimmet kabûl idüp kadîmi karyelerine gelüp sâkin olan re'âyâ fukarâsından Şehirköylü İbrâhîm nâm kimesne ve mukaddemâ nâhiye-i mezbûreli ze'âmet ve tîmâra mutasarrıf olan eşhâs kendisine mahsûl ve meccânen yem ve yemek ve zahîre taleb idüp ve re'âyâ fukarâsını perîşan itmeğe sebep oldukları mesmû'-ı hümayunım olmağla vâki' ise o makûle re'âyâ fukarâsına zulm ü ta'addî eyleyen her kim ise şer'le lâzım gelen cezâların tertîb idüp min-ba'd kalîl ve kesîr re'âyâdan bir nesne taleb itdirmeyüp bir vechile rencîde ve remîde itdirmeyesiz diyü yazılmışdır.

Selh-i Ra Sene [1] 102

458

Denizlü kadîsına ve voyvodasına ve a'yân-ı vilâyetün iş erlerine hüküm ki:

Lekvanek ekrâdından Engil nâm şakî hevâsına tâbi' iki nefer ehl-i fesâd ile Çal ve Uşşâk ve Denizli ve Kütahya kazâlarında kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs idüp ebnâ-i sebîl ve ahâlî-i memlekete fevka'l-gâye ta'addî ve tecâvüzleri mesmû'-ı hümâyunım olmağın mezbûr şakîleri bi-eyy-i vechin-kân ele getirüp muvâcehelerinde bî-garaz müslümânlardan keyfiyyet-i hâlleri tefîş ve tefahhus ve üzerlerine sübût bulan mevâddun sûret-i siclleri ile vâki' hâl Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve i'lâm ve tekrâr fermân-ı hümâyunım sâdır olıncaya değin mezbûrları kal'â-bend idüp muhkem-i habs ve hıfz eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Turgutlu voyvodası olan Altıparmak oğlu Hüsey'n'e vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi't-târihi'l-mezbûr

459

Edirne kadîsına hüküm ki:

[ ] ve [ ] nâm nasrâniyyeler Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp bunların zevcleri siz hırsızlara Küçükköy'de etmek ve esvâb virmişsiz diyü zevcleri Yorgi ve Elgali nâm zimmîler Bostancıbaşı'da altı aydan berü habs olınuğın bildirüp ıtlâk olınmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileysin. Şer'an habslerine iktizâ ider nesne yoğise habsdan ıtlâk olınmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı R Sene [1] 102

[121]

460

Mısır muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Eyâlet-i Mısır'da kurâ mültezimi olan kimesneler ma'lûm âdemler olup tasarruflarında olan karyelerün zabt u rabtı ve ahâlîsinün himâyet ve sıyânetleri uhdesinden gelmeğe kadir olmaları lâzım ve mühimm iken birkaç seneden berü takayyüd olınmamağla kadîme mugâyir olur olmaz kimesneler birer tarîk ile karyelere mutasarrıf olup tasarrufında olan nice mekkâre ve bida' irtikâb itdüklerinden gayrı bi-emri'llâhi te'âlâ mültezimînden biri fevt olup tasarrufunda olan karyeler cânib-i Beytü'l-mâl'e 'âid oldıkda mukaddem tarihli ferâgat taksîdi ibrâz idüp müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayâtında ferâgat eylemişidi diyü ol vakte dek zabt ve tasarrufuna dâhil olmayan karyelere nâ-ma'lûm kimesneler sâhib

çıkup cânib-i Beytü'l-mâl'e noksân tertîb eyledüğü vâsıl-ı sem'-i hümayûnum olmağın.

İmdi:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Husûs-ı mezbûr kadîmden olıgeldüğüne mugâyir olmağla ba'de'l-yevm men' ü def' olunup gerek mahlûlünden ve gerek ferâgatden taksîd-i dîvânîyye ile bir karye teveccüh oldıkda ma'lûm kimesnelere virilüp bu makûle mültezimin tasarruflarında olan karyeler mutasarrıfı kim ise andan mahlûl olmak üzere mahlûl olup cânib-i Beytü'l-mâl'e 'âid oldıkda mukaddem tarihli taksîd ibrâz idenlerün ol vakte dek tasarrufları yoğiken mücerred taksîd temessüklerine 'amel ve i'tibâr olunmayup kadîmden olıgeldüğü üzere taraf-ı mîrîden zabt ve ba'de'l-müzâyede fûruht itdirüp fî-mâ-ba'd zikr olınuğı üzere cânib-i Beytü'l-mâl'e noksan tertîb itdirmemek bâbında hatt-ı hümayûn sa'âdet-makrûnımla fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmışdır diyü yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

461

Mısır Vâlisî Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'da olan Darbhâne-i 'Âmirem'e vâlî-i Mısır tarafından mu'temed-i emîn ve nâzır nasb ve ta'yîn olunup sikke husûsında fevka'l-gâye takayyüd ve ihtimâm olunurken birkaç seneden berü emîn ve nâzır nasb ve ta'yîn olunmak terk olunup Mısır'un mustahfızân ocağı tarafından zabt olunmağla kem-'iyâr ve nâkısü'l-vezn altun ve para kat' olunup sikke husûsında olan 'adem-i takayyüd mu'âmelât-ı nâssun ihtilâlini müceb olduğı vâsıl-ı sem'-i hümayûnum olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Ba'de'l-yevm Mısır'un mustahfızânı ve sâir kul ocakları taraflarından Darbhâne-i 'Âmirem'e müdâhale olunmayup kadîmden olıgeldüğü üzere tarafundan mu'temed ve müstakîm nâzır ve emîn nasb ve ta'yîn idüp sikke-i hümayûnumun zabtı husûsında ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında hatt-ı hümayûn sa'âdet-makrûnımla fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmışdır diyü yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

462

Nusret Kerman kadîsına hüküm ki:

Nusret Kerman kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm topçılarının esâmîleri muhâfaza-i mezbûrdan ref' olunmağla emr-i şerîfim vardığı gibi neferât-ı mezbûrî Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Mübârek Kerman kadîsına yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Kula kadîsına yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Özi kadîsına vech-i meşrûh [üzere] yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Kütatis kadîsına yazılmışdır.

463

Erzurum kadîsına hüküm ki:

Eyâlet-i mezbûrede vâki' Kiğı mâdeninde sefer-i hümâyûnum için dökülen yuvarlakları Erzurum muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm topçıları neferâtı ahz u kabz idegelmeğle hâlâ muhâfaza-i mezbûrda olan [ ] nefer Dergâh-ı Mu'allâm topçıları kemâ-fi'l-evvel hizmet-i merkûmda ve kal'â muhâfazasında mevcûd ve istihdâm olunmak bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

464

Trabzon kadîsına ve mütesellimine hüküm ki:

Trabzon kal'âsı muhâfazasında olan [ ] nefer Dergâh-ı Mu'allâm topçıları eyâlet-i Erzurum'da vâki' Kiğı mâdeninde sefer-i hümâyûnum için dökülen yuvarlakları Trabzon iskelesine nakl olındıkda der-mahzen ve Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl itmede ve kal'anun yerlü topçısı olmamağla kemâ-fi'l-evvel hizmet-i muhâfazada mevcûd ve istihdâm olunmak bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i R Sene [1] 102

[122]

465

Erzurum Vâlîsi Vezîr 'Ömer Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Gönye Sancağıbeği Şehsuvârzâde Mehmed mührlü mektûb gönderüp ve Gönye sancağında sâkin ehl-i İslâm'dan iki yüz kadar âdem Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelüp bin yüz bir senesinde Megril ve Abaza keferesinden yüz elli kadar mel'un üç pâre kayık ile livâ-i mezbûrda vâki' Arhova kazâsında Kitsa nâhiyesin basup yirmi sekiz müslümânı esîr idüp ve kasabada câmi'i ihrâk ve nice kimesnelerün evlerin yakup emvâl u erzâkın nehb ü gâret ile îsâl-i hasâret eyledüklerinden gayrı bin doksan dört senesinde dahî 'ale'l-gafle Gönye'nün varoşun basup otuz neferden mütecâviz kimesneyi katl ve doksan altı müslümânı esîr idüp ve doksan altı senesinde dahî Gönye kazâsında Makarpal nâhiyesin basup on beş müslümânı katl ve altmış altı müslümânı esîr idüp izhâr-ı fesâd eyledüklerin i'lâm eylediler. Zikr olunan keferenün bu mertebe diyâr-ı İslâm'a müstevlî olup fesâd u şenâ'atleri zuhûr itmek be-her hâl hâkim ve zâbidlerinün ma'rifetleriyle olmak gerekdir.

Nefsü'l-emrde böyle ise nakz-ı ahd itmelerini müstelzim olup bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ üzerlerine varulup cezâları virilmek lâzım gelmiştir. **İmdi:**

Husûs-ı mezbûr uhde-i takayyüdüne ve re'yüne havâle olunmağla Erzurum ve Kars ve Çıldır eyâletlerinin tavâif-i 'askeriyle kendin mi gitmek iktizâ ider, yohsa kendün Erzurum'da kalup bir mikdâr 'asâkir ile münâsib gördüğün bir kimesneyi baş ve buğ nasb idüp göndermek mi müvecceh görülür? Ve bu üç eyâlet 'asâkirinün cümlesi ve yâhud ba'zısı me'mûr olmakda her nice münâsib görürsün. İnşâ'a'llâhü te'âlâ evvel baharda vakt-ı hareket-i sefer hulûl idinceye değin hâzır ve âmâde bulunmak için me'mûr olacak 'asâkiri habîr ve âgâh idüp gereği gibi tenbîh eylesin ve zikr olunan melâ'inün keyfiyyet-i hâllerine itlâ'-ı tahsîli için serhadd ihtiyârlarından ve kendü âdemlerinden müstakîmü'l-kavl ve mu'temed âdemler gönderüp ve hafiyeten ve tahabbüs itdirüp nakz-ı ahd idecek mertebe fesâd ve mel'aneleri muhakkak ve mukarrer ise tekrar emr-i şerîfim vürûdına terakkub olmayup me'mûr olan tavâif-i 'asâkiri ile bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ cezâların virmekde bezl-i makdûr eylesin diyü yazılmışdır.

Evâil-i R Sene [1] 102

466

Adana kadîsına hüküm ki:

Adana sancağında vâki' Temürkapu'dan ... varınca arâzî ahâlîleri bi'l-küllîye perâkende ve perîşan olup re'âyâdan hâlî ve harab olduğundan ebnâ-i sebîl dahî ol mahalde mürûr u 'ubûrlarında eşkiyânun mazarrat ve hasâretinden emn olmayup mevâzî'-ı mezkûreyi ma'mûr eylemek ve mürûr iden ebnâ-i sebîli emn-i tarîk hâsıl olmak lâzım ve mühimm olmağla ifrâz-ı Zü'l-kadriye re'âyâsından olup hâlâ defter olduğu üzere bin üç yüz üç hâneli olan Türkmen cemâ'atlerin Ayaş Ma'a Birindi vakf kazâlarında mukaddemâ sâkin olup tekâlifleri ziyâde olduğundan fakîrû'l-hâl olmalarıyla fî-mâ-ba'd mevâzî'-ı mezkûrede sâkin olup arâzî-i mezbûrede zirâ'at ve hırâset ve ma'mûr ve âbâdan eyleyüp tasarruf idecekleri arâzîden hâsıl eyledükleri mahsûlâtıdan arâzîlerinin tahammülüne humsdan sub' ve erba'a humsların ve yâhud sub'ların ve sâir sipâh ve sâir metân ü bâc makûlesinden dahî bi-hasebi's-şer'-i şerîf iktizâ iden harâc arâzîleri mîrî için cem' ve tahsîl olındıktan sonra ol havâlîleri kuttâ'u'l-tarîk eşkiyâsından muhâfaza ve ebnâ-i sebîli emn ve mutmain eylemek şartıyla kadîmden viregeldükleri 'avârız-ı dîvâniyye ve baş harcı ve bennâk ve hil'at bahâ ve sâir bi'l-cümle rusûm-ı ra'iiyyetden mu'âf ve müsellemler olmak üzere mahallinde kayd u sûret virilmek bâbında bi'l-fi'l başdefterdârım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İsmâ'îl *dâme mecdühû* 'arz ve telhîs eylemekde vech-i meşrûh üzere

mahalline kayd u sûret virilmek üzere Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim yeğen Mehmed *dâme mecdühû* ta'yîn olunmakda zikr olunan Türkmen cemâ'atleri fî-mâ-ba'd mevâzı'-ı mezbûrede sâkin ve arâzî-i mezkûrede zirâ'at ve hırâset ve mağmûr ve âbâdan eyleyüp ve tasarruf idecekleri arâzîden hâsıl eyledükleri mahsûlâtıdan arâzîlerinün tahammülüne göre humsların ve yâhud sub'ların ve sâir metân u bâc makûlesinden dahî bi-hasebi's-şer'-i şerîf iktizâ iden harac arâzîlerin mîrî için edâ idüp mâdâm ki ol havâlîleri kuttâ'u'l-tarîk eşkiyâsından muhâfaza ve ebnâ-i sebîli emn ve mutmain eyleyeler. Kadîmden viregeldükleri 'avârız-ı dîvâniyye ve baş harcı ve bennâk ve hil'at bahâ ve sâir bi'l-cümle rûsûm-ı ra'iiyyetden mu'âf ve müsellemler olup hâliyâ yedlerine virilen mühürlü ve imzâlu defter sûretine mugâyir mezbûrları kimesneye rencîde ve remîde itdirmeyesin diyü mâliye tarafından emr-i şerîfim virilmeğle mûcibince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R Sene 1102

[123]

467

Ber-vech-i arpalık Kuds-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan [ ] *dâme ikbâlühûya* ve kadîsına hüküm ki:

Kuds-i Şerîf'de sâkin Rum patriği ve Rum ve Gürci ruhban fukarâsıyla Kuds-i Şerîf dâhilinde olan harac-güzâr Rum zimmî re'âyâsı 'arz-ı hâl idüp feth-i hakânîden berü cümle tekâlif-i şakkadan mu'âf olmak üzere ceddîm Sultân Selîm Hân *tâbe serâha* ve sâir selâtîn-i mâziyyeden müteverrid hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnımla mu'anven mu'âfnâmeleri olmağla Kuds-i Şerîf paşaları ve kadîlar ve mütesellimler ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından tekâlif-i şakka talebiyle müdâhale eyledükce merânet olan hatt-ı hümâyûn ile mu'anven mu'âfnâmeleri ile men' olunup fukarâ âsûde hâl iken mîr-i mîrân-ı sâbık Sâlih Paşa birkaç sene Kuds-i Şerîf sancağına mutasarrıf olmağla merânet olan temessükâta 'amel itmeyüp zulmen tekâlif-i şakka ve bid'atler ve sâir bahâne ile akçelerin alup ta'addî ve zulm eylemeğle bu makûle tekâlif-i şakka ve bid'atler men'i için Hüdâvendigâr-ı sâbık zemânında hatt-ı hümâyûn ile mu'anven birkaç def'a evâmir-i şerîfem virilüp tenbîh olduğundan gayrı bin doksan dokuz senesinde minvâl-i meşrûh üzere men'i için hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnımla mu'anven emr-i şerîfim virilüp yeğen Sâlih Paşa 'azl olunmağla. [İmdi:]

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sâlih Paşa'nun zulmen aldığı akçe 'âdetdür diyü tekâlif-i şakka nâmına ve sâir bahâne ile akçeleri alınmağla ol vechile ve bilâ-fermân

kilise ve manastırları tefâtîş ve keşf nâmıyla rencîde olunmamak için bin yüz bir cemâziye'l-evveliyesinde iki kıt'a emr-i şerîfim virilüp ve mübâşir ta'yîn olup mahalline götürüp siclle kayd u sebt olunmuşiken hâliyâ sizün ihrâc idüp götürdüğünüz fermânlar devlet tarafından virilmedi diyü 'amel itmeyüp tekrar fukarâya tekâlif-i şâkka ve sâir bahâne ile rencîde eyledüğünden ma'dâ kilise ve manastırların bilâ-fermân tefâtîş ve keşf nâmıyla ta'addî ve rencîde olduğundan bir vechile sükûta iktidârları kalmayup hâlleri dîger-gün ve perîşan olmalarına bâ'is olduğın bildirüp mukaddemâ hatt-ı hümayûn sa'âdet-makrûnımla mu'anven virilen evâmir-i şerîfe mûcibince 'amel olup tekâlif-i şâkka ve bilâ-fermân keşf nâmıyla rencîde olunmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledükleri ecilden ahkâm kaydına mürâca'at olındıkda vech-i meşrûh üzere evâmir-i şerîfem virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ virilen evâmir-i şerîfe mûcibince 'amel olup hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addîleri men' olunmak bâbında yazılmışdır.

Fî Evâhir-i R Sene [1] 102

468

Bosna vâlisine ve Saray kadîsına hüküm ki:

Taşlıca kazâsı ahâlîsi 'arz-ı hâl ve âdem gönderüp bundan akdem mîr-livâ olanlar konak bahâ ve iştirâ ve zahîre akçesi ve sâir tekâlif-i şâkka almamak için iki kıt'a fermân-ı şerîf sâdir olmuşiken hâlâ ber-vech-i arpalık Hersek sancağına mutasarrıf olan Mustafâ kazâ-i mezbûr ahâlîsinden bedel-i konak nâmıyla iki bin gurusların ve iştirâ-i şa'îr ve dakîk ve gav ve koyun bahâ ve sâir levâzimlerin aldıktan sonra neferâtı birbirlerine kefil idüp her neferden birer buçuk gurus aldığından gayrı ehl-i 'ırz olanların 'arabalarına cebren koşup ta'addî eyledüklerin bildirüp hilâf-ı şer'-i şerîf aldığı girü fukarâya alıvirilmek hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın mîr-i mûmâ-ileyh Saray'a ihzâr ve fukarâdan her ne almışlar ise ashâbına redd olunmak üzere yazılmışdır.

Evâil-i Ca Sene 1102

[124]

469

Selânik muhâfazasında olan İsmâ'îl Paşa'ya hüküm ki:

Pravişte kazâsı ahâlîsi âdem gönderüp bin yüz senesinde üzerlerine edâsı lâzım gelen iştirâ zahîresinün nısfıyyet cem'ine me'mûr olan İbrâhîm nâm kimesne edâ idüp nısfıyyet dahî in'âm olındı diyü tahsîlinden ferâgat itmekde tekrâr tahsîline mübâşeret idüp be-her kile başına mîrîden ta'yîn olınan seksen akçeyi virmedüğünden ma'dâ merkûm

İbrâhîm zahîre istemeyüp be-her kile için birer guruş taleb idüp fukarâya gadr eyledüğün bildirüp ol cânibe hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın. [İmdi:]

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Bin yüz senesine iştirâ nâmıyla merkûm İbrâhîm re'âyâdan akçe tahsîl itmek üzere taleb itmek üzere yanına getürdüp bilâ-fermân taleb eylememek bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmışdır diyü yazılmışdır.

Evâil-i Ca Sene 1102

470

Konya monlasına ve Konya mütesellimine hüküm ki:

Niğde kadîsı Mevlânâ Musli *zîde fazluhû* Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp Niğde mahallâtından Eftek nâm mahalle sâkinlerinden 'Ömer nâm kimesne meclis-i şer'a varup nefsi-i Niğde sâkinlerinden İbrâhîm Ağa oğlu dimekle ma'rûf Mehmed nâm kimesne başına kırk ve elli atlu cem' ve fukarâyı her bâr rencîde eyledüğünden ma'dâ mezkûrların mahalle-i mezbûrede sâkin karındaşı Hasan nâm kimesnenün evin basup "Ben, Lor voyvodası Mehmed'ün vekîli oldum" diyü bin yüz iki senesinde mezbûr Hüseyin'i ahz ve habs ve nefsi-i Lor'da voyvoda olan Mehmed'ün yanına götürüp bunun emsâli zulm ve ta'addîsinün nihâyeti olmaduğın bildirüp emri-i şerîfim virilmek ricâsına ilhâhıyla 'arz itmeğın. [İmdi:]

Sen ki Konya kadîsı mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mütesellim-i mezbûrsın. Mezbûrı ahz itdirüp husûmlarıyla mürâfa'a-i şer' itdirüp ashâb-ı hukûkın şer'an teveccüh iden hakların alıvirildükden sonra Konya kal'asına vaz' ve habs ve keyfiyyet-i hâli Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

471

Ber-vech-i arpalık Mentеше sancağına mutasarrıf olan İbrâhîm *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Danişmendlü Türkmeninden Keteşoğlı İbrâhîm'ün re'âyâ fukarâsına olan ta'addî ve tecâvüzü bî-bahâne olup sâ'îbi'l-fesâd eşkiyâdan olduğı mukarrer olmağla mezbûrı hüsn-i tedbîr ve tedârük ile ele getürüp kal'â-bend itmeğe ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz ve Lek ovasının ekrâdından Efkel nâm şakî ile iki nefer refîkî dahî kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs 'âdet-i müstemirreleri olmağla bi-eyy-i vechin-kân mezbûrları dahî ele getürüp ve kal'â-bend olınmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

472

Trabzon sancağında vâki' olan kadîlara ve Trabzon kazâsında olan yeniçeri çavuşu [ ] *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda sâkin yeniçeri ve cebeci ve topçılık iddi'âsında olanların ba'zıları kendi hâllerinde olmayup ahâlî-i vilâyeti ta'cîz ve re'âyâ fukarâsın rencîde ve ta'addî ve ehl ü 'iyâllerine ve Emredoğullarına dâimen * üzere oldukların Of kazâsı ve sâir kazâların ahâlîsi ilhâhlarıyla 'arz ve i'lâm olunmağla [ ] ve ocakları tarafından [ ] *zîde kadruhümâ* ta'yîn ve irsâl olunmağla o makûle fesâd ve şekâvet idenleri ta'yîn olunan mûmâ-ileyhümâ ma'rifetiyle ve kazâ ahâlîlerinin ittifâkıyla bi-eyy-i vechin-kân ele götürüp mürâfa'a-i şer' idüp muvâcehesinde sübût bulan mevâddlardan şer'an katl icâb idenler bilâ-te'hîr katl olunup ve ıslâh-ı nefis için habs ve kal'â-bend olmak lâzım gelenleri ahz ve habs ve kal'â-bend itdirüp muktezâ-yı şer' üzere cezâların virile diyü yeniçeri ağası 'Alî Ağa tarafından virilen mührlü mektûb mûcibince 'amel olunmak için hüküm yazılmışdır.

Evâil-i Ca Sene [1] 102

[125]

473

Karaman vâlîsine ve Konya kadîsına hüküm ki:

Danişmendlü kadîsı Mevlânâ Mehmed Sa'dî *zîde fazluhû* ile civâr kadîları Südde-i Sa'âdetim'e mektûb ve ahâlîleri mahzar gönderüp bi'l-fi'l Danişmendlü voyvodası olan Abaza İsmâ'îl ve tevâbi'inden kethudâ Mahmûd ve Hazînedâr Hamza ve İsmâ'îl ve el-Hâcc Mustafâ nâm kimesneler meclis-i şer'a varup bin yüz iki senesinde Danişmendlü kabâilinden Taraklu kabîlesine karîb Akpınar nâm mahalle nüzûl idüp kabâil-i mezbûrun üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı mîrîlerin taleb için mürâsele birle defe'âtle da'vet-i şer'-i şerîf olındıklarında itâ'at-i emr-i şer' eylemedüklerinden gayrı cem'iyet memnû'iken Karınlı ekrâdından Terlos ve Hasan ve Mahmûd ve Kara Mehmed sâir hevâlarına tâbi' yüz nefer mikdârı eşkıyâ ile kabâil-i şarklıdan Veli Hızır oğulları ve karındaşları İsmâ'îl ve Cebeci ve karındaşı el-Hâcc Deli Ahmed ve karındaşları ve Hacı Bektaş ve Kadı Süleymân ve Eriş ve Büke oğlu Resûl ve Erdiş ve Kara Ya'kûb ve Kör Murad ve Sevindük İbrâhîm ve Allahvirdi ve Câbir ve Karaoğlan ve Şah Mehmed ve Hasan 'Alî Mirza ve 'Osmân ve Aydın oğlu Hasan ve Kürekci oğlu İsmâ'îl yüz seksen mikdârı atlu cem'iyet ve âlet-i harb ile üzerlerine hücum ve kırk üç nefer âdemlerin bi-gayr-ı hakkın katl ve altmış mikdârı âdemlerin mecrûh ve esvâbların soyup ve cem' olunan mâl-i mîrîden on yedi kise akçe ve bir katar katır ve yük ile on iki deve ve çadır ve sâir eşyâların ve yedi sîm raht ve

on yedi sîm kılıç ve altı sîm terkeş ve dört sâ'at ve altı 'aded garâre ve dört sîm topuz ve sîm külünk ve üç som dîren ve dört re's beylik at ve iki semmûr bacası kürek ve bi'l-cümle etbâ'inun yüküyle on dört sâyishânesin nehb ü gâret ve voyvodaları mezbûr İsmâ'îl'i ahz ve hâlâ habslerinde olup cevri ü eziyyet üzere oldukların bî-garaz müslimîn ihbârlarıyla hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına 'arz u mahzar eyledükleri ecilden. [İmdi:]

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Danişmendlü Türkmeninden Şarklı kabîlesinün voyvodaları İsmâ'îl'ün üzerine gelüp âdemlerin katli ve emvâl ve erzâkların yağma ve gâret eyleyen şakîleri Konya eyâletinde bulındıkları yerde ele getirüp voyvodanın nükûd eşyâsından ahz ve gasb eyledükleri her ne ise mezbûra alıvirüp ihkâk-ı Hakk eyledükden sonra ele giren ehl-i fesâdı Konya'da kal'â-bend idüp üzerlerine sübût bulan mevâddun sûret-i sicleriyle vâki' hâli Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz eylesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

Bir sûreti dahî ber-vech-i sahîha Aydın sancağına mutasarrıf olup Adana beğlerbeğisi olan Mehmed *dâme ikbâlühûya* ve [ ] kadîsına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

474

Erzurum vâlisine ve Erzincan kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Kozanes nâm karye zimmîleri Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp karye-i mezbûrede kadîmden yedlerinde terk olunan kilisenün mürûr-ı eyyâm ile ba'zı yerleri harâba müşrif olup termîme muhtâc olduğın bildirüp yedlerinde olan fetevâ-yı şerîfe mûcibince 'amel olup münhedim olan mahallerin vaz'-ı kadîmi üzere termîmine mumâna'at olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden karye olup şe'âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise vaz'-ı kadîmi üzere meremmât eylemelerine kimesne mâni' olmamak emrim olmuştur. Buyurdum ki, vusûl buldıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüp dahî karye olup şe'âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle ve fetevâ-yı şerîfeleri mûcibince 'amel idüp dahî hâricden ahcâr ve istîmâr vaz' olmamak şartıyla kendi nakz ile vaz'-ı kadîmi üzere mesâg-ı şer' olduğu mertebe meremmât itmelerine kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Ammâ mukayyed olasın ki bu bahâne ile vaz'-ı kadîminden ziyâde binâ ihdâs olunmak ihtimâli olmaya. Min-ba'd şer'-i şerîfe ve fetevâ-yı münîfi ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

475

Rodoscuk kazâsı nâibine ve kazâ-i mezbûrda gümrük emîni olana hüküm ki:

Tüccâr tâifesinden [ ] ve [ ] ve [ ] nâm kimesneler Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp mezbûrlar Bosna Sarayı'ndan gelürler iken kazâ-i mezbûre geldüklerinde, sen ki nâibsin. A'yân-ı vilâyet ile mezbûrların mankırların alıkoyup yirmi beş gündün berü meks olunduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden siz ki mûmâ-ileyhümâsız. Darbhâne-i 'Âmirem sikkesine mugâyir sikke ile meskûk olan mankırların iridüp nühâsın sâhibine teslîm eylemenüz bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

[126]

476

Kamaniçe kal'âsına zahîre 'arabaları nakline me'mûr olan Sa'âdet Girây Sultân *dâme* 'ulüvvuhûya hüküm ki:

Kamaniçe kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topçuları ve yerlü kulları için irsâli fermânım olan iki kıst 'ulûfenün nısfı para olmak üzere ve nısfı İsakçı'da emânet vaz' olınan mîrî mankırdan olup Âsitâne-i Sa'âdetim'den gidecek akçe ile ocak çavuşları ve me'mûr olan mübâşir hâzır olup lâkin İsakçı'ya vardıklarında irsâl olınan para ve kal'â-i mezbûrdan aldıkları mankıru Yaş nâm mahalle varınca Boğdan voyvodası Kantimur Kostantin voyvoda gereği gibi muhâfaza itdürerek götürüp Yaş'a vardıklarında [İmdi:]

Sen ki sultân-ı müşârun-ileyhsin. Neferât-ı mezkûrun mevâcibleri akçesi sana yetişür ise alup muhâfaza iderek götürüp Kamaniçe'ye irsâl ve teslîm eylemen bâbında yazılmışdır.

13 Ca Sene [1] 102

477

Boğdan voyvodası Kantimur Kostantin voyvodaya hüküm ki:

Kamaniçe kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topçı ve yerlü kulları için irsâli fermânım olan iki kıst 'ulûfenün nısfı para olmak üzere ve nısfı İsakçı'da emânet vaz' olınan mîrî mankırdan olup Âsitâne-i Sa'âdetim tarafından gidecek akçe ocak çavuşları ve me'mûr olan mübâşir hâzır olup lâkin İsakçı'ya vardıklarında irsâl olınan para ve kal'â-i mezbûrdan aldıkları mankıru Yaş nâm mahalle varınca gereği gibi muhâfaza itdürerek götürüp Yaş'a vardıklarında mukaddemâ zahîre 'arabalarını nakle me'mûr olan halefü's-selâtinü'l-'izâm Sa'âdet Girây Sultân *dâme*

'*ulüvvuhûya* yetişür ise hazîne-i merkûmı sultân-ı müşârun-ileyh Kamanıçe'ye götürüp teslim eyleye, irişemezler ise sen ki voyvoda-i merkûmsın. Hazîne-i mezbûrı Yaş nâm mahalde hıfz itdirüp der-i devlet medârıma i'lâm eylemen bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdır olmışdır diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

478

Niş muhâfazasında olan 'Abdulkadir *dâme ikbâlühûya* ve İstanbul'dan Niş'e varınca yol üzerinde vâki' olan kadîlara ve kethudâ pırları ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki:

Hâlâ Belgrad'a irsâl olınan hazînenün emîn ve sâlim mahall-i mezbûre îsâli ehem-i mühimmâtdan olmağla. **İmdi:**

Siz ki kadîlarsız. Her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise ol kazânun 'askerî tâifesinden yanına âdemler koşup emîn ve sâlim bir yerinde irsâl ve inşâ'a'llâhü'l-meliki'l-müte'âl Niş'e dâhil oldıkda sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Yanına mu'temed âdemler koşup irsâl ve sâlimen mahall-i mezbûre îsâl itmekde takayyüd ve ihtimâm olınmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

479

Erzurum eyâletine mutasarrıf olan Vezîr 'Ömer Paşa'ya ve Erzurum kadîsına hüküm ki:

Karahisar-ı şarkî kazâsına tâbi' Erider-i Bâlâ nâm karye ahâlîsi 'arz-ı hâl idüp karye-i mezbûreden Deli Kâsım oğlu 'Alî ve dört nefer oğulları ve iki nefer karındaşları cümle yedi nefer eşkiyâ bunların 'iyâllerine ta'arruz ve nice fesâd itmeleriyle ta'addî ve tecâvüzleri vâki' ise yedisi dahî kal'â-bend ve vâki' hâlleri sıhhati üzere 'arz olınmak için bundan akdem emr-i şerîfim virilmişken mezbûr yine kal'â-bend olınmayup ta'addî ve tecâvüzleri dahî ziyâde olduğın bildirüp ahkâm kaydına mürâca'at olındıkda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf virildüğün mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince mezkûr yedi neferün hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve tecâvüzleri vâki' ise yedisi dahî kal'â-bend ve vâki' hâlleri sıhhati üzere 'arz-ı i'lâm olınmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

480

Tuna Kapudanı ‘Alî Paşa’ya hüküm ki:

İnşâ‘a’llâhü te‘âlâ evvel baharda sefer-i hümâyûna Tersâne-i ‘Âmire tarafından nehr-i Tuna’ya me’mûr olan firkatelere ve ‘umûmen Tuna şaykalarına kapudan nasb ve ta’yîn olınmışsındır. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Zikr olunan firkateler ve şaykaları vakt u zemânıyla ceng ü harbe kadir yarar ve tüvânâ âdemleriyle donatdırup me’mûr oldukları hidemât-ı hümâyûnumda hâzır ve âmâde eylesin. Şöyle ki, bir sefînenün gerek cengcisi ve kürekcisi ve gerek sâir âlât-ı harb ve mühimmâtdan müsâmaha ve ihmâlün sebebi ile noksan bulunup mükemmel ve müretteb bulunmamağla mahallinde hidemât-ı hümâyûnumda taksîr vukû‘ına bâ‘is ola. Sonra bir vechile cevâbun ısgâ olmayup mes‘ûl ve mu‘âteb olursın diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

[127]

481

Mısır vâlisine hüküm ki:

Mısır memleketinde kurâ mültezimi olan kimesneler tasarruflarında olan karyelerün mâl-ı mîrîsin vakt u zemânıyla tedârük ve teslîm-i Hazîne-i ‘Âmire itmeğe kadir ve ma‘lûm ve mu‘temed âdemler olup hâl-i hayâtlarında mutasarrıf oldukları karyelerün kâbızları kendü taraflarından kabz olup iltizâmında olduğu ma‘rûf ve meşhûr iken bi-irâdeti’llâhi te‘âlâ fevt olduklarında mutasarrıf oldukları karyeler mahlûl olup cânib-i Beytü’l-mâl’e ‘âid olmağla mu‘tâd-ı kadîm üzere Dîvân-ı Mısır’da müzâyede ve tâlib olanlara taksîd-i dîvânî ile fûruht ve halevâtından hâsıl olan akçe cânib-i mîrîden ahz u kabz olunurken birkaç seneden berü kadîme mugâyir bu makûle mahlûl olan karyeler için mukaddem târih ile taksîd temessükü ibrâz idüp ferâgatinden buna teveccüh olındı diyü ba‘zı kimesneler ‘ale’l-husûs müteveffânun akrība ve ta‘allukâtından ve ‘utekâ ve hidmetkârlarından sâhib çıkup cânib-i Beytü’l-mâl’e zarar terettübüne bâ‘is olmağla fî-mâ-ba’d bu makûle karyeler mültezimi hâl-i hayatlarında mutasarrıf ve kâbızları kendü taraflarından ahz u kabz olup iltizâmında olındığı ma‘rûf ve meşhûr olan karyeler mahlûl oldıkda mukaddem târih ile taksîd-i dîvânî ibrâz idenler her kim olur ise olsun temessüküne ‘amel ve i‘tibâr olunmayup kadîmden olıgeldüğü üzere taraf-ı mîrîden zabt ve mezâd ve fûruht olınmak üzere hatt-ı hümâyûn mûcibince kat‘î hüküm yazılmışdır.

Fî Gurre-i Ca Sene [1] 102

482

Mısır Vâfisi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Mısır-ı Kâhire'de olan Darbhâne-i 'Âmire'de vâfî-i Mısır tarafından mu'temed-i emîn ve nâzır nasb olunup kat' olunan altun ve para tâmmü'l-vezn ve sahîhü'l-'iyâr olmağa gereği gibi takayyüd ve ihtimâm olunurken ve kul ocaklarından Darbhâne'ye müte'allik dahl ve ta'arruz olunduğı yoğıken birkaç seneden berü müstahfızân ocağından Darbhâne-i 'Âmire'ye dahl olunmağla nâkısü'l-vezn ve kem-'iyâr altun ve para işlenüp mu'âmelât-ı nâssun ihtilâlini müceb olduğundan gayrı sikke husûsı ehemmi-i umûrdan olup vâfî tarafından mu'temed-i emîn ve nâzır nasb olunup fevka'l-gâye takayyüd ve ihtimâm olması lâzım ve mühimm olmağla min-ba'd kul ocaklarından kadîme mugâyir Darbhâne-i 'Âmire'ye vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz olunmayup kemâ-fi'l-evvel vâfî tarafından emîn ve nâzır nasb olunup sikke husûsında kemâ-yenbağî takayyüd ve ihtimâm olmak için hatt-ı hümayûn sa'âdet-makrûn mûcibince yazılmışdır.

Fî Gurre-i Ca Sene [1] 102

483

Bağdâd muhafızı Vezîr Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Eyâlet-i Bağdâd'da vâkî 'urbân tâifesinden ba'zıları kat'-ı tarîk ve âhar gûne şekâvet üzere oldukları istimâ' olunmağla **İmdi:**

Zikir olunan 'urbânun vahşet üzere olup bu gûne hareket eylediklerinin 'illet ve sebebi ne idüğün tafahhus ve suâl idüp göresin. Bunların bu makûle emre ilcâ ider bir 'alâkaları ve şekâvetleri var ise 'illet ve şikâyetlerin ref' ve izâle itmeğle kendülerin me'mûn ve me'lûf eyleyesin ve eğer bu emre kendüleri ilcâ ider bâ'is ve 'illet olmayup mücerred celb-i nefis ve şekâvetlerinden ise o makûlelerin bi-hasebi's-şer'-i şerîf haklarından gelinmek lâzım ve mühimm olmağla tavâif-i 'urbândan kat'-ı tarîk ve izhâr-ı şekâvet iden ehl-i fesâd ahâlî-i vilâyet ittifâklarıyla deyr kulu olan 'asâkir-i sadâkat meâsirim ile men' ü def' ve vech-i şer'î üzere cezâların tertîb ile şerr ve fesâdların izâle idüp emn-i turûk ve mesâlik ve hıfz u hırâset memâlik emrinde bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

484

Bosna Vâlîsi Vezîr Ca'fer Paşa'ya hüküm ki:

Banaluka kârhânesinde müceddeden dökülmesi fermânım olan humbara kârhânesinün muhâfazası lâzım ve mühimm olmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Kârhâne-i merkûmı gereği gibi muhâfaza itdiresiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

485

Mısır vâlîsine hüküm ki:

Bu sene-i mübârekede Haremeynü'ş-şerifeyn ahâlîsinün surreleriçün taraf-ı Saltanat-ı 'Aliyyem'den irsâli mu'tâd olan altmış bin iki yüz yirmi sekiz altını rikâb-ı hümayûnum tarafına irsâl olınacak Mısır Hazînesi'nden Mısır'da kat' itdirüp Şâm-ı Dârü's-selâma irsâl ve vakt u zemânıyla surre emînine teslîm eyleyesiz diyü isti'mâl için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

[128]

486

Sâbıkan Niş muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Tımışvar'un muhâfazası lâzime-i dîn ü devletimden olmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı [gibi] mükemmel kapun ile kalkup kal'â-i merkûme varup muhâfazasında bezl-i makdûr eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

487

Sâbıkan Köstendil sancağına mutasarrıf olan Serhaddlü Mehmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Emr-i şerîfim sana vardığı [gibi] yanunda olan serhaddlü 'asâkiriyle ma'an kalkup Tımışvar muhâfızı olan düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Hüseyin Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* yanına varup vech-i münâsib gördüğün üzere hidmet-i muhâfazada bezl-i makdûr eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

488

İstanbul kadîsına hüküm ki:

Seyyidetü'l-muhadderât ikflîletü'l-muhsinât tâcü'l-münevverât hemşîrem Betihân Sultân *dâmet 'ismetühânun* bi'l-fi'l kethudâlığı hizmetinde olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân 'Abdurrahmân *zîde mecduhû* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp müşârun-ileyhânun mutasarrıf olduğu saray mülhekâtından olan hâss etmek firunı cümleden kadîm olup bu ana değin hâss etmek tabh olunurken men' olunmağla kadîmden tabh olunduğı üzere hâss etmek tabh olmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın. [**İmdi:**]

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. Harc-ı etmeğün selâse-i erbâ'ı veznince hâss etmek tabh idüp bey' eylesesine kimesne mâni' olmamak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

489

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Tuna yalılarında mevcûd olan mîrî zahâir nakli için sefîne ahz olunması ve ol cânibde yapıdırılması fermânım olan kayık kerestesi ve on iki 'aded üstü açık vazarka kayıkları için mukaddemâ havâle olunan sekiz bin yedi yüz on yedi buçuk guruş cerahor tedârîki ve ihrâciçün ve kinnâb mübâya'ası ve kinnâb için mâliye tarafından evâmîr-i şerîfem virilmeğle mûcibince 'amel eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâil-i Ca Sene [1] 102

490

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ evvel bahar-ı huçeste-âsârda me'mûr olduğun sefer-i hümâyûnuma geldiğün eyâletün 'askerini gereği gibi yoklayup ze'âmet ve tîmârlarınun tahammüllerine göre her birin tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât dirliksiz cebelüleriyle gelmek üzere takayyüd ve ihtimâm ve bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûnuma me'mûr olanlardan bilâ-izn bayrağın bırağup firâr idenlerün kendülerin ahz u hubs ve dirliklerin müstahakkına 'arz idüp ve zikr olunan husûsda gereği gibi sa'y ve dikkat eyleyüp bir dürlü müsâmaha ve tekâsülden be-gayet ihtirâz ve ictinâb eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Mar'aş beğlerbeğisine yazılmışdır.

Bir sûreti [dahî] Karaman eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Tursun Mehemed Paşa'ya yazılmışdır.

[129]

491

Esîrî İbrâhîm Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Tımışvar muhâfazasında olan vezîrim Ca'fer Paşa'nun yanına me'mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp yanunda olan serhaddlü neferâtıyla kalkup vezîr-i müşârun-ileyhün yanına varup leyl ü nehâr hidmet-i muhâfazada bezl-i iktidâr eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

492

Şâm Beğlerbeğisi Murtezâ *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. İş bu sene-i mübârekede vâki' sefer-i hümâyûnuma me'mûr ve ta'yîn olunmuşsındır. Emr-i şerîfim sana vardığı gibi esbâb-ı sefer ve âlât-ı harb ve kıtâle şimdiden âmâde ve inşâ'a'llâhü te'âlâ evvel baharda tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât kapun halkı ile sefer-i hümâyûnuma gelüp hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd bulunman bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

493

Şâm Beğlerbeğisi Murtezâ Paşa'ya ve Şâm'un kul ağası ve zâbidleri ve iş erlerine hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ bu sene-i mübârekenün evvel rebî'inde ordu-yı hümâyûnumda hâzır ve mevcûd bulunmak üzere Şâm kullarından üç yüz nefer sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmuşlardır. **İmdi:**

Her biri kendi nevbeti ile olup müceddeden taşradan yazılmayup ve me'mûr olanlar yerine bedel virmeyüp ve sefer-i hümâyûnuma liyâkati olup ihtiyâr olmayanları haseki nâmıyla alıkoymamak üzere ceng ü harbe kadir güzîde ve tüvânâ tâmmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât üç yüz nefer i'dâd ve ihrâc ve ağaları tarafından üzerlerine bir mukaddem kimesne vekîl ta'yîn olunup vakt u zemânıyla ma'an gelüp ordu-yı hümâyûnuma mültehikk ve mülâkî olmak üzere yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

494

Balçık kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi‘ Kavarna nâm karyede sâkin zimmî re‘âyâsı Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp karyelerinde vâki‘ feth-i hakânîden berü yedlerinde terk olunup zabtlarında olan kiliselerünün bir tarafı müteharrik ve dıvarları ve sakfı mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşrif olup termîme muhtâc olmağla şer‘le keşf olunup asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup vaz‘-ı kadîmîsi üzere termîminden men‘ olunmamak bâbında emri şerîfim ricâ eyledükleri ecilden şe‘âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise vaz‘-ı kadîmîsi üzere meremmât itmelerine kimesne mâni‘ olmamak üzere şurûtıyla hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

495

Haslar kazâsı muzâfâtından Ereğli nâhiyesi nâibine hüküm ki:

Nâhiye-i mezbûre tâbi‘ ‘Arablı nâm karye zimmîleri Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp bunların karyeleri zimmî karyesi olup şe‘âir-i İslâm icrâ olunmayup kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerünün ba‘zı mahalleri termîme muhtâc olduğın bildirüp kendü nakzı ile vaz‘-ı kadîmîsi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın kal‘ olunmak üzere termîm eyledüklerinde kimesne mâni‘ olmamak bâbında hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

[130]

496

Erzurum vâlisine ve Erzincân kadîsına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Südde-i Sa‘âdetim’e mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi‘ Kozgeçesi Eğrek nâm karye zimmîleri meclis-i şer‘a varup karye-i mezbûrun cümle ahâlîsi kefere olup karyelerinde olan kadîmen yedlerinde terk olunan kilise harâbe olup termîme muhtâc olup ve yedlerinde fetevâ-yı şerîfeleri olduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâsı ‘arz itmeğın ehl-i İslâm sâkin olup şe‘âir-i İslâm icrâ olunur değil ise zimmî karyesi ise vaz‘-ı kadîmi üzere termîme kimesne mâni‘ olmamak emrim olmuşdır. Buyurdum ki, vusûl buldıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahî husûs-ı mezbûre tâm mukayyed ve fetevâ-yı şerîfeye nazar idüp göresin. Karye-i mezbûrda olan kilise kadîmden yedlerinde terk olunup harâbe olmağla termîme muhtâc olmuş ise karye-i mezbûrda ehl-i İslâm sâkin olup şe‘âir-i İslâm icrâ olunur yer değil ise zimmî karyesi ise hâricden eşcâr ve ahcâr vaz‘ olunmayup vaz‘-ı kadîminden ziyâdeye tecâvüz olunmamak

üzere kendi taş ve toprağı ile mesâg-ı şer' olduğu mertebe termîmine mûmâna'at itdirmeyesin diyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

497

Kapudağı kazâsında nâibü'ş-şer' olan [ ] *zîde* 'ilmuhûya hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Erdek nâm karyede sâkin zimmî re'âyâsı Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp karyeleri kurbinde bağçe içinde vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunup zabt ve tasarruflarında olan [ ] nâm kiliseleri mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşrif olup termîme muhtâc olmağın şer'le keşf olunup asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup vaz'-ı kadîmîsi üzere termîm eyledüklerinde ehl-i 'örf tâifesi taraflarından hilâf-ı şer'-i şerîf rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden şe'âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise vaz'-ı kadîmi üzere meremmâtlarına kimesne mâni' olmamak emrim olmışdır diyü şürûtıyla hüküm yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

498

Tırhala kadîsına hüküm ki:

Kasaba-i Soma'da sâkin yeniçerilik iddi'âsın iden Hızır ve Mustafâ nâm şakîler bin yüz senesinde gice ile bir müslümânun evin basup ehl ü 'iyâli üzerine girmeğle civârında sâkin Mehmed nâm kimesne feryâdlarına çıkdıkda mezkûr Hızır kurşun ile urduğundan ma'dâ mezbûrlarun fesâdlarınun nihâyeti olmaduğın [bildirüp], sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin. 'Arz ve i'lâm eyledüğün ecilden. **İmdi:**

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden sahîhü'l-esâmî olup sefer-i hümâyûnumda vâki' olan hidemât-ı 'aliyyemde ve Belgrad kal'âsı istihlâsında ve hîn-i yoklamada mevcûd bulunan [ ] nefer yeniçerinün sâkin oldukları kasabât ve kurâ ve mahallâtlarıyla esâmîleri defter olunup her kazâyâ yeniçeri tâifesi imzâsıyla mûmzâ ikişer sûret gönderilmiş idi. Zikr olunan şakîler sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp esâmîleri defterde yogise kat'â dirlikde 'alâkaları kalmamağla Bergama ve Soma voyvodaları mübâşeretiyile ve ahâlî-i vilâyetin ittifâklarıyla mezbûrlar bi-eyy-i vechin-kân ele getirilüp husemâsıyla mürâfa'a-i şer' idüp muvâcehelerinde üzerlerine sübût bulan mevadd sicll ü hüccet olındıktan sonra mûcib-i şer'îsi verese ma'rifetiyile icrâ ve lâkin mezbûrlarun defterde esâmîleri mestûr bulunur ise dahî Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri çavuşlarından üçüncü bölüğün kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran 'Abdi çavuş *zîde kadruhû* mübâşeretiyile mûcib-i şer'îsi icrâ ve ihkâk olına diyü yeniçeri ağası 'Alî Ağa'nın mührlü mektûbu mûcibince hüküm yazılmışdır.

499

Limni kal'âsı muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün bi'l-fi'l zâbidi olan yirmi dördüncü cemâ'atün çorbacısı Mehemed *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Hâlâ muhâfaza-i mezbûrede olan bi'l-cümle cebeci neferâtı ile ma'an sefer-i hümâyûnuma me'mûr olup ocağınız kullukçılarından [ ] nâm kullukçı ta'yîn olunmağla kal'â-i mezbûrede olan neferâtı bi'l-cümle kaldırıp ve kendün dahî önlerine düşüp serî'an ve 'âcilen Âsîtâne-i Sa'âdetim'de odalarınızda mevcûd bulunmada bezl-i kudret idüp ve bundan ma'dâ mühimmât ve cebehâneyi yerlü cebeci başısı var ise ana teslîm ve yerlü cebeci başısı yoğise 'add olunacağı 'add ve vezn olacağı vezn idüp kal'â-i mezbûre dizdârına teslîm ve teslîmüne memhûr ve mûmzâ defter olup ma'an götürüp ve neferât-ı merkûmede gerek pîr ve tüvânâ yiğitlerden ol cânibde bir nefer eğlenmesine rızâ vü cevâz göstermeyüp cümlesin kaldırıp bir sâ'at mukaddem me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd bulunasin diyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm cebeci başısı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim 'Îsâ *dâme mecdühû* tarafından mühürlü mektûb virilmeğle mûcibince 'amel olınmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

[131]

500

Gelibolı muhâfazasında olan Bahrî Mehemed Paşa'ya hüküm ki:

Gelibolı kazâsı muzâfâtından Şehirköy nâhiyesi ahâlîsi Südde-i Sa'âdetim'e âdem ve 'arz-ı hâl gönderüp bunların üzerlerine şuhûd-ı 'adül ile şer'an deyn husûsı sâbit olmuş değil iken nâhiye-i mezbûre sâkinlerinden mütevellî Ahmed ve 'Osmân ve mütevellî Hacı Yusuf nâm kimesneler ile Eftun nâm zimmî ba'zı kimesneler ile müttefik olmalarıyla ribâ mutâlebesiyle üzerlerine mübâşir götürüp bilâ-ısbât ba'zılarını der-zindân ve ba'zılarını der-zencîr ve nice bahâne ile zulm ve ta'addî itmeleriyle bundan akdem ordu-yı hümâyûnuma ihzârlariçün iki def'a emr-i şerîfim vârid olmuşiken mezbûrların kuvvet-i mâliyeleri ve mu'ayyeneleri olmağla emr-i şerîfime itâ'at eylemedüklerinden ma'dâ fermân getürdinüz diyü mutasarrıf oldukları menzilleri dahî fuzûlî zabt idüp ziyâde ta'addî eyledüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Mezbûrlar ribâ mutâlebesi ile mahrûmlar ise Anadolu yakasında olan hisâra dördün dahî vaz' ve habs olınmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

501

Geyve kadîsı ve Turnalı Göynük kadîsı ve Mevlânâ ‘Abdullah *zîde fazluhumâ* ve Geyve’de yeniçeri serdârına hüküm ki:

Geyve kazâsına tâbi‘ Sarı Kadı nâm karyede sâkin sâbıkan serdengeçdi ağası olan Mehmed kendi hâlinde olmayup ol cânibde Umur Beğ nâm karye ahâlîlerinin karye-i mezbûrdan dağa odun kat‘ itmek için gönderdikleri Emred oğullarının ve hizmetkârlarının önlerine inüp ve taşrada bulduğunuz hâtunları dahî dutup fi‘l-i şenî‘ idün diyü hevâsına tâbi‘ eşkiyâyı havâle ve ehl ü ‘iyâllerini taşra çıkartmayup fesâdlarının nihâyeti olmaduğın hüccet itdirilüp, sen ki serdârsın. Mezbûr Mehmed sana teslîm ve zabt olınuğı i‘lâm olunmağın [ ] irsâl olunmuşdur. Sen ki müftî ta‘yîn olınan Mevlânâ ‘Abdullah *zîde fazluhûsın* ve serdâr-ı mezkûrsın. Mezbûr serdengeçdi ağası Mehmed mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle ahâlî-i kurâ ile mürâfa‘a-i şer‘ ve tekrar ‘akd-ı meclis-i şer‘ olunup da‘vâları hak ve ‘adl üzere görölüp mezbûrun fesâd u şekâveti muvâcehesinde isbât ve sicil ü hüccet itdirilüp hücceti ile mezbûrı çavuş-ı merkûma teslîm ve muktezâ-yı şer‘ üzere cezâları virilüp icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı Hakk itdirile diyü yeniçeri ağası ‘Alî Ağa tarafından virilen mührlü mektûb mücibince yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

502

Boğaz hisarları muhâfazasında olan Vezîr Hüseyin Paşa’ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Mukaddemâ sefer-i hümâyûnuma me‘mûr olup bilâ-izn firâr tarîkı ile girüye ‘avdet idenlerden emr-i şerîfimle Seddü’l-bahr kal‘âsında te’dfben habs olınanların sebîlleri tahliye olınmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

503

Ber-vech-i arpalık Rodos Vâlisi ‘Abdülkadir Paşa’ya [ve] kadîsına hüküm ki:

Bodrum kal‘âsı sâkinlerinden Hasan nâm kimesne gelüp kal‘â-i mezbûre sâkinlerinden ‘Alî kethudâ nâm kimesne bunun oğlu Ahmed’i tabak ile urup katl eylemeğle mücib-i şer‘îsi da‘vâ eylemeğın mezkûr ‘Alî ikrâr ve i‘tirâf idüp sicil ü hüccet olındıktan sonra beynlerine ve sulhçün tavassud itmeğle maktûl-i mezbûrun deyn-i verese ile rızâsıyla dört yüz guruşa sulh olup bedel-i sulh olup kabz eyleyüp defteri ibrâ olmuşken mezkûr ‘Alî ibrâsına nâdim olmağla mahbûs iken sulh olmuşdım. Bedel-i sulhı girü senden alırım diyü hilâf-ı şer‘ ta‘addîden hâlî olmamağla mezkûrun fesâd u şekâveti vâki‘ olup darb u habs ile mütenebbih ise diyâr-ı âhara nefy olına diyü hüküm yazılmışdır.

[132]

504

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Şâm çorbacılarından Halîl Mehemmed ile karındaşı İbrâhîm Mehemmed yaya başı Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp merkûm İbrâhîm mukaddemâ kal'â-bend ve yaya başılığı ile mezkûr Halîl'ün çorbacılığı âhara virilüp mezkûr İbrâhîm Mehemmed'ün ıtlâkiçün emr-i şerîfüm virilmeğle çorbacılıkları kemâ-fi'l-evvel ibkâ ve mukarrer olınmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. İhlâs üzere ise mezkûrlarun çorbacılığın ibkâ ve mukarrer eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

505

Varad beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki:

Varad serhaddine tâbi' Dobraçini varoşu re'âyâsı Südde-i Sa'âdetim'e âdem ve 'arz-ı hâl gönderüp varoş-ı mezbûr re'âyâsı birkaç seneden berü hâlleri mütekeddir ve ekseri perîşân olup yerlerinde ve yurdlarında kalanları dahî tekrar 'asâkir kışlamak havfından perîşân olmağa yüz dutmağla bu ana değın 'askerî tâifesinden çekdikleri elâm-ı şedâyidün mukâbelesinde hâllerine merhamet olunup fî-mâ-ba'd 'asâkir-i Tatar ve sâir tavâif-i 'askeriyeden kışla tarîkı üzere bilâ-emr-i şerîf varoşlarına kimesne konmayup zıll-ı zelîl-i re'fet-i husrevânemde âsûde hâl ve müreffehü'l-bâl olmak için hükm-i hümayûnum virilmek ricâsına varoş-ı mezbûrun söz sâhibi ihtiyârlarınun re'y ve ittifâkıyla ahvâlleri vukû'ı üzere der-i devlet medârıma i'lâm eyledükleri ecilden. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlânâ-yı mezkûrsın. Devlet-i 'Aliyyem tarafından emr-i şerîfim ile varmadıkca varoşlarına kimesne konmayup rencide olunmamaları bâbında emr-i 'âl-i şânım sâdır olmuştır. Buyurdum ki.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

506

Çavuşbaşı ağaya hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum'da Gümüşhâne emîni olan Hacı Yusuf'dan ba'zı re'âyâ iştikâ idüp keyfiyyetleri düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Erzurum Vâlisi Vezîrim 'Ömer Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* ve Erzurum nâibi 'arz ve i'lâm idüp da'vâları ol tarafda görülmek üzere fermânım olmağla kadîmden şirretiyile meşhûr ve bu makûle ef'âlleri mesbukü'l-emsâl mâden-i mezbûr kâtibi Ebû Bekr ve karındaşı Bektaş ve

Veli ve Bâli nâm kimesneler gelüp hâlâ re'âyâ ile bunda olmaları ile bu tarafda oldıklarından mâden re'âyâsının muhâlefet yapanlarına ihtilâl düşüp mâden-i mezbûrun ta'filine ve bakırın bu tarafa îsâlinün te'hîrine bâ'is ve taraf-ı mîrîye zarar müterettip olduğu bi'l-fi'l başdefterdârım olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir İsmâ'îl *dâme 'ulüvvuhû* i'lâm itmeğle. **İmdi:**

Sen ki mûmâ-ileyhsin. Mezbûrları buldırup bundan akdem fermânım olduğu üzere da'vâları Dîvân-ı Erzurum'da görölmek için yanlarına mübâşir ta'yîn ve bu tarafda meks ü ârâm itdirilmeyüp bir sâ'at mukaddem Erzurum'a irsâl eylemen için fermân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

507

Filibe kadîsına ve Filibe kal'âsı dizdârına hüküm ki:

Bekir Veli Kayseriye Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl gönderüp mezkûr sergi üzerinde nâ-mevcûd esâmînün 'ulûfesine girmeğle bundan akdem kal'â-bend olunup hâlâ itlâk olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ itmeğle itlâkiçün yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene 1102

508

Lefkoşa monlasına hüküm ki:

Kıbrıs Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'nun zulm ü fesâdları mesmû'-ı hümayûnum olmağla ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim [ ] *dâme mecdühû* mübâşeretiyle mahbûsen Âsitâne-i Sa'âdetim'e ihzâr ve yanında bulunan nükûdı ma'rifet-i şer'le mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm olunup ma'an Âsitâne-i Sa'âdetim'e gönderilmek için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene [1] 102

[133]

509

Lefkoşa kadîsına ve müftûsine hüküm ki:

Bundan akdem Kıbrıs cezâresinde fesâd u şekâvetiyle meşhûr olan Boyacıoğlu nâm şakînün ve hevâsına tâbi' olan eşkıyânun şer'ile haklarından lâzım geleni icrâ itmek üzere Kıbrıs Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya fermân olunmağla şekâvetde 'alâkası olmayanlara ta'arruz olunmamak lâzım iken nice kimesneleri bî-günâh katl ve salb idüp muhallefâtları dahî kendüsi ahz u kabz idüp ve cezârede olan ehl-i zimmet fukarânun cizyeleri girîhte tahmîl ve zulm olunmamak için kâğıt ile cem' olunmak fermânım olmuşiken elinde olan emr ü deftere muğâyir nefer başına sekizer dokuzar guruş cem' ve tahsîl idüp ve nice

kimesneleri dahî tecrîm itmeğle vâfir akçeleri alup zulm ü ta'addîsi bî-nihâye olmak üzere mesmû'-ı hümayûnum ma'rifet-i şer'ile mahallinde istifsâr ve tefahhus olunmak fermânım olmağla Dergâh-ı Mu'allâm kapucibaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim [ ] *dâme mecdühû* mübâşeretiyle kemâ-yenbağî teftîş ve tefahhus olup mevâdd-ı zulm ü fesâddan üzerine sübût bulan cüz'î ve küllî her ne olur ise siel ü hüccet olup sıhhati üzere Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca Sene 1102

510

Galata monlasına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Yeniköy nâm karyede sâkin ruhbân fukarâsı Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp karye-i mezbûrda vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olup zabt u tasarruflarında olan Aya Yorgi nâm kiliseleri ve kurbinde vâki' mülk bağçe ve havlîsının dıvarları ve ruhbân sâkin olacak odaları termîme muhtâc olmağla şer'le keşf olup mülk bahçe havlîsının dıvarları ve ruhbân sâkin olacak mülk odaları binâ ve kiliselerinin asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup vaz'-ı kadîmîsi üzere termîmine kimesne mâni' olmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden şe'âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise vaz'-ı kadîmî üzere meremmât itdirilmesine kimesne mâni' olmamak bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

511

Kâlgây Sultân'a mirzâyân ve ... ve a'yân-ı ecnâd-ı Tatar-ı cihâd-i 'tiyâda hüküm ki:

Kırım memleketi üzerine 'yâzen bi'llâhi te'âlâ a'dâ-yı liyâmün ba'zı mertebe niyyet-i fâsideleri istimâ' olunmağla cenâb-ı emâret-meâb eyâlet-i nisâb sa'âdet-i intisâb bi'l-fi'l Kırım Hânı olan Selîm Girây Hân *dâmet me'âliyhûnun* ol tarafa istinhâzları için Kırım ahâlîsi sünnet-i seniyye-i sa'âdet-medârıma mahzar gönderüp lâkin müşârun-ileyhün şimdilik müsâra'at üzere o mertebe hareket-i 'atıkaya mizâclarında müsâ'ade olmayup bi-'avni'llâhi te'âlâ hıfz u hırâset ve himâyet ü sıyânetleri için sizün 'icâleten karye irişmemenüz iktizâ itmeğle. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Hüsn-i vifâk ve kemâl-i ittihâd u ittifâk ile tanzîm-i 'umûr-ı vilâyet ve tensîk-i mehhâm-ı memleket husûsında hıfz ve intibâh üzere hareket ve Kırım ve havâlîsinden muhâfazaya muhtâc olan mahallerün himâyet ü sıyânetlerinde bezl-i cell-i himmet idüp i'lâmı lâzım olan ahbâr-ı sahîhayı 'arz u i'lâmdan hâlî olmayup dîn ü Devlet-i

‘Aliyyem’e tâbi‘ hidemât-ı celîlede merkûz olan şecâ‘at ve şehâmet-i muktezâsını icrâ eylemenüz bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

512

Midillü muhâfazasında olan Vezîr Ahmed Paşa’ya ve Midillü kadîsına hüküm ki:

Kıdvetü’n-nüvvâb ve’l-müteşerri‘în Konrapa kazâsında nâibü’ş-şer‘ olan Mevlânâ Hasan *zîde* ‘ilmuhû Südde-i Sa‘âdetim’e mektûb gönderüp Üskübü kasabası sükkânından Mahmûd Efendi dimekle ma‘rûf kimesne kendü hâlinde olmayup re‘âyâ fukarâsını ehl-i ‘örfe gamz ve akçelerini aldırup ve kendüsi dahî alup ta‘addîsinün nihâyeti olmaduğundan şer‘ile görülüp vâki‘ hâl der-i devlet medârıma ‘arz u i‘lâm olınmak için bundan akdem emr-i şerîfim virilmeğle mezkûrun keyfiyyet-i hâli Üskübü ve Konrapa ahâlîlerinden istifsâr olındıkda fi’l-hakîka fukarâyı ehl-i ‘örfe gamz ve bi-gayr-ı hakkın akçelerin aldırup ve kendüsi dahî alup ta‘addî eylemek ‘âdet-i müstemirresi olup ve gayrı dahî dâimen ‘alenen şürb-i hamr idüp ve menzili kurbinde iki bâb meyhâne ihdâs ve işledüp ve Yanko Yusuf ve Aydınoğlu ve Püsgüllü nâm kimesneleri kendüye ittibâ‘a ve ümmet-i Muhammed’ün ehl ü ‘iyâllerine ta‘arruz ve emvâl ü erzâkların gasb itdirüp bunun emsâli zulm ü ta‘addîsinün nihâyeti olmaduğın cem‘-i ğafîr ve cem‘-i kesîr ihbâr eyledükleri ‘arz itmeğle mezbûrun fukarâya ta‘addîsi olmağla cezîre-bend olmak üzere Midillü cezîresine nefy olınmışdır diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i C Sene 1102

[134]

513

Kâlgây Sultân *dâme* ‘ulüvvuhûya hüküm ki:

Halefü’s-selâtînü’l-‘izâm Tohtamış Girây Sultân *dâme* ‘ulüvvuhû Erdel sınıurından Bucak tarafına ‘avdet eyledükde yanında olan ‘asâkir-i Tatar zimmet kabûl iden re‘âyâdan üç dört bin nefer Eflak re‘âyâsını sürüp kimini Tuna yalılarında fûruht idüp ekserin ma‘an götürüp gîtdükleri mesmû‘-ı hümâyûnum olup o makûle ehl-i zimmet re‘âyânun sebî ve istirkakı şer‘-i şerîfe muhâlif olmağla Tuna yalılarında fûruht olınanların buldukları yerde sebîleri tahliye olınmak üzere emr-i şerîfüm gönderilmeğın. **İmdi:**

Mûmâ-ileyhün yanında olan ‘asâkir-i Tatar’un dahî vech-i meşrûh üzere Tuna yalılarında fûruht eyledüklerinden ma‘dâ Bucak tarafına sürüp götürdükleri ehl-i zimmet re‘âyâ her ne kadar var ise cümlesi buldırılıp sebîleri tahliye ve keyfiyyet-i ahvâl vukû‘ı

üzere ‘arz ve i‘lâm ve bu bâbda her vechile takayyüd ve ihtimâm olunmak bâbında hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

514

Sa‘âdet Girây Sultân *dâme ‘ulüvvuhûya* hüküm ki:

Halefü’s-selâtînü’l-‘izâm Kâlgây Sultân *dâme ‘ulüvvuhûnun* yanında olan Nogay ‘asâkiri mûmâ-ileyhün emrine muhâlif firâr ve Temürkapu’dan Eflak memleketi içine girüp itdükleri şekâvetden ma‘dâ üç dört bin nefer mikdârı ehl-i zimmet Eflak re‘âyâsını sürüp kimin Tuna yalılarında fûruht ve ekserin ma‘an götürüp gitdükleri mesmû‘-ı hümayûnum olup ol makûle ehl-i zimmet re‘âyânun sebî ve istirkakı şer‘-i şerîfe muhâlif olmağla Tuna yalılarında fûruht olanların sebîlleri tahliye olunmak üzere emr-i şerîfim gönderilmeğın. **İmdi:**

Mûmâ-ileyhün yanından firâr iden Nogay ‘asâkirinün dahî vech-i meşrûh üzere Tuna yalılarında fûruht eyledüklerinden ma‘dâ Kırım tarafına sürüp götürdükleri ehl-i zimmet re‘âyâ ne kadar var ise cümlesi buldurulup sebîlleri tahliye ve keyfiyyet-i ahvâl vukû‘ı üzere ‘arz u i‘lâm ve istihlâslarına her vechile takayyüd ve ihtimâm eylesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

515

Mar‘aş beğlerbeğisi olup ber-vech-i sahîha Malatya sancağına mutasarrıf olan Mehmed *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Medîne-i Malatya kazâsında sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve a‘yân ve eşrâf ve sâirleri Südde-i Sa‘âdetim’e mahzar gönderüp Diyâr-ı Bekr aklâmına tâbi‘ Herdi ‘aşâirinden olup Hasegeli cemâ‘atinden ‘Alî ve Mehmed ve Mûsâ ve Haço ve Bekir Mehmed ve Mûsâ ve ‘Osmân ve Hüseyin nâm kimesneler bundan akdem haklarında nice def‘a evâmir-i şerîfe sâdır olan kuttâ‘u’l-tarîk eşkıyâlarından Koyunoğlı ‘Alî nâm kimesneyi fermân-ı şerîfe imtisâlen ahz ve Malatya mütesellimine teslîm olduğu vech-i muharrer üzere şekâvet-i şâhideyn ‘adâlet-i şehâdetleriyle sâbit ve şer‘an katl olunup bir vechile rencîde olunmak îcâb etmez iken şakî-i mezbûrun akribasından olup Rebut cemâ‘atinden Koyunoğulları Mahmûd ve ‘Abdülkadir ve İbrâhîm ve İsmâ‘îl ve Mûsâ ve Tebrizli Dal Ahmed ve Seyyid ‘Alî ve Hızır ve Topal Hüseyin ve sâir hevâlarına tâbi‘ eşkıyâ ile mezbûrların Ballısu nâm mevzî‘de evlerin basup siz bizim âdemimizi katl itirdiniz diyü bi-gayr-ı hakkın mâlik oldukları at ve öküz ve inek ve merkeb ve koyun ve keçi * nühâs ve esvâblarını bi’l-külliye

gasb ve bağı ve zulm ve ta'addîleri üzerlerine hüccet olunup bunun emsâli şekâvet ü fesâddan hâlî olmayup vâcibü'l-hazf ve lâzîmü'l-izâle oldukları ve mezbûrdan 'Alî ve Mehemmed ve Mûsâ ve Haço ve diğer Mehemmed ve Mûsâ ve 'Osmân ve Hüseyin nâm kimesnelere vech-i meşrûh üzere olan fesâdları 'arz u i'lâm eyledükleri ecilden. **[İmdi:]**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. 'Arz u mahzarlarda mestûrî'l-esâmî olan eşkıyâyı bi-eyy-i vechin-kân şer'le ashâb-ı hukûkun hakların alıvirdükden sonra üzerlerine sübût bulan mevâddun mûcib-i şer'îsi ne ise icrâ idüp şerr ve fesâdlarından 'ibâdu'llâhı tahlîsa bezl-i iktidâr eylesesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i [ ] Sene [1] 102

[135]

516

Vidin'den Karadeniz'e varınca nehr-i Tuna ve Karadeniz sevâhilinde vâki' olan kadîlara ve İsmâ'îl geçidi ve İsakcı mütevellîlerine ve kılâ' ve palanga dizdârları ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve bi'l-cümle zâbid ve iş erlerine hüküm ki:

Bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûnumda olan 'asâkirî tâifesinden ve sâirden ba'zıları zimmet kabûl eyleyen re'âyânun ehl ü evlâdın sebî ve istirkak itmeleriyle taht-ı kazânuzdan esîr götürüp geçürmek ve yâhud furuht murâd idenlerin esîrleri yoklatup ve muhkem-i teftîş olunup ellerinde bulunan esîr Nemçe ve Macar ve Hırvat ve Leh ve Rus ve bi'l-cümle harbî kefereden ve yâhud re'âyâdan iken fesâdları sebebi ile harbîye mültehih olup sebî ve istirkaklarına ruhsat virildüğü zâhir ve mütebeyyin olmak için ordu kadîsı ve defterdâr ve başmuhâsebeci mührleriyle memhûr pençik kâğıtları olanlara ta'arruz olunmaya, ammâ harbî kefereden olmayup ve harbîye mültehih olmağla bu sene fermân olunduğı üzere pençik kâğıtları bulunmayanların esîrleri ellerinden nez' olup salıvirildikden sonra bi-nefsihî mübâşeret itmeyüp âhardan iştirâ itmeğle elinde bulunmuş ise o makûlenün esîri salıvirilmeğle iktifâ olına. Şöyle ki, bi-nefsihî mübâşeret idüp re'âyâ fukarâsının emvâl u erzâkın nehb ü gâret ve ehl ü evlâdın sebî ve istirkaka cür'et itmiş ehl-i fesâd şakîlerden olduğu zâhir ve ma'lûm olanlardan bi-nefsihî esîrleri nez' ve itlâk olındıktan sonra kendileri kal'â[ya] vaz' u habs olunup ism ü resmleriyle der-i devlet medârıma 'arz eylesesiz diyü mukaddemâ iki def'a evâmir-i şerîfem gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmuşidi. Hâliyâ halefü's-selâtînu'l-'izâm Kâlgây Sultân *dâme 'ulüvvuhû* ile ma'an me'mûr olan Tohtamış Girây Sultân Bucak tarafına 'avdet eyledükde cizye-güzâr Eflak ve sâir ehl-i zimmet re'âyâdan sebî eyledükleri zimmîlerin ba'zısını taht-ı

kazânuzdan fûruht eyledükleri mesmû'-ı hümâyûnum olmağla husûs-ı merkûm 'adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâmahanuza haml olınmıştır. **İmdi:**

Emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise bâlâda iz'âfı mezkûr olan muhâribîn ve re'âyâdan iken fesâdları sebebi ile harbîye mültefik olmağla istirkaklarına ruhsat virilüp vech-i meşrûh üzere yedlerinde pençik kâğdı olanlardan ma'dâ kendü hâlinde olan ehl-i zimmet Eflak ve sâir re'âyâ fukarâsından hilâf-ı şer'-i şerîf sebî olanların bulındıkları yerde sebîllerini tahliye ve ba'de'l-yevm husûs-ı merkûmdan yine mukaddemâ tenbîh-i hümâyûnum olduğu vech üzere be-gayet ihtiyât üzere hareket eylemeniz bâbında diyü hüküm yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

517

Silivri kazâsında nâibü'ş-şer' olan [ ] zîde 'ilmuhûya hüküm ki:

Silivri menzilcisi olan Sefer Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp mürûr u 'ubûr iden ba'zı kimesnelerin yedlerinde tuğralı fermân-ı şerîfim yoğiken menzil bârgîri taleb idüp rencîde itdüklerin bildirüp ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğın. **[İmdi:]**

Sen ki mevlânâ-yı mezkûrsın. Serhadler tarafından gelenlerin umûr-ı mühimmeden bir emr-i mühimm ve muktazî ile geldüğü ma'lûm ve müteyakkın olur ise o makûleye ancak bir re's menzil bârgîri virilüp bundan ma'dâ yedinde tuğralı ve sahlu fermânı olmadıkca be-raht menzil bârgîri virilmemek emrim olmuştur. Buyurdum ki.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

518

[ ] kadîsına hüküm ki:

Baba-yı 'Atîk kadîsı ile ve Baba-yı 'Atîk kazâsı voyvodasınınun Âsitâne-i Sa'âdetim'e ihzârları lâzım gelmeğle, sen ki mevlânâ-yı mezkûrsın. Kadî-yı mezkûr ile voyvoda-i mezkûri ta'yîn olınan mübâşire teslîm ve Âsitâne-i Sa'âdetim'e ihzâr eylemek diyü hüküm yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

519

Bağdâd muhâfazasında olan Kemankeş Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Lipova sancağı alaybeğisi Mehemed ile Lipova kal'âsı 'azebler ağası olan Hamza Paşazâde Mustafâ 'arz-ı hâl idüp bunlar bi-emri'llâhi te'âlâ küffâra gezend olup iki bin yedi yüz altuna bahâların kat' ve karındaşları kefil ve rehn ve men' olunduğın bundan akdem düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Ca'fer Paşa

edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü i'lâm ve hâllerine merhameten bahâları için çizme ve kalpak ve 'aba virilüp İrşova nâm mahalle vardıkda Vidin kal'âsı derûnından ihrâc olınan Nemçe keferesi zabt ve adaya kapanup muhâsara olındıkda top ve humbara darbından eşyâları helâk ve bâkî kalan eşyâları dahî yağma olunup ziyâde gadr olduğın bildirüp ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden. **İmdi:**

Mukaddemâ adadan çıkup Belgrad'a irsâl olınan Nemçe esîrlerinden bellü başlularından olmamak üzere iki esîr virüp ne makûle esîr virilür ise 'aynı ile ve ism ü resmleriyle 'arz ve i'lâm eylemek üzere hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1102

[136]

520

Haleb kadîsına hüküm ki:

Rakka eyâletinde vâki' nehr-i Belih kenârında vâki' Akça kal'â ve 'Ayn-ı rîz-i Rakka'ya varınca ol nevâhîde vâki' kurâ ahâlîleri bundan akdem zulm ve ta'addî ve tekâlîf ve nevâfnün kesret-i tevârüdinden ve 'Urbân tâifesi eşkıyâsınun istîlâsından perâkende ve perîşan ve arâzîleri hâlî ve emâkinleri bi'l-küllîye harâb olup cânib-i mîrîyye mu'tediye bir nesne hâsıl olmaduğundan gayrı ol havâlîlerde mürûr u 'ubûr iden ebnâ-i sebîl dahî sâlim olduğundan mevâzî'-ı merkûme ma'mûr ve âbâdân ve ebnâ-i sebîli emn ve mutmain eylemek lâzım ve mühimm olmağla büyük Türkmen tâifesinden Üsküdar evine tâbi' bi'l-cümle Beydili ve sâir cemâ'atlerden Boz-ulus mândesi türkmenlerinden mevâzî'-ı mezkûrede arâzî tasarrufuna ve zirâ'at ve hırâset eylemek için sâkin ve mütemekkin olmağa tâlib ve râğıb olanlar men' olunmayup fî-mâ-ba'd ta'yîn-i kesb itmiş ihtiyâr eyledükleri mu'temed âdemler cemâ'atlere baş ve buğ ta'yîn olunup içlerinde fesâd u şekâvet ider olur ise kendüler ahz ve hâkime teslîm eylemek üzere ihtiyârları ve iş erleri ma'rifetleriyle birbirlerine tekeffül idüp zirâ'at ve hırâset eyledükleri arâzîden hâsıl itdükleri mahsûlâtın tahammüllerine göre hımsdan sub'a varınca lâzım gelen hıms ve yâhud sub'ların ve bağ ve bostânlarıçün bi-hasebi's-şer' iktizâ iden hukûk-ı arâzîlerin cânib-i mîrîyye edâ idüp ol havâlîleri 'urbân ve sâir eşkıyâ mazarratlarından gereği gibi muhâfaza ve ahâlîsini ve ebnâ-i sebîli emn ve mutmain eylemek şartıyla hizmet-i mezbûre mukâbelesinde 'avârız-ı dîvâniyye ve sâir rüsûm-ı ra'ıyyet bi'l-cümle üzerlerinden ref' ve mu'af ve müsellemler olup tekâlifden kat'â bir nesne ile mutâlebe olunmayup mevâşîlerin mu'tâdları üzere yaylalarına götürdikde kendüler götürmeyüp ehl ü 'iyâlleriyle kendüler sayf ve şitâda mevâzî'-ı mezkûrede mukîn olup ancak çobanlarıyla

gönderüp kemâ-kân za'y itdirmekde kimesne mâni' olmamak üzere Boz-ulus mândesi türkmeninden 'İzzeddin ve Köçeklü ve Avşar ve İnallu ve 'Anter ve 'Acirlü ve Çopo ve 'Ömerlü tevâbi'i ile ma'an ve Şark-ı Çağıranlı cemâ'atleri ve Hamza Hacılu cemâ'atinden Birik Beğ oğlu Mehmed tevâbi'i ile ve Beydili türkmenine tâbi' Ulaşlu cemâ'ati dahî kethudâları 'Alî Beğ ile Baraklu cemâ'ati kethudâları Muharrem oğlu Mûsâ ve Hacı Nal oğlu dört yüz nefer ile mezkûr Boz-ulus mândesi cemâ'atlerine ilhâk olup sekiz yüz nefer olmak üzere ve Üsküdar evine tâbi' yine Beydili cemâ'atlerinden Bekeşlü cemâ'ati kethudâları Hacı 'Alî oğlu Gamağ tevâbi'i ile beş yüz nefer ve Kara Şeyhlü cemâ'ati kethudâları Topal 'Ussâk tevâbi'i ile altı yüz nefer ve Boz Koyunlu cemâ'ati Fîrûz Beğ oğlu Şâhin tevâbi'i ile altı yüz nefer ve yine Boz Koyunlu Seyf Hân Beğ tevâbi'i ile iki yüz nefer ve Dimleklü cemâ'atinden Pîr Budak oğlu Mehmed ve Satılmış kethudâları tevâbi'i ile beş yüz nefer ki cümle üç bin nefer olur ve bunlardan ma'dâ Beydili 'aşâirinün sâirleri umûm üzere nehr-i Belih kenârında olan nevâhîlerde mukîm olup Rakka vâlîlerine tâbi' ve emrlere mutî' olup ve kurb-dârlarında ve civârlarında olan eşkıyâ üzerine varmak gibi bir emr iktizâ eyledükde tahrîr olunan cemâ'atler ve sâir Üsküdar evi türkmenine tâbi' olup sâkin olan Türkmen tâifesi vâlî-i merkûme mütâba'at idüp vâlî-i müşârun-ileyh ile ma'an edâ-yı hizmet eylemek üzere mahallerine kayd u sûret-i defter virilmek bâbında 'arz ve telhîs olındıkda Hazîne-i 'Âmirem'den mührlü ve nişanlı defter sûreti virilmeğle mûcibince minvâl-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim yeğen Mehmed *dâme mecdühû* mübâşeretiyile zikr olunan üç bin iki yüz nefer Türkmen tâifesi ve bunlardan ma'dâ Beydili 'aşâirinün sâirleri 'umûm üzere nehr-i mezbûr kenârında olan nevâhîde mukîm ve Rakka vâlîlerine tâbi' ve ol havâîfleri gereği gibi muhâfaza ve ahâlîsini ve ebnâ-i sebîli emn ve mutmain eylemek şartıyla emrlere mutî' olup kurb-dârlarında ve civârlarında olan eşkıyâ üzerine varmak gibi bir emr iktizâ itdükde vâlî-i müşârun-ileyhe mütâba'at ve ma'an edâ-yı hizmet ve zirâ'at ve hırâset eyledükleri arâzînün tahammüllerine göre hımsdan sub'a varınca lâzım gelen hıms ve yâhud sub'ların ve bağ ve bostanlarından bi-hasebi's-şer' iktizâ iden hukûk-ı şer'iyelerin cânib-i mîrîye edâ eyledüklerinden sonra hizmetleri mukâbelesinde 'avârız-ı dîvâniyye ve sâir rusûm-ı ra'ıyyetden bi'l-cümle mu'af ve müsellemler olup kat'â bir nesne mutâlebesiyle mezbûrları rencîde ve remîde itdirmeyüp dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında mâliye tarafından emri şerîf virilmeğle mûcibince hüküm yazılmışdır.

Bir sûreti dahî Üsküdar evi türkmenine tâbi‘ boy beğleri ve cemâ‘at kethudâlarına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi‘t-târihi‘l-mezbûr

Bir sûreti dahî Kilis kadîsına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi‘t-târihi‘l-mezbûr

Bir sûreti dahî Rakka eyâletinde vâki‘ olan kadîlara vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fi‘t-târihi‘l-mezbûr

[137]

521

Şâm Beğlerbeğisi Murtezâ Paşa‘ya hüküm ki:

Harmuş oğlu Şedîd nâm müfsîd civârında olan ravâfiz eşkıyâsıyla Ba‘lbek kasabasını basup nehb ü gâret idüp dâimen katl-i nüfûs ve hetk-i a‘râz-ı müslimîne sâ‘î olup fesâd u şekâvetleri müstemirr olduğu ‘arz u mahzar ile der-i devlet medârıma i‘lâm olunmağın, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Şakî-i mezbûr refikleriyle bi-eyy-i vechin-kân ele getirilüp müstahak oldukları cezâları tertîb olunmağla ehl-i İslâm üzerinden şerr ve fesâdların def‘ eylemeğe sen düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü‘l-‘âlem Trablus Vâlîsi Vezîrim Mustafâ Paşa *edâma‘llâhü te‘âlâ iclâlehû* ile haberleşüp hüsn-i ittifâk ile üzerlerine varup Ba‘lbek kurbinde şi‘âb-ı cibâlde vâki‘ kurâda sâkin olan ravâfizün ehl-i kurâsına eşkıyâ-yı mezkûrîni ahz ve teslîm ve kendüleri ruûs-ı cibâlden kalkup külliyyet ile ovaya inüp sâkin olup kendü hâllerinde olmak üzere teklîf ve ilzâm eyleyesin. Emr-i hümâyûnum mûcibince ‘amel idüp şakî-i mezkûrî yanlarından ihrâc ve kendüleri ruûs-ı cibâlde vâki‘ mevâzı‘ı terk ve ovaya nüzûl idüp kendü hâllerinde olurlar ise fihâ ve illâ eşkıyâyâ i‘ânet ve teslîminde mûmâna‘at idüp ve şerr ve fesâdların müslimîn üzerinden keff eylemezler ise şer‘a zimmetleri heder olmağla cezâların virüp ‘arz-ı şekâvet ü fesâdların ol havâlîden kat‘a her vechile takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

522

Ber-vech-i arpalık ‘Aclûn sancağına mutasarrıf olan Mehmed Paşa‘ya hüküm ki:

Harmuş oğlu Şedîd nâm müfsîd Ba‘lbek civârında olan ravâfiz eşkıyâsıyla Ba‘lbek kasabasını basup nehb ü gâret idüp katl-i nüfûs ve hetk-i a‘râz-ı müslimîne sâ‘î olup fesâd u şekâvetleri müstemirr olduğu ‘arz u mahzar ile der-i devlet medârıma i‘lâm olup şakî-i

mezkûr refikleriyle bi-eyy-i vechin-kân ele getirilüp müstahak oldukları cezâları tertîb olunmağla ehl-i İslâm üzerinden şerr ve fesâdlarınun def'i muktazî olmağla emîrî'l-ümerâî'l-kirâm Şâm Beğlerbeğisi Murtezâ *dâme ikbâlühû* üzerlerine ta'yîn olunmağla sen dahî ma'an me'mûr olmuşsındır. **İmdi:**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Husûs-ı merkûmda mûmâ-ileyhün re'y-i savab-dîdî üzere hareket ve eşkıyâ-yı mezbûrun şerr ve fesâdlarınun ol havâfiden münkâtı' olmasına takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

523

Van vâfisine ve kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Van denizi demekle ma'rûf adanın zimmîleri Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp ada-i mezbûr zimmî karyesi olup şe'âir-i İslâm icrâ olunmayup kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğın bildirüp kendi nakzı ile vaz'-ı kadîmîsi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnuma ricâ eyledükleri ecilden şe'âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise vaz'-ı kadîmîsi üzere termîm eyledüklerinde kimesne mâni' olmamak emrim olmuşdır diyü yazılmışdır.

Evâil-i C Sene [1] 102

[138]

524

Edirne bostancıbaşısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Akçakızanlık Kadîsı Mevlânâ Seyyid Yahya *zîde fazluhû* Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp Akçakızanlık kazâsına tâbi' Meramlu nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'a varup karye-i mezbûre sâkinlerinden Bostânî İbrâhîm nâm kimesne mest-i müdâm olup re'âyâ fukarâsını 'abd-ı memlûkî mesâbesinde 'add idüp nicelerin şetûm-ı galîza ile şetm ve niceleri dahî darb idüp fukarâya ta'addî itmeğle bundan akdem merkûmun Dîvân-ı Hümâyûnum'a ihzâr ve keyfiyyetin ahvâlini tefahhus için emri şerîfimle mübâşir çavuş ta'yîn ve ahâlî-i vilâyetden tefahhus eyledükde ekser evkâtda mezbûrlariçün re'âyâ fukarâsına vech-i meşrûh üzere zulm ve ta'addîsinün nihâyeti olmaduğın bî-garaz müslümânlar 'alâ tarîkü'ş-şehâde ihbâr eyledüklerin 'arz itmeğın, sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin. Min-ba'd karye-i mezbûreye varup sâkin olmamak üzere mezbûr İbrâhîm kat'-ı 'alâka idüp karyeden ihrâc itdirmek üzere hüküm yazılmışdır.

Evâil-i C Sene [1] 102

525

Midillü muhâfazasında olan Vezîr [ ] Paşa'ya ve Midillü kadîsına hüküm ki:

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Konrapa kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ Hasan *zîde 'ilmuhû* Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp Üskübi kasabası sükkânından Mahmûd Efendi dimekle ma'rûf kimesne kendi hâlinde olmayup fukarâyı ehl-i 'örfe gamz ve akçelerin aldırup ve kendüsi dahî alup ve bunun emsâli ta'addîsinün nihâyeti olmamağla şer'le görölüp vâki' [hâli] der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim virilmeğle keyfiyyet-i ahvâli Konrapa ve Üskübi ahâlîlerinden tefahhus olındıkda fukarâyı ehl-i 'örfe gamz ve akçelerin aldırup ve kendüsi dahî almak 'âdet-i müstemirresi olduğın cem'-i gafîr ve cem'-i kesîr ihbâr eyledüklerinden ma'dâ mezbûr menzili kurbinde iki bâb meyhâne ihdâs ve işledüp ve Yanko Yusuf ve Aydın oğlu ve Püsküllü nâm kimesneleri kendüye ittibâ' ve ümmet-i Muhammed'ün ehl ü 'iyâllerine ta'aruz ve emvâl ü erzâkların gasb itdirüp ve bunun emsâli ta'addîsinün nihâyeti olmaduğın şehâdet eyledüklerin 'arz itmeğın mezbûrın fukarâya ta'addîsi olmağla cezîre-bend olmak üzere Midillü cezîresine nefy olunmak için hüküm yazılmışdır.

Evâil-i C Sene [1] 102

526

Tatarpazarı kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Eski Malova nâm karye zimmîleri Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp bunların karyeleri zimmî karyesi olup şe'âir-i İslâm icrâ olunmayup kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinün ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğın bildirüp kendü nakzı ile kadîmîsi üzere termîm olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnuma ricâ eyledükleri ecilden civâr-ı müslimînden ba'îd ise şer'an mesâg olduğı üzere termîm itmelerine kimesne ta'aruz eylememek emrim olmışdır. Buyurdum ki, şurûtiyle yazılmışdır.

Evâil-i C Sene [1] 102

527

Üsküdar monlasına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Çengelköy nâm karye ahâlîsi Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp bunların karyelerinde ihrâk vâki' olmağla feth-i hakânîden berü yedlerinde terk olup tasarruflarında olan kiliselerinün ba'zı yerleri münhedim ve ba'zı yerleri muhterik olup termîme muhtâc olmağla şer'le keşf olup asl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup vaz'-ı kadîmîsi üzere termîminden men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ

eyledükleri ecilden şe'âir-i İslâm icrâ olunur mahall değil ise vaz'-ı kadîmi üzere meremmât etmelerine kimesne mâni' olmamak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

528

Trablusşâm Vâlîsi Vezîr-i mükerrem Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Lâzikiyye'de müceddeden binâ olunan burcun aslâ neferâtı olmayup hıfz u hırâseti için neferâta muhtâc ve Kotos nâm kal'ânun Trablusşâm tarafından 'ulûfelerin almak üzere elli 'adet neferâtı olup Kotos kal'âsının neferâta lüzûmı olmadığından müceddeden binâ olunan burca mutasarrıf olındıkları 'ulûfeleriyle ta'yîn olınmak üzere sâbıkan Trablusşâm vâlîsi olan müteveffâ Hamza Paşa i'lâmıyla sene mie ve elf zi'l-hiccesinin evâilinde emr-i şerîfim virilmeğın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Kotos kal'âsı yanında değil ise neferâtı müceddeden binâ olunan burca nakl olınmak bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i C Sene [1] 102

[139]

529

Of ve Rize kadîlarına ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârlarına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr kurâ ahâlîsi Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp ol cânibde sâkin 'asâkirîlük iddi'â idenlerden ba'zıları fesâd u şekâvetden hâlî olmayup dâimen fukarâyı ta'cîz ve emvâl u erzâkların nehb ü gâret idüp mezbûrları ahz için mübâşir ta'yîn ve irsâl olındıkda itâ'at itmeyüp ve kimisi dahî firâr ve gaybet idüp mübâşirler gitdükdün sonra zuhûra gelüp hevâlarına tâbi' eşkiyâyı cem' ve re'âyâ fukarâsına "Siz bizden şikâyet eylediniz" diyü darb ve ta'addî ve der-zencîr ve mâlların alup şekâvetlerinin nihâyeti olmaduğın tazallüm etmeleriyle ol makûle şakîler ve refîkleri teftîş ve tefahhus ve ahâlî-i vilâyetün ittifâkları ve kadîları ile ma'iyet birle izn-i şer'le ele getirilüp vech-i meşrûh üzere şekâvetleri zâhir ve re'âyâ fukarâsına zulm ve ta'addî eyledükleri sâbit olur ise ol makûleler min-ba'd kazâ-i mezkûrlarında iskân itdirilmemek için fermân sâdır olmağın [ ] irsâl kılınmışdır. Fi'l-vâki' mezbûrlar bundan sonra yine itâ'at-i fermân eylemeyüp fesâd u şekâvetden hâlî olmazlar ise muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere cezâları virilüp icrâ-yı şer' olına. Mezbûrlardan hilâf-ı fermân tegallüben kazâlara iskân murâd idenleri ahâlî-i vilâyetün ittifâk ve ittihâdı ve kuzât ve zâbidleri ma'rifetleriyle 'alâ eyy-i hâlin ele getirüp mezbûrları ol cânibde kal'â-bend ve vukû'ı üzere Âsitâne-i Sa'âdetim'e 'arz ve i'lâm eylesesiz. Siz ki kadîlar ve ahâlî-i vilâyet ve zâbidlersiz. Cümleünüz ittifâk ile şakî-i

mezbûrûni ele getürüp fukarâ üzerlerinden ta‘addî ve fesâd u şekâvetlerin def‘ eylemeğe ziyâde takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz diyü bi‘l-fi‘l yeniçeri ağası ‘Alî Ağa tarafından mührlü mektûb virilmeğe mücibince ‘amel olınmak için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i C Sene [1] 102

530

Erzurum Vâlîsi Vezîr ‘Ömer Paşa’ya hüküm ki:

Karahisâr-ı Şarkî sancağında ba‘zı Kürd ve Türkmen eşkıyâsı kat‘-ı tarîk ve katl-i nüfûs ve ebnâ-i sebîl ve ahâlî-i memleketün emvâl u erzâkın nehb ü gâret idüp sâ‘îbi‘l-fesâd olup o makûle eşkıyâ bi-eyy-i hâlin ele getürilüp haklarında lâzım gelen cezâları tertîb ve mazarratlarınun ‘ibâdu’llâh üzerinden def‘ ü ref‘i ehemm ü elzem olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Zikr olunan eşkıya ‘âdet-i müstemirreleri üzere fesâda kasdı olup ahâlî-i vilâyet tarafundan istimdâd eyledüklerinde i‘ânet idüp zikr olunan eşkıyâyı ‘alâ eyy-i hâlin ele getürüp haklarında şer‘le lâzım gelen cezâları her ne ise tertîb ve mazarratların ‘ibâdu’llâh üzerlerinden def‘ ü ref‘ idüp isti‘mâr-ı memleket ve istirvâh-ı ahâlî-i vilâyete sa‘y ve dikkat eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

531

Ma‘arra oğlu Ahmed’e hüküm ki:

Ba‘lbek nâhiyesinde olan Şedîd bin Harmuş nâm şakî ol nevâhîde olan ba‘zı eşkıyâ-yı ravâfiz ile Ba‘lbek kasabasının basup nehb ü gâret-i emvâl ve katl-i nüfûs ve hetk-i a‘râz-ı müslimîn idüp dâimen şekâvet ve fesâd üzere oldukları ‘arz u mahzar ile i‘lâm olunmağın şakî-i mezkûr ve şerr u fesâdda kendüsiyle refik olanlar bi-eyy-i vechin-kân ele getürilüp müstahak oldukları cezâları tertîb olınmak için düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü‘l-‘âlem Trablus Vâlîsi Vezîrim Mustafâ Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehü* ve emîrü‘l-ümerâi‘l-kirâm Şâm Beğlerbeğisi Murtezâ *dâme ikbâlühüya* fermân-ı hümayûnum ısdâr olunmağla. **İmdi:**

Gerektir ki sen dahî bu emrde fermân-ı celîlü‘ş-şânım mücibince hareket idüp eşkıyâ-yı mezkûrînden firâr idüp senün tarafuna varanları bi-eyy-i vechin-kân ahz idüp müşârun-ileyhe ve vâlîlere teslîm eyleyüp zinhâr ol makûleleri yanunda îvâ itdirmeyesin. Şöyle ki, zikr olunan müfsîdînden birisini yanunda ihfâ ve îvâ eyledüğün mesmû‘-ı hümayûnum olur ise bundan akdem eslâfun hakkında hulûl iden kahr u nikâl ve bu eser-i gazab-ı mülûkânem senün dahî hakkında zuhûra gelüp evvelkîden ziyâde ısgâ-i kîle ‘ukûbet ve nikâle mazhar olup ‘urûk-ı şerr u fesâdun ol havâlîden bi‘l-küllîye istîsâl olunur.

Bu emrün ‘âkıbet olan vehâmeti mülâhaza idüp ana göre hareket eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Serhânoğulları İsmâ‘îl ve Haydar’a yazılmışdır.

Fi’t-târihi’l-mezbûr

[140]

532

Trablusşâm Vâlîsi Vezîr-i mükerrem Mustafâ Paşa’ya hüküm ki:

Harmuş oğlu Şedîd nâm müfsîd Ba‘lbeke civârında olan revâfiz eşkıyâsıyla Ba‘lbeke kasabasını basup nehb ü gâret idüp dâimen katl-i nüfûs ve hetk-i a‘râz-ı müslimîne sâ‘î olup fesâd u şekâvetleri müstemirr olduğu ‘arz u mahzar ile der-i devlet medârıma i‘lâm olunmağın Ba‘lbeke kurbinde şî‘âb-ı cibâlde vâki‘ kurâda sâkin olan revâfizün ehl-i kurâsına eşkıyâ-yı mezkûrîni ahz ve teslîm ve kendüleri ru‘ûs-ı cibâlden kalkup külliyyet ile ovaya inüp sâkin olup kendü hâllerinde olmak üzere teklîf ve elzem olup emri hümâyûnum mûcibince ‘amel idüp şakî-i mezkûrî yanlarından ihrâc ve kendüleri ru‘ûs-ı cibâlde vâki‘ mevâzı‘ı terk ve ovaya nüzûl idüp kendü hâllerinde olurlar ise fihâ ve illâ eşkıyâyâ i‘ânet ve teslîminden mûmâna‘at idüp ve şerr ve fesâdların müslimîn üzerinden keff eylemezler ise şer‘an demleri heder olmağla cezâların virüp ‘avk-ı şekâvet ve fesâdların ol havâliden kat‘ itmek üzere emîrî’l-ümerâi’l-kirâm Şâm Beğlerbeğisi Murtezâ *dâme ikbâlühûya* emri-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olup husûs-ı merkûm ehemmi-i mühimmâtımdan olmağın **[İmdi:]**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. İktizâ itdükte sen dahî inşâ‘a’llâhü te‘âlâ itmâm-ı hidmet ve husûl u maslahata i‘ânet idüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile hüsn-i vifâk ile eşkıyâ-yı mezkûrun ‘ibâdu’llâh üzerinden şerr ve fesâdların def‘ u ref‘[ine] ihtimâm eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

533

Karahisâr-ı Şarkî sancağında vâki‘ [ ] ve [ ] ve [ ] kadîlarına ve Karahisâr-ı Şarkî sancağı mütesellimine ve livâ-i mezbûrda vâki‘ Hâcî Murâd kal‘âsında sâkin Çelebizâde Mehmed ve sâir a‘yân ve iş erlerine hüküm ki:

Bahâr eyyâmında Kürd ve Türkmen tâifesinden ba‘zı eşkıyâ zuhûr ve livâ-i mezbûre istîlâ ve kat‘-ı tarîk ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüp fesâd u şekâvet üzere oldukların ahâlîsi i‘lâm eylemeleriyle te‘mîn-i turuk u mesâlik ve terakkiye sükkân-ı

memâlik ehemm ü elzem olup o makûle eşkıyânun şer‘le müstahak oldukları cezâları tertîb olunmak aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla hîn-i iktizâda tarafınızdan âdem ve haber vardıkda size imdâd u i‘ânet eylemek üzere düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Erzurûm muhâfazasında olan vezîrim ‘Ömer Paşa *edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehûya* dahî emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhsiz. Kemâl-i ma‘iyyet ve ittifâk ve temâm-ı hüsn-i tedbîr ve vifâk ile zikr olunan eşkıyâyı bi-eyy-i vechin-kân ahz ve ele götürüp ve iktizâ ider ise vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp husûs-ı mezbûrda gereği gibi mücidd ü sâ‘î olup şer‘le haklarında lâzım geleni icrâ ve şerr ve fesâdların def‘ u ref‘ine bezl-i makdûr ve sa‘y-ı nâmahsûr eylemenüz bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

534

Kaydı ref‘ ve itlâkiçün emr-i şerîf yazılıp bir dahî der-kenâr olunmaya diyü fermân-ı ‘âlfî sâdır olmağla şerh virildi.

Evâil-i S Sene [1] 113

535

Ber-vech-i arpalık Yanya sancağına mutasarrıf ‘Alî *dâme ikbâlühû* ve Kopniçe kadîsına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Südde-i Sa‘âdetim’e mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi‘ Leskobeğ nâm karye ahâlîsi meclis-i şer‘a varup âhar diyârdan gelüp kazâ-i mezbûrda sâkin olan Kara Murâd oğlu Mustafâ nâm şakî oğlu dâima şekâvetle meşgûl olup karye-i mezbûre re‘âyâların ve ehl ü ‘iyâllerin hilâf-ı şerîf ta‘addî ve rencîde eyledüklerinden gayrı karye-i mezbûreden nice kimesneleri itlâf eyledüklerin ilhâhlarıyla ‘arz itmeğın **[İmdi:]**

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileysin. Kemâl-i ihtimâm üzere ahvâllerin teftûş ve tefahhus eyleyüp ‘arz olunduğı vâki‘ ise min-ba‘d fesâd u şekâvetden el çeküp kendi hâllerinde olmak üzere tenbîh ü te’kîd eyleyesin. Mütenebbih olmayup ve âhar vechile mütezecir olmazlar ise ‘alâkaların kat‘ itdirüp âhar diyâra ihrâc ve nefy idüp ‘arz eylemen bâbında diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i C Sene [1] 102

[141]

536

Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadîlara ve taht-ı kazâlarınızda vâki' yeniçeri serdârlarına hüküm ki:

İş bu sene-i mübârekede inşâ'a'llâhü'l-meliki'l-müte'âl sefer-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olup teksîr-i ecnâd ve tevkîr-i 'idde vü 'inâd ehemmi-i mühimmât-ı dîn ü Devlet-i 'Aliyyem'den olmağın. **İmdi:**

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Taht-ı kazânuzda ve nevâhî ve kurâlarınızda sâkin [ve] mukîm ve misâfir sahîhü'l-esâmî olan yeniçerileri ve kul oğulları ve cebeci ve topçı tâifesin evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve sâkin oldukları kasabât ve kurâ ve mahallâtı ism ü resmleri defter olunup serdârlarıyla Rûz-ı Hızır'da Âsitâne-i Sa'âdet'de mevcûd bulunmaları muktazî olmağla emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise mecma'ı nâss olan mahallerde muhkem dellâllar nidâ ve tenbîh ve tavâif-i mezbûr * ihrâc ve serdârları bayrakları altına cem' itdirüp ve vakt-ı mezbûrda gelüp mevcûd bulunmaları için ziyâde dikkat ve ihtimâm eyleyesiz ve siz ki serdârlarsız. Me'mûr olduğunuz üzere tavâif-i mezbûrûnî sâkin oldukları kasabât ve kurâda ism ü resmleriyle 'ale'l-esâmî defter idüp kadîlara evzâ idüp cümlesin mükemmel ve müretteb ve müsellağ böyle tüfenkleriyle bayrağınız altına cem' idüp vakt-ı mezbûrede 'ale'l-'umûm bu tarafa götüresiz. Ve kayurıcı ve oturak olanları kanûn-ı kadîm üzere Âsitâne-i Sa'âdet muhafazasında mevcûd itdüresiz. Ve kul oğulları dahî babaları odalarında kanûn-ı kadîm üzere be-dergâh olunup sefer-i hümâyûnumda hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd olalar. Bu tenbîhi sâir zemâna kıyâs eylemeyüp tavâif-i mezbûrundan bir ferdi alıkomayasız. Ve siz ki kadîlarsız. Tavâif-i mezbûrundan taht-ı kazâlarınızda sâkin olanlardan iş bu sene-i mübârekede bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ istihlâsı müyesser olan kılâ'larda hidemât-ı 'aliyyede yoklamada mevcûd buluna. Tavâif-i mezkûrun kasabât ve kurâlarıyla ve mahallâtlarıyla bundan akdem fermânıyla defter olunup her kazâyâ ikişer defter gönderilmiş idi. Zikr olunan defterlerde tahrîr olunan esâmîlerin sâhibleri sahîhü'l-esâmî yeniçeridir. Anlardan ma'dâ her kazâda ne kadar dirlik iddi'âsın ider olur ise anların kat'â dirlikde 'alâkaları yokdur. Bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ istihlâsı müyesser olan kal'âlarda hidemât-ı 'aliyyede ve hîn-i yoklamada mevcûd bulunup taraflarınıza irsâl olunan defterlerde mevcûd ve esâmîleri tahrîr olunan [ ] nefer yeniçeri dahî ber-mûceb-i fermân bu sene-i mübârekede me'mûr oldukları sefer-i hümâyûna gelmeyüp vilâyetlerinde kalanların ism ü resmleriyle ve sâkin oldukları kasabât ve kurâları ve mahallâtlarıyla defter olunup defterini bu cânibe irsâl

eyleyesiz ki anların dahî esâmîleri çalınup müstahak oldukları cezâları ne ise tertîb olına. Ve sen ki süricilik hizmetine me'mûr olan [ ] Çavuş *zîde kadruhûsın*. Me'mûr olduğun üzere kasabât ve kurâlarda sâkin olan tavâif-i mezbûrûni 'ale'l-'umûm yerlerinden ihrâc ve serdârları bayrağı altına cem' itdirdüp mürûr u 'ubûr itdükleri yerlerde re'âyâ fukarâsına ta'addî vü tecâvüz eylememeleri için muhkem-i tenbîh ü te'kîd idüp bu cânibe ber-vech-i müsâra'at irsâl eyleyesin ki mahallinde yoklandıkda serdârları bayrağı ile gelüp mevcûd bulunmayanların itâ'at-i emr-i 'âlî itmedükleriçün dirlikleri kat' olunup müstahak oldukları cezâları tertîb olına. Husûs-ı mezbûrede bir gûne tekâsül ve taksîrün vâki' olur ise bir vechile cevâba kadir olamayup mazhar-ı 'itâb olunman mukarrerdir. Ana göre basîret üzere hareket eyleyesin diyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerim ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir 'Alî Ağa *dâme 'ulüvvuhû* tarafından mührlü mektûb virilmeğle mûcibince 'amel eylemenüz bâbında fermân-ı 'âl-i şânım sâdir olmuştır diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şehr-i Cemâziye'l-evvel Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Anadolu'nun orta kolında olan kadîlara ve yeniçeri serdârlarına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

Bir sûreti [dahî] Anadolu'nun sol kolında olan kadîlara ve yeniçeri serdârlarına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Rum-ili'nün sağ kolında vâki' olan kadîlara ve zikr olunan kazâların serdârlarına yazılmışdır.

Evâil-i C Sene [1] 102

Bir sûreti dahî Rum-ili'nün sol kolında vâki' kadîlara ve zikr olunan kazâlarda vâki' yeniçeri serdârlarına yazılmışdır.

Evâil-i C Sene [1] 102

537

Yenişehir Fener kadîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre muzâfâtından Golaşın nâhiyesine tâbi' Yortan nâm karye zimmîleri Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp bunların karyeleri zimmî karyesi olup şe'âir-i İslâm icrâ olunmayup kadîmen yedlerinde terk olunan Naksar dimekle ma'rûf kiliselerinün ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğun bildirüp kendü nakzı ile vaz'-ı kadîmîsi üzere termîm olınmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledükleri ecilden karye-i mezbûrda ehl-i

İslâm'dan kimesne sâkin olmadığı vâki' ise şer'an mesâ' olduğu vech üzere termîm itmelerine kimesne ta'arruz eylememek için hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i C Sene [1] 102

[142]

538

Erzurûm vâlisine hüküm ki:

Bâyezîd sancağı kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm sâbıkan Eleşkird sancağıbeği olan Mîrzâ *dâme 'izzehûya* tevcîh olunup üzerinde iken İbrâhîm hilâf-ı inhâ ile alup gadr idüp hâliyâ bin yüz iki senesi Cemâziye'l-evvelîsinün on altıncı gününden yine mîr-i merkûma tevcîh olunmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Livâ-i merkûmı kemâ-kân mîr-i mezbûre zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rusûmâtın ahz u kabz itdüresin. Şöyle ki, hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf muhâlefet ve îkâz-ı fitne ve fesâda cesâret ider olur ise husûs-ı merkûm emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Kars beğlerbeğisi [ ] *dâme ikbâlühûya* dahî emr-i şerîfimle sipâriş olunmuşdır. İktizâ eyledükde haberleşüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an o makûle fesâda ictirâ idenleri bi-eyy-i hâlin ahz ve kal'â-bend ve keyfiyet-i ahvâllerin sıhhâti üzere der-i devlet medârıma 'arz u i'lâm eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

539

Kars beğlerbeğisine hüküm ki:

Bâyezîd sancağı kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm sâbıkan Eleşkird sancağıbeği olan Mîrzâ *dâme 'izzehûya* tevcîh olunup üzerinde iken İbrâhîm hilâf-ı inhâ ile alup gadr idüp hâliyâ bin yüz iki senesi Cemâziye'l-evvelîsinün on altıncı gününden mîr-i merkûma tevcîh olunmağın livâ-i mezkûr mîr-i merkûm Mîrzâ *dâme 'izzehûya* zabt itdirilmek için düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Erzurûm Vâlisi olan Vezîrim 'Ömer Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın.

İmdi:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Husûs-ı merkûmda sen dahî iktizâsına göre gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

540

Van Vâlisi Vezîr Tursun Mehemed Paşa'ya ve eyâlet-i merkûmede vâki' hükûmet ve elviye beğlerine hüküm ki:

Tiblis hükûmeti cenâb-ı emâret-meâb sâbıkan mutasarrıfı [olan] Nûh *dâme 'ulüvvuhûya* bin yüz iki senesi Cemâziye'l-evvelîsinün on sekizinci gününden tevcîh olunmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Hükûmet-i merkûme ve kemâ-fi'l-evvel hâkim-i mûmâ-ileyhe zabt u rabt itdüresiz. Şöyle ki, hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf zabtına mûmâna'at ve bu makûle şekâvet ü fesâda cesâret ve tuğyân ider olur ise eyâlet-i merkûmede olan hükûmet ve elviye beğleri ve Van kullarıyla o makûle sâ'î bi'l-fesâd olanları bi-eyy-i hâlin ahz ve kal'â-bend ve keyfiyet-i ahvâllerin sıhhâti üzere der-i devlet medârıma 'arz ve i'lâm eylesesin. Husûs-ı merkûm için düstûr-ı mükerrer Erzurûm Vâlisi olan Vezîrim 'Ömer Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* dahî emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağla iktizâ ider ise vezîr-i müşârun-ileyh ile dahî haberleşüp hüsn-i vifâk ile husûl-i maslahata bezl-i himmet eylesesiz diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

541

Erzurûm Vâlisi Vezîr 'Ömer Paşa'ya hüküm ki:

Tiblis hükûmeti cenâb-ı emâret-meâb sâbıkan mutasarrıfı olan Nûh *dâme 'ulüvvuhûya* bin yüz iki senesi Cemâziye'l-evvelîsinün on sekizinci gününden tevcîh olunup kemâ-fi'l-evvel zabt u rabt itdirilmesi için düstûr-ı mükerrer Van Vâlisi Vezîrim Tursun Mehemed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* ve Van eyâletinde vâki' Kürdistân beğleri ve Van kullarıyla me'mûr olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Hükûmet-i merkûmenün kemâ-kân mûmâ-ileyhe zabt u rabt itdirilmesi husûsında sen dahî takayyüd ve ihtimâm eylesesin diyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

542

Anadolu'nun sağ ve sol ve orta kolına sipâh tesyîr için ağalarının mektûbı mûcibince üç kıt'a hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca [ ]

543

Sivas Vâlisi Vezîr ‘Ömer Paşa’ya ve [ ] ve [ ] ve [ ] kadîlarına ve Malatya ve ‘Arapkir ve Divriği sancakları mütesellimlerine ve Ya‘kûb Beğ oğlu Halîl’e hüküm ki:

Türkmen tâifesinden olup Beğmişli ve ‘Arablî ve Karaşeyhlü ve Dögerli ve Kadirli ve Seçen ve Bozkoyunlu ve Dimlek ve Çepni ve Hamalı kabîlelerinden ba‘zıları kat‘-ı tarîk ve katl-i nüfûs ve nehb ü gâret-i emvâl itmek ‘âdet-i müstemirreleri olmağla bundan akdem mezbûrların şer‘le lâzım gelen cezâları tertîb olunmak için emîrî’l-ümerâî’l-kirâm Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin ve Mar‘aş Beğlerbeğisi Mehmed *dâme ikbâlehümâ* ve Haleb mütesellimi eyâletleri ‘asâkiriyle ta‘yîn ve kıdvetü’l-ümerâî’l-kirâm Selimiye ve Deyr-i Rahbe sancağbeği Hüseyin el-‘Abbâs *dâme ‘izzehû* ma‘an me‘mûr olup Türkmen tâifesinden Tatalı ve Kamas ve ‘Acurlu ve Taya Şeyhlü ve Günce ve Kazlı ve Çepni ve Hacerlü ve Okcu ve Kılıçlı ve Ekrâd tâifesinden Akalı ve Cihanbeğli ve Gürkân ve Del‘ara cemâ‘atlerinden ba‘zı eşkıyânun dahî o makûle fesâd u şekâvetde mezbûrlara refâkat ve müşâreketleri ve mürûr u ‘ubûr eyledükleri mahallerde re‘âyâ fukarâsının terekesin gasb ve fesâd u şekâvetlerinin nihâyet olmadığı i‘lâm olup o makûle eşkıyânun şer‘an müstahak oldukları cezâları virilüp mazarratlarından ‘ibâdu’llâhı te‘mîn ehemmi mehâmmdan olmağın. **İmdi:**

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyh ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz. Husûs-ı merkûm için mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhümâ * müceddeden emr-i şerîfim gönderilüp tenbîh-i hümâyûnum olmağın emr-i şerîfim * sâ‘at ma‘iyyet ve ittifâk ile bu zikr olunan * varup ta‘allül eylemeyen her kabîlenün eşkıyâsın kabîlesi halkınun taleb * açup virirler ise fihâ virmeyüp eşkıyâya i‘ânet iderler ise bi-eyy-i vechin-kân mezbûr şakîleri * ele getirüp fukarâdan gasb eyledükleri her ne ise şer‘le ashâbına alıvirildükden sonra haklarında şer‘le lâzım gelen cezâların virüp * ihtimâm ve bu bahâne ile şekâvetle ‘alâkası olmayanlara ta‘arruz olunmamak ve mürûr u ‘ubûr eyledükleri mahallerde müft ve meccânen yem ve yemek mütâlebesiyle ve sâir vechile zulm ve ta‘addîden ziyâde ihtirâz eylesesiz diyü yazılmışdır.

[ ]

Bir sûreti [dahî] Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin Paşa’ya

Bir sûreti [dahî] Mar‘aş Beğlerbeğisi Mehmed Paşa’ya

Bir sûreti [dahî] Selimiye ve Deyr-i Rahbe sancağbeği Hüseyin el-‘Abbâs’a

Bir sûreti [dahî] Haleb mütesellimine

[143]

544

Çıldır beğlerbeğisine ve Ahışa kadîsına hüküm ki:

Sen ki mevlânâ-yı mezkûrsın. Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp Ahışa ve Uzgur ve Hartus kal'âlarınınun 'ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve kethudâ-yı defter-i tîmâr ve defterdârı ve alaybeği ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve gönüllüyân ağaları ve ihtiyâr ve neferleri ve 'azebân ve hisâr erleri ve sâir sükkân-ı vilâyet bâ-cem'ihim meclis-i şer'a varup sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Kethudâm olan Gümüş 'Osmân ve kâtibün olan Dâvud ve silâh ağân olan Küçük Hüseyin nâmân kimesneler ehl-i fesâd ve fitne nihâd ve her biri bir yerden töhmet ile nefy olunmuş âdemler olup tam'-ı hâm sevdâsıyla yaz ve güz sâlyânesi nâmıyla senede birkaç bin kile zahîre ve koyun ve bağ ve bayramlık ve turfanda ve bal ve sığır ve safâ geldi sâlyâneleri ve demir ve tel ve kışlak ve masraf akçesi ve toga akçesi ve mîrâhor akçesi ve menzilden menzile nakl itdükçe bârgîr kirâsı ve etrâf u eknâfdan tenbîhçi ve sürücü akçesi ve kendi sun'ı ile helâk olanlar için dem-i 'öşr akçesi ve hisâr ve 'azebândan mehter akçesi ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmârdan sipâhi harcı ve at akçesi ve gönüllüyân tâifesinden buyuruldu harcı ve nezâret ve ber-güzâr akçesi ve karyelerden kışlâk nâmıyla tavattun iden Kürd ve Türkmen tâifesinden perâkende nâmıyla bir hânedan altışar gurusş alup ve bunun emsâli nice bi'atler ihdâs ve fukarâyı perâkende ve perîşan eyledüklerinden ma'dâ celeb-mâl ve fukarâya zulm itdükde kendülere takviyet ve teba'iyet için alaybeği ve gönüllüyân ağaların ve sâir ehl-i münâsibün mansıbların bilâ-fermân tahvîl ile tebdîl ve tagyîr idüp zu'amâ ve erbâb-ı tîmârın karyeleri sınırı dâhilinde mürûr-ı eyyâm ile eser-i binâsı münhedim olan harâbelerün tîmâr almağa salâhiyeti olmadığından defterhâneye kayd olunmayan karyeleri başka tîmâr almak üzere açıktan tevcîh ve berât virüp gadr olduğu mukaddemâ i'lâm olunup men'i bâbında emr-i şerîfim virilmişken yine memnû' olmayup gün-be-gün ta'addîleri terakkî bulduğun [bildirüp]

[İmdi:]

Sen ki kadîsın. 'Arz ve ahâlîsi mahzar itmeğin derûn-ı 'arzda mezkûr olan mevâdd-ı zulm ü ta'addî külliyet ile men' ü def' olunup ba'de'l-yevm re'âyâ fukarâsından hilâf-ı şer'-i şerîf akçe pul mutâlebesiyle zulm ü ta'addî itmekden ve itdirmekden be-gayet hazer olma. Ve erbâb-ı menâsıbdan birinün 'azl îcâb ider töhmeti zuhûr itdükde sıhhati üzere der-i devlet medârıma 'arz olunup der-i devletimden tevcîh olunmadıkca beğlerbeği tahvîli ile bir ferdin mansıbı âhara zabt itdirilmeye. Ve hilâf-ı vâki' töhmet isnâdıyla 'arz alınmasından dahî hazer olma. Ve açıktan tahvîl kâğıdı ile erbâb-ı tîmâr karyelerinin

sınûrları dâhilinde olan mezâri' âhara tîmâr olmak üzere zabt itdirilmeyüp defter-i hâkânîye mugâyir tîmâr ve ze'âmete dahî halel terettüb itdikde hazer olunmak bâbında yazılmışdır.

Mübâşir

Evâil-i Ca Sene [1] 102

545

Çıldır beğlerbeğisine hüküm ki:

Ahışa ahâlîsi âdem ve 'arz-ı hâl gönderüp kethudâları olanlar fukarâya ta'addîden hâlî olmayup mütezzîler olmağla ba'de'l-yevm vilâyetün a'yânından yerlüden Ahmed nâm kimesne kethudânun ve 'Ömer nâm kimesne kitâbetün hidmetinde istihdâm olmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledükleri ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. A'yân-ı vilâyet ihtiyâr itmeğle muhtârları üzere merkûm Ahmed kethudâ ve 'Ömer kâtibün olup hilâf-ı şer' fukarâya ta'addîleri olmamak üzere istihdâm eylesin diyü yazılmışdır.

[ ]

[144]

546

Kars beğlerbeğisine hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Taht-ı hükûmetünde ba'zı ekrâd eşkıyâsı zuhûr idüp Kağızman tarafına tereddüd iden tüccâr ve sâir ebnâ-i sebîlün yolların kat' ve emvâl u erzâkların nehb ü gâret ve devâbb ve mevâşîlerin sürüp bunun emsâli fesâd u şekâvetlerinün nihâyeti olmaduğı mesmû'-ı hümayûnum olup te'mîn-i mesâlik-i ebnâ-i sebîl için takayyüd ve ihtimâm ehemmi mehâmmdan olmağın. **İmdi:**

Vech-i meşrûh üzere taht-ı hükûmetünde zuhûr iden eşkıyâyı 'alâ eyy-i hâlin ele getirüp üzerlerine sübût bulan mevâdd sicil ü hüccet olındıktan sonra gereği gibi habs ve sıhhati üzere Dîvân-ı Hümayûnum'a 'arz ve i'lâm idüp bu bahâne ile ahz u celbden kendü hâlinde olanlara bî-vech-i şer' ta'addî ve tecâvüzden be-gayet ihtirâz eylemen bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

547

Fırt kadîsına hüküm ki:

Sen ki kadîsın. Südde-i Sa'âdetim'e mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbî' Susurluk nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'a varup karye-i mezbûr sâkinlerinden kırk sekiz ağa bölüğünde Topal Mehmed bin Mustafâ ve otuz bölükden Ahmed bin 'Alî ve 'Alî bin Bayram nâm kimesneler yeniçerilük iddi'âsında olmalarıyla iki seneden berü me'mûr

oldıkları sefer-i hümâyûnuma gitmeyüp ve kendi hâllerinde olmayup dâimen müslümânların evlerin basup emvâl u erzâkların nehb ü gâret ve ehl ü 'iyâllerine tecâvüz eyledüklerinden ma'dâ şer'an üzerlerine sübût bulan hakların virmeyüp dâ'vet-i şer' olındıklarında itâ'at-ı emr-i şer' eylemedüklerin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâsına 'arz eylediğün ecilden mezbûrlar bundan akdem yeniçeri ocağı tarafından giden defterde esâmîleri yazılmış yeniçeri zümresinden ise ol tarafda yeniçeri serdârı mezbûrları ahz idüp defterde isimleri yoğise yeniçerilük ve dirlikden 'alâkaları olmayup sancak mütesellimi mezbûrları ihzâr-ı şer' idüp bu makûle fesâdları mukarrer ise şer'an müstahak oldukları cezâları tertîb ve ahâlî-i karye mezbûrlardan mutazarrır ise mesâfe-i ba'îdeye ihrâc olınmak bâbında yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ca Sene [1] 102

548

Haslar kadîsına hüküm ki:

Hatîce Sultân *dâmet 'ismetühâ* tarafından 'arz-ı hâl sunulup kazâ-i mezbûrede vâki' Ayvansaray kapısı hâricinde leb-i deryada mutasarrıf olduğu fırını hâlî mahalde olup harcı ziyâde olmağla kadîmden İstanbul'da hass etmek tabh olınageldüğü minvâl üzere işletmek için mukaddemâ vârid olan evâmir-i şerîfem mûcibince 'amel ve tabh olınmak bâbında hükm-i hümâyûnum virilmesin ricâ itmeğın harc-i etmeğın selâse-i erbâ'ı vezni üzere hass etmek işledüp tabh eylemeğe kimesne mâni' olmamak bâbında yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

549

Limni kadîsına hüküm ki:

Limni cezâresi muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm cebecilerinün şimdiki hâlde lüzûmı olmamağla esâmîleri ref' ve Âsitâne-i Sa'âdetim'de ocaklarına gelmeğe me'mûr olmuşlardır. Emr-i şerîfim vardığı gibi mezbûrları Âsitâne-i Sa'âdetim'de ocaklarına irsâl eylemek üzere yazılmışdır.

Evâhir-i Ca Sene [1] 102

550

İtlâkiçün hüküm yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C Sene [1] 102

551

Sultânhisârı kal‘âsı dizdârına hüküm ki:

Diyârbekirli Yusuf nâm kimesne vaz‘ u nasîhat itmek bahânesiyle kürsîlere çıkup üzerine lâzım olmayan sözler söyleyip fesâda bâ‘is olacak mertebe vaz‘ u harekete cesâret itmeğle mezbûr Rum-ilihisârı’nda kal‘â-bend olup fermân sâdır olmadıkca ıtlâk olunmaya diyü lisânen Sultânhisârı kal‘âsına fermân olunmağla hüküm yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca Sene [1] 102

[145]

552

Sultânhisârı muhâfazasında olan Vezîr Ahmed Paşa’ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin. Sakız muhâfazasına me’ mûr olmuştur. **İmdi:**

Emr-i şerîfim sana vardığı gibi inşâ‘a’llâhü te‘âlâ kalkup cezîre-i merkûme varup bi-‘avni’llâhi te‘âlâ hıfz u hırâset-i memleket ve himâyet u sıyânet-i ra‘iyyet husûsında ve sâir hidemât-ı ‘aliyyemün edâ ve temşiyetinde kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket eyleyesiz diyü yazılmışdır.

Fî Gurre-i C ve Evâhir-i Sene [1] 102

553

Zağrâ-i ‘Atîk kadîsına hüküm ki:

Zağrâ-i ‘Atîk kazâsında sâkin Rum zimmî re‘âyâsı Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp kasaba-i mezbûrede vâki‘ Rum zimmî mahallesinde kiliseleri olmağla kendi mülk evlerinde bir odada Lezobe ve İncil okuyup hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye vaz‘ u ta‘addîleri olmayup ve i‘lân itmeyüp ve üzerlerine şer‘an sâbit olmuş değil iken mîr-i mîrân ve sâir ehl-i ‘örf tâifesi hizmetlerinden mücerred ta‘cîz ve celeb-mâl için “Siz evinizde İncil okuyup ve Lezobe ve sâir ahvâlinüzü icrâ idersiz” diyü rencîde ve ta‘addî eyledüklerin bildirmeleriyle mukaddemâ men‘ için emr-i şerîfim virilmeğın yine rencîde eyledüklerin bildirüp hilâf-ı şer‘-i şerîf rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden kendi âyinlerin i‘lân itmedikce kendi evlerinde olan ahvâlleri teftîş olunmayalar diyü hüküm yazılmışdır.

Fî Evâil-i C Sene 1102